

กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้
ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ณฐมน คุณเทียง

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2568
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

66031039

กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี
ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2568
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนครสวรรค์

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้
ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา”

ของ ณฐมน คุณเพียง

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราษฎ์)

.....ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สทิธร เขาน้อย)

.....กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎากาญจน์ ไตพิทักษ์)

.....กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย)

.....กรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง)

.....กรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อจรร่า ศรีพันธ์)

อนุมัติ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา พัดเกตุ)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
ผู้วิจัย	ณัฐมน คุณเที่ยง
ประธานที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สถิรพร เชาวนชัย
กรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.กฤตยาภาณุจัน โดพิทักษ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ กศด. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2568
คำสำคัญ	กลยุทธ์การบริหาร; ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้; โรงเรียนมัธยม

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา 3) เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา และ 4) เพื่อประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา วิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยวิเคราะห์จากสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศจำนวน 3 แห่ง และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาจำนวน 5 คน ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างกลยุทธ์ และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบด้วยการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาจำนวน 7 คน ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา และขั้นตอนที่ 4 ประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่มีจุดแข็ง ได้แก่ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ชัดเจน มีแผนพัฒนาที่บูรณาการแนวคิดพลเมืองตื่นรู้ และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ส่วนสภาพแวดล้อมที่มีจุดอ่อน ได้แก่ ขาดการนำสื่อดิจิทัลมาใช้ อุปกรณ์สนับสนุนไม่ทันสมัย ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนยุคใหม่ สภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียนที่เป็นโอกาส ได้แก่ ชุมชนและผู้ปกครองพร้อมสนับสนุนกิจกรรมความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพื่อฝึกการเคารพความแตกต่าง ส่วนสภาพแวดล้อม

ที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ มีความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตหรือเทคโนโลยี และครูบางส่วนยังขาดทักษะดิจิทัลในการประยุกต์ใช้เพื่อจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเรื่องพลเมือง

2. กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 ประเด็นกลยุทธ์ ดังนี้ 1) พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน 2) พัฒนาความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน 3) พัฒนาการบริหารการจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ 4) เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน และ 5) สร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

3. ผลการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

3.1 ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงชัยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

3.2 ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงชัยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

3.3 ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงชัยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

3.4 ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงชัยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ พบว่า คะแนนการวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนหลังการเข้าร่วมโครงการสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงชัยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

Title	Administration Strategies to Promote Active Citizenship Among Secondary School Students
Author	Miss Nathamon Kuntheiang
Advisor	Associate Professor Sathiraporn Chaowachai, Ph.D.
Co-Advisor	Associate Professor Krittiyakan Topithak, Ph.D. Associate Professor Thirasak Uppamaiathichai, Ph.D.
Academic Paper	Ed.D. Dissertation in Educational Administration, Naresuan University, 2025
Keywords	administration strategies; active citizenship enhancement; secondary school students

ABSTRACT

This article delineates three main objectives: (1) to explore the environment conditions and administrative approaches that enhance active citizenship among secondary school students, 2) to formulate and validate administrative strategies to enhance students' active citizenship, 3) to assess the outcomes of utilizing these strategies and 4) to assess the administrative strategies using administrative strategies to enhance students' active citizenship

The research was conducted in three phases. Research activities were carried out into three phases: 1) investigating environmental contexts and administrative practices conducive to fostering active citizenship through an analysis of three best-practice secondary schools and in-depth interviews with five educational experts, 2) initiating and validating administrative strategies based on findings from Phase 1 for their appropriateness by seven educational experts, 3) examining the outcomes of employing the developed administrative strategies and 4) assessing the administrative strategies using administrative strategies to enhance students' active citizenship at Dongkhuiwittayakom School, Phetchabun Secondary Educational Service Area Office

Research findings revealed as follows:

1. The internal school environment exhibited numerous strengths. School director demonstrated a clear vision, articulated development plans that

integrate active citizenship concepts, and encouraged participation from multiple stakeholders. However, weaknesses were identified, particularly the limited use of digital media and the reliance of outdated equipment that did not align with learning behaviors of contemporary students. With regard of the external environment, strong support from communities and parents was identified as a key opportunity in promoting culturally diverse activities that foster respect for diversity. In contrast, external constraints involved disparities in access to internet connectivity and technologies as well as limited digital competencies among some teachers in civic-related learning activities.

2. The administrative strategies developed to promote active citizenship among secondary school students comprised five strategic components: (1) curriculum development to foster active citizenship; (2) enhancement of personnel capacity in organizing education for active citizenship; (3) development of administrative management to support active citizenship promotion; (4) strengthening budgetary management capacity to support active citizenship initiatives; and (5) fostering collaboration with external organizations to promote active citizenship.

3. The outcomes of employing the administrative strategies at Dongkhuiwittayakom School under the Phetchabun Secondary Educational Service Area Office indicated the following results.

3.1 The context evaluation of the active citizenship promotion project was rated at a high level, exceeding the established criteria.

3.2 The input evaluation results were rated at the highest level, surpassing the specified benchmarks.

3.3 The process evaluation results were also rated at the highest level and exceeded the predetermined standards.

3.4 Regarding output evaluation, overall satisfaction with the project was rated at a high level, above the established criteria. Additionally, students' active citizenship attributes after participating in the project were significantly higher than before participation at the .01 level of statistical significance.

4. The results of administrative strategies using administrative strategies to enhance students' active citizenship at Dongkhuiwittayakom School, Phetchabun Secondary Educational Service Area Office , the results overall were at a high level and exceeded the specified criteria.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สถิรพร เขาวนชัย อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.กฤตยาภาณุจัน โดพิทักษ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ แนวทาง ที่ถูกต้องตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา คณะกรรมการสอบ ปกป้องวิทยานิพนธ์และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพวง ที่เมตตาและให้คำชี้แนะ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ทั้งท่านที่ได้ปรากฏนามและไม่ปรากฏนาม ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ที่ได้ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ แก้ไข การทำเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.ละอ อวันจิ๋ว ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน นางสุวิธยา ชินธนาชูกิจ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผู้บริหาร บุคลากร โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย และโรงเรียนศรีสำโรงชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บข้อมูล อีกทั้งขอขอบพระคุณและเทิดทูนคุณคณาจารย์ สาขาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ ให้เกิดสติปัญญาเพื่อนำเอาความรู้ไปเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต สังคมและประเทศชาติ

ขอขอบคุณเพื่อนๆ นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา ทุกคน ขอบคุณ ดร.พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกกไทร นายสุรพิชญ์ วงศ์น้อย รองผู้อำนวยการโรงเรียน ดงขุยวิทยาคม นายมนัสรัษฎ์ คำฟัก รองผู้อำนวยการโรงเรียนหนองไผ่ คุณครูณภาพร จันทรบุตร คุณครูกิ่งดาว กุลชา คุณครูศิริลักษณ์ ไชยวงศ์ ที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนในการทำวิจัยให้สำเร็จสมบูรณ์

คุณงามความดีและประโยชน์ทั้งปวงอันเกิดจากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้คุณพ่อ นิคม คุณเที่ยง และคุณแม่ปิ่นแก้ว คุณเที่ยง และครอบครัวคุณเที่ยง ที่ได้ให้การสนับสนุน ด้านการศึกษา ตลอดจนกำลังใจอันเต็มเปี่ยม และแรงบันดาลใจที่ทำให้ผู้วิจัยมีวันนี้ได้ ขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมทำให้การศึกษาวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ณฐมน คุณเที่ยง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
ประกาศคุณูปการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามของการวิจัย	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์และการบริหารเชิงกลยุทธ์	14
แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนเชิงกลยุทธ์	23
แนวคิดกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์	31
แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	66
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	80
กรอบแนวคิดในการวิจัย	91
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย	92
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความ	95
เป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา	
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ	101
นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา	107
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง ต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา	120
บทที่ 4 ผลการวิจัย	123
ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาแนวทางและสภาพแวดล้อมการบริหารเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา	123
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา	206
ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา	264
ขั้นตอนที่ 4 ผลการประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง ต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา	280
บทที่ 5 บทสรุป	283
สรุปผลการวิจัย	286
อภิปรายผลการวิจัย	298
ข้อเสนอแนะ	306
บรรณานุกรม	309
ภาคผนวก	317
ประวัติผู้วิจัย	488

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 แสดงผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นพลเมืองต้นรู้จากเอกสาร หนังสือ ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	74
ตาราง 2 แสดงกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	96
ตาราง 3 แสดงกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	99
ตาราง 4 แสดงการออกแบบการประเมินโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเพชรบูรณ์	107
ตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน	136
ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก	139
ตาราง 7 แสดง SWOT Matrix ด้านการพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้	142
ตาราง 8 แสดง SWOT Matrix ด้านบุคลากร	148
ตาราง 9 แสดง SWOT Matrix ด้านการบริหารจัดการ	151
ตาราง 10 แสดง SWOT Matrix ด้านงบประมาณ	155
ตาราง 11 แสดง SWOT Matrix ด้านเครือข่ายความร่วมมือ	160
ตาราง 12 แสดงสรุปผลการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง ต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตามประเด็นกลยุทธ์	199
ตาราง 13 แสดงกลยุทธ์ กิจกรรม มาตรการ และตัวชี้วัดของร่างกลยุทธ์การบริหาร เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา	207
ตาราง 14 แสดงผลการตรวจสอบร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา	216
ตาราง 15 แสดงกลยุทธ์ กิจกรรม มาตรการ และตัวชี้วัดของกลยุทธ์การบริหาร เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา	250
ตาราง 16 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหาร เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิ	260
ตาราง 17 วิธีการดำเนินงานส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	264

	หน้า
ตาราง 18 แสดงข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ด้านบริบท ด้านปัจจัย และกระบวนการดำเนินงานของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพชรบูรณ์	266
ตาราง 19 ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน โรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเพชรบูรณ์	267
ตาราง 20 แสดงข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์	268
ตาราง 21 ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมือง ต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเพชรบูรณ์	269
ตาราง 22 แสดงข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ด้านกระบวนการของโครงการส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์	270
ตาราง 23 ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน โรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเพชรบูรณ์	271
ตาราง 24 แสดงข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประเมินความพึงพอใจต่อโครงการ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์	273
ตาราง 25 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพชรบูรณ์	274
ตาราง 26 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองต้นรู้ก่อนร่วมกิจกรรม และหลังร่วมโครงการ	275

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดประเมินโครงการความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน โรงเรียนดงขุขวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์	65
ภาพ 2 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	91
ภาพ 3 แสดงขั้นตอนวิจัยตอนที่ 1	92
ภาพ 4 แสดงขั้นตอนวิจัยตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 3	93
ภาพ 5 แสดงร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา	206
ภาพ 6 แสดงกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา	247
ภาพ 7 แสดงการจัดโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน โรงเรียนดงขุขวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์	278
ภาพ 8 แสดงการจัดโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน โรงเรียนดงขุขวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์	279

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องและไม่หยุดนิ่ง โลกในอนาคตถูกขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์และหุ่นยนต์สมองกลที่เข้ามาช่วยในการทำงานและการใช้ชีวิตของมนุษย์มีความสะดวกสบายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การที่โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เด็กและเยาวชนควรต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพในโลกยุคใหม่ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนจึงควรตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและมีกรอบความคิดที่ชัดเจนเกี่ยวกับทักษะที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีในโลกอนาคตเพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีความหมายและพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตและการทำงานในโลกอนาคต (พร้อมพิไล บัวสุวรรณ, 2567)

การจัดการเรียนรู้ในโลกอนาคตถือเป็นความท้าทายของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องมีความตระหนักและความเข้าใจในวิธีการจัดการเรียนรู้และชัดเจนในเรื่องเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ นโยบายการจัดการศึกษา วิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาชาติ พ.ศ.2560-2579 ที่กำหนดว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขสอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของหน่วยงานการศึกษาทุกระดับให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องวิสัยทัศน์และเป้าหมายของชาติ มีจำนวน 6 ยุทธศาสตร์ ซึ่งในยุทธศาสตร์ที่ 5 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรมและนำแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติพัฒนาหลักสูตร แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและในยุทธศาสตร์ที่ 6 ได้กล่าวถึงการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ปรับปรุงโครงสร้างระบบบริหารจัดการศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษาให้มีความคล่อง เป็นเอกภาพ พัฒนาระบบบริการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ปรับปรุงระเบียบกฎหมายและจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความแตกต่างของพื้นที่และผู้เรียน

พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลที่มีความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจและส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ (จิตติมา วรณศรี, 2564)

การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลกส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนไทยในสังคมปัจจุบัน ทำให้มีทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ รวมทั้งระบบการศึกษาที่ได้รับผลกระทบ การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว ยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ สอดคล้องกับสมพงษ์ จิตระดับ และอัญญมณี บุญเชื้อ (2551) ได้กล่าวว่า สถานการณ์และปัญหาของเด็กและเยาวชนไทยขณะนี้กำลังเผชิญกับความเสี่ยงมากมาย อันเกิดจากสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมอันตรายที่ล้อมรอบตัวเด็ก สื่อลามกอนาจาร เสพยาเสพติด มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร อยู่ในแหล่งมั่วสุม และอื่น ๆ จนพฤติกรรมเหล่านี้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตร่วมสมัยของเด็กและเยาวชนที่เติบโตขึ้นทุกวันและจากข้อค้นพบในเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ทำให้เห็นภาพของเด็กไทยในเมืองขนาดใหญ่สำหรับอนาคตอันใกล้ (scenario) ซึ่งมีคุณลักษณะที่เด่นชัดได้แก่ ภาวะทางอารมณ์ พฤติกรรมและการแสดงออกแฝงไปด้วยความก้าวร้าวรุนแรงในการดำเนินชีวิต และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ขาดจิตอาสาและจิตสำนึกสาธารณะ การให้ความสำคัญกับตนเองมากกว่าส่วนรวม ขาดจิตสำนึกต่อสังคมส่วนรวม ขาดคุณธรรม การเสียสละเพื่อคนอื่น การบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม การยอมรับและมองความสำเร็จในเชิงตัวบุคคลที่เกิดจากการผิดศีลธรรม การลัดขั้นตอนมากกว่าความเป็นหลักการ การลอกเลียนแบบโดยขาดการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ เด็กทำงานหนักไม่เป็น ขาดความรับผิดชอบ เกียจคร้าน ไม่มีทักษะชีวิต เด็กจำนวนไม่น้อยเติบโตขึ้นกับความสะบะสวายในรูปแบบต่าง ๆ

จะเห็นว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือและเป็นปัจจัยที่สำคัญในการยกระดับและพัฒนาศักยภาพของพลเมืองในแต่ละประเทศให้สูงขึ้น ตลอดจนเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญ อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน สังคมและประเทศชาติ ซึ่งนับว่าเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง การศึกษาช่วยพัฒนาความคิด ความรู้ทางวิชาการ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงาน ตลอดจนการดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่ ส่งเสริมให้เกิดความคิดเชิงวิเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาและความเข้าใจที่ลึกซึ้งในหลาย ๆ ด้าน อรรถพล อนันตวรสกุล (2560) กล่าวว่า ทุกสังคมต้องการพลเมืองตื่นรู้เพราะทุก ๆ สังคมไม่ได้อยู่ด้วยการที่ต่างคนต่างอยู่ ทุก ๆ สังคมมีการอยู่ร่วมกัน มีเรื่องของการจัดสรร เพราะฉะนั้นประชาชนต้องไม่มองตัวเองว่าเป็นประชาชน ต้องมองตัวเองเป็นพลเมือง ต้องตระหนักรู้ว่าตัวเองมีสิทธิ มีหน้าที่ มีบทบาทต้องกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วม พลเมืองไม่ได้ทำแค่ตามกฎหมายที่รัฐบอก เพราะกฎหมายบางอย่างก็ไม่ชอบธรรม นโยบายหลาย ๆ อย่าง

ก็ไม่ได้เป็นประโยชน์ต่อคนตัวเล็กตัวน้อยในสังคม เพราะฉะนั้นถ้าเกิดพลเมืองเอาแต่เป็นผู้เชื่อฟังตาม รัฐหมด สุดท้ายก็ไม่เกิดพลังพลเมืองก็เป็นแค่ประชาชนภายใต้การปกครอง สังคมก็จะกลายเป็นสังคม ที่ผูกขาดอำนาจ แล้วถ้าบอกว่าป็นรัฐในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งคือรัฐที่ต้องฟังเสียงประชาชน แต่รัฐกำลังดำเนินสู่ทิศทางที่มันกุมอำนาจมากยิ่งขึ้น ก็กำลังทำผิดเจตจำนงของการอยู่ร่วมกัน สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2562) ได้กล่าวว่า การเป็น พลเมืองตื่นรู้ นั้นจะต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น เคารพและปฏิบัติตาม กฎ กติกา ข้อตกลงและกฎหมาย รวมทั้งแนวปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมและประเพณี ให้เกียรติ ผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ เอื้ออาทร ช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ร่วมมือกับผู้อื่นในการ ทำงานสาธารณะและจิตอาสา ติดตามสถานการณ์เหตุการณ์บ้านเมือง และปัญหาของชุมชน สังคม และโลก มีส่วนร่วมทางตรงหรือทางอ้อมในการพัฒนา เปลี่ยนแปลงและแก้ไขปัญหามีการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาาร่วมกัน สามารถแสดงจุดยืนของตนเอง มีทักษะในการตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา การแก้ไขความขัดแย้งด้วยการให้ความร่วมมือและการแสดงออกซึ่งความสามารถที่จะอยู่ร่วมกัน ท่ามกลางความหลากหลาย มีทักษะการตีความ การติดตามข่าวสาร เหตุการณ์บ้านเมือง และความเคลื่อนไหวเชิงการเมือง การตีความนโยบายและการตัดสินใจทางการเมือง และการวิจารณ์ ข้อมูลข่าวสารจากสื่อ รวมถึงผลประโยชน์ และระบบคุณค่าที่เกี่ยวข้องกัน มีส่วนร่วมกับกลุ่ม หน่วยงาน หรือองค์กรเพื่อกิจการสาธารณะ เป็นอาสาสมัครในประเด็นทางสังคมที่หลากหลาย สามารถทำงาน กับชุมชนและภาคประชาสังคมระดับต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ของตนเอง มีทักษะการจัดการการเปลี่ยนแปลงและประยุกต์ใช้เพื่อลดหรือขจัดข้อขัดแย้ง และการแสวงหาทางออกด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การประนีประนอม

จากสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อน สถานศึกษาจึงจำเป็นต้อง ปรับตัวภายใต้ความสามารถด้านกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนระบบการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล การจัดการเชิงกลยุทธ์ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดขอบเขต วัตถุประสงค์ และทิศทางขององค์กรที่บุคลากรทุกระดับสามารถรับรู้และเข้าใจร่วมกันได้ (ณัฐพันธ์ เชจรนนท์, 2566) การบริหารในลักษณะเชิงรุกนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ด้วยต้นทุน ที่เหมาะสม แต่ยังช่วยยกระดับผลการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมและผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย (อาภาภรณ์ ภูศรี, 2565) เป้าหมายสูงสุดของการบริหารจัดการศึกษายุคใหม่ คือการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต (ไพโรจน์ ปิยะวงศ์วัฒนา, 2560) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาให้นักเรียนก้าวสู่การเป็นพลเมืองตื่นรู้ (Active Citizen) ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการ แข่งขันระดับโลก (GHK, 2007) พลเมืองตื่นรู้คือบุคคลที่ก้าวข้ามบทบาทจากการเป็นเพียงผู้รับ

ประโยชน์ส่วนตน ไปสู่การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคมและเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ (Secretariat of the Taskforce on Active Citizenship, 2007) รวมถึงมีความตระหนักในความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมส่วนรวม (วรารักษ์ สามโกเศศ, 2558) ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา จึงจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ เพื่อให้นักเรียนเกิดคุณภาพตามเป้าหมายที่วางไว้ภายใต้งบประมาณและทรัพยากรที่มีจำกัด (สกริพร เชาวนชัย, 2567) ในบริบทของสังคมไทย การใช้กลยุทธ์เพื่อสร้างพลเมืองต้นรู้ในกลุ่มนักเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรักษาเจตจำนงของระบอบประชาธิปไตย โดยเป็นการเปลี่ยนผ่านจากการเป็นประชาชนที่รอรับคำสั่ง ไปสู่การเป็นพลเมืองที่ตระหนักในสิทธิหน้าที่ และกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมทางสังคม (อรรถพล อนันตวรสกุล, 2560) ซึ่งกระบวนการนี้จะสำเร็จได้ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความใส่ใจต่อปัญหาชุมชนและพร้อมที่จะเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงสังคมในฐานะพลเมืองในอนาคต (กันยารัตน์ นิลภา, 2565) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนเพื่อให้เข้าใจและเคารพต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม ส่งเสริมความตระหนักทางสังคม ให้มีทักษะชีวิต สร้างและพัฒนาสังคมที่เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

คำถามของการวิจัย

1. สภาพแวดล้อมและแนวทางการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นอย่างไร
2. กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาควรมีลักษณะอย่างไร
3. ผลการทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นอย่างไร
4. ผลการประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. เพื่อทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
4. เพื่อประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาได้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. ผู้บริหารสถานศึกษามีกลยุทธ์ที่นำไปปรับใช้ในการกำหนดนโยบาย ขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

การดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ ผู้วิจัยดำเนินการการศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ขั้นตอน ตามลำดับ ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาสภาพแวดล้อมการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จากสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และหัวหน้าวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี

(Best Practice) ในการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้รับรางวัลสถานักเรียนต้นแบบระดับประเทศ และมีนักเรียนเป็นคณะกรรมการสถานักเรียนระดับประเทศ จำนวน 3 โรงเรียน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายใน สภาพแวดล้อมภายนอก ของการดำเนินงานการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 1.2 การกำหนดแนวทางของประเด็นกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพแวดล้อมของการบริหารเพื่อส่งเสริมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจากขั้นที่ 1.1 ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส และอุปสรรค มาจำแนกเป็นสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส และอุปสรรค จัดทำแนวทางการกำหนดประเด็นกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกเป็นสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส และอุปสรรค

1. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการกำหนดประเด็นกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน และ นักวิชาการศึกษา จำนวน 1 คน ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ เป็นผู้กำหนดนโยบายและขับเคลื่อนการดำเนินการทางการบริหาร เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

การดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 4 ขั้นตอน ตามลำดับ ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มายกร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. ผู้วิจัยนำร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความหมายและการใช้ภาษา
3. ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะที่ได้จากอาจารย์ที่ปรึกษาไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไข แล้วจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง ดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ประกอบด้วย อาจารย์จากมหาวิทยาลัยมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารการศึกษา ผู้มีประสบการณ์ในการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 2 คน และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 4 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 2.3 การจัดทำคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง ดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในการจัดทำคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้นำกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน กิจกรรมที่ 1.3 พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน

ของนักเรียน มาสร้างเป็นคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อให้รายละเอียดแก่ผู้ที่จะนำกลยุทธ์ไปใช้ โดยได้ศึกษาและทำความเข้าใจก่อนใช้และมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. กำหนดรายละเอียดคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 คำชี้แจง

ส่วนที่ 2 กรอบกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ส่วนที่ 3 การดำเนินการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ส่วนที่ 4 การดำเนินการโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน

2. นำคู่มือการใช้กลยุทธ์ฯ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาเพื่อขอความคิดเห็น และคำแนะนำแล้วจึงนำมาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์

ขั้นที่ 2.4 การประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดทำกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ กำหนดนโยบาย หรือจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม จำนวน 1,088 คน ครูโรงเรียนดงขุยวิทยาคม จำนวน 54 คน และผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดงขุยวิทยาคม จำนวน 4 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การดำเนินงานโครงการตามกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการประเมินโครงการตามกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม จำนวน 1,088 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ผลการประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง แนวทางดำเนินงานของการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัด

2. ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง ผู้เรียนที่มีความตระหนักรู้และมีส่วนร่วมในสังคมอย่างกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 ด้านความตระหนักรู้ในสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ หมายถึง การเข้าใจและรับรู้ถึงสิทธิและเสรีภาพที่บุคคลมีในฐานะพลเมือง มีความรู้ ความเข้าใจ เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย กติกา ทักษะความเป็นพลเมืองรวมถึงการรู้ถึงหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของสังคม เช่น สิทธิในการแสดงความคิดเห็น สิทธิในการเลือกตั้ง และหน้าที่ในการช่วยรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น เข้าใจสถานะและบทบาทของตนเอง

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม หมายถึง การเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาสังคม เช่น การเลือกตั้ง การเข้าร่วมโครงการชุมชน หรือการร่วมมือในกิจกรรมที่ช่วยเหลือสังคม โดยการมีส่วนร่วมเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าของสังคม มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน การตระหนักถึงโครงสร้างของสังคม เชื่อมต่อทางสังคมในพื้นที่ใกล้เคียง อาสาสมัครในสถานการณ์ต่าง ๆ

2.3 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การใช้ทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูล และเหตุผลอย่างรอบคอบและมีเหตุผล เพื่อสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการคิดอย่างมีวิจารณญาณจะช่วยให้บุคคลสามารถประเมินข้อดีข้อเสียของข้อมูลหรือสถานการณ์

ต่าง ๆ ก่อนการตัดสินใจ มีทักษะการสืบค้น มีบทบาทในการผลักดันความยุติธรรม กล้าแสดงความคิดเห็นบนหลักการประชาธิปไตย มีทักษะในการตัดสินใจ กล้าตัดสินใจ มีทักษะในการแก้ปัญหาหรือความขัดแย้ง ทักษะการตีความ และใช้วิจารณ์ญาณในการติดตามสถานการณ์บ้านเมือง

2.4 ด้านการเคารพสิทธิ เสรีภาพ และความแตกต่างของผู้อื่น หมายถึง การยอมรับและเคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ให้เกียรติผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ เอื้ออาทร เห็นคุณค่าตนเองและผู้อื่น รวมถึงการยอมรับความแตกต่างทางความคิด วัฒนธรรม ศาสนา หรือเชื้อชาติ ตระหนักถึงความยุติธรรมและความเสมอภาคทางสังคมเพื่อให้สังคมสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และมีความยุติธรรม การประนีประนอม

2.5 ด้านการมีจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การตระหนักถึงบทบาทและความรับผิดชอบต่อตนเองในการช่วยเหลือและพัฒนาสังคม รวมถึงการมุ่งมั่นในการทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม เช่น การรักษาความสะอาดในชุมชน การช่วยเหลือผู้อื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับเพื่อให้สังคมมีความสุขและยั่งยืน สนใจปัญหาสังคม ติดตามข่าวสาร ไม่เพิกเฉยต่อความอยุติธรรม มีภาวะความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบต่อคุณลักษณะ และเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง

3. สภาพแวดล้อมการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง

3.1 สภาพแวดล้อมภายใน หมายถึง จุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยรูปแบบ 2S4M

3.1.1 ด้านโครงสร้างและนโยบาย (Structure and Policy: S1) หมายถึง โครงสร้างการบริหาร นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และเป้าประสงค์ของสถานศึกษาที่เน้นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

3.1.2 ด้านผลผลิตและบริการ (Product and Service: S2) หมายถึง ประสิทธิภาพของการให้บริการทางการศึกษาของสถานศึกษา คุณภาพการจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตลอดจนความรู้ความสามารถของผู้เรียนในด้านความเป็นพลเมืองตื่นรู้

3.1.3 ด้านบุคลากร (Man: M1) หมายถึง ความเพียงพอของอัตรากำลังความรู้ความสามารถของบุคลากรที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน การฝึกอบรม การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้

3.1.4 ด้านประสิทธิภาพการเงิน (Money: M2) หมายถึง ความเพียงพอ ความคล่องตัวในการเบิกจ่ายเงิน ประสิทธิภาพของการบริหารการเงิน การระดมทรัพยากร และการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3.1.5 ด้านวัสดุและทรัพยากร (Material: M3) หมายถึง ความเพียงพอ และคุณภาพของสื่อ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ในการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้

3.1.6 ด้านบริหารจัดการ (Management: M4) หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการ วิเคราะห์ วางแผน ดำเนินการตามแผน การกำกับติดตามประเมินผล การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้

3.2 สภาพแวดล้อมภายนอก หมายถึง โอกาสและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ของโรงเรียนที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ โดยใช้การวิเคราะห์ด้วย PEST

3.2.1 สภาพแวดล้อมทางการเมือง (Political conditions) หมายถึง กฎระเบียบ ที่ออกมาควบคุม และนโยบายที่มีต่อการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน

3.2.2 สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (Economic conditions) หมายถึง สภาพ เศรษฐกิจของโรงเรียนที่มีต่อการบริหารงาน สถานภาพทางการเงินของโรงเรียน

3.2.3 สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social conditions) หมายถึง โครงสร้าง ประชากร ระบบการศึกษาค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ที่มีผลกระทบต่อการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน

3.2.4 สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี (The Technology conditions) หมายถึง เทคโนโลยีต่าง ๆ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ส่งผลต่อการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน

4. แนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง แนวคิด วิธีการ หรือกระบวนการที่ใช้ในการวางแผน ออกแบบและกำหนดกลยุทธ์ โดยมี เป้าหมายเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

5. ความเหมาะสมของกลยุทธ์ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อร่างกลยุทธ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ว่ามีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงสอดคล้องกันและถูกต้องตามหลักวิชาการ สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมกับบริบท ของโรงเรียนมัธยมศึกษา

6. คู่มือ หมายถึง เอกสารที่แสดงถึงการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สำหรับผู้สนใจที่จะนำกลยุทธ์ไปใช้

7. ความเหมาะสมของคู่มือ หมายถึง การพิจารณาคุณภาพและความเหมาะสมของคู่มือจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในด้านหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ความชัดเจนของบทบาทผู้เกี่ยวข้อง และวิธีการนำคู่มือไปใช้ ตลอดจนความถูกต้อง ครบถ้วน และความสอดคล้องของกรอบกลยุทธ์ การบริหารความชัดเจนของเนื้อหาบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กระบวนการขับเคลื่อนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ

8. ผลการประเมินโครงการตามกลยุทธ์ หมายถึง ผลที่ได้จากการประเมินโครงการที่ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกกลยุทธ์ไปทดลองใช้ ประกอบด้วย

8.1 ด้านบริบท หมายถึง ผลที่ได้จากการประเมินสภาพแวดล้อมและความเป็นไปได้ ก่อนเริ่มดำเนินโครงการ โดยพิจารณาจากความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์โครงการกับนโยบายของสถานศึกษา ความเหมาะสมของแผนงานและขั้นตอนที่ชัดเจน ปฏิบัติได้จริงตามเป้าหมาย ลักษณะกิจกรรมที่มุ่งเน้นการสร้างความเป็นพลเมืองต้นรู้ได้อย่างตรงประเด็น และความพร้อมของคณะทำงานที่มีศักยภาพและประสบการณ์เพื่อขับเคลื่อนความสำเร็จ

8.2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น หมายถึง ผลที่ได้จากการประเมินความพร้อมของทรัพยากร และระบบสนับสนุนที่จำเป็นต่อการดำเนินโครงการ ในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านกายภาพ และด้านการจัดการ

8.3 ด้านกระบวนการ หมายถึง ผลที่ได้จากการประเมินการดำเนินงานเพื่อกำกับดูแลโครงการ โดยพิจารณาจาก การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง

8.4 ด้านผลผลิต หมายถึง ผลการวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

9. ผลการประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง ผลที่ได้จากการประเมินระดับความรู้สึกรับรู้ และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินโครงการ โดยวัดจาก ด้านเนื้อหา ด้านกระบวนการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านประโยชน์ที่ได้รับ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในครั้งนี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์และการบริหารเชิงกลยุทธ์
 - 1.1 ความหมายของกลยุทธ์
 - 1.2 ความสำคัญของกลยุทธ์
 - 1.3 ความหมายของการบริหารเชิงกลยุทธ์
 - 1.4 ความสำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์
 - 1.5 กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์
2. แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนเชิงกลยุทธ์
 - 2.1 ความหมายของการวางแผนเชิงกลยุทธ์
 - 2.2 ความสำคัญของการวางแผนเชิงกลยุทธ์
 - 2.3 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์การ
3. แนวคิดกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์
 - 3.1 ขั้นตอนการจัดทำกลยุทธ์
 - 3.2 การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ
 - 3.3 การจัดทำโครงการ
 - 3.4 การประเมินโครงการทางการศึกษา
4. แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
 - 4.1 ความหมายของพลเมืองตื่นรู้
 - 4.2 ความสำคัญของการเป็นพลเมืองตื่นรู้
 - 4.3 องค์ประกอบของความเป็นพลเมืองตื่นรู้
 - 4.4 การพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์และการบริหารเชิงกลยุทธ์

ความหมายของกลยุทธ์

สทิตพร เขาวนชัย (2561) กล่าวว่า กลยุทธ์ หมายถึง แผนการดำเนินงาน หรือรูปแบบเพื่อช่วยทำให้องค์การไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ด้วยการจัดการทรัพยากรการบริหารที่ผ่านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร จนทำให้เกิดความได้เปรียบกับองค์กรอื่น

สุดใจ ดิลกทรรศนน์ (2562) กล่าวว่า กลยุทธ์ หมายถึง แผนการหรือวิธีการในการดำเนินงานขององค์กรที่ทำให้องค์การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ด้วยความแตกต่างที่เป็นเอกลักษณ์ต่างจากคู่แข่งโดยกลยุทธ์ที่จะนำไปปฏิบัตินั้นผู้บริหารต้องเลือกกลยุทธ์ที่มีความสอดคล้องระหว่างทรัพยากรภายในองค์กรและความสามารถหลักขององค์กรทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน

ประสิทธิ์ ทิพวุฒิ (2564) กล่าวว่า กลยุทธ์ หมายถึง แผนรวมขององค์กรที่นำเอาข้อได้เปรียบและ จุดเด่นต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์และปรับลดจุดด้อยหรือข้อจำกัด เพื่อแสวงหาโอกาสหรือหลีกเลี่ยง อุปสรรคที่จะทำให้องค์กรเจริญเติบโตได้ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ (2565) กล่าวว่า กลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการวางแผนการดำเนินงานที่เป็นระบบเพื่อบรรลุพันธกิจและเป้าหมายที่คาดว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จและเกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ขององค์กรที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ณัฐพันธ์ เขจรนนท์ (2566) กล่าวว่า กลยุทธ์ หมายถึง ตัวกำหนดขอบเขตของวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งองค์กรซึ่งกลยุทธ์ที่ดีที่มีการนำไปปฏิบัติได้อย่างเชี่ยวชาญนั้นจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางโดยพนักงานทุกระดับสามารถรับรู้และเข้าใจได้ ทั้งนี้ เพื่อที่จะแปลงเป้าหมาย และทิศทางดังกล่าวนี้ให้ไปสู่การลงมือปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่องค์กรต้องการ

สรุปได้ว่า กลยุทธ์ หมายถึง แผนการหรือแนวทางที่องค์กรใช้เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยสร้างความแตกต่างและความได้เปรียบในการแข่งขันการกำหนดกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพต้องสอดคล้องกับทรัพยากรและความสามารถหลักขององค์กรรวมถึงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอย่างละเอียดเพื่อกำหนดทิศทางและวัตถุประสงค์ขององค์กรช่วยให้ทุกคนเข้าใจเป้าหมายร่วมกัน และสามารถแปลงเป้าหมายเหล่านั้นสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของกลยุทธ์

ปกรณ ปรียากร (2558) กล่าวว่า กลยุทธ์มีความสำคัญดังนี้

1. องค์กรต้องวางแผนกลยุทธ์เพื่อจะประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน การวางแผนเป็นกระบวนการตัดสินใจที่เป็นทางการเพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจ การใช้ความสามารถในการดำเนินกิจกรรมของฝ่ายต่าง ๆ ในองค์กรสอดคล้องกัน

2. องค์การต้องวางแผนกลยุทธ์เพื่อกำหนดสภาพของอนาคต การวางแผน เป็นวิทยาการที่มุ่งเน้นการมองอนาคตอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งผู้บริหารต้องทำความเข้าใจอนาคตเพื่อกำหนดทิศทางของการตัดสินใจในปัจจุบันและในทำนองเดียวกัน การดำเนินกิจกรรมใด ๆ ในปัจจุบันก็ย่อมเป็นการกำหนดอนาคตด้วย

3. องค์การต้องวางแผนกลยุทธ์เพื่อตัดสินใจที่มีเหตุผล การวางแผนใน องค์การเป็นกลไกสำคัญที่สร้างหลักประกันว่า กระบวนการตัดสินใจอย่างเป็นทางการของ นักบริหารเกิดขึ้นภายใต้หลักเหตุผล (Rational) การขาดการวางแผนล่วงหน้าด้วยการคิด และวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ (Systematic Analysis) ย่อมทำให้นักบริหารใช้ความรู้เฉพาะจากการประมวลประสบการณ์ (Intuition) มากกว่าความพยายามที่จะแสวงหาหนทางใหม่ ๆ ที่อาจให้ผลตอบแทนสูงกว่าเดิม อาจกล่าวได้ว่าการวางแผนจะช่วยทำให้นักบริหารใน องค์การทั้งหลายมีหลักคิดอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ นั่นคือ 1) สามารถจับประเด็นของ ปัญหาได้อย่างถูกต้อง 2) วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้ชัดเจน 3) สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายอย่างชัดเจน และ 4) เสนอทางเลือกหรือวิธีการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับ สาเหตุอย่างแท้จริง

พรวิทย์ จันทรศิริสิริ (2560) กล่าวว่า กลยุทธ์มีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กร ดังนี้

1. การวางแผนกลยุทธ์เป็นรูปแบบการวางแผนที่ช่วยให้หน่วยงานพัฒนาตนเองได้ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม เพราะการวางแผนกลยุทธ์ให้มีความสำคัญกับการศึกษาวิเคราะห์บริบทและสภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานเป็นประเด็นสำคัญ

2. การวางแผนกลยุทธ์เป็นรูปแบบการวางแผนที่ช่วยให้หน่วยงานภาครัฐ ในทุกระดับมีความเป็นตัวเอามากขึ้น รับผิดชอบต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของตนเองมากขึ้น ทั้งนี้ เพราะการวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนขององค์กร โดยองค์กรและเพื่อองค์กรไม่ใช่เป็นการวางแผนที่ต้องกระทำตามที่หน่วยเหนือสั่งการ

3. การวางแผนกลยุทธ์ เป็นรูปแบบการวางแผนที่สอดคล้องกับการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นกระแสหลักในการบริหารภาครัฐในปัจจุบัน และสอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ได้เตรียมออกระเบียบกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐทุกระดับมีการจัดทำแผนกลยุทธ์ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนางานสู่มิติใหม่ของการปฏิรูปการศึกษา

4. การวางแผนกลยุทธ์เป็นเงื่อนไขหนึ่งของการจัดทำระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance-based budgeting) ซึ่งสำนักงบประมาณกำหนดให้ส่วนราชการและหน่วยงานในสังกัด จัดทำก่อนที่จะกระจายอำนาจด้านงบประมาณโดยการจัดสรรงบประมาณ เป็นเงินก้อนลงไปให้หน่วยงาน

5. การวางแผนกลยุทธ์ เป็นการวางแผนที่ให้ความสำคัญต่อการกำหนด กลยุทธ์ ที่ได้มาจากการคิดวิเคราะห์แบบใหม่ ๆ ที่ไม่ผูกติดอยู่กับปัญหาเก่าในอดีตไม่เอาข้อจำกัดทางด้าน ทรัพยากร

และงบประมาณมาเป็นข้ออ้าง ดังนั้น การวางแผนกลยุทธ์จึงเป็นการวางแผนแบบท้าทายความสามารถเป็นรูปแบบการวางแผนที่ช่วยให้เกิดการริเริ่มสร้างสรรค์ทางเลือกใหม่ได้ด้วยตนเอง จึงเป็นการวางแผนพัฒนาที่ยั่งยืน

ประเด็น มหรัตน์สกุล (2560) กล่าวว่า กลยุทธ์ มีความสำคัญต่อองค์กร 4 ประการ ดังนี้

1. การกำหนดทิศทางขององค์กร (Set direction) กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ ช่วยให้ผู้บริหารเกิดความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงและมีวิสัยทัศน์ต่ออนาคตทำให้สามารถกำหนดวัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินงานของธุรกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. สร้างความสอดคล้องในการปฏิบัติ (Harmony) การจัดการเชิงกลยุทธ์ให้ความสนใจกับการกำหนด การประยุกต์ การตรวจสอบ และการควบคุมกลยุทธ์ขององค์การในฐานะระบบที่ประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญต่าง ๆ รวมเข้าด้วยกัน แนวคิดนี้ก่อให้เกิดวิสัยทัศน์และความเข้าใจร่วมกันในวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินธุรกิจ ซึ่งจะทำให้การจัดสรรทรัพยากร และดำเนินการเป็นเอกภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

3. สร้างความพร้อมให้แก่องค์กร (Provide readiness) การศึกษา การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และการกำหนดกลยุทธ์ช่วยให้ผู้บริหาร ผู้จัดการในส่วนต่าง ๆ และสมาชิกขององค์กรเกิดความเข้าใจในภาพรวมและศักยภาพของธุรกิจ ตลอดจนอิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมที่มีต่อองค์กร ทำให้องค์การมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงหรือความท้าทายของสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น

4. สร้างประสิทธิภาพในการแข่งขัน (Improve competitive efficiency) การจัดการเชิงกลยุทธ์จะช่วยสร้างประสิทธิภาพและศักยภาพในการแข่งขันให้แก่ธุรกิจ เนื่องจาก การดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ช่วยพัฒนาความสามารถของผู้บริหาร ขณะเดียวกันก็ช่วยเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพแก่สมาชิก ตลอดจนช่วยสร้างความเข้าใจและแนวทางรองรับ การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและคู่แข่ง ประการสำคัญการจัดการเชิงกลยุทธ์ช่วยให้ ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจในภาพรวม ความต้องการขององค์กร และความสามารถในปัจจุบันขององค์กร จึงทำให้สามารถจัดลำดับความสำคัญในการดำเนินงานและเป้าหมาย ซึ่งจะช่วยให้ธุรกิจดำเนินงาน อย่างเหมาะสม และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

อาภาภรณ์ ภูศรี (2565) กล่าวว่า ความสำคัญของกลยุทธ์นั้นมีประโยชน์มากต่อองค์กรก็คือ ทำให้องค์การสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ได้วางไว้ เพราะการบริหารเชิงกลยุทธ์จะกำหนดทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจนทำให้ลูกค้าผู้ถือหุ้นทราบถึงแนวทางหรือ นโยบายการบริหารงาน และสามารถช่วยผู้บริหารยกระดับผลการปฏิบัติงานขึ้นมาได้ คือ องค์กรจะสามารถบรรลุทั้งประสิทธิภาพ คือ การมีต้นทุนในการดำเนินงานที่ต่ำกว่าและมีประสิทธิผล คือ บริหารงานบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้และช่วยให้ผู้บริหารมีการทำงานในลักษณะเชิงรุก (Proactive)

มลธิดา อุบลรัตน์ (2565) กล่าวว่า กลยุทธ์มีความสำคัญต่อองค์กร ดังนี้

1. เป็นการกำหนดทิศทางที่ชัดเจนขององค์กร ผู้กำหนดกลยุทธ์จะทำการกำหนดวิสัยทัศน์ในอนาคตขององค์กร ทำให้สมาชิกทั้งองค์กรทราบถึงทิศทางที่ทุกคนจะดำเนินไปอย่างชัดเจน
2. ช่วยให้ผู้บริหารระดับสูงมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการมองถึงอนาคตขององค์กรซึ่งสามารถช่วยลดความเสี่ยงขององค์กรในอนาคตลงได้
3. ช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินงานและใช้ทรัพยากรที่ดินมีในการแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลสำเร็จดีกว่าการบริหารงานตามปกติ
4. ช่วยลดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง (Resistance to Change) การจัดการเชิงกลยุทธ์มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากสมาชิก ทำให้ทุกคนเกิดความพึงพอใจในการยอมรับแผนกลยุทธ์นั้นทำให้การต่อต้านมีน้อยลง
5. สร้างความสอดคล้องในการปฏิบัติงาน (Harmony) จากการมีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์ทำให้สมาชิกทุกคนรับทราบและยอมรับทิศทางที่ชัดเจนขององค์กร

สรุปได้ว่า กลยุทธ์มีความสำคัญในการวางแผนกลยุทธ์เพื่อจะประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจ เพื่อกำหนดสภาพของอนาคต เพราะการวางแผนกลยุทธ์ให้ความสำคัญกับการศึกษาวิเคราะห์บริบทและสภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานเป็นประเด็นสำคัญ การวางแผนกลยุทธ์ เป็นรูปแบบการวางแผนที่สอดคล้องกับการกระจายอำนาจ ที่ให้ความสำคัญต่อการกำหนด กลยุทธ์ ที่ได้มาจากการคิดวิเคราะห์แบบใหม่ ๆ ที่ไม่ผูกติดอยู่กับปัญหาเก่าในอดีตไม่เอาข้อจำกัดทางด้านทรัพยากรและงบประมาณอีกทั้งสร้างความพร้อมให้แก่คนในองค์กร สร้างประสิทธิภาพในการแข่งขัน เนื่องจากการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ช่วยพัฒนาความสามารถของผู้บริหาร ขณะเดียวกันก็ช่วยเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพ พร้อมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมในการ วางแผนกลยุทธ์ทำให้สมาชิกทุกคนรับทราบ และยอมรับทิศทางที่ชัดเจนขององค์กร

ความหมายของการบริหารเชิงกลยุทธ์

สกริพร เขาวนชัย (2561) กล่าวว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการ บริหารขององค์กรโดยการวิเคราะห์สถานการณ์ สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก และใช้ข้อมูลสำคัญต่างมาประกอบการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมายวางแผนทางการดำเนินงานและควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแนวทางที่วางไว้เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างยั่งยืน รวมทั้งมีพัฒนาการและความสามารถในการแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุจิต ติลกพรศนน์ (2562) กล่าวว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การกำหนดแนวทางในการดำเนินงานขององค์กรในระยะยาว เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น องค์กรต้องดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง 4 กิจกรรม ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร 2) การกำหนด

กลยุทธ์องค์การ 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 4) การประเมินผลลัพธ์และการควบคุมกลยุทธ์ โดยการดำเนินกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรมดังกล่าว ส่งผลทำให้องค์การเกิดความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน

ประสิทธิ์ ทิฆมพุมิ (2564) กล่าวว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การวางแผนทางหรือ แผนการดำเนินงานทั้งหมดขององค์กร (Organization) โดยมีการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์กำหนดขึ้น โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ นโยบาย ทรัพยากร และผู้มีส่วนได้เสีย และทำการประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อกำหนดทิศทางของกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ และการควบคุมกลยุทธ์

ณัฐพันธ์ เซรนนันท์ (2566) กล่าวว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการที่ประกอบด้วยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและข้อมูลสำคัญของธุรกิจที่ใช้ในการประกอบการตัดสินใจ การวางแผนการดำเนินงาน และควบคุมการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ขององค์การ เพื่อที่จะสร้างความมั่นใจว่าองค์การสามารถที่จะดำเนินการได้อย่างสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนสามารถมีพัฒนาการและ สามารถแข่งขันในอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการจัดการที่มุ่งเน้นการกำหนด แนวทาง และวางแผนการดำเนินงานขององค์การในระยะยาว โดยอาศัยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก รวมถึงใช้ข้อมูลสำคัญเพื่อช่วยในการตัดสินใจจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ที่ตั้งไว้

ความสำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์

สกริพร เชาวนชัย (2561) กล่าวว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญทำให้ผู้บริหารมีการตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม และเข้าใจถึงอิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อองค์การ รวมทั้งมีการคาดการณ์ถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต ดังนั้น การกำหนดวัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินงานจึงมีความชัดเจน การวางแผนการดำเนินงานเป็นไปในเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ ทำให้องค์การสามารถปรับตัวและฉกฉวยโอกาสได้ดีกว่าหรือได้ก่อนคู่แข่งอื่น ตลอดจนมีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นซึ่งจะส่งผลให้องค์การนั้น ๆ ประสบความสำเร็จและเติบโตต่อไปได้

ประสิทธิ์ ทิฆมพุมิ (2564) กล่าวว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ได้กำหนดไว้ โดยประโยชน์ของการบริหารเชิงกลยุทธ์ มี 4 ประการ ดังนี้

1. การกำหนดทิศทางขององค์การ (Set Direction) เพื่อให้ผู้บริหารเกิดความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงและมีวิสัยทัศน์อนาคต ทำให้สามารถกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และทิศทางขององค์การได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. สร้างความสอดคล้องในการปฏิบัติ (Harmony) เพื่อให้เกิดการจัดสรรและใช้ทรัพยากร
3. สร้างความพร้อมให้แก่องค์กร (Provide Readiness)
4. สร้างประสิทธิภาพในการแข่งขัน (Improve Competitive Efficiency)

พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ (2565) กล่าวว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญที่จะช่วยให้นักบริหารสามารถกำหนดทิศทางของการพัฒนาองค์กร โดยการใช้เทคนิคการทำ SWOT เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในองค์กร และนำมากำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับการบริบทและสภาพแวดล้อมขององค์กรนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ และมีการกำกับ ติดตาม ควบคุมและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กร เพื่อดูว่ากลยุทธ์ที่นำมาใช้มีประสิทธิภาพ (Effectiveness) สามารถวัดได้ผลการดำเนินงานขององค์กรบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ และการมีประสิทธิภาพ (Efficiency) วัดได้จากความสำเร็จของผลการดำเนินงานกับการใช้ต้นทุนที่เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่ต่ำสุด จากที่กล่าวมาการจัดการกลยุทธ์จึงมีความสำคัญกับผู้บริหารที่สามารถบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ได้ดีและมีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อทำให้องค์กรมีศักยภาพและมีความสามารถในการแข่งขันและสามารถสร้างผลประโยชน์ที่ดีเป็นที่พึงพอใจให้กับลูกค้าหรือผู้รับบริการ ดังนั้นการกำหนดกลยุทธ์ การเลือกกลยุทธ์ที่จะไปใช้ และการประเมินกลยุทธ์จึงมีความสำคัญที่ผู้บริหาร องค์กรต้องศึกษาทำความเข้าใจ เพื่อจะได้เลือกใช้กลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมกับองค์กร

วาทีต อินทุลักษณ์ (2565) กล่าวว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์มีประโยชน์ในการช่วยกำหนดทิศทางขององค์กรโดยการประสานงานของผู้มีส่วนได้เสียภายในองค์กรอย่างสอดคล้อง เพื่อเสริมสร้างประสิทธิผล (Effectiveness) คือการทำให้บรรลุเป้าหมายที่ได้รับการพิจารณาแล้วว่าเป็นเป้าหมายที่ดีและสามารถที่จะบรรลุได้และประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ การทำให้สำเร็จในเป้าหมายโดยพิจารณาต้นทุนที่ต่ำสุดด้วยซึ่งนำไปสู่การดำเนินการของธุรกิจให้มีความพร้อมในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในธุรกิจอย่างยั่งยืน

กวิณพัฒน์ เลิศพงษ์มณี (2566) กล่าวว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์ เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้นักบริหารกำหนดทิศทางขององค์กร โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับองค์กร เพื่อที่จะนำกลยุทธ์เหล่านั้นไปประยุกต์ปฏิบัติและควบคุมประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรได้ โดยส่งผลให้องค์กรสามารถกำหนด ทิศทางขององค์กรได้อย่างเหมาะสม อันนำไปสู่การสร้างสอดคล้องในการปฏิบัติ สร้างความพร้อมให้แก่องค์กร และสร้างประสิทธิภาพในการแข่งขัน

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ (2566) กล่าวว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ช่วยให้นักบริหารดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยการการบริหารเชิงกลยุทธ์มีประโยชน์ต่อองค์กร 4 ประการ ดังนี้

1. กำหนดทิศทางขององค์การ (Set Direction) กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ ช่วยให้ผู้บริหารเกิดความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงและมีวิสัยทัศน์ต่ออนาคตทำให้สามารถกำหนดวัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินงานของธุรกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. สร้างความสอดคล้องในการปฏิบัติ (Harmony) การจัดการเชิงกลยุทธ์ให้ ความสนใจกับการกำหนด การประยุกต์ การตรวจสอบ และการควบคุมกลยุทธ์ขององค์การ ในฐานะเป็นระบบที่ประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญต่าง ๆ รวมเข้าด้วยกัน แนวคิดนี้ก่อให้เกิด วิสัยทัศน์และความเข้าใจร่วมกันในวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินธุรกิจ ซึ่งจะทำให้ การจัดสรรทรัพยากร และการดำเนินงานเป็นเอกภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์การ

3. สร้างความพร้อมให้แก่องค์การ (Provide Readiness) การศึกษา การวิเคราะห์ สภาพแวดล้อม และการกำหนดกลยุทธ์ ช่วยให้ผู้บริหารผู้จัดการในส่วนต่าง ๆ และสมาชิกขององค์การเกิดความเข้าใจในภาพรวมและศักยภาพ ตลอดจนอิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมที่มีต่อองค์การทำให้องค์การมีความพร้อมต่อ การเปลี่ยนแปลงหรือความท้าทายของสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น

4. สร้างประสิทธิภาพในการแข่งขัน (Improve Competitive Efficiency) การจัดการเชิงกลยุทธ์ ช่วยสร้างประสิทธิภาพและศักยภาพในการแข่งขันให้แก่ธุรกิจ เนื่องจาก การดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ช่วยพัฒนาความสามารถของผู้บริหาร ขณะเดียวกันก็ช่วยเตรียมความพร้อมและพัฒนา ศักยภาพแก่สมาชิก ตลอดจนช่วยสร้างความเข้าใจ และแนวทางการเปลี่ยนแปลง ของสภาพแวดล้อม และคู่แข่ง ประการสำคัญการจัดการเชิงกลยุทธ์ ช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจในภาพรวม ความต้องการขององค์การ จึงทำให้สามารถจัดลำดับ ความสำคัญในการดำเนินงานและเป้าหมาย ซึ่งจะช่วยให้ธุรกิจ ดำเนินงานอย่างเหมาะสมและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ มีความสำคัญในการช่วยให้เกิดการบรรลุเป้าหมายขององค์การและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งยังช่วยพัฒนาความสามารถของผู้บริหารในการกำหนด กลยุทธ์ การเลือกกลยุทธ์ที่จะไปใช้และการประเมินกลยุทธ์จึงมีความสำคัญที่ผู้บริหารองค์กรต้อง ศึกษา ทำความเข้าใจ เพื่อจะได้เลือกใช้กลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมกับองค์กร ทำให้องค์การสามารถ ปรับตัวและแข่งขันกับคู่แข่งได้ ตลอดจนมีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้องค์การนั้น ๆ ประสบความสำเร็จและเติบโตต่อไปได้

กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์

วิทยา จันทรศิลา (2561) กล่าวว่า กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environment Analysis) เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานขององค์การ ซึ่งแบ่งออกเป็นสภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) โดยวิเคราะห์ถึงโอกาส (O: Opportunities) และ อุปสรรค (T: Threats)

ส่วนสภาพแวดล้อมภายใน (External Environment) จะวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths: S) และจุดอ่อน (Weaknesses: W) ซึ่งเทคนิควิเคราะห์ที่นิยมใช้ในการวิเคราะห์นี้ เรียกว่า SWOT Analysis เพื่อวิเคราะห์ว่าแต่ละปัจจัยมีส่วนที่เอื้ออำนวยหรือไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานขององค์กร

2. การกำหนดทิศทางขององค์กร (Set Organization Direction) เมื่อประเมินสภาพขององค์กรแล้ว ก็จะทำให้ได้แนวทางการนำไปสู่การกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายขององค์กร

3. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) การกำหนดกลยุทธ์ทางการศึกษานั้นไม่แตกต่างกับการกำหนดกลยุทธ์องค์กรทางธุรกิจ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การพิจารณาถึงทิศทางขององค์กร ได้แก่ วิสัยทัศน์ ที่ต้องการบรรลุและจำแนกกลยุทธ์ขององค์กรออกเป็นแนวคิด ทิศทาง วิธีการทำงานหลัก แล้วจึงกำหนดแนวทางการทำงาน ซึ่งวิสัยทัศน์ขององค์กรทางการศึกษาส่วนใหญ่มักจะกำหนดได้ 3-5 ประเด็นกลยุทธ์

4. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติเป็นกระบวนการแปลงแผนกลยุทธ์ที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติมีความยากกว่าการจัดทำกลยุทธ์ เพราะการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย มีหลายกิจกรรม ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำสามารถทำงานร่วมกับบุคลากรได้ดี จึงจะทำให้แผนกลยุทธ์นำไปสู่การปฏิบัติ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ เป็นการนำแผนกลยุทธ์มาจัดทำให้เป็นรูปธรรม ผู้บริหารต้องสามารถตอบคำถามได้ว่า ใครจะเป็นผู้นำเอากลยุทธ์ไปปฏิบัติ อะไรคือสิ่งที่จะต้องทำ และมีการร่วมงานของบุคลากรกันอย่างไร นั่นก็คือการจัดโครงสร้างการบริหารงาน การจัดทำคำสั่งมอบหมายปฏิบัติงานเพื่อนำไปปฏิบัติจริง

5. การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ (Strategy Control and Evaluation) การที่ผู้บริหารติดตามและควบคุมการดำเนินงานตามกลยุทธ์ เพื่อดูความก้าวหน้าของกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นขณะดำเนินงานตามกลยุทธ์ การควบคุมกลยุทธ์เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารควบคุมการดำเนินงานความก้าวหน้าของกิจกรรมของแผนปฏิบัติงานโดยเปรียบเทียบสิ่งที่ปฏิบัติได้เทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยนำผลที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาปรับปรุงเป็นกระบวนการที่ช่วยให้การบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาไปในทิศทางที่เหมาะสม

สกริพร เชาวันชัย (2561) กล่าวว่า กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานและกลยุทธ์ ซึ่งต้องมีความชัดเจนในเรื่องของวัตถุประสงค์และรายละเอียด

ทิศทาง แผนงาน หรือรูปแบบการดำเนินงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถเข้าใจได้โดยง่าย ขั้นตอนที่ 2 การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติโดยดำเนินงานตามทิศทาง แผนงาน หรือรูปแบบที่กำหนดไว้ และขั้นตอนที่ 3 การควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์ เป็นการเฝ้าตรวจ ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีเครื่องมือในการประเมินผลว่าผลที่ได้รับบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้ในการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ (2566) กล่าวว่า กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management Process) มีส่วนประกอบสำคัญ ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environment Analysis) ผู้บริหารหรือ นักกลยุทธ์ (Strategist) จะต้องศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยในด้านต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการ ดำเนินงาน ขององค์การ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) และสภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) องค์การ โดยทำการวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง (Strength), จุดอ่อน (Weakness), โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) หรือที่เรียกว่า “การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)” ว่าแต่ละปัจจัยมีส่วน เอื้ออำนวยหรือขัดขวางการ ดำเนินงานขององค์การอย่างไรบ้าง
2. การกำหนดทิศทางขององค์การ (Set Organization Direction) ผู้บริหารจะนำข้อมูล ต่าง ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์โอกาสและข้อจำกัดมาทำการประมวลผลเพื่อใช้กำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ ขององค์การ โดยที่การกำหนดทิศทางขององค์การสามารถกระทำได้ในลักษณะของการกำหนดภารกิจ และการตั้งเป้าหมาย (Mission and Goal Establishment) ขององค์การ
3. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) หมายถึง การนำทิศทางขององค์การ ที่กำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ มาพัฒนา เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานในอนาคตของ องค์การ โดยมักจะกำหนดกลยุทธ์ตามระดับชั้นภายในขององค์การ ตั้งแต่กลยุทธ์องค์การ กลยุทธ์ ธุรกิจ และกลยุทธ์ตามหน้าที่ ซึ่งจะกล่าวถึงในหัวข้อต่อไป
4. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) หมายถึง การนำกลยุทธ์ที่ถูก กำหนดขึ้นไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการจัดโครงสร้าง บุคลากร และการประสานงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ
5. การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ (Strategy Evaluation and Control) หมายถึง การติดตามและตรวจสอบ (Monitoring) วิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทาง ปรับปรุงและพัฒนาให้ กลยุทธ์ที่กำหนดอยู่เกิดความสอดคล้องกับสถานการณ์จริง เพื่อองค์การจะได้คุณค่าสูงสุดจาก การดำเนินงาน ตลอดจนทำการประเมินผลจากการดำเนินกลยุทธ์ว่าประสบผลสำเร็จดังที่ตั้งเป้าหมาย ไว้หรือไม่เพียงใด เพื่อนำไปพิจารณาในการพัฒนากลยุทธ์ต่อไป

สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์ และสุธินี อัดถากร (2567) กล่าวว่า กระบวนการบริหารองค์การที่ให้องค์การกำหนดอนาคตภาพหรือวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายสูงสุดขององค์การ โดยต้องมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ทั้งด้านจุดแข็ง (Strength : S) จุดอ่อน (Weaknesses : W) โอกาส (Opportunities : O) และอุปสรรคหรือภาวะคุกคาม (Threats : T) ซึ่งจากข้อมูลการศึกษาอนาคตภาพและการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) และการวิเคราะห์ตามตาราง TOWS Matrix ที่ต่อยอดเชื่อมโยงมาจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) ดังกล่าวและต้องมีการจับคู่ (Match) ระหว่างสภาพแวดล้อมภายในหรือปัจจัยภายในกับสภาพแวดล้อมภายนอกหรือปัจจัยภายนอก จากนั้นจึงนำไปสู่การกำหนดทางเลือกต่าง ๆ ซึ่งจะมีการประเมินทางเลือกเหล่านั้น เพื่อเลือกสรรทางเลือกที่เป็นไปได้ที่ดีที่สุด

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายขององค์กร การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและปัจจัยที่มีผลกระทบขั้นตอนที่ 2 การกำหนดกลยุทธ์ เป็นการนำทิศทางขององค์การที่กำหนดไว้มาพัฒนาเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงาน ขั้นตอนที่ 3 การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ การนำกลยุทธ์ที่ถูกกำหนดขึ้นไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม และขั้นตอนที่ 4 การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ เป็นการติดตามและตรวจสอบ วิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทาง ปรับปรุงและพัฒนาให้กลยุทธ์สอดคล้องกับสถานการณ์จริง

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนเชิงกลยุทธ์

ความหมายของการวางแผนเชิงกลยุทธ์

นนุช บุญยัง (2560) กล่าวว่า การวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การวางแผนอย่างเป็นระบบบนพื้นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เชื่อถือได้ ไม่ใช่เกิดจากความคิดเลื่อนลอย แต่เป็นการวางแผนที่เชื่อมโยงระหว่างสิ่งแวดล้อม เป้าหมายองค์กร ทรัพยากรและการมีแนวทางการปฏิบัติ เพื่อให้บริการที่มีคุณค่าตรงกับความต้องการของผู้รับบริการและให้บริการต่างจากคู่แข่งหรือสถาบันอื่น

พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ (2560) กล่าวว่า เป็นการวางแผนเพื่อนำองค์การไปสู่ภาพลักษณ์ใหม่ ก้าวสู่วิสัยทัศน์ที่ต้องการในอนาคต การวางแผนกลยุทธ์จึงเป็นการวางแผนในภาพรวมขององค์การทุกกลยุทธ์ ที่กำหนดขึ้นเป็นปัจจัยที่ชี้อนาคตขององค์การนั้น ความหมายของการวางแผนกลยุทธ์จะแตกต่างกับการวางแผนทั่วไป กล่าวคือ ความหมายของการวางแผนทั่วไป เป็นการวางแผนเพื่อแก้ปัญหา การป้องกันปัญหาหรือการพัฒนาผลผลิตขององค์การ ดังนั้น การวางแผนทั่วไปจึงมีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อให้ได้แนวทางในการดำเนินงานที่ทำให้งานโครงการขององค์การบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น

สมบุญ ศรีสรรหิรัญ และวุฒิชัย อารักษ์โพธิ์มงคล (2565) กล่าวว่า การวางแผนเชิงกลยุทธ์เป็นขั้นตอนลำดับแรกของกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ ซึ่งมีสาระสำคัญสอดคล้องกับกระบวนการวางแผนในกิจกรรมหลักทางการจัดการ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ เป็นการวางแผนในระยะยาวที่พิจารณาถึงภาพรวมขององค์การ ภายใต้สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์การทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งเป็นการจัดทำแผนที่พิจารณากำหนดแผนตามศักยภาพขององค์การเพื่อการขับเคลื่อนองค์การไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จขององค์การที่มุ่งหวังไว้ในอนาคต

สรุปได้ว่า การวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การวางแผนในภาพรวมขององค์การภายใต้สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก เพื่อขับเคลื่อนองค์การไปสู่เป้าหมายที่มุ่งหวังไว้

ความสำคัญของการวางแผนเชิงกลยุทธ์

ปกรณ ปรียากร (2558) กล่าวว่า ความจำเป็นต้องวางแผนกลยุทธ์ ดังนี้

1. องค์การต้องวางแผนกลยุทธ์เพื่อจะประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน การวางแผนเป็นกระบวนการตัดสินใจที่เป็นทางการเพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจว่า การใช้ความสามารถในการดำเนินกิจกรรมของฝ่ายต่าง ๆ ในองค์การสอดคล้องกัน

2. องค์การต้องวางแผนกลยุทธ์เพื่อกำหนดสภาพของอนาคต การวางแผนเป็นวิทยาการที่มุ่งเน้นการมองอนาคตอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารกิจการใดกิจการหนึ่งผู้บริหารต้องทำความเข้าใจอนาคตเพื่อกำหนดทิศทางของการตัดสินใจในปัจจุบันและในทำนองเดียวกันการดำเนินกิจกรรมใดใดในปัจจุบันก็ย่อมเป็นการกำหนดอนาคตด้วย

3. องค์การต้องวางแผนกลยุทธ์เพื่อกำหนดทิศทางที่มีเหตุผล การวางแผนในองค์การเป็นกลไกสำคัญที่สร้างหลักประกันว่า กระบวนการตัดสินใจอย่างเป็นทางการของนักบริหารเกิดขึ้นภายใต้หลักเหตุผล (rational) การขาดการวางแผนล่วงหน้าด้วยการคิดและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ (systematic analysis) ย่อมทำให้นักบริหารใช้ความรู้เฉพาะจากการประมวลประสบการณ์ (intuition) มากกว่าความพยายามที่จะแสวงหาหนทางใหม่ ๆ ที่อาจให้ผลตอบแทนสูงกว่าเดิม อาจกล่าวได้ว่า การวางแผนจะช่วยให้ผู้บริหารในองค์การทั้งหลาย มีหลักคิดอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ นั่นคือ 1) สามารถจับประเด็นของปัญหาได้อย่างถูกต้อง 2) วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้ชัดเจน 3) กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างชัดเจน และ 4) เสนอทางเลือกหรือวิธีการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับสาเหตุอย่างแท้จริง

4. องค์การต้องวางแผนกลยุทธ์เพื่อการควบคุม การวางแผนช่วยแรงกระตุ้นในเชิงบวกให้คนร่วมกันทำงานยิ่งขึ้นและลดการควบคุมด้วยแนวคิดเชิงลบให้น้อยลง แต่การวางแผนก็ยังเป็นกลไกในการวางระบบควบคุม เนื่องจากมีข้อกำหนดด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ทั้งผู้บริหารและปฏิบัติงาน ในอันที่จะแปลงเรื่องดังกล่าวให้เป็นมาตรฐาน (standards) ในการทำงานที่ใช้

เป็นเกณฑ์ในการติดตามกำกับงาน (monitoring) การวัดผลการดำเนินงาน (measuring) และการสั่งการให้มีการปรับปรุงแก้ไข (take corrective action)

พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ (2559) กล่าวว่า การวางแผนกลยุทธ์ มีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กร ดังนี้

1. การวางแผนกลยุทธ์เป็นรูปแบบการวางแผนที่ช่วยให้หน่วยงานพัฒนาตนเองได้ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม เพราะการวางแผนกลยุทธ์ให้ความสำคัญกับการศึกษาวิเคราะห์บริบทและสภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานเป็นประเด็นสำคัญ

2. การวางแผนกลยุทธ์ เป็นรูปแบบการวางแผนที่ช่วยให้หน่วยงานภาครัฐในทุกกระดับมีความเป็นตัวเอามากขึ้น รับผิดชอบต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของตนเองมากขึ้น ทั้งนี้ เพราะการวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนขององค์กร โดยองค์กรและเพื่อองค์กรไม่ใช่เป็นการวางแผนที่ต้องกระทำตามที่หน่วยเหนือสั่งการ

3. การวางแผนกลยุทธ์ เป็นรูปแบบการวางแผนที่สอดคล้องกับการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นกระแสหลักในการบริหารภาครัฐในปัจจุบัน และสอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ได้เตรียมออกระเบียบกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐทุกระดับมีการจัดทำแผนกลยุทธ์ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนางานสู่มิติใหม่ของการปฏิรูประบบราชการ

4. การวางแผนกลยุทธ์เป็นเงื่อนไขหนึ่งของการจัดทำระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance Base Budgeting) ซึ่งสำนักงบประมาณกำหนดให้ส่วนราชการและหน่วยงานในสังกัดจัดทำก่อนที่จะกระจายอำนาจด้านงบประมาณโดยการจัดสรรงบประมาณเป็นเงินก้อนลงไปให้หน่วยงาน

5. การวางแผนกลยุทธ์ เป็นการวางแผนที่ให้ความสำคัญต่อการกำหนด "กลยุทธ์" ที่ได้มาจากการคิดวิเคราะห์แบบใหม่ ๆ ที่ไม่ผูกติดอยู่กับปัญหาเก่าในอดีตไม่เอาข้อจำกัดทางด้านทรัพยากรและงบประมาณมาเป็นข้ออ้าง ดังนั้น การวางแผนกลยุทธ์จึงเป็นการวางแผนแบบท้าทายความสามารถเป็นรูปแบบการวางแผนที่ช่วยให้เกิดการริเริ่มสร้างสรรค์ทางเลือกใหม่ได้ด้วยตนเอง จึงเป็นการวางแผนพัฒนาที่ยั่งยืน

นนุช บุญยัง (2560) กล่าวว่า ความสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์ มีดังนี้

1. ช่วยให้องค์กรมีกรรับรู้วิสัยทัศน์ร่วมกัน กำหนดแนวทางที่จะก้าวเดิน ต่อไปอย่างชัดเจน และเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานไปในทางที่ดีขึ้น ทำให้องค์กรสามารถขยายผลการดำเนินงานไปในทิศทางที่กำหนด

2. ช่วยให้องค์กรสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพที่จะช่วยผลักดันให้การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ การประเมินและการปรับแก้แผนไปสู่เป้าหมายขององค์กรได้

3. ช่วยให้องค์กรมีวินัยและมีการควบคุมการปฏิบัติงาน

4. ช่วยให้ผู้บริหารเข้าใจและสามารถบริหารการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งการเปลี่ยนแปลงภายนอกองค์กรและการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรด้วยวิธีการที่แตกต่างไปจากเดิมหรือจากที่เคยปฏิบัติมาเพื่อสร้างความต่างหรือสะท้อนการเป็น ผู้นำในองค์กรประเภทเดียวกัน

5. ช่วยให้ผู้บริหารระดับต้นเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันขององค์กรจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นมุมมองอนาคตข้างหน้าและรับรู้ถึงสัญญาณเตือนของการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งแผนกลยุทธ์ช่วยให้การประสานงานระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอกองค์กรมีความชัดเจนและเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น และสามารถใช้เป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมรวมทั้งมีการปรับปรุงการปฏิบัติงาน ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ภายนอกองค์กร

6. ช่วยเตรียมให้บุคลากรในองค์กรปรับเปลี่ยนแนวคิดและส่งเสริมการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ที่ถูกต้องเพื่อนำไปสู่การปรับการปฏิบัติงานภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น นอกจากนั้นความมุ่งมั่นผูกพันกับองค์กรและการมีส่วนร่วมของบุคลากรต่อการจัดทำแผนกลยุทธ์ของบุคลากรทุกหน่วยงานทั้งบุคลากรทางการแพทย์ บุคลากรสายสนับสนุนและผู้บริหารโรงพยาบาลเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่กำหนดและช่วยให้บุคลากรปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมภายนอก

7. ช่วยสร้างความเข้าใจในทิศทางและลักษณะการปฏิบัติงานที่ชัดเจนให้บุคลากรทุกคนร่วมกันปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อความสำเร็จขององค์กรจากข้อตกลงที่รับทราบกันโดยทั่วไปว่าบุคลากรทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร

8. แผนกลยุทธ์นำไปสู่การพัฒนาการปฏิบัติงานของหน่วยงานและองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สร้างความเชื่อถือและความศรัทธาจากผู้รับบริการ และ พัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

สรุปได้ว่า การวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีความสำคัญในการเป็นกระบวนการที่องค์กรจำเป็นต้องดำเนินการ เพื่อช่วยให้องค์กรมีความชัดเจน มีทิศทาง และมีจุดเน้นที่ชัดเจน ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลง

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร

ประสิทธิ์ ทิฆมพุด (2564) กล่าวว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental Analysis) เป็นสิ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อองค์กร 3 ประการ ได้แก่ การกำหนด นโยบายและทิศทางขององค์กร การบูรณาการเข้ากับแผนกลยุทธ์ของธุรกิจ และบทบาทเกี่ยวกับหน้าที่ทางธุรกิจ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจะพิจารณาทั้งในด้านบวก (Positive) และด้านลบ (Negative) โดยอาจจำแนกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threat) การวิเคราะห์จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment) ได้แก่ เจ้าของและผู้ถือหุ้น คณะกรรมการบริหาร ลูกจ้างหรือพนักงาน วัฒนธรรมในองค์กร เป็นต้น การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดอนาคตขององค์กร อาจใช้หลักการวิเคราะห์ทรัพยากรพื้นฐานขององค์กร (Resource Based Theory) ของ โรเบิร์ต เอ็ม. แกรนต์ (Robert M. Grant) นอกจากนี้การศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กรยังมีประเด็นหลักในการพิจารณาที่สำคัญอีก 2 ประการคือ

1.1 การเปลี่ยนแปลงขององค์กร โดยพิจารณาจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในอดีต คู่แข่งขัน และอุตสาหกรรม

1.2 หน้าที่ทางธุรกิจ โดยพิจารณาในด้านการตลาด การเงิน การวิจัยและพัฒนา การผลิตและการดำเนินงาน ทรัพยากรมนุษย์ และระบบสารสนเทศปัจจัยที่ใช้ประเมินสภาพแวดล้อมภายในที่สำคัญ ได้แก่ วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ โครงสร้าง องค์กร การเงิน การตลาด การผลิต การวิจัย และการพัฒนา บุคลากร ระบบ และระเบียบปฏิบัติ

2. สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (External Environment) ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมในการดำเนินงาน และสภาพแวดล้อมทั่วไป การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการ ควบคุมเพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร ทั้งนี้ขั้นตอนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร สามารถ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ การตรวจสอบ (Scanning) การติดตามและตรวจสอบ (Monitoring) การพยากรณ์ (Forecasting) และการประเมิน (Assessing)

2.1 สภาพแวดล้อมในการดำเนินงาน ประกอบด้วย ลูกค้า (Customer) คู่แข่งขัน (Competitor) ผู้ขายวัตถุดิบ (Supplier) แรงงาน (Labor) กฎระเบียบ หนี้ส่วน เป็นต้น การศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการดำเนินงานขององค์กรที่อยู่ในภาคธุรกิจเอกชน จำเป็นต้องศึกษาถึงปัจจัย 2 ประการ ดังนี้

2.2.1 ปัจจัยในการวิเคราะห์อุตสาหกรรม ได้แก่ ลูกค้า คู่แข่งขัน ผู้ขายวัตถุดิบ แรงงาน

2.2.2 ปัจจัยในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการแข่งขัน โดยใช้แบบจำลอง Five Forces Model ของ ไมเคิล อี. พอร์เตอร์ (Michael E. Porter) ซึ่งได้ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแข่งขัน 5 ประการ ได้แก่ การคุกคามของผู้เข้ามาใหม่ การแข่งขันระหว่างธุรกิจที่มีอยู่ อำนาจการต่อรองของผู้ซื้อ อุปสรรคของสินค้าหรือบริการทดแทน และอำนาจการต่อรองของผู้ขายวัตถุดิบ

2.2 สภาพแวดล้อมทั่วไป ประกอบด้วย เศรษฐกิจ เทคโนโลยี การเมือง สังคม และ วัฒนธรรมและระดับนานาชาติ เป็นต้น

ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร นอกเหนือจากการวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคแล้ว ควรให้มีการพยากรณ์สภาพแวดล้อมด้วย เนื่องจากเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตัวอย่างวิธีการพยากรณ์สภาพแวดล้อม ได้แก่ การอนุมานแนวโน้ม พลวัตของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยี ในปัจจุบันมีการ (Trend Correlation) การพยากรณ์อุปสงค์ (Demand Forecasting) การจำลองสถานการณ์ที่หลากหลาย (Multiple Scenario) การขอความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert Opinion) การใช้แผนกลยุทธ์ (Strategy Formulation) แบบจำลองพลวัต (Dynamic Modeling) เป็นต้น

การกำหนดและการวางแผนกลยุทธ์ (Strategy Formulation and Planning) การกำหนดและการวางแผนกลยุทธ์เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการโดยผู้บริหารหรือผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับทิศทางและการดำเนินงานขององค์กร โดยมีขั้นตอนหลักดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายขององค์กร ซึ่งประกอบด้วย

1.1 วิสัยทัศน์ (Vision) หมายถึง การกำหนดจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายในลักษณะกว้างขององค์กรในระยะเวลา 4 - 5 ปีข้างหน้า ทั้งนี้การกำหนดวิสัยทัศน์ควรให้มีความท้าทาย เช่น เน้นความเป็นเลิศหรือความยิ่งใหญ่ แต่ไม่ควรเกินกำลังความสามารถขององค์กรที่จะดำเนินการได้

1.2 พันธกิจ (Mission) หมายถึง การกำหนดทิศทางหรือแนวทางในการดำเนินงานที่ นอกเหนือจากภารกิจปกติที่ได้ทำอยู่ในปัจจุบัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลักดันให้เกิดการดำเนินงานที่สามารถบรรลุผลสำเร็จหรือบรรลุจุดมุ่งหมายตามวิสัยทัศน์

1.3 เป้าหมาย (Goal) หมายถึง จุดมุ่งหมายที่เป็นรูปธรรมขององค์กร ได้แก่ การทำกำไรสูงสุด การเจริญเติบโต การรักษาองค์กรให้อยู่รอด เป็นต้น

1.4 วัตถุประสงค์ (Objectives) หมายถึง เป้าหมายที่องค์กรต้องการจะบรรลุ ซึ่งสามารถวัดได้อย่างเป็นรูปธรรมในเชิงผลผลิต (Outputs) ผลลัพธ์ (Results) และผลกระทบ (Impacts)

2. การกำหนดระดับของกลยุทธ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้

2.1 กลยุทธ์ระดับองค์กร หน่วยงาน หรือระดับบริษัท (Corporate Strategy) จะถูกกำหนดโดยผู้บริหารระดับสูงขององค์กร ร่วมกับคณะผู้บริหารและที่ปรึกษาด้านกลยุทธ์ขององค์กร โดยการคาดการณ์สถานการณ์และความต้องการในอนาคตขององค์กร เพื่อกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ ภารกิจ และวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กร หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นกลยุทธ์หลักขององค์กร

2.2 กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy) หรือกลยุทธ์แข่งขัน (Competitive Strategy) จะถูกกำหนดโดยผู้บริหารหรือผู้จัดการในระดับหัวหน้าหน่วยธุรกิจนั้น ๆ

2.3 กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy) จะถูกกำหนดโดยผู้จัดการในแต่ละหน้าที่ทางธุรกิจหรือผู้จัดการฝ่ายในสายงานต่าง ๆ ได้แก่ การผลิต การเงิน การตลาด การบริหาร ทรัพยากรบุคคล การจัดหาวัตถุดิบ และเทคโนโลยี เป็นต้น

3. การกำหนดประเด็นกลยุทธ์ (Strategic Issue) เป็นการกำหนดประเด็นสำคัญที่องค์กรต้องดำเนินการพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ประเด็นกลยุทธ์ควรมีจุดเน้น (Focus) โดยคำนึงถึงประเด็นหลัก ๆ ขององค์กรเป็นสำคัญ ๆ และไม่ควรมีจำนวนมากเกินไป กระบวนการกำหนดประเด็นกลยุทธ์และกลยุทธ์ในแต่ละระดับสามารถแสดงได้

โดยหลักการแล้ว เมื่อกำหนดประเด็นกลยุทธ์ได้แล้ว องค์กรต้องวางแผนทางเลือก (Option) ทางกลยุทธ์ไว้หลายทางเลือก แล้วเลือกกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมกับองค์กรมากที่สุด และนำมาลดหลั่นเป็นกลยุทธ์ระดับธุรกิจและกลยุทธ์ระดับหน้าที่

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เป็นการตรวจสอบ และการประเมินสถานการณ์สภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายในขององค์กรที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จการอยู่รอด การเติบโตขององค์กร ขณะเดียวกันสามารถทำให้องค์กรเกิดความล้มเหลวได้เช่นกัน สภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซับซ้อนมากขึ้น

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

ภัทรเวช ชาราเวชรักษ์ และทองแท่ง ทองลิ้ม (2563) กล่าวว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกด้วย "PEST analysis" คือ เทคนิคหรือวิธีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกหรือปัจจัยภายนอกที่อาจมีผลกระทบต่อองค์กรในระยะยาวเพื่อใช้ในการวางแผนดำเนินงานขององค์กร ประกอบด้วย 4 กลุ่มปัจจัยหลัก คือ การเมือง (political) เศรษฐกิจ (economic) สังคม (social) และเทคโนโลยี (technological) เรียกรวม ๆ ด้วยตัวย่อว่า "PEST" ปัจจัยต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ PEST ประกอบด้วย

1. ปัจจัยด้านการเมือง (P-Political) ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเมืองที่อาจส่งผลกระทบต่อองค์กร อาทิ ทุนสนับสนุนจากรัฐบาล กลุ่มคนในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ที่อาจมีอิทธิพล ต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล สงคราม ความขัดแย้งหรือการก่อการร้าย การเปลี่ยนแปลงภายในรัฐบาลนโยบายการเมืองภายในประเทศ และความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (E-Economic) ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจที่อาจส่งผลกระทบต่อองค์กร อาทิ ภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันภายในประเทศที่ตั้งขององค์กร แนวโน้มเศรษฐกิจภายในและ ต่างประเทศ ประเด็นทั่ว ๆ ไป เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี อัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน และ ภาวะเงินเฟ้อประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประชากรศาสตร์ เช่น รายได้และอัตราการว่างงาน การค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น

3. ปัจจัยด้านสังคม (S-Sociological) ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสังคมที่อาจส่งผลกระทบต่อองค์การ อาทิ สื่อ โดยเฉพาะการนำเสนอข้อมูลข่าวที่เกี่ยวข้องกับองค์การ ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ เช่นอายุ เชื้อชาติ ขนาดครอบครัว และชาติพันธุ์ รูปแบบในการดำเนินชีวิต ทศนคติทางสังคม ที่มีผลต่อรูปแบบของกิจกรรม ผลิตภัณฑ์และบริการ ที่องค์การดำเนินการ สุขภาพประชากร อายุขัยเฉลี่ย และมาตรฐานการครองชีพการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในกิจกรรมสันตนาการที่เป็นที่นิยมในสังคม เป็นต้น

4. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (T-Technological) รวมถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา อินเทอร์เน็ต ปัญญาประดิษฐ์ เทคโนโลยีการผลิต และนวัตกรรมใหม่ ๆ โดยปัจจัยเหล่านี้ ถือว่ามีผลกระทบอย่างมากต่อวิถีการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบันที่ทุกสิ่งทุกอย่างขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมผู้บริโภค กระบวนการทำงาน หรือแม้แต่วิธีการทำการธุรกิจ ดังนั้น องค์การต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขันและตำแหน่งผู้นำในอุตสาหกรรมเอาไว้

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ (Active citizen) ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาผู้วิจัยได้นำแนวคิดการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกด้วย “PEST analysis” มาใช้ในการวิเคราะห์สำหรับการวิจัยครั้งนี้

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในด้วยแนวคิด "2S4M" ความเป็นมาของแนวคิดเกี่ยวกับหลักการบริหาร 4M ยังไม่แน่ชัดนักแต่เริ่มปรากฏข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากในทฤษฎีของ Drucker (1958) ที่กล่าวไว้ว่า การบริหาร คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น การทำงานต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่น จากสภาพองค์การที่กล่าวนั้น ทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็นทรัพยากรหลักขององค์การที่เข้ามาร่วมกันทำงานในองค์การ ซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัตถุอื่น ๆ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบเงินทุน รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการออกจำหน่ายและตอบสนองความพอใจให้กับสังคม นอกจากนี้ Koontz (1972) ยังได้กล่าวไว้ว่า การบริหารเป็นการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยอาศัยปัจจัยทั้งหลาย ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ เป็นอุปกรณ์ในการบริหาร และ ธงชัย สมบูรณ์ (2549) กล่าวว่า การบริหารงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ในบรรดาปัจจัยทางการบริหารที่รู้จักโดยทั่วไป 4 ประการ ที่เรียกเป็นคำย่อในภาษาอังกฤษว่า "4M's" ซึ่งได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) โดยที่ทรัพยากรเหล่านี้จะมีอยู่ในแต่ละองค์การในปริมาณที่จำกัดแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้บริหารที่มีศักยภาพจะต้องสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ขององค์การในอัตราส่วนที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และประโยชน์สูงสุดแก่องค์การ ต่อมาได้มีการต่อยอดปัจจัยด้านการบริหารอีก 2 ปัจจัยเพิ่มเติม คือ โครงสร้างและนโยบาย (structure and policy) และการบริการและผลผลิต (service and products)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในด้วยแนวคิด "2S4M" นั้น เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กรและเป็นการประเมินศักยภาพของการดำเนินงานขององค์กรที่ผ่านมาในอดีต (post experiences) และในปัจจุบันว่าประสบผลสำเร็จ มีผลสัมฤทธิ์ หรือมีปัญหา มีจุดแข็ง (Strengths) หรือมีจุดอ่อน (Weaknesses) อะไรบ้าง เป็นการตรวจสอบสถานะเสี่ยงของการดำเนินงานภายในองค์กรว่ามีศักยภาพการดำเนินงานเป็นอย่างไร (พินิจ มีคำทอง, 2559) ปัจจัยภายในองค์กรที่ใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ โครงสร้างและนโยบาย (Structure and policy) การบริการและผลผลิต (Service and products) คน (Man) เงิน (Money) วัสดุ อุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management)

ปัจจัยต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ตามแนวคิด "2S4M" ประกอบด้วย

1. โครงสร้างและนโยบาย (Structure: S1) เช่น โครงสร้างนโยบาย ระบบงานขององค์กร เป็นต้น
2. การบริการและผลผลิต (Service and products: S2) เช่น ประสิทธิภาพของการให้บริการทางการศึกษา คุณภาพของการให้บริการทางการศึกษา คุณภาพของนักเรียน เป็นต้น
3. บุคลากร (Man: M1) เช่น จำนวนบุคลากรมีความเพียงพอกับการดำเนินงานตรงตามวิชาเอกที่สอน คุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษา เป็นต้น
4. ประสิทธิภาพทางการเงิน (Money: M2) เช่น ความเพียงพอ ความคล่องตัวในการเบิกจ่ายเงิน การระดมทรัพยากรและการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษา เป็นต้น
5. วัสดุทรัพยากร (Material: M3) เช่น ความเพียงพอและคุณภาพของวัสดุอุปกรณ์ในสถานศึกษา การบำรุง ดูแลรักษา อาคารสถานที่ เป็นต้น
6. การบริหารจัดการ (Management: M4) เช่น การมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการของสถานศึกษา การติดตามตรวจสอบคุณภาพ เป็นต้น

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ (Active citizen) ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาผู้วิจัยได้นำแนวคิดการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน "2S4M" มาใช้ในการวิเคราะห์สำหรับการวิจัยครั้งนี้

แนวคิดกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์

ขั้นตอนการจัดทำกลยุทธ์

การวิเคราะห์ SWOT

พชรวิทย์ จันทศิริ (2560) กล่าวว่า การวิเคราะห์ SWOT เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา เพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและชุมชนท้องถิ่น โดยแนวโน้มและความเป็นไปได้ในการพัฒนา

ตามเงื่อนไขข้อจำกัดและองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา ซึ่งได้แก่ นโยบายในการจัดการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด รูปแบบการบริหารงานของสถานศึกษา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่น การศึกษาความต้องการของชุมชนเป็นการสำรวจความต้องการขององค์การชุมชนที่องค์การทางการศึกษาตั้งอยู่ความต้องการของผู้ปกครอง นักเรียนและความต้องการของชาวบ้านในชุมชนสรุปมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนการ วิเคราะห์สภาพขององค์การทางการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาการศึกษาจะต้องวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ด้วย เรียกว่า SWOT Analysis แนวทางการจัดทำ SWOT มีดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ซึ่งประกอบด้วย Strengths: S คือ จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ และ Weaknesses: W คือ จุดอ่อน หรือข้อเสียเปรียบ

2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ประกอบด้วย Opportunity: O คือ โอกาส Threats: T คือ อุปสรรค หรือภาวะคุกคามการดำเนินงานของสถานศึกษาการวิเคราะห์ SWOT อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เป็นการทำให้ Situation Analysis เป็นการวิเคราะห์สภาพองค์การ หรือหน่วยงานในปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อย หรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต การวิเคราะห์ SWOT ทำให้ผู้บริหารทราบถึงสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับพันธกิจขององค์การ มีความเข้าใจถึงคุณลักษณะของผู้รับบริการ รวมถึงความต้องการและเหตุผลที่มารับบริการของหน่วยงาน

สกริพร เขาวนชัย (2561) กล่าวว่า การวิเคราะห์ SWOT เป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคขององค์การ (SWOT Analysis) ถือเป็นเครื่องมือที่ได้เหมาะสมในการจัดทำกลยุทธ์ (Samuel C. Certo & S. Trevis Certo, 2016, P.193) ซึ่งการวิเคราะห์ดังกล่าวมาจากตัวย่อของคำ 4 คำคือ S - Strength หรือ จุดแข็ง, W - Weakness หรือ จุดอ่อน, O - Opportunity หรือ โอกาส และ T - Threat หรือ อุปสรรคซึ่งการวิเคราะห์ SWOT เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ผู้มีหน้าที่กำหนดกลยุทธ์ จะต้องดำเนินการวิเคราะห์ก่อนการกำหนดกลยุทธ์ขององค์การ นอกจากนี้แล้วการวิเคราะห์ SWOT จะช่วยหาคำตอบให้กับองค์การได้ 2 ประการหลัก คือ สภาพปัจจุบันขององค์การเป็นอย่างไร และทิศทางการดำเนินงานขององค์การต่อไปจะมุ่งไปทางใด

สุดใจ ดิลกทรรศนน์ (2562) การวิเคราะห์ SWOT เป็นเครื่องมือที่นิยมใช้กันมากในการวิเคราะห์สถานการณ์ ซึ่งผู้บริหารสามารถมองเห็นภาพรวมสถานการณ์กลยุทธ์องค์การได้อย่างรวดเร็ว โดยตั้งอยู่บนข้อสมมติฐานที่ว่า กลยุทธ์ที่มีประสิทธิผลเกิดจากการเลือกแนวทางที่เหมาะสมเชิงกลยุทธ์ระหว่างทรัพยากรภายในองค์การ (จุดแข็งและจุดอ่อน) กับสถานการณ์ภายในองค์การ (โอกาสและอุปสรรค) แนวทางที่เหมาะสมเชิงกลยุทธ์ที่ดีจะเกิดสูงสุดแก่องค์การในการใช้จุดแข็งและโอกาสสำหรับการดำเนินงาน ในขณะเดียวกัน องค์การต้องพยายามลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงอุปสรรคให้เหลือน้อยที่สุด (Pearce II & Robinson, 2011) ดังนั้น การวิเคราะห์ SWOT

จะช่วยให้ผู้บริหารมีพื้นฐานในการกำหนดกลยุทธ์ เพื่อสร้างจุดแข็งและข้อได้เปรียบจากโอกาส จากสภาพแวดล้อมทำให้สามารถกำหนดกลยุทธ์ที่ดี เพื่อเอาชนะอุปสรรคจากสภาพแวดล้อม หรือให้เกิด จุดอ่อนน้อยที่สุด นอกจากนั้น การวิเคราะห์ SWOT ช่วยสนับสนุนให้ผู้จัดการทำการตรวจสอบ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร เพื่อพิจารณาว่า ปัจจัยใดที่อาจจะ ส่งผลกระทบต่อ ความได้เปรียบทางการแข่งขันทั้งในปัจจุบันและอนาคตขององค์กร (Rothaermel, 2013) ผู้เขียน ขอบรรยายเพิ่มเติมเกี่ยวกับความหมายของคำว่า จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค กล่าวคือ (1) จุดแข็ง (Strengths) หมายถึง สมรรถนะและความเป็นเลิศด้านทรัพยากรองค์กร รวมถึงทักษะ ของบุคลากรซึ่งองค์กรมีข้อได้เปรียบเหนือคู่แข่งในการตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า จุดแข็งดังกล่าวเกิดขึ้นจากทรัพยากรและสมรรถนะหรือความสามารถที่มีอยู่ในองค์กร (2) จุดอ่อน (Weaknesses) หมายถึง ความไม่สามารถ ข้อจำกัดและความขาดแคลนในทรัพยากรองค์กร เช่น ความขาดแคลนทางด้านเทคนิค ทางด้านการเงิน ทางด้านบุคลากร และทางด้านการตลาด เป็นต้น ทำให้องค์กรมีข้อเสียเปรียบเมื่อเทียบกับคู่แข่งในการตอบสนองต่อความต้องการของ ลูกค้า ที่เป็น สิ่งกีดขวางต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร (3) โอกาส (Opportunity) หมายถึง ลักษณะเฉพาะของปัจจัยแวดล้อมภายนอกองค์กร ซึ่งมีศักยภาพที่จะ ช่วยให้้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรหรือมากกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ โอกาสเป็นข้อได้เปรียบหลัก ในการสนับสนุนการดำเนินงานให้แก่องค์กรโดยแนวโน้มในอนาคตที่สำคัญเป็นแหล่งที่มาของโอกาส (Opportunity) และ (4) อุปสรรค (Threat) หมายถึง ลักษณะสภาวะแวดล้อมภายนอกองค์กรที่เป็น อุปสรรคต่อการจัดการเชิงกลยุทธ์ทำให้องค์กรไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้

ประสิทธิ์ ทิมพุด (2564) กล่าวว่า การวิเคราะห์ SWOT เป็นการสร้างทางเลือกเชิงกลยุทธ์ โดยสามารถใช้ได้กับองค์กรหรือหน่วยธุรกิจทุกขนาด ไม่ว่าขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ การวิเคราะห์แบ่งเป็นแนวทางใหญ่ ๆ ได้ 4 หัวข้อ ได้แก่ จุดแข็ง (Strength) หรือ S, จุดอ่อน (Weakness) หรือ W, โอกาส (Opportunity) หรือ O และข้อจำกัด (Threat) หรือ T รวมกันเรียกว่า SWOT การวิเคราะห์ SWOT มีประโยชน์มากในสถานการณ์ที่เวลาบีบจำกัด เพื่อเตรียมความพร้อม สำหรับการวางแผนกลยุทธ์ในสถานการณ์ที่ซับซ้อน การวิเคราะห์ SWOT ในสถานการณ์เชิงกลยุทธ์ มีการวิเคราะห์ภายนอก การวิเคราะห์ภายในของ SWOT นำมาซึ่งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด การวิเคราะห์สถานการณ์ภายนอกและภายในทำให้ได้รับข้อมูลจำนวนมาก ข้อมูล ส่วนใหญ่อาจไม่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์มีข้อมูลบางส่วนที่ใช้งานได้ในการจัดทำกลยุทธ์ การวิเคราะห์ SWOT สามารถรอกข้อมูลให้เหลือข้อมูล ที่เป็นประเด็นสำคัญ การวิเคราะห์ภายในให้ภาพกว้าง ๆ ของจุดแข็งหรือจุดอ่อน ในขณะที่การวิเคราะห์ภายนอกให้ภาพกว้าง ๆ ของโอกาสหรือภัยคุกคาม จุดแข็งสามารถใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการสร้างความได้เปรียบและจุดอ่อนจากเป็นอุปสรรคหรือ

สิ่งขัดขวางองค์กรสามารถใช้ประโยชน์จากการวิเคราะห์นี้ โดยใช้จุดแข็งเพื่อยกระดับองค์กร แก้ไขจุดอ่อน ใช้โอกาสในการลงทุนหรือดำเนินการ และหลีกเลี่ยงหรือยับยั้งภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้น

ในการวิเคราะห์ SWOT จำเป็นต้องเก็บข้อมูลทั้งหมดจากผู้มีส่วนร่วมหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย ข้อมูลหนึ่ง สามารถเป็นได้ทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด ได้ในเวลาเดียวกัน การทำงานในรายละเอียดมักจะให้ความสำคัญของสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ เช่น การพิจารณาโครงการของสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะให้โครงการไหนผ่านหรือโครงการไหนตก จะดูพื้นที่ว่าคะแนนถึงเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ เช่น ใช้เกณฑ์ 60 เปอร์เซนต์ให้ผ่าน ถ้าต่ำกว่า โครงการก็ตกไป

ตัวอย่างการให้คะแนนในการวิเคราะห์ SWOT ของแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศของประเทศไทยในการประชุมระดมความคิดของผู้มีส่วนได้เสียมีข้อมูลมากเกินไปจนจัดอันดับไม่ถูกที่ประชุมพิจารณารายละเอียดถึงความครบถ้วนและความเหมาะสมของตัวแปร โดยพิจารณาบทบาทของตัวแปรกำหนดการจัดอันดับความสำคัญของสภาพแวดล้อม โดยตั้งเกณฑ์ไว้ 5 เกณฑ์ เกณฑ์ละ 1 คะแนน ได้แก่ เป็นต้นตอของปัญหา เป็นความจำเป็นต่อการพัฒนา เป็นภาวะที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขัน เป็นความเด่นชัด และเป็นสิ่งที่มีแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวกับตัวแปรจริง ถ้าใช้ก็ได้ 1 คะแนน ถ้าไม่ใช่ก็เป็น 0 หรือ ไม่มีคะแนน คะแนนรวมของทั้งโครงการต้องมากกว่า 60 เปอร์เซนต์โครงการจึงผ่านและได้รับการอนุมัติ ส่วนโครงการที่คะแนนรวมต่ำกว่า 60 เปอร์เซนต์โครงการไม่ผ่านต้องกลับไปทำการแก้ไขหรือทบทวนใหม่ ก่อนนำมาเสนออีกครั้ง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (2565) กล่าวว่า การวิเคราะห์ SWOT เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กรหรือเป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์ขององค์กรซึ่งจะช่วยผู้บริหารกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายในโอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอกตลอดจนผลกระทบที่มีศักยภาพจากปัจจัยเหล่านี้ต่อการทำงานขององค์กร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า SWOT analysis หมายความว่า การวิเคราะห์และประเมินว่าองค์กรมี จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) อย่างไรเพื่อที่จะนำไปใช้ในการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรต่อไป SWOT มาจากตัวย่อภาษาอังกฤษ 4 ตัวประกอบด้วย Strengths, Weaknesses, Opportunities และ Threats โดยมีรายละเอียดอักษรย่อ ดังนี้

1. Strengths คือ จุดแข็ง หมายถึง ความสามารถและสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นบวกซึ่งองค์กรสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือหมายถึงการดำเนินงานภายใน ที่องค์กรทำได้ดี

2. Weaknesses คือ จุดอ่อน หมายถึง สถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นลบและด้วยความสามารถซึ่งองค์กรไม่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง การดำเนินงานภายในองค์กรที่ทำไม่ได้ดี

3. Opportunities คือ โอกาส หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เอื้ออำนวยให้การทำงานขององค์การบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการขององค์การ

4. Threats คือ อุปสรรค หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่ขัดขวางการทำงานขององค์การไม่บรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นปัญหาต่อองค์การ การวิเคราะห์ SWOT จะครอบคลุมขอบเขตของปัจจัยที่กว้างด้วยการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคขององค์การ ทำให้มีข้อมูลในการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายที่จะถูกสร้างขึ้นมาบนจุดแข็งขององค์การ รวมทั้งแสวงหาประโยชน์จากโอกาสทางสภาพแวดล้อม และสามารถกำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งเอาชนะ อุปสรรคทางสภาพแวดล้อมหรือลดจุดอ่อนขององค์การให้น้อยที่สุดได้ ภายใต้การวิเคราะห์ SWOT นั้นจะต้องวิเคราะห์ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์การ

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์ SWOT เป็นเครื่องมือสำคัญในการวิเคราะห์และประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกขององค์การหรือสถานศึกษา โดยมุ่งพิจารณาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่มีผลต่อการดำเนินงานและการพัฒนาในอนาคต การวิเคราะห์ดังกล่าวช่วยให้ผู้บริหารมองเห็นภาพรวมของสถานการณ์ปัจจุบัน เข้าใจศักยภาพและข้อจำกัดขององค์การ ตลอดจนแนวโน้มและปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อหรือขัดขวางต่อการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ SWOT จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดทิศทาง วางแผน และสร้างกลยุทธ์ที่เหมาะสม โดยใช้จุดแข็งให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก้ไขหรือลดจุดอ่อน แสวงหาและใช้ประโยชน์จากโอกาส และหลีกเลี่ยงหรือรับมือกับอุปสรรคอย่างมีประสิทธิภาพ อันนำไปสู่การพัฒนาองค์การหรือสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และบริบทของสังคมและชุมชนอย่างยั่งยืน

การกำหนดกลยุทธ์ด้วย SWOT Matrix

สตีเฟน เซอร์วันชัย (2561) กล่าวว่า การกำหนดกลยุทธ์ด้วย SWOT Matrix เป็นการนำเอาผลจากการวิเคราะห์ SWOT Analysis มาใช้ในการสร้างทางเลือกในการกำหนดกลยุทธ์ ดังนี้

1. สร้างทางเลือกด้วยการใช้ SWOT Matrix โดยแยกเป็นทั้งหมด 9 ช่อง
2. โดยแบ่งเป็นช่องหลัก 4 ช่อง คือ ช่องที่ 2 และ 3 จะเป็นปัจจัยภายในช่องที่ 4 และ 5 จะเป็นปัจจัยภายนอก นอกจากนี้ช่องทางเลือกกลยุทธ์อีก 4 ช่อง ได้แก่ ช่องที่ 6 กลยุทธ์ SO ช่องที่ 7 กลยุทธ์ WO ช่องที่ 8 กลยุทธ์ ST และช่องที่ 9 กลยุทธ์ WT
3. ระบุปัจจัยภายในที่สำคัญที่สุด 3 อันดับ โดยแยกเป็น จุดแข็ง 3 อันดับที่สำคัญที่สุด และจุดอ่อน 3 อันดับที่สำคัญที่สุด
4. ระบุปัจจัยภายนอกที่สำคัญที่สุด 3 อันดับ โดยแยกเป็น โอกาส 3 อันดับ ที่สำคัญที่สุด และอุปสรรค 3 อันดับที่สำคัญที่สุด

5. จับคู่จุดแข็งและโอกาส เพื่อสร้างทางเลือกในการกำหนดกลยุทธ์ โดยเขียนผลลัพธ์ลงในช่อง 6

6. จับคู่จุดอ่อนและโอกาส เพื่อสร้างทางเลือกในการกำหนดกลยุทธ์ โดยเขียนผลลัพธ์ลงในช่อง 7

7. จับคู่จุดแข็งและอุปสรรค เพื่อสร้างทางเลือกในการกำหนดกลยุทธ์โดยเขียนผลลัพธ์ลงในช่อง 8

8. จับคู่จุดอ่อนและอุปสรรค เพื่อสร้างทางเลือกในการกำหนดกลยุทธ์โดยเขียนผลลัพธ์ลงในช่อง 9

9. เมื่อนำปัจจัยต่าง ๆ มาจับคู่กันแล้ว ผู้บริหารองค์กรจะได้แนวคิดในการกำหนดกลยุทธ์ในช่องทางเลือกกลยุทธ์ ในช่องที่ 6, 7, 8 และ 9 จะถูกนำมาใช้ทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้

สุดใจ ดิลกพรศพนนท์ (2562) กล่าวว่า การกำหนดกลยุทธ์ด้วย SWOT Matrix เป็นการนำสรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกองค์กร (External Factor Analysis Summay: EFAS) และสรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในองค์กร (Intemal Factor Analysis Summary: IFAS) มารวมกันเป็นเมทริกซ์สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์ (Strategic Factors Analysis Summary [SFAS] Matrix) ซึ่งถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในการจัดการเกี่ยวกับการวิเคราะห์ SWOT เมื่อนำสรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกองค์กร สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในองค์กร และเมทริกซ์ สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์มารวมกันจะเป็นชุดของเครื่องมือวิเคราะห์ที่ทรงอำนาจมากในการวิเคราะห์กลยุทธ์

การกำหนดวิสัยทัศน์

ดิเรก อีระภูธร (2558) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ หมายถึง ความคาดหวังในอนาคตขององค์กร ที่ต้องการจะเป็นข้อความที่กำหนดพันธกิจ เป็นสถานภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่องค์กรมุ่งหมาย มุ่งหวัง หรือประสงค์จะเป็นหรือจะมีในอนาคต

ทิมมพร ทวีเดช (2559) กล่าวว่า วิสัยทัศน์จะมีลักษณะสำคัญคือเป็นสิ่งที่ต้องการต้องการจะเป็นในอนาคตจะต้องมีลักษณะที่ก่อให้เกิดแรงกระตุ้น ต่อทีมงานที่จะทำให้สำเร็จ

ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ (2566) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ หมายถึง ภาพความคิดและความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการในอนาคต เป็นเป้าหมายที่มีลักษณะกว้าง เป็นข้อเสนอที่ไม่เจาะจงรายละเอียด ไม่ได้กำหนดวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยวิสัยทัศน์มีในหลายระดับ ตั้งแต่บุคคล กลุ่มองค์กร และสังคม

วิทยา จันทรศิลา (2561) กล่าวว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ หมายถึง กระบวนการกำหนดภาพอนาคตที่องค์กรหรือสถานศึกษามุ่งหวังจะบรรลุในระยะยาว ซึ่งสะท้อนถึงทิศทางความมุ่งหมาย และอุดมการณ์ร่วมของผู้บริหารและบุคลากร โดยวิสัยทัศน์ที่ดีต้องมีความชัดเจน

เป็นไปได้ และสามารถใช้เป็นกรอบในการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ และการดำเนินงานขององค์การให้สอดคล้องและมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน

สรุปได้ว่า วิสัยทัศน์ หมายถึง สิ่งที่คาดหวังหรือเป้าหมายในอนาคตขององค์การที่ต้องการจะเกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่คาดหวังว่าจะดีขึ้น

การกำหนดพันธกิจ

ทิฆัมพร ทวีเดช (2559) กล่าวว่า พันธกิจหรือภารกิจ เป็นแนวทางหรือวิธีการที่จะบรรลุตามวิสัยทัศน์

สุดใจ ดิลกทรรศนน์ (2562) พันธกิจ หมายถึง ความมุ่งหมายหรือเหตุผลที่องค์การได้จัดตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นการบอกให้สังคมทราบว่า องค์การมีอะไรที่จะเสนอให้กับสังคม ซึ่งอาจจะเป็นบริการหรือผลิตภัณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างก็ได้ ข้อความ พันธกิจที่ดีจะกล่าวเกี่ยวกับพื้นฐานที่เป็นเอกลักษณ์ขององค์การ ที่ทำให้องค์การแตกต่างจากองค์การอื่น ๆ พันธกิจขององค์การจะบ่งบอกถึงขอบเขตของการดำเนินงานขององค์การที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือบริการที่นำเสนอต่อตลาด นอกจากนั้น ข้อความพันธกิจอาจรวมความถึงค่านิยมขององค์การและปรัชญาในการดำเนินงานขององค์การ รวมถึงวิธีการปฏิบัติต่อพนักงานขององค์การ

ณัฐพันธ์ เขจรนนท์ (2566) กล่าวว่า พันธกิจ หมายถึง จุดมุ่งหมายเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ขององค์การ ซึ่งแยกองค์การออกจากธุรกิจอื่นที่มีการดำเนินงานที่ใกล้เคียงกัน พันธกิจเป็นเครื่องกำหนดขอบเขตการดำเนินงานขององค์การ หรืออาจจะกล่าวว่า "พันธกิจเป็นจุดมุ่งหมายพื้นฐานขององค์การ" โดยที่พันธกิจเป็นการกำหนดสาเหตุที่องค์การดำเนินงาน และเป็นเครื่องกำหนดทิศทางก่อนการกำหนดกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ และโครงสร้างการบริหาร

สรุปได้ว่า พันธกิจ หมายถึง ความมุ่งหมายที่องค์การได้จัดตั้งขึ้นมา เป็นเครื่องกำหนดขอบเขตการดำเนินงานขององค์การ

การกำหนดเป้าประสงค์

นงนุช บุญยัง (2560) กล่าวว่า การกำหนดเป้าประสงค์ เป็นการกำหนดทิศทางที่เฉพาะเจาะจงให้แนวทางสู่การปฏิบัติได้มากขึ้นและเป็นการกำหนดเป้าหมายในเชิงผลสำเร็จหรือเป้าหมายที่เป็นผลลัพธ์ที่ต้องการให้ได้อะไร ขนาดไหนและใช้เวลาเท่าใด เป็นเป้าหมายของกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นไปสู่วิสัยทัศน์ อาจจะมีแนวทางหรือจุดเน้นของการปฏิบัติที่แตกต่างกันได้ ขึ้นกับความพร้อมของสมรรถนะ บุคลากรและบริบทขององค์การนั้น ๆ การกำหนดเป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ที่สำคัญในการดำเนินการพัฒนาควรมีลักษณะ SMARTER กล่าวคือ มีลักษณะเฉพาะเจาะจง (specific = S) สามารถวัดได้ (Measurable = M) สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างบุคคล ทีม และองค์กรได้ (Audacious = A) สามารถระบุผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น (Results = R) มีกรอบเวลาที่ชัดเจน (Time-bound = T) มีความเชื่อมโยงระหว่างเป้าประสงค์อื่น

(Encompassing = E) และ สามารถทบทวนได้ (Review = R) ซึ่งรายละเอียดและตัวอย่างของคุณลักษณะของเป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์มีดังนี้

S (Specific) เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ควรมีลักษณะเฉพาะเจาะจง

M (Measurable) เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ต้องสามารถวัดได้

A (Audacious) เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ควรสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างบุคคล ทีม และองค์กรได้

R (Results) เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ต้องสามารถระบุผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

T (Time-bound) เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์มีกรอบเวลาที่ชัดเจน

E (Encompassing) เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์มีความเชื่อมโยงระหว่างเป้าประสงค์อื่น

R (Review) เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ต้องสามารถทบทวนได้

เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ที่สำคัญไม่ควรมีจำนวนมากเกินไป เพราะจะทำให้ไม่มีจุดเน้นขององค์กรซึ่งแต่ละกลยุทธ์จะมีเป้าประสงค์อย่างไรขึ้นอยู่กับว่าเป้าประสงค์ดังกล่าวเมื่อทำแล้วจะส่งผลให้เกิดอะไรเกิดขึ้น และผลที่เกิดขึ้น ดังกล่าวครอบคลุมมิติต่าง ๆ ของกลยุทธ์ที่กำหนดหรือไม่อย่างไร และตอบสนองความท้าทาย ความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์อย่างไร และเป้าประสงค์เหล่านั้นเป็นความสมดุลระหว่างความท้าทายและโอกาสในระยะสั้น ระยะยาว ความสมดุลระหว่างความต้องการของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญทั้งหมด ในแต่ละเป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์จะมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละเป้าประสงค์มากกว่า 1 ตัวได้เพื่อให้เกิดการสะท้อนความสำเร็จที่แม่นยำและถูกต้อง

สุดใจ ดิลกพรศนน์ (2562) กล่าวว่า การกำหนดเป้าประสงค์ หมายถึง ผลลัพธ์สุดท้ายที่ตั้งไว้ ที่ต้องการต้องการบรรลุผลจากการดำเนินงาน วัตถุประสงค์จะเป็นข้อความที่ระบุว่า องค์กรต้องการบรรลุผลสำเร็จในเรื่องอะไร เมื่อไร และเป็นผลลัพธ์ที่สามารถวัดในรูปของปริมาณหรือ ตัวเลขในขณะเดียวกัน การบรรลุผลสำเร็จในวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้นจะต้องนำมา ซึ่งการบรรลุพันธกิจขององค์กรด้วย

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ (2566) กล่าวว่า การกำหนดเป้าประสงค์การกำหนดวัตถุประสงค์เป็นการแปรรูปพันธกิจให้อยู่ในรูปของจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานที่เป็น รูปธรรม ชัดเจน และเฉพาะเจาะจง โดยที่วิสัยทัศน์ ทิศทาง และพันธกิจขององค์กร จะถูกถ่ายทอดเป็นเป้าหมายในการดำเนินงานที่สามารถวัดได้ (Measurable) การกำหนดเป้าหมายชัดเจนและเป็นรูปธรรมจะมีประโยชน์คือ ทำให้ผู้บริหารถูกผลักดันให้ดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายและสามารถใช้เป้าหมายในการประเมินผลงาน ปกติเป้าหมายถูกกำหนดขึ้นโดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในแต่ละด้าน ซึ่งจะส่งผลต่อการบรรลุความต้องการขององค์กรการเจริญเติบโต การเพิ่มขึ้นของส่วนแบ่งตลาด

การเพิ่มขึ้นของรายได้ และผลตอบแทนในการลงทุน โดยองค์การต้องกำหนดเป้าหมายทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยที่เป้าหมายระยะยาวจะมีความสำคัญต่อองค์การ 2 ประการดังต่อไปนี้

1. กำหนดแนวทาง วัตถุประสงค์จะถูกกำหนดเพื่อใช้เป็นแนวทางว่า "องค์การต้องดำเนินการอย่างไร" เพื่อให้บรรลุความต้องการในอนาคต หลายองค์การจึงนิยามกำหนดวัตถุประสงค์ขึ้นอย่างชัดเจน เป้าหมายเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลักดันองค์การให้บรรลุความต้องการ เพราะความแน่นอนจะลดความสับสนในการตัดสินใจกำหนดทิศทางและมาตรฐานการดำเนินงานขององค์การ

2. รอบคอบ การกำหนดวัตถุประสงค์และการนำวัตถุประสงค์ไปปฏิบัติจะต้องกระทำอย่างรัดกุมโดยที่ผู้บริหารต้องประเมินและทำการตัดสินใจที่มีผลต่ออนาคตให้เกิดความรอบคอบ ไม่ใช่มองโลกในด้านเดียว

สรุปได้ว่า การกำหนดเป้าประสงค์เป็นการกำหนดแนวทางสู่การปฏิบัติและเป็นการกำหนดเป้าหมายที่เป็นผลลัพธ์ว่าต้องการให้ได้อะไร ขนาดไหนและใช้เวลาเท่าใด ซึ่งมุ่งเน้นไปสู่วิสัยทัศน์ อาจจะมีแนวทางหรือจุดเน้นของการปฏิบัติที่แตกต่างกันได้ขึ้นกับความพร้อมของสมรรถนะของบุคลากรและบริบทขององค์กรนั้น ๆ การกำหนดเป้าหมายชัดเจนและเป็นรูปธรรมจะทำให้ผู้บริหารถูกผลักดันให้ดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายและสามารถใช้เป้าหมายในการประเมินผลงานปกติเป้าหมายถูกกำหนดขึ้นโดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในแต่ละด้าน ซึ่งจะส่งผลต่อให้องค์การเจริญเติบโตได้อย่างมั่นคง

การกำหนดประเด็นกลยุทธ์

สทิตพร เขาวนชัย (2561) กล่าวว่า การกำหนดประเด็นกลยุทธ์เป็นหัวใจของการวางแผนกลยุทธ์ เนื่องจากประเด็นกลยุทธ์เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคำถามเชิงนโยบายหรือความท้าทายที่มีผลต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าประสงค์ ค่านิยม การบริการ กลุ่มเป้าหมาย เป็นต้น ซึ่งประเด็นกลยุทธ์จะช่วยแสดงให้เห็นถึงตัวตนที่แท้จริงขององค์การ อะไรที่องค์การจะทำและทำด้วยเหตุผลใด ทั้งนี้การกำหนดประเด็นกลยุทธ์ ควรประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ประเด็นกลยุทธ์ ควรได้รับการอธิบายให้กะทัดรัดและกระชับภายในหนึ่งย่อหน้าควรถูกร่างในลักษณะคำถาม ซึ่งองค์การสามารถดำเนินการในเชิงบวกเพื่อตอบได้ หากองค์การไม่อาจทำอะไรได้กับประเด็นนี้ สิ่งที่ดีที่สุด คือ ไม่ควรคำนึงถึงในฐานะที่เป็นประเด็นสำหรับองค์การเพราะองค์การมีทรัพยากรจำกัดที่ไม่ควรสูญเสียไปกับประเด็นกลยุทธ์ที่ไม่อาจเกิดผลสำเร็จได้

2. ควรเขียนปัจจัยหรือสาเหตุที่ทำให้ประเด็นกลยุทธ์กลายเป็นประเด็น ที่มีความท้าทาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรระบุให้เห็นถึงการเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ซึ่งจะช่วยให้ประเด็นกลยุทธ์นั้น มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

3. หากมีประเด็นกลยุทธ์ใดที่มีความเหมาะสม แต่ไม่ได้รับการคัดเลือกมาเป็นประเด็นกลยุทธ์หลัก ควรมีการระบุถึงเหตุผลในการเลือกพิจารณา เพื่อช่วยให้ผู้บริหารได้ มีการตัดสินใจในการพิจารณาทบทวนประเด็นกลยุทธ์อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งประเด็นที่ไม่ได้รับการคัดเลือกนั้น อาจเป็นประเด็นที่มีคุณค่าต่อองค์การหรือสร้างความเสียหายแก่องค์การก็เป็นได้

สุดใจ ดิลกพรศพนธ์ (2562) กล่าวว่า การกำหนดประเด็นกลยุทธ์ หมายถึง การพัฒนาและการเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับองค์การมากที่สุด โดยการคำนึงถึงข้อมูลที่ได้รับจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (โอกาสและอุปสรรค) และจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (จุดแข็งและจุดอ่อน) รวมถึงผลลัพธ์ที่ต้องการให้บรรลุผลสำเร็จจากการดำเนินงาน และได้แบ่งระดับกลยุทธ์ขององค์การโดยทั่วไปได้ 3 ระดับ ได้แก่ (1) กลยุทธ์ระดับบริษัทหรือกลยุทธ์ระดับองค์การ (Corporate Strategy) (2) กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy) และ (3) กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy) ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. กลยุทธ์ระดับองค์การ (Corporate Strategy) เป็นแผนกลยุทธ์ที่ครอบคลุมและบ่งบอกถึงกลยุทธ์โดยรวม และทิศทางในการแข่งขันขององค์การว่าองค์การควรจะมีการพัฒนาไปสู่ทิศทางใด ควรจะเข้าสู่หรือออกจากอุตสาหกรรมใด จะดำเนินงานอย่างไร และจะจัดสรรทรัพยากรไปยังแต่ละหน่วยธุรกิจขององค์การอย่างไรโดยกลยุทธ์ระดับองค์การสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ กลยุทธ์การเจริญเติบโต (Growth Strategy) กลยุทธ์ความคงที่ (Stability Strategy) และกลยุทธ์การตัดทอน (Retrenchment Strategy)

2. กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy) เป็นกลยุทธ์ที่ใช้ในระดับหน่วยธุรกิจหรือสายผลิตภัณฑ์ กลยุทธ์ระดับธุรกิจจะมุ่งเน้นการพัฒนาตำแหน่งทางการแข่งขันของผลิตภัณฑ์หรือบริการขององค์การในอุตสาหกรรมหรือส่วนตลาดแต่ละประเภท โดยกลยุทธ์ระดับธุรกิจสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท กล่าวคือ กลยุทธ์การแข่งขัน (Competitive Strategy) และกลยุทธ์ความร่วมมือ (Cooperative Strategy) ซึ่งกลยุทธ์ความร่วมมือดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน ดังนั้น กลยุทธ์ระดับธุรกิจอาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า กลยุทธ์การแข่งขัน (Competitive Strategy) ที่ประกอบ ด้วย 3 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ความเป็นผู้นำด้านต้นทุน (Cost Leadership Strategy) กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง (Differentiation Strategy) และกลยุทธ์การจำกัดขอบเขตหรือกลยุทธ์การมุ่งเฉพาะส่วน (Focus Strategy)

3. กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy) เป็นการกำหนดกลยุทธ์ที่ครอบคลุมวิธีการในการแข่งขันและการดำเนินงานของหน่วยงานระดับปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ทั้งในระดับองค์การและระดับธุรกิจ ซึ่งเน้นถึงการใช้ทรัพยากรองค์การให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ดังนั้น กลยุทธ์ระดับหน้าที่อาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า กลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ (Operational Strategy) เป็นกลยุทธ์ระยะสั้นไม่เกิน 1 ปี และฝ่ายงานต่าง ๆ จะพัฒนากลยุทธ์ขึ้นมา

เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ เช่น กลยุทธ์ของฝ่ายการผลิต ฝ่ายการตลาด ฝ่ายวิจัยและพัฒนา ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ ฝ่ายบัญชีและการเงิน และฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น โดยแต่ละองค์การมีการจัดฝ่ายปฏิบัติงานที่มีหน้าที่เฉพาะแตกต่างกันไป

พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ (2565) กล่าวว่า การกำหนดประเด็นกลยุทธ์เป็นงานสำคัญของผู้บริหารระดับสูงและ ทีมงาน เพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและดำรงอยู่ขององค์กร โดยอาศัยความรู้ประสบการณ์และความเข้าใจในสภาพความเป็นไปของปัจจัยแวดล้อมซึ่งสามารถกำหนดกลยุทธ์เป็น 3 ระดับ คือ กลยุทธ์ระดับองค์การ กลยุทธ์ระดับธุรกิจและกลยุทธ์ระดับหน้าที่ ซึ่งมีรายละเอียดและขอบเขตการดำเนินงานต่างกัน โดยผู้บริหารจะต้องพิจารณาปัจจัยรอบข้างประกอบการกำหนดกลยุทธ์ สร้างความสมดุลสอดคล้องระหว่างองค์การและสภาพแวดล้อม สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและพัฒนาองค์การให้สามารถเติบโตได้อย่างมั่นคงในอนาคต

สรุปได้ว่า การกำหนดประเด็นกลยุทธ์การเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับองค์การมากที่สุด โดยการคำนึงถึงข้อมูลที่ได้รับจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (โอกาสและอุปสรรค) และจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (จุดแข็งและจุดอ่อน) รวมถึงผลลัพธ์ที่ต้องการให้บรรลุผลสำเร็จจากการดำเนินงานซึ่งมีรายละเอียดและขอบเขตการดำเนินงานต่างกัน โดยผู้บริหารจะต้องพิจารณาปัจจัยรอบข้างประกอบการกำหนดกลยุทธ์ สร้างความสมดุลสอดคล้องระหว่างองค์การและสภาพแวดล้อม สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและพัฒนาองค์การให้สามารถเติบโตได้อย่างมั่นคงในอนาคต

การกำหนดตัวชี้วัด

สกริพร เซวนชัย (2561) กล่าวว่า การกำหนดตัวชี้วัดเป็นสิ่งที่องค์กรต้องการจะบรรลุ โดยพิจารณาจากประเด็นกลยุทธ์ว่า ความสำเร็จตามประเด็นกลยุทธ์แต่ละข้อมีใครเป็นผู้ได้รับประโยชน์ และได้รับประโยชน์อย่างไร ซึ่งตัวชี้วัดที่ดีควรประกอบไปด้วยปัจจัยดังนี้

1. มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ขององค์กร
2. ควรแสดงถึงสิ่งที่มีความสำคัญเท่านั้น ซึ่งตัวชี้วัดที่มีความสำคัญ จะมี 12 ลักษณะ ได้แก่ ตัวชี้วัดที่แสดงถึงผลการดำเนินงานที่สำคัญขององค์การที่เรียกว่า Performance Indicators และตัวชี้วัดที่ใช้วัดกิจกรรมหรืองานที่มีความสำคัญแต่อาจจะไม่ค่อยผิดพลาดที่เรียกว่า Danger Indicators
3. ประกอบด้วยตัวชี้วัดที่เป็นเหตุ (Lead Indicators) และผล (Lag Indicators)
4. ประกอบด้วยมิติหรือมุมมองที่หลากหลาย
5. ตัวชี้วัดที่สร้างขึ้นจะต้องมีบุคคลหรือหน่วยงานรับผิดชอบทุกตัว และควรเป็นตัวชี้วัดที่องค์กรสามารถควบคุมได้อย่างน้อย ร้อยละ 80 ทั้งนี้ เนื่องจากถ้าภายในองค์กรประกอบด้วยตัวชี้วัด

ที่ไม่สามารถควบคุมได้มากเกินไป จะทำให้ตัวชี้วัดนั้นไม่สามารถแสดงถึงความสามารถที่แท้จริงขององค์กร

6. เป็นตัวชี้วัดที่สามารถวัดได้ และเป็นที่เข้าใจของบุคคลทั่วไป

7. จะต้องช่วยให้ผู้บริหารและบุคลากร สามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ดีในการใช้ตัวชี้วัดให้เกิดประโยชน์นั้น ไม่ใช่ใช้ตัวชี้วัดเมื่อต้องการประเมินผลเท่านั้นแต่ควรจะใช้ตัวชี้วัดในการติดตามการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่สำคัญสำหรับองค์กร

8. ตัวชี้วัดที่ดีจะต้องไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในองค์กร นั่นคือ ตัวชี้วัดของแต่ละหน่วยงานต้องไม่ก่อให้เกิดการแย่งทรัพยากรหรือผลงานกันให้เกิดผลตามตัวชี้วัด แต่ต้องร่วมมือ กันระดมทรัพยากรที่ดี เพื่อการช่วยเหลือและบรรลุเป้าหมายของตัวชี้วัดนั้น ๆ

การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ

ความหมายของการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ

สุมิต ติลทพรศพนธ์ (2562) กล่าวว่า การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติเป็นการนำกิจกรรมทั้งหมดมารวมกันและทำการ ตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่ต้องการเพื่อนำไปปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และนโยบาย เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ โดยผ่านการพัฒนาโครงการ (Program) การจัดสรรงบประมาณ (Budgets) และระเบียบวิธีการปฏิบัติ (Procedures) แม้ว่าการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติตามปกติจะนำมาพิจารณาภายหลังจากการกำหนดกลยุทธ์แล้วก็ตาม แต่การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติเป็นส่วนสำคัญของการจัดการเชิงกลยุทธ์ กิจกรรมที่มีความสำคัญมากที่สุดในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ คือ (1) การให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องในทุกระดับขององค์กรมีส่วนร่วมในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ด้วยการมอบหมายความรับผิดชอบในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ (2) การพัฒนาโครงการ การจัดสรรงบประมาณ และระเบียบวิธีการปฏิบัติ (3) การจัดองค์การสำหรับการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ (4) การจัดคนเข้าทำงานด้วยการจัดสรรผู้จัดการของฝ่ายงานต่าง ๆ และพนักงานของฝ่ายงานต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกลยุทธ์ และ (5) การชี้นำด้วยการใช้อิทธิพลต่อการจูงใจผู้ปฏิบัติงานให้ใช้ความสามารถและทักษะของพนักงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุดสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

Thomas Wheelen and David Hunger (2012 อ้างใน กิ่งพร ทองใบ, 2566) กล่าวว่า การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติว่าเป็นกระบวนการที่กลยุทธ์และนโยบายจะถูกแปลงเป็นการกระทำด้วยการพัฒนาแผนงาน (Programs) งบประมาณ (Budgets) และระเบียบวิธีการปฏิบัติงาน (Procedures) ขึ้นมา กระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องวัฒนธรรม โครงสร้าง และระบบงาน ภายในองค์กรและถูกกำหนดขึ้นโดยผู้บริหารระดับกลาง และระดับต้น โดยการควบคุม กำกับ ดูแลของผู้บริหารระดับสูง การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัตินี้บางทีเรียกว่า การวางแผนดำเนินงาน (Operational Planning) และมักจะเป็นการตัดสินใจแบบวันต่อวัน และการจัดสรรทรัพยากรในการดำเนินงาน

ความหมายของการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัตินี้ครอบคลุมกิจกรรมการดำเนินงานขององค์การธุรกิจในหลายด้าน และยังคงใช้ได้แม้เป้าหมายของการจัดการเชิงกลยุทธ์ในปัจจุบันที่รวมไปถึงความเพียงพอและความยั่งยืน

ณัฐพันธ์ เชรนนันท์ (2566) กล่าวว่า การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติเป็นขั้นตอนที่ดำเนินงานต่อจากการกำหนดกลยุทธ์ เพื่อให้กลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นเป็นความจริงและประสบความสำเร็จตามต้องการ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติเป็นขั้นตอนที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลยุทธ์ที่ถูกกำหนดขึ้นอย่างดีโดยนักกลยุทธ์มืออาชีพอาจจะประสบความสำเร็จและสร้างความล้มเหลวในการปฏิบัติ ถ้าการวางแผนปฏิบัติการและการตัดสินใจดำเนินกลยุทธ์ผิดพลาด ในทางตรงกันข้าม กลยุทธ์ระดับพื้นฐานที่ไม่มีความโดดเด่นหรือมีช่องว่างอยู่บ้างอาจประสบความสำเร็จและสร้างความเจริญเติบโตแก่องค์กร ถ้าได้รับการวางแผน ดำเนินงาน ตรวจสอบ และปรับปรุงอย่างดีจากนักปฏิบัติที่มีความสามารถ เพื่อทำให้กลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นเป็นความจริงและประสบความสำเร็จตามต้องการ โดยที่การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติเป็นงานที่มีขอบเขตความรับผิดชอบหลากหลาย ตั้งแต่การศึกษากลยุทธ์ การวางแผนปฏิบัติ การตัดสินใจดำเนินการ และการประเมินความสำเร็จในการดำเนินงาน

สรุปได้ว่า การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และนโยบาย เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติด้วยการพัฒนาแผนงาน (Programs) งบประมาณ (Budgets) และระเบียบวิธีการปฏิบัติงาน (Procedures) เพื่อให้กลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นเป็นความจริงและประสบความสำเร็จตามต้องการ

ความสำคัญของการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ

Birnbaum (2007 อ้างใน สุดใจ ดิลกพรศนน์, 2562) กล่าวว่า การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติจะต้องมีความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและมีความเหมาะสมกับกลยุทธ์ขององค์การ จึงทำให้กลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นมาและนำไปปฏิบัติสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่องค์การต้องการ ในขณะเดียวกันเชื่อว่า องค์การต่าง ๆ ที่สามารถนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากองค์การเหล่านั้นมีการจัดการกลยุทธ์ได้อย่างประสบความสำเร็จเกี่ยวกับปัจจัยที่สนับสนุนกลยุทธ์ได้เป็นอย่างดี โดยปัจจัยดังกล่าว ได้แก่ (1) การวางแผนปฏิบัติการ (2) โครงสร้างองค์การ (3) ทรัพยากรมนุษย์ (4) การวางแผนยุทธวิธี (5) การติดตามและการควบคุม และ (6) การเชื่อมโยง หมายถึง การเชื่อมโยงกิจกรรมทั้งหมดขององค์การเข้าด้วยกัน เพื่อให้แน่ใจว่าทรัพยากรทั้งหมดขององค์การถูกใช้ไปในทิศทางเดียวกัน

กวินพัฒน์ เลิศพงษ์มณี (2566) กล่าวว่า การนำกลยุทธ์ไปสู่ภาคปฏิบัติมีความสำคัญต่อความสำเร็จของโครงการ ซึ่งองค์การจะต้องระบุว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติ มีกิจกรรมอะไรบ้างที่จะต้องกระทำและมีวิธีการอย่างไรให้ผู้ปฏิบัติทุกคนดำเนินงานตามแผน

ขั้นตอนการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ

พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ (2560) กล่าวว่า กระบวนการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุความสำเร็จตามที่คาดหวัง มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 คือ การกำหนดปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จหรือกำหนดวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานเชิงยุทธศาสตร์ โดยการวิเคราะห์เป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์นั้น ๆ โดยจะต้องจำแนกตามกรอบที่จะวัดผลการปฏิบัติงานภายใต้แต่ละยุทธศาสตร์ ทั้งนี้ ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ คือสิ่งที่ต้องการ ต้องบรรลุเพื่อความสำเร็จของยุทธศาสตร์ ขั้นตอนที่ 2 คือ การระบุกิจกรรมหรือกระบวนการที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุตามสิ่งที่ต้องการ โดยจะต้องระบุตัวชี้วัดที่ต้องการให้บรรลุได้ ขั้นตอนที่ 3 คือ ค่าเป้าหมาย หรือ ความคาดหวังของการปฏิบัติงานของกิจกรรมที่ต้องการบรรลุ โดยจะต้องกำหนดขึ้นเพื่อให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการเมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติงานหรือ ณ จุดเวลาที่กำหนดขึ้น รวมถึงใช้ในการติดตามเร่งรัดการปฏิบัติงานของกิจกรรมด้วย และ ขั้นตอนที่ 4 คือ โปรแกรมแผนงาน หรือโครงการหรือกิจกรรมหลักที่ต้องการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ซึ่งก็คือปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ นั่นเอง จำเป็นต้องระบุโปรแกรมหรือโครงการเพื่อให้องค์กรรับทราบและแสวงหาทรัพยากรที่จำเป็นและเพียงพอให้แก่โปรแกรมแผนงานเหล่านี้

ณัฐพันธ์ เจริญนนท์ (2566) กล่าวว่า กระบวนการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติจะเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม ผู้ที่รับผิดชอบต่อการดำเนินกลยุทธ์ต้องประสานงานให้กลยุทธ์และขั้นตอนการปฏิบัติดำเนินไปอย่างราบรื่น และก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุดแก่องค์การ โดยที่ผู้รับผิดชอบในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ควรปฏิบัติตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ทำความเข้าใจกลยุทธ์ (Understanding Strategy) เป็นขั้นตอนสำคัญสำหรับ ผู้นำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ โดยเฉพาะบุคคลที่ไม่มีส่วนร่วมในขั้นตอนการกำหนดกลยุทธ์ โดยผู้ที่รับผิดชอบในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ต้องศึกษาและทำความเข้าใจกับทิศทางและกลยุทธ์ขององค์การเพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับความต้องการและปรัชญาของธุรกิจ เนื่องจากในทางปฏิบัติช่องว่างระหว่างกลยุทธ์กับการปฏิบัติเป็นปัญหาสำคัญของความล้มเหลวในการประยุกต์กลยุทธ์กับชีวิตจริง โดยที่ความแตกต่างอาจเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่นการกำหนดกลยุทธ์ที่ไม่สอดคล้องกับความจริง ขาดทรัพยากรในการดำเนินงาน หรือความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของผู้ปฏิบัติ เป็นต้น

2. กำหนดแผนปฏิบัติการ (Planning the Action Plan) การนำกลยุทธ์ไปดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สามารถดำเนินงานโดยบุคคลเพียงคนเดียวที่รับทราบวิสัยทัศน์แล้วนำไปปฏิบัติการทำงานเป็นทีมในลักษณะของโครงการเฉพาะที่ร่วมกันวางแผนปฏิบัติเป็นรูปแบบที่นิยมในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ โดยหัวหน้าทีมปฏิบัติการจะต้องวางแผนโครงการโดยให้ความสำคัญกับงบประมาณ กำลังคนและระยะเวลา ที่สำคัญทีมงานต้องระดมความคิดในการวางแผนปฏิบัติการ

ที่เป็นรูปธรรม โดยกำหนดรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างชัดเจน ตลอดจนกำหนดแนวทางในการประเมินและตรวจสอบความสำเร็จในการดำเนินงานและการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ

3. ดำเนินงานตามแผน (Plan Execution) ผู้บริหารโครงการต้องตรวจสอบความพร้อมของโครงการและเริ่มดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนด ตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผน ตลอดจนต้องตื่นตัวกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่ไม่คาดฝัน เพื่อที่จะได้แก้ไขหรือ ตัดสินใจดำเนินงานอย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ นอกจากนี้หัวหน้าโครงการต้องตรวจสอบความแตกต่างระหว่างความต้องการของแผนงานกับสิ่งที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง และความสอดคล้องในการประสานงานระหว่างส่วนประกอบเชิงกลยุทธ์ขององค์การ เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ตลอดจนกระตุ้นให้ผู้เกี่ยวข้องกับการโครงการเกิดความเข้าใจ ตื่นตัว และให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน โดยแจ้งให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินกลยุทธ์รับทราบถึงผลประโยชน์ที่บุคคลหน่วยงาน และองค์การจะได้รับถ้าการดำเนินกลยุทธ์ประสบความสำเร็จ

4. ประเมินโครงการ (Project Evaluation) ผู้บริหารโครงการต้องติดตามและตรวจสอบผลลัพธ์จากขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อนำข้อมูลจากการดำเนินงานมาวิเคราะห์และประเมินว่า "การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดเพียงใด มีปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงานอย่างไร และเพราะเหตุใด" เพื่อกำหนดแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนาให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพขึ้น

กึ่งพร ทองใบ (2566) กล่าวว่า กระบวนการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วยกิจกรรม 10 ประการ ได้แก่

1. การจัดทำวัตถุประสงค์ประจำปี หรือแนวทางการพัฒนาวัตถุประสงค์ระยะสั้นที่จะมีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของกลยุทธ์ขององค์การ ดังนั้น วัตถุประสงค์ระยะสั้นจึงเปรียบเสมือนพื้นฐานเพื่อให้วัตถุประสงค์ระยะยาวประสบความสำเร็จ

2. การกำหนดนโยบายในการปฏิบัติ เนื่องจากสถานการณ์จำนวนมากที่องค์กรเผชิญอยู่ไม่มีรูปแบบที่เหมือนกันเสมอไป ดังนั้นวิธีที่เหมาะสมที่สุดคือการที่ผู้บริหารต้องกำหนดนโยบายที่สามารถประยุกต์ใช้กับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ โดยที่กฎ นโยบาย หรือขั้นตอนต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ใช้เพื่อกำหนดกิจกรรมที่องค์กรใช้ในการจัดการกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นประจำ

3. การจัดสรรทรัพยากร บริษัทต้องมีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การ จัดสรรทรัพยากรทางการเงินและทรัพยากรมนุษย์โดยพิจารณาขนาดขององค์การ และต้องอาศัยข้อมูลที่ถูกต้องและทันการณ์การจัดสรรทรัพยากรพื้นฐาน 4 ด้าน ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ ต้นทุนอื่น การลงทุนในที่ดินและเครื่องมือต่าง ๆ และการใช้เงินทุนหมุนเวียน ซึ่งการจัดสรรทรัพยากรเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่จะสามารถแข่งขันได้ในระยะยาว

4. การจัดโครงสร้างองค์การ ในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติต้องจัดโครงสร้างองค์การเพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์โดยเป็นแบบทางการและสามารถเชื่อมโยงเทคโนโลยีและบุคลากรให้เข้ากันได้ รวมทั้งต้องมีโครงสร้างแบบกว้าง ๆ ไว้รองรับ เช่น โครงสร้างตามหน้าที่ โครงสร้างตามแผนก และ โครงสร้างแบบเมทริกซ์

5. ทบทวนและปรับปรุงการให้รางวัล ระบบการให้รางวัลจะต้องมีการปรับปรุง เช่น ค่าตอบแทนของฝ่ายขายจะอยู่ในรูปของตัวเงินที่เป็นค่านายหน้าการขาย (Commission) หรือโบนัส (Bonus) โดยสอดคล้องกับปริมาณงานที่ฝ่ายขายทำได้ วิธีการให้รางวัลนี้ต้องขึ้นอยู่กับผลงานซึ่งจะทำให้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้บรรลุผลตามกลยุทธ์

6. ลดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง เป้าหมายพื้นฐานของการจัดการเชิงกลยุทธ์ คือ การสร้างความเข้าใจและข้อตกลงโดยรวม กลยุทธ์ต้องได้รับการยอมรับและมีการต่อต้านน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารต้องสร้างความยอมรับในกลุ่มการเมืองในองค์การให้ได้ กลุ่มการเมืองต่าง ๆ ในองค์การจะลดกระแสการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี

7. จัดผู้บริหารให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ ผู้บริหารที่ทำให้กลยุทธ์ประสบความสำเร็จต้องเป็นผู้บริหารเชิงมุ่งผลกล่าวคือ ผู้บริหารดังกล่าวต้องเกี่ยวข้องกับกิจกรรม 3 ประการ ได้แก่ ต้องรู้จักกำหนด ทิศทาง (Setting a Direction) ออกแบบองค์การ (Designing the Organization) และ ปลุกฝังวัฒนธรรมองค์การ (Installing a Culture)

8. พัฒนาวัฒนธรรมการทำงาน วัฒนธรรมองค์การเป็นตัวกำหนดว่าองค์การนั้นจะสำเร็จหรือ ล้มเหลว

9. ปรับปรุงกระบวนการผลิตและปฏิบัติการ กระบวนการผลิตที่ทำให้เกิดผลดีสามารถใช้หลักเกณฑ์ที่สำคัญ คือ คุณภาพ (Quality) การคิดค้นสิ่งใหม่หรือนวัตกรรม (Innovation) และความรวดเร็ว (Speed)

10. พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลยุทธ์สำเร็จหรือ ล้มเหลว ดังนั้น องค์การต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถรองรับกลยุทธ์ได้ ซึ่งมีหลายวิธี เช่น การ ฝึกอบรม การฝึกงาน การศึกษาเพิ่มเติม เป็นต้น

สรุปได้ว่า กระบวนการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุความสำเร็จตามที่คาดหวัง ควรทำความเข้าใจกลยุทธ์เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับความต้องการ มีการกำหนดแผนปฏิบัติการโดยให้ความสำคัญกับงบประมาณ กำลังคน และระยะเวลา โดยกำหนดรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างชัดเจน ตลอดจนกำหนดแนวทางในการประเมินและตรวจสอบความสำเร็จในการดำเนินงานและการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และดำเนินงานตามแผน ต้องเตรียมพร้อมรับกับสถานการณ์ที่ไม่คาดฝัน เพื่อที่จะได้แก้ไขหรือ ตัดสินใจดำเนินงานอย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์และประเมินโครงการ มีการติดตาม

และตรวจสอบผลลัพธ์จากขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อนำข้อมูลจากการดำเนินงานมาวิเคราะห์ และประเมินว่าการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดเพียงใด มีปัญหาหรืออุปสรรค ในการดำเนินงานอย่างไร และเพราะเหตุใด เพื่อกำหนดแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนาให้ การดำเนินงานมีประสิทธิภาพขึ้น

การจัดทำโครงการ

พชรวิทย์ จันทศิริสิริ (2559) กล่าวว่า โครงการมีลักษณะ 6 ประการ ได้แก่

1. มีการกำหนดวัตถุประสงค์ โครงการต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนวัตถุประสงค์ ของโครงการหนึ่ง ๆ อาจจะมีหลายข้อ
2. มีความเป็นเอกเทศ โครงการแต่ละโครงการจะต้องมีการกำหนดขอบเขตของ การดำเนินงาน และมีความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน
3. มีการกำหนดรูปแบบและรายละเอียดการดำเนินงานที่สอดคล้องกลมกลืนกันโครงการ หนึ่ง ๆ จะต้องมีการดำเนินงานต่าง ๆ ที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนสิ้นสุดโครงการ ที่เป็นระบบและมีระเบียบ
4. มีการระบุทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินงานทั้งทรัพยากรด้านบุคคล และแหล่งทรัพยากรที่สนับสนุนโครงการ งบประมาณและแหล่งเงินทุนที่จะนำมาดำเนินงาน
5. มีการกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดที่แน่นอนโครงการจะต้องมีการกำหนด จุดเริ่มต้นว่าจะเริ่มโครงการเมื่อใด และจะดำเนินงานต่อไปจนถึงระยะเวลาใดอันเป็นเวลาสิ้นสุด โครงการ จึงไม่ใช่งานที่ทำเป็นประจำไปเรื่อย ๆ แต่มีการกำหนดระยะเวลาไว้อย่างแน่นอน
6. สามารถนำไปปฏิบัติได้ เป็นโครงการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ไม่ใช่เป็นโครงการ เลื่อนลอย หรือสวยหรูนำไปปฏิบัติไม่ได้

การประเมินและควบคุมกลยุทธ์

ความหมายของการประเมินและควบคุมกลยุทธ์

สุมาลี จิระจรัส (2563) กล่าวว่า การประเมินและควบคุมกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการขั้น สุดท้ายที่ต้องกระทำในการ จัดการเชิงกลยุทธ์ การดำเนินงานใด ๆ หากขาดซึ่งการควบคุม และประเมินผลแล้วย่อมไม่สามารถ บ่งบอกถึงความสำเร็จของการทำงานนั้นได้ ในการควบคุม และประเมินกลยุทธ์ขององค์การจะต้องทำการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล การนำแผนกลยุทธ์ ไปใช้ขององค์การว่ามีการดำเนินงานเป็นไปตามแผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้หรือไม่และแผนกลยุทธ์นั้น ประสบความสำเร็จตามที่ต้องการเพียงใด วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่ประสบรวมถึงการหาวิธี ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น ซึ่งอาจกระทำได้โดยการทบทวนปรับเปลี่ยนแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้อง กับสถานการณ์ที่เป็นจริงใน ปัจจุบัน ในการวัดผลหรือการประเมินผลเพื่อการควบคุมกลยุทธ์นั้น มักจะทำการวัดผลหรือประเมินผลเฉพาะปัจจัยที่มีความสำคัญ ๆ ที่ในบางครั้งมีการเรียกกันว่า

"ปัจจัยแห่งความสำเร็จ" (Key Success Factor : KSF) ขององค์การ โดยในแต่ละปัจจัย จะมีการกำหนดค่าความสำเร็จที่ต้องการเพื่อใช้เป็นมาตรวัดระดับความสำเร็จโดยทั่วไปมักจะเรียกว่า "ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ" (Key Performance Indicator : KPI) นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวัดผล ในบทนี้จะกล่าวถึง การควบคุมกระบวนการควบคุมกลยุทธ์ วิธีการควบคุมกลยุทธ์ในปัจจุบัน รวมถึงการวัดและการประเมินผลการดำเนินงาน โดยวิธีต่าง ๆ

กิงพร ทองใบ (2566) กล่าวว่า การประเมินและควบคุมกลยุทธ์ หมายถึง การกำกับติดตาม และประเมินการดำเนินงานตามกลยุทธ์ขององค์การว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดหรือไม่ และควร ปรับปรุงกลยุทธ์ตลอดจนการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างไร เพื่อให้องค์การประสบความสำเร็จตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้การควบคุมกลยุทธ์จึงครอบคลุมการดำเนินงานขององค์การทั้งในระยะสั้น และระยะยาว

ปาริชาติ คำป้อม (2566) กล่าวว่า การประเมินและควบคุมกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการ ในการวัดผลการดำเนินงานขององค์การ โดยเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานจริงกับสิ่งที่คาดหวังไว้ ผู้บริหารในทุกระดับ จะใช้ข้อมูลจากการประเมินผลเพื่อควบคุมหรือปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน ต่อไป

สรุปว่าการประเมินและควบคุมกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการสำคัญในการจัดการเชิงกลยุทธ์ โดยมีเป้าหมายเพื่อติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานขององค์การว่าสอดคล้อง กับเป้าหมายและแผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ ยังช่วยให้สามารถวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และปรับปรุงแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ความสำคัญของการประเมินและควบคุมกลยุทธ์

กิงพร ทองใบ (2566) กล่าวว่า ความสำคัญของการประเมินและควบคุมกลยุทธ์ เป็นขั้นตอน สำคัญของกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ โดยกิจกรรม ขั้นตอนนี้เป็นขั้นที่ผู้บริหารต้องทำการวัด และประเมินกระบวนการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ขององค์การว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ หรือไม่ การดำเนินการ มีประสิทธิภาพเพียงใดและควรต้องปรับปรุงอย่างไร เพื่อให้กระบวนการ จัดการเชิงกลยุทธ์ขององค์การประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้การประเมิน และควบคุมกลยุทธ์มีวัตถุประสงค์สำคัญดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้ผู้บริหารตรวจสอบและประเมินการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติว่าบรรลุเป้าหมายตาม ที่ต้องการหรือไม่เพียงใด
2. ช่วยให้ผู้บริหารสามารถกำหนดแนวทางการปรับตัว การแก้ปัญหา และพัฒนาการนำ กลยุทธ์ไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลต่อไปได้
3. ช่วยให้ผู้บริหารประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์ เพื่อทำการปรับปรุงกลยุทธ์ของ องค์การให้สอดคล้องกับสถานการณ์เชิงกลยุทธ์ที่เป็นจริงได้

การประเมินและควบคุมกลยุทธ์ เป็นงานสำคัญที่มีผลต่อเนื่องถึงความสำเร็จหรือล้มเหลวของกลยุทธ์ ซึ่งจะให้ผลโดยตรงกับการดำรงอยู่ขององค์กร ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องทำการประเมินและควบคุมกลยุทธ์ เพื่อให้แน่ใจว่ากลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นเหมาะสมกับความต้องการและสถานการณ์ขององค์กร การที่ผู้บริหารจะตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ใดในการดำเนินงานจะต้องทำการวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือกเพื่อให้แน่ใจว่าทางเลือกนั้นจะเกิดประโยชน์แก่องค์การทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ตัวอย่างเช่น

- หากองค์กรต้องการใช้กลยุทธ์เจริญเติบโต การเร่งขยายองค์การอาจทำให้ขาดประสิทธิภาพในการควบคุมทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากมีการจัดหาคณะเข้าทำงานมากเกินไป
- การตัดสินใจเลือกกลยุทธ์การทำการกำไรอาจส่งผลเสียในระยะยาวหากองค์กรไม่มีผลิตภัณฑ์หรือตลาดเป้าหมายที่มีคุณภาพมารองรับในอนาคต
- การเลือกกลยุทธ์ฟื้นฟูโดยการลดจำนวนพนักงานอาจเกิดปัญหาที่ร้ายแรงจากการประท้วงของพนักงานที่ไม่พึงพอใจหากแต่ละฝ่ายไม่สามารถตกลงกันได้ เป็นต้น

ดังนั้น จึงถือเป็นความรับผิดชอบของผู้บริหารที่จะต้องทำการประเมินและควบคุมกลยุทธ์เพื่อตรวจสอบแน่ใจว่ากลยุทธ์ทางเลือกขององค์กรเป็นกลยุทธ์ทางเลือกที่ดีที่สุดหรือมีความเสี่ยงในระดับที่ธุรกิจสามารถรองรับได้

กระบวนการการประเมินและควบคุมกลยุทธ์

สุมาลี จิระจรัส (2563) กล่าวว่า กระบวนการการประเมินและควบคุมกลยุทธ์เป็นกระบวนการขั้นสุดท้ายที่ต้องกระทำในการ จัดการเชิงกลยุทธ์ การดำเนินงานใด ๆ หากขาดซึ่งการควบคุมและประเมินผลแล้วย่อมไม่สามารถ บ่งบอกถึงความสำเร็จของการทำงานนั้นได้ ในการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ขององค์กรจะต้องทำการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล การนำแผนกลยุทธ์ไปใช้ขององค์กรว่ามีการดำเนินงานเป็นไปตามแผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และแผนกลยุทธ์นั้นประสบความสำเร็จตามที่ต้องการเพียงใด วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่ประสบ รวมถึงการหาวิธีในการ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น ซึ่งอาจกระทำได้โดยการทบทวนปรับเปลี่ยนแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นจริงในปัจจุบันในการวัดผลหรือการประเมินผลเพื่อการควบคุมกลยุทธ์นั้น มักจะทำการวัดผลหรือประเมินผลเฉพาะปัจจัยที่มีความสำคัญ ๆ ที่ในบางครั้งมีการเรียกกันว่า "ปัจจัยแห่งความสำเร็จ" (Key Success Factor : KSF) ขององค์กร โดยในแต่ละปัจจัยจะมีการกำหนดค่าความสำเร็จที่ต้องการเพื่อใช้เป็นมาตรวัดระดับความสำเร็จโดยทั่วไปมักจะเรียกว่า "ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ" (Key Performance Indicator : KPI) นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวัดผล ในบทนี้จะกล่าวถึง การควบคุมกระบวนการควบคุมกลยุทธ์ วิธีการควบคุมกลยุทธ์ในปัจจุบัน รวมถึงการวัดและการประเมินผลการดำเนินงานโดยวิธีต่าง ๆ

กึ่งพร ทองใบ (2566) กล่าวว่า กระบวนการการประเมินและควบคุมกลยุทธ์มีลักษณะเป็นกระบวนการเช่นเดียวกับการประเมินและควบคุมโดยทั่วไป โดยประกอบด้วย 6 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนของกระบวนการประเมินและควบคุมกลยุทธ์มีรายละเอียด ดังนี้

1. การกำหนดสิ่งที่วัดและควบคุม (Determine What to Measure and Control) การควบคุมเป็นกิจกรรมที่คู่กับการวางแผน ผู้บริหารระดับสูงที่ร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ขึ้นใช้จึงต้องตระหนักถึงความสำคัญของการควบคุม การดำเนินกลยุทธ์เป็นการค้นหากิจกรรมเพื่อให้ได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การควบคุมจึงต้องรู้ว่าการกำหนดเป้าหมายไว้อย่างไร หากมีการกำหนดไว้ชัดเจน การประเมินก็ทำได้ง่ายและสามารถใช้ประโยชน์ในการควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น กำหนดเป้าหมายว่า "ต้องการเพิ่มความสามารถในการทำกำไร" และ "ต้องการเพิ่มอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนร้อยละ 1 ในปีหน้า" หากเปรียบเทียบกันระหว่างสองเป้าหมายจะพบว่าเป้าหมายแรกนั้นกำกวมเพราะไม่สามารถตอบได้ว่าเมื่อใดที่บรรลุเป้าหมาย แต่อีกเป้าหมายหนึ่งมีความชัดเจนต่อการปฏิบัติและควบคุม เป้าหมายที่ดีจึงต้องชัดเจน สามารถวัดได้ มีกำหนดเวลา และสามารถทำได้

เป้าหมายที่กำหนดขึ้นนั้นนอกจากจะต้องมีลักษณะเฉพาะดังที่กล่าวแล้วยังต้องมีความสอดคล้องกันอีกด้วย เนื่องจากองค์การมักจะมีเป้าหมายหลายประการเสมอ หากเป้าหมายไม่สอดคล้องกันย่อมยากต่อการปฏิบัติงานและหากเกิดความสับสนก็หมายความว่า องค์การบรรลุเป้าหมายเพียงส่วนเดียวเท่านั้นไม่สามารถบรรลุได้ทุกเป้าหมาย เช่น องค์การดำเนินธุรกิจอยู่ภายใต้อุตสาหกรรมที่มีการแข่งขันสูงกำหนดเป้าหมายในการเพิ่มส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 5 ภายในระยะเวลา 2 ปี ขณะเดียวกันก็กำหนดไว้อีกเป้าหมายหนึ่ง ว่าต้องการเพิ่มผลตอบแทนในการขายเป็นร้อยละ 4 ในอีก 2 ปีข้างหน้า ซึ่งเป้าหมายทั้งสองไม่สามารถทำให้บรรลุได้ในเวลาเดียวกัน จะเห็นได้ว่ามีเพียงเป้าหมายเดียวที่จะบรรลุได้โดยต้องอาศัยค่าใช้จ่ายจากอีกเป้าหมายหนึ่งเป็นตัวช่วย นอกจากนี้ความเชื่อมั่นหรือทัศนคติของผู้บริหารระดับสูงก็มีอิทธิพล ต่อการกำหนดเป้าหมายขององค์การ กล่าวคือ การเลือกให้ความสำคัญกับสิ่งหนึ่งและละเลยกับอีกสิ่งหนึ่งซึ่งมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ดังเช่นผู้บริหารให้ความสำคัญกับเป้าหมายของการควบคุมกำไรแต่ละเลยต่อการควบคุมส่วนแบ่งตลาด ซึ่งทั้งสองสิ่งควรจะถูกจัดลำดับความสำคัญที่เท่าเทียมกัน เป็นต้น

2. การกำหนดมาตรฐาน (Set Standards) มาตรฐานที่ใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานนั้นส่วนใหญ่จะเป็นรายละเอียดของเป้าหมายที่กำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้าแล้วนั่นเอง โดยเป็นการคาดหวังถึงการวัดในพฤติกรรมที่ปรากฏออกมาและสามารถวัดเพื่อการควบคุมได้ มาตรฐานจึงต้องมีความชัดเจน ยึดหยุ่น และระบุถึงช่วงเวลาของมาตรฐานที่จะนำไปใช้ด้วย เช่น เป้าหมายขององค์การคือ การเพิ่มยอดขายร้อยละ 5 ในปีหน้า มาตรฐานที่กำหนดไว้ในประเด็นของความชัดเจนคือ ยอดขายดังกล่าว หมายถึงยอดขายสุทธิ ซึ่งจะรวมรายการรับคืนจากลูกค้า การยกเลิกคำสั่งซื้อ

หนี้สูญที่เกิดจากลูกค้าที่ไม่มีคุณภาพ เพราะถ้าไม่กำหนดรายละเอียดที่ชัดเจนข้างต้นจะทำให้การควบคุมมีปัญหาในเวลาต่อมาเมื่อมีการวัดผลการดำเนินงาน เนื่องจากรายการต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนให้ประโยชน์ต่อพนักงานขายทั้งสิ้นพฤติกรรมการทำงานของพนักงานขายที่พยายามสร้างยอดขายอาจเป็นการรับคำสั่งซื้อและยกเลิกในเวลาต่อมา เป็นต้น ในประเด็นของความยืดหยุ่นนั้นเป็นการกำหนดกรอบของความเบี่ยงเบนที่ยอมรับได้โดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือไม่เกิดความเสียหายต่อการแก้ไขพฤติกรรม เช่น องค์การกำหนดเป้าหมายที่จะลดสินค้าคงเหลือในคลังให้เหลือ 2 ล้านบาทภายในระยะเวลา 6 เดือน ความยืดหยุ่นที่ยอมให้เกิดความเบี่ยงเบน คือ ร้อยละ 10 ดังนั้น มาตรฐานที่ยืดหยุ่นดังกล่าวจึงสามารถยอมรับว่าความสำเร็จเกิดขึ้นได้เมื่อผลการดำเนินงานจริงพบว่าสินค้าคงเหลือมีจำนวนลดลงเหลือระหว่าง 1.8-2.2 ล้านบาท โดยจุดต่ำสุด คือ 2 ล้านบาท - 10% ของ 2 ล้านบาท และจุดสูงสุดคือ 2 ล้านบาท + 10% ของ 2 ล้านบาท ส่วนในประเด็นของการกำหนดมาตรฐานที่ต้องระบุถึงช่วงเวลานั้น คือ การให้ความสำคัญกับระยะเวลาสำหรับการวัดผลการดำเนินงานนั่นเอง เช่น กำหนดเวลาสำหรับวัดผลการดำเนินงาน 1 เดือน 3 เดือน เป็นต้น สิ่งหนึ่งที่พึงระวังในการกำหนดมาตรฐานโดยระบุช่วงเวลาเพื่อการวัดผลการดำเนินงานที่สิ้นเกินไปคือการให้ความสำคัญกับเป้าหมายระยะสั้นจนลืมเป้าหมายระยะยาว

ข้อสังเกตสำหรับการกำหนดมาตรฐานในสิ่งที่จะวัดและควบคุมนั้นต้องมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด กับพันธกิจ และเป้าหมายขององค์การ และหากพิจารณาให้กว้างขึ้น มาตรฐานต้องมีความสอดคล้องกับ อุตสาหกรรมเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากยุคโลกาภิวัตน์เป็นยุคแห่งการสื่อสารที่ไร้พรมแดน การใช้มาตรฐานเป็นเกณฑ์ในการวัดหรือประเมินในสิ่งเดียวกันจึงควรสอดคล้องกัน

3. การวัดผลการดำเนินงาน (Measure Performance) การบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานเพื่อใช้ในการควบคุมนั้นควรต้องทำในช่วงเวลาของการดำเนินงานจริงเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขทันกับเหตุการณ์ ดังได้กล่าวแต่แรกแล้วถึงการควบคุมกลยุทธ์ที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องมีしろให้จบสิ้นโครงการหรือรอให้ครบปี ดังเช่น กิจการกำหนดเป้าหมายที่จะเพิ่มส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 5 ในปีนี้การวัดผล การดำเนินกิจกรรม คือ การจดบันทึกยอดขายที่เกิดขึ้นและพิจารณาเป็นช่วง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้มีข้อสังเกตว่า ควรต้องมีการวัดผลการดำเนินกิจกรรมของคู่แข่งด้วย แม้ว่าจะเป็นงานที่ยากแต่ก็ไม่อาจจะเลยได้การวัดผลการดำเนินงานของตนเองและเปรียบเทียบกับของคู่แข่งที่ทำอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้กิจการสามารถปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดที่พบได้ทันทั่วทั้งการเก็บข้อมูลและรอให้จบปีจึงทำการประเมินอาจทำให้เกิดความเสียหายที่ยากแก่การแก้ไข

4. การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับมาตรฐาน (Compare Performance With Standards) ผลการดำเนินงานที่วัดหรือจดบันทึกไว้ต้องนำไปใช้ประโยชน์ คือ นำไปเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้เพื่อหาผลต่าง ซึ่งทำให้รู้ว่ามีความเบี่ยงเบนเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อ

ต่อเป้าหมาย ผลต่างในทางลบคือองค์การไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ การใช้ประโยชน์ของข้อมูลที่วัดหรือประเมินผลการดำเนินงานในการควบคุมได้จริง คือ การนำไปเปรียบเทียบกับมาตรฐาน หน่วยงานราชการได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่เก็บรวบรวมและสะสมข้อมูลทุกชนิดแต่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ใด ๆ กับการควบคุมการดำเนินงานเลย

5. การพิจารณาสาเหตุของความเบี่ยงเบน (Determine the Reasons for the Deviations) ผลการดำเนินงานที่วัดได้ซึ่งเบี่ยงเบนจากมาตรฐานนั้นอาจเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกหรือภายในองค์กร การค้นหาว่าอะไรคือต้นเหตุแห่งปัญหาและอะไรคือผลที่เกิดจากมูลเหตุ เป็น สิ่งที่ต้องทำในขั้นตอนนี้ สิ่งที่ต้องชี้ชัดให้เห็นถึงการควบคุมกลยุทธ์ คือ การค้นหาสาเหตุที่ทำให้ผลการดำเนินงานเบี่ยงเบนจากมาตรฐานนั้นจะให้ความสนใจทั้งปัจจัยภายในและภายนอก ซึ่งการควบคุมทั่วไปนั้นจะให้ความสนใจเฉพาะปัจจัยภายในที่กิจการสามารถควบคุมได้เท่านั้น ในการควบคุมกลยุทธ์นั้น ปัจจัยภายนอกที่พิจารณาบางปัจจัยแม้ว่ากิจการไม่สามารถควบคุมได้ แต่บางปัจจัยกิจการอาจพอมิทาง ที่จะปรับลดความรุนแรงของผลกระทบที่จะได้รับให้เบาลง เช่น กรณีที่เป็นเรื่องของกฎหมายภาษีอากร ก็อาจใช้วิธีเจรจาต่อรองหรือขอผ่อนปรนกับกรมสรรพากร หรืออาจเป็นเรื่องของการขอรับการสนับสนุนเพื่อการส่งออก การลดหย่อนภาษี เป็นต้น

6. การปรับปรุงแก้ไข (Take Corrective Action) กิจกรรมในขั้นตอนนี้เป็นสิ่งที่ยาก ในความคิดแต่ยากสำหรับการปฏิบัติ โดยทั่วไปผลการดำเนินงานที่วัดและนำมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานนั้นไม่ว่าจะสูงกว่าหรือต่ำกว่ามาตรฐาน ก็ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขทั้งสิ้น ผลต่างในทางบวกหรือที่สามารถทำได้สูงกว่ามาตรฐานนั้น ผลการวิเคราะห์อาจพบว่ามาตรฐานที่ตั้งไว้ต่ำหรือง่ายเกินไป ซึ่งหมายความว่าต้องทำการปรับมาตรฐานให้สูงขึ้น ในทางตรงกันข้ามผลการดำเนินงานที่ต่ำกว่ามาตรฐานอาจวิเคราะห์และพบว่ามาตรฐานสูงเกินไปหรือมาตรฐานเหมาะสมแล้วแต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบทำให้กิจการ ไม่สามารถดำเนินงานได้ตามแผนที่กำหนดไว้ ดังนั้น ในการปรับปรุงแก้ไขจึงอาจ ต้องทำการปรับเปลี่ยนเป้าหมาย กลยุทธ์ หรือแม้แต่แผนปฏิบัติการ ความสำเร็จของการปรับปรุงแก้ไขจะอยู่ที่การวิเคราะห์สาเหตุ และการยอมรับเพื่อการแก้ไข สิ่งที่แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมในขั้นนี้ปฏิบัติได้ยาก คือ การที่ผู้บริหารระดับสูงไม่ยอมเปิดใจกว้างยอมรับความจริงหรือการเป็นผู้ที่ยึดติดในทัศนคติหรือความเชื่อเดิม ๆ เช่น เชื่อว่ากำไรเกิดจากการขายเพียงปัจจัยเดียวเท่านั้น การขยายหรือเพิ่มส่วนแบ่งตลาด จึงมีใช้ปัจจัยที่ผู้บริหารจะเห็นความสำคัญ การกำหนดกลยุทธ์ที่ให้ความสำคัญเพียงปัจจัยเดียวทั้งสอง ปัจจัยก็จะแตกต่างกันไป หรือหากผลการวิเคราะห์พบว่าสภาพแวดล้อมภายนอกเปลี่ยนไป ก็อาจต้องทำการปรับเปลี่ยนเป้าหมายและพันธกิจ (Mission) ใหม่ ดังเช่น ใน ค.ศ. 1990 นักวิเคราะห์กลุ่มหนึ่งให้ความเห็นจากกรณีที่มีการต่อต้านการสูบบุหรี่โดยเชื่อว่า ใน ค.ศ. 2000 บุหรี่จะถูกกำจัดออกไปจากประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้นำในตลาดบุหรี่แม้ว่าในความเป็นจริงจะไม่สามารถทำให้บุหรี่หายไปได้

ทั้งหมดจากตลาดในประเทศ แต่ก็มีแนวโน้มว่ายอดขายในอนาคตจะลดน้อยลง ส่งผลให้กิจการผู้ค้าบุหรี่ยังมีกำไรลดลงด้วย ปัจจัยภายนอกดังกล่าวถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นตัวกำหนดกลยุทธ์ให้กิจการต่าง ๆ ใหม่ เช่น การขยายยอดขายออกไปต่างประเทศในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา การกระจายการลงทุนไปสู่ธุรกิจประเภทอื่น เป็นต้น โดยภาพรวมแล้วการปรับปรุงแก้ไขจะต้องทำมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยภายในเป็นสิ่งที่กิจการควบคุมได้ การแก้ไขจึงทำได้ง่ายที่สุด ปัจจัยภายนอกเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของกิจการ การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นข้อจำกัดจึงเป็นแนวทางการปรับปรุงแก้ไขที่เหมาะสม แต่ก็มีปัจจัยภายนอกบางปัจจัยที่กิจการควบคุมได้ในทางอ้อม ในการควบคุมกลยุทธ์จึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องวิเคราะห์ทั้งปัจจัยภายนอกและภายในองค์กรเพื่อการปรับปรุงและแก้ไข แต่ทั้งนี้ก็มีข้อสังเกตว่าการเปลี่ยนแปลงที่ทำอย่างรวดเร็วและเปลี่ยนแปลงมากจะไม่ก่อให้เกิดผลดีได้ถ้าทำในระยะเวลาอันสั้น

จะเห็นได้ว่ากระบวนการควบคุมกลยุทธ์ข้างต้นจะไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหากปราศจากข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่จะวัดและควบคุม มาตรฐาน การวัดผลการดำเนินงาน การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับมาตรฐาน การพิจารณาสาเหตุของความเบี่ยงเบนหรือการปรับปรุงแก้ไข ดังนั้น ระบบข้อมูลเพื่อการควบคุมกลยุทธ์จึงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้การควบคุมกลยุทธ์ประสบผลสำเร็จ โดยระบบดังกล่าวควรเป็นระบบที่ให้ข้อมูลที่มีคุณลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. มีความตรงประเด็น (Relevance) ข้อมูลต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหาร โดยนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการควบคุมกลยุทธ์ได้โดยตรง ข้อมูลที่ไม่สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจจัดเป็นข้อมูลที่ไม่ตรงประเด็นและไม่มีความสำคัญ เช่น ส่วนแบ่งตลาดหรือกำไร เป็นข้อมูลที่มีความตรงประเด็น แต่อัตราค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์สำนักงานไม่มีความตรงประเด็นและไม่มีความสำคัญต่อการควบคุมกลยุทธ์ เป็นต้น

2. มีความถูกต้อง (Accuracy) ข้อมูลต้องมีความถูกต้องแม่นยำและเชื่อถือได้โดยไม่มี ความคลาดเคลื่อนหรือมีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด เพื่อให้การตัดสินใจเกี่ยวกับการควบคุม มีความถูกต้องมากที่สุด

3. มีความสมบูรณ์ (Completeness) ข้อมูลต้องมีความครบถ้วนและมีปริมาณเพียงพอต่อการนำไปใช้ตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากข้อมูลขาดความครบถ้วนหรือมีปริมาณน้อยเกินไป ย่อมทำให้การตัดสินใจผิดพลาดได้ และหากข้อมูลมีปริมาณมากเกินไปก็อาจทำให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างล่าช้า

4. มีความรวดเร็วทันเวลา (Timeliness) ข้อมูลจะต้องนำเสนออย่างรวดเร็วและทันเวลา ต่อการใช้งานของผู้บริหารเพื่อให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างทันเหตุการณ์ก่อนที่จะเกิดข้อผิดพลาด หรือมีความเสียหายมากขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของการควบคุม หากข้อมูลมีความตรงประเด็น

มีความถูกต้องและมีความสมบูรณ์ แต่ไม่สามารถนำไปใช้งานได้ทันเวลาที่ต้องการก็ย่อมกลายเป็นข้อมูลที่ไร้ประโยชน์ได้

สรุปว่ากระบวนการการประเมินและควบคุมกลยุทธ์ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด โดยมี 6 ขั้นตอนหลัก ดังนี้ 1. การกำหนดสิ่งที่จะวัดและควบคุม 2. การกำหนดมาตรฐาน 3. การวัดผลการดำเนินงาน 4. การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับมาตรฐาน 5. การพิจารณาสาเหตุของความเบี่ยงเบน 6. การปรับปรุงแก้ไข

การประเมินโครงการทางการศึกษา

ความหมายของการประเมินโครงการ

สมคิด พรหมจ้อย (2550) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง การตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการหรือแผนงาน ตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการหรือแผนงานนั้น ๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด

วัชรกร ศุภกาญจนรุจิ (2558) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการในการดำเนินการอย่างเป็นระบบในการค้นหา เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และการตรวจสอบเพื่อให้ได้สารสนเทศเพื่อประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการของผู้บริหารโครงการ พร้อมทั้งหาแนวทางหรือวิธีในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2558, อ้างถึงใน เศรษฐวิชัย ชโนวรรณ, 2564) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการ และสารสนเทศในการตัดสินใจผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

พชรวิทย์ จันทรศิริสร (2559) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง ส่วนหนึ่งของการวางแผน และเป็นขั้นตอน ที่มีความสำคัญอย่างมากเพราะการประเมินผลจะเป็นตัววัดและบอกให้ผู้วางแผนและผู้ปฏิบัติตามแผนรวมทั้งผู้เกี่ยวข้องกับแผนทั้งหลายได้รู้ว่า แผนหรือโครงการที่กำหนดขึ้นและนำไปปฏิบัติ ซึ่งเสียทั้งเวลา กำลังแรงงาน และค่าใช้จ่ายไปนั้น เมื่อทำเสร็จแล้วได้ผลเป็นประการใดเป็นไปตามที่คาดหมายและความมุ่งหวัง มากน้อยอย่างไร และสามารถนำผลการประเมินผลนี้มาพิจารณาตัดสินใจต่อไปอีกว่าควรจะดำเนินการตามโครงการนี้ต่อไปหรือควรจะหยุดดำเนินการเพียงแค่นี้ ดังนั้น การประเมินโครงการจึงถือเป็นงานที่สำคัญ อันหนึ่งในกระบวนการวางแผน ซึ่งผู้วางแผนควรกำหนดขึ้นพร้อม ๆ กันกับการวางแผนหรือการกำหนดโครงการ เหตุผลที่ผู้วางแผนจะต้องกำหนดโครงการประเมินในช่วงเวลาเดียวกันกับการวางแผนก็เนื่องจากการประเมินโครงการที่ต้นนั้นจะต้องเริ่มต้นดำเนินการก่อนที่การปฏิบัติตามแผนจะเริ่มต้นและคนทั่วไปมักมีความรู้และเข้าใจว่าการประเมินจะต้องกระทำเมื่อโครงการได้สิ้นสุดลงแล้ว ความเข้าใจดังกล่าวแม้จะไม่ผิดแต่การประเมินรูปแบบที่เริ่มดำเนินการภายหลังการสิ้นสุดของโครงการนั้นเป็นรูปแบบการประเมินผลที่ไม่สู้จะวัดและบอกอะไรได้มากนัก

พิชิต ฤทธิจรรณ (2562) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการเชิงระบบ เพื่อการตรวจสอบหรือบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพของโครงการซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ปรับปรุง และพัฒนาโครงการ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (2565) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง การเก็บรวบรวม และวิเคราะห์สารสนเทศที่เกิดขึ้นจากการใช้ตัวแทรกแซง หรือจากการดำเนินโครงการอย่างเป็นระบบระเบียบ เพื่อให้สารสนเทศในลักษณะต่าง ๆ ที่เชื่อถือได้แก่ผู้เกี่ยวข้องในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการและผลกระทบอื่น ๆ ในอนาคต

สรุปได้ว่า การประเมินโครงการ เป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบในการตรวจสอบ ติดตาม และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ ตั้งแต่ก่อน ระหว่าง และหลังการดำเนินงาน เพื่อพิจารณาความก้าวหน้า ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และผลสัมฤทธิ์ของโครงการ เมื่อเทียบกับวัตถุประสงค์และความคาดหวังที่กำหนดไว้ ผลการประเมินจะนำไปใช้เป็นสารสนเทศที่เชื่อถือได้สำหรับการตัดสินใจของผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านการปรับปรุง พัฒนา ดำเนินโครงการ ต่อ หรือยุติโครงการ รวมทั้งเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการวางแผนที่ควรกำหนดควบคู่ไปกับการจัดทำโครงการตั้งแต่ต้น

ความสำคัญของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ที่จะช่วยให้ทราบถึงผลการปฏิบัติงานตามโครงการว่า เป็นอย่างไร ข้อมูลสารสนเทศที่ได้สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ ซึ่งได้มีผู้ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินโครงการไว้ ดังนี้

ไพศาล หวังพานิช (2537) กล่าวว่า ความสำคัญของการประเมินโครงการมีดังนี้

1. ช่วยให้ทราบข้อมูลหรือสารสนเทศเกี่ยวกับโครงการทั้งด้านปฏิบัติการและผลปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจของผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับโครงการ

2. ช่วยแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานตามโครงการให้ชัดเจน ตรงเป้า และลดปัญหาในการปฏิบัติซึ่งจะเป็นผลดีต่อการบริหารโครงการ

3. ช่วยชี้บ่งถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ หรือความคุ้มค่าของโครงการ

4. ช่วยให้ทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ

5. ช่วยให้แผนงานมีประสิทธิภาพทั้งภายในได้แผนงานเดียวกันหรือแผนงานอื่นๆ

สุวิมล ติรภานันท์ (2543) กล่าวว่า การประเมินโครงการมีลักษณะสำคัญ คือ

1. การเก็บข้อมูลมาใช้ในการดำเนินงานตามโครงการในทุกรูปแบบ และทุกขั้นตอน

2. มีการเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์

3. มีการใช้ข้อมูลนั้นเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ

4. นำสารสนเทศที่ได้มาใช้ในการปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

สำราญ มีแจ้ง (2543) กล่าวว่า การประเมินโครงการทางการศึกษามีความสำคัญดังต่อไปนี้

1. ช่วยชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ของการดำเนินงานนั้นเหมาะสมและเป็นไปได้เพียงใด การดำเนินงานหรือโครงการใดๆ จะต้องมีการกำหนดจุดประสงค์ของการดำเนินงาน การประเมินจะเป็นตัวช่วยชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องดำเนินโครงการนี้ และการดำเนินงานนั้นมีความเป็นไปได้เพียงใด

2. ทำให้ทราบว่าการทำงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ การประเมินโครงการนั้น นอกจากประเมินส่วนอื่นๆ แล้ว จะต้องประเมินว่าการทำงานนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่

3. กระตุ้นให้มีการเร่งรัดปรับปรุงการดำเนินงาน การประเมินจะเป็นตัวกระตุ้นผู้ดำเนินงานให้มีการเร่งรัดและปรับปรุงการดำเนินงาน เมื่อพบข้อบกพร่องในการดำเนินงาน

4. ช่วยให้เห็นข้อบกพร่องในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน ซึ่งจะใช้เป็นหลักในการปรับปรุงการดำเนินงาน การประเมินการดำเนินงานทุกขั้นตอนจะทำให้พบข้อบกพร่อง

5. ช่วยควบคุมให้การดำเนินงานมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการลดความสูญเปล่าในการใช้ทรัพยากร ผู้ดำเนินงานบางคนบางครั้งไม่ปฏิบัติหน้าที่ให้ดีและเต็มความสามารถ ซึ่งการประเมินจะช่วยควบคุมการดำเนินงานให้มีคุณภาพได้

6. ช่วยให้ข้อสนเทศแก่ผู้บริหารในด้านการดำเนินงาน ผู้บริหารต้องการทราบข้อมูลทุกแง่มุมของผลจากการประเมินใช้ประกอบพิจารณาวินิจฉัย และตัดสินใจสั่งการถูกต้อง

7. ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิธีการดำเนินงานที่เหมาะสมในครั้งต่อไป การประเมินผลโครงการที่ดำเนินในปัจจุบันจะทำให้ทราบถึงข้อดีและข้อบกพร่องต่างๆ ของวิธีการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการแก้ไขที่จะดำเนินโครงการประเภทนี้ต่อไป

ประชุม รอดประเสริฐ (2545) ได้สรุปความสำคัญของการประเมินผลโครงการไว้ ดังนี้

1. การประเมินผลโครงการช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์และมาตรฐานของการดำเนินงานมีความชัดเจนขึ้น

2. การประเมินผลโครงการช่วยให้การใช้ทรัพยากรของโครงการเป็นไปอย่างคุ้มค่า หรือเกิดประโยชน์สูงสุด

3. การประเมินผลโครงการช่วยให้งานบรรลุวัตถุประสงค์และดำเนินการไปด้วยดี

4. การประเมินผลโครงการช่วยแก้ปัญหาอันเกิดจากผลกระทบของโครงการและทำให้โครงการมีข้อที่ก่อให้เกิดความเสียหายน้อยลง

5. การประเมินผลโครงการช่วยควบคุมคุณภาพของโครงการ

6. การประเมินผลโครงการช่วยการตัดสินใจในการบริหารโครงการและเป็นข้อมูลที่สำคัญในการประกอบการวางแผน หรือการกำหนดนโยบายของผู้บริหาร

7. การประเมินผลโครงการช่วยสร้างขวัญกำลังใจและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโครงการ

พงศ์เทพ จิระโร (2559, อ้างถึง เศรษฐวิชัย ชโนวรรณ, 2564) กล่าวว่า ความสำคัญของการประเมินโครงการ มี 5 ประการ ดังนี้

1. ความสำคัญของการประเมินต่อการวางแผนพัฒนาโครงการ
2. ความสำคัญต่อการนำเสนอสารสนเทศเตรียมการ
3. ความสำคัญต่อการนำเสนอสารสนเทศมาปรับปรุงโครงการ
4. ความสำคัญต่อการตัดสินใจผลการดำเนินโครงการ
5. ความสำคัญต่อการติดตามผลของโครงการ

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2562) กล่าวว่า ความสำคัญของการประเมินโครงการ สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่นำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดโครงการ การตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินโครงการตลอดจนความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการ

2. ช่วยให้ทราบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคของโครงการที่นำมาใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อการปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการดำเนินโครงการให้เป็นไปตามทิศทางที่ต้องการ

3. ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการที่นำมาใช้ประกอบการตัดสินใจและวินิจฉัยว่าจะดำเนินการในช่วงต่อไปยกเลิกหรือปรับขยายการดำเนินโครงการ ต่อไป

4. ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของโครงการว่าเป็นอย่างไรคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่

5. ช่วยให้เกิดการเสริมแรง สร้างพลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานในโครงการเมื่อทราบผลสำเร็จ จุดเด่นหรือจุดด้อยของโครงการโดยจะมุ่งมั่นปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินโครงการให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูงขึ้น ซึ่งจะเกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการหรือองค์การ

สรุปได้ว่า การประเมินผลโครงการจะช่วยตัดสินใจในการบริหารโครงการและทำให้ทราบจุดเด่นจุดด้อยของโครงการเพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการประกอบการวางแผนและกำหนดนโยบายของผู้บริหาร

ประเภทของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการจะช่วยตัดสินใจในการบริหารโครงการและทำให้ทราบจุดเด่น จุดด้อยของโครงการ ซึ่งการประเมินโครงการนั้นมีวิธีการประเมินหลายประเภทโดยมีบุคคลได้กล่าวถึงประเภทของการประเมินโครงการไว้ ดังนี้

Alkin (อ้างถึงใน สมทบ จันดา, 2547) กล่าวว่า ประเภทของการประเมินโครงการ จำแนกการประเมินโครงการเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. การประเมินระบบ (System Assessment) หมายถึง การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการการประเมินความต้องการในการจัดทำโครงการ การวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ก่อนที่จะนำไปใช้เพื่อการดำเนินโครงการ วิเคราะห์ผลตอบแทนที่จะได้รับการจัดทำโครงการ รวมทั้งการคาดคะเนผลกระทบต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการ (Pre- Evaluation Ex- ante Evaluation)

2. การวางแผนโครงการ (Program Planning) หมายถึง การจัดทำโครงการหรือรูปแบบโครงการให้เหมาะสมและสอดคล้องกับส่วนประกอบ รายละเอียดและข้อมูลต่างๆ ที่โครงการมีอยู่ การประเมินโครงการประเภทนี้เป็นการจัดทำโครงการให้พร้อมก่อนการดำเนินงานโครงการหรือการนำโครงการไปปฏิบัติตนเอง

3. การนำโครงการไปปฏิบัติ (Program Implementation) หมายถึง การประเมินกระบวนการในการดำเนินงานของโครงการ ให้เป็นไปตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ การประเมินประเภทนี้มีชื่อเรียกต่างกัน เช่น การประเมินขณะปฏิบัติงาน (Operational on - Going Evaluation) หรือเรียกว่า การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) หรืออาจใช้คำว่า การถ่ายทอด (Transactions) การดำเนินงาน เป็นต้น

4. การปรับปรุงโครงการ (Program Improvement) หมายถึง การตรวจสอบหาข้อบกพร่องของโครงการ แล้วปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้นให้ดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง การประเมินโครงการประเภทนี้เป็นการประเมินเมื่อโครงการได้เสร็จสิ้นแล้ว (End - of Project Evaluation) อย่างทันทีทันใด โดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการแล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่เกิดขึ้น เพื่อให้โครงการมีผลงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

5. การตัดสินใจยอมรับโครงการ (Program Certification) หมายถึง การประเมินผลกระทบต่างๆ หลังจากที่ได้โครงการได้เสร็จสิ้นแล้ว ว่าโครงการที่ดำเนินการไปนั้นก่อให้เกิดผลต่อองค์การหรือสังคมอย่างไรบ้าง สมควรที่โครงการนี้จะดำเนินต่อไปหรือสิ้นสุดลงโดยไม่ต้องทำต่อไป การประเมินโครงการประเภทนี้อาจเรียกว่า “การประเมินโครงการหลังโครงการสิ้นสุด” (Ex - Post Evaluation Post Project Evaluation)

กรณี ปรียากร (2548, อ้างถึงใน พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2562) กล่าวว่า ประเภทของการประเมินโครงการ จำแนกตามลักษณะของสถานการณ์ที่จะเผชิญ โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. โครงการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ (improvement project) เป็นโครงการที่เกิดขึ้นได้เสมอ เพราะการปรับปรุงงานและการแก้ไขปัญหาดัง ๆ ถือเป็นเรื่องปกติ ตัวอย่างเช่น การแก้ไขปัญหาทำงานล่าช้า การปรับปรุงสถานที่ทำงาน การจัดหน่วยบริการประชาชนนอกสถานที่ทำงาน และการฝึกอบรมพนักงาน เป็นต้น

2. โครงการริเริ่มหรือนวัตกรรม (innovative project) เป็นโครงการที่มุ่งจะเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ (new products) หรือเปลี่ยนแปลงวิธีการใหม่ (new methods) ทั้งนี้เพราะการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหามิอาจตอบสนองความต้องการของลูกค้าหรือผู้รับบริการได้ หรือไม่อาจได้กลับกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว โครงการประเภทนี้จึงมีความจำเป็นเช่นเดียวกับโครงการประเภทแรก ดังตัวอย่าง การสร้างอาคารสำนักงาน หรือโรงงานใหม่ด้วยการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรหรือเทคโนโลยีใหม่ที่ทันสมัยยิ่งขึ้น หรือโครงการให้บริการลูกค้า หรือผู้รับบริการโดยผ่านอินเทอร์เน็ต (internet) เป็นต้น

3. โครงการวิจัยและพัฒนา (research and development project) โครงการประเภทนี้ค่อนข้างจะเป็นโครงการบุกเบิก (pioneering project) หรือที่รู้จักกันในชื่ออื่น ๆ เช่นโครงการนำร่อง (pilot project) หรือโครงการค้นคว้าทดลอง (experimental project) หรือโครงการวิจัยเพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาในองค์กร หรือโครงการวิจัยเพื่อสังสมองค์ความรู้เพื่อสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ หรือการวิจัยเพื่อสร้างต้นแบบ (prototype) หลังจากนั้นจึงขยายผลไปใช้เพื่อการพัฒนากิจการต่าง ๆ ต่อไป

สรุปได้ว่า ประเภทของการประเมินผลโครงการมีหลายประเภท ซึ่งแต่ละประเภทนั้นมีหลักการ แนวคิดและเหตุผลที่แตกต่างกันออกไป ผู้นำไปใช้จะเลือกใช้ตามความเหมาะสม อาจมีการดัดแปลง ปรับปรุงแนวคิดและวิธีการประเมินให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปัญหาและวัตถุประสงค์ของโครงการ

รูปแบบของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการนั้นมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน การประเมินบางเรื่องเน้นที่ประสิทธิผลของโครงการ แต่บางเรื่องเน้นที่ประสิทธิภาพหรือคุณค่าของโครงการและบางเรื่องเน้นที่ความสอดคล้องของควมคุ้มค่าของโครงการ ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงรูปแบบของการประเมินโครงการไว้ ดังนี้

House (อ้างถึงใน กัมพล ผลพฤษฯ, 2545) กล่าวว่า รูปแบบการประเมิน โดยสรุปไว้ ดังนี้

1. แบบวิเคราะห์ระบบ (System Analysis Approach) มุ่งถึงผลที่ได้จากโครงการ และพยายามหาความเกี่ยวข้องของรูปแบบแผนงานที่วางไว้ในโครงการกับตัวบ่งชี้ต่างๆ ข้อมูลต่าง ๆ ผลที่เกิดจากโครงการ จะต้องวัดในเชิงปริมาณและหาเหตุผลและผลที่ได้ นิยมใช้ในการวัดผลโครงการทางบริการสังคม

2. แบบยัติวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (The Behavioral Objective or Goal - based Approach) ถือว่าวัตถุประสงค์ของโครงการคือเกณฑ์ในการวัดโครงการ ผู้ประเมินจะเอาวัตถุประสงค์ของโครงการตั้งไว้เป็นเกณฑ์ ความแตกต่างระหว่างวัตถุประสงค์ที่วางไว้กับโครงการที่ทำได้จริงคือผลของโครงการความสำเร็จของโครงการคือไม่มีความแตกต่างกันน้อยมากระหว่างวัตถุประสงค์กับสิ่งที่ทำได้

3. แบบยึดการตัดสินใจเป็นหลัก (Decision Making Approach) ให้ความสำคัญและสนใจตรงจุดระดับการตัดสินใจและสร้างภาพสถานการณ์ต่างๆ ว่า ถ้าการตัดสินใจแบบนั้นแบบนี้โอกาสอะไรน่าจะเกิดขึ้นบ้าง จากนั้นจะเก็บข้อมูลทำการวิเคราะห์และเสนอผลการตัดสินใจ

4. แบบอิสระจากวัตถุประสงค์ (Goal free Approach) เป็นการประเมินทุกอย่างที่เกิดขึ้นจากโครงการทั้งหมด และเปรียบเทียบความสำคัญของผลเหล่านั้นว่าถูกต้องหรือไม่

5. แบบศิลปวิจารณ์ (Goal free Approach) กระบวนการวิจารณ์เป็นแบบอย่างการประเมินที่ทำโดยผู้เชี่ยวชาญ มีแบบแผนหลักเกณฑ์และเกณฑ์เหล่านั้นมีความคิด มีทฤษฎีน่าเชื่อถือ และมีส่วนเห็นพ้องกันบ้าง แม้ว่าจะไม่เหมือนกันโดยสิ้นเชิงในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์สาขานั้นๆ

6. การตรวจสอบทางวิชาชีพ (The Professional Review Approach) คือการประเมินที่อาศัยกลุ่มของบุคคลผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ เป็นการตรวจสอบมาตรฐานและคุณค่าของคนในอาชีพเดียวกันนั่นเอง

7. แบบกึ่งกฎหมาย (Quasi legal Approach) ได้นำกระบวนการชักฟอกและการพิจารณาคดีของศาลและระบบลูกขุนมาใช้ในการประเมินปัญหาต่างๆ ทางสังคม

8. แบบศึกษาเฉพาะกรณี (The Case - study Approach) มุ่งสร้างความเข้าใจแก่ผู้ฟังเกี่ยวกับโครงการอย่างละเอียดในทุก ๆ ด้าน จึงสนใจศึกษาประเด็นว่า “บุคคลอื่นๆ ที่รู้จักโครงการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการอย่างไร” จึงใช้ทั้งการสังเกตและแบบมีส่วนร่วมศึกษาสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของโครงการในสภาพปกติธรรมดา การสัมภาษณ์บุคคลถือว่าเป็นกระบวนการศึกษาแบบเชิงคุณภาพนั่นเอง

สุณี หงษ์วิเศษ (2546) กล่าวว่า รูปแบบการประเมิน โดยอาศัยลักษณะพฤติกรรมเป็นหลัก จำแนกได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. รูปแบบที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Attainment Model) เป็นรูปแบบจำลองที่เป็นจุดมุ่งหมาย เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เป็นหลัก รูปแบบที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ รูปแบบในการประเมินของไทเลอร์ (Tyler's Model) เป็นการจัดพฤติกรรมก่อนและหลังการเรียนรู้หรือการอบรม (Per-post Measurement of Performance) หลักการประเมินโดยยึดหลักวัตถุประสงค์เป็นหลักมี 3 อย่าง คือ กำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของการสอนหรือโดยการเขียนวัตถุประสงค์ของการสอนในรูปพฤติกรรมนักเรียน กำหนดวัตถุประสงค์ของการสอนหรือการอบรมโดยพิจารณาถึงความรู้ ความสามารถของนักเรียนก่อนสอนวัฒนธรรมของสังคมและเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการประเมินว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ จำเป็นต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการบรรลุผล สามารถตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างการปฏิบัติและวัตถุประสงค์ ซึ่งได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่มีข้อจำกัด คือ เน้นวัตถุประสงค์โดยตรงและมองแคบไป อีกทั้งเกณฑ์ในการตัดสินใจการบรรลุวัตถุประสงค์ยังเป็นอัตนัยมาก

2. รูปแบบการตัดสินใจ (Judgment Model) เป็นรูปแบบที่ต้องอาศัยคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินใจ โดยอาศัยหลักเกณฑ์ภายในและภายนอก ดังนี้

2.1 เกณฑ์ภายใน ได้แก่ กระบวนการต่างๆ ที่จะช่วยให้วัตถุประสงค์บรรลุผลหรือเรียก การประเมินกระบวนการ

2.2 เกณฑ์ภายนอก ได้แก่ ผลของการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเรียกการประเมินผลผลิต รูปแบบที่ใช้ในการตัดสินใจโดยยึดหลักเกณฑ์เป็นหลัก ได้แก่ แบบจำลองของสเติก (Stake, s Model) และแบบจำลองของพรอวิส (Provis' s Model) แบบจำลองของสเติกแบ่งขั้นตอน การประเมินผลเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนการบรรยาย (Description) และการตัดสินใจ (Judgment) ในภาคบรรยายผู้ประเมินจะต้องหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุด ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. เป้าหมายหรือความคาดหวัง (Goals or Intents) ประกอบด้วย สิ่งนำ (Antecedence) ปฏิบัติการ (Transactions) และผลลัพธ์ (Outcomes)

2. สิ่งที่เป็นจริงหรือสังเกตได้ (Observations) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ประกอบด้วย สิ่งนำปฏิบัติการและผลลัพธ์ในภาคการตัดสินใจจำเป็นต้องใช้เกณฑ์มาตรฐานเพื่อพิจารณาข้อมูล จากเมตริกภาคบรรยายเกณฑ์มาตรฐานนี้ อาจมีอยู่ก่อนแล้วหรือตั้งขึ้นใหม่ด้วยคณะกรรมการ หรือผู้รับผิดชอบโครงการ

3. รูปแบบที่ช่วยในการตัดสินใจ (Decision Model) เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นเพื่อช่วย ในการตัดสินใจ รูปแบบประเภทนี้ ได้แก่ แบบจำลองของชิปปี้ (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1983 : 196) เป็นรูปแบบหรือกระบวนการตัดสินใจเป็นบรรทัดฐาน โดยผู้ประเมิน จะต้องเสนอข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจเป็นผู้พิจารณาว่า จะดำเนินการอย่างไรกับโครงการ ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินได้จากแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการเป็นสำคัญ แล้วผู้ประเมินทำหน้าที่กลั่นกรอง วิเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้นเพื่อการนำเสนอในการพิจารณาการตัดสินใจ โดยผู้บริหารโครงการนั้น

สรุปได้ว่า รูปแบบการประเมินโครงการนั้นมีหลายรูปแบบ ผู้ประเมินโครงการจะใช้รูปแบบ ใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับผู้ประเมินโครงการเองว่า การประเมินโครงการนี้ยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก หรือต้องการตัดสินใจ ดังนั้นรูปแบบการประเมินโครงการใดนั้นย่อมขึ้นกับเหตุผลดังกล่าวข้างต้น

ในการประเมินผลครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการทราบผลการจัดทำโครงการ ตั้งแต่ก่อนเริ่มจัด ทำโครงการ การกำหนดกิจกรรมในโครงการ การดำเนินโครงการ จนกระทั่งการปฏิบัติงานในโครงการ ว่าประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ มีปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะอย่างไร เพื่อที่จะนำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงและบริหารโครงการ ให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการที่ตั้งไว้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม ซึ่งก็มีรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model)

รูปแบบของการประเมินโครงการชิปปี้ (CIPP Model)

รูปแบบการประเมินโครงการมีหลายรูปแบบ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้รู้รูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP) ของ Stufflebeam ดังนี้

จำเนียร สุขหลาย และคณะ (2540) กล่าวว่า รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้เป็นการนำเสนอโดยสตีฟฟิลลิป และคณะ แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย กรอบแนวคิดในการประเมินแบบชิปปี้จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าว สารแบบสะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่ายและสะดวกในการปฏิบัติ

รัตน์ บัวสนธ์ (2556) กล่าวว่า รูปแบบการประเมิน CIPP ของ Stufflebeam ประกอบด้วย การประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ดังนี้

1. การประเมินสภาพแวดล้อม การประเมินเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น (Need) ปัญหา (Problem) คุณสมบัติที่มีค่า (Assets) และโอกาส (Opportunities) ที่จะเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขแวดล้อมหนึ่งที่กำหนด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบโครงการและวางแผนการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์จริง

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินที่มุ่งเน้นปัจจัยนำเข้าเพื่อจะจัดลำดับของโครงการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความต้องการจำเป็น โดยการศึกษาและตรวจสอบเกี่ยวกับแนวทางต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของโครงการรวมทั้งความสำเร็จของโครงการหรือความล้มเหลวของโครงการ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้รับผิดชอบสามารถเลือกกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้โครงการนั้นบรรลุเป้าหมายและสนองตอบความต้องการจำเป็นให้แก่ผู้รับประโยชน์ได้ ทำให้เกิดแผนงานที่สามารถปฏิบัติได้จริงและสามารถใช้งบประมาณได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งปลูกฝังความรับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่าและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3. การประเมินกระบวนการ เป็นการตรวจสอบการนำแผนการดำเนินงานโครงการไปใช้เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับแก่รับผิดชอบโครงการนั้น ๆ เกี่ยวกับผลการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ มีการใช้งบประมาณที่เหมาะสมคุ้มค่าหรือไม่ และสามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพของหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อจะได้ชี้แนะแนวทางให้แก่ผู้รับผิดชอบโครงการในการปรับปรุงการใช้งบประมาณของโครงการให้คุ้มค่าและแนวทางการดำเนินงานของโครงการให้มีความเหมาะสมมากที่สุด

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการวัดเพื่อตีความ และผลสัมฤทธิ์ของโครงการว่าโครงการนั้นสนองตอบความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายหรือไม่โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อโครงการหรือสิ่งที่ได้รับการประเมินนั้น

ภัทรภรณ์ กาญจนภรณ์ (2558) กล่าวว่า แนวคิดการประเมิน CIPP ของ Stufflebeam เป็นรูปแบบการประเมินที่อยู่บนพื้นฐานของกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหาร ตั้งแต่ก่อนเริ่มโครงการจนกระทั่งสิ้นสุดโครงการ ประกอบด้วย การประเมินของผู้ฝึกอบรม เพื่อประกอบการตัดสินใจในการวางแผนการดำเนินโครงการ การประเมินปัจจัยนำเข้าที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เพื่อประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ การประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการ เพื่อประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการและการประเมินผลผลิตที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการ เพื่อประกอบการตัดสินใจ จึงแบ่งการประเมินเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1) การประเมินสภาพแวดล้อม เป็นการประเมินเพื่อหาหลักการและเหตุผลในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วยในการกำหนดสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ การบรรยายหรือการอธิบายถึงลักษณะต่าง ๆ ของสถานการณ์ที่เป็นจริง การระบุถึงความต้องการจำเป็นที่ยังไม่พบ และโอกาสที่ยังไม่สามารถนำไปใช้ได้ ตลอดจนการวินิจฉัยปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถไปถึงความต้องการจำเป็นนั้นได้ ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้ผู้บริหารโครงการหรือนักประเมินสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตร การกำหนดเป้าหมาย และการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะที่จะทำให้บรรลุถึงการตัดสินใจในเรื่องดังกล่าว

2) การประเมินปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินทรัพยากรและแนวทางการดำเนินงานเพื่อเลือกวิธีการและการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของโครงการ

3) การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินการดำเนินงานของโครงการว่าเป็นไปตามแผนและประสบผลสำเร็จเพียงใด เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้บริหารในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินโครงการหรือหลักสูตร

4) การประเมินผลผลิต เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการหรือหลักสูตรว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถประเมินได้ทั้งระหว่างดำเนินโครงการและเมื่อสิ้นสุดโครงการ

มีชัย เอี่ยมจินดา (2562) กล่าวว่า การประเมินแบบซีบีพี หรือ CIPP Model ของ Stufflebeam เป็นรูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินใจ ซึ่งเป็นกระบวนการของการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่ รูปแบบการประเมิน CIPP นี้ใช้สำหรับการประเมินสภาพแวดล้อม การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมิน

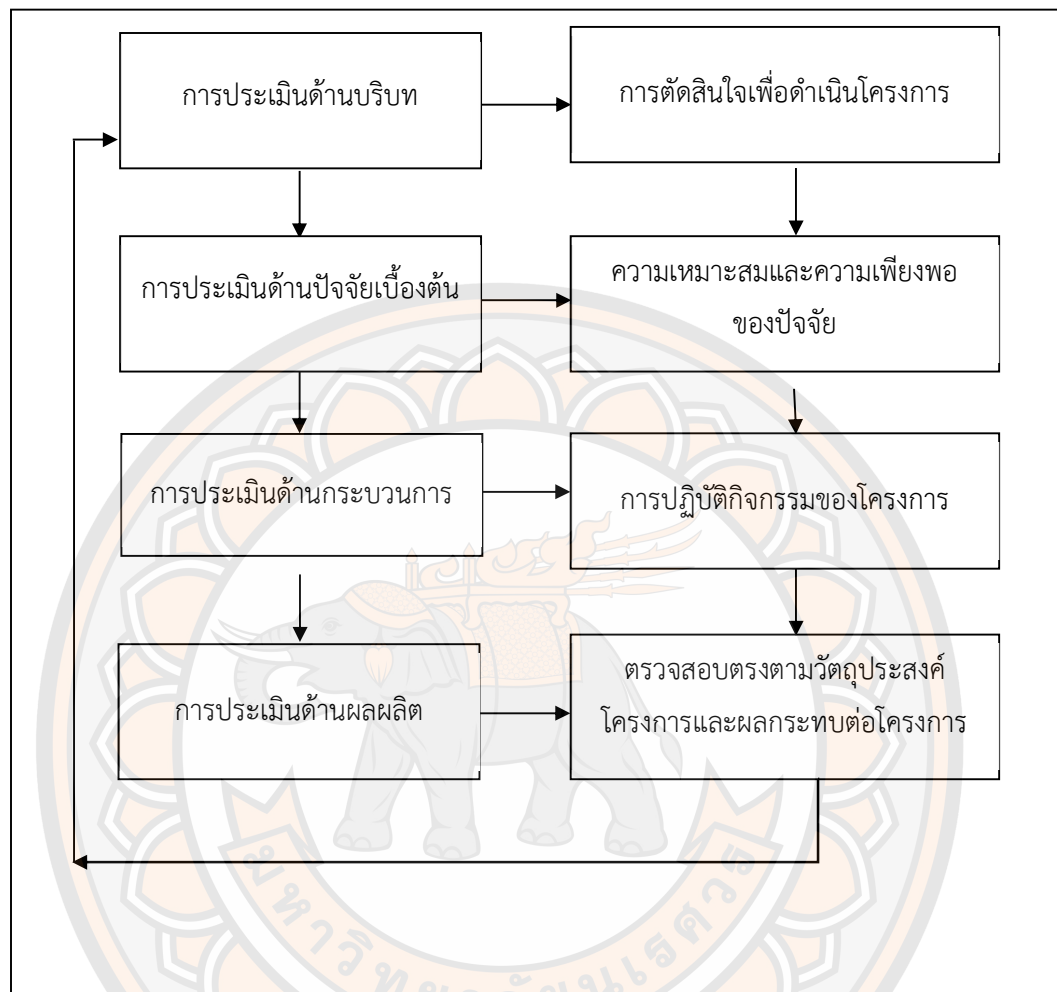
กระบวนการ และการประเมินผลผลิต เพื่อช่วยให้ผู้บริหารโครงการสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกเป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมายของสิ่งที่ต้องการจะประเมิน การดำเนินงานการกำหนดยุทธวิธี แผนงาน และการปรับเปลี่ยนยุทธวิธี แผนการดำเนินงานที่มีความเหมาะสม สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงการหรือยุติโครงการ โดยจะต้องออกแบบการประเมินให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหารโดยการระบุประเภท ระดับ และสามารถคาดคะเนสถานการณ์ของการตัดสินใจที่อาจจะเกิดขึ้นได้ รวมทั้งอาจกำหนดเกณฑ์ที่ใช้สำหรับการตัดสินใจในแต่ละสถานการณ์ รูปแบบการประเมินนี้เรียกว่า CIPP Model ซึ่งเป็นกลไกในการให้ข้อมูลย้อนกลับที่จำเป็นมาอย่างโครงการ ซึ่งจะทำให้มีสารสนเทศที่จำเป็นต่อการตัดสินใจอย่างต่อเนื่อง การประเมินแบ่งเป็น 4 ด้าน มีดังนี้

1. การประเมินเป็นการบริการสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจที่ควรให้สารสนเทศที่จำเป็นต่อผู้ตัดสินใจ
2. การประเมินเป็นวงจรและกระบวนการ ที่มีความต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการประเมินโครงการทั้งหมดอย่างเป็นระบบตามกระบวนการประเมินมี
3. ขั้นตอนคือการวิเคราะห์ การบรรยายสิ่งที่ต้องการประเมินการได้มาซึ่งข้อมูลและการใช้ประโยชน์ของข้อมูล เพื่อการตัดสินใจปรับปรุงและพัฒนาซึ่งขั้นตอนเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำหรับวิธีการประเมิน
4. ขั้นตอนการวิเคราะห์และการใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจทางเลือกต่าง ๆ ในกระบวนการประเมินกิจกรรมที่ต้องทำร่วมกัน ระหว่างนักประเมินกับผู้รับผิดชอบโครงการและผู้ตัดสินใจ

สรุปได้ว่า ผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP เป็นการประเมินเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารโครงการอย่างเป็นระบบ ครบคลุมตั้งแต่ก่อนเริ่มดำเนินโครงการ ระหว่างดำเนินงาน จนถึงสิ้นสุดโครงการประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การประเมินด้านบริบท เพื่อประเมินสภาพแวดล้อมและความเป็นไปได้ก่อนเริ่มดำเนินโครงการ โดยพิจารณาจากความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์โครงการกับนโยบายของสถานศึกษา ความเหมาะสมของแผนงานและขั้นตอนที่ชัดเจน ปฏิบัติได้จริงตามเป้าหมาย ลักษณะกิจกรรมที่มุ่งเน้นการสร้างความเป็นพลเมืองต้นรู้ได้อย่างตรงประเด็น และความพร้อมของคณะทำงานที่มีศักยภาพและประสบการณ์เพื่อขับเคลื่อนความสำเร็จ

2) การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น เพื่อประเมินความพร้อมของทรัพยากรและระบบสนับสนุนที่จำเป็นต่อการดำเนินโครงการ ในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านกายภาพ และด้านการจัดการ

3) การประเมินด้านกระบวนการ เพื่อประเมินการดำเนินงาน กำกับดูแลโครงการ โดยพิจารณาจากการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง และ 4) การประเมินด้านผลผลิต เพื่อประเมินความพึงพอใจและวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดประเมินโครงการความเป็นพลเมืองที่เรียนรู้ของนักเรียน
โรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

ความหมายของพลเมืองตื่นรู้

Green (2012) กล่าวว่า พลเมืองตื่นรู้ หมายถึง การรวมกันของสิทธิและภาระผูกพันที่เชื่อมโยงบุคคลกับรัฐ รวมไปถึงการจ่ายภาษี การเชื่อฟังกฎหมายและการใช้สิทธิทางการเมืองทางแพ่งและทางสังคม พลเมืองที่ตื่นรู้ใช้สิทธิเหล่านี้เพื่อปรับปรุงคุณภาพของชีวิตทางการเมือง หรือชีวิตในการเป็นพลเมือง

Hoskins (2006) กล่าวว่า พลเมืองตื่นรู้ หมายถึง การมีส่วนร่วมในภาคประชาสังคม ชุมชนและ/หรือชีวิตทางการเมืองโดยมีความเคารพซึ่งกันและกันและไม่ใช้ความรุนแรงและสอดคล้องกับสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย

Take Part (2011) กล่าวว่า พลเมืองตื่นรู้ หมายถึง ประชาชนที่ทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ของชุมชนหรือสนับสนุนการตัดสินใจ ในท้องถิ่นที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขา แรงจูงใจหลักคือ “สร้างความแตกต่าง” ต่อคุณภาพชีวิตของชุมชน มีหลายวิธีในการเป็นพลเมืองตื่นรู้ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในระยะสั้นหรือระยะยาว

มูลนิธิสยามกัมมาจล (2559) กล่าวว่า พลเมืองตื่นรู้ หมายถึง คนที่ใส่ใจเรื่องราวต่าง ๆ ในสังคมไทย และเข้ามามีส่วนร่วม อยากที่จะเห็นสังคมไทยดีขึ้น ความสำคัญก็คือ เขาเหล่านั้นต้องมีความรับผิดชอบกับส่วนรวมรู้สึกเป็นเดือดเป็นร้อน อยากมีส่วนทำให้สังคมดีขึ้นและเข้ามาช่วยกันคนละไม้คนละมือ

นลินี จินกุล (2566) กล่าวว่า พลเมืองตื่นรู้ หมายถึง พลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายและหลักการของ ประชาธิปไตย เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ สิทธิและเสรีภาพมีจิตสาธารณะ และ จิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม มีความตระหนักถึงผลกระทบจาก ปัญหาสังคมและกระตือรือร้นที่จะเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหา มีส่วนร่วมทั้งภาคการเมืองและประชาสังคม เข้าใจในระบบการทำงานของกลไกรัฐ ไม่นิ่งเฉยต่อความ อยุติธรรม คิดเชิงวิพากษ์ และตั้งคำถามต่อการดำเนินงานในสิ่งที่ผิดด้วยความเชื่อมั่นในความสามารถของตนว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่พร้อมจะเปลี่ยนแปลงให้สังคมดีขึ้นในทุกระดับ

กันทรากกร จรัสมาธูสร (2560) กล่าวว่า พลเมืองตื่นรู้ หมายถึง การตื่นรู้เรื่องของความรับผิดชอบในสิทธิหน้าที่ กฎหมาย จารีตประเพณีที่สังคมกำหนดไว้ เมื่อเป็นพลเมืองตื่นรู้จึงครอบคลุมไปถึงการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองได้ครบถ้วน ทั้งกิจที่ควรทำ กิจที่ต้องทำ หรือควรทำ ในสิ่งที่กำหนดให้ทำหรือสิ่งที่ห้ามกระทำ ปฏิบัติตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม รู้จักรับผิดชอบชั่วดีตามหลักจริยธรรมและหลักธรรมทางศาสนา พลเมืองตื่นรู้สามารถเกิดขึ้นในทุกระดับตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล กลุ่มชุมชนท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลกโดยมีการแสดงออกถึงความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม ลดละความเห็นแก่ตัวลง มีจิตสาธารณะ

เพิ่มมากขึ้น แนวคิดการเป็นพลเมืองตื่นรู้กับแนวคิดจิตอาสาอาจมีความเกี่ยวข้องกันในบางมิติ แต่หากมองในมิติที่ต่างกัน พลเมืองตื่นรู้เป็นเรื่องของหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม ที่เชื่อมโยงกับเรื่องสาธารณะ ส่วนเรื่องจิตอาสานั้นเป็นเรื่องของความสมัครใจโดยไม่มีใครบังคับ และในนิยามของจิตอาสาจะมีองค์ประกอบพฤติกรรมที่แสดงออกในเรื่องของการกระทำที่ไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินทั้งนี้ผู้วิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างแนวคำถาถามในการสนทนากลุ่ม และสัมภาษณ์เชิงลึก

วรินทร์ สิริพงษ์ณภัทร (2566) กล่าวว่า พลเมืองตื่นรู้ หมายถึง พลเมืองผู้ตื่นรู้ในการปฏิบัติหน้าที่กฎหมายและกติกาสังคมของตนเองได้เป็นอย่างดี ให้ความสำคัญในการปฏิบัติตนเป็นจิตอาสา มอบความช่วยเหลือผู้อื่น ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ สู่สาธารณชน เพื่อสร้างแรงผลักดันในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของสังคม

สรุปได้ว่า พลเมืองตื่นรู้ หมายถึง บุคคลที่มีความตระหนักรู้และมีส่วนร่วมในสังคม อย่างกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเอง และผู้อื่น และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ

ความสำคัญของการเป็นพลเมืองตื่นรู้

GHK (2007) กล่าวว่า ความสำคัญของการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ตลอดชีวิตและบูรณาการเรียนรู้ไปกับบริบทและชีวิตจริง ที่กำลังได้รับความนิยอย่างกว้างขวาง และกำลังได้รับการยอมรับและบังคับใช้ในการศึกษาในระบบมากขึ้น อย่างไรก็ตาม มีการดำเนินการเล็กน้อยเพื่อขยายแนวคิดไปสู่ประเภทอื่นและระดับการเรียนรู้อื่น ๆ ความสนใจด้านการศึกษาเพื่อการเป็นพลเมืองตื่นรู้มีเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าการเป็นพลเมืองตื่นรู้ที่มีคุณภาพระดับสูง จะเกิดประโยชน์ต่อสังคมที่จำเป็นในการรักษาและปรับปรุงความสามารถในการแข่งขันระดับโลกของสหภาพยุโรปและมีภาคเศรษฐกิจ การตลาดที่ประสบความสำเร็จและปลอดภัย การเรียนรู้ในการเป็นพลเมืองตื่นรู้เป็นส่วนหนึ่งของการต่อสู้ การเลือกปฏิบัติ โดยรวมถึงพลเมืองทุกคนจะปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยเน้นความสำคัญของมิติด้านความเป็นพลเมือง และการบังคับใช้คำสั่งต่อต้านการเหยียดเชื้อชาติ เศรษฐกิจแห่งความรู้ยังต้องการทักษะ การเป็นพลเมือง รวมถึงการบริการภาครัฐและเอกชน ผู้บริโภคและบุคคลทั่วไป ด้วยเหตุนี้จึงมีการริเริ่มดำเนินกิจกรรมหลายอย่างทั้งในระดับพื้นที่ ระดับยุโรป และในระดับนานาชาติเพื่อส่งเสริมการเป็นพลเมืองตื่นรู้

Secretariat of the Taskforce on Active Citizenship (2007) กล่าวว่า ความสำคัญของการเป็นพลเมืองตื่นรู้จะเกี่ยวกับคุณค่าพื้นฐานของการกำหนดพฤติกรรมของตัวบุคคลในฐานะสมาชิกของชุมชนซึ่งพลเมืองตื่นรู้จะช่วยสร้างสังคมที่มีความเข้มแข็ง มีสุขภาพที่ดี เป็นสังคมสำหรับทุกคน โดยการมองข้ามบทบาทและสิทธิส่วนบุคคล ในฐานะผู้บริโภคต่อบทบาทและความรับผิดชอบต่อ

ของเราในฐานะพลเมือง และสังคมโดยรวมได้รับประโยชน์ทั้งหมดนอกจากนี้ยังได้ระบุความสำคัญของความเป็นพลเมืองที่รู้มีรายละเอียด ดังนี้

1. ช่วยในการแก้ไขปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเนื่อง จากบุคคลและองค์กรพลเมืองมีส่วนร่วมในการค้นหาและการดำเนินการแก้ไขปัญหา
2. สร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่แท้จริง ความเชื่อมั่นของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในระดับสูงจะช่วยลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบ สัญญา การดำเนินคดี และระบบราชการ
3. สร้างเครือข่ายของการสนับสนุนและการเชื่อมโยงทั้งภายในกลุ่มสังคมและข้ามกลุ่มสังคม
4. เป็นประโยชน์ต่อบุคคลที่เข้าร่วมในกิจกรรมอาสาสมัครและองค์กรชุมชน
5. เสริมสร้างคุณภาพของการตัดสินใจผ่านกระบวนการประชาธิปไตย และความรู้สึกเป็นเจ้าของของบุคคลและชุมชน
6. นำไปสู่องค์กรอาสาสมัครและชุมชนที่มีสุขภาพดีและความหลากหลายซึ่งเป็นสิ่งที่ดีสำหรับประชาธิปไตย

วารกรณ์ สามโกเศศ (2558) กล่าวว่า ความสำคัญของการเป็นพลเมืองที่รู้โยงกับปรัชญาซึ่งนำเสนอว่าสมาชิกขององค์กร (ไม่ว่าธุรกิจหรือรัฐ) หรือของประเทศ ล้วนต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ถึงแม้ว่าบุคคลนั้นจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบทบาทในด้านการปกครองเลยก็ตามที่พูดง่าย ๆ ก็คือบุคคลทั้งหลายต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ถึงแม้ว่าตนเองจะไม่ได้เป็นเจ้าของที่ของธุรกิจก็ตาม เหตุผลของการกล่าวอ้างเช่นนี้ก็ คือ ทุกคนเมื่อเกิดมาจะได้รับสิทธิจากรัฐและในฐานะมนุษย์ก็ได้รับประโยชน์จากธรรมชาติ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองได้รับ ถ้าชาวโลกทุกคนเป็นพลเมืองที่รู้อย่างเข้มแข็งปัญหาเรื่องโลกร้อน จะได้รับการแก้ไขอย่างง่ายดาย เพราะทุกคนตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง แต่ละคนจะกระทำสิ่งต่าง ๆ ภายใต้ความรับผิดชอบต่อตน

อรรถพล อนันตวรสกุล (2560) กล่าวว่า ความสำคัญของการเป็นพลเมืองที่รู้กับสังคมไทยไว้ว่า “ทุก ๆ สังคมต้องการพลเมืองที่รู้เพราะทุก ๆ สังคมไม่ได้อยู่ด้วยการที่ต่างคนต่างอยู่ทุก ๆ สังคมมีการอยู่ร่วมกัน มีเรื่องของการจัดสรรทรัพยากร ซึ่งเราให้รัฐเป็นผู้จัดการ เราให้สิทธิกับรัฐในการเป็นผู้แทนบริหารประเทศผ่านอำนาจของประชาชน รัฐไม่ใช่แค่รัฐบาลแต่หมายถึงกลไกภาครัฐทั้งหมด ซึ่งต้องมีการถ่วงดุลกันเพราะผู้แทนที่เข้าไปอยู่ในรัฐไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ นักการเมือง หรือคนที่มาจากวิธีต่าง ๆ เช่น รัฐประหารไม่ได้แปลว่าเป็นผู้แทนประชาชน 100% ทั้งหมด เพราะฉะนั้นประชาชนต้องไม่มองตัวเองว่าเป็นประชาชน ต้องมองตัวเองเป็นพลเมือง มันจึงมีความแตกต่างระหว่างประชาชนและพลเมือง คนเดินตามถนนทั่วไปก็คือประชาชน แต่คนที่ตระหนักรู้ว่าตัวเองมีสิทธิมีหน้าที่มีบทบาทต้องกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมถึงจะตระหนักว่าตัวเองคือพลเมือง มีสำนึก

พลเมือง รับผิดชอบในฐานะพลเมือง เวลาพูดว่าหน้าที่และความรับผิดชอบ รัฐจะมองว่าแค่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย รัฐธรรมนูญให้มีหน้าที่แค่ไหนคุณก็ปฏิบัติตามนั้น แต่มันไม่ใช่ถ้ามองจากคนที่ทำงานเรื่องการสร้างพลเมืองค่านี้นั้นเกิดจากสำนึกของเราว่า เราเป็นเจ้าของสังคม พลเมืองไม่ได้ทำแค่ตามกฎหมายที่รัฐบอก เพราะกฎหมายบางอย่างก็ไม่ชอบธรรมนโยบายหลาย ๆ อย่างก็ไม่ได้เป็นประโยชน์ต่อคนตัวเล็กตัวน้อยในสังคม เพราะฉะนั้นถ้าเกิด พลเมืองเอาแต่เป็นผู้เชื่อฟังตามรัฐหมด สุดท้ายก็ไม่เกิดพลังพลเมือง ก็เป็นแค่ประชาชนภายใต้การปกครอง สังคมก็จะกลายเป็นสังคมที่ผูกขาดอำนาจ แล้วถ้าบอกว่าเป็นรัฐในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งคือรัฐที่ต้องฟังเสียงประชาชน แต่รัฐกำลังดำเนินสู่ทิศทางที่มันกุมอำนาจมากยิ่งขึ้น ก็กำลังทำผิดเจตจำนงของการอยู่ร่วมกัน

กันยารัตน์ นิลภา (2565) กล่าวว่า ความสำคัญของการเป็นพลเมืองตื่นรู้ ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมการพัฒนานักเรียนให้มีความ เป็นพลเมืองที่ตื่นตัว พลเมืองใส่ใจสังคมมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และเป็นผู้ที่เข้าใจปัญหาของสังคมและพร้อมที่จะแก้ไขปัญหานั้นการมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนค่อนข้างมีบทบาทสำคัญทางสังคมเป็นอย่างมาก ส่วนการเป็นผู้ที่เข้าใจปัญหาของสังคมและพร้อมที่จะแก้ไขปัญหานั้นเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมในอุดมคติ

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการเป็นพลเมืองตื่นรู้ หมายถึง ความตระหนักและการมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตนเองในฐานะพลเมือง รวมถึงการเข้าใจสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่เกิดขึ้นรอบตัว การเป็นพลเมืองตื่นรู้ทำให้บุคคลสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของความเป็นพลเมืองตื่นรู้

Westheimer & Kahne (2004) กล่าวว่า องค์ประกอบของการเป็นพลเมืองตื่นรู้แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen) หมายถึง การเคารพกฎหมาย ปฏิบัติหน้าที่พลเมือง และช่วยเหลือสังคมในระดับพื้นฐาน
2. พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen) คือ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน เช่น การทำงานอาสาสมัครและการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม
3. พลเมืองที่มีความยุติธรรมทางสังคม (Justice-Oriented Citizen) คือ การตระหนักถึงปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคม และมีบทบาทในการผลักดันความยุติธรรม

Zaff, Boyd, Li, Lerner, & Lerner (2010) กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. หน้าที่พลเมือง (Civic Duty)
2. ทักษะความเป็นพลเมือง (Civic Skills)

3. การเชื่อมต่อทางสังคมในพื้นที่ใกล้เคียง (Neighborhood Social Connection)

4. การมีส่วนร่วมของพลเมือง (Civic Participation)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2557) กล่าวว่า คุณลักษณะของการเป็นพลเมืองตื่นรู้ มี 8 ประการ ได้แก่

1. เคารพกติกาสังคม ปฏิบัติตนตามที่กฎหมายกำหนด

2. ทำหน้าที่ทางสังคม รู้หน้าที่การใช้สิทธิเลือกตั้ง

3. ติดตามข่าวสารบ้านเมือง สนใจกับปัญหาสังคม สามารถ วิเคราะห์ ประเมินตนเอง ในการช่วยเหลือต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ

4. เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ช่วยเหลืองานพัฒนางานในชุมชน

5. กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่ว่าจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย สามารถแสดงความคิดเห็นบนพื้นฐานหลักการประชาธิปไตยในการรับฟังซึ่งกันและกัน

6. ไม่เพิกเฉยต่อความยุติธรรมต่าง ๆ ในสังคม แสดงออกในสิ่งที่ไม่เห็นด้วยต่อความยุติธรรมต่อผู้ด้อยโอกาส ผู้ที่เสียเปรียบ

7. อาสาสมัครเข้าร่วมในสถานการณ์หลาย ๆ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ได้ต้องการแค่เงินช่วยเหลือแต่ต้องการอาสาสมัคร เพื่อช่วยเหลือในเหตุการณ์เหล่านั้น

8. มีความเป็นผู้นำ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีความรับผิดชอบ มีธรรมาภิบาล พร้อมเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ปณสสส ตั้งเจริญ (2560) กล่าวว่า การเป็นพลเมืองตื่นรู้ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนบุคคล หมายถึง การปฏิบัติตาม กฎระเบียบ หรือไม่ละเมิดข้อบังคับของสังคม และทำตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่หรือป้ายประกาศ

2. ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม หมายถึง การกระทำในชีวิตประจำวันที่ไม่เป็นการรบกวนผู้อื่นให้เดือดร้อน รับผิดชอบ ดูแลของใช้ส่วนรวมหรือสิ่งของสาธารณะ และเป็นอาสาสมัครเมื่อมีโอกาส

3. ด้านการมีส่วนร่วมทางสังคม หมายถึง ติดตามเรื่องราว ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวทางสังคม เพื่อทำความเข้าใจปัญหาและค้นหา หรือบ่งบอกถึงสิ่งที่ไม่ยุติธรรมของสังคม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) กล่าวว่า การเป็นพลเมืองตื่นรู้ ดังนี้

1. ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. เคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น เคารพและปฏิบัติตามกฎ กติกา ข้อตกลงและกฎหมายรวมทั้งแนวปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมและประเพณี

3. ให้เกียรติผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ เอื้ออาทร ช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อการอยู่ร่วมกัน อย่างสงบสุข
4. ร่วมมือกับผู้อื่นในการทำงานสาธารณะและจิตอาสา
5. ติดตามสถานการณ์ เหตุการณ์บ้านเมือง และปัญหาของชุมชน สังคมและโลก มีส่วนร่วมทางตรงหรือทางอ้อมในการพัฒนา เปลี่ยนแปลง และแก้ไขปัญหา

6. มีการตัดสินใจและการแก้ปัญหาาร่วมกัน สามารถแสดงจุดยืนของตนเอง มีทักษะในการตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา การแก้ไข ความขัดแย้งด้วย การให้ความร่วมมือและการแสดงออกซึ่งความสามารถที่จะอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลาย

7. มีทักษะการตีความ การติดตามข่าวสาร เหตุการณ์บ้านเมืองและความเคลื่อนไหวเชิงการเมือง การตีความนโยบายและการตัดสินใจทางการเมือง และการวิจารณ์ข้อมูลข่าวสารจากสื่อ รวมถึงผลประโยชน์ และระบบคุณค่าที่เกี่ยวข้องกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) กล่าวว่า องค์ประกอบการเป็นพลเมืองตื่นรู้ ดังนี้

1. พลเมืองรู้เคารพสิทธิ คือ เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ตระหนักในสิทธิเสรีภาพ ของตนเอง ช่วยเหลือ ให้เกียรติและเข้าอกเข้าใจผู้อื่น (Empathy) บนพื้นฐานของการพึ่งพาอาศัยกัน โดยปราศจากอคติไม่เลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination) เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ
2. พลเมืองรับผิดชอบต่อหน้าที่ คือ เคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา และกฎหมายตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยความเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างหลากหลายของสังคมไทยและประชาคมโลก
3. พลเมืองที่มีวิจรรย์ญาณ คือ การรู้จักใช้วิจรรย์ญาณในการติดตามสถานการณ์บ้านเมือง นโยบายภาครัฐการเคลื่อนไหวทางการเมืองของพลเมืองและกลุ่มผลประโยชน์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ รวมทั้งประเด็นปัญหาระดับท้องถิ่นภูมิภาคและประชาคมโลก
4. พลเมืองมีส่วนร่วม คือ ริเริ่มและมีส่วนร่วมทางสังคมในประเด็นที่หลากหลายด้วยจิตสาธารณะ (Public Mind) และสำนึกสากล (Global Mindedness) โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นทั้งในระดับชุมชน สังคมและประชาคมโลก
5. พลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง คือ กระตือรือร้นในการร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก เกี่ยวกับประเด็นปัญหาของท้องถิ่นภูมิภาค และประชาคมโลกด้วยความเชื่อมั่นในสังคมที่เท่าเทียมเป็นธรรมค่านิยมประชาธิปไตยและแนวทางสันติวิธี

พีรณิธิ สิริธีรธราดล, อังศินันท์ อินทรกำแหง และสุदारัตน์ ตันติวิวัฒน์ (2565) กล่าวว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมืองตื่นรู้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความรู้และความเข้าใจในการเป็นพลเมืองตื่นรู้โลก (Knowledge and Understanding) หมายถึง การเป็นบุคคลที่มีความเป็นพลเมือง รู้สิทธิและหน้าที่ของตัวเอง ตระหนัก

ถึงความยุติธรรมและความเสมอภาคในสังคม รับรู้ความเป็นไปและความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศ และในโลกสามารถเชื่อมโยงมองเห็นปัญหาและสิ่งที่เกิดขึ้นกับประเทศและกับโลก ว่าเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อกันอย่างไร มีโลกทัศน์ที่กว้างนอกเหนือไปจากชุมชน สังคม และประเทศของตนเอง มีความเข้าใจในความแตกต่างหลากหลายของผู้คนและวัฒนธรรม มีความเข้าใจเกี่ยวกับสันติภาพและการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในบริบทท้องถิ่นและในบริบทโลก ตระหนักในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคม

2. ด้านทักษะที่จำเป็นของการเป็นพลเมืองต้นรู้โลก (Skills) หมายถึง มีทักษะในด้านการเรียนรู้ สามารถศึกษาข้อมูลองค์ความรู้สาธารณะและการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม มีทักษะในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม สามารถปฏิบัติตามกฎหมาย ธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม มีทักษะชีวิตและทักษะการทำงานที่สามารถตอบสนองและทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว มีทักษะทางสังคมและการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอในการทำงานและการใช้ชีวิตในสังคมยุคดิจิทัล มีสมรรถนะสากล สามารถที่จะเรียนรู้และอยู่ร่วมกับคนที่หลากหลาย ชาติ ภาษา วัฒนธรรม และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสร้างสรรค์ มีทักษะในการให้เหตุผล การคิดเชิงวิเคราะห์ และการคิดเชิงวิพากษ์ สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงของข้อมูลข่าวสาร ก่อนที่จะเชื่อหรือรับแนวคิดอะไรเข้ามา มีส่วนร่วมและกล้าแสดงออกในการที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสังคมไปในทางที่ดีขึ้น ทั้งทางความคิด คำพูดและการลงมือกระทำ

3. ด้านการเห็นคุณค่าและมีทัศนคติที่ดีต่อบทบาทความเป็นพลเมืองต้นรู้โลก (Values and Attitudes) คือ มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมและรับผิดชอบต่อผลกระทบของตนเอง มีความภูมิใจและยอมรับในอัตลักษณ์ของตนเอง มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เห็นคุณค่าและเคารพในความแตกต่างหลากหลายของผู้คนและวัฒนธรรม สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ใส่ใจสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความสนใจใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความใส่ใจสังคม และไม่ละเลยปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งในบริบทท้องถิ่น และบริบทสากล

นลินี จินกุล (2566) กล่าวว่า คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองต้นรู้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ

1. ค่านิยมวิถีประชาธิปไตย (Democratic Values) หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจทางกฎหมาย ระบบการเมืองของประเทศ หลักสิทธิมนุษยชน ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เข้าใจและเห็นคุณค่าของตนเอง เห็นคุณค่าของผู้อื่น ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ สิทธิและเสรีภาพมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายและหลักการของประชาธิปไตย เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคลและปราศจากการเลือกปฏิบัติ

2. ชีวิตของชุมชนและสังคม (Community and Social Life) หมายถึง การที่บุคคลเข้าใจสถานะและบทบาทของตนเองในการเป็นสมาชิกของชุมชน ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม ในฐานะสมาชิก

ของชุมชน เคารพกติกาการอยู่ร่วมกัน มีความรับผิดชอบ มีความเข้าใจสภาพและ บริบทของชุมชน ที่ตนเองเป็นสมาชิก เข้าใจความหลากหลายทางชีวภาพ ความหลากหลายทาง ชาติพันธุ์ในชุมชน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) มีความตระหนักและสำนึกในความเป็นเจ้าของชุมชน มีทักษะ ในการสืบค้น การตั้งคำถามเกี่ยวกับชุมชนและสังคม มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เข้าร่วมกับกลุ่ม หน่วยงาน หรือองค์กรเพื่อกิจการสาธารณะ เป็นอาสาสมัครในสถานการณ์ต่าง ๆ กระตือรือร้น ในการริเริ่มและสร้างการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับประเด็นปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการ ปกครอง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

3. การมีส่วนร่วมในวิถีความเป็นประชาธิปไตย (Collaborative Democracy) หมายถึง การที่บุคคลมีความเข้าใจในบทบาท หน้าที่และความสำคัญในการใช้สิทธิ์ออกเสียงตามระบอบ ประชาธิปไตย มีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตย การกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ การใช้สิทธิ์ออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง ตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม และประเทศ และคำนึงถึงผลจากการใช้สิทธิ์ออกเสียงที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมิติต่าง ๆ ตระหนักและเคารพถึงการมีส่วนร่วมของกลุ่มคนในสังคมทุกกลุ่มตามวิถีความเป็นประชาธิปไตย

4. การเสนอแนวทางแก้ปัญหาเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Proposing solutions for social change) หมายถึง การที่บุคคลมีความสนใจ ติดตามสถานการณ์ในสังคม มีความเข้าใจ สามารถอธิบายในประเด็นปัญหาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น สืบค้นรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหาหรือความขัดแย้ง ถ้าแสดงความคิดเห็น สามารถนำเสนอ แนวทางการแก้ไขปัญหาพร้อมทั้งอธิบายเหตุผล สามารถจัดการกับความขัดแย้ง มีทักษะ ในการประนีประนอม การเจรจาไกล่เกลี่ย ยอมรับและเข้าใจความหลากหลาย ปราศจากอคติ และการเลือกปฏิบัติ แสดงออกโดยคำนึงถึงความรู้สึกและผลกระทบต่อผู้อื่น มีความมั่นคงทาง อารมณ์ แสดงถึงความตั้งใจและกระตือรือร้นในการหาทางออกมีทักษะในการตัดสินใจ มีบทบาท ในการเป็นผู้นำ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการแก้ปัญหาบนหลักการของประชาธิปไตย จนนำไปสู่การ สร้างการเปลี่ยนแปลงในสังคมทั้งในโลกจริงและโลกเสมือนจริง (Virtual World)

จากการศึกษาองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองต้นรู้จากเอกสารหนังสือ ตำรา และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ดัง ตาราง 1

ตาราง 1 แสดงผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นพลเมืองต้นรู้จากเอกสาร หนังสือ ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบของความเป็นพลเมืองต้นรู้	แหล่งข้อมูล								ความถี่	ด้าน
	Westheimer & Kahne (2004)	Zaff, Boyd, Li, Lerner, & Lerner (2010)	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (2557)	ปตสาส์น ตังเจริญ (2560)	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564)	พริ้นธิ สิริธีรราดล, อังคินันท์ อินทรกำแหง และสุดารัตน์ ตันติวัฒน์ (2565)	นลินี จินกุล (2566)		
1.มีความรู้ ความเข้าใจ เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายกติกา	✓		✓	✓	✓	✓		✓	6	ด้านความตระหนักรู้ในสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่
2.ปฏิบัติหน้าที่พลเมือง	✓	✓							2	
3.ทักษะความเป็นพลเมือง		✓							1	
4.ทำหน้าที่ทางสังคม ใช้สิทธิเลือกตั้ง			✓					✓	2	
5.ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น				✓					1	
6.เข้าใจสถานะและบทบาทของตนเอง								✓	1	

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดี	แหล่งข้อมูล								ความถี่	ด้าน
	Westheimer & Kahne (2004)	Zaff, Boyd, Li, Lerner, & Lerner (2010)	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (2557)	ปตสาส์น ดังเจริญ (2560)	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564)	พิธีณิธิ สิทธิธรรดล, อังคินันท์ อินทรกำแหง และสุดารัตน์ ดันติวัฒน์ (2565)	นลินี จินกุล (2566)		
7.เคารพสิทธิและเสรีภาพ					✓	✓	✓	✓	4	ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพ และความแตกต่างของผู้อื่น
8.ให้เกียรติผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ เอื้ออาทร					✓	✓			2	
9.เห็นคุณค่าตนเองและผู้อื่น							✓	✓	2	
10.ตระหนักถึงความยุติธรรมและความเสมอภาคทางสังคม							✓		1	
11.การประนีประนอม					✓			✓	2	
12.ช่วยเหลือสังคม	✓									ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม
13.มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน	✓							✓	2	
14.การตระหนักถึงโครงสร้างของสังคม	✓								1	
15.การมีส่วนร่วมของพลเมือง		✓							1	

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดี	แหล่งข้อมูล								ความถี่	ด้าน
	Westheimer & Kahne (2004)	Zaff, Boyd, Li, Lerner, & Lerner (2010)	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (2557)	ปตสาส์น ดังเจริญ (2560)	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564)	พิธีณิ สิทธิธรรมา, อังคินันท์ อินทรกำแหง และสุดารัตน์ ดันดิวิทย์ (2565)	นลินี จินกุล (2566)		
16.การเชื่อมต่อทางสังคมในพื้นที่ใกล้เคียง		✓								ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม
17.มีส่วนร่วมในกิจกรรม องค์กรของสังคม			✓			✓	✓	✓	4	
18.อาสาสมัครในสถานการณ์ต่าง ๆ			✓	✓	✓				3	
19.มีทักษะการสืบค้น								✓	1	
20.มีบทบาทในการผลักดันความยุติธรรม	✓								1	ด้านการคิดอย่างมี วิจารณญาณ
21.กล้าแสดงความคิดเห็นบนหลักการประชาธิปไตย			✓					✓	2	
22.มีทักษะในการตัดสินใจ กล้าตัดสินใจ			✓		✓			✓	3	
23.มีทักษะในการแก้ปัญหาหรือความขัดแย้ง					✓			✓	2	
24.ทักษะการตีความ					✓				1	

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดี	แหล่งข้อมูล								ความถี่	ด้าน
	Westheimer & Kahne (2004)	Zaff, Boyd, Li, Lerner, & Lerner (2010)	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (2557)	ปตสาส์น ตั้งเจริญ (2560)	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564)	พิธีณิธิ สิทธิธรรมาดล, อังคินันท์ อินทรกำแหง และสุตา รัตน์ ดันติวัฒน์ (2565)	นลินี จินกุล (2566)		
25.ใช้วิจรรย์ญาณในการติดตามสถานการณ์บ้านเมือง						✓			1	ด้านการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณ
26.สนใจปัญหาสังคม ติดตามข่าวสาร			✓	✓	✓			✓	4	ด้าน การมีจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม
27.ไม่เพิกเฉยต่อความยุติธรรม			✓	✓					2	
28.มีภาวะความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบ			✓			✓	✓	✓	4	
29.รับผิดชอบต่อดูแลสิ่งของสาธารณะ				✓					1	
30.ผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง						✓		✓	2	

จากตาราง 1 การสังเคราะห์เอกสารหนังสือ ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ตามแนวคิด Westheimer & Kahne (2004), Zaff, Boyd, Li, Lerner, & Lerner (2010), สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2557), ปณาสัน ตั้งเจริญ (2560), สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564), พิรินธิ สิริธีรธาดล, อังศิณันท์ อินทรกำแหง และสุदारัตน์ ต้นติวิวัฒน์ (2565), นลินี จินกุล (2566) ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มตัวแปรแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความตระหนักรู้ในสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ หมายถึง การเข้าใจและรับรู้ถึงสิทธิและเสรีภาพที่บุคคลมีในฐานะพลเมือง มีความรู้ ความเข้าใจ เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายกติกา ทักษะความเป็นพลเมืองรวมถึงการรู้ถึงหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของสังคม เช่น สิทธิในการแสดงความคิดเห็น สิทธิในการเลือกตั้ง และหน้าที่ในการช่วยรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น เข้าใจสถานะและบทบาทของตนเอง

2. ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม หมายถึง การเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาสังคม เช่น การเลือกตั้ง การเข้าร่วมโครงการชุมชน หรือการร่วมมือในกิจกรรมที่ช่วยเหลือสังคม โดยการมีส่วนร่วมเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าของสังคม มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน การตระหนักถึงโครงสร้างของสังคม เชื่อมต่อทางสังคมในพื้นที่ใกล้เคียง อาสาสมัครในสถานการณ์ต่าง ๆ

3. ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การใช้ทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลและเหตุผลอย่างรอบคอบและมีเหตุผล เพื่อสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการคิดอย่างมีวิจารณญาณจะช่วยให้บุคคลสามารถประเมินข้อดีข้อเสียของข้อมูลหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ก่อนการตัดสินใจ มีทักษะการสืบค้น มีบทบาทในการผลักดันความยุติธรรม กล้าแสดงความคิดเห็นบนหลักการประชาธิปไตย มีทักษะในการตัดสินใจ กล้าตัดสินใจ มีทักษะในการแก้ปัญหาหรือความขัดแย้ง ทักษะการตีความ และใช้วิจารณญาณในการติดตามสถานการณ์บ้านเมือง

4. ด้านการเคารพสิทธิ เสรีภาพ และความแตกต่างของผู้อื่น หมายถึง การยอมรับและเคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ให้เกียรติผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ เอื้ออาทร เห็นคุณค่าตนเองและผู้อื่น รวมถึงการยอมรับความแตกต่างทางความคิด วัฒนธรรม ศาสนา หรือเชื้อชาติ ตระหนักถึงความยุติธรรมและความเสมอภาคทางสังคมเพื่อให้สังคมสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและมีความยุติธรรม การประนีประนอม

5. ด้านการมีจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การตระหนักรู้ถึงบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองในการช่วยเหลือและพัฒนาสังคม รวมถึงการมุ่งมั่นในการทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม เช่น การรักษาความสะอาดในชุมชน การช่วยเหลือผู้อื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับเพื่อให้สังคมมีความสุขและยั่งยืน สนใจปัญหาสังคม ติดตามข่าวสารไม่เพิกเฉยต่อความอยู่ดีศรีธรรม มีภาวะความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบ ดูแลสิ่งของสาธารณะ และเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง

การพัฒนาความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

Jarolimek (1986 อ้างใน สิริวรรณ ศรีพล, 2554) กล่าวว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมือง โดยเน้นว่าการสอนควรช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาเจตคติที่ดี มีความเชื่อถือซึ่งกันและกัน มีความเข้าใจในผู้อื่น โดยไม่พิจารณาผู้อื่นเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น การจัดการเรียนการสอนควรมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจอันดีระหว่างชาติทั้งในปัจจุบันและในอนาคตจาโรลิเมคได้ให้แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นพลโลกที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ประสบการณ์จากชีวิตประจำวันของนักเรียนไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับโลก เช่น ประสบการณ์จากการเดินทางไปต่างประเทศ ตัวอย่างสิ่งของที่ได้มาจากประเทศต่าง ๆ รายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับผู้คนในดินแดนต่าง ๆ หรือภาพข่าวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในภูมิภาคอื่น ๆ เป็นต้น
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่นำข้อมูลหรือข่าวสารเกี่ยวกับประเทศอื่น ๆ มาให้ผู้เรียนเรียน โดยผู้สอนต้องมั่นใจว่าข้อมูลที่หามาได้เป็นข้อมูลที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ เพราะการให้ข้อมูลที่ผิดหรือไม่ถูกต้องมากนัก จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจผิด ดังนั้น ผู้สอนควรค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือ เช่น สอบถามจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด สำนักงานการท่องเที่ยว ปราชญ์ชาวบ้าน แหล่งเรียนรู้ตามชุมชนต่าง ๆ เป็นต้น
3. การจัดการเรียนการสอนควรเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน และควรให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองภายใต้การแนะนำของผู้สอน
4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพบหรือติดต่อกับบุคคลในประเทศนั้น ๆ โดยตรง ทั้งนี้เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวของประเทศอื่น ๆ การสนทนา ติดต่อกับบุคคลเหล่านั้นโดยเฉพาะผู้เรียนที่อยู่ในอายุรุ่นเดียวกัน จะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์มากขึ้น เช่น การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีการดำรงชีวิต การละเล่น การแต่งกาย การกินอยู่ขนบธรรมเนียมประเพณี ฯลฯ จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวของบุคคลอื่น ๆ ได้มากขึ้น

5. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้นิทานพื้นบ้านหรือวรรณคดี หรือวัฒนธรรมที่ปรากฏในท้องถิ่นอื่น เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีที่มีต่อบุคคลในดินแดนอื่น ๆ เช่น หนังสือเกี่ยวกับเรื่องราวของดินแดนอื่น ๆ เป็นต้น

6. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์หรือสำรวจเหตุผลของความแตกต่างในการดำรงชีวิตของบุคคลที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นอื่น ๆ โดยวิเคราะห์จากความเป็นมาของประวัติศาสตร์ในดินแดนหรือประเทศนั้น ๆ วิเคราะห์จากลักษณะทางภูมิศาสตร์ วิเคราะห์จากสภาพสังคม จิตวิทยา ศาสนาของสังคมในภูมิภาคอื่น ๆ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงบุคคลอื่น ๆ ว่าเขาดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างไรและทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

7. การสอนเกี่ยวกับองค์การสหประชาชาติ ซึ่งถือเป็นหน่วยหนึ่งของความเป็นนานาชาติ การวางรากฐานในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีเป้าหมายนำมาซึ่งความสงบสุข

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าว จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุคคลอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก ตลอดจนเกิดเจตคติที่ดีในการมองผู้อื่น ๆ นอกเหนือจากผู้คนในประเทศของตน ตลอดจนพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีเหตุและผลเพื่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

Pike and Selly (อ้างใน สิริวรรณ ศรีพหล, 2554) กล่าวว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนพลโลกศึกษา ทั้งแนวทางการจัดกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เป็นต้น ว่าการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายทั้งในลักษณะการอภิปรายกลุ่มใหญ่และการอภิปรายกลุ่มย่อย เช่น การระดมสมอง การใช้กราฟิกในการช่วยวิเคราะห์ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับโลกหรือการสำรวจสถานที่สำคัญในชุมชนที่มีวัฒนธรรมอย่างหลากหลาย เป็นต้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนควรเน้นการส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจอันดีต่อการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เช่น กิจกรรมการเรียนการสอนต่อไปนี้ครูสังคมศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอนในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อพัฒนาความเป็นพลโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

1. การบรรยายเกี่ยวกับภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก
2. การเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของโลกปัจจุบัน
3. การปาฐกถา/การอภิปราย/การโต้วาที เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือปัญหาของโลก
4. การให้นักเรียนค้นคว้าและรายงานเกี่ยวกับภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกในแง่มุมต่าง ๆ
5. การแลกเปลี่ยนนักเรียนต่างชาติ
6. การจัดนิทรรศการศิลปะ วัฒนธรรม และเหตุการณ์ของชาติต่าง ๆ
7. การจัดการแสดงพื้นเมืองของชาติต่าง ๆ
8. การจัดการแสดงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ
9. การจัดชมรมภาษาต่างประเทศ

10. การจัดวันสำคัญของชาติต่าง ๆ
11. การจัดโครงการช่วยเหลือชุมชนที่ขาดแคลน
12. การจัดทัศนศึกษา

สรุปได้ว่า การพัฒนาความเป็นพลเมืองตึ้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจอันดีต่อการเป็นพลเมืองตึ้นรู้ โดยมีขั้นตอน การจัดการเรียนรู้ ดังนี้ 1) การวางแผนการออกแบบการเรียนรู้ 2) การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การสะท้อนและการประเมินการเรียนรู้ 4) การนิเทศและการประเมินการจัดการเรียนรู้ 5) การพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานั้นผู้บริหารจะต้องคำนึงถึง นโยบายของต้นสังกัด การกำหนดนโยบายของสถานศึกษา การจัดการเชิงกลยุทธ์ โดยมีเป้าหมายเพื่อติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานขององค์การว่าสอดคล้องกับเป้าหมายและแผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้หรือไม่การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุความสำเร็จตามที่คาดหวัง ผู้บริหารควรมีการติดตามและตรวจสอบผลลัพธ์จากขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อนำข้อมูลจากการดำเนินงานมาวิเคราะห์และประเมินว่าการดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดเพียงใด มีปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงานอย่างไร และเพราะเหตุใดเพื่อกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ้นรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พีรณิ สิริธีรธราดล, อังศินันท์ อินทรกำแหง และสุภารัตน์ ตันติวิวัฒน์ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง การให้ความหมายเกี่ยวกับคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาความเป็น พลเมืองตึ้นรู้โลกตามแนวคิด การจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงของนักศึกษาปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองตึ้นรู้โลก หมายถึง บุคคลที่มีความตระหนัก เข้าใจถึงหน้าที่ และกระทำการด้วยความ รับผิดชอบในสิทธิหน้าที่ตามกฎหมาย ธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ที่สังคมกำหนดไว้ รวมทั้งเห็นคุณค่าความเป็นสากล ความเป็นประชาธิปไตย ศีลธรรมและจริยธรรม คำนึงถึงความยุติธรรมในสังคมตามบริบทสากลและในบริบทสังคมที่เขาอยู่ มีส่วนร่วมในกิจกรรม การ พัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชน สังคม ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและนานาชาติ คุณลักษณะ ความเป็นพลเมืองตึ้นรู้โลกโดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้และความเข้าใจ 2) ด้านทักษะ 3) ด้านการเห็นคุณค่าและมีทัศนคติ

2. แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองตึ้นรู้โลก พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักได้เสนอแนะแนวทาง ในการพัฒนาความเป็นพลเมืองตึ้นรู้โลกของนักศึกษาใน ระดับปริญญาตรีไว้ 6 แนวทาง ดังนี้ 1) การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ้นรู้โลก ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาสภาพแวดล้อมในครอบครัวและสภาพแวดล้อมทางสังคมหรือโซเชียล

มีเดีย 2) การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นรู้โลก 3) การมีตัวแบบหรือแบบอย่างที่ดีของการเป็นพลเมืองตื่นรู้โลก 4) การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์นอกห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้โลก 5) การบูรณาการแนวทางการพัฒนาความพลเมืองตื่นรู้โลกเข้าไปในหลักสูตร/ โปรแกรมฝึกอบรม 6) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศ

นลินี จินกุล (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ แบบวัดและโปรแกรมสร้างเสริมสำหรับนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ค่านิยมวิถีประชาธิปไตย ชีวิตของชุมชนและสังคม การมีส่วนร่วมในวิถีความเป็นประชาธิปไตย และการเสนอแนวทางแก้ปัญหาเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม รวม 32 ตัวบ่งชี้

2. แบบวัดความเป็นพลเมืองตื่นรู้ เป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์จำนวน 40 ข้อ มีคุณภาพตามคุณสมบัติการวัดทางจิตวิทยา ดังนั้นมีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.263 ถึง 0.847 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.952 มีค่าพารามิเตอร์ความชัน (α) ระหว่าง 0.48 ถึง 1.90 ค่าพารามิเตอร์ทรชโฮลด์ (β) ระหว่าง -6.37 ถึง 3.49 ข้อคำถามส่วนใหญ่มีค่าฟังก์ชันสารสนเทศของข้อสอบที่แสดงถึงความแม่นยำในการประมาณค่า ที่ระดับความสามารถของผู้สอบ (θ) ในช่วง -1.6 ถึง 0.0 ค่าฟังก์ชันสารสนเทศของแบบวัดสามารถประมาณค่าได้แม่นยำในช่วงความสามารถของผู้สอบ (θ) - 1.6 ถึง -0.4 แบบวัดมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูล เชิงประจักษ์ ระยะที่ 2 พัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ โดยประยุกต์ใช้การวิจัยประสบการณ์ผู้ใช้ พบว่า (1) ประสบการณ์ผู้ใช้ในมิติด้านบทบาท อารมณ์การรับรู้เจตคติและพฤติกรรม ความต้องการและความคาดหวังของครูและนักเรียนเป็นส่วนสำคัญ ในการพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมฯ ใน 8 ประเด็น ได้แก่ 1) ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง 2) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ 3) บรรยากาศในการเรียนรู้ที่ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม 4) ผู้เรียนได้ฝึกการคิดขั้นสูง 5) มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย 6) เรียนรู้จากสถานที่จริง 7) ทำกิจกรรมเพื่อสังคม และ 8) สะท้อนผลการเรียนรู้เป็นระยะ โดยโปรแกรมสร้างเสริมฯ ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 1) ที่มาและความสำคัญ 2) หลักการของโปรแกรม 3) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 4) ทฤษฎีหลักการและแนวคิด 5) โครงสร้างเนื้อหาสาระของกิจกรรม 6) วิธีการจัดกิจกรรม 7) การวัดและประเมินผล 8) นิยามศัพท์เฉพาะ 9) แนวทางการนำโปรแกรมสร้างเสริมฯ ไปใช้ 10) คุณสมบัติของวิทยากรผู้นำกระบวนการ 11) กำหนดการจัดกิจกรรม 12) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และ 13) แบบวัดความเป็นพลเมืองตื่นรู้ (2) โปรแกรมสร้างเสริมฯ มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.67$, $S.D = 0.30$) ระยะที่ 3 ประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริม

ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมสร้างเสริมฯ มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ หลังเข้าร่วมโปรแกรมสร้างเสริมฯ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมสร้างเสริมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมสร้างเสริมฯ มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้สูงกว่า นักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมสร้างเสริมฯ มีความพึงพอใจต่อโปรแกรมสร้างเสริมฯ อยู่ในระดับมากที่สุด ครูและนักเรียนกลุ่มผู้ใช้ เห็นว่าโปรแกรมสร้างเสริมฯ ที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นรู้ให้เพิ่มขึ้นได้ และสามารถนำประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตได้จริง

กันยารัตน์ นิลภา (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า 1. กิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 1) แนวคิดพื้นฐานของกิจกรรม 2) วัตถุประสงค์ของกิจกรรม 3) เนื้อหาของกิจกรรม 4) กิจกรรมการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผล โดย 2. ผลการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมหลังเรียน อยู่ในระดับมาก

เพ็ญภา ประสิทธิ์ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้ STEAM สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ผลการวิจัยสรุปได้ว่า โครงการดังกล่าวได้รับการประเมินในระดับสูงจากทั้งอาจารย์ ผู้บริหาร และผู้เรียน โดยผลประเมินจากอาจารย์และผู้บริหารพบว่า ภาพรวมด้านสภาพแวดล้อม กระบวนการ และผลผลิตอยู่ในระดับ มากที่สุด ส่วนด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับ มาก ขณะที่ผลประเมินจากผู้เรียนพบว่า ด้านกระบวนการและผลผลิตอยู่ในระดับ มากที่สุด และด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับ มาก นอกจากนี้ การประเมินตามตัวชี้วัดโครงการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความเหมาะสม ด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ยังมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (มากกว่า 3.50 คะแนนขึ้นไป) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โครงการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้ STEAM มีประสิทธิภาพและเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

วรินทร์ สิริพงษ์นภัทร (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างคุณลักษณะพลเมืองตื่นรู้ของผู้เรียนโดยการตั้งคำถามแบบโสเครติส ผลการวิจัยพบว่า การตั้งคำถามแบบโสเครติสสามารถแบ่งออกได้เป็น 8 ประเด็นการตั้งคำถามได้แก่ 1) คำถามเพื่อเปิดความคิด 2) คำถามเพื่อสร้างความเข้าใจแจ่มชัด 3) คำถามเพื่อขบคิดความแจ่มชัดนั้นให้เกิดเป็นมโนทัศน์ 4) คำถามเพื่อแสวงหา

สมมติฐานอื่นหรือก่อให้เกิดสมมติฐาน 5) คำถามเพื่อทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนสมมติฐานนั้น 6) คำถามเพื่อขยายมุมมองจากสิ่งที่ได้ 7) คำถามเพื่อให้อนุมานพยากรณ์ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และ 8) คำถามเพื่อพิสูจน์คำจำกัดความ

อภิชา กริมาบุตร (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมทางการเมือง 2) กิจกรรมอาสา และ 3) การประท้วง และการเรียกร้อง

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นความเป็นพลเมืองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยภาพรวม พบว่า ค่าดัชนีความสำคัญจำเป็น มีค่าเท่ากับ 0.20 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการประท้วงและการเรียกร้อง มีค่าดัชนีลำดับของความสำคัญจำเป็นสูงที่สุดเป็นลำดับแรก (0.22) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (0.21) และด้านกิจกรรมอาสา (0.19)

3. ผลการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ได้แก่การจัดการเรียนรู้ตามหลักสิทธิมนุษยชนและความเป็นพลโลก การจัดการ เรียนรู้ตามหลักแบบประชาธิปไตย การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อสนับสนุนความเป็นพลเมืองตื่นรู้การจัดการเรียนรู้ในสังคม พหุวัฒนธรรม การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 2) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ผู้สอนควรการจัดสภาพแวดล้อมที่เชื่อมโยง กับชีวิตจริง มีความท้าทายและมีพื้นที่ปลอดภัย 3) ด้านสื่อ/นวัตกรรม เลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีความน่าสนใจ และสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และ 4) ด้านการวัดและประเมินผล ผู้สอนประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิด การบูรณาการความรู้ที่หลากหลายจากการลงมือปฏิบัติ

ภาณุภัทร ลิ้มจำรูญ (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามแนวคิดทักษะนวัตกรรมสังคม ผลการวิจัยพบว่า

1. กรอบแนวคิดการบริหารสู่ความเป็นเลิศประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ การนำองค์กร กลยุทธ์นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ บุคลากร การปฏิบัติการ และผลลัพธ์ส่วนกรอบแนวคิดทักษะนวัตกรรมสังคมประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์การประสานงานอย่างจริงจัง การคิดเชิงระบบ การเปลี่ยนแปลงสังคมที่เข้าใจและเห็นใจผู้อื่น และการเป็นผู้ประกอบการโดยผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ

2. จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามแนวคิดทักษะนวัตกรรมสังคม มี 3 ประการ ได้แก่ 1) การบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศมีจุดอ่อน 4 ด้านคือ การปฏิบัติการ ผลลัพธ์ กลยุทธ์ และบุคลากร และจุดแข็งมี 3 ด้าน คือ การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการนำองค์กร ตามลำดับ

2) ทักษะนวัตกรรมสังคมมีจุดอ่อน 1 ด้าน คือ การเป็นผู้ประกอบการ และมีจุดแข็ง 4 ด้าน คือ การคิดเชิงระบบ การมีวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ การเปลี่ยนแปลงสังคมที่เข้าใจและเห็นใจผู้อื่น และการประสานงานอย่างจริงจัง ตามลำดับ 3) สภาพแวดล้อมภายนอก มีภาวะคุกคาม คือ การเมืองและนโยบายของรัฐ และสภาพเศรษฐกิจ ส่วนสภาพสังคมและเทคโนโลยีเป็นสภาพแวดล้อมที่เป็นโอกาส

3. กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามแนวคิดทักษะนวัตกรรมสังคม มี 5 กลยุทธ์หลัก 10 กลยุทธ์รอง และ 43 วิธีการ ได้แก่ กลยุทธ์หลักที่ 1 เสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติการสู่ความเป็นเลิศในการพัฒนานักเรียนตามแนวคิดทักษะนวัตกรรมสังคม 3 ด้าน กลยุทธ์หลักที่ 2 ยกระดับผลลัพธ์การพัฒนานักเรียนตามแนวคิดทักษะนวัตกรรมสังคม 3 ด้าน กลยุทธ์หลักที่ 3 สร้างสรรค์กลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศในการพัฒนานักเรียนตามแนวคิดทักษะนวัตกรรมสังคม 3 ด้าน กลยุทธ์หลักที่ 4 ปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านบุคลากรตามแนวคิดทักษะนวัตกรรมสังคม 3 ด้าน และกลยุทธ์หลักที่ 5 ขับเคลื่อนการวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ตามแนวคิดทักษะนวัตกรรมสังคม 3 ด้าน

ภวนันท์ชัย สวัสดิ์สละ (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากด้านที่มีสภาพที่พึงประสงค์การบริหารวิชาการมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผ่านกระบวนการพัฒนาโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิง PDCA ตาม ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม สถานศึกษาเห็นถึงความสำคัญของการบริหารวิชาการ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่ว่า พัฒนาระบบการเรียนรู้ควบคู่กระบวนการนิเทศ มีนวัตกรรมการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอน ผลการเรียนรู้ ส่งเสริมงานวิจัย การประกันคุณภาพภายใน ตลอดจนหลักสูตรสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ พันธกิจส่งเสริมและพัฒนากิจการดำเนินงานวิชาการสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ นำไปสู่การวิเคราะห์จัดทำ แผนกลยุทธ์ และการวางแผนงานโครงการไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เพื่อบรรลุ เป้าหมายของกลยุทธ์ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การบริหารงาน วิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด รวม 6 ด้าน 32 กลยุทธ์ ประกอบด้วย 1 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 5 กลยุทธ์ด้านการนิเทศการศึกษา

5 กลยุทธ์ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 6 กลยุทธ์ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5 กลยุทธ์ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 4 กลยุทธ์และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 7 กลยุทธ์

ชุดิมา เหมชาติลือชัย (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การเสริมสร้างการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อกลยุทธ์ พบว่า การจัดการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตและพัฒนาบุคคลอย่างเต็มศักยภาพ

2. การนำเสนอร่างกลยุทธ์ดำเนินการโดยผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันพิจารณาตรวจสอบความเป็นไปได้ตาม ความเหมาะสมของกลยุทธ์ได้ 4 ประเด็นกลยุทธ์ประกอบด้วย 15 กลยุทธ์ และ 29 โครงการ

3. กลยุทธ์การเสริมสร้างการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัยที่มีความ เหมาะสมประกอบด้วย 4 ประเด็นกลยุทธ์คือ 1) การพัฒนา และยกระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ให้สูงขึ้น 2) การปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพบุคลากรในสถานศึกษา 3) การระดมทุน และทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อ พัฒนาการศึกษา 4) ปรับปรุงระบบการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน

ยงยุทธ สงพะโยม (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ 47 ประเด็น คือ 1) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาบุคลากร 9 ประเด็น 2) กลยุทธ์ด้านการเปลี่ยนแปลงในอนาคต 9 ประเด็น 3) กลยุทธ์ด้านการจัดการ ICT 6 ประเด็น 4) กลยุทธ์ด้านวิชาการ หลักสูตร การสอน และการเรียนรู้ 8 ประเด็น 5) กลยุทธ์ด้านการเงินและงบประมาณ 5 ประเด็น 6) กลยุทธ์ด้านนโยบาย ยุคปกติใหม่ 6 ประเด็น และ 7) กลยุทธ์ด้านการบริหารทั่วไป 4 ประเด็น

อัมภาวุธ สุวตถิ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 68 ตัวบ่งชี้ คือ 1) การบริหารงานนโยบายตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 6 ตัวบ่งชี้ 2) การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 28 ตัวบ่งชี้ 3) การบริหารงานงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 4 ตัวบ่งชี้ 4) การบริหารงาน บุคคลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 14 ตัวบ่งชี้และ 5) การบริหารงานทั่วไปตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 16 ตัวบ่งชี้

2. ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่จำเป็นต้องพัฒนามี 3 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง 2) ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (6)

3. กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน ประถมศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 9 กลยุทธ์ คือ 1) การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 2) การยกระดับการนิเทศการจัดการเรียนรู้ 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ 4) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 5) การเพิ่มประสิทธิภาพการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 6) การเสริมสร้างกิจกรรม การแนะแนว 7) การเพิ่มประสิทธิภาพการประเมินผลการปฏิบัติงาน 8) การส่งเสริม สนับสนุนและ ประสานการจัดการศึกษากับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษา และ 9) การส่งเสริมงานกิจกรรมนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ

กรวรรณ เกียรติไกรวัลศิริ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาการสร้างความเป็นพลเมืองผู้ตื่นรู้ตามระบอบ ประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งมีกรณีศึกษาเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยให้ความสำคัญกับ แบบเรียน บทบาทครูในกระบวนการเรียนการสอน และวัฒนธรรมโรงเรียนการเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อสร้างความเป็น พลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ผลการวิจัยพบว่า หนังสือแบบเรียนมีสาระครอบคลุมความรู้ขั้นต้นเกี่ยวกับ หลักการสำคัญของประชาธิปไตย และประวัติศาสตร์การเมืองสมัยใหม่ กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนมีความจำกัด ส่วนหนึ่งมาจากขาดแรงจูงใจของทุกฝ่าย และเป้าหมายของการศึกษาเน้นไปที่การสอบเข้ามหาวิทยาลัย กิจกรรมนอกชั้นเรียนเป็นพื้นที่เรียนรู้ที่สำคัญแต่การมีส่วนร่วมของนักเรียน โดยทั่วไปจำกัด

พสนัน นิรมิตรไชนนท (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตย สำหรับประชาชนทุกช่วงวัยในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความรู้ ความเข้าใจ กลไก และปัญหา/อุปสรรค เพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตย สำหรับประชาชนทุกช่วงวัยในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีความรู้ ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตยในระดับต่ำ กลไกที่จำเป็นต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวในทุกช่วงวัยคือ สถาบันหลักที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคม ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถานศึกษา กฎหมาย เครือข่ายการทำงานขององค์การภาครัฐและเอกชน อีกทั้งยังมีกลไกอื่น ๆ ที่มี ความจำเป็นต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวในแต่ละช่วงวัย และปัญหา/อุปสรรคจึงมีความแตกต่างกันในแต่ละช่วงวัย

ชลธิชา ร่มโพธิ์ (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารเชิงกลยุทธ์กับการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยเรียงลำดับมีขมิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ การกำหนด กลยุทธ์ การกำหนดทิศทาง การควบคุมกลยุทธ์ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ตามลำดับ 2) การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน 126 โดยเรียงลำดับมีขมิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร สภาพแวดล้อม ด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมด้านการเรียน และสภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน ตามลำดับ 3) การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนกับการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

สุปรียา ชินพะวอ (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัยพบว่า การศึกษา องค์กร ครอบคลุม และตัวชี้วัดของการบริหารเชิงกลยุทธ์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ระดับความเหมาะสม องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 และแต่ละองค์ประกอบเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า อันดับแรก คือ องค์ประกอบด้านที่ 3 ด้านการควบคุมและการประเมินกลยุทธ์อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 รองลงมาอันดับสองคือ องค์ประกอบด้านที่ 1 ด้านการกำหนดกลยุทธ์อยู่ใน ระดับเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 และอันดับสุดท้าย คือ องค์ประกอบด้านที่ 2 ด้านการ นำกลยุทธ์ไปปฏิบัติอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68

น้ำฝน ใจพอง (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนบ้านต้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนบ้านต้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านการประเมินสภาพแวดล้อม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการประเมินปัจจัยนำเข้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการประเมิน กระบวนการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ด้านการประเมินผลผลิต โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

ภาษาอังกฤษของโรงเรียนบ้านต้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

ไอลดา แกวโพธิ์ (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการ : โครงการศาสตร์พระราช เพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนวัดไร่ขิง (สุนทรอุทิศ) ผลการวิจัยพบว่า การประเมินโครงการศาสตร์พระราชเพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนวัดไร่ขิง (สุนทรอุทิศ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ด้านบริบท ด้านกระบวนการ ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านผลผลิต

รวิกานต์ ทวีนนท์ และ ญาณิศา บุญจิตร (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการ การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพในโครงการ TSQP-2 โรงเรียนบ้านทุ่งคา“บุญยจรประชาอาสา” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า การประเมินด้านบริบทของโครงการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3) การประเมินด้าน กระบวนการของโครงการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) การประเมินด้านผลผลิตของโครงการ มีผลการประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน โดยภาพรวมมีนักเรียนมากกว่าร้อยละ 80 ได้คะแนนหลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียนทุกกลุ่มสาระวิชา การนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ของนักเรียนหลังจากการเข้าร่วมโครงการ พบว่า โดย ภาพรวม นักเรียนได้นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้อยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจต่อโครงการ โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด

วรรณชลี โนริยา (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของการเสริมสร้าง ความเป็นพลเมืองที่ต้นตัวในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่าน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจ ของประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่าน ต่อความเป็นพลเมืองที่ต้นตัวตามระบอบประชาธิปไตย ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่านยังมีความรู้ ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมือง ที่ต้นตัวตามระบอบประชาธิปไตยในระดับต่าง ๆ

ปณสาสัน ตั้งเจริญ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสถานการณ์ทางสังคม และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเป็นพลเมืองใส่ใจสังคมของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่า 1) พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถ่ายทอดทางสังคม เกี่ยวกับอัตลักษณ์ด้านจิตสำนึกสาธารณะ และเหตุผลเชิงจริยธรรม ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเป็น พลเมืองใส่ใจสังคมทั้ง 3 ด้าน 2) พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถ่ายทอดทางสังคมเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ด้านจิตสำนึกสาธารณะ และการเห็นคุณค่าในตนเองที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเป็นพลเมืองใส่ใจ สังคมด้านความรับผิดชอบต่อส่วนบุคคล และด้านการมีส่วนร่วมทางสังคม 3) พบปฏิสัมพันธ์ระหว่าง

การอบรมเลี้ยงดูตามหลักศาสนาและเหตุผลเชิงจริยธรรม ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเป็นพลเมือง ใส่ใจสังคมทั้ง 3 ด้าน และ 4) ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบรวม และแบบเป็นชั้น ของตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปรดังกล่าว กับพฤติกรรมการเป็นพลเมืองใส่ใจสังคมทั้ง 3 ด้าน พบผลดังนี้ 4.1) พฤติกรรมการเป็นพลเมืองใส่ใจสังคมด้านความรับผิดชอบส่วนบุคคล พบว่า ตัวแปร อิสระทั้ง 6 สามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 18.5 4.2) พฤติกรรมการเป็นพลเมืองใส่ใจสังคม ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 6 สามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 25.2 4.3) พฤติกรรมการเป็นพลเมืองใส่ใจสังคมด้านการมีส่วนร่วมทางสังคม พบว่า ตัวแปรอิสระ ทั้ง 6 สามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 31.9

Mascherini, Manca and Hoskins (2009) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะ ความเป็นพลเมืองต้นรู้ในสหภาพยุโรป จากประชาชนตั้งแต่อายุ 18 ปีขึ้นไปของ 14 ประเทศสมาชิก สหภาพยุโรป ได้แก่ ออสเตรีย เบลเยียม เยอรมันเดนมาร์ก สเปน ฟินแลนด์ สหราชอาณาจักร กรีซ อิตาลี ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ โปรตุเกส สวีเดน เพื่อทำความเข้าใจ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผล ต่อการเป็นพลเมืองต้นรู้ให้มากยิ่งขึ้น ตามตัวบ่งชี้ร่วมเพื่อวัดความเป็นพลเมืองต้นรู้ จำนวน 61 ตัว บ่งชี้ ทำการวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์หุ้ระดับ 2 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับบุคคล จำแนกเป็น ตัวแปร ทางสังคม ประกอบด้วย เพศ การศึกษา จำนวนปีที่ศึกษา (0 – 25 ปี) อายุ (18 ปีขึ้นไป) รายได้ต่อปี ภูมิลาเนา สถานะของการประกอบอาชีพ ตัวแปรทางพฤติกรรม ประกอบด้วย การนับถือศาสนา การเคร่งศาสนา การเข้าร่วมพิธีทางศาสนา การเรียนรู้ตลอดชีวิต ตัวแปรสื่อ ประกอบด้วย จำนวน เวลาที่ใช้ดูทีวีต่อวัน จำนวนชั่วโมงในวันธรรมดาที่ใช้ฟังวิทยุ จำนวนชั่วโมงต่อวันที่ใช้อ่านหนังสือพิมพ์ จำนวนชั่วโมงต่อวันที่ใช้งานเว็บไซต์ 2) ระดับประเทศ ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ ดัชนี GDP (ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ) ดัชนีจีนิ (Gini Index) จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย ดัชนีความ หลากหลายทางศาสนา ผลการวิจัยพบว่า วัยที่มีความเป็นพลเมืองต้นรู้มากที่สุด คือ ชายหรือหญิง ที่มีอายุประมาณ 48 – 64 ปี (วัยเบบี่บูม) ซึ่งคนกลุ่มนี้จะมีการศึกษาในระดับสูงและยังมีความ ตื่นตัว ต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ลักษณะของผู้มีความเป็นพลเมืองต้นรู้จะมีความคิดที่ชัดเจนเกี่ยวกับ ความสำคัญของศาสนาที่มีต่อชีวิต เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในชนบทและมีรายได้ดี จะใช้เวลาในการดูทีวี และอ่านหนังสือพิมพ์พอสมควร สถานะของการทำงานนั้นไม่ได้ทำงานในตลาดแรงงาน และยังไม่ได้ หางานที่จะมีเวลาให้สำหรับการมีส่วนร่วม ส่วนลักษณะของบุคคลที่มีความเป็นพลเมืองต้นรู้ คือวัยหนุ่มสาวที่อาศัยในเมืองใหญ่ มีการศึกษาต่าง ๆ และไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมการ เรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นผู้ทำงานในตลาดแรงงานแต่มีรายได้น้อยและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่ได้ ให้ความสำคัญของศาสนาที่มีต่อชีวิต และจะไม่เข้าร่วมพิธีทางศาสนาใด ๆ นอกเหนือจากโอกาสพิเศษ จะใช้เวลาเป็นจำนวนมากทุกวันในการดูทีวีแต่ไม่อ่านหนังสือพิมพ์ และผลการวิจัยพบว่า ความเป็น พลเมืองต้นรู้ มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตัวแปรระดับประเทศที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม

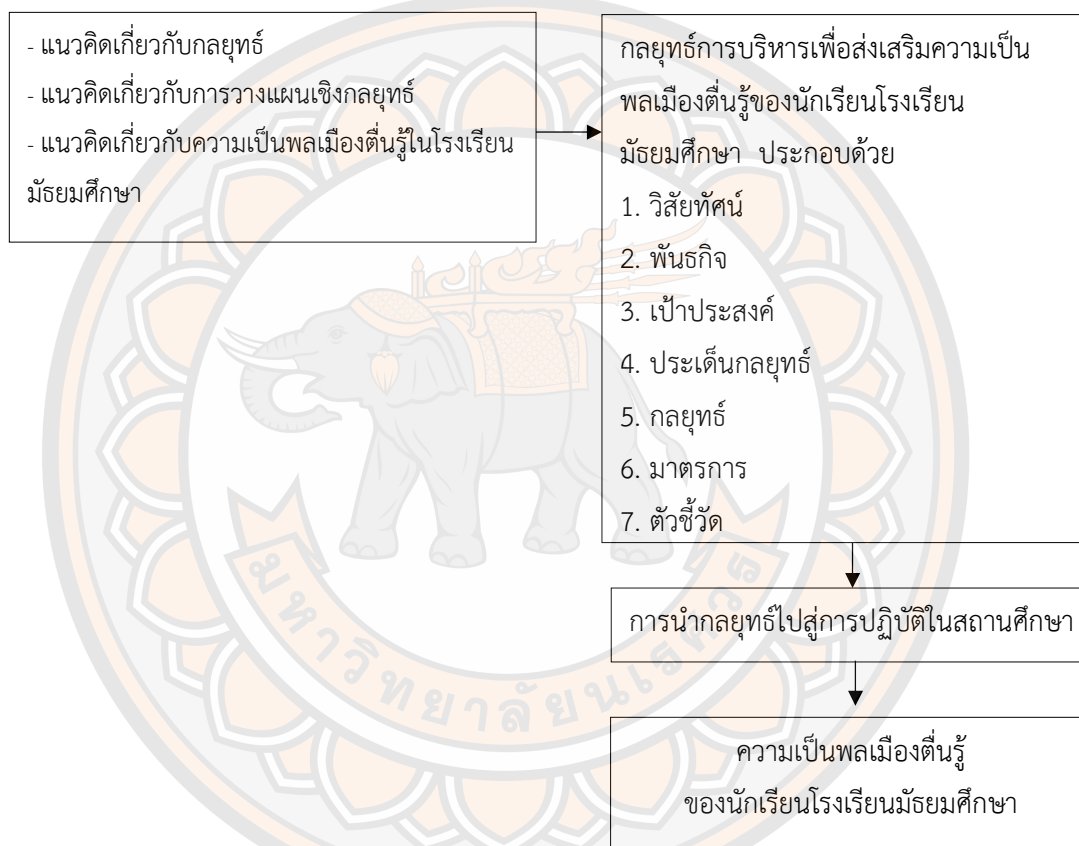
เพื่อความเป็นพลเมืองต้นรู้ คือ ความเสมอภาค ความมั่งคั่ง และความอดทนต่อความหลากหลาย ซึ่งสังคมที่มีความเท่าเทียมกันจะพบว่าการกระจายความมั่งคั่งของรายได้มากขึ้นส่งผลให้พลเมืองมีความเป็นพลเมืองต้นรู้ มากยิ่งขึ้น ประเทศในยุโรปที่มีความมั่นคงและมั่งคั่งนั้น พลเมืองมีความต้นรู้มากกว่าประเทศที่มี GDP ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ระดับความเท่าเทียมที่เพิ่มมากขึ้นจะเพิ่มระดับการศึกษา แต่ระดับการศึกษาไม่พบว่าเกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองต้นรู้ ประเทศที่มีความหลากหลายทางศาสนา มากขึ้นจะส่งผลให้ระดับของความเป็นพลเมืองต้นรู้สูงขึ้น

ศุภรัตน์ รัตนมุขย์ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเรียนรู้การบริการสังคมกับการสร้างความเป็นพลเมืองใส่ใจ สังคม กรณีศึกษาวิชาและหลักสูตรที่สอนให้นักศึกษาพัฒนาความเป็นพลเมืองใส่ใจสังคม (Active Citizen) ที่ใช้แนวการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning) ให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรม อาสาสมัครจากกรณีตัวอย่างการศึกษาที่เป็นตัวแบบ 3 รายวิชา และ 1 หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า มีแนวโน้มในการสร้างให้ผู้เรียนเกิดสำนึกของความเป็นพลเมืองที่ใส่ใจสังคม

Keser, Akar and Yildirim (2011) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของกิจกรรมนอกหลักสูตรในการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองต้นรู้ โดยการศึกษาเชิงคุณภาพแบบการศึกษาเฉพาะกรณี ผู้เข้าร่วมการศึกษา คือ ครูที่ปรึกษา และนักเรียนที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานและการประเมินผลกิจกรรมการเป็นพลเมืองต้นรู้หลักสูตร จำนวนนักเรียน 489 คน (จากเกรด 6-8 อายุระหว่าง 13-16 ปี ส่วนใหญ่มาจากภูมิหลังทางสังคมและเศรษฐกิจของครอบครัว ระดับกลางและบน) จำนวนครู 22 คน ในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงอังการา ประเทศตุรกี ทำการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร ผลการศึกษาทำให้ได้รูปแบบกิจกรรมใน 6 อิม ที่เป็นการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรในการศึกษาความเป็นพลเมืองต้นรู้ ได้แก่ การรับรู้การเป็นพลเมืองต้นรู้ ความรับผิดชอบต่อสังคม การตระหนักถึงการข้ามวัฒนธรรม การตระหนักถึงประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน ทักษะการคิดและการวิจัย และทักษะระหว่างบุคคล และทักษะภายในบุคคล และจากการศึกษาอีกพบว่า ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมเหล่านี้ ครูต้องเชื่อในคุณธรรมความดี และเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในส่วนของนักเรียนนั้น ได้รับความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองต้นรู้ แต่ยังคงมีความยากลำบากในการถ่ายทอดทักษะเหล่านั้นนอกบริบทโรงเรียน สิ่งสำคัญคือการบูรณาการการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไปยังวิชา ที่เกี่ยวกับสังคมศาสตร์อื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนได้รับทักษะที่จำเป็นและการเห็นคุณค่าของความเป็นพลเมืองต้นรู้ ผ่านการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพ

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นตอน	กิจกรรม	ผลที่ได้รับ
ขั้นที่ 1.1 การศึกษาสภาพแวดล้อมการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จากสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	การศึกษาสภาพแวดล้อมการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จากสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) โดยใช้แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structure Interview) จำนวน 3 โรงเรียน	สภาพแวดล้อมการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
ขั้นที่ 1.2 การกำหนดแนวทางของประเด็นกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา	1. วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค จากขั้นที่ 1.1 2. จัดทำตาราง SWOT Martix 3. จัดทำแนวทางของประเด็นกลยุทธ์	แนวทางของประเด็นกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
ขั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	การสัมภาษณ์แนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structure Interview) จำนวน 5 คน	แนวทางการดำเนินงานตามกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ภาพ 3 แสดงขั้นตอนวิจัยตอนที่ 1

ภาพ 4 แสดงขั้นตอนวิจัยตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นตอน	กิจกรรม	ผลที่ได้รับ
ขั้นที่ 4.1 การศึกษาผลการประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา	ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยนักเรียนที่ร่วมโครงการ	ผลความพึงพอใจที่มีต่อการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ภาพ 5 แสดงขั้นตอนวิจัยตอนที่ 4

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

การศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ตามลำดับ ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาสภาพแวดล้อมการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จากสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้าวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ที่มีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับรางวัลสถานศึกษาด้านแบบสภานักเรียนระดับประเทศ
2. เป็นสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ และมีนักเรียนเป็นคณะกรรมการสภานักเรียนระดับประเทศ
3. เป็นสถานศึกษาหรือมีบุคลากรที่มีผลงานดีเด่นทางด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์สภาพแวดล้อมการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structure Interview) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา สังเคราะห์เอกสาร เกี่ยวกับการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา และแนวทางการกำหนดประเด็นกลยุทธ์ มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการเขียนประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์

2.2.2 เขียนประเด็นคำถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สอดคล้องกับประเด็นกลยุทธ์และเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

2.2.3 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2.4 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ ความถูกต้องเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์ โดยที่เกณฑ์ในการพิจารณาค่าความสอดคล้อง มีดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดไม่ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจำนวน 5 คน ได้แก่

1. ดร.กัลยาณี รัตนบุตร รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

2. ดร.พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกกไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

3. ดร.อรรถพล ศิริมูล ศึกษาานิเทศก์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน

4. ดร.กวินพัฒน์ เมธาสุวภัทร ศึกษาานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

5. ดร.ชานนท์ คำปิวทา รองผู้อำนวยการโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ลำปาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำพูน ลำปาง

2.2.5 นำผลที่ได้จากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญ ไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Item Objective Congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามที่เหมาะสมจากการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของ ข้อคำถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 70-71) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องของข้อความกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้า $IOC \geq 0.50$ หมายถึง ข้อความนั้นวัดได้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ถ้า $IOC \leq 0.50$ หมายถึง ข้อความนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

โดยการหาค่า IOC ข้อความมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 (ผลการหาค่า IOC อยู่ในภาคผนวก ข)

2.2.6 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างที่ได้ผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้องของข้อความกับเนื้อหา และแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ มาจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ นำแบบสัมภาษณ์ไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์และนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.1 ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

3.2 ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา สถานที่กับผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อสัมภาษณ์รายบุคคล

3.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ในประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ด้วยตัวเองตัวเอง ตามวันเวลาที่กำหนด ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

โรงเรียน	วันที่สัมภาษณ์	เวลาที่สัมภาษณ์
โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย	2 มิถุนายน 2568	09.00 น.
โรงเรียนศรีสำโรงชนูปถัมภ์	5 มิถุนายน 2568	13.00 น.
โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี	9 มิถุนายน 2568	09.00 น.

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มาจัดกระทำและสรุปข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์แบบอุปมาน (Inductive Method) โดยเรียงเรียงเป็นข้อความสรุปเพื่อหาสภาพแวดล้อมการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จากสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

ขั้นที่ 1.2 การกำหนดแนวทางของประเด็นกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

การกำหนดแนวทางของประเด็นกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพแวดล้อมของการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจากชั้นที่ 1.1 ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส และอุปสรรค มาจำแนกเป็นสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส และอุปสรรค

2. ผู้วิจัยจัดทำแนวทางการกำหนดประเด็นกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกเป็นสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส และอุปสรรค

3. ผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปวิเคราะห์ สร้างตาราง SWOT Matrix จับคู่ จุดแข็ง - โอกาส จับคู่จุดแข็ง - อุปสรรค จับคู่จุดอ่อน - โอกาส จับคู่ จุดอ่อน - อุปสรรค

4. นำแนวทางการกำหนดประเด็นกลยุทธ์และกลยุทธ์ที่จัดทำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความเหมาะสมของประเด็นกลยุทธ์อีกครั้ง

5. ปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมตามข้อเสนอแนะ

ชั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีคุณสมบัติเบื้องต้น ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา หรือ

2. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา หรือ

3. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการจัดการพัฒนาหลักสูตร หรือจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่

1. ดร.ละออ วันจิ๋ว ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลำปาง ลำพูน

2. นางสุริยญา ชินธนาชุกิจ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 จังหวัดขอนแก่น

3. นายภิญโญ ขาวพราย ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

4. ดร.รสสุคนธ์ อินชัยเขา ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

5. นางสาวประกาย บรรลิ่ง ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structure Interview) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ่นรู้ ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา สังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสรุปและวิเคราะห์เพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview)

2.2.2 ผู้วิจัยร่างแบบสัมภาษณ์ โดยร่างประเด็นสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.2.3 นำร่างแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและการใช้ภาษา

2.2.4 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ ความถูกต้องเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์ โดยที่เกณฑ์ในการพิจารณา ค่าความสอดคล้อง มีดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดไม่ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจำนวน 5 คน ได้แก่

1. ดร.กัลยาณี รัตนบุตร รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

2. ดร.พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกกไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

3. ดร.อรรถพล ศิริมูล ศึกษาพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน

4. ดร.กวิณพัฒน์ เมธาสุวภัทร ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

5. ดร.ชานนท์ คำปิวทา รองผู้อำนวยการโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ลำปาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง

2.2.5 นำผลที่ได้จากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญ ไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Item Objective Congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามที่เหมาะสมจากการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 70-71) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้า $IOC \geq 0.50$ หมายถึง ข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ถ้า $IOC \leq 0.50$ หมายถึง ข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

โดยการหาค่า IOC ข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 (ผลการหาค่า IOC อยู่ในภาคผนวก ข)

2.2.6 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างที่ได้ผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา และแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำ จัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

2.2.8 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบก่อนนำไปใช้จริงในลำดับต่อไป (เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล อยู่ในภาคผนวก ข)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.1 ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

3.2 ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา สถานที่กับผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อสัมภาษณ์รายบุคคล

3.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ในประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ด้วยตัวเองตามวันเวลาที่กำหนด ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิ	วันที่สัมภาษณ์	เวลาที่สัมภาษณ์
ดร.ละอ อวันจิ	17 กรกฎาคม 2568	09.00 น.
ดร.สุวิษฎา ชินธนาชูกิจ	19 กรกฎาคม 2568	13.00 น.
นายภิญโญ ขาวพราย	20 กรกฎาคม 2568	10.00 น.
ดร.รสสุคนธ์ อินชัยเขา	22 กรกฎาคม 2568	09.00 น.
นางสาวประกาย บรรลิ่ง	24 กรกฎาคม 2568	09.00 น.

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มาจัดกระทำและสรุปข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์แบบอุปมาน (Inductive Method) โดยเรียบเรียงเป็นข้อความสรุปเพื่อหาแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

การสร้างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ตามลำดับ ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

การยกร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มายกร่างกลยุทธ์ด้วย TOWS Matrix
2. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ มาตรการ ตัวชี้วัด
3. ผู้วิจัยนำร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของการใช้ภาษา

4. ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะที่ได้จากอาจารย์ที่ปรึกษาไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไข แล้วจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

การตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดทำกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการประเมินความเหมาะสม โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 7 คน มีคุณสมบัติ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นอาจารย์ระดับอุดมศึกษาผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 1 คน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญญา ศรีพันธ์ อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

กลุ่มที่ 2 ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการที่มีประสบการณ์ในการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 4 คน ได้แก่

1. นางสาววิมล ชินธนาชุกิจ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 จังหวัดขอนแก่น

2. นายวิเศษ ปิ่นพิทักษ์ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนเพชรพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

3. ดร.เกียรติชัย สังข์จันทร์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสุโขทัยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

4. ดร.วิไลวรรณ นันตะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านท่าวังผา (พระราชรัษฎาวิทยาคาร) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2

กลุ่มที่ 3 ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีประสบการณ์ในการกำหนดนโยบายหรือบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 2 คน ได้แก่

1. ดร.กนก ยนต์ชัย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

2. ดร.รังสรรค์ เกิดศรี รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น แบบประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ประเด็นการประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 ผู้วิจัยนำรายละเอียดกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จากขั้นที่ 2.1 มาเป็นประเด็นคำถาม

2.2.2 ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

2.2.3 ผู้วิจัยนำร่างแบบประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ่นรู้ ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสม

2.2.4 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.1 ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ส่งแบบประเมินพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3.3 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิ ครบร้อยละ 100

3.4 รวบรวมแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของกลยุทธ์ในการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 แปลความหมายของความเหมาะสมของกลยุทธ์ในการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมของกลยุทธ์/มาตรการ/ตัวชี้วัดในการบริหาร เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมของกลยุทธ์/มาตรการ/ตัวชี้วัดในการบริหาร เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมของกลยุทธ์/มาตรการ/ตัวชี้วัดในการบริหาร เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมของกลยุทธ์/มาตรการ/ตัวชี้วัดในการบริหาร เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมของกลยุทธ์/มาตรการ/ตัวชี้วัดในการบริหาร เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นที่ 2.3 การจัดทำคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในการจัดทำคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้นำกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน กิจกรรมที่ 1.3 พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน มาสร้างเป็นคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อให้รายละเอียดแก่ผู้ที่ได้นำกลยุทธ์ไปใช้ โดยได้ศึกษาและทำความเข้าใจก่อนใช้ และมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดรายละเอียดคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 คำชี้แจง

ส่วนที่ 2 กรอบกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ส่วนที่ 3 การดำเนินการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ส่วนที่ 4 การดำเนินการโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

2. นำคู่มือการใช้กลยุทธ์ฯ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาเพื่อขอความคิดเห็นและคำแนะนำแล้วจึงนำมาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์

ขั้นที่ 2.4 การประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดทำกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ กำหนดนโยบาย หรือจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ดังนี้

1. ดร.จิตพัฒน์ สดาศัจจันทร์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
2. ดร.อมรรัตน์ สารเลื่อนแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านใหม่พนมทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
3. ดร.ปิ่นแก้ว ยังคำมั่น ศึกษาพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพชรบูรณ์
4. นางสาวดวงฤทัย สิววัน ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
5. ดร.ธีรายุ อินทร์แปลง อาจารย์มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัศึกษามีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert, 1932, p.1-55) ดังนี้

- 5 หมายถึง คู่มือการใช้กลยุทธ์ฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง คู่มือการใช้กลยุทธ์ฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง คู่มือการใช้กลยุทธ์ฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง คู่มือการใช้กลยุทธ์ฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง คู่มือการใช้กลยุทธ์ฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล .

2.2.1 ผู้วิจัยนำรายละเอียดของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มากำหนดเป็นประเด็นคำถาม

2.2.2 ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2.2.3 ผู้วิจัยนำร่างแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและการใช้ภาษา

2.2.4 ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและดำเนินการจัดทำแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาไปใช้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร ในการทำหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิตามคุณสมบัติที่กำหนด เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมเก็บรวบรวมข้อมูลตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมของ คู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121)

4.51 – 5.00 หมายถึง คู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง
ต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง คู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง
ต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง คู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง
ต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง คู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง
ต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อย

1.00- 1.50 หมายถึง คู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง
ต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริม
ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสม โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย
ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าไม่เกิน 1.00 ถือว่าผ่านการประเมิน สำหรับ
ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ผู้วิจัยดำเนินการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา

การทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียน
มัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามวงจรคุณภาพของเดมมิง (Deming Cycle) ดังนี้

1. ขั้นวางแผน (Plan)

1.1 ผู้วิจัยจัดประชุมคณะกรรมการบริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคมเพื่อพิจารณาเลือกกลยุทธ์
ที่จะใช้ทดลอง

1.2 ผู้วิจัยจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนดงขุยวิทยาคมเพื่อ
พิจารณาอนุมัติให้ความเห็นชอบการดำเนินการโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน

1.3 ผู้วิจัยเขียนโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน

1.4 ผู้วิจัยจัดทำคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ
นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. ขั้นปฏิบัติ (Do)

2.1 ผู้วิจัยจัดประชุมครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อปรับทัศนคติ สร้างความตระหนัก
ในการเสริมสร้างนักเรียนให้เป็นพลเมืองต้นรู้ และสร้างความเข้าใจ วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์การ
บริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.2 ผู้วิจัยจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการฝึกปฏิบัติตามกิจกรรมในคู่มือ การใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ระหว่าง วันที่ 30 - 31 ตุลาคม 2568 ณ ห้องประชุมโรงเรียนดงขุยวิทยาคม

2.3 ผู้วิจัยจัดประชุม วางแผน ชี้แจงคณะครูให้เข้าใจบทบาท หน้าที่ของครูแต่ละคน ในการดำเนินการฝึกอบรมนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม ตามคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหาร เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

3. ขั้นตอนตรวจสอบ (Check)

3.1 คณะครูทดลองฝึกซ้อมการจัดอบรมตามกิจกรรมในคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีผู้วิจัยทำหน้าที่ให้คำแนะนำ ปรัชญาเพื่อให้ครูมีความเข้าใจและมีความพร้อมในการจัดอบรมนักเรียนต่อไป

3.2 คณะครูร่วมกันดำเนินการจัดกิจกรรมตามคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้นำในการดำเนิน กิจกรรม และเป็นผู้ให้คำปรึกษาในการดำเนินกิจกรรมตลอดระยะเวลาการอบรม

4. ขั้นปรับปรุง (Act)

4.1 ผู้วิจัยจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสะท้อนปัญหาระหว่างการอบรม เพื่อนำไปใช้ วางแผนในการจัดอบรม ครั้งต่อไป

การทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียน มัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้ออกแบบการประเมินโครงการ ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงการออกแบบการประเมินโครงการตามกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

วัตถุประสงค์ ของการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	แหล่งข้อมูล	การวิเคราะห์ ข้อมูล	การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย และเกณฑ์การตัดสินผลการประเมิน
1. เพื่อประเมินด้าน บริบทของโครงการ ส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน	- ความเหมาะสมของบริบท - การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ - ความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง - ความสอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัด - ความเหมาะสมความเป็นไปได้ของโครงการ - ความเหมาะสมของสภาพแวดล้อม	แบบประเมิน	- เอกสาร - ผู้บริหาร - ครู	วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การหาค่าความถี่ ร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	เกณฑ์การตัดสินผลการประเมิน ค่าเฉลี่ยระดับมากขึ้นไป (3.51 ขึ้นไป) แสดงว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตาราง 4 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ ของการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	แหล่งข้อมูล	การวิเคราะห์ ข้อมูล	การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย และเกณฑ์การตัดสินผลการประเมิน
2. เพื่อประเมินด้าน ปัจจัยเบื้องต้นของ โครงการส่งเสริมความ เป็นพลเมืองตื่นรู้ของ นักเรียน	- ความเหมาะสมของทรัพยากร - การบริหาร - ความเหมาะสมของ - คณะกรรมการรับผิดชอบ - โครงการ - ความรู้ความเข้าใจของครู - ผู้บริหาร - ความเพียงพอและความ - เหมาะสมของบุคลากร - งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ - อาคาร สถานที่ในการดำเนิน - โครงการ	แบบประเมิน	- ผู้บริหาร - ครู	วิเคราะห์ข้อมูลโดย การใช้ค่าความถี่ ร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	เกณฑ์การตัดสินผลการประเมิน ค่าเฉลี่ยระดับมากขึ้นไป (3.51 ขึ้นไป) แสดงว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตาราง 4 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ ของการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	แหล่งข้อมูล	การวิเคราะห์ ข้อมูล	การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย และเกณฑ์การตัดสินผลการประเมิน
3. เพื่อประเมิน ด้านกระบวนการของ โครงการส่งเสริมความ เป็นพลเมืองตื่นรู้ของ นักเรียน	ความเหมาะสมของ - การวางแผน ดำเนินโครงการ - การลงมือปฏิบัติ โครงการ - การตรวจสอบโครงการ - การปรับปรุงโครงการ	- แบบประเมิน	- ผู้บริหาร - ครู ผู้รับผิดชอบ โครงการ	- วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ ค่าความถี่ร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	เกณฑ์การตัดสินผลการประเมิน ค่าเฉลี่ยระดับมากขึ้นไป (3.51 ขึ้นไป) แสดงว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตาราง 4 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ ของการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	แหล่งข้อมูล	การวิเคราะห์ ข้อมูล	การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย และเกณฑ์การตัดสินผลการประเมิน
4. เพื่อประเมินผลผลิต ของโครงการส่งเสริม ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียน	- ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ พลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	- แบบทดสอบ	- นักเรียน	- t-test dependent	เกณฑ์การผ่านผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนน หลังเข้ารับการฝึกอบรมสูงกว่าคะแนน ก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญ .01

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม ได้แก่

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพชรบูรณ์ จำนวน 4 คน

1.2 ครู โรงเรียนดงขุยวิทยาคมวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพชรบูรณ์ จำนวน 54 คน

1.3 นักเรียน โรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ จำนวน 1,088 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยเครื่องมือที่ใช้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ตามกรอบการประเมินซิปปโมเดล (CIPP Model) ของ สต๊ฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1971 อ้างถึงใน พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2562) จำนวน 4 ฉบับ ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบท เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินด้านบริบทของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

2. การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

3. การประเมินด้านกระบวนการ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินด้านกระบวนการของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

4. การประเมินด้านผลผลิต เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบทดสอบการวัดความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือและนำเครื่องมือที่สร้างไปหาคุณภาพ จำนวน 4 ฉบับ ดังนี้

1. แบบประเมินด้านบริบทของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ กำหนดลักษณะของการประเมินด้านบริบท หมายถึง การประเมินสภาพแวดล้อมและความเป็นไปได้ก่อนเริ่มดำเนินโครงการ โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์โครงการกับนโยบายของสถานศึกษา

ความเหมาะสมของแผนงานและขั้นตอนที่ชัดเจน ปฏิบัติได้จริงตามเป้าหมาย ลักษณะกิจกรรมที่มุ่งเน้นการสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ได้อย่างตรงประเด็น และความพร้อมของคณะทำงานที่มีศักยภาพและประสบการณ์เพื่อขับเคลื่อนความสำเร็จ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือและนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้านความสอดคล้อง ความครอบคลุม และความครบถ้วนของรายการ แบบตรวจสอบความเหมาะสมของตามแบบเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1. ดร.จิตพัฒน์ สดางค์จันทร์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

2. ดร.อมรรัตน์ สารเลื่อนแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านใหม่พนมทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

3. ดร.ปิ่นแก้ว ยังคำมัน ศึกษาพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพชรบูรณ์

4. นางสาวดวงฤทัย สิววัน ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

5. ดร.ธีรายุ อินทร์แปลง อาจารย์มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม พิจารณาค่าความสอดคล้องดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับนิยามศัพท์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับนิยามศัพท์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

นำผลที่ได้จากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญ ไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามที่เหมาะสมจากการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของ ข้อคำถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 70-71) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้า $IOC \geq 0.50$ หมายถึง ข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับนิยามศัพท์

ถ้า $IOC \leq 0.50$ หมายถึง ข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

โดยการหาค่า IOC ข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 (ผลการหาค่า IOC อยู่ในภาคผนวก ข)

2. แบบประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ กำหนดลักษณะของการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น หมายถึง การประเมินความพร้อมของทรัพยากรและระบบสนับสนุนที่จำเป็นต่อการดำเนินโครงการ ในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านกายภาพ และด้านการจัดการ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือและนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้านความสอดคล้อง ความครอบคลุม และความครบถ้วนของรายการแบบตรวจสอบความเหมาะสมของตามแบบเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1. ดร.จิตพัฒน์ สดางค์จันทร์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

2. ดร.อมรรัตน์ สารเถื่อนแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านใหม่พนมทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

3. ดร.ปิ่นแก้ว ยังคำมั่น ศึกษาพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพชรบูรณ์

4. นางสาวดวงฤทัย สีวัน ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

5. ดร.ธีรายุ อินทร์แปลง อาจารย์มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม พิจารณาค่าความสอดคล้องดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

นำผลที่ได้จากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญ ไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามที่เหมาะสมจากการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของ ข้อคำถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 70-71) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้า $IOC \geq 0.50$ หมายถึง ข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับนิยามศัพท์

ถ้า $IOC \leq 0.50$ หมายถึง ข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

โดยการหาค่า IOC ข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 (ผลการหาค่า IOC อยู่ในภาคผนวก ข)

3. แบบประเมินด้านกระบวนการของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงชัยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยกำหนดลักษณะของการประเมินด้านกระบวนการ หมายถึง การประเมินการดำเนินงานเพื่อกำกับดูแลโครงการ โดยพิจารณาจาก การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือและนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้านความสอดคล้อง ความครอบคลุม และความครบถ้วนของรายการแบบตรวจสอบความเหมาะสมของตามแบบเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1. ดร.จิตพัฒน์ สดางค์จันทร์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

2. ดร.อมรรัตน์ สารเถื่อนแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านใหม่พนมทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

3. ดร.ปิ่นแก้ว ยังคำมั่น ศึกษาพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพชรบูรณ์

4. นางสาวดวงฤทัย สิวัน ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

5. ดร.ธีรายุ อินทร์แปลง อาจารย์มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม พิจารณาค่าความสอดคล้องดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับนิยามศัพท์

0 หมายถึง ไม่แนใจว่าข้อความสอดคล้องกับนิยามศัพท์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

นำผลที่ได้จากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญ ไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อความที่เหมาะสมจากการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของ ข้อความ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 70-71) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องของข้อความกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้า $IOC \geq 0.50$ หมายถึง ข้อความนั้นวัดได้สอดคล้องกับนิยามศัพท์

ถ้า $IOC \leq 0.50$ หมายถึง ข้อความนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

โดยการหาค่า IOC ข้อความมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 (ผลการหาค่า IOC อยู่ในภาคผนวก ข)

3.4 แบบประเมินด้านผลผลิตของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียน ดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยกำหนดลักษณะของการ ประเมินด้านผลผลิตดังนี้

4. แบบทดสอบการวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ในโครงการส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพชรบูรณ์

1) กำหนดจุดประสงค์ของแบบทดสอบ การวัดเนื้อหาที่ต้องการวัด เกี่ยวกับ ความรู้ ความเข้าใจส่งเสริมพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

2) จัดทำตารางกำหนดลักษณะแบบทดสอบ วิเคราะห์จุดประสงค์ และเนื้อหา เพื่อกำหนด ข้อคำถามให้ครอบคลุมทั้งจุดประสงค์ เนื้อหา และจำนวนข้อคำถามที่ต้องการทดสอบ

3) สร้างแบบทดสอบตามกรอบของตารางกำหนดลักษณะของแบบทดสอบที่จัดทำไว้
ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนน ถ้าตอบถูก
ตามที่เฉลย ให้ 1 คะแนน ตอบผิด หรือไม่ตอบ หรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก ให้ 0 คะแนน

4) ตรวจสอบทดสอบการว่าพบว่ามีค่า IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหา คัดเลือก 15 ข้อ และนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลกับโปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) คำนวณหาค่าความยากรายข้อ (p) ที่ค่าความยาก ตั้งแต่ 0.58 - 0.72 และคำนวณหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ได้ค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.40 – 0.60 และคำนวณหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) โดยได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.82

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำการศึกษากการส่งเสริมพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ออกแบบพัฒนาเป็นโครงการอบรม สร้างกรอบเนื้อหาในการบรรยายให้ความรู้ และกำหนดกิจกรรมที่ใช้ในโครงการส่งเสริมพลเมืองต้นรู้ สำหรับใช้ในการทดลองโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยผู้วิจัยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest - Posttest Design (ชาลิต ชูกำแพง, 2553, น. 66) ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

O₁ แทน การวัดผลก่อนการทดลอง (Pre-test)

X แทน การใช้คู่มือ

O₂ แทน การวัดผลหลังการทดลอง (Post-test)

2. ดำเนินการตามโครงการส่งเสริมพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุขวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการนำส่งแบบสอบถาม แบบทดสอบและแบบสัมภาษณ์
เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพกับผู้ทรงคุณวุฒิ ของแบบประเมิน แบบทดสอบ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. แบบประเมินด้านผลผลิตของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลผลิตของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ทราบค่า คะแนนผลการประเมิน ซึ่งได้จากแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์และการแปลค่าความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสิน คือ มีความเหมาะสมในระดับมาก ที่มีค่าเฉลี่ย มากกว่า 3.51 จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. แบบสอบถามการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ทราบค่า คะแนนผลการประเมิน ซึ่งได้จากแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์และการแปลค่าความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสิน คือ มีความเหมาะสมในระดับมาก ที่มีค่าเฉลี่ย มากกว่า 3.51 จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. แบบสอบถามการประเมินด้านกระบวนการของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีรายละเอียดดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
ทำการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ทราบค่า คะแนนผลการประเมิน ซึ่งได้จากแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์และการแปลค่าความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสิน คือ มีความเหมาะสมในระดับมาก ที่มีค่าเฉลี่ย มากกว่า 3.51 จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4. แบบสอบถามการประเมินด้านผลผลิตของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ได้แก่ แบบทดสอบการวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนในโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ แบบทดสอบตามกรอบของตารางกำหนดลักษณะของแบบทดสอบที่จัดทำไว้ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ถ้าตอบถูกต้องตามที่เฉลย ให้ 1 คะแนน

ตอบผิด หรือไม่ตอบ หรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก ให้ 0 คะแนน

สาเหตุที่สร้างแบบทดสอบเกินจำนวนที่ต้องการเพราะต้องนำไปหาคุณภาพของแบบทดสอบเป็นรายข้อ แล้วคัดเลือกแบบทดสอบที่มีคุณภาพตามจำนวนที่ต้องการ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความรู้ของผู้เข้ารับการอบรมก่อนและหลังการเข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ทราบค่าคะแนนผลการประเมินซึ่งได้จากแบบประเมิน จะใช้ค่าสถิติทดสอบ t-test dependent

เกณฑ์การตัดสินใจ คือ ผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนนหลังเข้าร่วมโครงการมากกว่าคะแนนก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญ .01

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม ซึ่งเป็นนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ จำนวน 1,088 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 285 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือและนำเครื่องมือที่สร้างไปหาคุณภาพ ดังนี้

ผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะของการประเมินความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึกชอบและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินโครงการ โดยวัดจาก ด้านเนื้อหา ด้านกระบวนการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านประโยชน์ที่ได้รับ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือและนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้านความสอดคล้อง ความครอบคลุม และความครบถ้วนของรายการแบบตรวจสอบความเหมาะสมของตามแบบเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1. ดร.จิตพัฒน์ สดางค์จันทร์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

2. ดร.อมรรัตน์ สารเลื่อนแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านใหม่พนมทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

3. ดร.ปิ่นแก้ว ยงค์มั่น ศึกษานิเทศก์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพชรบูรณ์

4. นางสาวดวงฤทัย สีวัน ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

5. ดร.ธีรายุ อินทร์แปลง อาจารย์มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม พิจารณาค่าความสอดคล้องดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

นำผลที่ได้จากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญ ไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามที่เหมาะสมจากการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของ ข้อคำถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 70-71) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้า $IOC \geq 0.50$ หมายถึง ข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับนิยามศัพท์

ถ้า $IOC \leq 0.50$ หมายถึง ข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

โดยการหาค่า IOC ข้อคำถามต้องมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 (ผลการหาค่า IOC อยู่ในภาคผนวก ข)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการนำส่งแบบสอบถามให้กับนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แบบสอบถามกลับคืน 285 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้กลยุทธ์การบริหาร เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ แบ่งเป็น 2 ส่วนดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2) การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจที่มีต่อโครงการส่งเสริมความเป็น

พลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ทราบค่า คะแนนผลการประเมิน ซึ่งได้จากแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์และการแปลค่าความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด
เกณฑ์การตัดสิน คือ มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่มีค่าเฉลี่ย มากกว่า 3.51 จากมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. ผลการสร้างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. ผลการทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
4. ผลการประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 1.1 ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จากสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

การสัมภาษณ์ความความคิดเห็นสภาพแวดล้อมการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จากสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) โดยผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์โครงสร้าง (Structure Interview) เพื่อสัมภาษณ์สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาสและอุปสรรค ดังนี้

สภาพแวดล้อมภายใน

1. ด้านโครงสร้างและนโยบาย (Structure and Policy: S1)

จากประเด็นการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับด้านโครงสร้างและนโยบายมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นโรงเรียนมีจุดแข็งหลายด้านที่สนับสนุนการพัฒนาความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน เริ่มจากการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากรทุกฝ่ายอย่างเหมาะสม ทำให้การดำเนินงานมีทิศทางชัดเจน อีกทั้งนโยบายและโครงสร้างของโรงเรียนสอดคล้องกับการพัฒนาความเป็นพลเมือง นักเรียนจึงได้รับโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เสริมสร้างทักษะและจิตสำนึกของพลเมืองต้นรู้ อย่างไรก็ตาม โรงเรียนยังมีข้อจำกัดบางประการที่ควรได้รับการปรับปรุง

บางกลุ่มบริหารยังไม่สอดคล้องกับภาระงานจริง และบางงานมีความซ้ำซ้อน ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในการจัดการงาน นอกจากนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาบางส่วนยังขาดความเข้าใจในบริบทการจัดการศึกษา จึงไม่สามารถให้ข้อเสนอแนะที่ตรงกับความเป็นจริงของโรงเรียนได้เต็มที่ อีกทั้งโรงเรียนยังขาดการเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานด้านการเป็นพลเมืองต้นรู้แก่ชุมชน ทำให้ผู้ปกครองและชุมชนไม่ได้รับรู้หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...มีนโยบายสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองต้นรู้ของผู้เรียน อย่างเช่นมีการมอบหมายงานที่เกี่ยวกับกิจกรรมพลเมืองต้นรู้ให้ครูและนักเรียนได้มีส่วนร่วมอยู่เสมอ แต่โครงสร้างบริหารบางส่วนไม่เหมาะสมกับภาระงานจริง

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 2 มิถุนายน 2568)

...ผู้บริหารมีการกำหนดบทบาทของบุคลากรที่ชัดเจนเหมาะสม ในการส่งเสริมกิจกรรม เกี่ยวกับการเป็นพลเมืองต้นรู้ ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 2 มิถุนายน 2568)

...ผู้บริหารให้การสนับสนุนกิจกรรมเกี่ยวกับพลเมืองต้นรู้อย่างดี ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในทุก ๆ กิจกรรม แต่โรงเรียนขาดการเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานด้านการเป็นพลเมืองต้นรู้ให้แก่ ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษายังขาดความเข้าใจในบริบทการจัดการศึกษา

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 2 มิถุนายน 2568)

...มีนโยบายและแผนการบริหารที่ชัดเจน โดยใช้ระบบอย่าง PDSR และ PCML มาช่วยพัฒนาให้นักเรียนเป็นพลเมืองต้นรู้ ซึ่งช่วยให้ทั้งครูและนักเรียนเข้าใจแนวทางเดียวกัน แต่บางครั้งคณะกรรมการสถานศึกษายังขาดความเข้าใจในบริบทการจัดการศึกษา

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 5 มิถุนายน 2568)

...มีแผนพัฒนาที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ และมีระบบติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย ทำให้บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้และเข้าใจนโยบายและขับเคลื่อนกิจกรรม ได้ไปในทิศทางเดียวกัน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7, 9 มิถุนายน 2568)

...มีนโยบายและโครงสร้างที่สนับสนุนการพัฒนาความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ แต่ตอนนี้โรงเรียนยังขาดการเผยแพร่ข้อมูลการ ดำเนินงานด้านความเป็นพลเมืองต้นรู้ให้กับชุมชน ทำให้ชุมชนยังรับรู้ไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8, 9 มิถุนายน 2568)

...โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน มีการแบ่งฝ่ายรับผิดชอบแต่ละด้านอย่างเหมาะสม เช่น ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนักเรียน และฝ่ายส่งเสริมพฤติกรรม รวมถึงเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมทำกิจกรรมพลเมืองตื่นรู้ แต่บางครั้งก็มีปัญหางานซ้ำซ้อนกันระหว่างฝ่าย หรือบางฝ่ายมีภาระงานมาก ทำให้การขับเคลื่อนกิจกรรมบางอย่างล่าช้า

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9, 9 มิถุนายน 2568)

2. ด้านผลผลิตและบริการ (Product and Service: S2)

จากประเด็นการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับด้านผลผลิตและบริการมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นว่า โรงเรียนมีความเข้มแข็งในด้านการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะพลเมือง นักเรียนมีทักษะในการแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และแสดงความรับผิดชอบ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา และการเป็นผู้นำ นอกจากนี้ โรงเรียนยังบูรณาการกิจกรรมพลเมืองตื่นรู้เข้ากับหลายกิจกรรมในหลักสูตร ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งด้านความรู้และคุณธรรมพร้อมกัน ยังมีข้อจำกัดที่ควรพัฒนา นักเรียนบางกลุ่มยังขาดความเข้าใจในบทบาทของพลเมือง ทำให้ไม่สามารถมีส่วนร่วมได้เต็มที่ นอกจากนี้ ครูบางคนยังขาดทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ทำให้การนำเทคโนโลยีมาช่วยพัฒนาทักษะพลเมืองยังไม่เต็มประสิทธิภาพ อีกทั้งโรงเรียนยังขาดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับองค์กร บุคคล และชุมชน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ทำให้โอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสภาพแวดล้อมจริงและผู้เชี่ยวชาญยังจำกัด ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะในการแสดงความคิดเห็นและเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ และความรับผิดชอบในกิจกรรมพลเมือง เช่น จิตอาสาและการเป็นผู้นำ แต่ก็ยังมีบางกลุ่มที่ยังไม่ค่อยเข้าใจบทบาทของพลเมืองตื่นรู้อย่างแท้จริง

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 2 มิถุนายน 2568)

...นักเรียนหลายคนมีความรับผิดชอบในการทำกิจกรรมที่ดี เห็นได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา หรือการเป็นผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ แต่ยังไม่ทั่วถึงทุกระดับชั้น โดยเฉพาะเด็กระดับต้นที่ยังไม่ค่อยมีโอกาสได้ฝึกฝนเรื่องพวกนี้เท่าไร

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 2 มิถุนายน 2568)

...บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับพลเมืองตื่นรู้เข้ากับหลายกิจกรรม เน้นให้นักเรียนมีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองตื่นรู้ โดยเฉพาะในเรื่องการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการมีจิตสาธารณะ แต่ยังขาดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับองค์กร บุคคล ชุมชน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 3 มิถุนายน 2568)

...มีการใช้วิธีการสอนที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์จริงของนักเรียน ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่บางครั้งอาจเกิดปัญหาความไม่พร้อมของครูที่ไม่มีทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 5 มิถุนายน 2568)

...โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมสนับสนุนต่าง ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของความเป็นพลเมืองตื่นรู้มากขึ้น แต่ยังมีบางกลุ่มขาดความเข้าใจในบทบาทการเป็นพลเมืองตื่นรู้

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7, 9 มิถุนายน 2568)

...มีการจัดกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมสนับสนุนต่าง ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของความเป็นพลเมืองตื่นรู้มากขึ้น แต่ยังมีนักเรียนบางกลุ่มขาดความเข้าใจในบทบาทการเป็นพลเมืองตื่นรู้

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8, 9 มิถุนายน 2568)

...มีการจัดกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมสนับสนุนหลายอย่างที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจ บทบาทและหน้าที่ของความเป็นพลเมืองมากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางที่ดีเลย แต่ในส่วนของการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับหน่วยงานหรือชุมชนภายนอก โรงเรียนยังทำได้ไม่มากนัก ถ้ามีการ เชื่อมโยงกับองค์กรหรือบุคคลในชุมชนเพิ่มเติม จะช่วยให้นักเรียนได้เห็นภาพจริงและเรียนรู้จากสถานการณ์จริงมากขึ้น

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9, 9 มิถุนายน 2568)

3. ด้านบุคลากร (Man: M1)

จากประเด็นการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับด้านบุคลากรมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นว่า โรงเรียนมีความเข้มแข็งด้านบุคลากรและครูผู้สอนกิจกรรมพลเมือง ครูผู้รับผิดชอบมีจำนวนเพียงพอต่อห้องเรียน และได้รับมอบหมายงานอย่างชัดเจน ทำให้สามารถออกแบบและจัดกิจกรรมได้เต็มที่ นอกจากนี้ ครูหลายคนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องพลเมืองตื่นรู้ มีประสบการณ์จากการอบรม และสามารถบูรณาการเข้ากับการสอนวิชาสังคมศึกษาได้อย่างเหมาะสม มีการสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมการอบรมจากหน่วยงานภายนอก และใช้กระบวนการ PLC เพื่อถ่ายทอดความรู้และเรียนรู้ร่วมกันภายในโรงเรียน ทำให้ครูสามารถออกแบบแผนการเรียนรู้ที่บูรณาการคุณลักษณะพลเมือง ผ่านโครงงานและกิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึก นอกจากนี้ โรงเรียนยังมีบุคลากรที่มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ข้อจำกัดที่ควรพัฒนา การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลยังเน้นทฤษฎี ทำให้ขาดความเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และไม่สะท้อนคุณลักษณะพลเมืองอย่างชัดเจน ครูบางส่วนยังขาดความเข้าใจ

และความเชี่ยวชาญด้านพลเมืองตื่นรู้ อีกทั้งบุคลากรหลายคนต้องรับผิดชอบหลายหน้าที่ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาได้เต็มที่ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...บุคลากรมีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองอยู่แล้ว แต่ก็ต้องยอมรับว่าครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านนี้ยังไม่เพียงพอ ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 2 มิถุนายน 2568)

...ครูในโรงเรียนให้ความสำคัญกับการพัฒนาตัวเอง มีการเข้าร่วมอบรมและเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้อย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังมีบางกลุ่มที่ขาดโอกาสในการเข้าร่วมอบรม อาจเพราะมีภาระงานเยอะ

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 2 มิถุนายน 2568)

...ครูสามารถออกแบบแผนการเรียนรู้ที่บูรณาการคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองตื่นรู้ผ่านโครงงานหรือกิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึกได้ดี แต่ถ้ามีบุคลากรเพิ่มเติมมาช่วยดูแลเฉพาะด้านนี้ก็น่าจะต่อยอดได้มากกว่านี้

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 2 มิถุนายน 2568)

...โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูไปอบรมจากหน่วยงานภายนอก และกลับมาถ่ายทอดให้ เพื่อนครูผ่านกระบวนการ PLC ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางที่ดีมาก แต่ก็ยังมีข้อจำกัดเรื่องจำนวน บุคลากรที่ไม่ค่อยเพียงพอ ทำให้บางกิจกรรมต้องเลื่อนหรือลดขนาดลง

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 5 มิถุนายน 2568)

...ครูในโรงเรียนมีพื้นฐานความรู้เรื่องพลเมืองตื่นรู้ดี หลายคนเคยผ่านการอบรมและสามารถนำมาบูรณาการกับการสอนได้อย่างเหมาะสม แต่ในขณะเดียวกัน ครูที่มีประสบการณ์ตรงด้านการส่งเสริมพลเมืองตื่นรู้จริง ๆ ยังมีไม่มาก

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 5 มิถุนายน 2568)

...ครูแต่ละคนได้รับมอบหมายงานค่อนข้างชัดเจน จึงสามารถออกแบบและดำเนินกิจกรรมได้เต็มศักยภาพ แต่ก็มีครูบางคนที่ยังขาดความเข้าใจเชิงลึกเรื่องพลเมืองตื่นรู้ อาจต้องมีการอบรมเพิ่มเติมเพื่อเสริมความเชี่ยวชาญ

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6, 5 มิถุนายน 2568)

...โรงเรียนมีครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมพลเมืองเพียงพอต่อห้องเรียน ทำให้การจัดกิจกรรมเป็นระบบ และทั่วถึง แต่ก็ยังมีบางส่วนที่ครูต้องรับผิดชอบหลายงาน ทำให้ไม่สามารถพัฒนาแนวทางได้เต็มที่นัก

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7, 9 มิถุนายน 2568)

...โรงเรียนมีการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ครูส่วนใหญ่ตั้งใจจัดกิจกรรมให้เด็กได้ลงมือทำและมีส่วนร่วมในเรื่องพลเมืองตื่นรู้จริง ๆ แต่ถ้ามีระบบติดตามผลหลังจบกิจกรรมด้วยก็น่าจะช่วยพัฒนาได้ต่อเนื่องมากขึ้น

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8, 9 มิถุนายน 2568)

...โรงเรียนมีแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาครูให้เข้าใจเรื่องพลเมืองตื่นรู้ แต่ยังขาดการเชื่อมโยงกับเครือข่ายภายนอก เช่น หน่วยงานท้องถิ่นหรือองค์กรในชุมชน ถ้ามีความร่วมมือในส่วนนี้เพิ่มขึ้น จะช่วยเสริมให้กิจกรรมมีความสมบูรณ์มากขึ้น

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9, 9 มิถุนายน 2568)

4. ด้านประสิทธิภาพการเงิน (Money: M2)

จากประเด็นการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับด้านประสิทธิภาพการเงิน มีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นว่า มีระบบจัดการงบประมาณที่ชัดเจน สามารถเบิกจ่ายได้รวดเร็ว และตรวจสอบได้ ทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มีความโปร่งใสและเป็นระบบ การจัดสรรงบประมาณเพื่อกิจกรรมพลเมือง โดยเฉพาะกิจกรรมจิตอาสาและโครงการพัฒนาทักษะพลเมือง ถูกวางแผนอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้กิจกรรมมีความต่อเนื่องและยั่งยืน นักเรียนจึงได้พัฒนาทักษะและจิตสำนึกพลเมืองอย่างต่อเนื่อง แต่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ งบประมาณโดยรวมมีจำกัด และขั้นตอนอนุมัติหรือจัดซื้อใช้เวลานาน ทำให้บางกิจกรรมดำเนินการไม่เต็มที่ นอกจากนี้ งบประมาณที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...โดยภาพรวมโรงเรียนมีระบบการบริหารงบประมาณที่ค่อนข้างชัดเจน ขั้นตอนการเบิกจ่ายโปร่งใส ตรวจสอบได้ และดำเนินการค่อนข้างรวดเร็ว ทำให้กิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะ โครงการจิตอาสาและพัฒนาทักษะพลเมืองดำเนินไปได้ต่อเนื่อง

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 2 มิถุนายน 2568)

...งบประมาณที่ได้รับจัดสรรยังมีข้อจำกัดอยู่บ้าง บางครั้งขั้นตอนอนุมัติและจัดซื้อค่อนข้างใช้เวลานาน ทำให้บางกิจกรรมที่วางแผนไว้ไม่สามารถดำเนินการได้เต็มที่ตามระยะเวลาที่กำหนด

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 2 มิถุนายน 2568)

...งบประมาณบางส่วนยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมหรือโครงการ พลเมืองตื่นรู้ เช่น สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์เทคโนโลยี ซึ่งบางอย่างเริ่มล้าสมัยแล้ว

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 5 มิถุนายน 2568)

...โครงสร้างพื้นฐานยังมีข้อจำกัดอยู่พอสมควร อาคารสถานที่บางส่วนและอุปกรณ์บางชนิดยังไม่ทันสมัย ถ้าได้รับการปรับปรุงเพิ่มเติมน่าจะช่วยให้กิจกรรมต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6, 5 มิถุนายน 2568)

...โรงเรียนมีระบบบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และยืดหยุ่นดี แต่ก็ยังต้องวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ระยะยาวเกี่ยวกับการจัดหาทรัพยากรและการปรับปรุงอุปกรณ์ เพื่อให้ตอบโจทย์การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ได้อย่างเต็มรูปแบบ

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7, 9 มิถุนายน 2568)

5. ด้านวัสดุและทรัพยากร (Material: M3)

จากประเด็นการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับด้านวัสดุและทรัพยากรมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นว่า โรงเรียนมีการจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้พื้นฐานที่เหมาะสม เช่น หนังสือเรียนและเอกสารส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดพลเมืองตื่นรู้ นอกจากนี้ โรงเรียนยังมีห้องเรียนอเนกประสงค์และพื้นที่กลางแจ้งเพียงพอสำหรับจัดกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะและจิตสำนึกพลเมือง ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และมีส่วนร่วมได้ทั้งในและนอกห้องเรียน แต่โรงเรียนยังขาดการนำสื่อดิจิทัลมาใช้ในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ทำให้กิจกรรมบางประเภทยังไม่ทันสมัยและไม่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ อุปกรณ์สนับสนุนในการพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นรู้ยังมีจำนวนจำกัดและไม่ทันสมัย ทำให้การจัดกิจกรรมบางอย่างไม่สามารถดำเนินการได้เต็มประสิทธิภาพ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...โรงเรียนมีการเตรียมสื่อการเรียนรู้พื้นฐานได้ค่อนข้างดี ทั้งหนังสือเรียน เอกสารเสริมความรู้ รวมถึงสื่อที่ส่งเสริมเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดพลเมืองตื่นรู้ครับ ถือว่าเป็นจุดแข็งที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนได้ดี

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 2 มิถุนายน 2568)

...ขาดการนำสื่อดิจิทัลมาช่วยเสริมในการเรียนรู้เรื่องพลเมืองตื่นรู้มากนัก ถ้ามีการใช้สื่อออนไลน์หรือแพลตฟอร์มที่นักเรียนเข้าถึงง่าย ๆ จะช่วยเพิ่มความน่าสนใจและเข้ากับยุคสมัยมากขึ้น

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 2 มิถุนายน 2568)

...มีพื้นที่เพียงพอสำหรับจัดกิจกรรม ทั้งห้องอเนกประสงค์และลานกลางแจ้ง นักเรียนสามารถทำกิจกรรมกลุ่มหรือโครงการได้สะดวก บรรยากาศเอื้อให้เรียนรู้ร่วมกันได้ดี

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 2 มิถุนายน 2568)

...อุปกรณ์สนับสนุนการจัดกิจกรรมยังมีจำนวนจำกัด บางอย่างก็เริ่มเก่าและไม่ทันสมัย เช่น เครื่องเสียง หรืออุปกรณ์นำเสนอ ถ้ามีการปรับปรุงตรงนี้เพิ่มเติมจะช่วยให้การจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 5 มิถุนายน 2568)

...โรงเรียนมีความตั้งใจดีมากในการเตรียมสื่อพื้นฐานที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน โดยเฉพาะเอกสารส่งเสริมคุณธรรมที่บูรณาการเข้ากับการเรียนรู้ได้จริง ซึ่งช่วยให้เด็กเข้าใจเรื่องพลเมืองตื่นรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7, 9 มิถุนายน 2568)

...อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบกิจกรรมหรือสื่อดิจิทัลต่าง ๆ บางส่วนยังไม่เพียงพอและไม่ทันกับเทคโนโลยีในปัจจุบัน ถ้าโรงเรียนได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมตรงนี้จะช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ได้มาก

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8, 9 มิถุนายน 2568)

6. ด้านบริหารจัดการ (Management: M4)

จากประเด็นการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับด้านบริหารจัดการมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสามารถถ่ายทอดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ได้อย่างชัดเจน โรงเรียนมีแผนการพัฒนาที่บูรณาการแนวคิดพลเมืองตื่นรู้ไว้ในเป้าหมายหลัก และสามารถดำเนินกิจกรรมตามแผนได้จริง การบริหารงานมีลักษณะมีส่วนร่วม ครู นักเรียน และชุมชนมีโอกาสร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็นและจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะพลเมือง นอกจากนี้ โรงเรียนยังมีระบบประเมินผลและปรับปรุงการบริหารจัดการ โดยนำผลโครงการพัฒนาผู้เรียนมาวางแผนต่อเนื่องในปีถัดไป อย่างไรก็ตาม การประเมินผลยังไม่ครบถ้วนและขาดเครื่องมือประเมินเชิงคุณภาพ ทำให้ไม่สามารถสะท้อนผลการพัฒนาพลเมืองได้เต็มที่ ตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นรู้ยังไม่ชัดเจน นอกจากนี้ โรงเรียนยังขาดการวิเคราะห์บริบทของชุมชนและ

แนวโน้มนำสังคมเชิงลึกเพื่อใช้กำหนดทิศทางการพัฒนา และการกำกับติดตามเครือข่ายสังคมในการมีส่วนร่วมพัฒนาพลเมืองตื่นรู้ยังไม่เป็นระบบ ทำให้บางกิจกรรมไม่เกิดผลตามเป้าหมายเต็มที่ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...ผู้บริหารของโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน เห็นได้จากการที่ท่านสามารถถ่ายทอดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองตื่นรู้ได้ดี ทั้งครูและนักเรียนต่างก็รับรู้แนวทางเดียวกัน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 2 มิถุนายน 2568)

...โรงเรียนมีแผนพัฒนาที่บูรณาการแนวคิดพลเมืองตื่นรู้ไว้ในเป้าหมายหลัก เพราะไม่ได้ แยกเป็นงานเฉพาะ แต่ผนวกไว้ในทุกกิจกรรม และที่สำคัญคือสามารถดำเนินการได้จริงตามแผนไม่ใช่แค่เขียนไว้บนกระดาษ แต่ตัวชี้วัดบางอย่างที่ใช้ในการติดตามผลของกิจกรรมพลเมืองยังไม่ชัดเจน ทำให้บางครั้งวัดผลได้ไม่ตรงตามสภาพจริง หรือไม่เห็นผลลัพธ์เชิงพฤติกรรมของนักเรียนเท่าที่ควร

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 2 มิถุนายน 2568)

...มีระบบการประเมินและปรับปรุงแผนงานที่ต่อเนื่อง หลังจบโครงการก็มีการทบทวน และวางแผนต่อยอดในปีถัดไป แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่การประเมินผลการดำเนินงาน ยังไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร โดยเฉพาะการประเมินเชิงคุณภาพที่สะท้อนพฤติกรรมหรือการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน ยังขาดเครื่องมือที่ชัดเจนในการเก็บข้อมูลส่วนนี้

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 5 มิถุนายน 2568)

...มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ทั้งครู นักเรียน ชุมชน รวมถึงคณะกรรมการ สถานศึกษาก็เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดกิจกรรม ถือว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนร่วมพัฒนาแนวคิดพลเมืองตื่นรู้ได้จริง แต่ยังคงขาดอยู่คือการวิเคราะห์บริบทของชุมชน บางกิจกรรมยังไม่สอดคล้องกับลักษณะของพื้นที่หรือปัญหาจริง

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6, 5 มิถุนายน 2568)

...การกำกับติดตามเครือข่ายสังคมที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพลเมือง ยังทำได้ไม่ต่อเนื่อง ถ้ามีระบบติดตามหรือเชื่อมโยงกับภาคีเครือข่ายอย่างเป็นทางการมากขึ้น จะช่วยให้เกิดพลังร่วมที่ชัดเจนกว่านี้

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7, 9 มิถุนายน 2568)

สภาพแวดล้อมภายนอก

1. สภาพแวดล้อมทางการเมือง (Political conditions)

จากประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่สอดคล้องกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองตึ้นรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นโดยรวมว่า ปัจจัยทางการเมืองมีอิทธิพลโดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการที่ส่งเสริมการสร้างพลเมืองที่มีคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบตอสังคม โรงเรียนจึงมีแนวทางในการปลูกฝังความเป็นพลเมืองตึ้นรู้อย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและนโยบายตามรัฐบาล ส่งผลให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง อีกทั้งหลักสูตรการศึกษายังเน้นด้านวิชาการมากกว่าทักษะพลเมือง ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...กระทรวงศึกษาธิการก็มีนโยบายที่เน้นเรื่องการสร้างพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ อย่างกิจกรรมเลือกตั้งสภานักเรียน หรือกิจกรรมจิตอาสา ก็ถือว่าช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกเป็นพลเมืองที่ดีขึ้น แต่บางข้อก็ยังเอามาใช้ได้ไม่ทันที ต้องใช้เวลาในการปรับตัว แล้วบางครั้งกฎระเบียบพวกนี้มันก็ไม่ค่อยสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนเท่าไร

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 2 มิถุนายน 2568)

...กฎระเบียบและนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการช่วงหลังมานี้ให้ความสำคัญกับการสร้างพลเมืองที่มีความรับผิดชอบมากขึ้น อย่างเรื่องกิจกรรมจิตอาสา การเลือกตั้งสภานักเรียน หรือโครงการโรงเรียนคุณธรรม พวกนี้ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้เรื่องหน้าที่และความรับผิดชอบได้ดีขึ้น แต่ในทางปฏิบัติบางครั้งกฎเกณฑ์มันค่อนข้างตายตัวไปนิด โรงเรียนต้องใช้เวลาปรับตัวให้เข้ากับบริบทของตัวเอง

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 2 มิถุนายน 2568)

...กระทรวงศึกษาธิการตอนนี้ก็พยายามผลักดันเรื่องโรงเรียนคุณธรรมกับประชาธิปไตยในโรงเรียนให้เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้นนะครับ เช่น มีเกณฑ์ประเมิน มีโครงการสนับสนุน และอบรมครูให้จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดนี้ แต่ปัญหาคือพอรัฐบาลเปลี่ยน นโยบายบางอย่างก็หยุดหรือเปลี่ยนทิศ โรงเรียนก็ต้องปรับตัวใหม่ตลอดเวลา ทำให้บางแนวทางมันไม่ต่อเนื่อง

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 5 มิถุนายน 2568)

...การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองมีผลโดยตรงกับการพัฒนาพลเมือง เพราะทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนรัฐบาลใหม่ นโยบายทางการศึกษาก็เปลี่ยนตาม ทำให้โรงเรียนต้องปรับตัวตลอดเวลา บางทีสิ่งที่เราทำมาแล้วได้ดี ก็ต้องหยุดหรือเปลี่ยนแนวทางใหม่ พอเป็นแบบนี้บ่อย ๆ มันก็ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนา

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 9 มิถุนายน 2568)

...การเมืองมันมีผลโดยตรงกับการจัดการศึกษา โดยเฉพาะเวลาเปลี่ยนรัฐบาล นโยบายก็เปลี่ยนตาม ทำให้สิ่งที่โรงเรียนเคยทำต่อเนื่องต้องมาหยุดหรือเปลี่ยนแนวทางใหม่ ถ้ามีนโยบายที่ชัดเจนและต่อเนื่องกว่านี้ ผมว่าการปลูกฝังความเป็นพลเมืองจะเห็นผลมากขึ้น

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9, 9 มิถุนายน 2568)

2. สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (Economic conditions)

จากประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับด้านสภาพเศรษฐกิจของโรงเรียนที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นว่า สภาพเศรษฐกิจมีอิทธิพลสำคัญต่อการดำเนินงานของโรงเรียน โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณจากภาครัฐและความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ-เอกชน ทำให้สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองได้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดด้านงบประมาณและภาวะเศรษฐกิจถดถอยทำให้บางกิจกรรมต้องลดขนาดหรือยกเลิก และผู้ปกครองบางส่วนไม่สามารถสนับสนุนค่าใช้จ่าย ส่งผลให้การพัฒนาความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนขาดความต่อเนื่องในบางช่วง ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...โรงเรียนก็ได้รับงบประมาณจากรัฐมาช่วย ทำให้สามารถจัดกิจกรรมเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองได้หลายอย่าง เช่น ฝึกให้นักเรียนรู้จักตัดสินใจและมีส่วนร่วมในสังคม แต่ด้วยงบที่มีค่อนข้างจำกัด ก็เลยทำให้บางกิจกรรมต้องลดลง หรือบางทีก็ต้องยกเลิกไป

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 2 มิถุนายน 2568)

...โรงเรียนมีการร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อช่วยกันระดมทรัพยากร มาสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 2 มิถุนายน 2568)

...ชุมชนกับผู้ปกครองเองบางส่วนยังไม่ค่อยได้ช่วยสนับสนุนทางการเงินเท่าไร ทำให้บางกิจกรรมต้องหยุดหรือจัดได้น้อยลง เพราะขาดงบประมาณ

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 2 มิถุนายน 2568)

...โรงเรียนอาศัยความช่วยเหลือจากศิษย์เก่าและผู้สนับสนุนภายนอก เพื่อระดมทุนมาช่วยจัดกิจกรรมเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองครับ ซึ่งช่วยให้ทำงานได้ยืดหยุ่นมากขึ้น แต่ถ้าปีไหนได้เงินน้อย กิจกรรมบางอย่างก็อาจต้องตัดออกไป

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 5 มิถุนายน 2568)

...โรงเรียนพยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่าที่สุดครับ อย่างบางกิจกรรมก็ใช้งบไม่เยอะ แต่ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะหลายอย่างได้เลย เพียงแต่โรงเรียนยังขาดอุปกรณ์เทคโนโลยีบางอย่างที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนในยุคนี้ อีกอย่างสภาพเศรษฐกิจที่ไม่แน่นอนก็อาจทำให้แหล่งทุนจากภายนอกช่วยได้ไม่เต็มที่

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 5 มิถุนายน 2568)

...โรงเรียนพยายามขอความร่วมมือจากภาคเอกชนและชุมชน เพื่อช่วยสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้และการพัฒนาความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน แต่ด้วยสภาพเศรษฐกิจที่ผันผวน ก็ทำให้การจัดสรรงบประมาณบางช่วงลำบากอยู่เหมือนกัน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6, 5 มิถุนายน 2568)

...โรงเรียนได้รับงบจากรัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้การดำเนินงานสะดวกขึ้นครับ แต่ก็ยังไม่เพียงพอสำหรับทุกกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนให้เป็นพลเมืองต้นรู้

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8, 9 มิถุนายน 2568)

3. สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social conditions)

จากประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ส่งผลต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นว่า ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน โรงเรียนต้องจัดการความแตกต่างทางพื้นที่ วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งเป็นทั้งโอกาสและความท้าทายในการพัฒนาความเป็นพลเมืองที่เคารพความหลากหลายและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ผู้ปกครองและชุมชนมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมพลเมือง อย่างไรก็ตามผู้ปกครองบางส่วนยังขาดความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพลเมืองต้นรู้ มีความหลากหลายทางความคิดและค่านิยม รวมถึงการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมและภาษาในบางพื้นที่ ทำให้การดำเนินกิจกรรมร่วมกันไม่ต่อเนื่องและมีอุปสรรคบางประการ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...โรงเรียนมีนักเรียนมาจากหลายพื้นที่ ทำให้สามารถจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากความแตกต่าง โรงเรียนที่อยู่ห่างไกลยังขาดทรัพยากรในการจัดกิจกรรมที่ได้มาตรฐาน ด้านระบบการศึกษา โรงเรียนใช้แนวทางการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ทำให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติและเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมในสังคม ส่วนในด้านค่านิยมและวัฒนธรรม โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักสิทธิ หน้าที่ และการมีส่วนร่วม ผ่านกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 2 มิถุนายน 2568)

...ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของนักเรียนเป็นอุปสรรคสำคัญ บางคนไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมที่ต้องใช้งบประมาณ

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2 , 2 มิถุนายน 2568)

...ความหลากหลายของนักเรียนช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากความแตกต่าง แต่ปัญหาความยากจนในบางครอบครัวทำให้การเข้าถึงกิจกรรมไม่เท่าเทียม

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3 , 2 มิถุนายน 2568)

...โรงเรียนมีนักเรียนจากพื้นฐานหลากหลาย ทำให้เด็กได้เรียนรู้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและสังคม โรงเรียนมีทั้งกิจกรรมในและนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมความเป็นพลเมือง แต่ระบบการศึกษายังปรับตัวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 5 มิถุนายน 2568)

...นักเรียนหลากหลาย ทำให้สามารถจัดกิจกรรมได้หลากหลายและตอบสนองความต้องการของแต่ละกลุ่ม แต่ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจยังเป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรม

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6, 5 มิถุนายน 2568)

...โรงเรียนสร้างความร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนาเด็กในหลายด้าน แต่ยังมีปัญหาเรื่องการสื่อสารกับผู้ปกครองบางส่วนที่ไม่เข้าใจแนวทางโรงเรียน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7, 9 มิถุนายน 2568)

... โรงเรียนมีบรรยากาศเปิดกว้าง ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนและชุมชนจริง ส่งผลให้นักเรียนได้เรียนรู้บทบาทพลเมืองจากสถานการณ์จริงอย่างเป็นรูปธรรม

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9, 9 มิถุนายน 2568)

4. สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี (The Technology conditions)

จากประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นว่า เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ โดยโรงเรียนได้นำเทคโนโลยีและแอปพลิเคชันมาช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองและเปิดโอกาสเข้าถึงข้อมูลและประสบการณ์ทางสังคมหลากหลาย นอกจากนี้ หลายโรงเรียนบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัด เช่น ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตของนักเรียนบางกลุ่ม การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีและการพัฒนาศักยภาพครูด้านดิจิทัลยังไม่ทั่วถึง ทำให้การใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ โรงเรียนจึงต้องเร่งลดช่องว่างดิจิทัลเพื่อให้ทุกผู้เรียนเข้าถึงการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมและมีประสิทธิภาพ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...มีการนำเทคโนโลยีมาใช้มากขึ้น ทั้งการเรียนออนไลน์และการเข้าร่วมกิจกรรมพลเมืองผ่านสื่อดิจิทัล ทำให้นักเรียนเข้าถึงความรู้ได้รวดเร็วและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 2 มิถุนายน 2568)

...เทคโนโลยีช่วยให้กิจกรรมหลากหลาย แต่ก็ยังมีปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ ส่วนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนได้เรียนรู้จากชุมชน แต่ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก และบางกิจกรรมยังไม่สามารถผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้เต็มที่

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 2 มิถุนายน 2568)

...โรงเรียนยังมีข้อจำกัดในด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะครูที่ยังไม่ผ่านการอบรมหรือไม่คุ้นชินกับเครื่องมือดิจิทัล ทำให้การสอนยังไม่ทั่วถึง โรงเรียนขาดการสนับสนุนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น จากหน่วยงานในพื้นที่ ทำให้กิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญายังไม่แพร่หลายและไม่ต่อเนื่อง

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 2 มิถุนายน 2568)

...โรงเรียนใช้เทคโนโลยีออนไลน์เพื่อสอน ทำให้การเรียนรู้มีความทันสมัยมากขึ้น แต่ยังมีนักเรียนบางส่วนที่ขาดอุปกรณ์และอินเทอร์เน็ต

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 5 มิถุนายน 2568)

...โรงเรียนใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมออนไลน์ที่เกี่ยวกับความเป็นพลเมือง อย่างไรก็ตามครูบางคนยังไม่ถนัดด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ ต้องใช้เวลาในการปรับตัว สำหรับภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนเพื่อสืบสานประเพณี แต่ได้บางคนมองว่าเป็นเรื่องล้าสมัย ทำให้ขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วม

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 5 มิถุนายน 2568)

...โรงเรียนใช้เทคโนโลยีช่วยเพิ่มช่องทางการเรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา แต่ยังมีปัญหานักเรียนบางคนขาดอุปกรณ์หรืออินเทอร์เน็ต ส่วนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนพยายามบูรณาการเข้ากับบทเรียน เช่น กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือเกษตรยั่งยืน แต่ชุมชนบางแห่งยังไม่ให้การสนับสนุนเต็มที่ จึงทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7, 9 มิถุนายน 2568)

...โรงเรียนใช้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดโครงการเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การสืบสานประเพณีหรือโครงการพัฒนาชุมชน แต่ครูและนักเรียนบางส่วนยังขาดความรู้ ทำให้การเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ไม่เต็มที่

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8, 9 มิถุนายน 2568)

ขั้นที่ 1.2 ผลการกำหนดแนวทางของประเด็นกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

การกำหนดแนวทางของประเด็นกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สภาพแวดล้อมการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สัมภาษณ์จากขั้นตอน 1.1 จำแนกเป็นสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอก โดยมีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน

ประเด็นการวิเคราะห์	ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (Strengths)	ประเด็นที่เป็นจุดอ่อน (Weaknesses)
S1 Structure Factors ปัจจัยด้านโครงสร้าง องค์กร	- ผู้บริหารกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากรทุกฝ่ายอย่างเหมาะสม ทำให้การดำเนินงานมีทิศทาง - โรงเรียนมีนโยบายและโครงสร้างที่สนับสนุนการพัฒนาความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน - ผู้บริหารกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน และมีแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริง - โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สนับสนุนการมีความเป็นพลเมืองต้นรู้ - มีแผนพัฒนาของโรงเรียนมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้พร้อมมีระบบติดตามและประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง - โรงเรียนมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอยู่เสมอ - บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจนโยบายการจัดการศึกษาในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ - มีนโยบายและแผนการดำเนินงานโดยกำหนดภาระหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากรไว้ชัดเจน	- โครงสร้างของบางกลุ่มบริหารยังไม่สอดคล้องกับภาระงานจริง บางงานมีลักษณะซ้ำซ้อน - คณะกรรมการสถานศึกษายังขาดความเข้าใจในบริบทการจัดการศึกษา - โรงเรียนขาดการเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานด้านการเป็นพลเมืองต้นรู้แก่ชุมชน

ประเด็นการวิเคราะห์	ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (Strengths)	ประเด็นที่เป็นจุดอ่อน (Weaknesses)
S2 Service Factors ปัจจัยด้านผลผลิตและการบริการ	1. นักเรียนมีทักษะการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบในกิจกรรมพลเมือง เช่น จิตอาสาและการเป็นผู้นำ 2. โรงเรียนบูรณาการกิจกรรมพลเมืองที่เรียนรู้เข้ากับหลายกิจกรรม 3. โรงเรียนจัดกิจกรรมแนะแนวและการสนับสนุนที่ช่วยเสริมสร้างความรู้เข้าใจบทบาทความเป็นพลเมืองของนักเรียน	1. นักเรียนบางกลุ่มยังขาดความเข้าใจในบทบาทพลเมือง 2. ครูไม่มีทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ 3. โรงเรียนขาดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับองค์กร บุคคล ชุมชน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
M1 Man Factors ปัจจัยด้านบุคลากร	1. ครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมพลเมืองมีจำนวนเพียงพอต่อห้องเรียน 2. ครูได้รับมอบหมายงานอย่างชัดเจน ทำให้สามารถออกแบบและจัดกิจกรรมได้เต็มที่ 3. ครูมีความรู้และความเข้าใจเรื่องพลเมืองที่เรียนรู้ หลายคนมีประสบการณ์จากการอบรม และสามารถบูรณาการเข้ากับการสอนวิชาสังคมศึกษาได้อย่างเหมาะสม 4. โรงเรียนสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมการอบรมจากหน่วยงานภายนอก และใช้กระบวนการ PLC เพื่อถ่ายทอดความรู้และเรียนรู้ร่วมกันภายในโรงเรียน 5. ครูสามารถออกแบบแผนการเรียนรู้ที่บูรณาการคุณลักษณะพลเมือง ผ่านโครงงานและกิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึก	1. การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลยังเน้นทฤษฎี ขาดความเชื่อมโยงกับชีวิตจริงและไม่สะท้อนคุณลักษณะพลเมืองชัดเจน 2. ครูบางส่วนยังขาดความเข้าใจและความเชี่ยวชาญด้านพลเมืองที่เรียนรู้ 3. บุคลากรรับผิดชอบหลายหน้าที่ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาได้เต็มที่ 4. ครูที่มีประสบการณ์ในการจัดการส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่เรียนรู้ยังมีไม่เพียงพอ 5. มีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการจัดการส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่เรียนรู้

ประเด็นการวิเคราะห์	ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (Strengths)	ประเด็นที่เป็นจุดอ่อน (Weaknesses)
	6. ครูมีการฝึกอบรมและพัฒนา ความรู้ของบุคลากรในการส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ 7. บุคลากรที่มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้	
M2 Money Factors ปัจจัยด้าน ประสิทธิภาพ การบริหารงบประมาณ	1. โรงเรียนมีระบบจัดการ งบประมาณที่ชัดเจน สามารถ เบิกจ่ายได้รวดเร็วและตรวจสอบได้ 2. การจัดสรรงบประมาณเพื่อ กิจกรรมพลเมืองอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะกิจกรรมจิตอาสาและ โครงการพัฒนาทักษะพลเมือง ทำให้ กิจกรรมมีความต่อเนื่องและยั่งยืน	1. งบประมาณของสถานศึกษามี จำกัด ขั้นตอนอนุมัติและจัดซื้อใช้ เวลานาน ทำให้บางกิจกรรม ดำเนินการไม่เต็มที่ 2. งบประมาณไม่เพียงพอต่อการ จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ 3. การระดมทรัพยากรและ โครงสร้างพื้นฐานยังไม่เพียงพอ ขาดแผนยุทธศาสตร์ และอุปกรณ์ บางอย่างล้าสมัย
M3 Material Factors ปัจจัยด้านวัสดุ อุปกรณ์	1. โรงเรียนมีการจัดเตรียมสื่อการ เรียนรู้พื้นฐานที่เหมาะสม เช่น หนังสือเรียนและเอกสารส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับ แนวคิดพลเมืองต้นรู้ 2. โรงเรียนมีห้องเรียนนอกประสงค์ และพื้นที่กลางแจ้งเพียงพอสำหรับ จัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็น พลเมือง	1. ขาดการนำสื่อดิจิทัลมาใช้ในการ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ 2. อุปกรณ์สนับสนุนในการพัฒนา ความเป็นพลเมืองต้นรู้มีจำนวน จำกัดและไม่ทันสมัย

ประเด็นการวิเคราะห์	ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (Strengths)	ประเด็นที่เป็นจุดอ่อน (Weaknesses)
M4 Management Factors ปัจจัยด้านการบริหาร	1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และถ่ายทอดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองต้นรู้ได้อย่างชัดเจน 2. โรงเรียนมีแผนการพัฒนาที่บูรณาการแนวคิดพลเมืองต้นรู้ไว้ในเป้าหมายหลัก และสามารถดำเนินกิจกรรมตามแผนได้จริง 3. การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ครู นักเรียน ชุมชน มีการประชุมร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็นและจัดกิจกรรมคุณลักษณะพลเมืองต้นรู้ 4. การประเมินผลและปรับปรุงการบริหารจัดการ มีการประเมินผลโครงการพัฒนาผู้เรียนและนำผลมาวางแผนต่อเนื่องในปีถัดไป	1. การประเมินผลยังไม่ครบถ้วนขาดเครื่องมือประเมินเชิงคุณภาพ 2. ตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมพัฒนาความเป็นพลเมืองต้นรู้ไม่ชัดเจน 3. ขาดการวิเคราะห์บริบทของชุมชนและแนวโน้มสังคมเชิงลึกเพื่อนำมาใช้กำหนดทิศทางการพัฒนา 4. การกำกับติดตามเครือข่ายสังคมในการมีส่วนร่วมพัฒนาพลเมืองต้นรู้

ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

ประเด็นการวิเคราะห์	ประเด็นที่เป็นโอกาส (Opportunities)	ประเด็นที่เป็นอุปสรรค (Threats)
P Plitical Factors ปัจจัยด้านการเมือง	1. กฎระเบียบและนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริมการสร้างพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ 2. ผู้นำท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมพลเมืองต้นรู้ 3. กระทรวงศึกษาธิการสนับสนุนแนวคิด โรงเรียนคุณธรรมและประชาธิปไตยในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม	1. การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองส่งผลต่อนโยบายการพัฒนาความเป็นพลเมืองต้นรู้ 2. นโยบายการศึกษาเปลี่ยนแปลงตามรัฐบาล ทำให้โรงเรียนต้องปรับตัวตลอดเวลา ทำให้แนวทางไม่ต่อเนื่อง 3. หลักสูตรและกฎเกณฑ์ยังให้ความสำคัญกับความรู้วิชาการมากกว่าทักษะพลเมือง

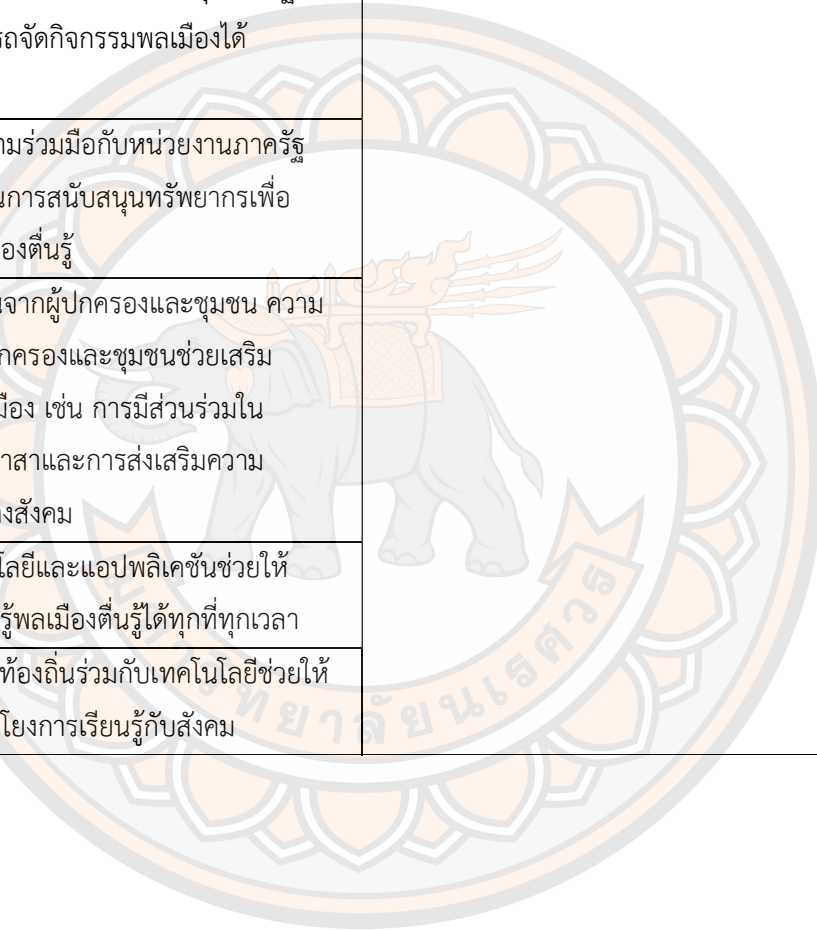
ประเด็นการวิเคราะห์	ประเด็นที่เป็นโอกาส (Opportunities)	ประเด็นที่เป็นอุปสรรค (Threats)
	4. นโยบายจากระดับ กระทรวงศึกษาธิการ นโยบาย หลักสูตรฐานสมรรถนะและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์เอื้อต่อ การพัฒนาพลเมืองตื่นรู้	
E Economic Factors ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	1. โรงเรียนได้รับงบประมาณ สนับสนุนจากรัฐ ช่วยให้สามารถจัด กิจกรรมพลเมืองได้หลากหลาย 2. โรงเรียนมีความร่วมมือกับ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการ สนับสนุนทรัพยากรเพื่อส่งเสริม พลเมืองตื่นรู้ 3. การได้รับงบประมาณสนับสนุน จากรัฐ งบประมาณรายหัวจาก ภาครัฐช่วยให้สามารถจัดกิจกรรม พัฒนาทักษะชีวิต และส่งเสริม จิตสำนึกพลเมือง	1. งบประมาณของโรงเรียนมี ข้อจำกัด ทำให้บางกิจกรรมไม่ สามารถดำเนินการได้ตามแผน หรือถูกยกเลิกไป 2. การขาดงบประมาณในการจัด กิจกรรมพลเมืองตื่นรู้ ทำให้การ ดำเนินงานบางช่วงหยุดชะงัก ไม่ ต่อเนื่อง 3. ปัญหาทางด้านภาวะเศรษฐกิจ ที่ถดถอยส่งผลให้ผู้ปกครอง บางส่วนขาดความคล่องตัวด้าน ค่าใช้จ่ายของบุตรหลาน
S Socio-Cultural Factors ปัจจัยด้านสังคม และวัฒนธรรม	1. ความแตกต่างระหว่างบุคคลของ ผู้เรียนทางด้านวัฒนธรรมและ สังคม 2. การสนับสนุนจากผู้ปกครองและ ชุมชน ความเข้าใจของผู้ปกครอง และชุมชนช่วยเสริมกิจกรรม พลเมือง เช่น การมีส่วนร่วมใน โครงการจิตอาสาและการส่งเสริม ความรับผิดชอบทางสังคม 3. วัฒนธรรมที่ส่งเสริมการมีส่วน ร่วมค่านิยมด้านการเคารพสิทธิ หน้าที่ และการมีส่วนร่วมใน บทบาทของพลเมืองในสังคมจริง	1. ผู้ปกครองยังขาดความรู้ในการ ส่งเสริมพลเมืองตื่นรู้ 2. ผู้ปกครองมีความหลากหลาย ทางความคิด 3. ปัญหาการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม และข้ามภาษาของสังคมและชุมชน 4. ค่านิยมที่ชุมชนไม่เห็น ความสำคัญของการมีความ พลเมืองตื่นรู้

ประเด็นการวิเคราะห์	ประเด็นที่เป็นโอกาส (Opportunities)	ประเด็นที่เป็นอุปสรรค (Threats)
	4. ปัญหาสังคมเมืองเป็นบทเรียนในการเรียนรู้	
T Technological Factors ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	1. การใช้เทคโนโลยีและแอปพลิเคชันช่วยให้นักเรียนเรียนรู้พลเมืองต้นรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา 2. การใช้ความรู้ท้องถิ่นร่วมกับเทคโนโลยีช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงการเรียนรู้กับสังคม 3. โรงเรียนมีการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการเรียนรู้พลเมืองมาใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อคิดวิจรณ์ญาณ 4. จัดเวทีร่วมกับชุมชน เช่น เชิญปราชญ์ท้องถิ่นมาแลกเปลี่ยนสร้างเวทีเสวนาเกี่ยวกับการอยู่ร่วมในสังคมพหุวัฒนธรรม	1. ความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตของนักเรียนบางกลุ่ม ทำให้โอกาสในการเรียนรู้ไม่เท่าเทียม 2. การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีและการพัฒนาศักยภาพครูยังไม่ทั่วถึง 3. ช่องว่างทางดิจิทัลทำให้นักเรียนเข้าไม่ถึงเทคโนโลยี

จากการศึกษาสภาพแวดล้อมของการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปวิเคราะห์ SWOT Matrix โดยมีจุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค เพื่อไปกำหนดแนวทางของประเด็นกลยุทธ์นั้น พบว่าแนวทางของประเด็นกลยุทธ์และกลยุทธ์ในการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังนี้

ตาราง 7 แสดง SWOT Matrix ด้านการพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้

กลยุทธ์เชิงรุก		จุดแข็ง (Strengths: S)
SO		ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
		2 โรงเรียนมีนโยบายและโครงสร้างที่สนับสนุนการพัฒนาความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
		3 ผู้บริหารกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน และมีแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริง
		4 โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สนับสนุนการมีความเป็นพลเมืองต้นรู้
		5 มีแผนพัฒนาของโรงเรียนมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ พร้อมมีระบบติดตามและประเมินผลการ
		6 โรงเรียนมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอยู่เสมอ
		7 บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจนโยบายการจัดการศึกษาในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้
		10 โรงเรียนบูรณาการกิจกรรมพลเมืองต้นรู้เข้ากับหลายกิจกรรม
		11 โรงเรียนจัดกิจกรรมแนะแนวและการสนับสนุนที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจบทบาทความเป็นพลเมืองของนักเรียน
		17 ครูมีการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ของบุคลากรในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้
		18 บุคลากรที่มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้
โอกาส (Opportunities: O)		กลยุทธ์ (Strategy)
1	กฎระเบียบและนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริมการสร้างพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ	เสริมสร้างคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้

3	กระทรวงศึกษาธิการสนับสนุนแนวคิด โรงเรียน คุณธรรมและประชาธิปไตยในโรงเรียนอย่าง เป็นรูปธรรม	
4	นโยบายจากระดับกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายหลักสูตรฐานสมรรถนะและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์เอื้อต่อการพัฒนา พลเมืองตื่นรู้	
5	โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ ช่วยให้สามารถจัดกิจกรรมพลเมืองได้ หลากหลาย	
6	โรงเรียนมีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อ ส่งเสริมพลเมืองตื่นรู้	
9	การสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชน ความ เข้าใจของผู้ปกครองและชุมชนช่วยเสริม กิจกรรมพลเมือง เช่น การมีส่วนร่วมใน โครงการจิตอาสาและการส่งเสริมความ รับผิดชอบทางสังคม	
12	การใช้เทคโนโลยีและแอปพลิเคชันช่วยให้ นักเรียนเรียนรู้พลเมืองตื่นรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา	
13	การใช้ความรู้ท้องถิ่นร่วมกับเทคโนโลยีช่วยให้ นักเรียนเชื่อมโยงการเรียนรู้กับสังคม	

ตาราง 7 (ต่อ)

กลยุทธ์เชิงแก้ไข		จุดอ่อน (Weaknesses: W)	
WO		ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	
		7	การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลยังเน้น ทฤษฎี ขาดความเชื่อมโยงกับชีวิตจริงและไม่ สะท้อนคุณลักษณะพลเมืองชัดเจน
		17	การประเมินผลยังไม่ครบถ้วนขาดเครื่องมือ ประเมินเชิงคุณภาพ
		18	ตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมพัฒนาความเป็น พลเมืองตื่นรู้ไม่ชัดเจน
โอกาส (Opportunities: O)		กลยุทธ์ (Strategy)	
4	นโยบายหลักสูตรฐานสมรรถนะของ กระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริมการประเมินสมรรถนะ ผู้เรียนอย่างรอบด้าน	เพิ่มประสิทธิภาพในการวัดและประเมินผลการ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้	
6	โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น มหาวิทยาลัย และเขตพื้นที่การศึกษา ในการพัฒนาครู และระบบประเมิน		
12	การใช้เทคโนโลยีและแอปพลิเคชันช่วยให้นักเรียน เรียนรู้พลเมืองตื่นรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา		
13	การใช้ความรู้ท้องถิ่นร่วมกับเทคโนโลยีช่วยให้นักเรียน เชื่อมโยงการเรียนรู้กับสังคม		

ตาราง 7 (ต่อ)

กลยุทธ์เชิงรุก		จุดแข็ง (Strengths: S)
SO		ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
		10 โรงเรียนบูรณาการกิจกรรมพลเมืองตื่นรู้เข้ากับหลายกิจกรรม
		11 โรงเรียนจัดกิจกรรมแนะแนวและการสนับสนุนที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจบทบาทความเป็นพลเมืองของนักเรียน
		24 โรงเรียนมีแผนการพัฒนาที่บูรณาการแนวคิดพลเมืองตื่นรู้ไว้ในเป้าหมายหลัก และสามารถดำเนินกิจกรรมตามแผนได้จริง
		25 การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ครู นักเรียน ชุมชน มีการประชุมร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็นและจัดกิจกรรมคุณลักษณะพลเมืองตื่นรู้
		5 มีแผนพัฒนาของโรงเรียนมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ พร้อมมีระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
		6 โรงเรียนมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอยู่เสมอ
		17 ครูมีการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ของบุคลากรในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้
		18 บุคลากรที่มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้
โอกาส (Opportunities: O)		กลยุทธ์ (Strategy)
1	กฎระเบียบและนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมการสร้างพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ	พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
3	กระทรวงศึกษาธิการสนับสนุนแนวคิดโรงเรียนคุณธรรมและประชาธิปไตยในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม	

4	นโยบายจากระดับกระทรวงศึกษาธิการนโยบาย หลักสูตรฐานสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึง ประสงค์เอื้อต่อการพัฒนาพลเมืองต้นรู้
5	โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐช่วยให้ สามารถจัดกิจกรรมพลเมืองได้หลากหลาย
6	โรงเรียนมีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและ เอกชนในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อส่งเสริม พลเมืองต้นรู้
9	การสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชน ความเข้าใจ ของผู้ปกครองและชุมชนช่วยเสริมกิจกรรมพลเมือง เช่น การมีส่วนร่วมในโครงการจิตอาสาและการ ส่งเสริมความรับผิดชอบทางสังคม
15	จัดเวทีร่วมกับชุมชน เช่น เชิญปราชญ์ท้องถิ่นมา แลกเปลี่ยน สร้างเวทีเสวนาเกี่ยวกับการอยู่ร่วมใน สังคมพหุวัฒนธรรม
12	การใช้เทคโนโลยีและแอปพลิเคชันช่วยให้นักเรียน เรียนรู้พลเมืองต้นรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา
13	การใช้ความรู้ท้องถิ่นร่วมกับเทคโนโลยีช่วยให้ นักเรียนเชื่อมโยงการเรียนรู้กับสังคม
14	โรงเรียนมีการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการ เรียนรู้พลเมืองมาใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อคิด วิจารณ์ญาณ

ตาราง 7 (ต่อ)

กลยุทธ์เชิงป้องกัน		จุดแข็ง (Strengths: S)
ST		ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
		1 ผู้บริหารกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากรทุกฝ่ายอย่างเหมาะสม ทำให้การดำเนินงานมีทิศทาง
		2 โรงเรียนมีนโยบายและโครงสร้างที่สนับสนุนการพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
		3 ผู้บริหารกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน และมีแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริง
		5 มีแผนพัฒนาของโรงเรียนมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ พร้อมมีระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
		6 โรงเรียนมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอยู่เสมอ
		26 การประเมินผลและปรับปรุงการบริหารจัดการ มีการประเมินผลโครงการพัฒนาผู้เรียนและนำผลมาวางแผนต่อเนื่องในปีถัดไป
อุปสรรค (Threats: T)		กลยุทธ์ (Strategy)
1	การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองส่งผลต่อนโยบายการพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นรู้	นิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
2	นโยบายการศึกษาเปลี่ยนแปลงตามรัฐบาลทำให้โรงเรียนต้องปรับตัวตลอดเวลาทำให้แนวทางไม่ต่อเนื่อง	
4	งบประมาณของโรงเรียนมีข้อจำกัดทำให้บางกิจกรรมไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนหรือถูกยกเลิกไป	
5	การขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรมพลเมืองตื่นรู้ทำให้การดำเนินงานบางช่วงหยุดชะงัก ไม่ต่อเนื่อง	

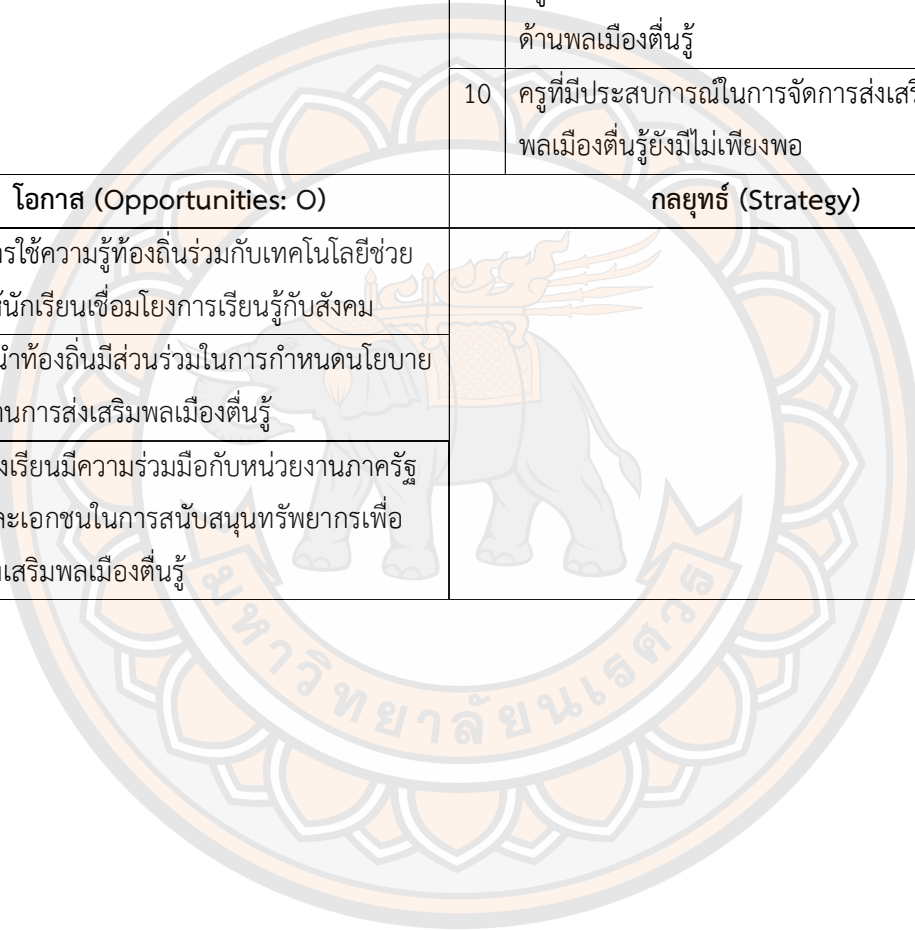
ตาราง 8 แสดง SWOT Matrix ด้านบุคลากร

กลยุทธ์เชิงแก้ไข		จุดอ่อน (Weaknesses: W)	
WO		ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	
		1	โครงสร้างของบางกลุ่มบริหารยังไม่สอดคล้องกับภาระงานจริง บางงานมีลักษณะซ้ำซ้อน
		3	โรงเรียนขาดการเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียน
		5	ครูไม่มีทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้
		6	โรงเรียนขาดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับองค์กร บุคคล ชุมชน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
		19	ขาดการวิเคราะห์บริบทของชุมชนและแนวโน้มสังคมเชิงลึกเพื่อนำมาใช้กำหนดทิศทางการพัฒนา
		20	การกำกับติดตามเครือข่ายสังคม ในการมีส่วนร่วมพัฒนาพลเมืองดี
โอกาส (Opportunities: O)		กลยุทธ์ (Strategy)	
2	ผู้นำท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมพลเมืองดี	สร้างความร่วมมือกับเครือข่าย หน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	
6	โรงเรียนมีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อส่งเสริมพลเมืองดี		
9	การสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชน ความเข้าใจของผู้ปกครองและชุมชนช่วยเสริมกิจกรรมพลเมือง		
13	การใช้ความรู้ท้องถิ่นร่วมกับเทคโนโลยีช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงการเรียนรู้กับสังคม		
15	จัดเวทีร่วมกับชุมชน เช่น เชิญปราชญ์ท้องถิ่นมาแลกเปลี่ยน สร้างเวทีเสวนาเกี่ยวกับการอยู่ร่วมในสังคมพหุวัฒนธรรม		

ตาราง 8 (ต่อ)

กลยุทธ์เชิงแก้ไข		จุดอ่อน (Weaknesses: W)	
WO		ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	
		5	ครูไม่มีทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดการเรียนรู้
		8	ครูบางส่วนยังขาดความเข้าใจและความเชี่ยวชาญด้านพลเมืองดี
		9	บุคลากรรับผิดชอบหลายหน้าที่ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาได้เต็มที่
		10	ครูที่มีประสบการณ์ในการจัดการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดียังมีไม่เพียงพอ
		11	มีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการจัดการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี
โอกาส (Opportunities: O)		กลยุทธ์ (Strategy)	
2	ผู้นำท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมพลเมืองดี	พัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี	
6	โรงเรียนมีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อส่งเสริมพลเมืองดี		

ตาราง 8 (ต่อ)

กลยุทธ์เชิงแก้ไข		จุดอ่อน (Weaknesses: W)	
WO		ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	
		5	ครูไม่มีทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดการการเรียนรู้
		8	ครูบางส่วนยังขาดความเข้าใจและความเชี่ยวชาญด้านพลเมืองดี
		10	ครูที่มีประสบการณ์ในการจัดการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดียังมีไม่เพียงพอ
โอกาส (Opportunities: O)		กลยุทธ์ (Strategy)	
13	การใช้ความรู้ท้องถิ่นร่วมกับเทคโนโลยีช่วยให้เด็กเรียนรู้เชื่อมโยงการเรียนรู้กับสังคม		
2	ผู้นำท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมพลเมืองดี		
6	โรงเรียนมีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อส่งเสริมพลเมืองดี		

ตาราง 9 แสดง SWOT Matrix ด้านการบริหารจัดการ

กลยุทธ์เชิงป้องกัน		จุดแข็ง (Strengths: S)	
ST		ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารการจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ	
		1	ผู้บริหารกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากรทุกฝ่ายอย่างเหมาะสม ทำให้การดำเนินงานมีทิศทาง
		2	โรงเรียนมีนโยบายและโครงสร้างที่สนับสนุนการพัฒนาความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
		3	ผู้บริหารกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน และมีแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริง
		5	มีแผนพัฒนาของโรงเรียนมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ พร้อมมีระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
		23	ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และถ่ายทอดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองต้นรู้ได้อย่างชัดเจน
		24	โรงเรียนมีแผนการพัฒนาที่บูรณาการแนวคิดพลเมืองต้นรู้ไว้ในเป้าหมายหลัก และสามารถดำเนินกิจกรรมตามแผนได้จริง
อุปสรรค (Threats: T)		กลยุทธ์ (Strategy)	
1	การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองส่งผลต่อนโยบายการพัฒนาความเป็นพลเมืองต้นรู้	เพิ่มขีดความสามารถในการกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดของโรงเรียนในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	
2	นโยบายการศึกษาเปลี่ยนแปลงตามรัฐบาล ทำให้โรงเรียนต้องปรับตัวตลอดเวลา ทำให้แนวทางไม่ต่อเนื่อง		
3	หลักสูตรและกฎเกณฑ์ยังให้ความสำคัญกับความรู้นักวิชาการมากกว่าทักษะพลเมือง		

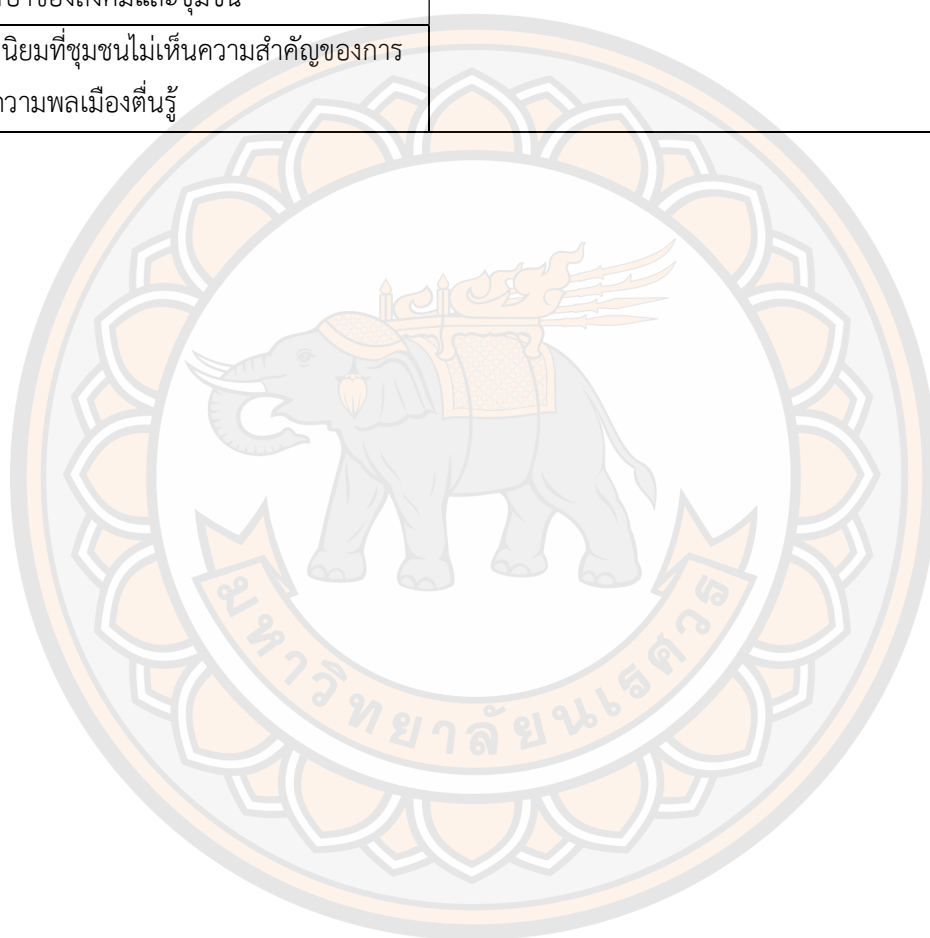
ตาราง 9 (ต่อ)

กลยุทธ์เชิงป้องกัน		จุดแข็ง (Strengths: S)
ST		ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ
		1 ผู้บริหารกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากรทุกฝ่ายอย่างเหมาะสม ทำให้การดำเนินงานมีทิศทาง
		5 มีแผนพัฒนาของโรงเรียนมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ พร้อมมีระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
		6 โรงเรียนมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอยู่เสมอ
		23 ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และถ่ายทอดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองต้นรู้ได้อย่างชัดเจน
		24 โรงเรียนมีแผนการพัฒนาที่บูรณาการแนวคิดพลเมืองต้นรู้ไว้ในเป้าหมายหลัก และสามารถดำเนินกิจกรรมตามแผนได้จริง
อุปสรรค (Threats: T)		กลยุทธ์ (Strategy)
1	การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองส่งผลต่อนโยบายการพัฒนาความเป็นพลเมืองต้นรู้	พัฒนาระบบการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
2	นโยบายการศึกษาเปลี่ยนแปลงตามรัฐบาล ทำให้โรงเรียนต้องปรับตัวตลอดเวลาทำให้แนวทางไม่ต่อเนื่อง	
3	หลักสูตรและกฎเกณฑ์ยังให้ความสำคัญกับความรู้วิชาการมากกว่าทักษะพลเมือง	

ตาราง 9 (ต่อ)

กลยุทธ์เชิงป้องกัน		จุดแข็ง (Strengths: S)	
ST		ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ	
		2	โรงเรียนมีนโยบายและโครงสร้างที่สนับสนุนการพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
		5	มีแผนพัฒนาของโรงเรียนมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ พร้อมมีระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
		6	โรงเรียนมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอยู่เสมอ
		7	บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจนโยบายการจัดการศึกษาในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้
		23	ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และถ่ายทอดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ได้อย่างชัดเจน
		24	โรงเรียนมีแผนการพัฒนาที่บูรณาการแนวคิดพลเมืองตื่นรู้ไว้ในเป้าหมายหลัก และสามารถดำเนินกิจกรรมตามแผนได้จริง
		25	การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ครู นักเรียน ชุมชน มีการประชุมร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็นและจัดกิจกรรมคุณลักษณะพลเมืองตื่นรู้
อุปสรรค (Threats: T)		กลยุทธ์ (Strategy)	
1	การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองส่งผลต่อนโยบายการพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นรู้	กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง	
2	นโยบายการศึกษาเปลี่ยนแปลงตามรัฐบาลทำให้โรงเรียนต้องปรับตัวตลอดเวลาทำให้แนวทางไม่ต่อเนื่อง		

4	งบประมาณของโรงเรียนมีข้อจำกัดทำให้ บางกิจกรรมไม่สามารถดำเนินการได้ตาม แผน หรือถูกยกเลิกไป	
5	การขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรม พลเมืองตื่นรู้ ทำให้การดำเนินงานบางช่วง หยุดชะงัก ไม่ต่อเนื่อง	
8	ปัญหาการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมและข้าม ภาษาของสังคมและชุมชน	
9	ค่านิยมที่ชุมชนไม่เห็นความสำคัญของการ มีความพลเมืองตื่นรู้	

ตาราง 10 แสดง SWOT Matrix ด้านงบประมาณ

กลยุทธ์เชิงป้องกัน		จุดแข็ง (Strengths: S)	
ST		ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	
		19	โรงเรียนมีระบบจัดการงบประมาณที่ชัดเจน สามารถเบิกจ่ายได้รวดเร็วและตรวจสอบได้
		20	การจัดสรรงบประมาณเพื่อกิจกรรมพลเมืองอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะกิจกรรมจิตอาสาและโครงการพัฒนาทักษะพลเมือง ทำให้กิจกรรมมีความต่อเนื่องและยั่งยืน
		5	มีแผนพัฒนาของโรงเรียนมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ พร้อมมีระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
		24	โรงเรียนมีแผนการพัฒนาที่บูรณาการแนวคิดพลเมืองต้นรู้ไว้ในเป้าหมายหลัก และสามารถดำเนินกิจกรรมตามแผนได้จริง
		26	การประเมินผลและปรับปรุงการบริหารจัดการ มีการประเมินผลโครงการพัฒนาผู้เรียนและนำผลมาวางแผนต่อเนื่องในปีถัดไป
อุปสรรค (Threats: T)		กลยุทธ์ (Strategy)	
2	นโยบายการศึกษาเปลี่ยนแปลงตามรัฐบาล ทำให้โรงเรียนต้องปรับตัวตลอดเวลา ทำให้แนวทางไม่ต่อเนื่อง	เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า	
4	งบประมาณของโรงเรียนมีข้อจำกัดทำให้บางกิจกรรมไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผน หรือถูกยกเลิกไป		
5	การขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรมพลเมืองต้นรู้ ทำให้การดำเนินงานบางช่วงหยุดชะงักไม่ต่อเนื่อง		

6	ปัญหาทางด้านภาวะเศรษฐกิจ ที่ถดถอยส่งผลให้ผู้ปกครองบางส่วน ขาดความคล่องตัวด้านค่าใช้จ่ายของ บุตรหลาน	
10	ค่านิยมที่ชุมชนไม่เห็นความสำคัญของการมีความ พลเมืองตื่นรู้	

ตาราง 10 (ต่อ)

กลยุทธ์เชิงแก้ไข		จุดอ่อน (Weaknesses: W)
WO		ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
		3 โรงเรียนขาดการเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานด้านการเป็นพลเมืองตื่นรู้แก่ชุมชน
		6 โรงเรียนขาดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับองค์กรบุคคล ชุมชน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
		12 งบประมาณของสถานศึกษามีจำกัด ขั้นตอนอนุมัติและจัดซื้อใช้เวลานาน ทำให้บางกิจกรรมดำเนินการไม่เต็มที่
		13 งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้
		19 ขาดการวิเคราะห์บริบทของชุมชนและแนวโน้มสังคมเชิงลึกเพื่อนำมาใช้กำหนดทิศทางการพัฒนา
		20 การกำกับติดตามเครือข่ายสังคม ในการมีส่วนร่วมพัฒนาพลเมืองตื่นรู้
โอกาส (Opportunities: O)		กลยุทธ์ (Strategy)
2	ผู้นำท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมพลเมืองตื่นรู้	สร้างความเข้มแข็งในการระดมทรัพยากรจากเครือข่าย
6	โรงเรียนมีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อส่งเสริมพลเมืองตื่นรู้	
9	การสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชนความเข้าใจของผู้ปกครองและชุมชนช่วยเสริมกิจกรรมพลเมือง	
13	การใช้ความรู้ท้องถิ่นร่วมกับเทคโนโลยีช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงการเรียนรู้กับสังคม	
15	จัดเวทีร่วมกับชุมชน เช่น เชิญปราชญ์ท้องถิ่นมาแลกเปลี่ยน สร้างเวทีเสวนาเกี่ยวกับการอยู่ร่วมในสังคมพหุวัฒนธรรม	

ตาราง 10 (ต่อ)

กลยุทธ์เชิงป้องกัน		จุดอ่อน (Weaknesses: W)	
WT		ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	
		1	โครงสร้างของบางกลุ่มบริหารยังไม่สอดคล้องกับภาระงานจริง บางงานมีลักษณะซ้ำซ้อน
		15	ขาดการนำสื่อดิจิทัลมาใช้ในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้
		16	อุปกรณ์สนับสนุนในการพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นรู้มีจำนวนจำกัดและไม่ทันสมัย
		18	ตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นรู้ไม่ชัดเจน
		19	ขาดการวิเคราะห์บริบทของชุมชนและแนวโน้มสังคมเชิงลึกเพื่อนำมาใช้กำหนดทิศทางการพัฒนา
		20	การกำกับติดตามเครือข่ายสังคม ในการมีส่วนร่วมพัฒนาพลเมืองตื่นรู้
อุปสรรค (Threats: T)		กลยุทธ์ (Strategy)	
11	ความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตของนักเรียนบางกลุ่ม ทำให้โอกาสในการเรียนรู้ไม่เท่าเทียม	เพิ่มประสิทธิภาพการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	
13	ช่องว่างทางดิจิทัลทำให้นักเรียนเข้าไม่ถึงเทคโนโลยี		
4	งบประมาณของโรงเรียนมีข้อจำกัด ทำให้บางกิจกรรมไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผน หรือถูกยกเลิกไป		

ตาราง 10 (ต่อ)

กลยุทธ์เชิงป้องกัน		จุดแข็ง (Strengths: S)	
ST		ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	
		19	โรงเรียนมีระบบจัดการงบประมาณที่ชัดเจน สามารถเบิกจ่ายได้รวดเร็วและตรวจสอบได้
		20	การจัดสรรงบประมาณเพื่อกิจกรรมพลเมืองอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะกิจกรรมจิตอาสาและโครงการพัฒนาทักษะพลเมือง ทำให้กิจกรรมมีความต่อเนื่องและยั่งยืน
		5	มีแผนพัฒนาของโรงเรียนมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ พร้อมมีระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
		6	โรงเรียนมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอยู่เสมอ
		19	โรงเรียนมีระบบจัดการงบประมาณที่ชัดเจน สามารถเบิกจ่ายได้รวดเร็วและตรวจสอบได้
		20	การจัดสรรงบประมาณเพื่อกิจกรรมพลเมืองอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะกิจกรรมจิตอาสาและโครงการพัฒนาทักษะพลเมือง ทำให้กิจกรรมมีความต่อเนื่องและยั่งยืน
		26	การประเมินผลและปรับปรุงการบริหารจัดการ มีการประเมินผลโครงการพัฒนาผู้เรียนและนำผลมาวางแผนต่อเนื่องในปีถัดไป
อุปสรรค (Threats: T)		กลยุทธ์ (Strategy)	
2	นโยบายการศึกษาเปลี่ยนแปลงตามรัฐบาล ทำให้โรงเรียนต้องปรับตัวตลอดเวลา ทำให้แนวทางไม่ต่อเนื่อง	กำกับ ติดตาม การบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า	
4	งบประมาณของโรงเรียนมีข้อจำกัด ทำให้บางกิจกรรมไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผน หรือถูกยกเลิกไป		
5	การขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรมพลเมืองตื่นรู้ ทำให้การดำเนินงานบางช่วงหยุดชะงัก ไม่ต่อเนื่อง		
6	ปัญหาทางด้านภาวะเศรษฐกิจ ที่ถดถอยส่งผลให้ผู้ปกครองบางส่วนขาดความคล่องตัวด้านค่าใช้จ่ายของบุตรหลาน		
10	ค่านิยมที่ชุมชนไม่เห็นความสำคัญของการมีความพลเมืองตื่นรู้		

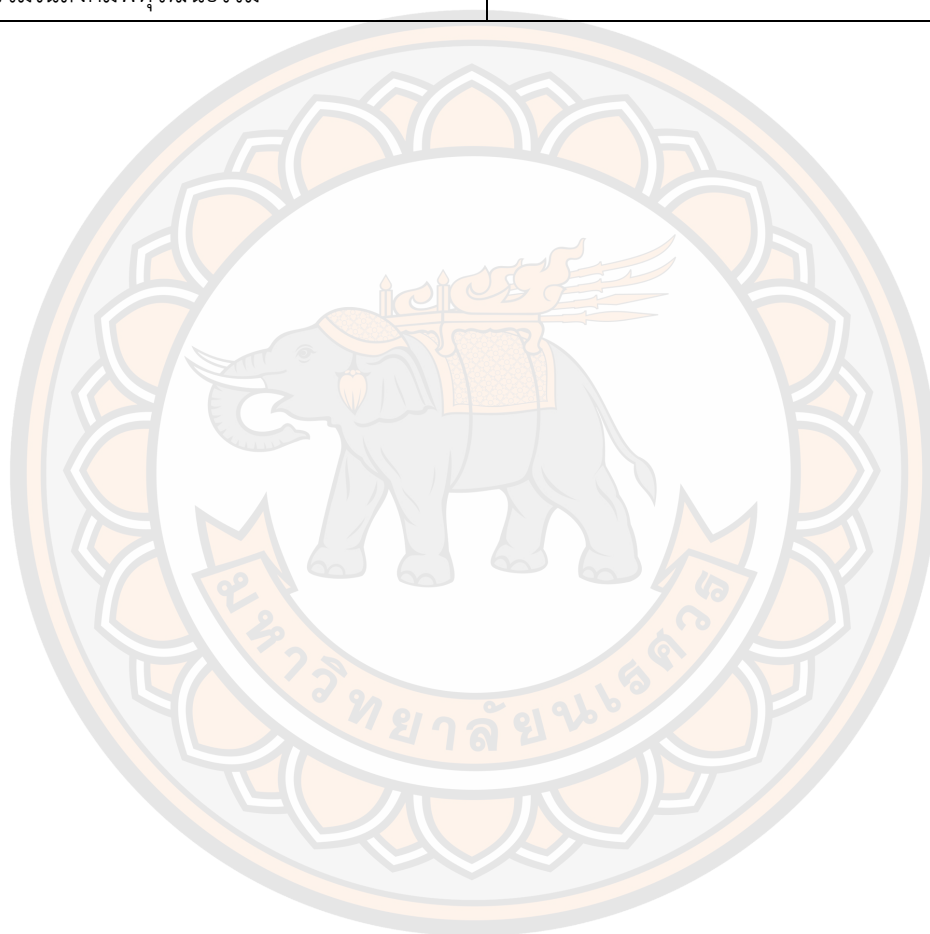
ตาราง 11 แสดง SWOT Matrix ด้านเครือข่ายความร่วมมือ

กลยุทธ์เชิงแก้ไข		จุดอ่อน (Weaknesses: W)
WO		ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
		3 โรงเรียนขาดการเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานด้านการเป็นพลเมืองตื่นรู้แก่ชุมชน
		6 โรงเรียนขาดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับองค์กรบุคคล ชุมชน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
		10 ครูที่มีประสบการณ์ในการจัดการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ยังมีไม่เพียงพอ
		12 งบประมาณของสถานศึกษามีจำกัด ขั้นตอนอนุมัติและจัดซื้อใช้เวลานาน ทำให้บางกิจกรรมดำเนินการไม่เต็มที่
		19 ขาดการวิเคราะห์บริบทของชุมชนและแนวโน้มสังคมเชิงลึกเพื่อนำมาใช้กำหนดทิศทางการพัฒนา
		20 การกำกับติดตามเครือข่ายสังคม ในการมีส่วนร่วมพัฒนาพลเมืองตื่นรู้
โอกาส (Opportunities: O)		กลยุทธ์ (Strategy)
2	ผู้นำท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมพลเมืองตื่นรู้	สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
6	โรงเรียนมีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อส่งเสริมพลเมืองตื่นรู้	
9	การสนับสนุนจากผู้ประกอบการและชุมชน ความเข้าใจของผู้ปกครองและชุมชนช่วยเสริมกิจกรรมพลเมือง เช่น การมีส่วนร่วมในโครงการจิตอาสาและการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม	
12	การใช้เทคโนโลยีและแอปพลิเคชันช่วยให้นักเรียนเรียนรู้พลเมืองตื่นรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา	
13	การใช้ความรู้ท้องถิ่นร่วมกับเทคโนโลยีช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงการเรียนรู้กับสังคม	
14	โรงเรียนมีการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการเรียนรู้พลเมืองมาใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อคิดวิจารณ์ญาณ	
15	จัดเวทีร่วมกับชุมชน เช่น เชิญปราชญ์ท้องถิ่นมาแลกเปลี่ยน สร้างเวทีเสวนาเกี่ยวกับการอยู่ร่วมในสังคมพหุวัฒนธรรม	

ตาราง 11 (ต่อ)

กลยุทธ์เชิงรุก		จุดแข็ง (Strengths: S)
SO		ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
		2 โรงเรียนมีนโยบายและโครงสร้างที่สนับสนุนการพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
		4 โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สนับสนุนการมีความเป็นพลเมืองตื่นรู้
		5 มีแผนพัฒนาของโรงเรียนมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ พร้อมมีระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
		6 โรงเรียนมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอยู่เสมอ
		9 นักเรียนมีทักษะการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบในกิจกรรมพลเมือง เช่น จิตอาสาและการเป็นผู้นำ
		25 การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ครู นักเรียน ชุมชน มีการประชุมร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็นและจัดกิจกรรมคุณลักษณะพลเมืองตื่นรู้
โอกาส (Opportunities: O)		กลยุทธ์ (Strategy)
2	ผู้นำท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมพลเมืองตื่นรู้	บูรณาการความร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
6	โรงเรียนมีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อส่งเสริมพลเมืองตื่นรู้	
9	การสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชน ความเข้าใจของผู้ปกครองและชุมชนช่วยเสริมกิจกรรมพลเมือง	
12	การใช้เทคโนโลยีและแอปพลิเคชันช่วยให้นักเรียนเรียนรู้พลเมืองตื่นรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา	

13	การใช้ความรู้ท้องถิ่นร่วมกับเทคโนโลยีช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงการเรียนรู้กับสังคม	
14	โรงเรียนมีการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการเรียนรู้พลเมืองมาใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อคิดวิจารณ์ญาณ	
15	จัดเวทีร่วมกับชุมชน เช่น เชิญปราชญ์ท้องถิ่นมาแลกเปลี่ยน สร้างเวทีเสวนาเกี่ยวกับการอยู่ร่วมในสังคมพหุวัฒนธรรม	

จากการวิเคราะห์ SWOT Matrix ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางของประเด็นกลยุทธ์ได้ 5 ประเด็น 16 กลยุทธ์ ดังนี้

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 1.1 เสริมสร้างคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้

กลยุทธ์ที่ 1.2 เพิ่มประสิทธิภาพในการวัดและประเมินผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้

กลยุทธ์ที่ 1.3 พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 1.4 นิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 2.1 สร้างความร่วมมือกับเครือข่าย หน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 2.2 พัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้

กลยุทธ์ที่ 2.3 พัฒนาความสามารถของบุคลากร ด้านเทคโนโลยีในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน เพื่อให้ตอบโจทย์โลกยุคปัจจุบัน

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารการจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ

กลยุทธ์ที่ 3.1 เพิ่มขีดความสามารถในการกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดของโรงเรียนในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 3.2 พัฒนาระบบการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 3.3 กำกับ ติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 4.1 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า

กลยุทธ์ที่ 4.2 สร้างความเข้มแข็งในการระดมทรัพยากรจากเครือข่าย

กลยุทธ์ที่ 4.3 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่าย อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 4.4 กำกับ ติดตาม การบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 5.1 สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 5.2 บูรณาการความร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

ขั้นที่ 1.3 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาตามประเด็นกลยุทธ์

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาตามประเด็นกลยุทธ์ ใน 5 ประเด็นกลยุทธ์ 16 กลยุทธ์ โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน มีรายละเอียดประเด็นสามารถสรุปผลการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

จากประเด็นสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ กลยุทธ์ที่ 1.1 แนวทางการเสริมสร้างคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ได้อย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็น ดังนี้

1) พัฒนาหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการความเป็นพลเมืองตื่นรู้
ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

โรงเรียนควรมีหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างจริงจังเพราะเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและการอยู่ร่วมกันในสังคม การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และแผนการสอนที่บูรณาการแนวคิดพลเมืองตื่นรู้ จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะสมาชิกของสังคมได้ดียิ่งขึ้น...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

ควรเริ่มต้นจากการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจแนวคิด พลเมืองตื่นรู้ ให้กับครูทุกกลุ่มสาระก่อน เพราะถ้าครูเข้าใจตรงกัน ก็จะสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของนักเรียน และปัญหาของสังคมรอบตัวได้จริง ไม่ใช่แค่สอนตามเนื้อหาหนังสือเรียนเท่านั้น”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

สิ่งสำคัญอีกอย่างคือควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูในการพัฒนาแผนการสอน โดยเฉพาะแผนที่เน้นกระบวนการคิดเชิงระบบและจิตสาธารณะ จะช่วยให้เกิดแนวปฏิบัติที่ต่อเนื่อง และยั่งยืนในทุกระดับชั้น ไม่ใช่เพียงกิจกรรมเฉพาะครั้ง แต่เป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันของทั้งโรงเรียน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

2) ผลิตภัณฑ์การเรียนรู้และเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อปลูกฝังความเป็นพลเมืองต้นรู้ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ควรให้ความสำคัญกับการใช้สื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการปลูกฝังความเป็นพลเมืองต้นรู้ โดยเฉพาะสื่อที่ช่วยกระตุ้นการคิดเชิงวิพากษ์ เช่น วิดีโอสะท้อนปัญหาสังคม หรือเกมจำลองสถานการณ์ ที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจผลของการกระทำต่อสังคมและผู้อื่นได้ชัดเจนขึ้น...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 1 กรกฎาคม 2568)

เห็นว่าครูควรสร้างสื่อด้วยตนเอง เช่น คลิปสั้นหรือสื่อออนไลน์รณรงค์ประเด็นพลเมืองต้นรู้ เพราะจะช่วยพัฒนาทักษะดิจิทัลและความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง พร้อมทั้งควรมีระบบติดตามและประเมินคุณภาพของสื่อ เพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่องในระดับโรงเรียนครับ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู ชุมชน และหน่วยงานภายนอกในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ทั้งครู ชุมชน และหน่วยงานภายนอก เพราะเมื่อเรามีพื้นที่ร่วมกันออกแบบกิจกรรม เช่น โครงการบริการสังคม หรือศึกษาภาคสนาม นักเรียนจะได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและเข้าใจบทบาทของตนในสังคมมากขึ้น..

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

มีความเห็นว่าการให้ชุมชนหรือหน่วยงานภายนอก เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรม เป็นเรื่องที่ดีมาก เพราะเด็กจะได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงในพื้นที่...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

4) จัดระบบการประเมินผลการเรียนรู้และพฤติกรรมการเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ในด้านการประเมินผล ควรมีระบบประเมินที่ครอบคลุมทั้งความรู้ เจตคติ และพฤติกรรม อาจจะเป็น แฟ้มสะสมงาน การประเมินตนเอง หรือการสะท้อนผลหลังทำกิจกรรม จะช่วยให้เราเห็นพัฒนาการของนักเรียนรอบด้าน และสามารถนำข้อมูลไปปรับปรุงแผนการเรียนรู้ในปีต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

การประเมินเรื่องพลเมืองต้นรู้ไม่ควรดูแค่ผลคะแนน แต่ควรดูจากพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ และเจตคติด้วย...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรมีระบบติดตามผลการประเมินที่ต่อเนื่อง สรุปรายชื่อจากครูทุกระดับชั้นเพื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกัน แล้วปรับปรุงกิจกรรมหรือแผนการเรียนรู้ในปีต่อไป...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

จากประเด็นสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ กลยุทธ์ที่ 1.2 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการวัดและประเมินผล การส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ได้อย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็น ดังนี้

1) วัดและประเมินผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ตามสภาพจริง ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ควรมีการประเมินความเป็นพลเมืองต้นรู้โดยใช้แนวทางการประเมินตามสภาพจริง เพราะจะช่วยให้เราเห็นทั้งความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมของนักเรียนอย่างรอบด้าน ไม่ใช่แค่คะแนนจากแบบทดสอบเท่านั้น เด็กจะได้แสดงออกในสิ่งที่เขาทำได้จริงในสถานการณ์จริง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

การออกแบบเกณฑ์การประเมินควรเชื่อมโยงกับสมรรถนะหลักของผู้เรียน การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้การประเมินสะท้อนคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนาอย่างแท้จริง ครูเองก็จะสามารถใช้ข้อมูลเหล่านี้วางแผนปรับการสอนให้เหมาะกับนักเรียนแต่ละคนได้ดียิ่งขึ้น...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

ผลการประเมินควรรายงานในลักษณะของพัฒนาการ มากกว่าการให้คะแนนครั้งเดียวเพราะ จะช่วยให้นักเรียนเห็นความก้าวหน้าของตนเอง และได้รับคำแนะนำเพื่อปรับปรุงต่อเนื่อง
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

2) พัฒนาเครื่องมือ เกณฑ์การวัดและประเมินผล ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนทุกด้าน
ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

โรงเรียนควรเริ่มจากการกำหนดกรอบแนวคิดที่ชัดเจนก่อนว่าพลเมืองตื่นรู้ ในมุมของโรงเรียน เราคืออะไร แล้วจึงพัฒนาเครื่องมือที่วัดได้ครบทั้งความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของนักเรียน...
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

เครื่องมือประเมินควรมีหลายรูปแบบ ทั้งแบบสังเกต แบบประเมินตนเอง และแฟ้มสะสมงาน เพื่อให้เห็นพัฒนาการของนักเรียนในสถานการณ์จริง ไม่จำกัดแค่การสอบในห้องเรียน...
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

เกณฑ์การประเมินควรมีความชัดเจน ใช้คำอธิบายพฤติกรรมแต่ละระดับให้เข้าใจง่าย เพื่อให้ครูทุกคนใช้มาตรฐานเดียวกัน และสะท้อนผลลัพธ์ของผู้เรียนได้ตรงตามจริง...
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

หลังจากพัฒนาเครื่องมือแล้ว ควรมีการทดลองใช้และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เครื่องมือ มีความเที่ยงตรงและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนของเรา...
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

3) สร้างการมีส่วนร่วมการประเมินผลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้ง ตนเอง เพื่อน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

การประเมินความเป็นพลเมืองตื่นรู้ไม่ควรเป็นหน้าที่ของครูเพียงคนเดียว ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินตนเองและเพื่อนร่วมชั้นด้วย เพื่อให้เขาได้สะท้อนพฤติกรรมของตนและเรียนรู้จากกันและกัน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

เห็นว่าควรตั้งผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินด้วย เพราะพวกเขาได้เห็นพฤติกรรมของนักเรียนในชีวิตจริงนอกห้องเรียน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้การประเมินมีมิติที่รอบด้านมากขึ้น...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2,19 กรกฎาคม 2568)

ควรสร้างการประเมินที่นักเรียนได้สะท้อนตัวเอง เพราะทำให้รู้ว่าตัวเองควรปรับปรุงตรงไหน และเมื่อได้ฟังความคิดเห็นจากเพื่อนหรือครู จะทำให้นักเรียนอยากพัฒนาตัวเองให้ดีขึ้น...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

การมีส่วนร่วมจากหลายฝ่ายช่วยให้ข้อมูลการประเมินมีความน่าเชื่อถือและเป็นธรรม...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการประเมินหลาย ๆ ด้านไม่เพียงแต่ในโรงเรียน เพราะกิจกรรมพลเมืองต้นรู้นี้ นักเรียนต้องออกไปใช้ในชุมชนด้วย...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

4) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสนับสนุนการประเมินผล ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาระบบประเมิน ระบบออนไลน์สามารถรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลได้แบบเรียลไทม์ ลดภาระครูและเพิ่มความแม่นยำในการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

ที่สำคัญควรใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการประเมิน เช่น ระบบบันทึกพฤติกรรมออนไลน์ หรือ e-Portfolio เพื่อให้ครูติดตามพัฒนาการของนักเรียนได้สะดวกและต่อเนื่อง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4 ,22 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนต้องลงทุนกับเทคโนโลยี และทุกคนที่อยู่เบื้องหลังกิจกรรมนี้ควรใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประเมินผล...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5,24 กรกฎาคม 2568)

จากประเด็นสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ กลยุทธ์ที่ 1.3 แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึนรู้ของนักเรียนได้อย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็น ดังนี้

1) จัดกิจกรรมค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึนรู้ของนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

กิจกรรมค่ายเป็นรูปแบบการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ทรงพลังมาก นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำจริง ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น และเรียนรู้การแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง ซึ่งช่วยปลูกฝังความเป็นพลเมืองตึนรู้ได้อย่างเป็นธรรมชาติ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

ควรจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับความเป็นพลเมืองตึนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้เห็นว่าจะสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาจริงในชุมชนหรือชีวิตจริงได้...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรจัดกิจกรรมค่าย เพราะนักเรียนจะได้ออกไปเรียนรู้นอกห้อง ได้เจอปัญหาจริง ๆ แล้วต้องช่วยกันคิดแก้ไขปัญหา ที่จะทำให้เข้าใจการทำงานเป็นทีมและเห็นคุณค่าของการช่วยเหลือสังคมมากขึ้น...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรสนับสนุนให้ทุกกลุ่มสาระร่วมกันออกแบบค่ายบูรณาการ เพื่อให้กิจกรรมไม่แยกส่วนกัน แต่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ต่อเนื่อง ที่ส่งเสริมทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะความเป็นพลเมือง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

คิดว่าการจัดค่ายในชุมชนช่วยให้เด็กได้เรียนรู้จากของจริง เห็นปัญหาจริง และเข้าใจบริบทของพื้นที่ ชุมชนเองก็ยินดีให้ความร่วมมือ เพราะถือว่าเป็นการร่วมกันสร้างเยาวชนที่มีจิตสำนึกและรับผิดชอบต่อสังคม...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

2) สร้างเวทีการแสดงออก และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการสร้างความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

คิดว่าโรงเรียนควรจัดเวทีการแสดงออกและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับนักเรียนในประเด็นนี้ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาความเป็นพลเมืองต้นรู้ เพราะช่วยให้นักเรียนฝึกแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และเรียนรู้ที่จะเคารพความแตกต่างของเพื่อนร่วมชั้น...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

การจัดเวทีได้ว่าที่เชิงสร้างสรรค์ หรือเวทีนำเสนอผลงานโครงงานพลเมืองต้นรู้ เป็นวิธีที่ดีมาก นักเรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์และสื่อสารแนวคิดเพื่อส่วนรวมอย่างจริงจัง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรสร้างเวทีเสวนาให้กับนักเรียนได้ร่วมกับชุมชน เพราะทำให้ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ใหญ่และเพื่อน ๆ พร้อมได้ฝึกพูดอย่างมั่นใจและเห็นคุณค่าของการฟังผู้อื่น...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

กิจกรรมเวทีการแสดงออกเหล่านี้ควรเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการสื่อสาร การคิดเชิงวิเคราะห์ และการมีส่วนร่วมทางสังคมอย่างต่อเนื่อง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยน ที่ต้องออกแบบให้ ตอบโจทย์สมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยผสมผสานการเรียนรู้แบบลงมือทำและการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะชีวิตควบคู่กับคุณลักษณะพลเมืองที่ดี ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

จากประเด็นสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ กลยุทธ์ที่ 1.4 แนวทางการนิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนได้อย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็น ดังนี้

1) สร้างการรับรู้ การเตรียมการนิเทศ ติดตาม ของผู้นิเทศ ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องที่จัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

การชี้แจงวัตถุประสงค์และแนวทางการประเมินก่อนการนิเทศสำคัญมากเพราะทำให้ครูทุกคนเข้าใจตรงกัน และมั่นใจในการดำเนินกิจกรรมและเก็บข้อมูลผลการเรียนรู้ของนักเรียน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

การอบรมหรือแจ้งให้ครูรู้จักเครื่องมือและเกณฑ์การนิเทศเป็นเรื่องจำเป็นเพราะจะช่วยให้เราสามารถติดตามและให้คำแนะนำแก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน..

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรให้ความรู้หรือสร้างการรับรู้ ก่อนการนิเทศ เพื่อทราบแนวปฏิบัติร่วมกันซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญทำให้ทุกฝ่ายมีทิศทางเดียวกัน สามารถตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินกิจกรรมได้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

การเตรียมความพร้อมของทุกฝ่ายตั้งแต่ต้นช่วยลดความสับสนและเพิ่มความมั่นใจในการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะเมื่อต้องนิเทศการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนในทุกระดับชั้น...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

การสร้างการเข้าใจร่วมกันและมีมาตรฐานในการนิเทศจะทำให้การติดตามพัฒนาการนักเรียนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและเชื่อถือได้ อีกทั้งยังช่วยให้ครูและผู้นิเทศสามารถให้คำแนะนำที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับนักเรียนด้วย...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

2. นิเทศการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของครู ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

โรงเรียนควรมีการนิเทศเพราะจะทำให้ครูเข้าใจแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างชัดเจน ผู้นิเทศช่วยชี้แจงวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และเกณฑ์การประเมิน ทำให้ครูมั่นใจว่ากิจกรรมที่จัดมีความสอดคล้องกับเป้าหมาย...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

การนิเทศช่วยให้เราได้เรียนรู้วิธีใช้เครื่องมือและเกณฑ์การประเมินอย่างถูกต้อง ทำให้สามารถติดตามพัฒนาการนักเรียนได้ตรงจุด และให้คำแนะนำที่เหมาะสมตามความต้องการของแต่ละคน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

การนิเทศของผู้นิเทศไม่ใช่แค่การตรวจสอบ แต่เป็นการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนครับ ทำให้ทุกฝ่ายมีแนวทางเดียวกัน และสามารถประเมินพัฒนาการด้านความเป็นพลเมืองตื่นรู้ได้อย่างรอบด้าน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรจัดการนิเทศที่มีมาตรฐานเพื่อช่วยให้ครูทุกคนมั่นใจในการดำเนินกิจกรรม และสามารถตรวจสอบ ติดตามผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง เป็นการสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาผู้เรียน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

การนิเทศเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาครู เพราะนอกจากสร้างความเข้าใจตรงกันแล้วยังช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงกิจกรรมและแนวทางการสอนให้สอดคล้องกับการพัฒนาพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนได้จริง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

3) สะท้อนผลการนิเทศ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของครู ดังคำสัมภาษณ์
ต่อไปนี้

โรงเรียนควรมีการสะท้อนผลหลังการนิเทศ เพื่อให้ครูได้พูดถึงปัญหาและข้อเสนอแนะ
จริง ๆ จะช่วยให้เราสามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนและบริบทของโรงเรียน
ได้ดียิ่งขึ้น...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

การประชุมสรุปผลร่วมกับผู้นิเทศช่วยให้เราเข้าใจภาพรวมของการจัดกิจกรรม และเห็นแนว
ทางการปรับปรุงได้ทันทีนอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ครูแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันด้วย...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

มีความเห็นว่าการสะท้อนผลเป็นขั้นตอนสำคัญ เพราะทำให้กระบวนการนิเทศไม่จบแค่การ
สังเกต แต่เกิดเป็นการพัฒนาต่อเนื่อง เราจะได้ข้อมูลเชิงลึกจากครูเพื่อนำมาปรับปรุงเครื่องมือและ
แนวทางการนิเทศในครั้งต่อไป...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

ควรร่วมกันรวบรวมและรายงานผลการนิเทศ อาจจะใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการช่วย เพื่อให้
ข้อมูลโปร่งใสและเข้าถึงง่าย ครูและผู้นิเทศสามารถวิเคราะห์ผลเชิงสถิติ เพื่อวางแผนพัฒนาต่อเนื่อง
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

การสะท้อนผลทำให้กระบวนการนิเทศเป็นระบบมากขึ้นไม่เพียงแต่ติดตามความก้าวหน้าของ
นักเรียน แต่ยังสร้างมาตรฐานการนิเทศที่เป็นระบบและต่อเนื่องสำหรับโรงเรียนด้วย...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

2. ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน

จากประเด็นสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ กลยุทธ์ที่ 2.1 แนวทางการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนได้อย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็น ดังนี้

1) จัดทำบันทึกข้อตกลงการสร้างความร่วมมือกับเครือข่าย หน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

โรงเรียนควรมีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เพื่อให้มั่นใจว่าการพัฒนาครูจะสอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน เพราะโรงเรียนจะได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

ข้อตกลงความร่วมมือจะช่วยสร้างกรอบการทำงานที่ชัดเจน ทำให้ทุกฝ่ายเข้าใจบทบาทและหน้าที่ร่วมกันในการพัฒนาบุคลากร และสามารถวางแผนกิจกรรมการอบรมหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบดังนั้นโรงเรียนควรรหาหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดทำ MOU ดังกล่าว...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรประสานหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะสามารถช่วยตรงนี้ได้ การทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือจะช่วยให้หน่วยงานทราบความต้องการของโรงเรียน และครูจะสามารถออกแบบกิจกรรมพัฒนาครูที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของนักเรียนแต่ละพื้นที่...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

ควรมีข้อตกลง MOU ทำให้การเข้าร่วมอบรมและเวิร์กช็อปต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น ครูจะได้รับความรู้และทักษะตรงตามเป้าหมายจากหน่วยงานต่าง ๆ และสามารถนำไปออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนได้จริง..

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

จากประเด็นสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ กลยุทธ์ที่ 2.2 แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ได้อย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็น ดังนี้

1) ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

โรงเรียนต้องจัดเวิร์กช็อปแบบลงมือทำ ช่วยให้ครูได้ทดลองออกแบบกิจกรรมจริง และสามารถปรับให้เหมาะกับบริบทของนักเรียนแต่ละชั้นเรียน สามารถนำไปใช้ได้จริง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการช่วยให้ครูเข้าใจวิธีออกแบบกิจกรรมที่เน้นการสร้างพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ทำให้สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาวิชากับกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะทางสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม..

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

มีความเห็นว่าถ้าครูได้ฝึกออกแบบกิจกรรมที่นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมได้มากขึ้นจะทำให้กิจกรรมสนุกและเห็นคุณค่าของการทำงานร่วมกัน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการช่วยให้ครูทุกคนมีแนวทางเดียวกันและสามารถออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ได้อย่างต่อเนื่องในทุกชั้นเรียน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

ควรจัดการฝึกอบรมแบบปฏิบัติการ เพื่อช่วยสร้างทักษะการวางแผนและออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของพลเมืองต้นรู้ ครูจะเห็นแนวทางการสร้างกิจกรรมที่เชื่อมโยงความรู้ ทักษะ และเจตคติได้อย่างครบถ้วน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

จากประเด็นสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ กลยุทธ์ที่ 2.3 แนวทางการพัฒนาความสามารถของบุคลากร ด้านเทคโนโลยีในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน เพื่อให้ตอบโจทย์โลกยุคปัจจุบันได้อย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็น ดังนี้

1) พัฒนาบุคลากรให้สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

โรงเรียนควรพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยี เพราะช่วยให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องพลเมืองต้นรู้ที่ทันสมัยและหลากหลาย สอดคล้องกับพฤติกรรมและความสนใจของนักเรียนในปัจจุบัน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

ครูควรได้รับการฝึกอบรมการใช้เครื่องมือดิจิทัล เช่น e-Learning หรือระบบ e-Portfolio เพื่อให้สามารถติดตามพัฒนาการของนักเรียนและสร้างกิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูสามารถใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ หรือโปรแกรมสร้างสื่ออินโฟกราฟิก เพื่อช่วยให้กิจกรรมมีความโต้ตอบและสนุกสนาน ทำให้นักเรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์และสะท้อนบทบาทความเป็นพลเมืองของตน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

การฝึกอบรมด้านเทคโนโลยีจะช่วยให้ครูสามารถบูรณาการความรู้และทักษะทางสังคมเข้ากับกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้การเรียนรู้เรื่องพลเมืองต้นรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรสร้างความเข้าใจเรื่องเทคโนโลยีและฝึกการใช้ที่เหมาะสมจะช่วยให้ครูออกแบบกิจกรรมที่นักเรียนสามารถสะท้อนความคิดและบทบาทพลเมืองต้นรู้ได้จริง อีกทั้งยังทำให้กิจกรรมมีความทันสมัยและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

2. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมบทบาทความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

โรงเรียนจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ครูเห็นแนวทางการสร้างคุณลักษณะพลเมืองดีให้กับนักเรียน ทำให้เกิดไอเดียใหม่ ๆ ที่สามารถนำไปปรับใช้กับนักเรียนได้จริง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

จัดเวทีการแบ่งปันแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้ช่วยให้ครูได้แรงบันดาลใจและเรียนรู้จากประสบการณ์ของกันและกัน ทำให้กิจกรรมมีความหลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของนักเรียน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

ควรมีเวทีที่ทำให้ครูสามารถทดลองแนวคิดใหม่ ๆ ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เชื่อมโยงกับชีวิตจริงและพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนได้เต็มที่..

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างเครือข่ายของครู ครูสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ เทคนิค และแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด ทำให้การจัดกิจกรรมพลเมืองดีมีคุณภาพและยั่งยืน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

ส่งเสริมให้มีเวทีของครูเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ครู และยังทำให้เกิดนวัตกรรมในการสอน อาจใช้เทคโนโลยี และกิจกรรมที่เน้นส่วนรวม ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติในเรื่องพลเมืองดี...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

3. ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารการจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ

จากประเด็นสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ กลยุทธ์ที่ 3.1 แนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดของโรงเรียนในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนได้อย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็น ดังนี้

1) สร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดความสำเร็จของโรงเรียนในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ควรกำหนดให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน เพราะทำให้ทุกฝ่ายรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และทิศทางที่กำหนดขึ้นสะท้อนความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง...
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนร่วมเสนอความคิดเห็นในการกำหนดวิสัยทัศน์และอัตลักษณ์ ทำให้ทุกคนเข้าใจเป้าหมายเดียวกันและพร้อมขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน...
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

ครูควรมีบทบาทสำคัญในการร่วมออกแบบตัวชี้วัดความสำเร็จ ครูเป็นผู้เห็นพัฒนาการของนักเรียนโดยตรง การกำหนดร่วมกันช่วยให้ตัวชี้วัดใช้ได้จริงและตรงจุด...
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

ชุมชนควรถูกเชิญเข้ามาร่วมตั้งแต่ต้น เพื่อให้เป้าหมายของโรงเรียนตอบโจทย์ท้องถิ่นและปลูกฝังให้เด็กมีความเป็นพลเมืองที่ใส่ใจสังคมของตนเอง...
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

2) จัดทำแผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเป็นกรอบและทิศทางให้โรงเรียน
ดังกล่าวดำเนินการต่อไป

ควรจัดทำแผนกลยุทธ์ ซึ่งเป็นเข็มทิศของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพอย่างเป็นระบบ แผน
ต้องมาจากการวิเคราะห์สภาพจริงของโรงเรียน ไม่ใช่เพียงคัดลอกแนวทางของผู้อื่น และที่สำคัญคือ
การเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง เพราะเมื่อทุกฝ่าย
ร่วมคิดร่วมวางแผน ผลลัพธ์ย่อมมีความยั่งยืนและปฏิบัติได้จริง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

ควรทำแผนกลยุทธ์ที่เชื่อมโยงกับคุณภาพผู้เรียนโดยตรง โดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนให้เป็น
พลเมืองต้นรู้ แผนที่ดีควรสะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนมุ่งสร้างผู้เรียนให้เติบโตอย่างสมดุลทั้งความรู้
คุณธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

ควรจัดทำแผนกลยุทธ์ และสิ่งสำคัญของการจัดทำแผนกลยุทธ์ คือ ต้องมีระบบติดตาม
ประเมิน และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรจัดทำแผนกลยุทธ์ที่มองทั้งมิติภายในและภายนอกโรงเรียน ต้องวิเคราะห์จุดแข็ง
จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) อย่างรอบด้าน เพื่อให้กลยุทธ์ตอบโจทย์สถานการณ์จริง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

ทุกคนที่เกี่ยวข้องควร รู้ เข้าใจ และนำไปใช้จริง ผู้บริหารควรสื่อสารให้ครู บุคลากร
และนักเรียนเห็นเป้าหมายเดียวกัน เช่น การมุ่งสร้างโรงเรียนที่พัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองต้นรู้
มีคุณธรรม และมีศักยภาพแข่งขันได้ในศตวรรษที่ 21 ถ้าแผนถูกขับเคลื่อนด้วยความเข้าใจร่วม แผน
นั้นจะมีพลังและเกิดผลอย่างยั่งยืน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

3) ประชุม สื่อสารทำความเข้าใจแผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ผู้บริหาร และครูที่รับผิดชอบ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ควรจัดให้มีการสื่อสารแผนกลยุทธ์ จะทำให้ผู้บริหารและครูเข้าใจทิศทางเดียวกัน เห็น เป้าหมายร่วม และสามารถแปลงแผนสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

จัดการประชุมทำความเข้าใจแผนควรเน้นให้ครูเห็นบทบาทของตนในแต่ละกลยุทธ์ เพื่อให้ ทุกคนมีส่วนร่วมจริง และรู้สึกเป็นเจ้าของแผนร่วมกัน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรทำให้ครูเข้าใจเป้าหมายของแผนกลยุทธ์ ครูจะสามารถออกแบบกิจกรรมการ เรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียนได้มากขึ้น...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

การสื่อสารแผน ไม่ควรเป็นเพียงการชี้แจง แต่ควรเปิดโอกาสให้ครูและผู้บริหารได้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อปรับแผนให้เหมาะสมกับบริบทจริงของโรงเรียน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

แผนกลยุทธ์จะขับเคลื่อนได้จริง ก็ต่อเมื่อทุกฝ่ายเข้าใจและเชื่อมโยงงานของตนเข้ากับ เป้าหมายหลักของโรงเรียน ดังนั้นการประชุมและสื่อสารจึงต้องต่อเนื่อง ไม่ใช่เพียงครั้งเดียว...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

4) จัดทำแผนการบริหารความเสี่ยง การดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

โรงเรียนควรมีการบริหารความเสี่ยง เพราะเป็นส่วนสำคัญของการขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์ ช่วยให้องค์กรสามารถคาดการณ์ ป้องกัน และเตรียมแนวทางแก้ไขปัญหได้อย่างเป็นระบบ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

ก่อนดำเนินงานตามแผน โรงเรียนควรมีการระบุความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในแต่ละกลยุทธ์ เช่น ด้านงบประมาณ บุคลากร หรือทรัพยากร แล้วจัดลำดับความสำคัญเพื่อวางแผนการจัดการที่เหมาะสม...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

ควรจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงใช้เป็นเครื่องมือ ติดตาม ปรับปรุง และป้องกันปัญหาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แผนกลยุทธ์ดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

ควรมีการประชุมร่วมกับผู้บริหาร ครู และบุคลากร เพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงร่วมกัน จะทำให้ได้มุมมองที่รอบด้านและแผนบริหารความเสี่ยงมีความเป็นจริงมากขึ้น...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

ควรมีการติดตามและประเมินผลความเสี่ยง โรงเรียนควรกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละประเด็น เพื่อให้สามารถรายงานความคืบหน้าและจัดการความเสี่ยงได้อย่างทันท่วงที...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

จากประเด็นสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ กลยุทธ์ที่ 3.2 แนวทางการพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็น ดังนี้

1) จัดทำโครงสร้างการบริหาร แต่งตั้งคณะกรรมการการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

โรงเรียนควรจัดทำโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน โปร่งใส และทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ตั้งแต่การวางแผน ดำเนินงาน จนถึงการประเมินผล การมีคณะทำงานเฉพาะด้านพลเมืองต้นรู้จะช่วยให้การขับเคลื่อนเป้าหมายเป็นระบบ และนักเรียนได้รับประสบการณ์เรียนรู้ที่แท้จริง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

ควรจัดทำโครงสร้างคณะกรรมการบริหารที่มีตัวแทนหลากหลาย เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อกำหนดทิศทางและติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

ควรออกแบบโครงสร้างบริหารให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน มีคณะกรรมการย่อยดูแล
หลักสูตร กิจกรรม และการประเมินผลร่วมกัน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรจัดโครงสร้างและคณะกรรมการควรเชื่อมโยงกับหลักสูตรและกิจกรรมเชิงปฏิบัติ
เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้การเป็นพลเมืองตื่นรู้จากประสบการณ์จริง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

ชุมชนควรมีส่วนร่วมในคณะกรรมการ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้จริงของนักเรียนผ่านกิจกรรม
จิตอาสาหรือโครงการพัฒนาท้องถิ่น...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

2) จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
ดังกล่าวต่อไปนี้

ควรจัดทำคู่มือปฏิบัติงานโดยเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายและขอบเขตอย่างชัดเจน ทั้งด้าน
การบริหารจัดการ การจัดการกิจกรรม และการติดตามประเมินผล ควรระบุขั้นตอนปฏิบัติที่เป็นระบบ
รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของฝ่ายบริหาร ครู นักเรียน และชุมชน เพื่อให้ทุกฝ่ายเข้าใจและดำเนินงาน
ร่วมกันอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรจัดทำคู่มือ ที่ระบุหน้าที่คณะกรรมการอย่างชัดเจน และมีแนวทางปฏิบัติที่เข้าใจ
ง่าย สามารถนำไปใช้ได้จริงในโรงเรียน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

ควรออกแบบคู่มือให้สะท้อนบริบทของโรงเรียน มีตัวอย่างกิจกรรม วิธีการติดตามผล และ
ช่องทางการประเมินคุณลักษณะพลเมือง เพื่อให้ครูและคณะกรรมการสามารถปรับใช้ได้ตามสภาพ
จริงของนักเรียน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

ควรเชื่อมโยงคู่มือกับหลักสูตรและกิจกรรมเชิงปฏิบัติ ให้ครูใช้เป็นแนวทางในการสอนและ
วางแผนกิจกรรมที่พัฒนาพลเมืองตื่นรู้...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

คู่มือควรมาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนด้วย การนำกิจกรรมจิตอาสา การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และโครงการพัฒนาท้องถิ่นเข้ามาเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากชีวิตจริงและเข้าใจบทบาทของพลเมืองในสังคม...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

3) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

โรงเรียนควรมีการกำกับ ติดตาม และทำเป็นระบบ เริ่มจากกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน ทั้งด้านการจัดกิจกรรม การบูรณาการหลักสูตร และผลลัพธ์ของนักเรียน กำหนดหน่วยงานหรือคณะกรรมการที่รับผิดชอบติดตามอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งมีรายงานสรุปผลเป็นระยะ เพื่อปรับปรุงแผนงานและกิจกรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมาย...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และมีเกณฑ์ประเมินที่ชัดเจน เข้าใจง่ายสำหรับครูและนักเรียน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

การติดตามควรใช้ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ รวมทั้งมีการประเมินผลและปรับปรุงแนวทางปฏิบัติให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

ควรมีเครื่องมือหรือแบบฟอร์มติดตามผล เพื่อให้ครูและคณะกรรมการใช้วิเคราะห์ความก้าวหน้าและปรับปรุงการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

การกำกับและติดตามต้องรวมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้จากชีวิตจริง และสามารถสะท้อนบทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

4) สะท้อนการทำงานเพื่อปรับปรุงการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ควรมีการสะท้อนการทำงาน จากการรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เช่น ผลการประเมินกิจกรรม ความคิดเห็นของนักเรียน ครู และชุมชน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการบริหาร คุณภาพการจัดการศึกษา และแนวทางการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและความต้องการของนักเรียน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

ควรสะท้อนการทำงานเป็นระยะ เพื่อปรับปรุงกระบวนการและแนวทางการส่งเสริมพลเมืองดีของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

การสะท้อนควรเน้นการติดตามผลทั้งการดำเนินงานและผลลัพธ์ของนักเรียน เพื่อให้เห็นจุดแข็ง จุดที่ต้องปรับปรุง และสามารถปรับแผนบริหารจัดการศึกษาให้ตอบสนองเป้าหมายของพลเมืองดีได้ดียิ่งขึ้น...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรจัดให้มีการสะท้อนการทำงานจากการปฏิบัติจริงของครูและนักเรียน เพื่อให้แนวทางการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมและต่อเนื่อง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

การสะท้อนการทำงานต้องรวมความคิดเห็นของทุกภาคส่วน ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อนำไปปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษาและกิจกรรมส่งเสริมพลเมืองดีของนักเรียน ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง..

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

จากประเด็นสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ กลยุทธ์ที่ 3.3 แนวทางการกำกับ ติดตามการบริหารการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็น ดังนี้

1) แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ควรแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาที่มีความหลากหลาย ทั้งความรู้และมุมมอง เพื่อทำหน้าที่กำกับติดตามและสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรมพลเมืองตื่นรู้...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

การแต่งตั้งคณะกรรมการควรมีความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ กำหนดจำนวนสมาชิก และคัดเลือกจากผู้มีความรู้ ความสามารถ และความเข้าใจเรื่องพลเมืองตื่นรู้ คณะกรรมการควรประกอบด้วยตัวแทนฝ่ายบริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้สามารถกำกับ ติดตาม และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะกรรมการ แบ่งเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มกำกับติดตามงานหลักสูตร กลุ่มกิจกรรม และกลุ่มประเมินผล เพื่อให้งานบริหารเป็นระบบ และสามารถประเมินความก้าวหน้าได้...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

คณะกรรมการควรมีบทบาทในการติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแนวทางการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

การแต่งตั้งคณะกรรมการควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมด้วย ไม่ว่าจะเป็น ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง และองค์กรท้องถิ่น เพื่อให้การติดตามและประเมินผลเป็นไปอย่างครบถ้วน และสนับสนุนให้นักเรียน เรียนรู้จากประสบการณ์จริงในสังคม...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

2) วางแผนพัฒนาการกำกับ ติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้น
 รัของนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

โรงเรียนควรมีการวางแผนพัฒนาการกำกับ ติดตาม มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ระบุ
 ตัวชี้วัดด้านการบริหารจัดการ กิจกรรม และผลลัพธ์ของนักเรียน กำหนดหน่วยงานหรือคณะกรรมการ
 ที่รับผิดชอบติดตามอย่างสม่ำเสมอ พร้อมจัดทำรายงานสรุปผลเป็นระยะ เพื่อให้สามารถปรับปรุง
 แผนงานและกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

ควรวางแผนติดตามผลเป็นระยะ มีเกณฑ์ชัดเจน และสื่อสารให้ครูและนักเรียนเข้าใจแนว
 ทางการติดตามและประเมินผล...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

แผนควรระบุขั้นตอนปฏิบัติ การติดตามทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เช่น จำนวนกิจกรรมและ
 พฤติกรรมพลเมืองของนักเรียน พร้อมช่องทางการปรับปรุงตามผลสะท้อน..

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

3) นิเทศ กำกับ ติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้น
 รัของนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

โรงเรียนควรมีการนิเทศและกำกับติดตามเพื่อติดตามและประเมินผล พร้อมสรุปข้อเสนอแนะ
 เพื่อนำไปปรับปรุงการบริหารและการจัดกิจกรรมต่อเนื่อง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

ควรมีการนิเทศและติดตาม ที่เน้นการให้คำแนะนำเชิงปฏิบัติและสอดคล้องกับความต้องการ
 ของครูและนักเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาเพื่อพลเมืองต้นรัเกิดผลสัมฤทธิ์จริง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

การนิเทศต้องมีความต่อเนื่องและเป็นระบบ ควรแบ่งงานตามกลุ่ม เช่น กลุ่มหลักสูตร กลุ่ม
 กิจกรรม และกลุ่มประเมินผล เพื่อให้ทุกขั้นตอนสามารถตรวจสอบความก้าวหน้าและปรับปรุงการ
 บริหารจัดการศึกษาได้ทันเวลา...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

ควรมีเครื่องมือหรือตัวแบบในการนิเทศ เช่น แบบฟอร์มติดตามกิจกรรม และแบบประเมินผล เพื่อให้ครูและคณะกรรมการใช้สะท้อนผลและปรับปรุงแนวทางปฏิบัติได้ง่าย...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

4) จัดทำรายงานผลการกำกับ ติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง
ต้นรู้ของนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ควรจัดทำรายงานผลการกำกับ ติดตาม ที่เข้าใจง่าย และเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดผลการเรียนรู้
และกิจกรรมพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรแบ่งรายงานเป็นส่วนที่เกี่ยวกับหลักสูตร กิจกรรม และการประเมินผล ให้
สะท้อนความก้าวหน้าของนักเรียน และมีข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษาอย่าง
เป็นระบบ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

ควรมีแบบฟอร์มและเครื่องมือประเมินผลประกอบรายงาน เพื่อให้ครูและคณะกรรมการ
สามารถสะท้อนผลและปรับปรุงการปฏิบัติได้ง่าย...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

รายงานผลการกำกับติดตามควรรวมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง
และชุมชน เพื่อสะท้อนผลลัพธ์จริงของกิจกรรมและบทบาทพลเมืองของนักเรียน พร้อมข้อเสนอแนะ
ที่ใช้ปรับปรุงแผนบริหารและกิจกรรมต่อเนื่องในอนาคต...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

4. ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน

จากประเด็นสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ กลยุทธ์ที่ 4.1 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นดังนี้

1) ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อสร้างจิตสำนึกการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนให้คุ้มค่า ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ควรจัดประชุมให้ครูและผู้บริหารได้ร่วมกันคิด วิเคราะห์ และสะท้อนแนวทางการใช้งบประมาณตามความจำเป็นของโรงเรียน โดยคำนึงถึงผลลัพธ์ที่เกิดกับนักเรียนเป็นหลัก เพื่อให้การใช้งบประมาณเกิดประโยชน์สูงสุดและโปร่งใส...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

ควรส่งเสริมให้ทุกฝ่ายเข้าใจหลัก คุ้มค่า โปร่งใส ตรวจสอบได้ ผ่านการประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์จริง เพื่อสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อทรัพยากรของรัฐ และปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการใช้งบประมาณอย่างมีคุณธรรม...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

การประชุมควรเน้นการแลกเปลี่ยนแนวคิดการบริหารงบประมาณเชิงคุณค่า (Value-Based Management) เพื่อให้ครูและนักเรียนเรียนรู้การจัดการทรัพยากรอย่างมีจิตสาธารณะและเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ต่อความรับผิดชอบต่อสังคม..

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

ควรจัดเวทีให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมคิดโครงการที่ใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

ควรประชุมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชน เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า และสร้างความเข้าใจเรื่องความโปร่งใสในการบริหารจัดการศึกษา...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

2) จัดทำแผนการใช้งบประมาณเพื่อลดความสูญเปล่าทางการศึกษา ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ควรจัดทำแผนงบประมาณโดยวิเคราะห์ความจำเป็นของแต่ละกิจกรรมให้ชัดเจน และใช้งบตามเป้าหมายจริงของผู้เรียน เพื่อลดการใช้จ่ายซ้ำซ้อน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรจัดทำแผนการใช้งบประมาณและยึดหลักความคุ้มค่า โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อทรัพยากรของรัฐ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

ควรเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนใช้งบ เพื่อให้ตรงกับความต้องการและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนรู้...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

3) ดำเนินการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนให้เกิดความคุ้มค่าและยั่งยืน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ควรจัดสรรงบประมาณโดยยึดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนเป็นหลัก ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าและโปร่งใส เพื่อสร้างคุณภาพและจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อในฐานะพลเมืองตื่นรู้...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรใช้งบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ มุ่งเน้นกิจกรรมที่สร้างการมีส่วนร่วมของนักเรียนและชุมชน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและเกิดคุณค่าต่อสังคม...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

จากประเด็นสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ กลยุทธ์ที่ 4.2 แนวทางการสร้างความเข้มแข็งในการระดมทรัพยากร จากเครือข่าย ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็น ดังนี้

1) จัดทำแผนการระดมทรัพยากรสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของ นักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

โรงเรียนควรวางแผนระดมทรัพยากรโดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งผู้ประกอบการ ชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดพลังร่วมในการพัฒนานักเรียนให้เป็นพลเมืองที่มีความ รับผิดชอบต่อสังคม...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

ควรทำแผนระดมทรัพยากร และยึดหลักความโปร่งใสและตรงเป้าหมาย ใช้ทรัพยากรที่ได้รับ มาสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณลักษณะพลเมืองดี...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

จัดทำแผนการระดมทรัพยากรที่ดีโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น เพื่อให้ ทรัพยากรที่ได้รับตอบสนองต่อความต้องการของพื้นที่และเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรจัดทำแผนระดมทรัพยากร ระยะยาว เน้นความยั่งยืน สร้างเครือข่ายพันธมิตร ทางการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนมีทรัพยากรพร้อมต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

2) ประสานความร่วมมือจากหน่วยงาน ภาคีเครือข่ายด้านการระดมทรัพยากรในการสนับสนุนการ จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

โรงเรียนควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกควรมุ่งเน้นการสร้างพันธมิตรที่มี เป้าหมายร่วมกันในการพัฒนานักเรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ทั้งด้านคุณธรรม ความรับผิดชอบ และจิตสาธารณะ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรมีแผนเชิงระบบในการติดต่อ ประสาน และสร้างเครือข่ายกับองค์กรภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น เพื่อให้การระดมทรัพยากรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายควรเน้นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ บุคลากร และประสบการณ์
เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้จริงในชุมชน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและโปร่งใสกับภาคีเครือข่ายทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดความ
เชื่อมั่นและความร่วมมือระยะยาว ซึ่งเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

จากประเด็นสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ กลยุทธ์ที่ 4.3 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และ
แหล่งเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็น ดังนี้

1) วิเคราะห์ความต้องการการจัดทำแผนการผลิต การใช้วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ด้านการจัด
การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

โรงเรียนควรมีการวิเคราะห์ความต้องการ สำรวจข้อมูลของผู้เรียนและครู เพื่อให้การผลิต
และการใช้วัสดุอุปกรณ์ตรงกับบริบทและเป้าหมายของการพัฒนาความเป็นพลเมืองดี...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

ควรมีการสำรวจความต้องการจัดทำแผนการใช้สื่อ วัสดุ และแหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์
สูงสุด โดยเน้นการบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม ความรับผิดชอบ และจิต
สาธารณะของนักเรียน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

การวิเคราะห์ความต้องการควรใช้วิธีมีส่วนร่วม ให้ครู นักเรียน และชุมชนร่วมกันเสนอ
แนวทาง เพื่อให้แผนการผลิตและใช้สื่อเกิดจากความต้องการจริง ไม่ซ้ำซ้อนและไม่สิ้นเปลือง
งบประมาณ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรวิเคราะห์การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่า เช่น การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายใน
โรงเรียนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้พลเมืองดี และใช้สื่อท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของ
การเรียนรู้...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

การวิเคราะห์ความต้องการต้องคำนึงถึงความยั่งยืน วัสดุและอุปกรณ์ที่ผลิตควรสามารถใช้ซ้ำหรือดัดแปลงได้ และสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการศึกษา...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

2) จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ให้เพียงพอและทันสมัย ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

โรงเรียนควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่สอดคล้องกับยุคดิจิทัล เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีและสื่อที่หลากหลาย เกิดการคิดวิเคราะห์และตื่นรู้ต่อสังคมปัจจุบัน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ผ่านการสำรวจความต้องการของครูและนักเรียนจริง เพื่อให้เพียงพอต่อการใช้งานและเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

ควรใช้วิธีบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนร่วมเสนอแนวทางในการเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพ ทันสมัย และใช้ได้ในระยะยาว...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

ควรจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมและโปร่งใส โดยเน้นวัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นพลเมืองต้นรู้ในโลกยุคใหม่...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

3) พัฒนาทักษะการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ครูควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ เพื่อให้สามารถออกแบบกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และตระหนักในบทบาทของตนในสังคม...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรมีการพัฒนาทักษะมุ่งให้ครูและนักเรียนใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ เพื่อเชื่อมโยงความรู้กับปัญหาจริงในชุมชนและประเทศชาติ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้จริง ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจและจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมในสังคม...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

จากประเด็นสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ กลยุทธ์ที่ 4.4 แนวทางการกำกับ ติดตาม การบริหารงบประมาณ การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็น ดังนี้

1) แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม การบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ควรแต่งตั้งคณะกรรมการควรเลือกบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ด้านการกำกับ ติดตาม การบริหารงบประมาณ พร้อมทั้งมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากรของรัฐ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรกำหนดคณะกรรมการที่ประกอบด้วยตัวแทนหลายฝ่าย เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชน เพื่อให้การติดตามเป็นไปอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

2) กำกับ ติดตามการใช้ทรัพยากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ควรมีการกำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้ทรัพยากร เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรจัดทำตัวชี้วัดชัดเจน ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของการใช้ทรัพยากร เพื่อให้การติดตามสามารถประเมินผลได้จริงและทันเวลา...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรติดตาม และเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม ด้วย เพื่อปรับปรุงการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

3) รายงานผลการจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ควรมีการรายงานการใช้จ่ายงบประมาณ อย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และแสดงผลลัพธ์ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อให้เห็นความคุ้มค่าและประสิทธิผลของงบประมาณที่ใช้...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรจัดทำรายงานสรุปผลการใช้จ่ายงบประมาณอย่างต่อเนื่อง พร้อมข้อเสนอแนะ เพื่อสร้างวัฒนธรรมการใช้งบประมาณอย่างมีจิตสำนึกและคุ้มค่า...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

4) จัดทำวารสารประชาสัมพันธ์ ให้กับเครือข่ายร่วมส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

โรงเรียนควรจัดทำวารสารให้ทันสมัยและอ่านง่าย โดยใช้รูปภาพ ตัวอย่างโครงการ และข้อมูลที่ชัดเจน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและความร่วมมือระหว่างเครือข่าย

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

ควรเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน และหน่วยงานเครือข่ายมีส่วนร่วมในการเสนอข่าวสาร กิจกรรม และแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อให้วารสารเป็นช่องทางแลกเปลี่ยนเรียนรู้จริง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

ควรจัดทำวารสาร และให้มีความต่อเนื่อง ทั้งเนื้อหาและการเผยแพร่ เพื่อให้เครือข่ายติดตามความคืบหน้าและพัฒนาการของนักเรียน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

5. ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน

จากประเด็นสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ กลยุทธ์ที่ 5.1 แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็น ดังนี้

1) จัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) สถานศึกษา และหน่วยงานให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมและการจัดเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ควรทำ MOU กับหน่วยงานภายนอก ทำให้โรงเรียนได้ร่วมมือกับหลายฝ่ายในการจัดกิจกรรม เด็กมีโอกาสได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ไม่ได้เรียนแค่ในห้องเรียน ได้เห็นการทำงานขององค์กรต่าง ๆ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรมีข้อตกลงร่วมกันช่วยให้โรงเรียนจัดกิจกรรมได้ต่อเนื่องมากขึ้น โดยเฉพาะกิจกรรมจิตอาสาหรือการทำโครงการกับชุมชน เด็กได้ฝึกคิดและลงมือทำจริง ได้เห็นการทำงานร่วมกันระหว่างคนหลายกลุ่ม ซึ่งช่วยให้เข้าใจบทบาทของตัวเองในสังคมได้ชัดเจน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรทำความร่วมมือเพื่อให้เข้าถึงแหล่งความรู้และทรัพยากรจากภายนอก เช่น หน่วยงานท้องถิ่น มหาวิทยาลัย หรือองค์กรเอกชน ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

MOU เป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานต่าง ๆ ได้ดี ดังนั้นโรงเรียนควรทำ MOU เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกัน ทำให้ครูและนักเรียนได้เรียนรู้ไปพร้อมกัน ได้ฝึกคิด แก้ปัญหา และทำงานกับคนอื่นอย่างมีระบบ เป็นการเรียนรู้ที่ต่อยอดสู่ความเป็นพลเมืองที่ต้นรู้ในชีวิตจริง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับ สถานศึกษา หน่วยงาน ชุมชน ในการจัดกิจกรรมและการจัดเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ควรสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอกและชุมชนช่วยให้โรงเรียนมีพันธมิตรในการทำกิจกรรมมากขึ้น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างโรงเรียนกับองค์กรต่าง ๆ ทำให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ ที่นำมาปรับใช้...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรมีเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ช่วยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากคนในพื้นที่จริง ๆ ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

สร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียนอื่น หรือกับองค์กรต่าง ๆ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนแนวทางการจัดกิจกรรมที่ดีต่อกัน บางโรงเรียนอาจมีจุดแข็งเฉพาะด้าน การได้แลกเปลี่ยนกันแบบนี้ช่วยให้พัฒนาได้เร็วขึ้นทั้งสองฝ่าย...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

ควรจัดให้มีเครือข่าย เพื่อช่วยลดภาระของโรงเรียน เพราะมีหลายหน่วยงานมาร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมจัดกิจกรรม ทำให้การส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนมีความต่อเนื่องและหลากหลายมากขึ้น และยังทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนทั้งในหมู่ครูและนักเรียน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรมีเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อเปิดโอกาสให้หน่วยงานและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง ได้ฝึกคิด ฝึกแก้ปัญหา และรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีเครือข่ายแบบนี้ยังทำให้โรงเรียนมีแรงสนับสนุนทั้งด้านข้อมูลและทรัพยากรที่ใช้ต่อยอดกิจกรรมต่าง ๆ ได้อีกด้วย...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

3) สร้างขวัญกำลังใจในการดำเนินการให้กับเครือข่ายที่ร่วมส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

โรงเรียนควรสร้างขวัญกำลังใจให้กับเครือข่ายเพราะคนที่เข้ามาช่วยโรงเรียนส่วนใหญ่ทำด้วยใจ การให้การยอมรับหรือขอบคุณอย่างเป็นทางการ เช่น มอบเกียรติบัตร เชิญร่วมงาน หรือพุดถึงในที่ประชุม ช่วยให้เขารู้สึกมีคุณค่าและอยากร่วมมือกับโรงเรียนต่อไป...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

เครือข่ายที่มาร่วมกับโรงเรียน ควรได้รับการดูแลและให้กำลังใจอย่างต่อเนื่อง เขาจะรู้สึกว่าการร่วมมือกันมีความหมาย ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

ควรสร้างแรงจูงใจให้กับเครือข่าย ช่วยให้การทำงานร่วมกันมั่นคงขึ้น เช่น การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือเชิญเครือข่ายมานำเสนอผลงานของตัวเอง ทำให้เขารู้สึกภูมิใจในสิ่งที่ทำ และเห็นว่าการช่วยโรงเรียนพัฒนาเด็ก ๆ มีผลจริง...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

จากประเด็นสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ กลยุทธ์ที่ 5.2 แนวทางการบูรณาการความร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็น ดังนี้

1) จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโดยบูรณาการความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงานภายนอก ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ควรแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีตัวแทนจากหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม ช่วยให้การดำเนินงานมีความหลากหลาย ทั้งมุมมองจากโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานภายนอก...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 กรกฎาคม 2568)

โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยคนจากหลายภาคส่วนจะช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เพราะแต่ละคนมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน การร่วมกันคิดและตัดสินใจช่วยให้กิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

คณะกรรมการควรมาจากการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานภายนอก เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและทรัพยากร ทุกฝ่ายได้รับบทบาทของตัวเองชัดเจนขึ้น โรงเรียนไม่ต้องทำงานลำพัง ชุมชนเองก็รู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเยาวชนของพื้นที่...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 22 กรกฎาคม 2568)

การจัดตั้งคณะกรรมการจากชุมชน หรือหน่วยงานอื่น ๆ จะทำให้เกิดความโปร่งใสและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

2) จัดโครงการที่บูรณาการความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ควรจัดโครงการร่วมกับชุมชนและหน่วยงานภายนอก เพื่อช่วยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง ได้เห็นการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ และเข้าใจมากขึ้นว่าการมีส่วนร่วมของพลเมืองในสังคมเป็นอย่างไร...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 17 กรกฎาคม 2568)

ควรมีการบูรณาการความร่วมมือจากภายนอกเข้ามาในโครงการของโรงเรียนทำให้กิจกรรมมีความสมจริงและหลากหลายมากขึ้น เช่น หน่วยงานภาครัฐช่วยเรื่องข้อมูล ชุมชนช่วยเรื่องพื้นที่ หรือภาคเอกชนช่วยเรื่องทรัพยากร...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 กรกฎาคม 2568)

โครงการที่ร่วมกับหน่วยงานภายนอกจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในระยะยาว นักเรียนจะได้เรียนรู้เรื่องการทำงานเป็นทีม การเคารพความคิดเห็นของคนอื่น และเข้าใจความสำคัญของการทำงานร่วมกันเพื่อส่วนรวม...

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 24 กรกฎาคม 2568)

จากการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตามประเด็นกลยุทธ์ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน จำนวน 5 คน ซึ่งผลการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 12 แสดงสรุปผลการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
โรงเรียนมัธยมศึกษาตามประเด็นกลยุทธ์ จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ประเด็นกลยุทธ์	สรุปผลการสัมภาษณ์แนวทางในการดำเนินงาน
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	
กลยุทธ์ที่ 1.1 เสริมสร้างคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้	1. พัฒนาหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการความเป็นพลเมืองต้นรู้ 2. ผลิตสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อปลูกฝังความเป็นพลเมืองต้นรู้ 3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู ชุมชน และหน่วยงานภายนอกในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน 4. จัดระบบการประเมินผลการเรียนรู้และพฤติกรรมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ
กลยุทธ์ที่ 1.2 เพิ่มประสิทธิภาพในการวัดและประเมินผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้	1. วัดและประเมินผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ตามสภาพจริง 2. พัฒนาเครื่องมือ เกณฑ์การวัดและประเมินผลความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนทุกด้าน 3. สร้างการมีส่วนร่วมการประเมินผลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้ง ตนเอง เพื่อน ครู ผู้ปกครองและชุมชน 4. ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสนับสนุนการประเมินผล
กลยุทธ์ที่ 1.3 พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. จัดกิจกรรมค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน 2. สร้างเวทีการแสดงผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการสร้างความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
กลยุทธ์ที่ 1.4 นิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. สร้างการรับรู้ การเตรียมการนิเทศ ติดตาม ของผู้ นิเทศ ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน 2. นิเทศการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของครู

ประเด็นกลยุทธ์	สรุปผลการสัมภาษณ์แนวทางในการดำเนินงาน
	3. สะท้อนผลการนิเทศ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของครู
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	
กลยุทธ์ที่ 2.1 สร้างความร่วมมือกับเครือข่ายหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	1. จัดทำบันทึกข้อตกลงการสร้างความร่วมมือกับเครือข่าย หน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
กลยุทธ์ที่ 2.2 พัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้	1. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน 2. ศึกษาดูงานสถานศึกษาที่มีต้นแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
กลยุทธ์ที่ 2.3 พัฒนาความสามารถของบุคลากรด้านเทคโนโลยีในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน เพื่อให้ตอบโจทย์โลกยุคปัจจุบัน	1. พัฒนาบุคลากรให้สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน 2. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมบทบาทความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารการจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ	
กลยุทธ์ที่ 3.1 เพิ่มขีดความสามารถในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดของโรงเรียนในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	1. สร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดความสำเร็จของโรงเรียนในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน 2. จัดทำแผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเป็นกรอบและทิศทางให้โรงเรียน

ประเด็นกลยุทธ์	สรุปผลการสัมภาษณ์แนวทางในการดำเนินงาน
	3. ประชุม สื่อสารทำความเข้าใจแผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบ 4. จัดทำแผนการบริหารความเสี่ยง การดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
กลยุทธ์ที่ 3.2 พัฒนาระบบการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. จัดทำโครงสร้างการบริหาร แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน 2. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน 3. กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน 4. สะท้อนการทำงานเพื่อปรับปรุงการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
กลยุทธ์ที่ 3.3 กำกับ ติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง	1. แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม การบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน 2. วางแผนพัฒนาการกำกับ ติดตาม การบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน 3. นิเทศ กำกับ ติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน 4. จัดทำรายงานผลการกำกับ ติดตาม การบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน

ประเด็นกลยุทธ์	สรุปผลการสัมภาษณ์แนวทางในการดำเนินงาน
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ่นรู้ของนักเรียน	
กลยุทธ์ที่ 4.1 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ่นรู้ของนักเรียนอย่างค้่มค่า	- ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเพื่อสร้างจิตสำนึกการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ่นรู้ของนักเรียนให้ค้่มค่า - จัดทำแผนการใช้งบประมาณเพื่อลดความสูญเปล่าทางการศึกษา - ดำเนินการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ่นรู้ของนักเรียนให้เกิดความค้่มค่าและยั่งยืน
กลยุทธ์ที่ 4.2 สร้างความเข้มแข็งในการระดมทรัพยากรจากเครือข่าย	- จัดทำแผนการระดมทรัพยากรสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ่นรู้ของนักเรียน - ประสานความร่วมมือจากหน่วยงาน ภาคคีเครือข่ายด้านการระดมทรัพยากรในการสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ่นรู้ของนักเรียน
กลยุทธ์ที่ 4.3 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ่นรู้ของนักเรียน	- วิเคราะห์ความต้องการการจ้ดทำแผนการผลิตการใช้วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ่นรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ - จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ่นรู้ของนักเรียน ให้เพียงพอและทันสมัย - พัฒนาทักษะการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ่นรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
กลยุทธ์ที่ 4.4 กำกับ ดิดตาม การบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ่นรู้ของนักเรียนอย่างค้่มค่า	แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ดิดตาม การบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ่นรู้ของนักเรียน

ประเด็นกลยุทธ์	สรุปผลการสัมภาษณ์แนวทางในการดำเนินงาน
	2. กำกับ ติดตามการใช้ทรัพยากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า 3. รายงานผลการจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	
กลยุทธ์ที่ 5.1 สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. จัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) สถานศึกษา และหน่วยงานให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมและการจัดเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน 2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับ สถานศึกษา หน่วยงาน ชุมชน ในการจัดกิจกรรมและการจัดเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน 3. สร้างขวัญกำลังใจในการดำเนินการให้กับเครือข่ายที่ร่วมส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน 4. จัดทำวารสารประชาสัมพันธ์ ให้กับเครือข่ายร่วมส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
กลยุทธ์ที่ 5.2 บูรณาการความร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโดยบูรณาการความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงานภายนอก 2. จัดโครงการที่บูรณาการความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

การสร้างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นย่อย ตามลำดับ ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ มาตรการและ ตัวชี้วัด ได้ดังนี้

วิสัยทัศน์

พัฒนานักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ มีคุณธรรม รับผิดชอบและอยู่ร่วมในสังคมอย่างสร้างสรรค์

พันธกิจ

1. ส่งเสริมให้โรงเรียนมีหลักสูตรที่มุ่งเน้นปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
2. พัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
3. เสริมสร้างให้โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
4. สนับสนุนให้ผู้บริหารมีแผนการใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด คุ่มค่า และโปร่งใสในการพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
5. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครองและหน่วยงานภายนอกในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

เป้าประสงค์

1. โรงเรียนมีหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
2. ครู บุคลากร มีความสามารถในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
3. โรงเรียนมีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ
4. ผู้บริหารจัดการงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
5. โรงเรียนมีเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 1.1 เสริมสร้างคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้

กลยุทธ์ที่ 1.2 เพิ่มประสิทธิภาพในการวัดและประเมินผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้

กลยุทธ์ที่ 1.3 พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื้นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 1.4 นิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื้นรู้ของนักเรียน

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื้นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 2.1 สร้างความร่วมมือกับเครือข่าย หน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื้นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 2.2 พัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื้นรู้

กลยุทธ์ที่ 2.3 พัฒนาความสามารถของบุคลากร ด้านเทคโนโลยีในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื้นรู้ของนักเรียน เพื่อให้ต้อบโจทยัโลกยุคปัจจุบัน

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารการจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื้นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ

กลยุทธ์ที่ 3.1 เพิ่มขีดความสามารถในการกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดของโรงเรียนในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื้นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 3.2 พัฒนาระบบการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื้นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 3.3 กำกับ ติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื้นรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื้นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 4.1 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื้นรู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า

กลยุทธ์ที่ 4.2 สร้างความเข้มแข็งในการระดมทรัพยากรจากเครือข่าย

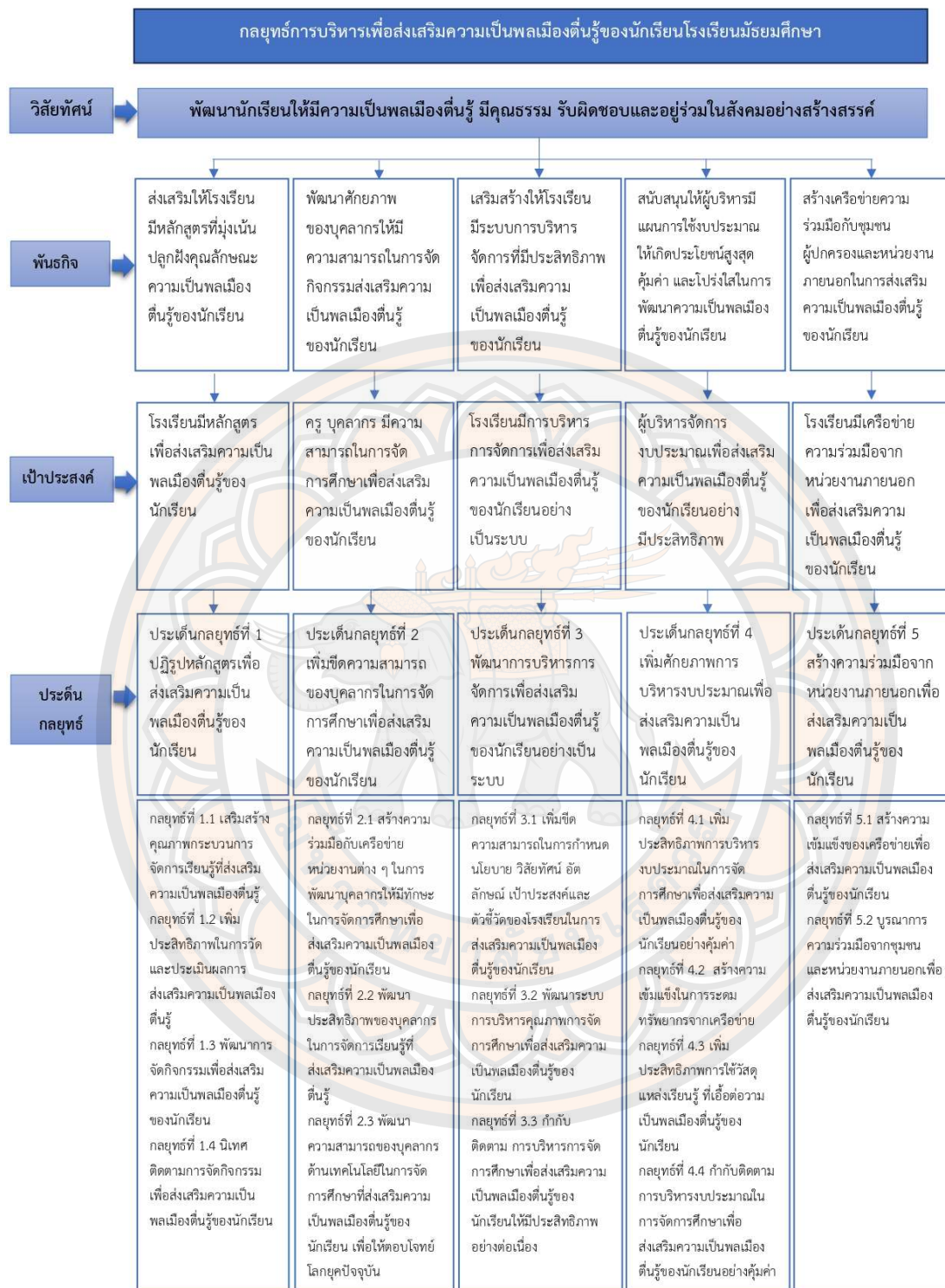
กลยุทธ์ที่ 4.3 เพิ่มประสิทธิภาพการใช่วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื้นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 4.4 กำกับ ติดตาม การบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื้นรู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื้นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 5.1 สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื้นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 5.2 บูรณาการความร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื้นรู้ของนักเรียน

ภาพ 5 แสดงร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
โรงเรียนมัธยมศึกษา

ตาราง 13 แสดงกลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัดของร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

กลยุทธ์	มาตรการ	ตัวชี้วัด
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน		
กลยุทธ์ที่ 1.1 เสริมสร้างคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้	1. พัฒนาหน่วยการเรียนรู้ และ	1.1 จำนวนหน่วยการเรียนรู้
	แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ	แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ
	ความเป็นพลเมืองต้นรู้	ความเป็นพลเมืองต้นรู้
		1.2 จำนวนรายงานผลการใช้หลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการความเป็นพลเมืองต้นรู้
		1.3 ร้อยละของครูที่ได้รับการนิเทศการจัดการเรียนรู้
	2. ผลิตสื่อการเรียนรู้และ	2.1 จำนวนสื่อ นวัตกรรมดิจิทัลที่
	เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อปลูกฝังความ	ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อ
	เป็นพลเมืองต้นรู้	ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้
	3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู	3.1 จำนวนเครือข่ายความร่วมมือ
	ชุมชน และหน่วยงานภายนอกใน	กับหน่วยงานภายนอก
	การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่	ที่มีส่วนร่วมในการออกแบบ
	เน้นความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ	กิจกรรมการเรียนรู้
	นักเรียน	3.2 มีเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นครู ชุมชนนักเรียน
	4. จัดระบบการประเมินผลการ	4.1 ร้อยละของนักเรียนที่มี
	เรียนรู้และพฤติกรรมความเป็น	คุณลักษณะความเป็นพลเมือง
	พลเมืองต้นรู้ของนักเรียนอย่าง	ต้นรู้
	เป็นระบบ	4.2 ร้อยละของนักเรียนที่มีเจตคติ
		ที่ดีต่อความเป็นพลเมืองต้นรู้

กลยุทธ์	มาตรการ	ตัวชี้วัด
กลยุทธ์ที่ 1.2 เพิ่มประสิทธิภาพในการวัดและประเมินผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้	1. วัดและประเมินผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ตามสภาพจริง	1.1 ร้อยละของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
	2. พัฒนาเครื่องมือ เกณฑ์การวัดและประเมินผล ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนทุกด้าน	2.1 มีเครื่องมือการประเมินความเป็นเมืองต้นรู้ของนักเรียนที่ชัดเจนครบทุกด้าน
		2.2 มีเกณฑ์การวัดและประเมินผล ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนที่มีประสิทธิภาพครบทุกด้าน
	3. สร้างการมีส่วนร่วมการประเมินผลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้ง ตนเอง เพื่อน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน	2.3 เครื่องมือการประเมินมีคุณภาพตามหลักการวัดประเมินผลการเรียนรู้
กลยุทธ์ที่ 1.3 พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	3.1 จำนวนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ร่วมประเมินผล	3.1 จำนวนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ร่วมประเมินผล
	4. ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสนับสนุนการประเมินผล	4.1 จำนวนแพลตฟอร์มดิจิทัลในการเก็บข้อมูล และประเมิน
		4.2 จำนวนนวัตกรรมเพื่อสื่อสารผ่านทางสื่อดิจิทัลสร้างสรรค์
	1. จัดกิจกรรมค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1.1 มีคู่มือ การจัดกิจกรรมค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้
		1.2 ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านการประเมินหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้
	2. สร้างเวทีการแสดงผลงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักเรียน	2.1 มีเวทีนำเสนอหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักเรียน
		2.2 จำนวนของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

กลยุทธ์	มาตรการ	ตัวชี้วัด
		2.3 ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านการประเมินจากกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
กลยุทธ์ที่ 1.4 นิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	1. สร้างการรับรู้ การเตรียมการ นิเทศ ติดตาม ของผู้นิเทศ ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	1.1 รายงานการประชุม การรับรู้ การเตรียมการนิเทศ ติดตาม ของผู้นิเทศ ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง
	2. นิเทศการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของครู	2.1 จำนวนของครูที่ได้รับการสังเกตการจัดกิจกรรม 2.2 ร้อยละของครูที่ผ่านการประเมินหลังจากการนิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรม
	3. สะท้อนผลการนิเทศ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของครู	3.1 ผลการสะท้อนการนิเทศ การจัดกิจกรรมของครู
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน		
กลยุทธ์ที่ 2.1 สร้างความร่วมมือกับเครือข่าย หน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	1. จัดทำบันทึกข้อตกลงการสร้างความร่วมมือกับเครือข่าย หน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	1.1 จำนวนของเครือข่าย หน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน
กลยุทธ์ที่ 2.2 พัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี	1. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	1.1 ร้อยละของบุคลากรที่เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน 1.2 ร้อยละของบุคลากรที่ผ่านการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่

กลยุทธ์	มาตรการ	ตัวชี้วัด
		ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน
	2. ศึกษาดูงานสถานศึกษาที่มี ต้นแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน	2.1 ร้อยละของบุคลากรสามารถ บูรณาการแนวทางการจัดการ เรียนรู้ของโรงเรียนต้นแบบมา ออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อ สร้างความเป็นพลเมืองต้นรู้
กลยุทธ์ที่ 2.3 พัฒนา ความสามารถของบุคลากร ด้าน เทคโนโลยีในการจัดการศึกษาที่ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน เพื่อให้ตอบโจทย์โลก ยุคปัจจุบัน	1. พัฒนาบุคลากรให้สามารถนำ เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการ เรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมือง ต้นรู้ของนักเรียน 2. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการ เรียนรู้ที่ส่งเสริมบทบาทความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1.1 ร้อยละของบุคลากรสามารถ ใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการ เรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมือง ต้นรู้ของนักเรียน 2.1 จำนวนกิจกรรมแลกเปลี่ยน เรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการ จัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมบทบาท ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน 2.2 ร้อยละของบุคลากรที่ร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ ส่งเสริมบทบาทความเป็นพลเมือง ต้นรู้ของนักเรียน
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารการจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน อย่างเป็นระบบ		
กลยุทธ์ที่ 3.1 เพิ่มขีด ความสามารถในการกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดของ โรงเรียนในการส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. สร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วน เกี่ยวข้องร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์ และ ตัวชี้วัดความสำเร็จของโรงเรียนใน การส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้น รู้ของนักเรียน 2. จัดทำแผนกลยุทธ์พัฒนา คุณภาพการศึกษาของ	1.1 จำนวนผู้มีส่วนร่วมในการ กำหนดวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดของ โรงเรียนในการส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียน 2.1 มีแผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียน

กลยุทธ์	มาตรการ	ตัวชี้วัด
	สถานศึกษาเพื่อเป็นกรอบและ ทิศทางให้โรงเรียน	
	3. ประชุม สื่อสารทำความเข้าใจ แผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาให้ ผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบ	3.1 ร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน และครูที่รับผิดชอบมีความเข้าใจ ทิศทางของแผนกลยุทธ์พัฒนา คุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา
กลยุทธ์ที่ 3.2 พัฒนาระบบ การบริหารคุณภาพการจ้ด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. จัดทำโครงสร้างการบริหาร แต่งตั้งคณะกรรมการ การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน	1.1 โครงสร้างคณะกรรมการการ บริหารงานการจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน
	2. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานการ จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	2.1 มีคู่มือการปฏิบัติงานการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
	3. กำกับ ติดตาม และประเมินผล การดำเนินงาน	3.1 จำนวนครั้ง การกำกับ ติดตาม การดำเนินการจัดการ การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
	4. สะท้อนการทำงานเพื่อ ปรับปรุงการบริหารคุณภาพการ จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	3.2 ระดับคุณภาพของการ ดำเนินการจัดการศึกษา ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน
		4.1 จำนวนครั้งการสะท้อนการ ทำงาน
		4.2 ระดับคุณภาพการนำผลการ ประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการ ทำงาน
กลยุทธ์ที่ 3.3 กำกับ ติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้	1. แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม การบริหารการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1.1 มีคณะกรรมการกำกับ ติดตาม การบริหารการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์	มาตรการ	ตัวชี้วัด
ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ อย่างต่อเนื่อง	2. วางแผนพัฒนาการกำกับ ติดตาม การบริหารการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	2.1 รายงานการประชุมวางแผน พัฒนาการกำกับ ติดตาม การ บริหารการจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียน
	3. นิเทศ กำกับ ติดตาม การ บริหารการจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียน	3.1 จำนวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม การบริหารการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
	4. จัดทำรายงานผลการกำกับ ติดตาม การบริหารการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	4.1 รายงานผลการกำกับ ติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียน
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียน		
กลยุทธ์ที่ 4.1 เพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารงบประมาณในการ จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน อย่างคุ้มค่า	1. ประชุมแลกเปลี่ยนความคิด เพื่อสร้างจิตสำนึกการใช้ งบประมาณในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่น รู้ของนักเรียนให้คุ้มค่า	1.1 รายงานการประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเพื่อสร้าง จิตสำนึกการใช้งบประมาณในการ จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนให้ คุ้มค่า
	2. จัดทำแผนการใช้งบประมาณ เพื่อลดความสูญเปล่าทาง การศึกษา	2.1 ระดับคุณภาพของแผนการใช้ งบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
	3. ดำเนินการใช้งบประมาณใน การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของ นักเรียนให้เกิดความคุ้มค่าและ ยั่งยืน	3.1 รายงานการใช้งบประมาณใน การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียน

กลยุทธ์	มาตรการ	ตัวชี้วัด
กลยุทธ์ที่ 4.2 สร้างความเข้มแข็งในการระดม ทรัพยากรจากเครือข่าย	1. จัดทำแผนการระดมทรัพยากร สนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน	1.1 มีแผนการระดมทรัพยากร สนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน
	2. ประสานความร่วมมือจาก หน่วยงาน ภาคีเครือข่ายด้านการ ระดมทรัพยากรในการสนับสนุน การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน	1.2 จำนวนทรัพยากรที่ได้ สนับสนุนจากเครือข่าย 2.1 จำนวนหน่วยงาน ภาคี เครือข่าย ให้การสนับสนุน ทรัพยากรในการจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน
กลยุทธ์ที่ 4.3 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ ที่เอื้อ ต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมือง ต้นรู้ของนักเรียน	1. วิเคราะห์ความต้องการการ จัดทำแผนการผลิต การใช้วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1.1 ข้อมูลการจัดทำแผนวิเคราะห์ ความต้องการ การใช้วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน
	2. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ให้ เพียงพอ และทันสมัย	2.1 จำนวนวัสดุอุปกรณ์ แหล่ง เรียนรู้ เพียงพอและทันสมัยใน การจัดการศึกษาที่ส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน
	3. พัฒนาทักษะการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ในการ จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน อย่างต่อเนื่อง	3.1 ร้อยละของครู และบุคลากรมี ทักษะในการใช้วัสดุอุปกรณ์ และ แหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์	มาตรการ	ตัวชี้วัด
กลยุทธ์ที่ 4.4 กำกับ ติดตาม การบริหาร งบประมาณในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้น รู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า	1. แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม การบริหารงบประมาณใน การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน	1.1 มีคณะกรรมการกำกับ ติดตาม การบริหารงบประมาณใน การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน
	2. กำกับ ติดตามการใช้ทรัพยากร ในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน อย่างคุ้มค่า	2.1 ร้อยละของการกำกับ ติดตาม การบริหารงบประมาณในการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
	3. รายงานผลการจัดสรร งบประมาณในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้น รู้ของนักเรียน	3.1 จำนวนรายงานผลการจัดสรร งบประมาณในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้น รู้ของนักเรียน
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน		
กลยุทธ์ที่ 5.1 สร้างความเข้มแข็ง ของเครือข่ายเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. จัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) สถานศึกษา และ หน่วยงานให้การสนับสนุนในการ จัดกิจกรรมและการจัดเรียนรู้เพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน	1.1 จำนวนสถานศึกษา และ หน่วยงานที่จัดทำความร่วมมือ (MOU)
	2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับ สถานศึกษา หน่วยงาน ชุมชน ใน การจัดกิจกรรมและการจัดเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้น รู้ของนักเรียน	2.1 จำนวนเครือข่ายความร่วมมือ ในการจัดกิจกรรมและการจัด เรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
	3. สร้างขวัญกำลังใจในการ ดำเนินการให้กับเครือข่ายที่ร่วม	3.1 ร้อยละความพึงพอใจของ เครือข่ายที่ร่วม จัดกิจกรรมและการจัดเรียนรู้เพื่อ

กลยุทธ์	มาตรการ	ตัวชี้วัด
	ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียน	ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียน
	4. จัดทำวารสารประชาสัมพันธ์ ให้กับเครือข่ายร่วมส่งเสริมความ เป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	4.1 จำนวนการจัดทำวารสาร ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้กับ เครือข่าย 4.2 จำนวนแหล่งประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ให้กับเครือข่าย
กลยุทธ์ที่ 5.2 บูรณาการความ ร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงาน ภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	1. จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียนโดยบูรณาการความ ร่วมมือจากชุมชน หน่วยงาน ภายนอก	1.1 มีประกาศการจัดตั้ง คณะกรรมการเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน 1.2 รายงานการประชุม หรือ การจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
	2. จัดโครงการที่บูรณาการความ ร่วมมือจากชุมชน หน่วยงาน ภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	2.1 จำนวนโครงการที่บูรณาการ ความร่วมมือจากชุมชนหน่วยงาน ภายนอก 2.2 รายงานผลการจัดโครงการที่ บูรณาการความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงานภายนอก

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ

การตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้นำร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดทำขึ้น นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินและให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

ตาราง 14 แสดงผลการตรวจสอบร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ประเด็นการประเมิน	ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
1. วิสัยทัศน์ พัฒนานักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองต้นรู้ มีคุณธรรม รับผิดชอบและอยู่ร่วมในสังคมอย่างสร้างสรรค์	4.86	0.38	มากที่สุด	ควรปรับ นักเรียนเป็นพลเมืองต้นรู้ คู่คุณธรรม นำความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างสร้างสรรค์
2. พันธกิจ 2.1 ส่งเสริมให้โรงเรียนมีหลักสูตรที่มุ่งเน้นปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	4.71	0.49	มากที่สุด	ควรปรับ พัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
2.2 พัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด	
2.3 เสริมสร้างให้โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	4.71	0.49	มากที่สุด	ควรปรับ เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
2.4 สนับสนุนให้ผู้บริหารมีแผนการใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด คัดค้าน และโปร่งใสในการพัฒนาความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	4.57	0.53	มากที่สุด	ควรปรับ สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน

ประเด็นการประเมิน	ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
2.5 สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครองและหน่วยงานภายนอกในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	4.43	0.53	มาก	ควรปรับ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอกในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน
3. เป้าประสงค์	4.86	0.38	มากที่สุด	
3.1 โรงเรียนมีหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน				
3.2 ครู บุคลากร มีความสามารถในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด	
3.3 โรงเรียนมีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอย่างเป็นระบบ	4.86	0.38	มากที่สุด	
3.4 ผู้บริหารจัดการงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	4.71	0.48	มากที่สุด	
3.5 โรงเรียนมีเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	4.57	0.53	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 1.1 เสริมสร้างคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี	1. พัฒนาหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการความเป็นพลเมืองดี	4.86	0.38	มากที่สุด		1.1 จำนวนหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการความเป็นพลเมืองดี	4.86	0.38	มากที่สุด	
						1.2 จำนวนรายงานผลการใช้หลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการความเป็นพลเมืองดี	4.86	0.38	มากที่สุด	
						1.3 ร้อยละของครูที่ได้รับการนิเทศการจัดการเรียนรู้	4.71	0.49	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 1.1 (ต่อ)	2. ผลิตสื่อการเรียนรู้และ เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อปลูกฝังความ เป็นพลเมืองตื่นรู้	5.00	0.00	มากที่สุด		2.1 จำนวนสื่อนวัตกรรมดิจิทัลที่ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	
	3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู ชุมชน และหน่วยงานภายนอก ในการออกแบบกิจกรรมการ เรียนรู้ที่เน้นความเป็นพลเมือง ตื่นรู้ของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด		3.1 จำนวน เครือข่ายความร่วมมือกับ หน่วยงานภายนอก ที่มีส่วนร่วมใน การออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้	4.71	0.49	มากที่สุด	ควรปรับ ร้อยละ ความร่วมมือของ เครือข่ายใน การออกแบบ กิจกรรมการ เรียนรู้
						3.2 มีเวที แลกเปลี่ยนความ คิดเห็นครู ชุมชน นักเรียน	4.71	0.49	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 1.1 (ต่อ)	4. จัดระบบการประเมินผลการเรียนรู้และพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ	5.00	0.00	มากที่สุด		4.1 ร้อยละของนักเรียนที่มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตื่นรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	
						4.2 ร้อยละของนักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อความเป็นพลเมืองตื่นรู้				
กลยุทธ์ที่ 1.2 เพิ่มประสิทธิภาพในการวัดและประเมินผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้	1. วัดและประเมินผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ตามสภาพจริง	5.00	0.00	มากที่สุด		1.1 ร้อยละของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	5.00	0.00	มากที่สุด	
	2. พัฒนาเครื่องมือ เกณฑ์การวัดและประเมินผล ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนทุกด้าน	5.00	0.00	มากที่สุด		2.1 มีเครื่องมือการประเมินความเป็นเมืองตื่นรู้ของนักเรียนที่ชัดเจนครบทุกด้าน	5.00	0.00	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 1.2 (ต่อ)						2.2 มีเกณฑ์การวัดและประเมินผลความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนที่มีประสิทธิภาพครบทุกด้าน	5.00	0.00	มากที่สุด	
						2.3 เครื่องมือการประเมินมีคุณภาพตามหลักการวัด ประเมินผลการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	
	3. สร้างการมีส่วนร่วมการประเมินผลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้ง ตนเอง เพื่อน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน	4.86	0.38	มากที่สุด		3.1 จำนวนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ร่วมประเมินผล	4.57	0.79	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 1.2 (ต่อ)	4. ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสนับสนุนการประเมินผล	5.00	0.00	มากที่สุด		4.1 จำนวนแพลตฟอร์มดิจิทัลในการเก็บข้อมูลและประเมิน	4.57	0.79	มากที่สุด	
						4.2 จำนวนนวัตกรรมเพื่อสื่อสารผ่านทางสื่อดิจิทัลสร้างสรรค์	4.71	0.49	มากที่สุด	
กลยุทธ์ที่ 1.3 พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	1. จัดกิจกรรมค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด		1.1 มีคู่มือ การจัดกิจกรรมค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 1.3 (ต่อ)						1.2 ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านการประเมินหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	
	2. สร้างเวทีการแสดงออกและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการสร้างความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด		2.1 มีเวทีนำเสนอหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	
						2.2 จำนวนของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม	5.00	0.00	มากที่สุด	
						2.3 ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านการประเมินจากกิจกรรม	5.00	0.00	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 1.4 นิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. สร้างการรับรู้ การเตรียมการนิเทศ ติดตาม ของผู้นิเทศ ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด		1.1 รายงานการประชุม การรับรู้ การเตรียมการนิเทศ ติดตาม ของผู้นิเทศ ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง	5.00	0.00	มากที่สุด	
	2. นิเทศการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของครู	5.00	0.00	มากที่สุด		2.1 จำนวนของครูที่ได้รับการสังเกตการจัดกิจกรรม	4.86	0.38	มากที่สุด	
						2.2 ร้อยละของครูที่ผ่านการประเมินหลังจากการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรม	4.86	0.38	มากที่สุด	
	3. สะท้อนผลการนิเทศ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของครู	5.00	0.00	มากที่สุด		3.1 ผลการสะท้อนการนิเทศ การจัดกิจกรรมของครู	4.86	0.38	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 2.1 สร้างความร่วมมือกับเครือข่ายหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. จัดทำบันทึกข้อตกลงการสร้างความร่วมมือกับเครือข่าย หน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	4.71	0.49	มากที่สุด	ควรปรับยกระดับความร่วมมือกับเครือข่าย ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1.1 จำนวนของเครือข่าย หน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง	ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 2.2 พัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้	1. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด		1.1 ร้อยละของบุคลากรที่เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
						1.2 ร้อยละของบุคลากรที่ผ่านประเมินการอบรมการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน			

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง	ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 2.2 (ต่อ)	2. ศึกษาดูงานสถานศึกษาที่มีต้นแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด		2.1 ร้อยละของบุคลากรสามารถบูรณาการแนวทางการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนต้นแบบมาออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 2.3 พัฒนา ความสามารถ ของบุคลากร ด้าน เทคโนโลยีในการจัด การศึกษาที่ส่งเสริม ความเป็นพลเมือง	1. พัฒนาบุคลากรให้สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด		1.1 ร้อยละของบุคลากรสามารถใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
ต้นรู้ของนักเรียนเพื่อให้ตอบโจทย์โลกยุคปัจจุบัน	2. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมบทบาทความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด		2.1 จำนวนกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมบทบาทความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของ บุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองดีของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 2.3 (ต่อ)						2.2 ร้อยละของ บุคลากรที่ร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับการ ออกแบบการ จัดการเรียนรู้ที่ ส่งเสริมบทบาท ความเป็นพลเมือง ดีของนักเรียน	4.71	0.49	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหาร การจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อ ปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อ ปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 3.1 เพิ่มขีด ความสามารถ ในการกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์และ ตัวชี้วัดของโรงเรียน	1. สร้างการมีส่วนร่วมของผู้ มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนด วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดความสำเร็จของ โรงเรียนในการส่งเสริม ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด		1.1 จำนวนผู้มีส่วน ร่วมในการกำหนด วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์และ ตัวชี้วัดของโรงเรียน ในการส่งเสริม ความเป็นพลเมือง ตื่นรู้ของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	
ในการส่งเสริมความ เป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียน	2. จัดทำแผนกลยุทธ์พัฒนา คุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาเพื่อเป็นกรอบ และทิศทาง ให้โรงเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด		2.1 มีแผนกลยุทธ์ พัฒนาคุณภาพ การศึกษา ของโรงเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหาร การจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อ ปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อ ปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 3.1 (ต่อ)	3. ประชุม สื่อสารทำความเข้าใจแผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบ	4.86	0.38	มากที่สุด		3.1 ร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่รับผิดชอบมีความเข้าใจทิศทางของแผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด	
	4. จัดทำแผนการบริหารความเสี่ยง การดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	4.86	0.38	มากที่สุด		4.1 จำนวนแผนการบริหารความเสี่ยง	4.86	0.38	มากที่สุด	
						4.2 ผลการได้รับการแก้ไข ตามแผนการบริหารความเสี่ยง	4.86	0.38	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหาร การจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อ ปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อ ปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 3.2 พัฒนาระบบ การบริหารคุณภาพ การจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน	1. จัดทำโครงสร้างการ บริหาร แต่งตั้ง คณะกรรมการ การจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมือง ต้นรู้ของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด		1.1 โครงสร้าง คณะกรรมการการ บริหารงานการจัด การศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	
	2. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน การจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด		2.1 มีคู่มือการ ปฏิบัติงานการจัด การศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหาร การจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อ ปรับปรุง	ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อ ปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ตัวชี้วัด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 3.2 (ต่อ)	3. กำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการดำเนินงาน	5.00	0.00	มากที่สุด	3.1 จำนวนครั้ง การกำกับ ติดตาม การดำเนินงานการ จัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด	
					3.2 ระดับคุณภาพ ของการดำเนินงาน การจัดการศึกษา ส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหาร การจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อ ปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อ ปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 3.2 (ต่อ)	4. สะท้อนการทำงานเพื่อ ปรับปรุงการบริหาร คุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด		4.1 จำนวนครั้งการ สะท้อนการทำงาน	4.86	0.38	มากที่สุด	
						4.2 ระดับคุณภาพ การนำผลการ ประเมินไปใช้ในการ ปรับปรุงการทำงาน	5.00	0.00	มากที่สุด	
กลยุทธ์ที่ 3.3 กำกับ ติดตาม การบริหารการจัด การศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของ นักเรียนให้มี ประสิทธิภาพอย่าง ต่อเนื่อง	1. แต่งตั้งคณะกรรมการ กำกับ ติดตาม การบริหาร การจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความ เป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด		1.1 มีคณะ กรรมการกำกับ ติดตาม การบริหาร การจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหาร การจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อ ปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อ ปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	๕	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	๕	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 3.3 (ต่อ)	2. วางแผนพัฒนาการกำกับ ติดตาม การบริหารการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองตื่นรู้ของ นักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด		2.1 รายงานการ ประชุมวางแผน พัฒนาการกำกับ ติดตาม การบริหาร การจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	
	3. นิเทศ กำกับ ติดตาม การบริหารการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองตื่นรู้ของ นักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด		3.1 จำนวนการ นิเทศ กำกับ ติดตาม การบริหาร การจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหาร การจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อ ปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อ ปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	ห	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	ห	S.D.	ระดับ	
	4. จัดทำรายงานผลการ กำกับ ติดตาม การบริหาร การจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมือง ตื่นรู้ของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด		4.1 รายงานผลการ กำกับ ติดตาม การ บริหารการจัด การศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็น พลเมืองตื่นรู้ของ นักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหาร งบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 4.1 เพิ่มประสิทธิภาพ การบริหาร งบประมาณในการ จัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของ นักเรียนอย่างคุ้มค่า	1. ประชุมแลกเปลี่ยน ความคิด เพื่อสร้างจิตสำนึกการใช้ งบประมาณในการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียนให้คุ้มค่า	4.86	0.38	มากที่สุด		1.1 รายงานการ ประชุมแลกเปลี่ยน ความคิดเพื่อสร้าง จิตสำนึกการใช้ งบประมาณในการ จัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของ นักเรียนให้คุ้มค่า	4.86	0.38	มากที่สุด	
	2. จัดทำแผนการใช้ งบประมาณเพื่อลดความ สูญเปล่าทางการศึกษา	4.86	0.38	มากที่สุด		2.1 ระดับคุณภาพ ของแผนการใช้ งบประมาณเพื่อ ส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน	4.71	0.49	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหาร งบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 4.1 (ต่อ)	3. ดำเนินการใช้ งบประมาณในการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียนให้เกิดความคุ้มค่า และยั่งยืน	5.00	0.00	มากที่สุด		3.1 รายงานการใช้ งบประมาณในการ จัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	
กลยุทธ์ที่ 4.2 สร้างความเข้มแข็ง ในการระดม ทรัพยากรจาก เครือข่าย	1. จัดทำแผนการระดม ทรัพยากรสนับสนุนการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด		1.1 มีแผนการระดม ทรัพยากรสนับสนุน การจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด	
						1.2 จำนวน ทรัพยากรที่ได้ สนับสนุนจาก เครือข่าย				

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหาร งบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
	2. ประสานความร่วมมือ จากหน่วยงาน ภาควิ เคราะห์ด้านการระดม ทรัพยากรในการสนับสนุน การจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมือง ต้นรู้ของนักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด		2.1 จำนวน หน่วยงาน ภาควิ เคราะห์ ให้การ สนับสนุนทรัพยากร ในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด	
กลยุทธ์ที่ 4.3 เพิ่มประสิทธิภาพ การใช้วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ ที่ เอื้อต่อการส่งเสริม ความเป็นพลเมือง ต้นรู้ของนักเรียน	1. วิเคราะห์ความต้องการ การจัดทำแผนการผลิต การใช้วัสดุอุปกรณ์ แหล่ง เรียนรู้ด้านการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	4.57	0.53	มากที่สุด		1.1 ข้อมูลการจัดทำ แผนวิเคราะห์ความ ต้องการ การใช้วัสดุ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ด้านการ จัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน	4.71	0.49	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหาร งบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 4.3 (ต่อ)	2. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ใน การจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมือง ต้นรู้ของนักเรียน ให้ เพียงพอ และทันสมัย	4.71	0.49	มากที่สุด		2.1 จำนวนวัสดุ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ เพียงพอและทันสมัย ในการจัดการศึกษาที่ ส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน	4.74	0.49	มากที่สุด	
	3. พัฒนาทักษะการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ ในการจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมือง ต้นรู้ของนักเรียนอย่าง ต่อเนื่อง	4.71	0.49	มากที่สุด		3.1 ร้อยละของครู และบุคลากรมีทักษะ ในการใช้วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ เพื่อ ส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน	4.71	0.49	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหาร งบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 4.4 กำกับ ติดตาม การ บริหารงบประมาณ ในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียนอย่าง คุ้มค่า	1. แต่งตั้งคณะกรรมการ กำกับ ติดตาม การบริหาร งบประมาณในการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด		1.1 มีคณะกรรมการ กำกับ ติดตาม การ บริหารงบประมาณ ในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	
	2. กำกับ ติดตามการใช้ ทรัพยากรในการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน อย่างคุ้มค่า	4.71	0.49	มากที่สุด		2.1 ร้อยละของการ กำกับ ติดตาม การ บริหารงบประมาณ ในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน	4.71	0.49	มากที่สุด	

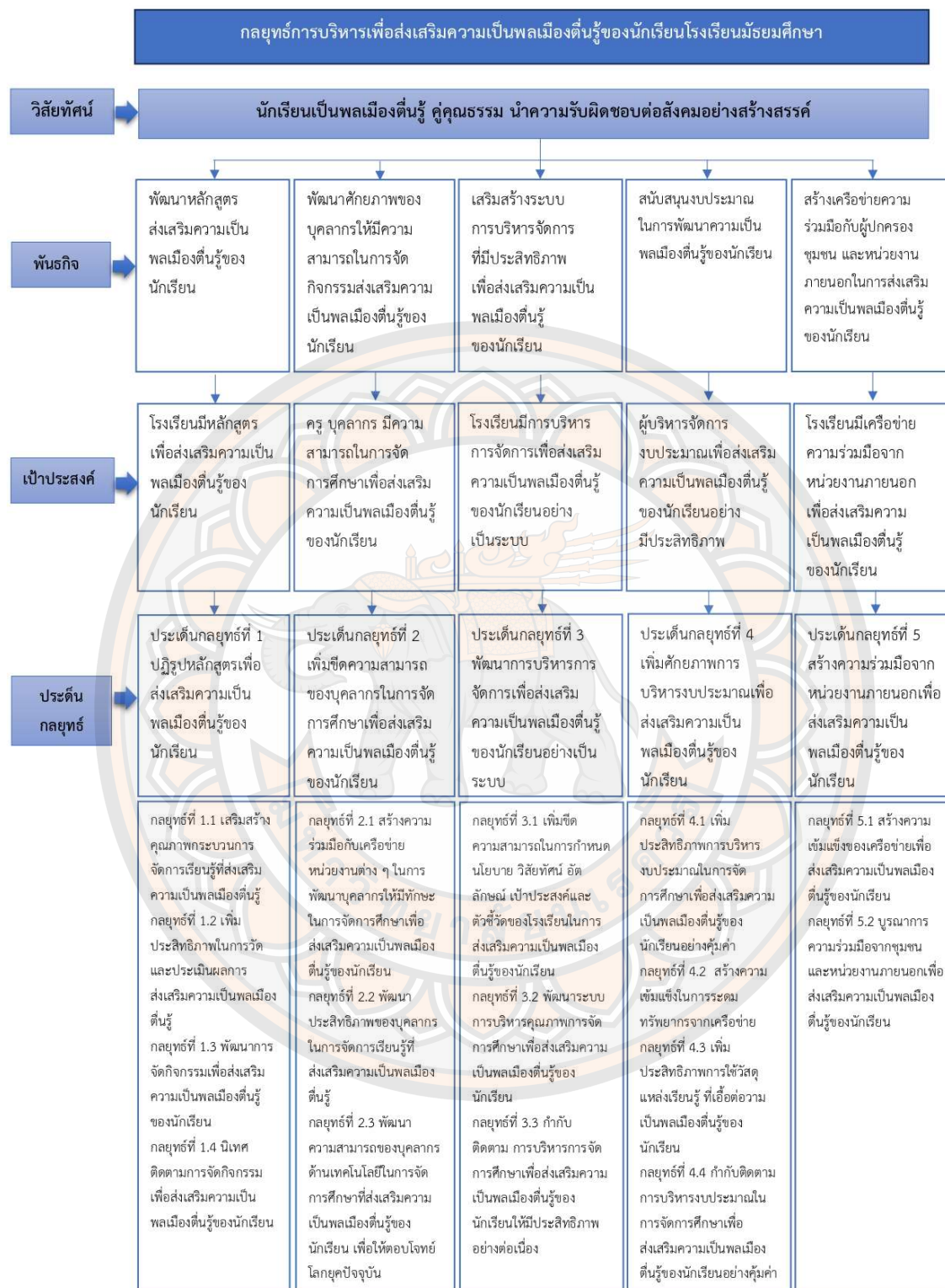
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหาร งบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 4.4 (ต่อ)	3. รายงานผลการจัดสร งบประมาณในการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน	4.74	0.49	มากที่สุด		3.1 จำนวนรายงาน ผลการจัดสร งบประมาณในการ จัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน	4.71	0.49	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือ จากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อ ปรับปรุง	ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อ ปรับปรุง	
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 5.1 สร้างความ เข้มแข็งของ เครือข่ายเพื่อ ส่งเสริมความเป็น พลเมืองตื่นรู้ของ นักเรียน	1. จัดทำข้อตกลงความ ร่วมมือ (MOU) สถานศึกษา และ หน่วยงานให้การ สนับสนุนในการจัดก ิจกรรมและการจัดเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองตื่นรู้ของ นักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด		1.1 จำนวน สถานศึกษา และ หน่วยงานที่จัดทำ ความร่วมมือ (MOU)	4.86	0.38	มากที่สุด	
	2. สร้างเครือข่ายความ ร่วมมือกับ สถานศึกษา หน่วยงาน ชุมชน ใน การจัดกิจกรรมและการ จัดเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด		2.1 จำนวนเครือข่าย ความร่วมมือในการจัด กิจกรรมและการจัด เรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือ จากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อ ปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อ ปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 5.1 (ต่อ)	3. สร้างขวัญกำลังใจใน การดำเนินการให้กับ เครือข่ายที่ร่วมส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด		3.1 ร้อยละความพึง พอใจของเครือข่ายที่ ร่วม จัดกิจกรรมและการจัด เรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด	
	4. จัดทำวารสาร ประชาสัมพันธ์ ให้กับ เครือข่ายร่วมส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน	4.74	0.49	มากที่สุด		4.1 จำนวนการจัดทำ วารสารประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ให้กับ เครือข่าย	4.86	0.38	มากที่สุด	
						4.2 จำนวนแหล่ง ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ให้กับเครือข่าย	4.86	0.38	มากที่สุด	

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง	ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 5.2 บูรณาการความร่วมมือจากชุมชนและหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	1. จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโดยบูรณาการความร่วมมือจากชุมชนหน่วยงานภายนอก	4.86	0.38	มากที่สุด		1.1 มีประกาศการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด
						1.2 รายงานการประชุม หรือ การจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน			
	2. จัดโครงการที่บูรณาการความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด		2.1 จำนวนโครงการที่บูรณาการความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงานภายนอก	4.86	0.38	มากที่สุด

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือ จากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อ ปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพื่อ ปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		ตัวชี้วัด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
กลยุทธ์ที่ 5.2 (ต่อ)						2.2 รายงานผลการจัด โครงการที่บูรณาการ ความร่วมมือจาก ชุมชน หน่วยงาน ภายนอก	4.86	0.38	มากที่สุด	

ภาพ 6 แสดงกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

จากภาพ 6 พบว่า กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มีทั้งหมด 5 ประเด็นกลยุทธ์ 16 กลยุทธ์ 46 มาตรการ 65 ตัวชี้วัด ดังนี้

วิสัยทัศน์

นักเรียนเป็นพลเมืองตื่นรู้ คู่คุณธรรม นำความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างสร้างสรรค์

พันธกิจ

1. พัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
2. พัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
3. เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
4. สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
5. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอกในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

เป้าประสงค์

1. โรงเรียนมีหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
2. ครู บุคลากร มีความสามารถในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
3. โรงเรียนมีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ
4. ผู้บริหารจัดการงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
5. โรงเรียนมีเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

ประเด็นกลยุทธ์

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

- กลยุทธ์ที่ 1.1 เสริมสร้างคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้
- กลยุทธ์ที่ 1.2 เพิ่มประสิทธิภาพในการวัดและประเมินผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้
- กลยุทธ์ที่ 1.3 พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
- กลยุทธ์ที่ 1.4 นิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 2.1 ยกระดับความร่วมมือกับเครือข่าย ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 2.2 พัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้

กลยุทธ์ที่ 2.3 พัฒนาความสามารถของบุคลากร ด้านเทคโนโลยีในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน เพื่อให้ตบโจทย์โลกยุคปัจจุบัน

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ

กลยุทธ์ที่ 3.1 เพิ่มขีดความสามารถในการกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดของโรงเรียนในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 3.2 พัฒนาระบบการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 3.3 กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 4.1 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า

กลยุทธ์ที่ 4.2 สร้างความเข้มแข็งในการระดมทรัพยากรจากเครือข่าย

กลยุทธ์ที่ 4.3 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่าย อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 4.4 กำกับ ติดตาม การบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า

กลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 5.1 สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 5.2 บูรณาการความร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

ตาราง 15 แสดงกลยุทธ์ กิจกรรม มาตรการ และตัวชี้วัดของกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง
ต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

กลยุทธ์	มาตรการ	ตัวชี้วัด
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน		
กลยุทธ์ที่ 1.1 เสริมสร้างคุณภาพ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้	1. พัฒนาหน่วยการเรียนรู้ และ แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ ความเป็นพลเมืองต้นรู้	1.1 จำนวนหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ ความเป็นพลเมืองต้นรู้
		1.2 จำนวนรายงานผลการใช้ หลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ ความเป็นพลเมืองต้นรู้
		1.3 ร้อยละของครูที่ได้รับการ นิเทศการจัดการเรียนรู้
	2. ผลิตสื่อการเรียนรู้และ เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อปลูกฝังความ เป็นพลเมืองต้นรู้	2.1 จำนวนสื่อ นวัตกรรมดิจิทัลที่ ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้
		3.1 ร้อยละความร่วมมือของ เครือข่ายในการออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้
	3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู ชุมชน และหน่วยงานภายนอกใน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ เน้นความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน	3.2 มีเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ของนักเรียนครู ผู้ปกครองและ ชุมชน
	4. จัดระบบการประเมินผลการ เรียนรู้และพฤติกรรมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียนอย่าง เป็นระบบ	4.1 ร้อยละของนักเรียนที่มี คุณลักษณะความเป็นพลเมือง ต้นรู้
		4.2 ร้อยละของนักเรียนที่มีเจตคติ ที่ดีต่อความเป็นพลเมืองต้นรู้
	กลยุทธ์ที่ 1.2 เพิ่มประสิทธิภาพ ในการวัดและประเมินผลการ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้	1.1 ร้อยละของการวัดและ ประเมินผลตามสภาพจริง

กลยุทธ์	มาตรการ	ตัวชี้วัด
	2. พัฒนาเครื่องมือ เกณฑ์การวัด และประเมินผล ความเป็น พลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนทุกด้าน	2.1 มีเครื่องมือการประเมินความ เป็นเมืองตื่นรู้ของนักเรียนที่ ชัดเจนครบทุกด้าน
		2.2 มีเกณฑ์การวัดและ ประเมินผล ความเป็นพลเมืองตื่น รู้ของนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ครบทุกด้าน
		2.3 เครื่องมือการประเมินมี คุณภาพตามหลักการวัด ประเมินผลการเรียนรู้
	3. สร้างการมีส่วนร่วมการ ประเมินผลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้ง ตนเอง เพื่อน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน	3.1 จำนวนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ ร่วมประเมินผล
	4. ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการ สนับสนุนการประเมินผล	4.1 จำนวนแพลตฟอร์มดิจิทัลใน การเก็บข้อมูล และประเมิน
		4.2 จำนวนนวัตกรรมเพื่อสื่อสาร ผ่านทางสื่อดิจิทัลสร้างสรรค์
กลยุทธ์ที่ 1.3 พัฒนาการจัด กิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	1. จัดกิจกรรมค่ายส่งเสริมความ เป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	1.1 มีคู่มือ การจัดกิจกรรมค่าย ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้
		1.2 ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านการ ประเมินหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม ค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมือง ตื่นรู้
	2. สร้างเวทีการแสดงออก และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักเรียน	2.1 มีเวทีนำเสนอหรือแลกเปลี่ยน เรียนรู้ของนักเรียน
		2.2 ร้อยละของนักเรียนที่เข้าร่วม กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
		2.3 ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านการ ประเมินจากกิจกรรมแลกเปลี่ยน เรียนรู้

กลยุทธ์	มาตรการ	ตัวชี้วัด
กลยุทธ์ที่ 1.4 นิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. สร้างการรับรู้ การเตรียมการนิเทศ ติดตาม ของผู้นิเทศ ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1.1 รายงานการประชุม การรับรู้ การเตรียมการนิเทศ ติดตาม ของผู้นิเทศ ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง
	2. นิเทศการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของครู	2.1 จำนวนของครูที่ได้รับการสังเกตการจัดกิจกรรม 2.2 ร้อยละของครูที่ผ่านการประเมินหลังจากการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรม
	3. สะท้อนผลการนิเทศ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของครู	3.1 ผลการสะท้อนการนิเทศ การจัดกิจกรรมของครู
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน		
กลยุทธ์ที่ 2.1 ยกระดับความร่วมมือกับเครือข่าย ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. จัดทำบันทึกข้อตกลงการสร้างความร่วมมือกับเครือข่าย หน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1.1 จำนวนของเครือข่าย หน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
	1. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1.1 ร้อยละของบุคลากรที่เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน 1.2 ร้อยละของบุคลากรที่ผ่านการประเมินการอบรมการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์	มาตรการ	ตัวชี้วัด
	2. ศึกษาคุณงานสถานศึกษาที่มีต้นแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	2.1 ร้อยละของบุคลากรสามารถบูรณาการแนวทางการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนต้นแบบมาออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองต้นรู้
กลยุทธ์ที่ 2.3 พัฒนาความสามารถของบุคลากรด้านเทคโนโลยีในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน เพื่อให้ตอบโจทย์โลกยุคปัจจุบัน	1. พัฒนาบุคลากรให้สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน 2. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมบทบาทความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1.1 ร้อยละของบุคลากรสามารถใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน 2.1 จำนวนกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมบทบาทความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน 2.2 ร้อยละของบุคลากรที่ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมบทบาทความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ		
กลยุทธ์ที่ 3.1 เพิ่มขีดความสามารถในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดของโรงเรียนในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. สร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดความสำเร็จของโรงเรียนในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน 2. จัดทำแผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเป็นกรอบและทิศทางให้โรงเรียน	1.1 จำนวนผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดของโรงเรียนในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน 2.1 มีแผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

กลยุทธ์	มาตรการ	ตัวชี้วัด
	3. ประชุม สื่อสารทำความเข้าใจ แผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาให้ ผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบ	3.1 ร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน และครูที่รับผิดชอบมีความเข้าใจ ทิศทางของแผนกลยุทธ์พัฒนา คุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา
กลยุทธ์ที่ 3.2 พัฒนาระบบ การบริหารคุณภาพการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. จัดทำโครงสร้างการบริหาร แต่งตั้งคณะกรรมการ การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน	1.1 โครงสร้างคณะกรรมการการ บริหารงานการจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน
	2. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานการ จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	2.1 มีคู่มือการปฏิบัติงานการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
	3. กำกับ ติดตาม และประเมินผล การดำเนินงาน	3.1 จำนวนครั้ง การกำกับ ติดตาม การดำเนินงานการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
	4. สะท้อนการทำงานเพื่อ ปรับปรุงการบริหารคุณภาพการ จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	3.2 ระดับคุณภาพของการ ดำเนินงานการจัดการศึกษา ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน
		4.1 จำนวนครั้งการสะท้อนการ ทำงาน
		4.2 ระดับคุณภาพการนำผลการ ประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการ ทำงาน
กลยุทธ์ที่ 3.3 กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ อย่างต่อเนื่อง	1. แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม การบริหารการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1.1 มีคณะกรรมการกำกับ ติดตาม การบริหารการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
	2. วางแผนพัฒนาการกำกับ ติดตาม การบริหารการจัด	2.1 รายงานการประชุมวางแผน พัฒนาการกำกับ ติดตาม การ

กลยุทธ์	มาตรการ	ตัวชี้วัด
	การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	บริหารการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
	3. นิเทศ กำกับ ติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	3.1 จำนวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
	4. จัดทำรายงานผลการกำกับ ติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	4.1 รายงานผลการกำกับ ติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน		
กลยุทธ์ที่ 4.1 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า	1. ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อสร้างจิตสำนึกการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนให้คุ้มค่า	1.1 รายงานการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อสร้างจิตสำนึกการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนให้คุ้มค่า
	2. จัดทำแผนการใช้งบประมาณเพื่อลดความสูญเปล่าทางการศึกษา	2.1 ระดับคุณภาพของแผนการใช้งบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
	3. ดำเนินการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนให้เกิดความคุ้มค่าและยั่งยืน	3.1 รายงานการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
กลยุทธ์ที่ 4.2 สร้างความเข้มแข็งในการระดมทรัพยากรจากเครือข่าย	1. จัดทำแผนการระดมทรัพยากรสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	1.1 มีแผนการระดมทรัพยากรสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์	มาตรการ	ตัวชี้วัด
		1.2 จำนวนทรัพยากรที่ได้ สนับสนุนจากเครือข่าย
	2. ประสานความร่วมมือจาก หน่วยงาน ภาควิชาเครือข่ายด้านการ ระดมทรัพยากรในการสนับสนุน การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน	2.1 จำนวนหน่วยงาน ภาควิชา เครือข่าย ให้การสนับสนุน ทรัพยากรในการจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน
กลยุทธ์ที่ 4.3 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ ที่เอื้อ ต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมือง ต้นรู้ของนักเรียน	1. วิเคราะห์ความต้องการการ จัดทำแผนการผลิต การใช้วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1.1 ข้อมูลการจัดทำแผนวิเคราะห์ ความต้องการ การใช้วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน
	2. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ให้ เพียงพอและทันสมัย	2.1 จำนวนวัสดุอุปกรณ์ แหล่ง เรียนรู้ เพียงพอและทันสมัยใน การจัดการศึกษาที่ส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน
	3. พัฒนาทักษะการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ในการ จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน อย่างต่อเนื่อง	3.1 ร้อยละของครู และบุคลากรมี ทักษะในการใช้วัสดุอุปกรณ์ และ แหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
กลยุทธ์ที่ 4.4 กำกับ ติดตาม การบริหาร งบประมาณในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้น รู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า	1. แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม การบริหารงบประมาณใน การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน	1.1 มีคณะกรรมการกำกับ ติดตาม การบริหารงบประมาณใน การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน

กลยุทธ์	มาตรการ	ตัวชี้วัด
	2. กำกับ ติดตามการใช้ทรัพยากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า	2.1 ร้อยละของการกำกับ ติดตามการบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
	3. รายงานผลการจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	3.1 จำนวนรายงานผลการจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
กลยุทธ์ที่ 5.1 สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	1. จัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) สถานศึกษา และหน่วยงานให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมและการจัดเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	1.1 จำนวนสถานศึกษา และหน่วยงานที่จัดทำความร่วมมือ (MOU)
	2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษา หน่วยงาน ชุมชน ในการจัดกิจกรรมและการจัดเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	2.1 จำนวนเครือข่ายความร่วมมือในการจัดกิจกรรมและการจัดเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
	3. สร้างขวัญกำลังใจในการดำเนินการให้กับเครือข่ายที่ร่วมส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	3.1 ร้อยละความพึงพอใจของเครือข่ายที่ร่วมจัดกิจกรรมและการจัดเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
	4. จัดทำวารสารประชาสัมพันธ์ให้กับเครือข่ายร่วมส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	4.1 จำนวนการจัดทำวารสารประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้กับเครือข่าย
		4.2 จำนวนแหล่งประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้กับเครือข่าย

กลยุทธ์	มาตรการ	ตัวชี้วัด
กลยุทธ์ที่ 5.2 บูรณาการความร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	1. จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโดยบูรณาการความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงาน ภายนอก	1.1 มีประกาศการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน
		1.2 รายงานการประชุม หรือการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน
	2. จัดโครงการที่บูรณาการความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงาน ภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	2.1 จำนวนโครงการที่บูรณาการความร่วมมือจากชุมชนหน่วยงาน ภายนอก
		2.2 รายงานผลการจัดโครงการที่บูรณาการความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงานภายนอก

ขั้น 2.3 ผลการจัดทำคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

คู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นเอกสารที่จะนำไปใช้ในขั้นตอนการทดลองใช้กลยุทธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน ให้นักเรียนเข้าใจและรับรู้ถึงสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของพลเมืองเข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในสังคม มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณนักเรียนมีความรู้เรื่องสิทธิ เสรีภาพและความแตกต่างของผู้อื่น เข้าใจเรื่องการมีจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพ ความคิด และบทบาทของตนในฐานะพลเมืองตื่นรู้ ผ่านการทำกิจกรรมต่างๆ คู่มือฯ นี้ยังให้รายละเอียดแก่ผู้ที่จะนำกลยุทธ์ไปใช้ โดยได้ศึกษาและทำความเข้าใจก่อนใช้ มีองค์ประกอบดังนี้

ส่วนที่ 1 คำชี้แจง

ส่วนที่ 2 กรอบกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ส่วนที่ 3 การดำเนินการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ส่วนที่ 4 การดำเนินการโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

การจัดทำคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัศึกษานี้ ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน สามารถเข้าใจและนำแนวทางการดำเนินการไปใช้ในการจัดบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ คู่มือได้รับการตรวจสอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้ให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงแก้ไข และผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อยืนยันความเหมาะสมก่อนนำไปจัดพิมพ์เป็นรูปแบบฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้จริงในการจัดการอบรม

ขั้น 2.4 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

การประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้นำคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของคู่มือด้วยแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมิน และให้ข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขคู่มือการใช้กลยุทธ์ฯ ตามฉันทามติของ ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผลการตรวจสอบคู่มือการใช้กลยุทธ์ฯ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าภาพรวมของคู่มือการใช้กลยุทธ์ฯ มีความเหมาะสมมากที่สุด

ตาราง 16 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิ

ที่	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
ส่วนที่ 1 บทนำ				
1	หลักการและเหตุผล	4.60	0.49	มากที่สุด
2	การเขียนวัตถุประสงค์	4.40	0.55	มาก
3	บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การบริหาร มีความชัดเจน	4.70	0.45	มากที่สุด
4	วิธีการนำคู่มือไปใช้ เข้าใจง่ายและมีขั้นตอนที่ครบถ้วน	4.50	0.50	มากที่สุด
5	คำนิยามมีการสื่อถึงบุคคลที่สามารถนำไปถ่ายทอดได้	4.30	0.60	มาก
ส่วนที่ 2 กรอบกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา				
6	ความถูกต้องและครบถ้วนของกลยุทธ์การบริหาร	4.60	0.49	มากที่สุด
7	ความสอดคล้องสัมพันธ์กันของกิจกรรมมาตรการและตัวชี้วัดของกลยุทธ์	4.40	0.55	มาก
8	เนื้อหา มีรายละเอียดที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.70	0.45	มากที่สุด
9	ความถูกต้องและครบถ้วนของมาตรการ ตัวชี้วัด	4.50	0.50	มากที่สุด
10	การใช้ภาษามีความถูกต้อง สื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องกลยุทธ์เข้าใจตรงประเด็น	4.40	0.55	มาก
11	บทบาทหน้าที่ของการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการใช้คู่มือมีความชัดเจน เข้าใจง่าย สามารถนำไปวางแผนการดำเนินงานและปฏิบัติได้	4.70	0.45	มากที่สุด
ส่วนที่ 3 การดำเนินการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา				
12	ความถูกต้องชัดเจนและความสอดคล้องของขั้นตอนในแต่ละขั้น สามารถนำกลยุทธ์การบริหารไปสู่การปฏิบัติ	4.60	0.49	มากที่สุด
13	หลักการและเหตุผลสอดคล้องกับกลยุทธ์และโครงการ	4.30	0.60	มาก
14	วัตถุประสงค์การดำเนินงานสอดคล้องกับวิธีการดำเนินงานและเครื่องมือที่ใช้	4.70	0.45	มากที่สุด
15	ระยะเวลาในการดำเนินการและงบประมาณมีความเหมาะสม	4.60	0.49	มากที่สุด
16	ผลที่คาดว่าจะได้รับระบุถึงผลที่เกิดกับผู้เรียนชัดเจน	4.40	0.55	มาก

ที่	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
ส่วนที่ 4 การดำเนินการตามโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน				
17	หลักสูตรของโครงการมีการกำหนดเนื้อหาสำคัญอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของคู่มือ	4.70	0.45	มากที่สุด
18	ตารางของโครงการมีการกำหนดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมตามระยะเวลา และมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงในเนื้อหา	4.50	0.50	มากที่สุด
19	กิจกรรมของโครงการมีขั้นตอนกระบวนการชัดเจน มีความรู้ และการฝึกปฏิบัติจริง	4.40	0.55	มาก
20	กิจกรรมของโครงการทำให้นักเรียนได้รับความรู้และเกิดทักษะในการนำไปพัฒนาต่อยอดความรู้	4.70	0.45	มากที่สุด
21	มีการประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์	4.50	0.55	มากที่สุด
22	วิธีการวัดและประเมินผลเหมาะสมกับกิจกรรม	4.40	0.55	มาก
23	เครื่องมือวัดและประเมินผลเหมาะสมกับกิจกรรม	4.70	0.45	มากที่สุด
รวม		4.55	0.50	มากที่สุด

จากตาราง 16 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า คู่มือการใช้กลยุทธ์เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการนำกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะในขั้นตอนที่ 2 เรียบร้อยแล้วเพื่อนำมาทดลองในโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา และจัดทำคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาขึ้นโดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผ่านการปรับปรุงแก้ไขจนได้กลยุทธ์และคู่มือการใช้กลยุทธ์ฉบับสมบูรณ์ ซึ่งในการจัดทำคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้นำกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน กิจกรรมที่ 1.3 พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน มาสร้างเป็นคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อให้รายละเอียดแก่ผู้ที่จะนำกลยุทธ์ไปใช้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ว่าการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนนั้นเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้เด็กเป็นเด็กที่มีความพร้อม และใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ในการประชุมคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเห็นควรว่าโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจและรับรู้ถึงสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของพลเมืองเข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในสังคมมีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณนักเรียนมีความรู้เรื่องสิทธิ เสรีภาพและความแตกต่างของผู้อื่น เข้าใจเรื่องการเมืองจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพ ความคิดและบทบาทของตนในฐานะพลเมืองต้นรู้ ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ จึงมีมติจากคณะกรรมการบริหารโรงเรียนสรุปว่าอนุมัติในการจัดโครงการนี้โดยขอความเห็นชอบคณะกรรมการ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน และมีรายละเอียดโครงการ ดังนี้

โครงการ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน

ผู้รับผิดชอบโครงการ นางสาวณฐมน คุณเที่ยง

1. หลักการและเหตุผล

ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลกที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ และระบบอัตโนมัติ การศึกษาไม่เพียงเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีจิตสำนึกต่อสังคม และสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความหมายในโลกยุคใหม่ การพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็น “พลเมืองต้นรู้” (Active Citizen) ถือเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเองต่อสังคม สามารถคิดอย่างมีเหตุผล มีวิจารณญาณ เคารพสิทธิของผู้อื่น และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติอย่างสร้างสรรค์

ด้วยเหตุนี้ ผู้รับผิดชอบโครงการจึงเล็งเห็นความจำเป็นเร่งด่วนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อบ่มเพาะคุณลักษณะความเป็นพลเมืองต้นรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นการพัฒนา ศักยภาพผ่านองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ที่จะเป็นเสมือนภูมิคุ้มกันและเสริมทิศในการดำเนินชีวิต เริ่มต้นจากการปลูกฝัง ความตระหนักรู้ในสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ เพื่อให้เยาวชนเข้าใจสถานะและบทบาทของตนเอง เคารพในกติกา และไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น ควบคู่ไปกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นในยุคข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้สามารถวิเคราะห์เหตุผล รู้เท่าทันสื่อ ตัดสินใจบนพื้นฐานของความถูกต้อง และกล้าที่จะยืนหยัดในความยุติธรรม นอกจากมิติด้านความคิดแล้ว การอยู่ร่วมกันในสังคม พหุวัฒนธรรมยังเรียกร้องให้เยาวชนมีทักษะ การเคารพสิทธิ เสรีภาพ และความแตกต่างของผู้อื่น โดยรู้จักการเปิดใจยอมรับความหลากหลาย เห็นอกเห็นใจ และสามารถประนีประนอมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ อย่างไรก็ตาม การเป็นพลเมืองต้นรู้จะสมบูรณ์ไม่ได้หากขาดการลงมือทำ สถานศึกษาจึงมุ่งส่งเสริม การมีส่วนร่วมในสังคม เพื่อให้ผู้เรียนได้เชื่อมต่อกับชุมชน ตระหนักถึงโครงสร้างสังคม และเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง อันจะนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดคือการมี จิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นการยกระดับจิตใจให้มุ่งทำประโยชน์แก่ส่วนรวม มีภาวะผู้นำ และพร้อมเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นจริง

ดังนั้น การดำเนินโครงการนี้จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิต ทักษะสังคม และจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อส่วนรวม อันจะนำไปสู่การเป็นเยาวชนที่มีคุณลักษณะของพลเมืองดี มีจิตสาธารณะ และพร้อมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและรับรู้ถึงสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของพลเมือง
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในสังคม มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เรื่องสิทธิ เสรีภาพและความแตกต่างของผู้อื่น เข้าใจเรื่องการมีจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม
4. เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพ ความคิด และบทบาทของตนในฐานะพลเมืองต้นรู้ ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ

3. เป้าหมาย

3.1 เชิงปริมาณ

1. ร้อยละ 100 ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคมเข้าร่วมกิจกรรมค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้
2. ร้อยละ 100 ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคมมีความเข้าใจและรับรู้ถึงสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของพลเมือง เข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในสังคม มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความรู้เรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความแตกต่างของผู้อื่น มีจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม

3.2 เชิงคุณภาพ

1. นักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคมมีความเข้าใจและรับรู้ถึงสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของพลเมือง เข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในสังคม มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความรู้เรื่องสิทธิ เสรีภาพและความแตกต่างของผู้อื่น มีจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม

4. วิธีการดำเนินงาน

ตาราง 17 วิธีการดำเนินงานส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน

ที่	การดำเนินงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
1	โครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน - การประชุมวางแผนการดำเนินการจัดทำ ค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียนและเวทีส่งเสริมความเป็นพลเมือง ต้นรู้ของนักเรียน	25 – 28 ต.ค. 2568	- ธรรมนูญ คุณเทียะ - วิทยากร
2	- การดำเนินการ ค่ายส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	3 - 5 พ.ย. 2568	- ธรรมนูญ คุณเทียะ - วิทยากร
3	- การดำเนินการ เวทีส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	20 พ.ย. 2568	- ธรรมนูญ คุณเทียะ - วิทยากร
4	สรุปผล ประเมินผลการดำเนินงาน	25 พ.ย. 2568	- ธรรมนูญ คุณเทียะ - วิทยากร

5. ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินการ

25 ตุลาคม 2568 – 25 พฤศจิกายน 2568

6. งบประมาณ

งบประมาณ จำนวน 45,000 บาท

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

นักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคมมีความเข้าใจและรับรู้ถึงสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของพลเมือง เข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในสังคม มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความรู้เรื่องสิทธิ เสรีภาพและความแตกต่างของผู้อื่น มีจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม

8. ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสาวณฐมน คุณเทียง

ซึ่งโครงการส่งเสริมพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมส่งเสริมพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นเอกสารเพื่อให้รายละเอียดแก่ผู้ที่จะนำกลยุทธ์การบริหารไปใช้ โดยได้ศึกษาและทำความเข้าใจก่อนใช้และมีวิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและประเมิน โดยมีขั้นตอนย่อย ดังนี้

3.1 ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียน ดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ เป็นการประเมินสภาพแวดล้อมและความเป็นไปได้ก่อนเริ่มดำเนินโครงการ แสดงผลดังตาราง

ตาราง 18 แสดงข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ด้านบริบทของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

รายการ	ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
1.1 ผู้บริหาร	4	6.90
1.2 ครู	54	93.10
รวม	58	100
2. เพศ		
2.1 ชาย	21	36.21
2.2 หญิง	37	63.79
รวม	58	100
3. อายุ		
3.1 20-30 ปี	19	32.76
3.2 31-40 ปี	15	25.86
3.3 41-50 ปี	15	25.86
3.4 51 ปีขึ้นไป	9	15.52
รวม	58	100
4. วุฒิการศึกษา		
4.1 ปริญญาตรี	38	65.52
4.2 ปริญญาโท	20	34.48
4.3 ปริญญาเอก	-	-
รวม	58	100

จากตาราง 18 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 6.90 ครูคิดเป็นร้อยละ 93.10 จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายคิดเป็นร้อยละ 36.21 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 63.79 จำแนกตามอายุ พบว่า อายุ 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.76 อายุ 31-40 ปี คิดเป็น ร้อยละ 25.86 อายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.86 และอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 15.52 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา พบว่า ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 65.52 และปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 34.48

ตาราง 19 ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน โรงเรียนดงขุย วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ที่	รายการ	n= 58		ผลการ ประเมิน
		$\bar{x}$	S.D.	
1	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายการจัดการเรียนการสอน ของสถานศึกษา	4.17	0.68	มาก
2	การกำหนดเป้าหมายและวิธีดำเนินโครงการมีความเหมาะสม	4.28	0.59	มาก
3	ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โครงการ	4.31	0.71	มาก
4	ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมระบุไว้อย่างชัดเจน	4.14	0.61	มาก
5	ลักษณะของกิจกรรมมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	4.09	0.80	มาก
6	คณะกรรมการดำเนินโครงการมีศักยภาพที่ส่งเสริมความสำเร็จของ โครงการ	4.07	0.79	มาก
7	คณะกรรมการดำเนินโครงการมีประสบการณ์ที่ส่งเสริมความสำเร็จของ โครงการ	4.19	0.69	มาก
รวม		4.18	0.51	มาก

จากตาราง 19 พบว่า ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของ นักเรียน ทั้งภาพรวมและรายข้อทุกข้อผ่านเกณฑ์การประเมิน ($\bar{x} \geq 3.51$) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมมีความ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์โครงการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$) รองลงมา ข้อ 2 การกำหนดเป้าหมายและวิธี ดำเนินโครงการมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$) และข้อ 7 คณะกรรมการดำเนินโครงการมี ประสบการณ์ที่ส่งเสริมความสำเร็จของโครงการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 6 คณะกรรมการดำเนินโครงการมีศักยภาพที่ส่งเสริมความสำเร็จของโครงการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.07$) โดยทุกรายการประเมินผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้

3.2 ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น โดยประเมินความพร้อมของทรัพยากรและระบบสนับสนุนที่จำเป็นต่อการดำเนินโครงการ ในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านกายภาพ และด้านการจัดการ แสดงผลดังตาราง

ตาราง 20 แสดงข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

รายการ	ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
1.1 ผู้บริหาร	4	6.90
1.2 ครู	54	93.10
รวม	58	100
2. เพศ		
2.1 ชาย	21	36.21
2.2 หญิง	37	63.79
รวม	58	100
3. อายุ		
3.1 20-30 ปี	19	32.76
3.2 31-40 ปี	15	25.86
3.3 41-50 ปี	15	25.86
3.4 51 ปีขึ้นไป	9	15.52
รวม	58	100
4. วุฒิการศึกษา		
4.1 ปริญญาตรี	38	65.52
4.2 ปริญญาโท	20	34.48
4.3 ปริญญาเอก	-	-
รวม	58	100

จากตาราง 20 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 6.90 ครูคิดเป็นร้อยละ 93.10 จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายคิดเป็นร้อยละ 36.21 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 63.79 จำแนกตามอายุ พบว่า อายุ 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.76 อายุ 31-40 ปี คิดเป็น ร้อยละ 25.86 อายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.86 และอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 15.52 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา พบว่า ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 65.52 และปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 34.48

ตาราง 21 ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ที่	รายการ	n= 58		ผลการ ประเมิน
		$\bar{x}$	S.D.	
1	ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญ และสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ	4.55	0.65	มากที่สุด
2	ครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับโครงการ	4.66	0.58	มากที่สุด
3	งบประมาณที่ได้รับเพียงพอและเหมาะสมในการดำเนินโครงการ	4.59	0.70	มากที่สุด
4	การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ	4.52	0.66	มากที่สุด
5	ความเพียงพอของวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานตามโครงการ	4.48	0.80	มาก
6	อาคารสถานที่ ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการมีความเหมาะสม	4.47	0.80	มาก
7	แผนการดำเนินงานของโครงการมีความชัดเจนและเป็นไปได้	4.55	0.65	มากที่สุด
รวม		4.54	0.58	มากที่สุด

จากตาราง 21 พบว่า ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน ทั้งภาพรวมและรายข้อทุกข้อผ่านเกณฑ์การประเมิน ($\bar{x} \geq 3.51$) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 2 ครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$) รองลงมา ข้อ 3 งบประมาณที่ได้รับเพียงพอและเหมาะสมในการดำเนินโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$) และข้อ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญ และสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ กับข้อ 7 แผนการดำเนินงานของโครงการมีความชัดเจนและเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 6 อาคารสถานที่ ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$)

3.3 ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึนรู้ของนักเรียน โรงเรียนดงขุวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ผลการประเมินด้านกระบวนการเป็นการประเมินการดำเนินงานเพื่อกำกับดูแลโครงการ
โดยพิจารณาจาก การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง แสดงผล ดังตาราง

ตาราง 22 แสดงข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ด้านกระบวนการของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึนรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

รายการ	ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
1.1 ผู้บริหาร	4	6.90
1.2 ครู	54	93.10
รวม	58	100
2. เพศ		
2.1 ชาย	21	36.21
2.2 หญิง	37	63.79
รวม	58	100
3. อายุ		
3.1 20-30 ปี	19	32.76
3.2 31-40 ปี	15	25.86
3.3 41-50 ปี	15	25.86
3.4 51 ปีขึ้นไป	9	15.52
รวม	58	100
4. วุฒิการศึกษา		
4.1 ปริญญาตรี	38	65.52
4.2 ปริญญาโท	20	34.48
4.3 ปริญญาเอก	-	-
รวม	58	100

จากตาราง 22 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 6.90 ครูคิดเป็นร้อยละ 93.10 จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายคิดเป็นร้อยละ 36.21 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 63.79 จำแนกตามอายุ พบว่า อายุ 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.76 อายุ 31-40 ปี คิดเป็น ร้อยละ 25.86 อายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.86 และอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 15.52 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา พบว่า ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 65.52 และปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 34.48

ตาราง 23 ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึ่นรู้ของนักเรียน โรงเรียน ดงขุขวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ที่	รายการ	n= 58		ผลการ ประเมิน
		$\bar{x}$	S.D.	
การวางแผน				
1	ผู้บริหารสถานศึกษาประชุมเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ สภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางในการดำเนินโครงการ	4.48	0.63	มาก
2	ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการ ดำเนินโครงการ	4.57	0.60	มากที่สุด
3	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดปฏิทินการดำเนินงานและวิธีดำเนิน โครงการอย่างชัดเจน เหมาะสม และเป็นระบบ	4.52	0.68	มากที่สุด
4	ผู้รับผิดชอบเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมก่อนการจัดกิจกรรมของโครงการ	4.52	0.66	มากที่สุด
การลงมือปฏิบัติ				
5	คณะครูดำเนินกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองอย่างกระตือรือร้น และต่อเนื่อง	4.36	0.77	มาก
6	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความตั้งใจและมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม	4.47	0.80	มาก
การนิเทศ กำกับ ติดตามและตรวจสอบ				
7	การจัดกิจกรรมมีการวัดผลก่อนฝึกอบรมและหลังฝึกอบรม	4.45	0.65	มาก
8	ครูผู้รับผิดชอบเก็บข้อมูลหรือหลักฐานจากกิจกรรม เช่น แบบสังเกต แบบบันทึก ผลงานของนักเรียน	4.83	0.38	มากที่สุด
9	ครูผู้รับผิดชอบมีการสรุปผลการดำเนินงานเป็นช่วง ๆ เพื่อปรับปรุง กิจกรรม	4.97	0.26	มากที่สุด
การปรับปรุง				
10	ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินระหว่างดำเนินงานมาปรับปรุง กิจกรรมทันที	4.95	0.29	มากที่สุด

ที่	รายการ	n= 58		ผลการ ประเมิน
		$\bar{x}$	S.D.	
11	ครูผู้รับผิดชอบปรับปรุงกิจกรรมช่วยให้การดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมายมากขึ้น	4.95	0.29	มากที่สุด
12	ครูผู้รับผิดชอบร่วมกันวิเคราะห์และหาวิธีพัฒนากิจกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	4.95	0.29	มากที่สุด
รวม		4.67	0.32	มากที่สุด

จากตาราง 23 พบว่า ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน ทั้งภาพรวมและรายข้อทุกข้อผ่านเกณฑ์การประเมิน ($\bar{x} \geq 3.51$) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 9 ครูผู้รับผิดชอบมีการสรุปผลการดำเนินงานเป็นช่วง ๆ เพื่อปรับปรุงกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.97$) รองลงมา ข้อ 10 ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินระหว่างดำเนินงานมาปรับปรุงกิจกรรมทันทีข้อ 11 ครูผู้รับผิดชอบปรับปรุงกิจกรรมช่วยให้การดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมายมากขึ้น ข้อ 12 ครูผู้รับผิดชอบร่วมกันวิเคราะห์และหาวิธีพัฒนากิจกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.95$) และข้อ 8 ครูผู้รับผิดชอบเก็บข้อมูลหรือหลักฐานจากกิจกรรม เช่น แบบสังเกต แบบบันทึก ผลงานของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.83$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 5 คณะครูดำเนินกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองอย่างกระตือรือร้นและต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.36$)

3.4 ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียน ดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ดังนี้

ผลการทดสอบการวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนในโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ตาราง 26 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตื่นรู้ก่อนร่วมกิจกรรมและหลังร่วมโครงการ

คะแนนสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	285	15	5.95	0.55	48.38**	.000
หลังเรียน	285	15	13.35	1.40		

*Sig < .01

จากตาราง 26 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตื่นรู้ก่อนร่วมกิจกรรมและหลังร่วมกิจกรรมของนักเรียนในโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ พบว่า คะแนนการวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนหลังการเข้าร่วมโครงการสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่ง โดยผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้

จากการจัดกิจกรรมในโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ สามารถสรุปผลการจัดกิจกรรมได้ดังนี้

สรุปผลการจัดกิจกรรมที่ 1 ฉันทิโคร ในสังคมนี้ การจัดกิจกรรมนี้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างพื้นฐานความเข้าใจเรื่องสถานะและบทบาทหน้าที่ ผ่านเทคนิคแผนผังความคิด (Identity Map) ทำให้นักเรียนสามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างสถานะที่ติดตัวมาแต่กำเนิดและสถานะทางสังคมที่ได้มาภายหลังได้อย่างชัดเจน ผลการประเมินจากชิ้นงานพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถระบุบทบาทหน้าที่ที่สอดคล้องกับสถานะของตนเองได้ถูกต้อง รวมถึงจากการอภิปรายในกรณีศึกษาเรื่องการละเมิดสิทธิ นักเรียนแสดงออกถึงความเข้าใจในขอบเขตของสิทธิเสรีภาพที่ต้องมาพร้อมกับความรับผิดชอบ ไม่ก้าวล่วงสิทธิผู้อื่น ซึ่งเป็นการปูพื้นฐานความเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย

สรุปผลการจัดกิจกรรมที่ 2 ก้าวข้ามเส้น การจัดกิจกรรมนี้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างความตระหนักรู้เรื่องความเหลื่อมล้ำอย่างเป็นรูปธรรม จากการสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรม ทำให้นักเรียนตระหนักว่าตำแหน่งที่แตกต่างกันไม่ได้เกิดจากความพยายามเพียงอย่างเดียว แต่มีปัจจัยโครงสร้างสังคมเข้ามาเกี่ยวข้อง ในช่วงสะท้อนคิด นักเรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์สู่ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ลดอคติในการตัดสินคน และแสดงทัศนคติที่ต้องการช่วยเหลือผู้ที่เสียเปรียบทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสร้างทัศนคติความเป็นพลเมืองที่เคารพในความแตกต่าง

สรุปผลการจัดกิจกรรมที่ 3 วงล้อแห่งความขัดแย้ง การจัดกิจกรรมนี้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการความขัดแย้งและการเจรจาต่อรองอย่างสันติวิธี โดยผ่านกระบวนการจำลองสถานการณ์แย่งชิงทรัพยากรพื้นที่ทำให้นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้แนวคิด "ภูเขา น้ำ แข็ง" ในการวิเคราะห์แยกแยะ "จุดยืน" (สิ่งที่เรียกร้อง) ออกจาก "ความต้องการที่แท้จริง" (เหตุผลเบื้องต้น) ได้อย่างมีวิจารณญาณ ส่งผลให้การระดมสมองเพื่อหาทางออกเปลี่ยนจากการเอาชนะคะคานากัน เป็นการแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกัน การนำเสนอผลงานท้ายคาบสะท้อนให้เห็นความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบข้อตกลงที่ยุติธรรมและยอมรับได้ทุกฝ่าย

สรุปผลการจัดกิจกรรมที่ 4 นักสืบข่าวลวง การจัดกิจกรรมนี้บรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้อย่างชัดเจน จากการสวมบทบาทนักสืบวิเคราะห์ "แฟ้มคดีลับ" ทำให้นักเรียนสามารถจำแนกประเภทของข้อมูลบิดเบือน ข่าวลวง และโฆษณาชวนเชื่อได้ถูกต้องตามหลักการสังเกตที่ได้เรียนรู้ ผลการประเมินการปฏิบัติงานกลุ่มพบว่า นักเรียนมีการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลก่อนตัดสินใจเชื่อ และสามารถอธิบายเหตุผลประกอบการตัดสินใจได้อย่างสมเหตุสมผล นอกจากนี้ยังตระหนักถึงผลกระทบทางกฎหมายและจริยธรรมของการส่งต่อข้อมูลเท็จ ซึ่งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในการรับสื่อยุคดิจิทัล

สรุปผลการจัดกิจกรรมที่ 5 สภาจำลอง การจัดกิจกรรมนี้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจำลองบทบาทสมมติในรัฐสภา ทำให้นักเรียนเข้าใจกลไกประชาธิปไตยและการเคารพกติกาเสียงข้างมากควบคู่กับการฟังเสียงข้างน้อย นักเรียนที่สวมบทบาทฝ่ายเสนอและฝ่ายค้านสามารถแสดงความคิดเห็นหักล้างกันด้วยเหตุผลและข้อเท็จจริงมากกว่าการใช้อารมณ์ ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์และทักษะการนำเสนอผลสะท้อนกลับจากกลุ่ม "ประชาชน" ในกิจกรรมแสดงให้เห็นว่านักเรียนรู้จักวิเคราะห์นโยบายสาธารณะและตระหนักว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ใช่เรื่องไกลตัว แต่เป็นเรื่องของการรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของทุกคนในสังคม

สรุปผลการจัดกิจกรรมที่ 6 นักสำรวจชุมชน การจัดกิจกรรมนี้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเปิดมุมมองของนักเรียนต่อสภาพแวดล้อมและโครงสร้างสังคมได้เป็นอย่างดี ผ่านเครื่องมือ "แว่นตา 3 มิติ" (ความปลอดภัย, สิ่งแวดล้อม, ความเท่าเทียม) ผลจากการทำแผนที่เดินดิน ทำให้นักเรียนสามารถระบุปัญหาที่ซ่อนอยู่ในพื้นที่โรงเรียนหรือชุมชนที่เคยมองข้ามไปได้ เช่น จุดเสี่ยงภัยหรือทางลาดที่ไม่เอื้อต่อคนพิการ การประเมินผลจากการนำเสนอพบว่านักเรียนสามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงปัญหาทางกายภาพไปสู่สาเหตุเชิงโครงสร้างและการบริหารจัดการได้ ซึ่งเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะและความช่างสังเกตตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สรุปผลการจัดกิจกรรมที่ 7 แผนที่คนดี การจัดกิจกรรมนี้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเปลี่ยนความตระหนักสู่ได้เป็นการวางแผนปฏิบัติการจริง โดยนักเรียนได้ฝึกฝนทักษะการคิดเชิงออกแบบ ในการแปลงปัญหาที่พบให้เป็น "โครงการจิตอาสา" ผลงานแผนผังโครงงานของแต่ละกลุ่มสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจในการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีจำกัด และการระบุเครือข่ายความร่วมมือที่ชัดเจน ผลการประเมินบ่งชี้ว่านักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแผนงานที่ออกมามีความสมจริงและสามารถนำไปต่อยอดปฏิบัติได้จริงในบริบทของโรงเรียน

สรุปผลการจัดกิจกรรมที่ 8 โปรเจกต์เปลี่ยนโลก การจัดกิจกรรมนี้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเน้นย้ำความสำเร็จในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมสังคม ภายใต้เงื่อนไขงบประมาณศูนย์บาท ทำให้นักเรียนต้องระดมสมองอย่างหนักเพื่อหาทางออกที่ยั่งยืน ผลการนำเสนอในรูปแบบ "การขายไอเดีย" แสดงให้เห็นถึงทักษะการสื่อสารที่โน้มน้าวใจและความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง เพื่อนร่วมชั้นเรียนที่มีส่วนร่วมในการโหวตและวิพากษ์วิจารณ์โครงการต่าง ๆ ได้เรียนรู้การยอมรับความเห็นต่างและการมองหาจุดเด่นในผลงานผู้อื่น ถือเป็นการบ่มเพาะความเป็นพลเมืองต้นรู้ที่กล้าคิดกล้าทำเพื่อการเปลี่ยนแปลง

สรุปผลการจัดกิจกรรมที่ 9 เวทีเสียงพลเมืองและพันธสัญญา การจัดกิจกรรมนี้บรรลุวัตถุประสงค์ในการแสดงออกถึงภาวะผู้นำและความกล้าหาญทางจริยธรรม นักเรียนได้ใช้เวทีสาธารณะในการนำเสนอแนวคิดและจุดยืนเพื่อความยุติธรรมอย่างภาคภูมิใจ การตอบคำถามที่ท้าทายจากเพื่อนและครูช่วยทดสอบความหนักแน่นของการคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่สามารถตอบได้ด้วยหลักการที่คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน พิธีการประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันสร้างบรรยากาศของความศักดิ์สิทธิ์และความมุ่งมั่น ผลการประเมินสังเกตได้จากแววตาและน้ำเสียงที่จริงจัง ซึ่งสะท้อนถึงพันธสัญญาทางใจที่จะไม่เพิกเฉยต่อปัญหาสังคมในอนาคต

สรุปผลการจัดกิจกรรมที่ 10 สัญญาใจพลเมืองต้นรู้ กิจกรรมปิดท้ายนี้บรรลุวัตถุประสงค์ในการรวบรวมองค์ความรู้และการสะท้อนคิดภายใน ผ่านกระบวนการ 3H (Head, Heart, Hand) นักเรียนสามารถประมวลสิ่งที่ได้เรียนรู้ตลอดค่ายออกมาเป็นแนวปฏิบัติของตนเองได้อย่างชัดเจน กิจกรรม "ตาข่ายสายใย" สร้างความตระหนักรู้เรื่องพลังของเครือข่ายพลเมืองและความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกัน ผลการสังเกตพฤติกรรมในช่วงอำลาและรับเกียรติบัตร พบว่านักเรียนมีความรู้สึภาคภูมิใจและมีเจตคติที่ดีต่อบทบาทพลเมืองต้นรู้ พร้อมที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตจริงต่อไป

ภาพ 7 แสดงการจัดโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ภาพ 8 แสดงการจัดโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ขั้นตอนที่ 4 ผลการประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผลการประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยประเมินระดับความรู้สึกรับรู้และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินโครงการ โดยวัดจาก ด้านเนื้อหา ด้านกระบวนการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านประโยชน์ที่ได้รับ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อโครงการคือ นักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม จำนวน 1,088 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 285 คนและสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Statified Random Sampling) ตามระดับชั้นแสดงผล ดังตาราง

ตาราง 24 แสดงข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลผลการประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

รายการ	ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	135	47.37
1.2 หญิง	150	52.63
รวม	285	100
2. ระดับชั้น		
2.1 ม.1	47	16.49
2.2 ม.2	49	17.19
2.3 ม.3	48	16.84
2.4 ม.4	50	17.54
2.5 ม.5	46	16.14
2.6 ม.6	45	15.80
รวม	285	100

จากตาราง 24 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 47.37 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.63 จำแนกตามระดับชั้น ม.1 คิดเป็นร้อยละ 16.49 ม.2 คิดเป็นร้อยละ 17.19 ม.3 คิดเป็นร้อยละ 16.84 ม.4 คิดเป็นร้อยละ 17.54 ม.5 คิดเป็นร้อยละ 16.14 และ ม.6 คิดเป็นร้อยละ 15.80

ตาราง 25 ผลการประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน
โรงเรียนมัธยมศึกษา

ที่	รายการประเมิน	n= 285		ผลการประเมิน
		$\bar{x}$	S.D.	
ด้านเนื้อหาและรูปแบบกิจกรรม				
1	เนื้อหาของกิจกรรมมีความน่าสนใจ ทันสมัย และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน	4.33	0.66	มาก
2	รูปแบบกิจกรรมมีความหลากหลาย สนุกสนาน และไม่น่าเบื่อ	4.38	0.59	มาก
3	กิจกรรมช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่พลเมืองต้นรู้	4.46	0.64	มาก
4	ลำดับขั้นตอนของกิจกรรมมีความต่อเนื่องและเข้าใจง่าย	4.33	0.60	มาก
5	ปริมาณเนื้อหาเหมาะสมกับระยะเวลาในการจัดกิจกรรม	4.37	0.68	มาก
ด้านกระบวนการและวิทยากร				
6	วิทยากรมีความเชี่ยวชาญและถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจน	4.28	0.68	มาก
7	บรรยากาศในการจัดกิจกรรมเป็นกันเองและเอื้อต่อการเรียนรู้	4.35	0.70	มาก
8	การบริหารจัดการเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละช่วงมีความเหมาะสม	4.36	0.63	มาก
ด้านสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และสถานที่				
9	สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ประกอบกิจกรรมมีความเพียงพอและทันสมัย	4.24	0.69	มาก
10	สถานที่จัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.33	0.57	มาก
11	ความพร้อมของระบบภาพและเสียงที่ใช้ประกอบการบรรยาย	4.41	0.61	มาก
12	การอำนวยความสะดวกด้านอาหาร เครื่องดื่ม และการบริการทั่วไป	4.28	0.69	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ				
13	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ "ความเป็นพลเมืองต้นรู้" มากขึ้น	4.35	0.70	มาก
14	นักเรียนมีความตระหนักถึงความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ และความรับผิดชอบต่อสังคม	4.36	0.63	มาก

ที่	รายการประเมิน	n= 285		ผลการประเมิน
		$\bar{x}$	S.D.	
15	นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน	4.25	0.69	มาก
รวม		4.34	0.53	มาก

จากตาราง 25 พบว่า ผลการประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งภาพรวมและรายด้านทุกด้านผ่านเกณฑ์การประเมิน ($\bar{x} \geq 3.51$) โดยผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.34$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3 กิจกรรมช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่พลเมืองต้นรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$) รองลงมาข้อ 11 ความพร้อมของระบบภาพและเสียงที่ใช้ประกอบการบรรยาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$) และข้อ 2 รูปแบบกิจกรรมมีความหลากหลาย สนุกสนาน และไม่น่าเบื่อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 9 สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ประกอบกิจกรรมมีความเพียงพอและทันสมัย และข้อ 15 นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$) โดยทุกรายการประเมินผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้

บทที่ 5

บทสรุป

กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาครั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) เพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา 3) เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา 4) เพื่อประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีขั้นตอนการวิจัยรวม 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ตามลำดับ ดังนี้

1.1 การศึกษาสภาพแวดล้อมการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จากสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

จากโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้าวิชาการ รวมจำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structure Interview) เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส และอุปสรรคในการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.2 การกำหนดแนวทางของประเด็นกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพแวดล้อมของการบริหารเพื่อส่งเสริมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจากขั้นที่ 1.1 ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส และอุปสรรค มาจำแนกเป็นสภาพแวดล้อม

ภายในที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส และอุปสรรค เพื่อจัดทำแนวทางการกำหนดประเด็นกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกเป็นสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส และอุปสรรค และได้้นำข้อมูลไปวิเคราะห์ สร้างตาราง SWOT Matrix จับคู่ จุดแข็ง - โอกาส จับคู่จุดแข็ง - อุปสรรค จับคู่จุดอ่อน - โอกาส จับคู่ จุดอ่อน - อุปสรรค

1.3 การศึกษาแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

การศึกษาแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน และ นักวิชาการศึกษา จำนวน 1 คน ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาได้มา โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างสร้างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 4 ขั้นตอนย่อย ตามลำดับดังนี้

2.1 การยกร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการกำหนดแนวทางประเด็นกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา และผลจากการสัมภาษณ์แนวทางดำเนินงานตามกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มาจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ มาตรการ ตัวชี้วัด

2.2 การตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

การตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้นำร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียน

มัธยมศึกษา ที่จัดทำขึ้น นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.3 การจัดทำคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในการจัดทำคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้นำกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน กิจกรรมที่ 1.3 พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน มาสร้างเป็นคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.4 การประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

การประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดทำกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ กำหนดนโยบาย หรือจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการนำกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา และจัดทำคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผ่านการปรับปรุงแก้ไขจนได้กลยุทธ์และคู่มือการใช้กลยุทธ์ฉบับสมบูรณ์ ซึ่งในการจัดทำคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้นำกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน กิจกรรมที่ 1.3 พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน มาสร้างเป็นคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อให้รายละเอียดแก่ผู้ที่จะนำกลยุทธ์ไปใช้

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึนรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึนรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยประเมินระดับความรู้สึกชอบและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินโครงการ โดยวัดจาก ด้านเนื้อหา ด้านกระบวนการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านประโยชน์ที่ได้รับ

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึนรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.1 ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึนรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จากสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึนรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจากสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้าวิชาการ รวมจำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structure Interview) เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส และอุปสรรคในการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึนรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.1.1 สภาพแวดล้อมภายใน แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1) ด้านโครงสร้างและนโยบาย (Structure and Policy: S1) จากประเด็นการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับด้านโครงสร้างและนโยบายมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองตึนรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นโรงเรียนมีจุดแข็งหลายด้านที่สนับสนุนการพัฒนาความเป็นพลเมืองตึนรู้ของนักเรียน เริ่มจากการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากรทุกฝ่ายอย่างเหมาะสม ทำให้การดำเนินงานมีทิศทางชัดเจน อีกทั้งนโยบายและโครงสร้างของโรงเรียนสอดคล้องกับการพัฒนาความเป็นพลเมือง นักเรียนจึงได้รับโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เสริมสร้างทักษะและจิตสำนึกของพลเมืองตึนรู้ย่างไรก็ตาม โรงเรียนยังมีข้อจำกัดบางประการที่ควรได้รับการปรับปรุง

บางกลุ่มบริหารยังไม่สอดคล้องกับภาระงานจริง และบางงานมีความซ้ำซ้อน ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในการจัดการงาน นอกจากนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาบางส่วนยังขาดความเข้าใจในบริบทการจัดการศึกษา จึงไม่สามารถให้ข้อเสนอแนะที่ตรงกับความเป็นจริงของโรงเรียนได้เต็มที่ อีกทั้งโรงเรียนยังขาดการเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานด้านการเป็นพลเมืองต้นรู้แก่ชุมชน ทำให้ผู้ปกครองและชุมชนไม่ได้รับรู้หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง

2) ด้านผลผลิตและบริการ (Product and Service: S2) จากประเด็นการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับด้านผลผลิตและบริการมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นว่า โรงเรียนมีความเข้มแข็งในด้านการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะพลเมือง นักเรียนมีทักษะในการแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และแสดงความรับผิดชอบ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา และการเป็นผู้นำ นอกจากนี้ โรงเรียนยังบูรณาการกิจกรรมพลเมืองต้นรู้เข้ากับหลายกิจกรรมในหลักสูตร ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งด้านความรู้และคุณธรรมพร้อมกัน ยังมีข้อจำกัดที่ควรพัฒนา นักเรียนบางกลุ่มยังขาดความเข้าใจในบทบาทของพลเมือง ทำให้ไม่สามารถมีส่วนร่วมได้เต็มที่ นอกจากนี้ ครูบางคนยังขาดทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ทำให้การนำเทคโนโลยีมาช่วยพัฒนาทักษะพลเมืองยังไม่เต็มประสิทธิภาพ อีกทั้งโรงเรียนยังขาดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับองค์กร บุคคล และชุมชน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ทำให้โอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสภาพแวดล้อมจริงและผู้เชี่ยวชาญยังจำกัด

3) ด้านบุคลากร (Man: M1) จากประเด็นการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับด้านบุคลากรมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นว่า โรงเรียนมีความเข้มแข็งด้านบุคลากรและครูผู้สอนกิจกรรมพลเมือง ครูผู้รับผิดชอบมีจำนวนเพียงพอต่อห้องเรียน และได้รับมอบหมายงานอย่างชัดเจน ทำให้สามารถออกแบบและจัดกิจกรรมได้เต็มที่ นอกจากนี้ ครูหลายคนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องพลเมืองต้นรู้ มีประสบการณ์จากการอบรม และสามารถบูรณาการเข้ากับการสอนวิชาสังคมศึกษาได้อย่างเหมาะสม มีการสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมการอบรมจากหน่วยงานภายนอก และใช้กระบวนการ PLC เพื่อถ่ายทอดความรู้และเรียนรู้ร่วมกันภายในโรงเรียน ทำให้ครูสามารถออกแบบแผนการเรียนรู้ที่บูรณาการคุณลักษณะพลเมือง ผ่านโครงงานและกิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึก นอกจากนี้ โรงเรียนยังมีบุคลากรที่มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ข้อจำกัดที่ควรพัฒนา การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลยังเน้นทฤษฎี ทำให้ขาดความเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และไม่

สะท้อนคุณลักษณะพลเมืองอย่างชัดเจน ครูบางส่วนยังขาดความเข้าใจและความเชี่ยวชาญด้านพลเมืองต้นรู้ อีกทั้งบุคลากรหลายคนต้องรับผิดชอบหลายหน้าที่ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาได้เต็มที่

4) ด้านประสิทธิภาพการเงิน (Money: M2) จากประเด็นการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับด้านประสิทธิภาพการเงิน มีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นว่า มีระบบจัดการงบประมาณที่ชัดเจน สามารถเบิกจ่ายได้รวดเร็วและตรวจสอบได้ ทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มีความโปร่งใสและเป็นระบบ การจัดสรรงบประมาณเพื่อกิจกรรมพลเมือง โดยเฉพาะกิจกรรมจิตอาสาและโครงการพัฒนาทักษะพลเมือง ถูกวางแผนอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้กิจกรรมมีความต่อเนื่องและยั่งยืน นักเรียนจึงได้พัฒนาทักษะและจิตสำนึกพลเมืองอย่างต่อเนื่อง แต่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ งบประมาณโดยรวมมีจำกัด และขั้นตอนอนุมัติหรือจัดซื้อใช้เวลานาน ทำให้บางกิจกรรมดำเนินการไม่เต็มที่ นอกจากนี้ งบประมาณที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้

5) ด้านวัสดุและทรัพยากร (Material: M3) จากประเด็นการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับด้านวัสดุและทรัพยากรมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นว่า โรงเรียนมีการจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้พื้นฐานที่เหมาะสม เช่น หนังสือเรียนและเอกสารส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดพลเมืองต้นรู้ นอกจากนี้ โรงเรียนยังมีห้องเรียนนอกประสงค์และพื้นที่กลางแจ้งเพียงพอสำหรับจัดกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะและจิตสำนึกพลเมือง ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และมีส่วนร่วมได้ทั้งในและนอกห้องเรียน แต่โรงเรียนยังขาดการนำสื่อดิจิทัลมาใช้ในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ทำให้กิจกรรมบางประเภทยังไม่ทันสมัยและไม่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ อุปกรณ์สนับสนุนในการพัฒนาความเป็นพลเมืองต้นรู้ยังมีจำนวนจำกัดและไม่ทันสมัย ทำให้การจัดกิจกรรมบางอย่างไม่สามารถดำเนินการได้เต็มประสิทธิภาพ

6) ด้านบริหารจัดการ (Management: M4) จากประเด็นการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับด้านบริหารจัดการมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และสามารถถ่ายทอดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองต้นรู้ได้อย่างชัดเจน โรงเรียนมีแผนการพัฒนาที่บูรณาการแนวคิดพลเมืองต้นรู้ไว้ในเป้าหมายหลัก และสามารถดำเนินกิจกรรมตามแผนได้จริง การบริหารงานมีลักษณะมีส่วนร่วม ครู นักเรียน และชุมชนมีโอกาสร่วมกันประชุมร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็นและจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะพลเมือง นอกจากนี้ โรงเรียนยังมีระบบประเมินผลและปรับปรุงการบริหารจัดการ โดยนำผลโครงการ

พัฒนาผู้เรียนมาวางแผนต่อเนื่องในปีถัดไป อย่างไรก็ตาม การประเมินผลยังไม่ครบถ้วนและขาดเครื่องมือประเมินเชิงคุณภาพ ทำให้ไม่สามารถสะท้อนผลการพัฒนาพลเมืองได้เต็มที่ ตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมพัฒนาความเป็นพลเมืองที่เรียนรู้ยังไม่ชัดเจน นอกจากนี้ โรงเรียนยังขาดการวิเคราะห์บริบทของชุมชนและแนวโน้มสังคมเชิงลึกเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนา และการกำกับติดตามเครือข่ายสังคมในการมีส่วนร่วมพัฒนาพลเมืองที่เรียนรู้ยังไม่เป็นระบบ ทำให้บางกิจกรรมไม่เกิดผลตามเป้าหมายเต็มที่ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

1.1.2 สภาพแวดล้อมภายนอก แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1) สภาพแวดล้อมทางการเมือง (Political conditions) จากประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่สอดคล้องกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองที่เรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นโดยรวมว่า ปัจจัยทางการเมืองมีอิทธิพลโดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการที่ส่งเสริมการสร้างพลเมืองที่มีคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม โรงเรียนจึงมีแนวทางในการปลูกฝังความเป็นพลเมืองที่เรียนรู้อย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและนโยบายตามรัฐบาล ส่งผลให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง อีกทั้งหลักสูตรการศึกษายังเน้นด้านวิชาการมากกว่าทักษะพลเมือง

2) สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (Economic conditions) จากประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับด้านสภาพเศรษฐกิจของโรงเรียนที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองที่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นว่า สภาพเศรษฐกิจมีอิทธิพลสำคัญต่อการดำเนินงานของโรงเรียน โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณจากภาครัฐและความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ-เอกชน ทำให้สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองได้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดด้านงบประมาณและภาวะเศรษฐกิจถดถอยทำให้บางกิจกรรมต้องลดขนาดหรือยกเลิก และผู้ปกครองบางส่วนไม่สามารถสนับสนุนค่าใช้จ่าย ส่งผลให้การพัฒนาความเป็นพลเมืองที่เรียนรู้ของนักเรียนขาดความต่อเนื่องในบางช่วง

3) สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social conditions) จากประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ส่งผลต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่เรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นว่า ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน โรงเรียนต้องจัดการความแตกต่างทางพื้นเพ วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งเป็นทั้งโอกาสและความท้าทายในการพัฒนาความเป็นพลเมืองที่เคารพความหลากหลายและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ผู้ปกครองและชุมชนมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมพลเมือง อย่างไรก็ตามผู้ปกครองบางส่วนยังขาดความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพลเมืองที่เรียนรู้ มีความ

หลากหลายทางความคิดและค่านิยม รวมถึงการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมและภาษาในบางพื้นที่ ทำให้การดำเนินกิจกรรมร่วมกันไม่ต่อเนื่องและมีอุปสรรคบางประการ

4) สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี (The Technology conditions) จากประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นว่า เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ โดยโรงเรียนได้นำเทคโนโลยีและแอปพลิเคชันมาช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ความเป็นพลเมืองต้นรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองและเปิดโอกาสเข้าถึงข้อมูลและประสบการณ์ทางสังคมหลากหลาย นอกจากนี้ หลายโรงเรียนบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัด เช่น ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตของนักเรียนบางกลุ่ม การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีและการพัฒนาศักยภาพครูด้านดิจิทัลยังไม่ทั่วถึง ทำให้การใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ โรงเรียนจึงต้องเร่งลดช่องว่างดิจิทัลเพื่อให้ทุกผู้เรียนเข้าถึงการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมและมีประสิทธิภาพ

1.2 ผลการกำหนดแนวทางของประเด็นกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษา

จากการศึกษาสภาพแวดล้อมการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จากสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ผู้วิจัยได้นำ สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส และอุปสรรคในการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ไปวิเคราะห์ SWOT Matrix พบว่าแนวทางของประเด็นกลยุทธ์ได้ 5 ประเด็น 16 กลยุทธ์ ดังนี้

1) ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1.1 เสริมสร้างคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ กลยุทธ์ที่ 1.2 เพิ่มประสิทธิภาพในการวัดและประเมินผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ กลยุทธ์ที่ 1.3 พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน กลยุทธ์ที่ 1.4 นิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน

2) ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 2.1 สร้างความร่วมมือกับเครือข่าย หน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาศักยภาพให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน กลยุทธ์ที่ 2.2 พัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ กล

ยุทธ์ที่ 2.3 พัฒนาความสามารถของบุคลากร ด้านเทคโนโลยีในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน เพื่อให้ตอบโจทย์โลกยุคปัจจุบัน

3) ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารการจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 3.1 เพิ่มขีดความสามารถในการกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดของโรงเรียนในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน กลยุทธ์ที่ 3.2 พัฒนาระบบการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน กลยุทธ์ที่ 3.3 กำกับ ติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

4) ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 4.1 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า กลยุทธ์ที่ 4.2 สร้างความเข้มแข็งในการระดมทรัพยากรจากเครือข่ายกลยุทธ์ที่ 4.3 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่าย อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน กลยุทธ์ที่ 4.4 กำกับ ติดตาม การบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า

5) ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 5.1 สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน กลยุทธ์ที่ 5.2 บูรณาการความร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

1.3 การศึกษาแนวทางกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

โรงเรียนมัธยมศึกษา

จากการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตามประเด็นกลยุทธ์ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน จำนวน 5 คน ซึ่งผลการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน 2) พัฒนาความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน 3) พัฒนาการบริหารการจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างเป็น 4) เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน 5) สร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

2. การสร้างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

การสร้างและตรวจสอบกลยุทธ์ ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 2 ชั้นดังนี้

2.1 ผลการยกร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการกำหนดแนวทางประเด็นกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา และผลจากการสัมภาษณ์แนวทางในการบริหารเพื่อส่งเสริมการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มายกร่างการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัด

2.2 ผลการตรวจสอบร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ

การตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้นำร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดทำขึ้น นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินและให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามที่คุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

วิสัยทัศน์

พัฒนานักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ มีคุณธรรม รับผิดชอบและอยู่ร่วมในสังคมอย่างสร้างสรรค์

พันธกิจ

1. ส่งเสริมให้โรงเรียนมีหลักสูตรที่มุ่งเน้นปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
2. พัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
3. เสริมสร้างให้โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
4. สนับสนุนให้ผู้บริหารมีแผนการใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด คุ่มค่า และโปร่งใสในการพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

5. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครองและหน่วยงานภายนอกในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน

เป้าประสงค์

1. โรงเรียนมีหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน
2. ครู บุคลากร มีความสามารถในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน
3. โรงเรียนมีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอย่างเป็นระบบ
4. ผู้บริหารจัดการงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
5. โรงเรียนมีเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน

ประเด็นกลยุทธ์

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 1.1 เสริมสร้างคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 1.2 เพิ่มประสิทธิภาพในการวัดและประเมินผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 1.3 พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 1.4 นิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 2.1 สร้างความร่วมมือกับเครือข่าย หน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 2.2 พัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี

กลยุทธ์ที่ 2.3 พัฒนาความสามารถของบุคลากร ด้านเทคโนโลยีในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน เพื่อให้ตอบโจทย์โลกยุคปัจจุบัน

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารการจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ

กลยุทธ์ที่ 3.1 เพิ่มขีดความสามารถในการกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดของโรงเรียนในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 3.2 พัฒนาระบบการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 3.3 กำกับ ติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 4.1 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า

กลยุทธ์ที่ 4.2 สร้างความเข้มแข็งในการระดมทรัพยากรจากเครือข่าย

กลยุทธ์ที่ 4.3 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 4.4 กำกับ ติดตาม การบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 5.1 สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 5.2 บูรณาการความร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

2.3 ผลการสร้างคู่มือกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา

ผลการสร้างคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 คำชี้แจง ส่วนที่ 2 กรอบกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนที่ 3 การดำเนินการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนที่ 4 การดำเนินการโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

2.4 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด

3. ผลการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

การใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยนำกลยุทธ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ในขั้นตอนที่ 2 เรียบร้อยแล้ว ซึ่งผู้วิจัยได้นำกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน กิจกรรมที่ 1.3 พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน มาสร้างเป็นคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อให้รายละเอียดแก่ผู้ที่จะนำกลยุทธ์ไปใช้ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและประเมิน โดยมีขั้นตอนย่อย ดังนี้

3.1 ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โครงการ รองลงมา คือ ข้อ 2 การกำหนดเป้าหมายและวิธีดำเนินโครงการมีความเหมาะสม และข้อ 7 คณะกรรมการดำเนินโครงการมีประสบการณ์ที่ส่งเสริมความสำเร็จของโครงการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 6 คณะกรรมการดำเนินโครงการมีศักยภาพที่ส่งเสริมความสำเร็จของโครงการ

3.2 ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 2 ครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับโครงการ รองลงมา ข้อ 3 งบประมาณที่ได้รับเพียงพอและเหมาะสมในการดำเนินโครงการ และข้อ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญ และสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการกับข้อ 7 แผนการดำเนินงานของโครงการมีความชัดเจนและเป็นไปได้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 6 อาคารสถานที่ ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการมีความเหมาะสม

3.3 ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 9 ครูผู้รับผิดชอบมีการสรุปผลการดำเนินงานเป็นช่วง ๆ เพื่อปรับปรุงกิจกรรม รองลงมา ข้อ 10 ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินระหว่างดำเนินงานมาปรับปรุงกิจกรรมทันที ข้อ 11 ครูผู้รับผิดชอบปรับปรุงกิจกรรมช่วยให้การดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมายมากขึ้น ข้อ 12 ครูผู้รับผิดชอบร่วมกันวิเคราะห์และหาวิธีพัฒนากิจกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และข้อ 8 ครูผู้รับผิดชอบเก็บข้อมูลหรือหลักฐานจากกิจกรรม เช่น แบบสังเกต แบบบันทึก ผลงานของนักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 5 คณะครูดำเนินกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองอย่างกระตือรือร้นและต่อเนื่อง

3.4 ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ดังนี้

ผลการทดสอบการวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนในโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตื่นรู้ก่อนร่วมกิจกรรมและหลังร่วมกิจกรรมของนักเรียนในโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ พบว่า คะแนนการวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนหลังการเข้าร่วมโครงการสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และผลการจัดกิจกรรมทั้ง 10 กิจกรรม สามารถสรุปได้ว่าเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกันเพื่อบ่มเพาะให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่มี

คุณภาพ โดยเริ่มจากการสร้างพื้นฐานความเข้าใจในระดับบุคคลผ่านกิจกรรม "ฉันคือใคร ในสังคมนี้" ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถแยกแยะสถานะและบทบาทหน้าที่ของตนเองได้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งตระหนักถึงขอบเขตของสิทธิเสรีภาพที่ต้องมาคู่กับความรับผิดชอบ ก่อนจะสู่ความเข้าใจเชิงโครงสร้างในกิจกรรม "ก้าวข้ามเส้น" ที่ทำให้นักเรียนเห็นภาพสะท้อนของความเหลื่อมล้ำทางสังคม นำไปสู่การถอดคิดและสร้างความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอย่างเป็นรูปธรรม ในส่วนของการพัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกัน นักเรียนได้ฝึกฝนเครื่องมือที่สำคัญในการจัดการความขัดแย้งผ่านกิจกรรม "วงล้อแห่งความขัดแย้ง" โดยสามารถนำแนวคิดภูเขาน้ำแข็งมาใช้แยกแยะจุดยืนและความต้องการที่แท้จริงเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกัน ควบคู่ไปกับการสร้างภูมิคุ้มกันกิจกรรม "นักสืบข่าวลวง" ที่เน้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งช่วยยกระดับความรับผิดชอบต่อสังคมในการรับและส่งต่อข้อมูลข่าวสารเมื่อเข้าสู่บทบาทของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคม นักเรียนได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะผ่าน "สภาจำลอง" ซึ่งเป็นการเรียนรู้กลไกประชาธิปไตยและการเคารพเสียงข้างน้อยผ่านการโต้แย้งด้วยเหตุผล จากนั้นจึงเปลี่ยนบทบาทเป็น "นักสำรวจชุมชน" โดยใช้เครื่องมือแว่นตา 3 มิติ เพื่อวิเคราะห์ปัญหาเชิงโครงสร้างในพื้นที่จริง และนำข้อมูลที่ได้มาเข้าสู่กระบวนการคิดเชิงออกแบบในกิจกรรม "แผนที่คนดี" และ "โปรเจกต์เปลี่ยนโลก" ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้คือโครงการจิตอาสาที่สร้างสรรค์ บนพื้นฐานของความเป็นไปได้และการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่าบทสรุปของการเรียนรู้สะท้อนผ่านกิจกรรม "เวทีเสียงพลเมืองและพันธสัญญา" และ "สัญญาใจพลเมืองตื่นรู้" ที่นักเรียนได้แสดงออกถึงภาวะผู้นำและความกล้าหาญทางจริยธรรมในการนำเสนอแนวคิดเพื่อความยุติธรรม กิจกรรมในช่วงท้ายนี้มิใช่เพียงการส่งท้าย แต่เป็นการประมวลองค์ความรู้ผ่านกระบวนการ 3H (Head, Heart, Hand) ที่เปลี่ยนจากเพียงความรู้ในตำรามาเป็นพันธสัญญาทางใจ โดยนักเรียนได้แสดงถึงเจตคติที่ดีและพร้อมที่จะนำประสบการณ์ทั้งหมดไปปรับใช้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในฐานะพลเมืองตื่นรู้ต่อไป

4. ผลการประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

โรงเรียนมัธยมศึกษา

ผลการประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3 กิจกรรมช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่พลเมืองตื่นรู้ รองลงมา ข้อ 11 ความพร้อมของระบบภาพและเสียงที่ใช้ประกอบการบรรยาย และข้อ 2 รูปแบบกิจกรรมมีความหลากหลาย สนุกสนาน และไม่น่าเบื่อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 9 สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ประกอบกิจกรรมมีความเพียงพอและทันสมัย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการวิเคราะห์ข้อมูลกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่ามีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า

1.1 ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า สภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียนมีจุดแข็งที่เข้มแข็งในทุกด้าน ของการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการพัฒนาพลเมืองตื่นรู้ โดยมีโครงสร้างนโยบายและบริหารจัดการ มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพสูง ครูมีความรู้ความเข้าใจ มีจำนวนเพียงพอ ระบบงบประมาณ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมภายในของโรงเรียนมีจุดแข็งในด้านการบริหารจัดการ มีคุณครูที่พร้อมตรงตามสาขาที่สามารถสอนนักเรียนได้อย่างครบถ้วน มีระบบงบประมาณที่เข้มแข็งสามารถตรวจสอบได้จากภายในและภายนอก สอดคล้องกับ ชูติมา เหมชาติลือชัย (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การเสริมสร้างการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การเสริมสร้างการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มีความเหมาะสมประกอบด้วย 4 ประเด็นกลยุทธ์คือ 1) การพัฒนา และยกระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ให้สูงขึ้น 2) การปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพบุคลากรในสถานศึกษา 3) การระดมทุน และทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อ พัฒนาการศึกษา 4) ปรับปรุงระบบการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก พบว่า โอกาสคือปัจจัยทางการเมืองมีอิทธิพลโดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการที่ส่งเสริมการสร้างพลเมืองที่มีคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการต้องการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมตรงตามแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้กำหนดแนวทางเพื่อนำสู่ความเป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์” โดยการส่งเสริมให้คนไทย มีพฤติกรรมที่สะท้อนการมีคุณธรรม “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู” มุ่งสู่สังคมคุณธรรมที่คนไทยอยู่ร่วมกันด้วยความสมานฉันท์ภายใต้หลักธรรม วิถีวัฒนธรรมไทย ที่ดีงามและประเทศไทยปลอดภัยและประเพณีมิชอบเพื่อพัฒนาประเทศให้มั่นคงในมิติด้านคุณธรรม ด้านสังคมและวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก สังคมในโรงเรียน ในกลุ่มเพื่อนมีผลต่อนักเรียนที่จะพากันส่งเสริมในด้านการเรียน การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน การแสวงหาความรู้ร่วมกัน รวมถึงแรงกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียน สอดคล้องกับ นลินี จินกุล (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ แบบวัดและโปรแกรม

สร้างเสริมสำหรับนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่าความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ค่านิยมวิถีประชาธิปไตย ชีวิตของชุมชนและสังคม การมีส่วนร่วมในวิถีความเป็นประชาธิปไตย ด้านสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ โดยโรงเรียนได้นำเทคโนโลยีและแอปพลิเคชันมาใช้ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ความเป็นพลเมืองต้นรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันอาศัยเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น และเทคโนโลยีในปัจจุบันสามารถเข้าถึงได้ง่ายและราคาไม่แพง สอดคล้องกับ สติพร เขาวนชัย (2567) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาคุณภาพผู้เรียนในยุคดิจิทัล ผู้สอนควรเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายมาเป็นการใช้แพลตฟอร์มต่าง ๆ มาจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา บริบทของสถานศึกษา ลักษณะของผู้เรียน นำทรัพยากรการเรียนรู้ดิจิทัลในสถานศึกษามาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อุปสรรคคือ ด้านสภาพเศรษฐกิจมีอิทธิพลสำคัญต่อการดำเนินงานของโรงเรียน โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณจากภาครัฐและความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ-เอกชน ทำให้สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองได้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดด้านงบประมาณและภาวะเศรษฐกิจผู้ปกครองบางส่วนไม่สามารถสนับสนุนค่าใช้จ่าย ส่งผลให้การพัฒนาความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนขาดความต่อเนื่องในบางช่วง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่หลากหลายตามโครงการในแผนการปฏิบัติประจำปีนั้นนอกจากงบประมาณที่ได้รับจากรัฐแล้วงบประมาณส่วนหนึ่งมาจากการระดมทุนการศึกษาและทรัพยากรทางการศึกษาจากทุกภาคส่วน ดังนั้นการได้รับการอุดหนุนจากหน่วยงานบุคคลภายนอกจะช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินการกิจกรรมตามโครงการได้ครบทุกโครงการ สอดคล้องกับ อัมภาวุธ สุวดี (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า หนึ่งในกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ โรงเรียนประถมศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การส่งเสริม สนับสนุนและ ประสานการจัดการศึกษากับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

1.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า แนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 5 กลยุทธ์ ดังนี้ 1) พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน 2) พัฒนาความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน 3) พัฒนาการบริหารการจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ 4) เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน 5) สร้างความ

ร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจอันดีต่อการเป็นพลเมืองตื่นรู้จะต้องเริ่มจากหลักสูตรของสถานศึกษา แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยพัฒนานักเรียนให้มีทักษะในด้านที่คาดหวัง อีกทั้งโรงเรียนจะต้องมีระบบการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง สนับสนุนการเรียนการสอน นอกจากนี้ การได้รับความร่วมมือต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็เป็นแรงส่งเสริมที่จะช่วยขับเคลื่อนกิจกรรมของโรงเรียนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ พีรนิติ สิริธีรธราดล และคณะ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง การให้ความหมายเกี่ยวกับคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นรู้โลกตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ของนักศึกษาปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นรู้โลกได้ให้แนวทางไว้ 6 แนวทาง คือ 1. การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้โลก 2. การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นรู้โลก 3. การมีตัวแบบหรือแบบอย่างที่ดีของการเป็นพลเมืองตื่นรู้โลก 4. การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์นอกห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ 5. การบูรณาการแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นรู้โลกเข้าไปในหลักสูตร 6) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ สอดคล้องกับ อภิชา กริมาบุตร (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ 1. ด้านการจัดการเรียนรู้ได้แก่การจัดการเรียนรู้ตามหลักสิทธิมนุษยชนและความเป็นพลโลก 2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม 3. ด้านสื่อ/นวัตกรรม เลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน 4. ด้านการวัดและประเมินผล ผู้สอนประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง

2. ผลการสร้างกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากหลักสูตรถือเป็นหัวใจสำคัญและจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันพบว่า หลักสูตรที่มีอยู่เดิมยังไม่มี การบูรณาการหรือเน้นย้ำองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ทำให้การจัดการเรียนรู้อย่างไม่สามารถส่งเสริมให้นักเรียนนำทักษะไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงนอกห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สติพร เขาวนชัย (2567) กล่าวว่า การบริหารจัดการเรียนรู้คือการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษา สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2567) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการบริหาร

หลักสูตรเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ครูถือเป็นปัจจัยภายในที่สำคัญที่สุดในการแปลหลักสูตรและกิจกรรมไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนอย่างมีคุณภาพครูต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เรื่องของพลเมืองต้นรู้ สอดคล้องกับ ใจทิพย์ ณ สงขลา (2561) ได้นำเสนอการออกแบบการเรียนรู้แนวดิจิทัลสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไว้ว่าการออกแบบกระบวนการเรียนรู้และการและคัดสรรเทคโนโลยี (Learning Design) สิ่งแวดล้อมสนับสนุนเครือข่ายการเรียนรู้ การจัดสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยีการสอน การสร้างแรงจูงใจและคำนึงถึงลักษณะของผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Keser, Akar and Yildirim (2011) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของกิจกรรมนอกหลักสูตรในการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองต้นรู้พบว่าการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรในการศึกษาความเป็นพลเมืองต้นรู้ ได้แก่ การรับรู้การเป็นพลเมืองต้นรู้ ความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะการคิดและการวิจัย และทักษะระหว่างบุคคล ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมเหล่านี้ เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองต้นรู้

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารการจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและเป็นระบบถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความยั่งยืนให้กับกลยุทธ์ โรงเรียนที่ยังขาดกลไกการบริหารจัดการที่ชัดเจนในการผลักดันประเด็นความเป็นพลเมืองต้นรู้ขาดการประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้กิจกรรมและโครงการต่างๆ ดำเนินไปอย่างไม่ต่อเนื่อง สอดคล้องกับ นงนุช บุญยัง (2560) กล่าวว่า ความสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์จะช่วยให้องค์กรสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพที่จะช่วยผลักดันให้การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ การประเมินและการปรับแก้แผนไปสู่เป้าหมายขององค์กรได้ สอดคล้องกับ กิ่งพร ทองใบ (2566) กล่าวว่า การจัดสรรทรัพยากรจะต้องมีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินและทรัพยากรมนุษย์โดยพิจารณาขนาดขององค์กร และต้องอาศัยข้อมูลที่ถูกต้องและทันการณ์การจัดสรรทรัพยากรพื้นฐาน 4 ด้าน ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ ต้นทุนอื่น การลงทุนในที่ดินและเครื่องมือต่าง ๆ และการใช้เงินทุนหมุนเวียน ซึ่งการจัดสรรทรัพยากรเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญ

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ทรัพยากรทางการเงินถือเป็นปัจจัยสำคัญและเป็นตัวขับเคลื่อนหลักที่เปลี่ยนแปลงงานให้เป็นกิจกรรมที่จับต้องได้ โรงเรียนที่ขาดประสิทธิภาพในการจัดสรรหรือระดมทรัพยากรทำให้โครงการ กิจกรรม ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่หรือต่อเนื่อง สอดคล้องกับ Mascherini,

Manca and Hoskins (2009) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตื่นรู้ในสหภาพยุโรป จากประชาชนตั้งแต่อายุ 18 ปีขึ้นไปของ 14 ซึ่งตัวแปรทางสังคมหนึ่งคือ รายได้ต่อปี ผลการวิจัยพบว่า รายที่มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้มากที่สุด คือ ชายหรือหญิงที่มีอายุประมาณ 48 – 64 ปี (วัยเบบี่บูม) ซึ่งคนกลุ่มนี้จะมีการศึกษาในระดับสูงมีรายได้ดี ส่วนลักษณะของบุคคลที่มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้รองลงมาคือวัยหนุ่มสาวแต่มีรายได้น้อย สอดคล้องกับ กิ่งพร ทองใบ (2566) กล่าวว่า กระบวนการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติที่จะเห็นผลได้อย่างรวดเร็วองค์ประกอบหนึ่งคือการจัดสรรทรัพยากร บริษัทต้องมีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินและทรัพยากรมนุษย์โดยพิจารณาขนาดขององค์กร และต้องอาศัยข้อมูลที่ถูกต้องและทันการณ์การจัดสรรทรัพยากรพื้นฐาน 4 ด้าน

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นรู้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในบริบทของโรงเรียน แต่ต้องการการเรียนรู้และประสบการณ์จริงในสังคม ทำให้การเรียนรู้ตามหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติจริงนอกบริบทโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ อัษฎาวุธ สุวดี (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลยุทธ์ที่ 8 คือ การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษากับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่น สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2567) กล่าวว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะนั้นองค์ประกอบด้านการพัฒนาผู้สอนนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีส่วนสนับสนุนให้ผู้สอนได้พัฒนาตนเอง ทุกภาคเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและฝ่ายวิชาการนิเทศ กำกับ และสนับสนุน เน้นการพัฒนา ผู้สอนด้วยกระบวนการ PLC อย่างต่อเนื่อง และสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในการพัฒนาวิชาชีพครู

3. ผลการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า

3.1 การประเมินด้านบริบทของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โครงการ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การกำหนดกิจกรรมของคณะผู้ทำงานยึดวัตถุประสงค์โครงการในการดำเนินการ นำวัตถุประสงค์ของโครงการมาเป็นตัวกำหนดกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องและตอบโจทย์วัตถุประสงค์มากที่สุด สอดคล้องกับ เพ็ญญา ประสิทธิ์ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง

การประเมินโครงการการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้ STEAM สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 -6 โดยใช้รูปแบบซิปป์ โดยผลการวิจัยพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โครงการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.94 สอดคล้องกับ น้ำฝน ใจพอง (2566) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของ โรงเรียนบ้านต่อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการประเมินสภาพแวดล้อม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โครงการมีวัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

3.2 ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 2 ครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับโครงการ รองลงมา ข้อ 3 งบประมาณที่ได้รับเพียงพอและเหมาะสมในการดำเนินโครงการ และข้อ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญ และสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ กับข้อ 7 แผนการดำเนินงานของโครงการมีความชัดเจนและเป็นไปได้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้รับผิดชอบโครงการมีความรู้ความเชี่ยวชาญในกิจกรรมที่ตนเองรับผิดชอบ อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียนในด้านงบประมาณที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรม รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญต่อกิจกรรมที่จัดขึ้นที่จะช่วยพัฒนานักเรียนให้ตรงตามเป้าหมายของการศึกษา สอดคล้องกับ ไอลดา แถวโพธิ์ (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการ : โครงการศาสตร์พระราชเพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนวัดไร่ขิง (สุนทรอุทิศ) ผลการวิจัย พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า ข้อบุคคลากรในโรงเรียน มีความสนใจ มีความรู้ ความสามารถในการดำเนินโครงการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ รวิกานต์ ทวีนันท์ และคณะ (2565) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการ การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพในโครงการ TSQP-2 โรงเรียนบ้านทุ่งคา“บุญขจรประชาอาสา” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของการประเมินโครงการในครั้งนี้ โดย ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายข้อพบว่า การสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณในการ ดำเนินโครงการ มีเพียงพอเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

3.3 ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 9 ครูผู้รับผิดชอบมีการสรุปผลการ

ดำเนินงานเป็นช่วง ๆ เพื่อปรับปรุงกิจกรรม รองลงมา ข้อ 10 ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินระหว่างดำเนินงานมาปรับปรุงกิจกรรมทันที ข้อ 11 ครูผู้รับผิดชอบปรับปรุงกิจกรรมช่วยให้การดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมายมากขึ้น ข้อ 12 ครูผู้รับผิดชอบร่วมกันวิเคราะห์และหาวิธีพัฒนากิจกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การสรุปผลการดำเนินงานเป็นช่วงๆ จะช่วยให้ผู้รับผิดชอบโครงการเห็นถึงข้อบกพร่องและสามารถแก้ไข ปรับปรุงกิจกรรมในโครงการได้รวดเร็ว ทันเวลา และยังสามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของโครงการตามที่ตั้งไว้ได้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ชลธิชา ร่มโพธิ์รี (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารเชิงกลยุทธ์กับการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการควบคุมกลยุทธ์อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการปรับปรุงและพัฒนาแผนงาน โครงการ และกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความสำเร็จของกลยุทธ์ของโรงเรียน สอดคล้องกับ สุปรียา ชินพะวอ (2562) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านที่ 3 การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ ข้อที่ 9 การประเมินผลการปฏิบัติตามกลยุทธ์โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด จะช่วยให้การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์

3.4 ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ผลการทดสอบการวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนในโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีก่อนร่วมกิจกรรมและหลังร่วมกิจกรรมของนักเรียนในโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ พบว่า คะแนนการวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนหลังการเข้าร่วมโครงการสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ก่อนการดำเนินกิจกรรมตามโครงการนักเรียนยังขาดความเข้าใจ และตระหนักถึงความเป็นพลเมืองดี จนเมื่อนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมแล้ว จึงได้รับการพัฒนาให้เกิดความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่เหมาะสม สอดคล้องกับ กันยารัตน์ นิลภา (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเป็นพลเมืองดีด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ นลินี จินกุล (2566) ได้ทำวิจัย

เรื่อง ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ แบบวัดและโปรแกรมสร้างเสริมสำหรับนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมสร้างเสริมฯ มีความเป็นพลเมือง ตื่นรู้หลังเข้าร่วมโปรแกรมสร้างเสริมฯ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมสร้างเสริมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3 กิจกรรมช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่พลเมืองตื่นรู้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก กิจกรรมที่ผู้รับผิดชอบโครงการจัดขึ้นมีความหลากหลาย กิจกรรมทันสมัยต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน กิจกรรมเข้าถึงง่าย และกิจกรรมยังช่วยกระตุ้นความคิดของนักเรียนเกี่ยวกับพลเมืองตื่นรู้ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ อภิชากรีมาบุตร (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า การจัดสภาพแวดล้อม ผู้สอนควรการจัดสภาพแวดล้อมที่เชื่อมโยง กับชีวิตจริง มีความท้าทายและมีพื้นที่ปลอดภัย มีสื่อ/นวัตกรรมเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีความน่าสนใจและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันช่วยเสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้ดีมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ศุภรัตน์ รัตนมุขย์ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเรียนรู้ การบริการสังคมกับการสร้างความเป็นพลเมืองใส่ใจ สังคมกรณศึกษาวิชาและหลักสูตรที่สอนให้นักศึกษาพัฒนาความเป็นพลเมืองใส่ใจสังคม (Active Citizen) ที่ใช้แนวการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning) ให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรม อาสาสมัครจากกรณีตัวอย่างการศึกษาที่เป็นตัวแบบ 3 รายวิชา และ 1 หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า มีแนวโน้มในการสร้างให้ผู้เรียนเกิดสำนึกของความเป็นพลเมืองที่ใส่ใจสังคม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์ทั้ง 5 ด้าน ที่ผ่านการประเมินและมีความเหมาะสม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ได้จากผลการวิจัยไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร การบริหารจัดการและงบประมาณ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภายนอก เพื่อให้การดำเนินงานเกิดความต่อเนื่อง สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และนำไปสู่การพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองต้นรู้ มีคุณธรรม รับผิดชอบ และสามารถอยู่ร่วมในสังคมอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน

1.2 ผลการวิจัยพบว่า คู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีโครงสร้างและเนื้อหาครบถ้วน เป็นระบบ ประกอบด้วยคำชี้แจงกรอบกลยุทธ์ การขับเคลื่อนกลยุทธ์ และการดำเนินโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนและมีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำคู่มือไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

1.3 ผลการวิจัยพบว่า การประเมินด้านบริบทของโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ประเด็นด้านศักยภาพของคณะกรรมการดำเนินโครงการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ศักยภาพกระบวนการเสริมสร้างศักยภาพของคณะกรรมการและผู้รับผิดชอบโครงการอย่างเป็นระบบ เช่น การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ บทบาทหน้าที่ และทักษะในการบริหารโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ รวมถึงการศึกษารูปแบบการพัฒนา ศักยภาพบุคลากรที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ เพื่อให้การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ของโครงการในบริบทสถานศึกษาอื่นได้อย่างเหมาะสม

1.4 ผลการวิจัยพบว่า การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ประเด็นด้านความเหมาะสมของอาคารสถานที่ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการศึกษาความพร้อมและการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน รวมถึงการวิเคราะห์รูปแบบการจัดสรรและใช้ทรัพยากรด้าน

สถานที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และกิจกรรมที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

1.5 ผลวิจัยพบว่า การประเมินด้านกระบวนการของโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ประเด็นด้านการดำเนินกิจกรรมของคณะครูยังขาดความกระตือรือร้นและความต่อเนื่องในบางช่วง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งศึกษากลไกหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง เช่น ระบบการทำงานเป็นทีม การสร้างแรงจูงใจ หรือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการดำเนินงานและยกระดับประสิทธิภาพของกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายของโครงการอย่างยั่งยืน

1.6 ผลวิจัยพบว่า การประเมินด้านผลผลิตของโครงการ นักเรียนมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองต้นรู้หลังเข้าร่วมโครงการสูงขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรขยายการศึกษาผลลัพธ์ของโครงการในระยะยาว เพื่อพิจารณาความคงอยู่ของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองต้นรู้ รวมถึงศึกษาการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ประกอบกิจกรรมให้มีความเพียงพอและทันสมัยมากขึ้น เพื่อเสริมประสิทธิผลของโครงการและเพิ่มความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมในระดับที่สูงยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเพื่อศึกษาการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนทั้งสถานศึกษาเพื่อนำกรอบแนวคิดการพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบ (Whole-School Approach: WSA) ไปทดลองใช้จริงในสถานศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกัน โดยมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนทั้งด้านนโยบาย หลักสูตร วัฒนธรรมองค์กร และความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อให้ความเป็นพลเมืองต้นรู้เป็นวิถีชีวิตของนักเรียนอย่างยั่งยืน

2.2 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการตัดสินใจให้กับสถานนักเรียนหรือกลุ่มผู้นำนักเรียน เพื่อศึกษาว่าการให้พื้นที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบนโยบายและกฎระเบียบของโรงเรียนจริง ๆ ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองต้นรู้และความรับผิดชอบต่อส่วนรวมอย่างไร

2.3 ควรวิจัยและพัฒนาเครื่องมือประเมินสมรรถนะพลเมืองต้นรู้ตามสภาพจริง จากการที่การประเมินผลพลเมืองต้นรู้ที่ต้องครอบคลุมทั้งมิติความรู้ เจตคติ และพฤติกรรม จึงควรมีการวิจัยเพื่อสร้างเครื่องมือประเมินที่หลากหลาย และสร้างเกณฑ์การประเมินที่สะท้อนระดับความตื่นรู้ตั้งแต่ระดับพลเมืองที่ทำตามหน้าที่ไปจนถึงพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมและการเปลี่ยนแปลง

2.4 ควรศึกษารูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับองค์กรภายนอก โดยศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม (NGOs) หรือองค์กรเอกชน เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนซึ่งจะช่วยลดข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากรของสถานศึกษา

2.5 ควรศึกษารูปแบบการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษา การพัฒนาบุคลากร การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน

บรรณานุกรม

- กรวรรณ เกียรติไกรวัลศิริ. (2557). *การสร้างความเป็นพลเมืองผู้ตื่นรู้ตามระบอบประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- กวินพัฒน์ เลิศพงษ์มณี. (2566). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. พิษณุโลก: การพิมพ์ดอกท้อ.
- กัมพล ผลพฤษภา. (2545). *การประเมินผลโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- กันทรากกร จรัสมาธูสร. (2560). *รูปแบบและกลยุทธ์การสร้างพลเมืองตื่นรู้ กรณีศึกษา โครงการพลังเด็กและเยาวชนเพื่อการเรียนรู้ภูมิสังคมภาคตะวันตก* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- กันยารัตน์ นิลภา. (2565). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- กิ่งพร ทองใบ. (2566). *เอกสารการสอนชุดวิชาองค์การและการจัดการและการจัดการเชิงกลยุทธ์ Organization and management and strategic management หน่วยที่ 15 นนทบุรี*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กุลิสรา จิตขณาวานิช. (2565). *การจัดการเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุลิสรา จิตขณาวานิช. (2565). *การจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- เข็มทอง ศิริแสงเลิศ และเก็จกนก เอื้อวงศ์. (2562). *เอกสารการสอนชุดวิชา การบริหารจัดการเรียนการสอน*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จำเนียร สุขหลาย และคณะ. (2540). *แบบจำลอง CIPP*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2561). *การออกแบบการเรียนรู้แนวคิดจิตล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จักรี มนต์ประสิทธิ์. (2560). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี เขต 2* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- จิตมา วรรณศรี. (2564). *การบริหารจัดการศึกษายุคดิจิทัล*. พิษณุโลก: โรงพิมพ์รัตนสุวรรณการพิมพ์.

- ชลธิชา ร่มโพธิ์ศรี. (2561). การบริหารเชิงกลยุทธ์กับการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ชุติมา เหมชาติลือชัย. (2565). กลยุทธ์การเสริมสร้างการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการบริหาร. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 10(7), 2803–2812.
- ทิมมพร ทสึเดช. (2559). การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผลิตตำราเรียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2566). การจัดการเชิงกลยุทธ์ Strategic Management. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ดิเรก อีระภูธร. (2558). การบริหารจัดการหน่วยงานเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. เพชรบูรณ์: จุลติศการพิมพ์.
- นงนุช บุญยัง. (2560). การวางแผนกลยุทธ์ทางการพยาบาล. สงขลา: พีโอดีไซน์ 46.
- นลินี จินกุล. (2566). ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ : แบบวัดและโปรแกรมสร้างเสริมสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- น้ำฝน ใจฟอง. (2566). การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนบ้านต้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 1 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). หลักการวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปกรณ ปรียากร. (2558). การวางแผนกลยุทธ์ : แนวคิดและแนวทางเชิงประยุกต์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมารธรรม.
- ปณสาสน์ ตั้งเจริญ. (2560). สถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความเป็นพลเมืองใส่ใจสังคมของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, 10(1), 146-165.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2545). นโยบายและการวางแผน:หลักการและทฤษฎี. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. (2560). กลยุทธ์การวางแผนและการจัดการ. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- ประสิทธิ์ ทิมพุด. (2564). ไอซีทีและการจัดการเชิงกลยุทธ์ ICT and Strategic Management. ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ปาริชาติ คำป้อม. (2566). *การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ไพโรจน์ ปิยะวงศ์วัฒนา. (2560). *การจัดการเชิงกลยุทธ์เทคโนโลยีและนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล หวังพานิช. (2537). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พชรวิทย์ จันทรศิริสร. (2560). *นโยบายและการวางแผนกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษายุคใหม่*. มหาสารคาม. อภิชาติการพิมพ์.
- พชรวิทย์ จันทรศิริสร. (2559). *การพัฒนาสมรรถนะทางการบริหาร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- พร้อมพิไล บัวสุวรรณ. (2567). *ทักษะที่จำเป็นต่อชีวิตสำหรับผู้เรียนในโลกยุคใหม่ รวมพลังสร้างกรอบทักษะ ระบบนิเวศการเรียนรู้และแนวทางการขับเคลื่อน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิช กรุ๊ป (ไทยแลนด์).
- พสนัน นิมิตรไชยนนท์. (2560). *รูปแบบการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ต้นตอตามระบอบประชาธิปไตย สำหรับประชาชนทุกช่วงวัยในกรุงเทพมหานคร*. *วารสารรัฐราษฎร์*, 59(3), 47-61.
- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2562). *การประเมินโครงการ: แนวคิดและการประยุกต์*. กรุงเทพฯ: บริษัทเฮาส์ออฟเคอร์มิสท์ จำกัด.
- พีรณิธิ สิริธีรธราดล, อังศินันท์ อินทรกำแหง และสุภารัตน์ ตันติวิวัฒน์. (2565). *การให้ความหมายเกี่ยวกับคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองที่ต้นตอรู้โลกตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงของนักศึกษาปริญญาตรี*. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7(6), 98-114. <http://ir-ithesis.swu.ac.th>
- ภวนันท์ชัย สวัสดิ์สละ. (2563). *การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- ภัทรเวช ธาราเวชรักษ์ และทองแท่ง ทองลิ้ม. (2563). *สภาวะแวดล้อมมหภาคของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ไทยภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0*. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*. 28(8), 1490-1500.
- ภาณุภัทร ลิ้มจำรูญ. (2563). *กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามแนวคิดทักษะนวัตกรรมสังคม* (วิทยานิพนธ์การศึกษาหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

- มลธิดา อุบลรัตน์. (2565). การวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาองค์กรที่มีประสิทธิภาพ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร*, 6(2),
100-114.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. (2565). “หน่วยที่ 9 แนวคิด
พื้นฐานและโมเดลการประเมิน”ในประมวลสาระชุดวิชา ทฤษฎีการวัดและประเมินผล
การศึกษาและการประเมินโครงการ” (หน่วยที่ 9-15). นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. (2562). “หน่วยที่ 9 การบริหารการจัดการ
เรียนรู้” ใน เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา การบริหารจัดการเรียนการสอน (หน่วยที่9-15).
นนทบุรี:สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน). (2559). *พลังพลเมืองเยาวชนภาค
ตะวันตก Young Active Citizen*. นนทบุรี: บริษัท เอส.อาร์.พรีนติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
สืบค้นจาก <http://resource.thaihealth.or.th/library/hit/15626>.
- มีชัย เอี่ยมจินดา และพัชรินทร์รอตสิน. (2560). การพัฒนาเครื่องมือประเมินการเรียนรู้และพัฒนา
ทักษะครูด้านการประเมินเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นพื้นฐานกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ ภาษาไทย. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขา
มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 10(1)(มกราคม-เมษายน): 1182-1196.
- ยงยุทธ สงพะโยม. (2565). *กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎี
บัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- รวีกานต์ ทวีนนท์ และ ญาณิศา บุญจิตร. (2565). การประเมินโครงการการพัฒนากระบวนการจัดการ
เรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพในโครงการ TSQP-2 โรงเรียนบ้านทุ่ง
คา“บุญขจรประชาอาสา” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต (วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี).
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2556). *การวิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4 ฉบับปรับปรุงใหม่*.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณชลี โนริยา. (2560). การวิเคราะห์องค์ประกอบของการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวใน
พื้นที่ตั้งจังหวัดน่าน. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 7(2), 132-160.
- วรการณ สามโกเศศ. (2558). *การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง*. ค้นเมื่อ วันที่ 19 มกราคม 2568.
สืบค้นจาก[http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=22720&Key](http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=22720&Key=hotnews)
=hotnews

- วรินทร์ สิริพงษ์ณภัทร. (2565). การเสริมสร้างคุณลักษณะพลเมืองต้นฐิของผู้เรียนโดยการตั้งคำถามแบบโสเครติส. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 51(1), สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/258400/175440>
- วาทีต อินทุลักษณะ. (2565). *การจัดการเชิงกลยุทธ์สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- วัชรกร ศุภกาญจนรุจิ. (2558). การประเมินโครงการจัดทำระบบสารสนเทศการบริหารทรัพยากรบุคคลระดับกรม (DPIS): กรณีศึกษากรมทางหลวง. *มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2563). *New normal ทางการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิทยา จันทรศิลา. (2561). *การบริหารเชิงกลยุทธ์สู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- _____. (2561). *การบริหารสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร*. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- เศรษฐวิญญ์ ชโนวรรณ. (2564). *การประเมินโครงการ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สธิพร เซาวนชัย. (2561). *กลยุทธ์การบริหารสโมสรลูกเสือจังหวัด (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร)*.
- _____. (2567). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน*. พิษณุโลก: การพิมพ์ต่อคอม.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2550). *การประเมินโครงการ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2550). *เทคนิคการประเมินโครงการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช: นนทบุรี.
- สมบุญ ศรีสรรหิรัญ และวุฒิชัย อารักษ์โพชนงค์. (2565). “หน่วยที่ 7 การจัดทำแผนกลยุทธ์และการจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชานโยบายการวางแผนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมประสงค์ วิทยเกียรติ. (2537). *การประเมินแผนและโครงการ ในประมวลสาระชุดวิชานโยบายและการวางแผนการศึกษา เล่มที่ 2 หน่วยที่ 8 (น.167-180)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมพงษ์ จิตระดับ และ อัญญมณี บุญชื้อ. (2551). *หลักสูตรสิทธิเด็กและการวางแผนท้องถิ่นเพื่อเด็กและเยาวชน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมดาเพรส จำกัด.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน*. นนทบุรี: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2557). *ท้องถิ่นชุมชนเข้มแข็ง พัฒนาสังคมสุขภาวะยั่งยืน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *องค์ประกอบการเป็นพลเมืองดี*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สิริวรรณ ศรีพล. (2554). *การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่องการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นพลโลกของนักเรียน ทนอดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน ประจำปี 2551 ในโครงการบริการวิชาการแก่สังคม*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุดใจ ดิลกพรตชนนท์. (2562). *การจัดการเชิงกลยุทธ์ Strategic Management*. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- สุณี หงส์วิเศษ. (2546). *การประเมินโครงการรณรงค์เพื่อป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบลแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์ และสุณี อัทธการ (2567). *การวางแผนกลยุทธ์สำหรับองค์การสมัยใหม่*. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- สุปรียา ชินพะวอ. (2562). *การพัฒนาแนวทางการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)*.
- สุมาลี จิระจรัส. (2563). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุวิมล ติรกันันท์. (2543). *การประเมินโครงการ: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไอลดา แถวโพธิ์. (2563). *การประเมินโครงการ : โครงการศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนวัดไร่ขิง (สุนทรอุทิศ) (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร)*.
- อภิชา กรีมาบุตร. (2566). *แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดี* ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- อรรถพล อนันตวรสกุล. (2560). การผลิตและพัฒนาครู: มองให้เห็นทั้งระบบก่อนคิดจะรื้อทั้งทั้งระบบ Teacher Preparation and Development : Understanding Before Reconstructing the Whole System. *วารสารครุศาสตร์*, 45(2), 293 - 303.

- อัมภาวุธ สุวดี. (2565). *กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- อาภาภรณ์ ภูศรี. (2565). *กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- GHK. (2007). *Study on Active Citizenship Education DG Education and Culture*. Retrieved from http://www.mpac-europe.eu/wp-content/uploads/2013/02/Active-Citizenship_-55-77.pdf
- Green, D. (2012). *From poverty to power: How active citizens and effective states can change the world* (2nd ed.). Oxford: Oxfam International. Retrieved from https://www.oxfamamerica.org/static/media/files/From_Poverty_to_Power_2nd_Edition.pdf
- Hoskins, B. (2006). A framework for the creation of indicators on active citizenship and education and training for active citizenship. Ispra, Joint Research Centre.
- Keser, Akar and Yildirim. (2011). *The role of extracurricular activities in active citizenship education*. J. Curriculum Studies. VOL. 43, NO. 6, 809–837.
- Mascherini, Manca and Hoskins. (2009). *The characterization of Active Citizenship in Europe*. European Commission, Joint Research Centre, Institute for the Protection and Security of the Citizen. [on.pdf](#)
- Take Part. (2011). *Take Part Learning Framework A guide to the Take Part approach to active citizenship learning*. Retrieved from https://cpb-eu-w2.wpmucdn.com/blogs.lincoln.ac.uk/dist/5/1429/files/2013/07/13946_Take-part-learning-framework-final-2011.pdf
- Westheimer, J., & Kahne, J. (2004). What kind of citizen? The politics of educating for democracy. *American Educational Research Journal*, 41(2), 237–269.
- Zaff, J. F., Boyd, M. J., Li, Y., Lerner, J. V., & Lerner, R. M. (2010). Active and Engaged Citizenship: Multi-group and Longitudinal Factorial Analysis of an Integrated Construct of Civic Engagement. *Journal of Youth and Adolescence*, 39, 736–75.

ภาคผนวก ก

การศึกษาสภาพแวดล้อมการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา จากสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ จำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ
ฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าวิชาการ

1. โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
2. โรงเรียนศรีสำโรงชนูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย
3. โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

1. ดร.กัลยาณี รัตนบุตร รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ตรัง เขต 1
2. ดร.พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกกไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1
3. ดร.อรรถพล ศิริมูล ศึกษาพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน
4. ดร.กวินพัฒน์ เมธาสุวภัทร ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เพชรบูรณ์ เขต 2
5. ดร.ชานนท์ คำปิวทา รองผู้อำนวยการโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ลำปาง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำพูน ลำปาง

**การศึกษาแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียน
มัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ**

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย นักวิชาการ จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน ครู จำนวน 1 คน ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้าน
การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาได้มาโดยการเลือก
แบบเจาะจง (Purposive sampling) ดังนี้

1. ดร.ละออ วันจิ๋ว ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง
ลำพูน
2. นางสุวิญา ชินธนาชูกิจ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50
จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น
3. นายภิญโญ ขาวพราย ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม จังหวัดพิจิตร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร
4. ดร.รสสุคนธ์ อินชัยเขา ผู้อำนวยการโรงเรียนพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

1. ดร.กัลยาณี รัตนบุตร รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ตรัง เขต 1
2. ดร.พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกกไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1
3. ดร.อรรถพล ศิริมูล ศึกษานิเทศก์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน
4. ดร.กวินพัฒน์ เมธาสุวภัทร ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เพชรบูรณ์ เขต 2
5. ดร.ชานนท์ คำปิวทา รองผู้อำนวยการโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ลำปาง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำพูน ลำปาง

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างกลยุทธ์

1. ดร.กนก ยนต์ชัย ตำแหน่ง ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด
2. ดร.รังสรรค์ เกิดศรี ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อจลรา ศรีพันธ์ อาจารย์มหาวิทยาลัยนเรศวร
4. นางสุวิญา ชินธนาชุกิจ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 จังหวัด ขอนแก่น
5. นายวิเศษ ปิ่นพิทักษ์ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญโรงเรียนเพชรพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
6. ดร.เกียรติชัย สังข์จันทร์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษโรงเรียนสุโขทัยวิทยาคม สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย
7. ดร.วิไลวรรณ นันตะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านท่าวังผา (ประชารัฐวิทยา कार) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

การศึกษาผลการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา

1. ดร.จิตพัฒน์ สดางค์จันทร์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพชรบูรณ์
2. ดร.อมรรัตน์ สารเลื่อนแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านใหม่พนมทอง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
3. ดร.ปิ่นแก้ว ยังคำมั่น ศึกษานิเทศก์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพชรบูรณ์
4. นางสาวดวงฤทัย สีวัน ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
5. ดร.ธีรายุ อินทร์แปลง อาจารย์มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์

สภาพแวดล้อมการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จากการสัมภาษณ์
2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ณฐมน คุณเที่ยง

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

[illegible]

1.3 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ด้านการกำหนดเป้าประสงค์ของสถานศึกษาที่เน้นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง

[illegible]

2. ด้านผลผลิตและบริการ (Product and Service: S2)

2.1 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ด้านประสิทธิภาพของการให้บริการทางการศึกษาของสถานศึกษา ในด้านความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง

[illegible]

2.2 สถานศึกษาที่ผ่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง

[illegible]

[illegible]

2.4 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ด้านความรู้ความสามารถของผู้เรียนในด้านความเป็นพลเมืองต้นรู้ ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง

[illegible]

3. ด้านบุคลากร (Man: M1)

3.1 สถานศึกษาทำนุบำรุงและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ด้านความ
เพียงพอของอัตรากำลัง เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ
นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง

[illegible]

3.2 สถานศึกษาทําน้มีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ด้านความรู้ความสามารถของบุคลากรที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง

[illegible]

3.3 สถานศึกษามีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ด้านการฝึกอบรม เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีขั้นสูง ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองดีขั้นสูงของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง

[illegible]

3.4 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง

[illegible]

4. ด้านประสิทธิภาพการเงิน (Money: M2)

4.3 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ด้านการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง

[illegible]

5. ด้านวัสดุและทรัพยากร (Material: M3)

5.1 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ด้านความเพียงพอและคุณภาพของสื่อ วัสดุอุปกรณ์ในการบริหาร เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง

[illegible]

[illegible]

6.1 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ด้านความสามารถในการบริหารจัดการ วิเคราะห์ วางแผน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง

[illegible]

6.2 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ด้านการดำเนินการตามแผนเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาเรื่องใดบ้าง

[illegible]

6.3 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ด้านการกำกับติดตามประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง

[illegible]

3.2 สถานศึกษาท่านมีโอกาสและอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านระบบการศึกษาที่มีผลกระทบต่อการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีตัวของนักเรียนที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองดีตัวของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง

[illegible]

3.3 สถานศึกษาท่านมีโอกาสและอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ด้านค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่มีผลกระทบต่อการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง

[illegible]

**ผลการหาความสอดคล้อง (IOC) ของ แบบสัมภาษณ์สภาพแวดล้อมการบริหาร
เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา**

.....
เกณฑ์ในการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ
0 หมายถึง ไม่แนใจว่าข้อความวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ
-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความวัดไม่ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					รวม	IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5			
สภาพแวดล้อมภายใน								
1.ด้านโครงสร้างและนโยบาย (Structure and Policy: S1)								
1.1 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านการกำหนดโครงสร้างการบริหารที่เน้นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง	+1	0	+1	0	+1	3	0.6	ใช้ได้
1.2 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านการกำหนดนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดที่เน้นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
1.3 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านการกำหนดเป้าประสงค์ของสถานศึกษาที่เน้นการส่งเสริมความเป็น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					รวม	IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5			
พลเมืองตื่นรู้ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง								
2. ด้านผลผลิตและบริการ (Product and Service: S2)								
2.1 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านประสิทธิภาพของการให้บริการทางการศึกษาของสถานศึกษา ในด้านความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2.2 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2.3 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2.4 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านความรู้ความสามารถของผู้เรียนในด้านความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					รวม	IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5			
3. ด้านบุคลากร (Man: M1)								
3.1 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านความเพียงพอของอัตรากำลัง เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3.2 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านความรู้ความสามารถของบุคลากรที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
3.3 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านการฝึกอบรม เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง	0	+1	+1	0	+1	3	0.6	ใช้ได้
3.4 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	ใช้ได้

ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					รวม	IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5			
4. ด้านประสิทธิภาพการเงิน (Money: M2)								
4.1 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านความเพียงพอ ความคล่องตัวในการเบิกจ่ายเงิน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4.2 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านประสิทธิภาพในการบริหารเงินการระดมทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4.3 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
5. ด้านวัสดุและทรัพยากร (Material: M3)								
5.1 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านความเพียงพอและคุณภาพของสื่อวัสดุอุปกรณ์ในการบริหาร เพื่อส่งเสริม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					รวม	IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5			
ความเป็นพลเมืองต้นรู้ ที่สอดคล้องกับ ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง								
5.2 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อน ที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ด้านความเพียงพอและคุณภาพของอาคาร สถานที่ในการบริหาร เพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองต้นรู้ ที่สอดคล้องกับความ เป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียน มัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
6. ด้านบริหารจัดการ (Management: M4)								
6.1 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อน ที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ด้านความสามารถในการบริหาร จัดการ วิเคราะห์ วางแผน เพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ ที่สอดคล้องกับ ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
6.2 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อน ที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ด้านการดำเนินการตามแผนเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ ที่สอดคล้องกับ ความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาเรื่องใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
6.3 สถานศึกษาท่านมีจุดแข็งและจุดอ่อน ที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ด้านการกำกับติดตามประเมินผลการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					รวม	IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5			
จัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง								
ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก								
1. สภาพแวดล้อมทางการเมือง (Political conditions)								
1.1 สถานศึกษาท่านมีโอกาสและอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านกฎระเบียบที่ออกมาควบคุม เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
1.2 สถานศึกษาท่านมีโอกาสและอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านนโยบายที่มีต่อการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2. สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (Economic conditions)								
2.1 สถานศึกษาท่านมีโอกาสและอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านสภาพเศรษฐกิจของโรงเรียนที่มีต่อการบริหารงานสถานภาพทางการเงินของโรงเรียน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนที่สอดคล้องกับความเป็น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					รวม	IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5			
พลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง								
3. สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social conditions)								
3.1 สถานศึกษาท่านมีโอกาสและอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านโครงสร้างประชากรที่มีผลกระทบต่อการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3.2 สถานศึกษาท่านมีโอกาสและอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านระบบการศึกษาที่มีผลกระทบต่อการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3.3 สถานศึกษาท่านมีโอกาสและอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่มีผลกระทบต่อการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					รวม	IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5			
4. สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี (The Technology conditions)								
4.1 สถานศึกษาท่านมีโอกาสและอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านเทคโนโลยีต่างๆ ที่ส่งผลต่อ การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาเรื่องใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4.2 สถานศึกษาท่านมีโอกาสและอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เรื่องใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

แบบสัมภาษณ์

แนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นกลยุทธ์ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ณัฐมน คุณเที่ยง

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อของผู้ให้สัมภาษณ์.....นามสกุล.....
 ตำแหน่ง.....สถานที่ทำงาน.....
 สังกัด.....
 วันที่ให้สัมภาษณ์.....
 สถานที่ให้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 1.1 เสริมสร้างคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้

() เห็นด้วย

ท่านคิดว่ากลยุทธ์ข้างต้น ควรมีแนวทางดำเนินการตามกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

.....

() ไม่เห็นด้วย (ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง.....)

.....

กลยุทธ์ที่ 1.2 เพิ่มประสิทธิภาพในการวัดและประเมินผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้

() เห็นด้วย

ท่านคิดว่ากลยุทธ์ข้างต้น ควรมีแนวทางดำเนินการตามกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

.....

() ไม่เห็นด้วย (ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง.....)

.....

กลยุทธ์ที่ 1.3 พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

() เห็นด้วย

ท่านคิดว่ากลยุทธ์ข้างต้น ควรมีแนวทางดำเนินการตามกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

() ไม่เห็นด้วย (ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง.....)

กลยุทธ์ที่ 1.4 นิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของ

นักเรียน

() เห็นด้วย

ท่านคิดว่ากลยุทธ์ข้างต้น ควรมีแนวทางดำเนินการตามกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

() ไม่เห็นด้วย (ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง.....)

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 2.1 สร้างความร่วมมือกับเครือข่าย หน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

() เห็นด้วย

ท่านคิดว่ากลยุทธ์ข้างต้น ควรมีแนวทางดำเนินการตามกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

() ไม่เห็นด้วย (ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง.....)

กลยุทธ์ที่ 2.2 พัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี

() เห็นด้วย

ท่านคิดว่ากลยุทธ์ข้างต้น ควรมีแนวทางดำเนินการตามกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

.....

.....

() ไม่เห็นด้วย (ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง.....)

.....

.....

กลยุทธ์ที่ 2.3 พัฒนาความสามารถของบุคลากร ด้านเทคโนโลยีในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน เพื่อให้ตอบโจทย์โลกยุคปัจจุบัน

() เห็นด้วย

ท่านคิดว่ากลยุทธ์ข้างต้น ควรมีแนวทางดำเนินการตามกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

.....

.....

() ไม่เห็นด้วย (ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง.....)

.....

.....

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอย่างเป็นระบบ

กลยุทธ์ที่ 3.1 เพิ่มขีดความสามารถในการกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดของโรงเรียนในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน

() เห็นด้วย

ท่านคิดว่ากลยุทธ์ข้างต้น ควรมีแนวทางดำเนินการตามกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

.....

.....

() ไม่เห็นด้วย (ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง.....)

.....

.....

**กลยุทธ์ที่ 3.2 พัฒนาระบบการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น
พลเมืองดีของนักเรียน**

() เห็นด้วย

ท่านคิดว่ากลยุทธ์ข้างต้น ควรมีแนวทางดำเนินการตามกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

.....

.....

() ไม่เห็นด้วย (ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง.....)

.....

.....

**กลยุทธ์ที่ 3.3 กำกับ ติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง
ดีของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง**

() เห็นด้วย

ท่านคิดว่ากลยุทธ์ข้างต้น ควรมีแนวทางดำเนินการตามกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

.....

.....

() ไม่เห็นด้วย (ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง.....)

.....

.....

**ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของ
นักเรียน**

**กลยุทธ์ที่ 4.1 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม
ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอย่างคุ้มค่า**

() เห็นด้วย

ท่านคิดว่ากลยุทธ์ข้างต้น ควรมีแนวทางดำเนินการตามกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

.....

.....

() ไม่เห็นด้วย (ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง.....)

.....

.....

กลยุทธ์ที่ 4.2 สร้างความเข้มแข็งในการระดมทรัพยากรจากเครือข่าย

() เห็นด้วย

ท่านคิดว่ากลยุทธ์ข้างต้น ควรมีแนวทางดำเนินการตามกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

() ไม่เห็นด้วย (ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง.....)

กลยุทธ์ที่ 4.3 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการส่งเสริม ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน

() เห็นด้วย

ท่านคิดว่ากลยุทธ์ข้างต้น ควรมีแนวทางดำเนินการตามกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

() ไม่เห็นด้วย (ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง.....)

กลยุทธ์ที่ 4.4 กำกับ ติดตาม การบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองดีของนักเรียนอย่างคุ้มค่า

() เห็นด้วย

ท่านคิดว่ากลยุทธ์ข้างต้น ควรมีแนวทางดำเนินการตามกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

() ไม่เห็นด้วย (ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง.....)

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 5.1 สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน

() เห็นด้วย

ท่านคิดว่ากลยุทธ์ข้างต้น ควรมีแนวทางดำเนินการตามกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

.....

.....

() ไม่เห็นด้วย (ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง.....)

.....

.....

กลยุทธ์ที่ 5.2 บูรณาการความร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน

() เห็นด้วย

ท่านคิดว่ากลยุทธ์ข้างต้น ควรมีแนวทางดำเนินการตามกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

.....

.....

() ไม่เห็นด้วย (ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง.....)

.....

.....

**ผลการหาความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหาร
เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา**

.....

เกณฑ์ในการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ
 0 หมายถึง ไม่แนใจว่าข้อความวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ
 -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความวัดไม่ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					รวม	IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5			
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน								
กลยุทธ์ที่ 1.1 เสริมสร้างคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
กลยุทธ์ที่ 1.2 เพิ่มประสิทธิภาพในการวัดและประเมินผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
กลยุทธ์ที่ 1.3 พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
กลยุทธ์ที่ 1.4 นิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน								
กลยุทธ์ที่ 2.1 สร้างความร่วมมือกับเครือข่าย หน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					รวม	IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5			
กลยุทธ์ที่ 2.2 พัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
กลยุทธ์ที่ 2.3 พัฒนาความสามารถของบุคลากร ด้านเทคโนโลยีในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน เพื่อให้ตอบโจทย์โลกยุคปัจจุบัน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ								
กลยุทธ์ที่ 3.1 เพิ่มขีดความสามารถในการกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดของโรงเรียนในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
กลยุทธ์ที่ 3.2 พัฒนาระบบการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
กลยุทธ์ที่ 3.3 กำกับ ติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้

ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					รวม	IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5			
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน								
กลยุทธ์ที่ 4.1 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอย่างคุ้มค่า	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
กลยุทธ์ที่ 4.2 สร้างความเข้มแข็งในการระดมทรัพยากรจากเครือข่าย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
กลยุทธ์ที่ 4.3 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
กลยุทธ์ที่ 4.4 กำกับ ติดตาม การบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอย่างคุ้มค่า	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน								
กลยุทธ์ที่ 5.1 สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
กลยุทธ์ที่ 5.2 บูรณาการความร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

**แบบประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหาร
เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา**

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหาร เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. แบบประเมินฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน
 - ตอนที่ 2 ประเด็นการประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. ขอให้ท่านใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง โดยที่
 - 5 หมายถึง กลยุทธ์/มาตรการ/ตัวชี้วัดการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
 - 4 หมายถึง กลยุทธ์/มาตรการ/ตัวชี้วัดการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสมในระดับมาก
 - 3 หมายถึง กลยุทธ์/มาตรการ/ตัวชี้วัดการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
 - 2 หมายถึง กลยุทธ์/มาตรการ/ตัวชี้วัดการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสมในระดับน้อย
 - 1 หมายถึง กลยุทธ์/มาตรการ/ตัวชี้วัดการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสมในระดับน้อย

ณฐมน คุณเที่ยง

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน

เพศ

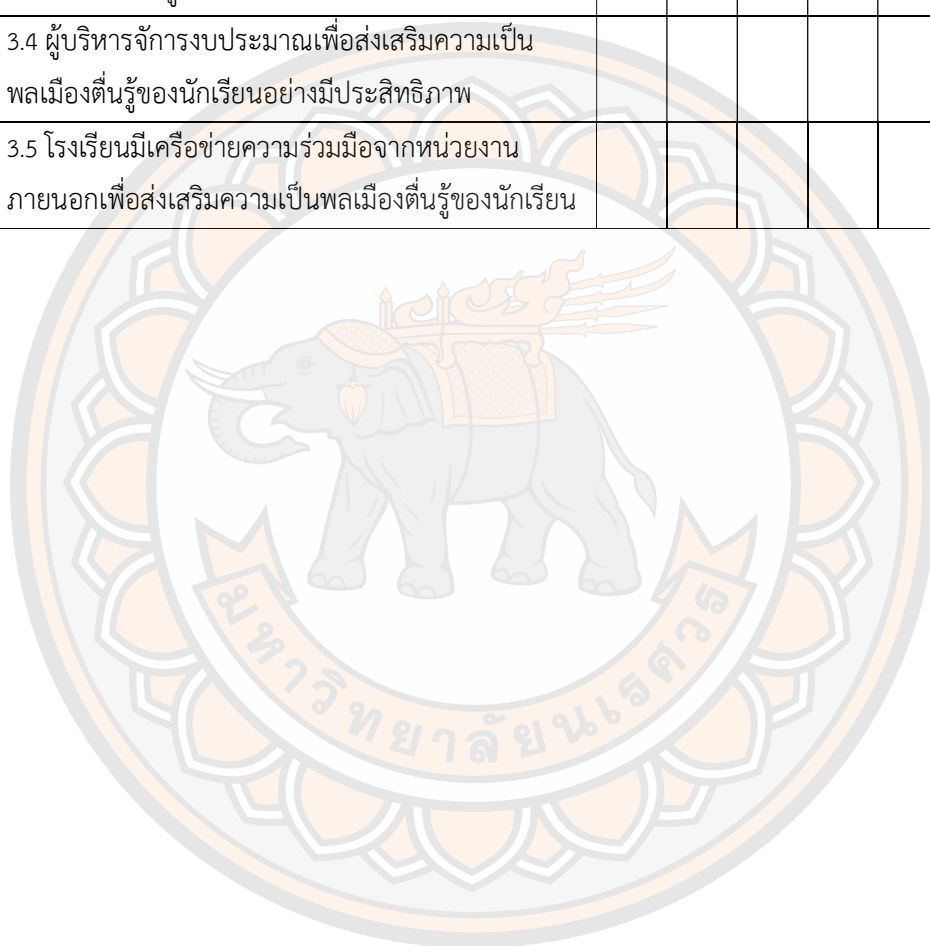
☐ ชาย

☐ หญิง

ตอนที่ 2 ประเด็นการประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ประเด็นประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง
	5	4	3	2	1	
1. วิสัยทัศน์ พัฒนานักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองต้นรู้ มีคุณธรรม รับผิดชอบและอยู่ร่วมในสังคมอย่างสร้างสรรค์						
2. พันธกิจ 2.1 ส่งเสริมให้โรงเรียนมีหลักสูตรที่มุ่งเน้นปลูกฝัง คุณลักษณะความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน						
2.2 พัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความสามารถ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน						
2.3 เสริมสร้างให้โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการ ที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน						
2.4 สนับสนุนให้ผู้บริหารมีแผนการใช้งบประมาณให้เกิด ประโยชน์สูงสุด คุ่มค่า และโปร่งใสในการพัฒนาความ เป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน						
2.5 สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครอง และหน่วยงานภายนอกในการส่งเสริมความเป็นพลเมือง ต้นรู้ของนักเรียน						
3. เป้าประสงค์ 3.1 โรงเรียนมีหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้น รู้ของนักเรียน						

ประเด็นประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง
	5	4	3	2	1	
3.2 ครู บุคลากร มีความสามารถในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน						
3.3 โรงเรียนมีการบริหารการจัดการเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองดีของนักเรียนอย่างเป็นระบบ						
3.4 ผู้บริหารจัดการงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองดีของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ						
3.5 โรงเรียนมีเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงาน ภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 1.1 เสริมสร้างคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี	1. พัฒนาหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการความเป็นพลเมืองดี							1.1 จำนวนหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการความเป็นพลเมืองดี						
								1.2 จำนวนรายงานผลการใช้หลักสูตรหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการความเป็นพลเมืองดี						
								1.3 ร้อยละของครูที่ได้รับการนิเทศการจัดการเรียนรู้						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 1.1 (ต่อ)	2. ผลิตสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี							2.1 จำนวนสื่อนวัตกรรมดิจิทัลที่ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี						
	3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู ชุมชน และหน่วยงานภายนอกในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน							3.1 จำนวนเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 1.1 (ต่อ)								3.2 มีเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นครู ชุมชนนักเรียน						
	4. จัดระบบการประเมินผลการเรียนรู้และพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ							4.1 ร้อยละของนักเรียนที่มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตื่นรู้						
								4.2 ร้อยละของนักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อความเป็นพลเมืองตื่นรู้						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 1.2 เพิ่มประสิทธิภาพในการวัดและประเมินผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	1. วัดและประเมินผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีตามสภาพจริง							1.1 ร้อยละของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง						
	2. พัฒนาเครื่องมือ เกณฑ์การวัดและประเมินผล ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนทุกด้าน							2.1 มีเครื่องมือการประเมินความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนที่ชัดเจนครบทุกด้าน						
								2.2 มีเกณฑ์การวัดและประเมินผล ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนที่มีประสิทธิภาพครบทุกด้าน						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 1.2 (ต่อ)								2.3 เครื่องมือการประเมินมีคุณภาพตามหลักการวัด ประเมินผลการเรียนรู้						
	3. สร้างการมีส่วนร่วมการประเมินผลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้ง ตนเอง เพื่อน ครู ผู้ปกครองและชุมชน							3.1 จำนวนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ร่วมประเมินผล						
	4. ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสนับสนุนการประเมินผล							4.1 จำนวนแพลตฟอร์มดิจิทัลในการเก็บข้อมูลและประเมิน						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 1.2 (ต่อ)								4.2 จำนวนนวัตกรรมเพื่อสื่อสารผ่านทางสื่อดิจิทัลสร้างสรรค์						
กลยุทธ์ที่ 1.3 พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. จัดกิจกรรมค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน							1.1 มีคู่มือ การจัดกิจกรรมค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้						
								1.2 ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านการประเมินหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 1.3 (ต่อ)	2. สร้างเวทีการแสดงออกและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการสร้างความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน							2.1 มีเวทีนำเสนอหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักเรียน						
								2.2 จำนวนของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม						
								2.3 ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านการประเมินจากกิจกรรม						
กลยุทธ์ที่ 1.4 นิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	1. สร้างการรับรู้ การเตรียมการนิเทศติดตาม ของผู้นิเทศ ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน							1.1 รายงานการประชุม การรับรู้การเตรียมการนิเทศ ติดตาม ของผู้นิเทศ ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 1.4 (ต่อ)	2. นิเทศการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของครู							2.1 จำนวนของครูที่ได้รับการสังเกตการจัดกิจกรรม						
								2.2 ร้อยละของครูที่ผ่านการประเมินหลังจากการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรม						
	3. สะท้อนผลการนิเทศ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของครู							3.1 ผลการสะท้อนการนิเทศ การจัดกิจกรรมของครู						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 2.1 สร้างความร่วมมือกับ เครือข่าย หน่วยงาน ต่าง ๆ ในการพัฒนา บุคลากรให้มีทักษะ ในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองดีของ นักเรียน	1. จัดทำบันทึกข้อตกลงการสร้าง ความร่วมมือกับเครือข่าย หน่วยงาน ต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มี ทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน							1.1 จำนวนของ เครือข่าย หน่วยงาน ต่าง ๆ ในการพัฒนา บุคลากรให้มีทักษะ ในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองดีของ นักเรียน						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 2.2 พัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	1. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน							1.1 ร้อยละของบุคลากรที่เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน						
								1.2 ร้อยละของบุคลากรที่ผ่านประเมินการอบรมการออกแบบกิจกรรมฯ						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 2.2 (ต่อ)	2. ศึกษาดูงานสถานศึกษาที่มีต้นแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน							2.1 ร้อยละของบุคลากรสามารถบูรณาการแนวทางการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนต้นแบบมาออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 2.3 พัฒนาความสามารถของบุคลากร ด้านเทคโนโลยีในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน เพื่อให้ตอบโจทย์โลกยุคปัจจุบัน	1. พัฒนาบุคลากรให้สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน							1.1 ร้อยละของบุคลากรสามารถใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน						
	2. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมบทบาทความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน							2.1 จำนวนกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมบทบาทความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 2.3 (ต่อ)								2.2 ร้อยละของบุคลากรที่ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมบทบาทความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารการจัดการ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน อย่างเป็นระบบ		ระดับความ เหมาะสม					ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง	ระดับความ เหมาะสม					ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 3.1 เพิ่มขีดความสามารถ ในการกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์และ ตัวชี้วัดของโรงเรียน ในการส่งเสริมความ เป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียน	1. สร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วน เกี่ยวข้องร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์ และตัวชี้วัด ความสำเร็จของโรงเรียนในการ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียน						1.1 จำนวนผู้มีส่วนร่วมใน การกำหนดวิสัยทัศน์ อัต ลักษณ์ เป้าประสงค์และ ตัวชี้วัดของโรงเรียนใน การส่งเสริมความเป็น พลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน						
	2. จัดทำแผนกลยุทธ์พัฒนา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเป็นกรอบและทิศทาง ให้โรงเรียน						2.1 มีแผนกลยุทธ์พัฒนา คุณภาพการศึกษา ของโรงเรียน						
	3. ประชุม สื่อสารทำความเข้าใจ แผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาให้ ผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบ						3.1 ร้อยละของผู้บริหาร โรงเรียนและครูที่ รับผิดชอบมีความเข้าใจ ทิศทางของแผนกลยุทธ์						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารการจัดการ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน อย่างเป็นระบบ		ระดับความ เหมาะสม					ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง	ระดับความ เหมาะสม					ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1	ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 3.2 (ต่อ)	3. กำกับ ติดตาม และประเมินผล การดำเนินงาน						3.1 จำนวนครั้ง การกำกับ ติดตาม การดำเนินงานการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน						
							3.2 ระดับคุณภาพของ การดำเนินงานการจัด การศึกษาส่งเสริมความ เป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารการจัดการ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน อย่างเป็นระบบ		ระดับความ เหมาะสม					ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง		ระดับความ เหมาะสม					ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 3.2 (ต่อ)	4. สะท้อนการทำงานเพื่อปรับปรุง การบริหารคุณภาพการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองดีของนักเรียน							4.1 จำนวนครั้งการ สะท้อนการทำงาน						
								4.2 ระดับคุณภาพการนำ ผลการประเมินไปใช้ในการ ปรับปรุงการทำงาน						
กลยุทธ์ที่ 3.3 กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการ การศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็น พลเมืองดีของ นักเรียนให้มี ประสิทธิภาพอย่าง ต่อเนื่อง	1. แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม การบริหารการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองดีของนักเรียน							1.1 มีคณะกรรมการ กำกับ ติดตาม การ บริหารจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองดีของนักเรียน						
	2. วางแผนพัฒนาการกำกับ ติดตาม การบริหารการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองดีของนักเรียน							2.1 รายงานการประชุม วางแผนพัฒนาการกำกับ ติดตาม การบริหารการ จัดการศึกษา						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารการจัดการ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน อย่างเป็นระบบ		ระดับความ เหมาะสม					ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง	ระดับความ เหมาะสม					ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1	ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 3.3 (ต่อ)	3. นิเทศ กำกับ ติดตาม การ บริหารการจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียน						3.1 จำนวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม การ บริหารการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียน						
	4. จัดทำรายงานผลการกำกับ ติดตาม การบริหารการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองต้นรู้ของนักเรียน						4.1 รายงานผลการกำกับ ติดตาม การบริหารการ จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 4.1 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอย่างคุ้มค่า	1. ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อสร้างจิตสำนึกการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนให้คุ้มค่า						ตัวชี้วัด						
	2. จัดทำแผนการใช้งบประมาณเพื่อลดความสูญเปล่าทางการศึกษา												
	3. ดำเนินการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนให้เกิดความคุ้มค่าและยั่งยืน												
							1.1 รายงานการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อสร้างจิตสำนึกการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนให้คุ้มค่า						
							2.1 ระดับคุณภาพของแผนการใช้งบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน						
							3.1 รายงานการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน		ระดับความ เหมาะสม					ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง		ระดับความ เหมาะสม					ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 4.2 สร้างความเข้มแข็งใน การระดมทรัพยากร จากเครือข่าย	1. จัดทำแผนการระดมทรัพยากร สนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของ นักเรียน							1.1 มีแผนการระดม ทรัพยากรสนับสนุนการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองดีของ นักเรียน						
								1.2 จำนวนทรัพยากรที่ได้ สนับสนุนจากเครือข่าย						
	2. ประสานความร่วมมือจาก หน่วยงาน ภาควิชาเครือข่ายด้านการ ระดมทรัพยากรในการสนับสนุน การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองดีของนักเรียน							2.1 จำนวนหน่วยงาน ภาคีเครือข่าย ให้การ สนับสนุนทรัพยากรในการ จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองดีของ นักเรียน						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน		ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		ตัวชี้วัด	5	4	3	2	
กลยุทธ์ที่ 4.3 (ต่อ)	3. พัฒนาทักษะการใช้วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง						3.1 ร้อยละของครู และบุคลากรมีทักษะในการใช้วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน						
กลยุทธ์ที่ 4.4 กำกับ ติดตาม การบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอย่างคุ้มค่า	1. แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับติดตาม การบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน						1.1 มีคณะกรรมการกำกับติดตาม การบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน		ระดับความ เหมาะสม					ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง	ระดับความ เหมาะสม					ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 4.4 (ต่อ)	2. กำกับ ติดตามการใช้ทรัพยากร ในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน อย่างคุ้มค่า						2.1 ร้อยละของการกำกับ ติดตาม การบริหาร งบประมาณในการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของ นักเรียน						
	3. รายงานผลการจัดสร รงบประมาณในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียน						3.1 จำนวนรายงานผลการ จัดสรรงบประมาณในการ จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของ นักเรียน						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงาน ภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน		ระดับความ เหมาะสม					ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง		ระดับความ เหมาะสม					ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 5.1 สร้างความเข้มแข็ง ของเครือข่ายเพื่อ ส่งเสริมความเป็น พลเมืองดีของ นักเรียน	1. จัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) สถานศึกษา และหน่วยงาน ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรม และการจัดเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน							1.1 จำนวนสถานศึกษา และหน่วยงานที่จัดทำ ความร่วมมือ (MOU)						
	2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับ สถานศึกษา หน่วยงาน ชุมชน ใน การจัดกิจกรรมและการจัดเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของ นักเรียน							2.1 จำนวนเครือข่ายความ ร่วมมือในการจัดกิจกรรม และการจัดเรียนรู้เพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมือง ดีของนักเรียน						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงาน ภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน		ระดับความ เหมาะสม					ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง		ระดับความ เหมาะสม					ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 5.1 (ต่อ)	3. สร้างขวัญกำลังใจในการ ดำเนินการให้กับเครือข่ายที่ร่วม ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของ นักเรียน							3.1 ร้อยละความพึงพอใจ ของเครือข่ายที่ร่วม จัดกิจกรรมและการจัด เรียนรู้เพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองดีของ นักเรียน						
	4. จัดทำวารสารประชาสัมพันธ์ ให้กับเครือข่ายร่วมส่งเสริมความ เป็นพลเมืองดีของนักเรียน							4.1 จำนวนการจัดทำ วารสารประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ให้กับเครือข่าย						
								4.2 จำนวนแหล่ง ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ให้กับเครือข่าย						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงาน ภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน		ระดับความ เหมาะสม					ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง		ระดับความ เหมาะสม					ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 5.2 บูรณาการความ ร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงาน ภายนอกเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองดี ของนักเรียน	1. จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โดยบูรณาการความร่วมมือจาก ชุมชน หน่วยงานภายนอก							1.1 มีประกาศการจัดตั้ง คณะกรรมการเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองดีของ นักเรียน						
								1.2 รายงานการประชุม หรือ การจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองดีของนักเรียน						
กลยุทธ์ที่ 5.2 (ต่อ)	2. จัดโครงการที่บูรณาการความ ร่วมมือจากชุมชน หน่วยงาน ภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองดีของนักเรียน							2.1 จำนวนโครงการที่ บูรณาการความร่วมมือ จากชุมชน หน่วยงาน ภายนอก						

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงาน ภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน		ระดับความ เหมาะสม					ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง	ระดับความ เหมาะสม					ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง
กลยุทธ์	มาตรการ	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1	

2.2 รายงานผลการจัด
โครงการที่บูรณาการความ
ร่วมมือจากชุมชน
หน่วยงานภายนอก

ลงชื่อ

(.....)

ผู้ทรงคุณวุฒิ

**แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์
การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา**

คำชี้แจง

1. แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. แบบประเมินฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. ขอให้ท่านใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง โดยที่

- 5 หมายถึง คู่มือการใช้กลยุทธ์ฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง คู่มือการใช้กลยุทธ์ฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง คู่มือการใช้กลยุทธ์ฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง คู่มือการใช้กลยุทธ์ฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง คู่มือการใช้กลยุทธ์ฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ณฐมน คุณเที่ยง

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ตอนที่ 1 ประเด็นความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง
 ตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

รายการประเมินความเหมาะสม		ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
	ส่วนที่ 1 บทนำ					
1	หลักการและเหตุผล					
2	การเขียนวัตถุประสงค์					
3	บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การบริหาร มีความชัดเจน					
4	วิธีการนำคู่มือไปใช้ เข้าใจง่ายและมีขั้นตอนที่ครบถ้วน					
5	คำนิยามมีการสื่อถึงบุคคลที่สามารถนำไปถ่ายทอดได้					
	ส่วนที่ 2 กรอบกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา					
6	ความถูกต้องและครบถ้วนของกลยุทธ์การบริหาร					
7	ความสอดคล้องสัมพันธ์กันของกิจกรรมมาตรการและตัวชี้วัดของกลยุทธ์					
8	เนื้อหา มีรายละเอียดที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย					
9	ความถูกต้องและครบถ้วนของมาตรการ ตัวชี้วัด					
10	การใช้ภาษามีความถูกต้อง สื่อสารให้ผู้ใช้กลยุทธ์เข้าใจตรงประเด็น					
11	บทบาทหน้าที่ของการมีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้คู่มือมีความชัดเจน เข้าใจง่าย สามารถนำไปวางแผนการดำเนินงานและปฏิบัติได้					
	ส่วนที่ 3 การดำเนินการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา					
12	ความถูกต้องชัดเจนและความสอดคล้องของขั้นตอนในแต่ละชั้น สามารถนำกลยุทธ์การบริหารไปสู่การปฏิบัติ					
13	หลักการและเหตุผลสอดคล้องกับกลยุทธ์และโครงการ					
14	วัตถุประสงค์การดำเนินงานสอดคล้องกับวิธีการดำเนินงาน และเครื่องมือที่ใช้					
15	ระยะเวลาในการดำเนินการและงบประมาณมีความเหมาะสม					
16	ผลที่คาดว่าจะได้รับบรรลุถึงผลที่เกิดกับผู้เรียนชัดเจน					

รายการประเมินความเหมาะสม		ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
	ส่วนที่ 4 การดำเนินการตามโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน					
17	หลักสูตรของโครงการมีการกำหนดเนื้อหาสำคัญอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของคู่มือ					
18	ตารางของโครงการมีการกำหนดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมตามระยะเวลา และมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงในเนื้อหา					
19	กิจกรรมของโครงการมีขั้นตอนกระบวนการชัดเจน มีความรู้และการฝึกปฏิบัติจริง					
20	กิจกรรมของโครงการทำให้นักเรียนได้รับความรู้และเกิดทักษะในการนำไปพัฒนาต่อยอดความรู้					
21	มีการประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์					
22	วิธีการวัดและประเมินผลเหมาะสมกับกิจกรรม					
23	เครื่องมือวัดและประเมินผลเหมาะสมกับกิจกรรม					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ทรงคุณวุฒิ

**ผลการหาความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือ
การใช้กลยุทธ์เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา**

เกณฑ์ในการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ
0 หมายถึง ไม่แน่ว่าข้อความวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ
-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความวัดไม่ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5		
ส่วนที่ 1 คำชี้แจง							
หลักการและเหตุผล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
การเขียนวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ การบริหาร มีความชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
วิธีการนำคู่มือไปใช้ เข้าใจง่ายและ มีขั้นตอนที่ครบถ้วน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
คำนิยามมีการสื่อถึงบุคคลที่สามารถนำไป ถ่ายทอดได้	+1	+1	1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ส่วนที่ 2 กรอบกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียน มัธยมศึกษา							
ความถูกต้องและครบถ้วนของกลยุทธ์ การบริหาร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ความสอดคล้องสัมพันธ์กันของกิจกรรม มาตรการและตัวชี้วัดของกลยุทธ์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
เนื้อหา มีรายละเอียดที่ชัดเจน และเข้าใจง่าย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5		
ความถูกต้องและครบถ้วนของมาตรการตัวชี้วัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
การใช้ภาษามีความถูกต้อง สื่อสารให้ผู้ใช้กลยุทธ์เข้าใจตรงประเด็น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
บทบาทหน้าที่ของการมีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้คู่มือมีความชัดเจน เข้าใจง่าย สามารถนำไปวางแผนการดำเนินงานและปฏิบัติได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ส่วนที่ 3 การดำเนินการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา							
ความถูกต้องชัดเจนและความสอดคล้องของขั้นตอนในแต่ละชั้น สามารถนำกลยุทธ์การบริหารไปสู่การปฏิบัติ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
หลักการและเหตุผลสอดคล้องกับกลยุทธ์และโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
วัตถุประสงค์การดำเนินงานสอดคล้องกับวิธีการดำเนินงานและเครื่องมือที่ใช้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ระยะเวลาในการดำเนินการและงบประมาณมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ผลที่คาดว่าจะได้รับระบุถึงผลที่เกิดกับผู้เรียนชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ส่วนที่ 4 การดำเนินการตามโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน							
หลักสูตรของโครงการมีการกำหนดเนื้อหาสำคัญอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของคู่มือ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อมูลที่สุดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5		
ตารางของโครงการมีการกำหนดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมตามระยะเวลา และมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงในเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
กิจกรรมของโครงการมีขั้นตอนกระบวนการชัดเจน มีความรู้และการฝึกปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
กิจกรรมของโครงการทำให้นักเรียนได้รับความรู้และเกิดทักษะในการนำไปพัฒนาต่อยอดความรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
มีการประเมินผลที่สุดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
วิธีการวัดและประเมินผลเหมาะสมกับกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
เครื่องมือวัดและประเมินผลเหมาะสมกับกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

แบบประเมินด้านบริบทของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
โรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

คำชี้แจง

1. วัตถุประสงค์เพื่อประเมินด้านบริบทของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน โรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

2. แบบสอบถามฉบับนี้ มีจำนวน 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 ประเด็นการประเมินด้านบริบทของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

3. ผู้ตอบแบบสอบถามคือ ผู้บริหาร และครู

4. นิยามศัพท์ การประเมินด้านบริบท หมายถึง การประเมินสภาพแวดล้อมและความเป็นไปได้ก่อนเริ่มดำเนินโครงการ โดยพิจารณาจากความต้องการระหว่างวัตถุประสงค์โครงการกับนโยบายของสถานศึกษา ความเหมาะสมของแผนงานและขั้นตอนที่ชัดเจน ปฏิบัติได้จริงตามเป้าหมาย ลักษณะกิจกรรมที่มุ่งเน้นการสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ได้อย่างตรงประเด็น และความพร้อมของคณะทำงานที่มีศักยภาพและประสบการณ์เพื่อขับเคลื่อนความสำเร็จ

5. ขอให้ท่านใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง โดยที่

5	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลง ☐ ตามสภาพที่เป็นจริง

1. ตำแหน่ง

☐ ผู้บริหาร ☐ ครู

2. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

3. อายุ

☐ 20-30 ปี ☐ 31-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ 51 ปีขึ้นไป

4. วุฒิการศึกษา

☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก

ตอนที่ 2 การประเมินด้านบริบทของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน โรงเรียน
ดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา					
2	การกำหนดเป้าหมายและวิธีดำเนินโครงการมีความเหมาะสม					
3	ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โครงการ					
4	ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมระบุไว้อย่างชัดเจน					
5	ลักษณะของกิจกรรมมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน					
6	คณะกรรมการดำเนินโครงการมีศักยภาพที่ส่งเสริมความสำเร็จของโครงการ					
7	คณะกรรมการดำเนินโครงการมีประสบการณ์ที่ส่งเสริมความสำเร็จของโครงการ					

**ผลการหาความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินด้านบริบท
ของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
โรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์**

เกณฑ์ในการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดไม่ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3	4	5		
1	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2	การกำหนดเป้าหมายและวิธีดำเนินโครงการมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3	ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4	ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมระบุไว้อย่างชัดเจน	+1	+1	0	+1	+1	0.80	สอดคล้อง
5	ลักษณะของกิจกรรมมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6	คณะกรรมการดำเนินโครงการมีศักยภาพที่ส่งเสริมความสำเร็จของโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7	คณะกรรมการดำเนินโครงการมีประสบการณ์ที่ส่งเสริมความสำเร็จของโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

**แบบประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี
ของนักเรียน โรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์**

คำชี้แจง

1. วัตถุประสงค์เพื่อประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี
ของนักเรียน โรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
2. แบบสอบถามฉบับนี้ มีจำนวน 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน
 - ตอนที่ 2 ประเด็นการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมความเป็น
พลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
3. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหาร และครู
4. นิยามศัพท์ การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น หมายถึง การประเมินความพร้อม
ของทรัพยากรและระบบสนับสนุนที่จำเป็นต่อการดำเนินโครงการ ในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ
ด้านกายภาพ และด้านการจัดการ
5. ขอให้ท่านใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง โดยที่

5	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลง ☐ ตามสภาพที่เป็นจริง

1. ตำแหน่ง

☐ ผู้บริหาร ☐ ครู

2. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

3. อายุ

☐ 20-30 ปี ☐ 31-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ 51 ปีขึ้นไป

4. วุฒิการศึกษา

☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก

ตอนที่ 2 ประเด็นการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนดงชัยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ที่	รายการ	ระดับความสอดคล้อง				
		5	4	3	2	1
1	ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญ และสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ					
2	ครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับโครงการ					
3	งบประมาณที่ได้รับเพียงพอและเหมาะสมในการดำเนินโครงการ					
4	การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ					
5	ความเพียงพอของวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานตามโครงการ					
6	อาคารสถานที่ ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการมีความเหมาะสม					
7	แผนการดำเนินงานของโครงการมีความชัดเจนและเป็นไปได้					

**ผลการหาความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น
ของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
โรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์**

เกณฑ์ในการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดไม่ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3	4	5		
1	ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญ และ สนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2	ครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความรู้ ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3	งบประมาณที่ได้รับเพียงพอและเหมาะสม ในการดำเนินโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4	การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5	ความเพียงพอของวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการ ดำเนินงานตามโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6	อาคารสถานที่ ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรม ตามโครงการมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7	แผนการดำเนินงานของโครงการมีความ ชัดเจนและเป็นไปได้	+1	+1	+1	0	+1	0.80	สอดคล้อง

**แบบสอบประเมินด้านกระบวนการของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้
ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์**

คำชี้แจง

1. วัตถุประสงค์เพื่อประเมินด้านกระบวนการของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน โรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
2. แบบสอบถามฉบับนี้ มีจำนวน 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน
 - ตอนที่ 2 ประเด็นการประเมินด้านกระบวนการของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน โรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
3. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหาร และครู
4. นิยามศัพท์ การประเมินด้านกระบวนการ หมายถึง การประเมินการดำเนินงานเพื่อกำกับดูแลโครงการ โดยพิจารณาจาก การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง
5. ขอให้ท่านใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง โดยที่

5	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลง ☐ ตามสถานภาพที่เป็นจริง

1. ตำแหน่ง

☐ ผู้บริหาร ☐ ครู

2. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

3. อายุ

☐ 20-30 ปี ☐ 31-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ 51 ปีขึ้นไป

4. วุฒิการศึกษา

☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก

ตอนที่ 2 ประเด็นการประเมินด้านกระบวนการของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โรงเรียนดงชัยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
การวางแผน							
1	ผู้บริหารสถานศึกษาประชุมเพื่อร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางในการดำเนินโครงการ						
2	ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินโครงการ						
3	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดปฏิทินการดำเนินงานและวิธีดำเนินโครงการอย่างชัดเจน เหมาะสมและเป็นระบบ						
4	ผู้รับผิดชอบเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมก่อนการจัดกิจกรรมของโครงการ						
การลงมือปฏิบัติ							
5	คณะครูดำเนินกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองอย่างกระตือรือร้นและต่อเนื่อง						
6	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความตั้งใจและมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม						

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
การนิเทศ กำกับ ติดตามและตรวจสอบ							
7	การจัดกิจกรรมมีการวัดผลก่อนฝึกอบรมและหลังฝึกอบรม						
8	ครูผู้รับผิดชอบเก็บข้อมูลหรือหลักฐานจากกิจกรรม เช่น แบบสังเกต แบบบันทึก ผลงานของนักเรียน						
9	ครูผู้รับผิดชอบมีการสรุปผลการดำเนินงานเป็นช่วง ๆ เพื่อปรับปรุงกิจกรรม						
การปรับปรุง							
10	ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินระหว่างดำเนินงานมาปรับปรุงกิจกรรมทันที						
11	ครูผู้รับผิดชอบปรับปรุงกิจกรรมช่วยให้การดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมายมากขึ้น						
12	ครูผู้รับผิดชอบร่วมกันวิเคราะห์และหาวิธีพัฒนา กิจกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น						

**ผลการหาความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินด้านกระบวนการ
ของโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน
โรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์**

เกณฑ์ในการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความวัดไม่ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3	4	5		
การวางแผน								
1	ผู้บริหารสถานศึกษาประชุมเพื่อร่วมกัน วิเคราะห์ สภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางในการดำเนินโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2	ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนและกำหนด หน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนิน โครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดปฏิทินการ ดำเนินงานและวิธีดำเนินโครงการอย่าง ชัดเจน เหมาะสม และเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4	ผู้รับผิดชอบเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมก่อน การจัดกิจกรรมของโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
การลงมือปฏิบัติ								
5	คณะครูดำเนินกิจกรรมส่งเสริมความเป็น พลเมืองอย่างกระตือรือร้นและต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความตั้งใจ และมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
การนิเทศ กำกับ ติดตามและตรวจสอบ								
7	การจัดกิจกรรมมีการวัดผลก่อนฝึกอบรม และหลังฝึกอบรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3	4	5		
8	ครูผู้รับผิดชอบเก็บข้อมูลหรือหลักฐานจากกิจกรรม เช่น แบบสังเกต แบบบันทึก ผลงานของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9	ครูผู้รับผิดชอบมีการสรุปผลการดำเนินงานเป็นช่วง ๆ เพื่อปรับปรุงกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
การปรับปรุง								
10	ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินระหว่างดำเนินงานมาปรับปรุงกิจกรรมทันที	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
11	ครูผู้รับผิดชอบปรับปรุงกิจกรรมช่วยให้การดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมายมากขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
12	ครูผู้รับผิดชอบร่วมกันวิเคราะห์และหาวิธีพัฒนากิจกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

**แบบประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้
ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา**

คำชี้แจง

1. ประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัศึกษามีจำนวน 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 ประเด็นความพึงพอใจที่มีต่อโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน โรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ นักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคม

3. นิยามศัพท์ ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึกชอบและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินโครงการ โดยวัดจาก ด้านเนื้อหา ด้านกระบวนการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านประโยชน์ที่ได้รับ

4. ขอให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง โดยที่

5	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลง ☐ ตามสถานภาพที่เป็นจริง

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. ระดับชั้น

☐ ม.1

☐ ม.2

☐ ม.3

☐ ม.4

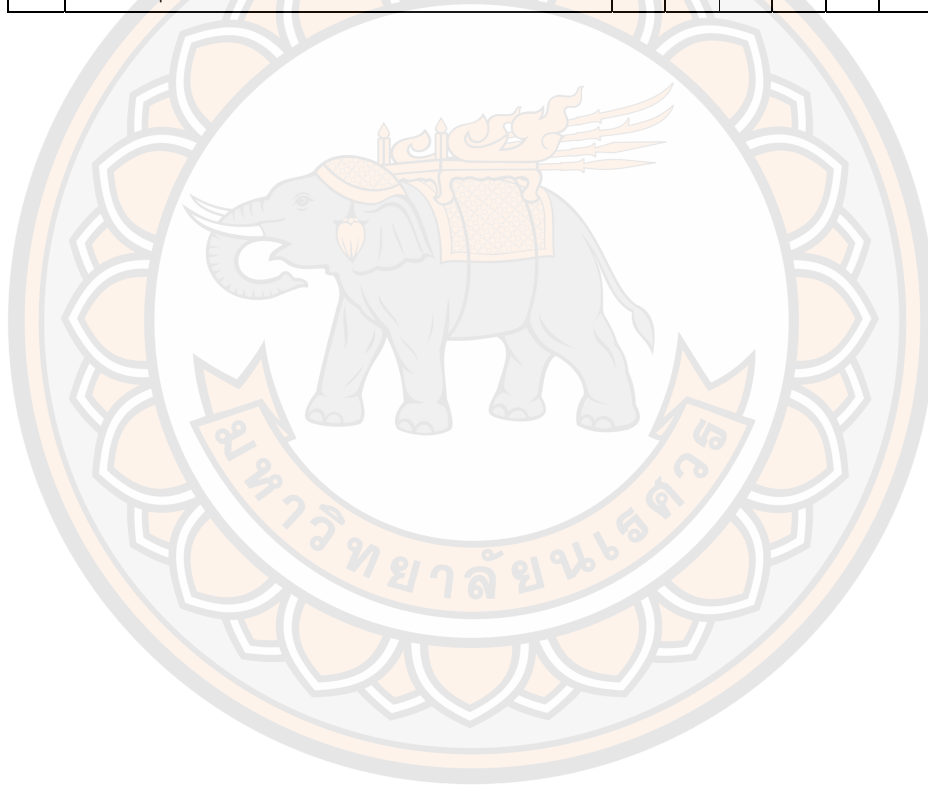
☐ ม.5

☐ ม.6

ตอนที่ 2 ประเด็นความพึงพอใจที่มีต่อโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โรงเรียน
ดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านเนื้อหาและรูปแบบกิจกรรม							
1	เนื้อหาของกิจกรรมมีความน่าสนใจ ทันสมัย และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน						
2	รูปแบบกิจกรรมมีความหลากหลาย สนุกสนาน และไม่น่าเบื่อ						
3	กิจกรรมช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความตระหนัก ในบทบาทหน้าที่พลเมืองดี						
4	ลำดับขั้นตอนของกิจกรรมมีความต่อเนื่อง และเข้าใจง่าย						
5	ปริมาณเนื้อหาเหมาะสมกับระยะเวลา ในการจัดกิจกรรม						
ด้านกระบวนการและวิทยากร							
6	วิทยากรมีความเชี่ยวชาญและถ่ายทอดความรู้ ได้อย่างชัดเจน						
7	บรรยากาศในการจัดกิจกรรมเป็นกันเอง และเอื้อต่อการเรียนรู้						
8	การบริหารจัดการเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละช่วง มีความเหมาะสม						
ด้านสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และสถานที่							
9	สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ประกอบกิจกรรมมีความ เพียงพอและทันสมัย						
10	สถานที่จัดกิจกรรมมีความเหมาะสม						
11	ความพร้อมของระบบภาพและเสียงที่ใช้ ประกอบการบรรยาย						
12	การอำนวยความสะดวกด้านอาหาร เครื่องดื่ม และการบริการทั่วไป						

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ							
13	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ "ความเป็นพลเมืองต้นรู้" มากขึ้น						
14	นักเรียนมีความตระหนักถึงสำคัญของการมีจิตสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม						
15	นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน						

**ผลการหาความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหาร
เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา**

ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3	4	5		
ด้านเนื้อหาและรูปแบบกิจกรรม								
1	เนื้อหาของกิจกรรมมีความน่าสนใจ ทันสมัย และสอดคล้องกับสถานการณ์ ปัจจุบัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2	รูปแบบกิจกรรมมีความหลากหลาย สนุกสนาน และไม่น่าเบื่อ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3	กิจกรรมช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความ ตระหนักในบทบาทหน้าที่พลเมืองดี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4	ลำดับขั้นตอนของกิจกรรมมีความต่อเนื่อง และเข้าใจง่าย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5	ปริมาณเนื้อหาเหมาะสมกับระยะเวลาใน การจัดกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ด้านกระบวนการและวิทยาการ								
6	วิทยาการมีความเชี่ยวชาญและถ่ายทอด ความรู้ได้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7	บรรยากาศในการจัดกิจกรรมเป็นกันเอง และเอื้อต่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8	การบริหารจัดการเวลาในการทำกิจกรรม แต่ละช่วงมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ด้านสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และสถานที่								
9	สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ประกอบ กิจกรรมมีความเพียงพอและทันสมัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10	สถานที่จัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
11	ความพร้อมของระบบภาพและเสียงที่ใช้ ประกอบการบรรยาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3	4	5		
12	การอำนวยความสะดวกด้านอาหาร เครื่องดื่มและการบริการทั่วไป	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ								
13	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ "ความเป็นพลเมืองตื่นรู้" มากขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
14	นักเรียนมีความตระหนักถึงความสำคัญ ของการมีจิตสาธารณะและความ รับผิดชอบต่อสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
15	นักเรียนสามารถนำความรู้และ ประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

แบบทดสอบการวัดความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผู้ให้ข้อมูล ชื่อ.....

จงเลือกคำตอบที่เหมาะสมที่สุด

1. ข้อใดกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่าง "สิทธิ" และ "หน้าที่" ได้ถูกต้องที่สุด

- ก. ฉันมีสิทธิทำอะไรก็ได้ ตราบใดที่ฉันพอใจ
- ข. หน้าที่คือสิ่งที่ต้องทำเฉพาะเมื่อมีกฎหมายบังคับ
- ค. สิทธิของฉันต้องไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และต้องควบคู่ไปกับการรับผิดชอบ
- ง. สิทธิและหน้าที่เป็นเรื่องของรัฐบาล ประชาชนทั่วไปมีหน้าที่แค่ทำมาหากิน ประกอบอาชีพเท่านั้น (เฉลย ค.)

2. “นักเรียนคนหนึ่งถูกเพื่อนถ่ายคลิปตอนกำลังเล่นมือถือ แล้วเพื่อนจะโพสต์ลงโซเชียลโดยไม่ได้ขออนุญาต” นักเรียนควรทำอะไรเพื่อใช้ “สิทธิของตนเอง” อย่างเหมาะสม

- ก. ปลอมให้โพสต์ไป เพราะเป็นเรื่องเล็กน้อย
- ข. ขอให้เพื่อนลบคลิป เพราะเป็นสิทธิด้านความเป็นส่วนตัว
- ค. โกรธเพื่อนและเลิกคุยกับคนดังกล่าว เพราะไม่เห็นใจเรา
- ง. เข้า Facebook แล้วโพสต์โต้ตอบเพื่อนกลับในทันที และแชร์ให้คนอื่นรู้ (เฉลย ข.)

3. นายวสันต์ ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะคิดว่า "เลือกไปก็เหมือนเดิม" สะท้อนว่านายวสันต์ ขาดสิ่งใดมากที่สุด

- ก. ขาดเพื่อนชวนไปเลือกตั้ง
- ข. ขาดเสรีภาพในการเดินทาง
- ค. ขาดความรู้เรื่องสถานที่เลือกตั้ง
- ง. ขาดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของพลเมืองต่อระบอบประชาธิปไตย (เฉลย ง.)

4. ในการเลือกตั้งประธานนักเรียน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีคุณภาพ ควรตัดสินใจเลือกจากเกณฑ์ใด

- ก. เลือกคนที่มโนบายเป็นไปได้อย่างจริง และมีความรับผิดชอบ
- ข. เลือกคนที่ชอบแจกขนม และสัญญาว่าจะช่วยให้เกรดดี ๆ
- ค. เลือกตามที่หัวหน้ากลุ่ม หรือกลุ่มเพื่อนสนิทเสนอให้เลือก
- ง. เลือกคนที่หน้าตาดี ที่เราชอบ และเป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อน (เฉลย ก.)

5. การเข้าร่วมเป็น "อาสาสมัคร" ในชุมชน มีความสำคัญต่อความเป็นพลเมืองอย่างไร

- ก. เพื่อให้คนในชุมชนชื่นชมและยกย่อง
- ข. เพื่อให้ได้เกียรติบัตรมาใส่ในพอร์ตโฟลิโอ
- ค. เพื่อใช้เวลาว่างให้หมดไปโดยไม่ต้องเรียนหนังสือ
- ง. เป็นการเชื่อมต่อทางสังคมและเรียนรู้ปัญหาสังคมจากสถานการณ์จริง

(เฉลย ง.)

6. โรงเรียนต้องการอาสาสมัครช่วยจัดกิจกรรมรณรงค์ลดขยะ ถ้านักเรียนต้องการ “มีส่วนร่วม” อย่างเหมาะสม ควรทำอย่างไร

- ก. บอกให้เพื่อนทำแทน
- ข. หัวเราะคนที่กำลังทำงาน
- ค. นำถุงขยะและอุปกรณ์มาช่วยเก็บขยะ
- ง. เดินเฉย ๆ ไม่สนใจ เพราะยังงี้ก็มีคนมาเก็บ

(เฉลย ค.)

7. เมื่อได้รับข่าวด่วนทางไลน์ว่า "มีเชื้อโรคระบาดสายพันธุ์ใหม่ ห้ามออกจากบ้าน" นักเรียนควรทำสิ่งใดเป็นอันดับแรก

- ก. โพสต์ถามในเฟซบุ๊กส่วนตัวว่าจริงหรือไม่
- ข. ซื้อของกักตุนทันทีเพื่อความปลอดภัย
- ค. ส่งต่อเข้ากลุ่มครอบครัวทันทีด้วยความหวังดี
- ง. ตรวจสอบแหล่งที่มาของข่าวเทียบกับสำนักข่าวหลักหรือหน่วยงานรัฐที่น่าเชื่อถือ

(เฉลย ง.)

8. หากมีการถกเถียงกันของบุคคลในเรื่องระเบียบทรงผม ข้อโต้แย้งใดมีความเป็นเหตุเป็นผลมากที่สุด

- ก. ทรงผมยาวดีกว่า เพราะดาราเกาหลีเขาก็ทำกัน
- ข. ทรงผมไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของสมอง จึงควรให้สิทธิผู้เรียนเลือกเอง
- ค. ประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนทราบว่าใครอยากไว้ผมยาวก็ลาออกไปเรียนที่อื่น
- ง. ทรงผมสั้นดีกว่า เพราะพ่อแม่ และครูบอกว่ามันดูเรียบร้อย ดูดีเหมือนนายร้อยตำรวจ

(เฉลย ข.)

9. เพื่อนสนิทของนักเรียนมาชวนให้เข้าร่วมลงชื่อขับไล่ครูคนหนึ่ง โดยไม่มีหลักฐานความผิดที่ชัดเจน นักเรียนควรทำอย่างไร

- ก. ลงชื่อทันทีเพื่อแสดงความรักเพื่อน
- ข. นำเรื่องไปเล่าต่อให้คนอื่นฟังเพื่อหาพวกเพิ่ม
- ค. ปฏิเสธและขอสืบค้นข้อมูลข้อเท็จจริงให้รอบด้านก่อนตัดสินใจ
- ง. แอบไปบอกครูคนนั้นเพื่อให้ตนเองมีความดีความชอบ

(เฉลย ข.)

10. เพื่อนสนิทของนักเรียนมีความเห็นทางการเมืองตรงข้ามกับนักเรียนอย่างรุนแรง นักเรียนควรปฏิบัติต่อเพื่อนอย่างไร

- ก. แกล้งเห็นด้วยไปก่อนเพื่อรักษาน้ำใจ
- ข. เลิกคบ เพราะคุยกันไม่ทีละละกันเปล่า ๆ
- ค. พยายามพูดคุยล่อมทุกวันจนกว่าเพื่อนจะเปลี่ยนความคิดมาเหมือนเรา
- ง. รับฟังเหตุผลของเพื่อน แลกเปลี่ยนมุมมองโดยไม่ใช้อารมณ์ และยังเป็นเพื่อนกันได้

(เฉลย ง.)

11. หากนักเรียนเห็นเพื่อนกำลังถูก Cyberbully (กลั่นแกล้งออนไลน์) เรื่องรูปร่างหน้าตา นักเรียนควรทำอย่างไร

- ก. เข้าไปคอมเมนต์ชมโรงด้วย เพราะดูตลกดี
- ข. อยู่เฉย ๆ เพราะไม่ใช่เรื่องของเรา เดี่ยวจะขวยไปด้วย
- ค. ไม่เพิกเฉย โดยการแจ้ง Report หรือส่งข้อความให้กำลังใจผู้ถูกรังแก
- ง. ไม่ทำอะไร กดไลก์และแชร์เพื่อให้คนเห็นเยอะ ๆ เพราะไม่ใช่เรื่องของเรา

(เฉลย ค.)

12. นักเรียนเห็นรุ่นน้องกำลังขีดเขียนโต๊ะเรียนเล่น นักเรียนจะเลือกทำอะไร

- ก. เดินหนี เพราะไม่ใช่ธุระของเรา
- ข. เข้าไปตักเตือนด้วยเหตุผลว่าโต๊ะเป็นสมบัติส่วนรวม
- ค. ถ่ายรูปประจานลงกลุ่มโรงเรียน และแชร์ไปทุกกลุ่ม
- ง. เข้าไปด่าทอด้วยถ้อยคำรุนแรงและชวนทุกคนมาดูเพื่อให้ลาลบจำ

(เฉลย ข.)

13. มีการจัดกิจกรรมทำความสะอาดโรงเรียน แต่เพื่อนบางคนปฏิเสธโดยบอกว่า “ไม่ใช่หน้าที่ของเรา โรงเรียนมีแม่บ้านแล้ว” นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมนี้ “ควรประเมินอย่างไร”

- ก. ถือเป็นสิทธิของเขาที่จะไม่ทำ
- ข. เหมาะสม เพราะเป็นงานของเจ้าหน้าที่
- ค. ไม่เหมาะสม เพราะทุกคนควรร่วมดูแลสถานที่ส่วนรวม
- ง. เป็นเรื่องปกติ เพราะแม่บ้านได้เงินเดือนแล้วก็ควรทำคนเดียว

(เฉลย ค.)

14. “ในชั้นเรียนมีการลงคะแนนเลือกหัวหน้าห้อง ครูสังเกตว่านักเรียนบางคนเลือกเพราะตามเพื่อน ไม่ได้เลือกจากความเหมาะสม” หากเป็นนักเรียน นักเรียนควรทำอย่างไรให้การเลือกตั้งเป็นธรรมที่สุด

- ก. ไม่ต้องเลือกใคร
- ข. ให้เพื่อนเลือกแทน
- ค. เลือกตามเพื่อนเพื่อให้ไม่มีปัญหา
- ง. เลือกจากความเหมาะสมของผู้สมัครโดยใช้ข้อมูลที่มี

(เฉลย ง.)

15. โรงเรียนต้องการให้มี “สภานักเรียนที่โปร่งใส” นักเรียนต้องเสนอแนวทางตรวจสอบการทำงานของสภานักเรียน ข้อใดเป็นข้อเสนอที่แสดงบทบาทพลเมืองตื่นรู้มากที่สุด

- ก. ให้สภานักเรียนรายงานเฉพาะเวลาครูสั่ง
- ข. ให้เพื่อนสนิทในสภาเล่าข่าวลับ
- ค. เสนอให้มีการประกาศรายงานงบประมาณและผลการทำงานอย่างเปิดเผยทุกเดือน
- ง. ไม่ต้องตรวจสอบ เพราะสภานักเรียนเป็นคนดีอยู่แล้ว

(เฉลย ค.)

**ผลการหาความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบการวัดคุณลักษณะ
ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา**

เกณฑ์ในการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ว่าข้อคำถามวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดไม่ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5		
1. ข้อใดกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่าง "สิทธิ" และ "หน้าที่" ได้ถูกต้องที่สุด ก. ฉันมีสิทธิทำอะไรก็ได้ ตราบใดที่ฉันพอใจ ข. หน้าที่คือสิ่งที่ต้องทำเฉพาะเมื่อมีกฎหมายบังคับ ค. สิทธิของฉันต้องไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และต้องควบคู่ไปกับความรับผิดชอบ ง. สิทธิและหน้าที่เป็นเรื่องของรัฐบาล ประชาชนทั่วไปมีหน้าที่แค่ทำมาหากิน ประกอบอาชีพเท่านั้น (เฉลย ค.)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. “นักเรียนคนหนึ่งถูกเพื่อนถ่ายคลิปตอนกำลังลั่นลิ้นแล้วเพื่อนจะโพสต์ลงโซเชียลโดยไม่ได้ขออนุญาต” นักเรียนควรทำอะไรเพื่อใช้ “สิทธิของตนเอง” อย่างเหมาะสม ก. ปลดปล่อยโพสต์ไป เพราะเป็นเรื่องเล็กน้อย ข. ขอให้เพื่อนลบคลิป เพราะเป็นสิทธิด้านความเป็นส่วนตัว ค. โกรธเพื่อนและเลิกคุยกับคนดังกล่าว เพราะไม่เห็นใจเรา ง. เข้า Facebook แล้วโพสต์โต้ตอบเพื่อนกลับในทันที และแชร์ให้คนอื่นรู้ (เฉลย ข.)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อมูลที่สุดดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5		
3. นายวสันต์ ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะคิดว่า "เลือกไปก็เหมือนเดิม" สะท้อนว่านายวสันต์ ขาดสิ่งใดมากที่สุด ก. ขาดเพื่อนชวนไปเลือกตั้ง ข. ขาดเสรีภาพในการเดินทาง ค. ขาดความรู้เรื่องสถานที่เลือกตั้ง ง. ขาดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของพลเมืองต่อระบอบประชาธิปไตย (เฉลย ง.)	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ใช้ได้
4. ในการเลือกตั้งประธานนักเรียน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีคุณภาพ ควรตัดสินใจเลือกจากเกณฑ์ใด ก. เลือกคนที่มโนบายเป็นไปได้จริง และมีความรับผิดชอบ ข. เลือกคนที่ชอบแจกขนม และสัญญาว่าจะช่วยให้เกรดดี ๆ ค. เลือกตามที่หัวหน้ากลุ่ม หรือกลุ่มเพื่อนสนิทเสนอให้เลือก ง. เลือกคนที่หน้าตาดี ที่เราชอบ และเป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อน (เฉลย ก.)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5. การเข้าร่วมเป็น "อาสาสมัคร" ในชุมชน มีความสำคัญต่อความเป็นพลเมืองอย่างไร ก. เพื่อให้คนในชุมชนชื่นชมและยกย่อง ข. เพื่อให้ได้เกียรติบัตรมาใส่ในพอร์ตโฟลิโอ ค. เพื่อใช้เวลาว่างให้หมดไปโดยไม่ต้องเรียนหนังสือ ง. เป็นการเชื่อมต่อทางสังคมและเรียนรู้ปัญหาสังคมจากสถานการณ์จริง (เฉลย ง.)	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้

ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5		
6. โรงเรียนต้องการอาสาสมัครช่วยจัดกิจกรรมรณรงค์ลดขยะ ถ้านักเรียนต้องการ “มีส่วนร่วม” อย่างเหมาะสม ควรทำอย่างไร ก. บอกให้เพื่อนทำแทน ข. หัวเราะคนที่กำลังทำงาน ค. นำถุงขยะและอุปกรณ์มาช่วยเก็บขยะ ง. เดินเฉย ๆ ไม่สนใจ เพราะยังงี้ก็มีคนมาเก็บ (เฉลย ค.)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7. เมื่อได้รับข่าวด่วนทางไลน์ว่า "มีเชื้อโรคระบาดสายพันธุ์ใหม่ ห้ามออกจากบ้าน" นักเรียนควรทำสิ่งใดเป็นอันดับแรก ก. โพสต์ถามในเฟซบุ๊กส่วนตัวว่าจริงหรือไม่ ข. ซื้อของกักตุนทันทีเพื่อความปลอดภัย ค. ส่งต่อเข้ากลุ่มครอบครัวทันทีด้วยความหวังดี ง. ตรวจสอบแหล่งที่มาของข่าวเทียบกับสำนักข่าวหลักหรือหน่วยงานรัฐที่น่าเชื่อถือ (เฉลย ง.)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8. หากมีการถกเถียงกันของบุคคลในเรื่องระเบียบทรงผม ข้อโต้แย้งใดมีความเป็นเหตุเป็นผลมากที่สุด ก. ทรงผมยาวดีกว่า เพราะดาราเกาหลีเขาก็ทำกัน ข. ทรงผมไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของสมอง จึงควรให้สิทธิผู้เรียนเลือกเอง ค. ประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนทราบว่าใครอยากไว้ผมยาวก็ลาออกไปเรียนที่อื่น ง. ทรงผมสั้นดีกว่า เพราะพ่อแม่ และครูบอกว่ามันดูเรียบร้อย ดูดีเหมือนนายร้อยตำรวจ (เฉลย ข.)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5		
9. เพื่อนสนิทของนักเรียนมาชวนให้เข้าร่วมลงชื่อขับไล่ครูคนหนึ่ง โดยไม่มีหลักฐานความผิดที่ชัดเจน นักเรียนควรทำอะไร ก. ลงชื่อทันทีเพื่อแสดงความรักเพื่อน ข. นำเรื่องไปเล่าต่อให้คนอื่นฟังเพื่อหาพวกเพิ่ม ค. ปฏิเสธและขอสืบค้นข้อมูลข้อเท็จจริงให้รอบด้านก่อนตัดสินใจ ง. แอบไปบอกครูคนนั้นเพื่อให้ตนเองมีความดีความชอบ (เฉลย ข.)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10. เพื่อนสนิทของนักเรียนมีความเห็นทางการเมืองตรงข้ามกับนักเรียนอย่างรุนแรง นักเรียนควรปฏิบัติต่อเพื่อนอย่างไร ก. แกล้งเห็นด้วยไปก่อนเพื่อรักษาน้ำใจ ข. เลิกคบ เพราะคุยกันไปก็ทะเลาะกันเปล่า ๆ ค. พยายามพูดกล่อมทุกวันจนกว่าเพื่อนจะเปลี่ยนความคิดมาเหมือนเรา ง. รับฟังเหตุผลของเพื่อน แลกเปลี่ยนมุมมองโดยไม่ใช้อารมณ์ และยังเป็นเพื่อนกันได้ (เฉลย ง.)	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้
11. หากนักเรียนเห็นเพื่อนกำลังถูก Cyberbully (กลั่นแกล้งออนไลน์) เรื่องรูปร่างหน้าตา นักเรียนควรทำอะไร ก. เข้าไปคอมเมนต์ผสมโรงด้วย เพราะดูตลกดี ข. อยู่เฉย ๆ เพราะไม่ใช่เรื่องของเรา ค. ไม่เพิกเฉย โดยการแจ้ง Report หรือส่งข้อความให้กำลังใจผู้ถูกรังแก	0	+1	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้

ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5		
ง. ไม่ทำอะไร กดโลกและแชร์เพื่อให้คนเห็นเยอะ ๆ เพราะไม่ใช่เรื่องของเรา (เฉลย ค.)							
12. นักเรียนเห็นรุ่นน้องกำลังขีดเขียนโต๊ะเรียนเล่น นักเรียนจะเลือกทำอะไร ก. เดินหนี เพราะไม่ใช่ธุระของเรา ข. เข้าไปตักเตือนด้วยเหตุผลว่าโต๊ะเป็นสมบัติส่วนรวม ค. ถ่ายรูปประจานลงกลุ่มโรงเรียน และแชร์ไปทุกกลุ่ม ง. เข้าไปด่าทอด้วยถ้อยคำรุนแรงและชวนทุกคนมาดู เพื่อให้หลาบจำ (เฉลย ข.)	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ใช้ได้
13. มีการจัดกิจกรรมทำความสะอาดโรงเรียน แต่เพื่อนบางคนปฏิเสธโดยบอกว่า “ไม่ใช่หน้าที่ของเรา โรงเรียนมีแม่บ้านแล้ว” นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมนี้ “ควรประเมินอย่างไร” ก. ถือเป็นสิทธิของเขาที่จะไม่ทำ ข. เหมาะสม เพราะเป็นงานของเจ้าหน้าที่ ค. ไม่เหมาะสม เพราะทุกคนควรร่วมดูแลสถานที่ส่วนรวม ง. เป็นเรื่องปกติ เพราะแม่บ้านได้เงินเดือนแล้วก็ควรทำคนเดียว (เฉลย ค.)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14. “ในชั้นเรียนมีการลงคะแนนเลือกหัวหน้าห้อง ครูสังเกตว่านักเรียนบางคนเลือกเพราะตามเพื่อน ไม่ได้เลือกจากความเหมาะสม” หากเป็นนักเรียน นักเรียนควรทำอะไรให้การเลือกตั้งเป็นธรรมที่สุด ก. ไม่ต้องเลือกใคร ข. ให้เพื่อนเลือกแทน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5		
ค. เลือกตามเพื่อนเพื่อให้ไม่มีปัญหา ง. เลือกจากความเหมาะสมของผู้สมัครโดยใช้ข้อมูลที่มี (เฉลย ง.)							
15. โรงเรียนต้องการให้มี “สถานักเรียนที่โปร่งใส” นักเรียนต้องเสนอแนวทางตรวจสอบการทำงานของ สถานักเรียน ข้อใดเป็นข้อเสนอที่แสดงบทบาท พลเมืองตื่นรู้มากที่สุด ก. ให้สถานักเรียนรายงานเฉพาะเวลาครูสั่ง ข. ให้เพื่อนสนิทในสภาเล่าข่าวลับ ค. เสนอให้มีการประกาศรายงานงบประมาณและผล การทำงานอย่างเปิดเผยทุกเดือน ง. ไม่ต้องตรวจสอบ เพราะสถานักเรียนเป็นคนดีและ ถูกเลือกมาอยู่แล้ว (เฉลย ค.)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

คู่มือการใช้กลยุทธ์

การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี
ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

นางสาวณฐมน คุณเที่ยง

นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

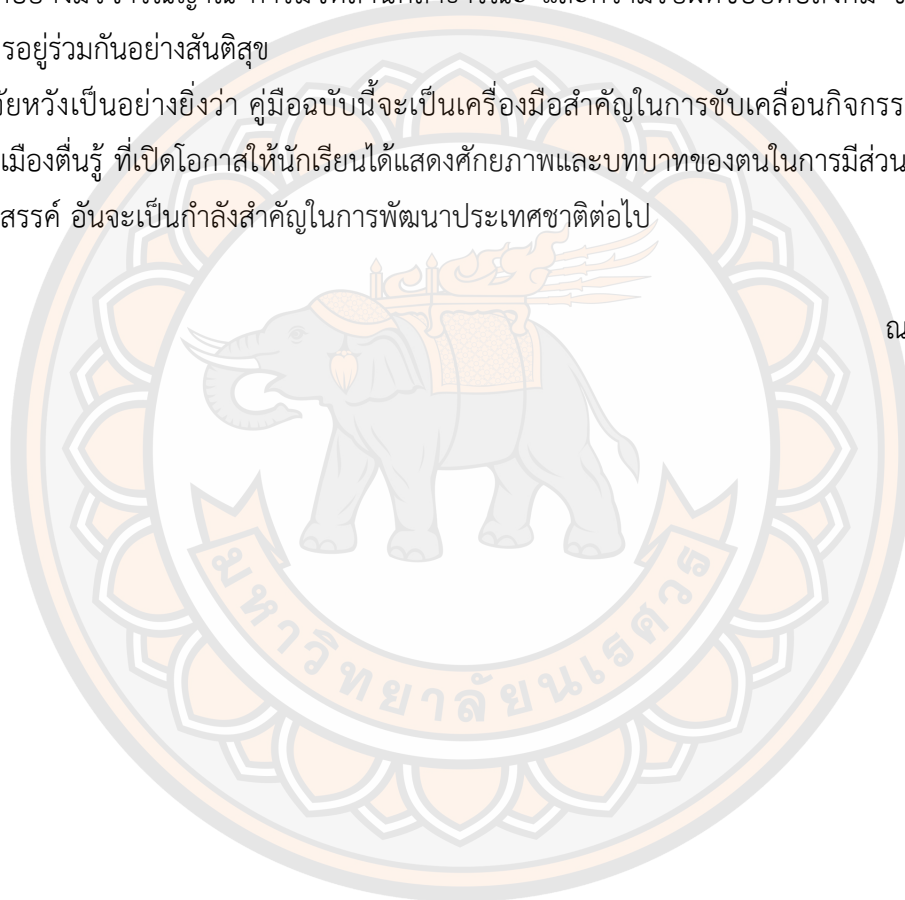
คำนำ

ในสังคมประชาธิปไตยที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเตรียมความพร้อมให้เยาวชนเติบโตเป็น "พลเมืองตื่นรู้" (Active Citizen) ถือเป็นภารกิจสำคัญของการบริหารการศึกษา คู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหาร เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารและครูในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติจริง ผ่านกระบวนการจัด "ค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้"

สาระสำคัญของคู่มือฉบับนี้ มุ่งเน้นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่พลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนเคารพในความแตกต่างหลากหลายของผู้คนในสังคม นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การมีจิตสำนึกสาธารณะ และความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือฉบับนี้จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพและบทบาทของตนในการมีส่วนร่วมทางสังคม ได้อย่างสร้างสรรค์ อันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

ณฐมน คุณเทียง
ผู้วิจัย

ส่วนที่ 1

คำชี้แจง

คู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ (Active Citizenship) ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาคู่มือนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการบริหารจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและเป้าหมายในการพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นรู้ โดยให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นเครื่องมือในการออกแบบ วางแผน และนำกิจกรรมไปปฏิบัติจริงในบริบทของการจัดการศึกษา

แนวทางการดำเนินการสำหรับผู้เกี่ยวข้อง

ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครูผู้สอน ตลอดจนบุคลากรอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ไปใช้ ควรดำเนินการตามขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
2. ศึกษาแผนการดำเนินงาน แนวทาง มาตรการ และตัวชี้วัด ของกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้อย่างละเอียด
3. ดำเนินการในแต่ละมาตรการและตัวชี้วัดให้ครบถ้วน ตามแนวทางที่กำหนดไว้ เพื่อให้การขับเคลื่อนกลยุทธ์บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ฉบับนี้ จะเอื้อประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาและเกิดประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างนักเรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพต่อไป

ส่วนที่ 2

กรอบกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

วิสัยทัศน์

นักเรียนเป็นพลเมืองตื่นรู้ คู่คุณธรรม นำความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างสร้างสรรค์

พันธกิจ

1. พัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
2. พัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
3. เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
4. สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
5. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอกในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

เป้าประสงค์

1. โรงเรียนมีหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
2. ครู บุคลากร มีความสามารถในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
3. โรงเรียนมีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ
4. ผู้บริหารจากรงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
5. โรงเรียนมีเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

ประเด็นกลยุทธ์

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

- กลยุทธ์ที่ 1.1 เสริมสร้างคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้
- กลยุทธ์ที่ 1.2 เพิ่มประสิทธิภาพในการวัดและประเมินผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้
- กลยุทธ์ที่ 1.3 พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน
- กลยุทธ์ที่ 1.4 นิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

- กลยุทธ์ที่ 2.1 ยกระดับความร่วมมือกับเครือข่าย ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 2.2 พัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมือง
ตื่นรู้

กลยุทธ์ที่ 2.3 พัฒนาความสามารถของบุคลากร ด้านเทคโนโลยีในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริม
ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน เพื่อให้ตอบโจทย์โลกยุคปัจจุบัน

**ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารการจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของ
นักเรียนอย่างเป็นระบบ**

กลยุทธ์ที่ 3.1 เพิ่มขีดความสามารถในการกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์
และตัวชี้วัดของโรงเรียนในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 3.2 พัฒนาระบบการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่น
รู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 3.3 กำกับ ติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของ
นักเรียนให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

**ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้
ของนักเรียน**

กลยุทธ์ที่ 4.1 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น
พลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า

กลยุทธ์ที่ 4.2 สร้างความเข้มแข็งในการระดมทรัพยากรจากเครือข่าย

กลยุทธ์ที่ 4.3 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการส่งเสริมความ
เป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 4.4 กำกับ ติดตาม การบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น
พลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า

**ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง
ตื่นรู้ของนักเรียน**

กลยุทธ์ที่ 5.1 สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 5.2 บูรณาการความร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็น
พลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

ภาพ 1 กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ส่วนที่ 3

การดำเนินการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน				
กลยุทธ์ที่ 1.1 เสริมสร้างคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้	1. พัฒนาหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการความเป็นพลเมืองต้นรู้	1. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง "การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ บูรณาการความเป็นพลเมืองต้นรู้" เพื่อให้ครูเข้าใจนิยามและคุณลักษณะ เลือกรูปแบบการบูรณาการ เช่น บูรณาการภายในวิชาตนเอง หรือบูรณาการข้ามกลุ่มสาระฯ 2. กำหนดเป้าหมาย คุณลักษณะพลเมืองต้นรู้ที่ต้องการให้เกิด กำหนดหลักฐานการเรียนรู้ (ชิ้นงาน/ภาระงานที่สะท้อนการลงมือทำ) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เน้น Active Learning เช่น Project-based หรือ Community-based Learning ครูนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปสอนจริงในห้องเรียน 3. จัดทีมผู้นิเทศ(ผู้บริหาร, หัวหน้ากลุ่มสาระ หรือเพื่อนครู) เข้าสังเกตการสอนเพื่อสะท้อนผล (Reflective Coaching) แลกเปลี่ยนประเด็นปัญหาและวิธีการแก้ไขในการจัดกิจกรรมพลเมืองต้นรู้ 3. รวบรวมหน่วยการเรียนรู้ แผนการสอน และรายงานผลการใช้นำข้อค้นพบจากรายงานผลมาพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ในรอบปีถัดไป	-จำนวนหน่วยการเรียนรู้ -แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการความเป็นพลเมืองต้นรู้ -จำนวนรายงานผลการใช้หลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ -แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการความเป็นพลเมืองต้นรู้ -ร้อยละของครูที่ได้รับการนิเทศการจัดการเรียนรู้	-แบบตรวจสอบรายการ -แบบประเมินคุณภาพแผนฯ -แบบบันทึกหลังการสอน -แบบรายงานสรุปผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ -แบบบันทึกการนิเทศการจัดการเรียนรู้ -ปฏิทินการนิเทศ

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน				
	2. ผลิตสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อปลูกฝังความเป็นพลเมืองตื่นรู้	1. ระบุประเด็นพลเมือง ที่ครูร่วมกันวิเคราะห์ว่าปัญหาหรือประเด็นสังคมใดที่ต้องการให้นักเรียน "ตื่นรู้"(เช่น การแยกแยะข่าวปลอม, สิทธิมนุษยชน, สิ่งแวดล้อมในชุมชน กำหนดว่าประเด็นนั้นเหมาะสมกับสื่อประเภทใด เช่น วิดีโอสั้น, บอร์ดเกมดิจิทัล, เว็บไซต์รวบรวมข้อมูล หรือแคมเปญบนโซเชียลมีเดีย 2. Workshop การผลิตสื่อ จัดอบรมการใช้เครื่องมือดิจิทัลที่ทันสมัย เช่น การใช้ AI ช่วยสร้างภาพ/วิดีโอ, การสร้างสื่อปฏิสัมพันธ์ (Interactive) ด้วย Genially หรือ Canva, และการตัดต่อผ่าน CapCut เน้นเนื้อหา Citizenship ให้ความรู้ครูเรื่ององค์ประกอบของพลเมืองตื่นรู้ เพื่อให้สื่อที่ผลิตออกมามี "หัวใจ" ของการปลูกฝังจิตสำนึก ไม่ใช่แค่ความสวยงาม 3. ครู (หรือครูร่วมกับนักเรียน) ผลิตสื่อตามที่ออกแบบไว้ มีการประเมินเบื้องต้นโดยเพื่อนครู (Peer Review) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของสื่อดิจิทัล 4. นำสื่อไปใช้ในคาบเรียน หรือใช้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ (Project-based) ที่ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมกับชุมชนจริงๆ 5. คลังสื่อดิจิทัลจัดทำระบบจัดเก็บสื่อ เช่น Google Drive, Padlet หรือเว็บไซต์โรงเรียน เพื่อให้ครูท่านอื่นเข้าถึงได้ และเป็น การนับจำนวนสื่อที่ชัดเจนตามตัวชี้วัด	จำนวนสื่อ นวัตกรรมดิจิทัลที่ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้	-บัญชีทะเบียนสื่อ/นวัตกรรม -แบบประเมินคุณภาพสื่อดิจิทัล -แบบบันทึกการใช้สื่อและนวัตกรรม

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน				
	3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู ชุมชน และหน่วยงานภายนอกในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	1. สำรวจและวิเคราะห์หน่วยงานในพื้นที่หรือระดับประเทศที่มีเป้าหมายสอดคล้องกับเรื่องพลเมือง เช่น สถาบันพระปกเกล้า, กกต., องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, NGO ด้านสิทธิหรือสิ่งแวดล้อม, ปราชญ์ชาวบ้าน จัดทำบันทึกความเข้าใจ หรือข้อตกลงร่วมกันอย่างง่าย เพื่อแสดงความเจตจำนงในการร่วมพัฒนาหลักสูตร/กิจกรรมพลเมืองดี 2. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการที่เชิญ ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก เพื่อให้ความรู้เชิงทฤษฎี กฎหมาย และคนในชุมชนเพื่อให้ข้อมูลบริบทพื้นที่มาช่วยครูออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ร่วมกันกำหนดโจทย์ปัญหาในพื้นที่ เพื่อให้นักเรียนได้ทำโครงการพลเมืองที่ช่วยแก้ปัญหาให้ชุมชนจริงๆ 3. จัดเวทีแลกเปลี่ยนความเห็นประจำภาคเรียน เช่น สภากาแฟ, เวทีสาธารณะ สร้างกลุ่มออนไลน์ Line, Facebook, หรือ Discord) ที่ประกอบด้วย ครู ผู้นำชุมชน และตัวแทนนักเรียน เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Real-time 4. จัดงานแสดงผลงานนวัตกรรมพลเมืองของนักเรียน โดยเชิญเครือข่ายภายนอกมาเป็น Commentator และร่วมชื่นชมผลสำเร็จ	-จำนวนเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ - มีเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นครู ชุมชนนักเรียน	-ทะเบียนรายชื่อภาคีเครือข่าย -แบบบันทึกสรุปประเด็นเสวนา -แบบประเมินการมีส่วนร่วม

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน				
	4. จัดระบบการประเมินผลการเรียนรู้และพฤติกรรมการเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ	1. กำหนดตัวบ่งชี้พฤติกรรม "พลเมืองตื่นรู้" ให้ชัดเจนตามช่วงวัย เช่น การเคารพสิทธิผู้อื่น, การรับผิดชอบต่อส่วนรวม, การคิดวิเคราะห์ข้อมูล และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน 2. จัดระบบให้มีการเก็บข้อมูลจากหลายแหล่ง ทั้งจากตัวนักเรียนเอง เพื่อน ครู และผู้ปกครอง/ชุมชน เพื่อให้เห็นภาพพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงทั้งในและนอกห้องเรียน 3. เน้นการเก็บรวบรวมหลักฐานจากการลงมือทำกิจกรรมหรือโครงการพลเมืองมากกว่าการสอบเพียงอย่างเดียว 4. นำคะแนนจากการประเมินพฤติกรรมและเจตคติมาประมวลผลเป็นร้อยละตามตัวชี้วัด (KPIs) โดยใช้ระบบสารสนเทศดิจิทัลเพื่อความเร็ว 5. จัดคาบเรียนหรือช่วงเวลาให้นักเรียนได้อ่านผลการประเมินของตนเองและเขียนสะท้อนความรู้สึก เพื่อปรับปรุงพฤติกรรมและพัฒนาจิตใจให้ดียิ่งขึ้น	-ร้อยละของนักเรียนที่มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตื่นรู้ -ร้อยละของนักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อความเป็นพลเมืองตื่นรู้	-แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม -แบบวัดเจตคติเชิงความรู้สึก
กลยุทธ์ที่ 1.2 เพิ่มประสิทธิภาพในการวัดและประเมินผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้	1. วัดและประเมินผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ตามสภาพจริง	1. กำหนดเกณฑ์ความถูกต้อง โดยเปลี่ยนคะแนนสอบให้เป็นเกณฑ์รูบริก (Rubrics) ที่เน้นพฤติกรรมพลเมือง เช่น การรับฟังความเห็นต่าง, การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ และการคิดวิเคราะห์สื่อ 2. กำหนดให้นักเรียนทำโครงการหรือกิจกรรมที่ต้องออกไปปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชน หรือหน่วยงานภายนอก เพื่อให้เกิดหลักฐานการเรียนรู้ที่เป็นของจริง	-ร้อยละของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	-แบบประเมินผล -แบบตรวจสอบรายชื่อเครื่องมือวัดผลในแผนการจัดการเรียนรู้

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน				
		3. ประเมินโดยกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยให้คนในชุมชน ภาคีเครือข่าย หรือเพื่อนร่วมชั้น มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลหรือประเมินพฤติกรรมนักเรียนตามที่เห็นจริง 4. ฝ่ายวิชาการตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ของครูทุกรายวิชาว่ามีการใช้เครื่องมือวัดผลตามสภาพจริงที่เปอร์เซ็นต์เมื่อเทียบกับวิธีการวัดผลทั้งหมด 5. ส่งเสริมให้ใช้ระบบจัดเก็บไฟล์ภาพ วิดีโอ หรือบันทึกการทำงานเพื่อยืนยันว่าการประเมินนั้นเกิดขึ้นจากการปฏิบัติจริง		
	2. พัฒนาเครื่องมือ เกณฑ์การวัดและประเมินผล ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนทุกด้าน	1. กำหนดโครงสร้างตัวแปรโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนดนิยามความหมายของ "พลเมืองตื่นรู้" ให้ครอบคลุมทุกด้าน เช่น ความรู้, เจตคติ, ทักษะ, และการปฏิบัติ และจัดทำ Test Blueprint (ตารางวิเคราะห์หลักสูตร) เพื่อกำหนดสัดส่วนข้อคำถามให้ครอบคลุมทุกมิติ 2. ออกแบบและพัฒนาเครื่องมือที่ทีมงานร่วมกันยกร่างเครื่องมือตามมิติที่กำหนด สร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบ Rubrics ที่อธิบายระดับความสามารถอย่างชัดเจน 3. เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและด้านพลเมืองศึกษามาตรวจสอบความสอดคล้อง (Content Validity) โดยใช้ดัชนี IOC (Index of Item-Objective Congruence) และปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะเพื่อให้ได้มาตรฐานตามหลักวิชาการ	-มีเครื่องมือการประเมินความเป็นเมืองตื่นรู้ของนักเรียนที่ชัดเจนครบทุกด้าน -มีเกณฑ์การวัดและประเมินผล ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนที่มีประสิทธิภาพครบทุกด้าน -เครื่องมือการประเมินมีคุณภาพตามหลักการวัดประเมินผลการเรียนรู้	-แบบประเมินความเป็นเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน				
		4. หาคุณภาพเครื่องมือ นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มเป้าหมายที่ไม่ใช่กลุ่มจริง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนก และความยากง่าย 5. จัดทำคู่มือการวัดและประเมินผล เพื่อให้ครูทุกคนใช้เครื่องมือในมาตรฐานเดียวกัน		
	3. สร้างการมีส่วนร่วมการประเมินผลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้ง ตนเอง เพื่อน ครู ผู้ปกครองและชุมชน	1. จัดประชุม (On-site หรือ Online) เพื่อชี้แจงความสำคัญของการประเมินความเป็นพลเมือง และบทบาทของแต่ละกลุ่ม เช่น ผู้ปกครองสังเกตพฤติกรรมที่บ้าน ชุมชนสังเกตจิตสาธารณะในพื้นที่ และเปิดรับสมัครผู้แทนผู้ปกครองและผู้นำชุมชนที่จะเข้าร่วมเป็น ผู้ประเมินภายนอก 2. ออกแบบเครื่องมือให้สอดคล้องกับผู้ประเมินแต่ละกลุ่ม เช่น ผู้ปกครองและชุมชนควรใช้เครื่องมือที่ประเมินง่าย เช่น การทำเครื่องหมายถูก/ผิด หรือให้ดาว มากกว่าการเขียนบรรยายยาวๆ 3. กำหนดช่วงเวลาชัดเจน(เช่น ปลายภาคเรียน หรือหลังจบโครงการพลเมือง ครูส่งลิงก์ประเมินดิจิทัลหรือแบบประเมินกระดาษไปยังกลุ่มเป้าหมาย 4. บันทึกรายชื่อและจำนวนผู้ที่ส่งแบบประเมินกลับมา โดยจำแนกตามกลุ่ม เช่น ตนเอง, เพื่อน, ครู, ผู้ปกครอง, ชุมชน เพื่อนำไปตอบตัวชี้วัด 5. จัดกิจกรรม "วันสะท้อนผลพลเมือง" เชิญตัวแทนจากทุกกลุ่มมาพูดคุยถึงสิ่งที่เห็นจากการประเมิน เพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนรู้	-จำนวนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ร่วมประเมินผล	-แบบสรุปรายงานภาคีผู้ประเมิน

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน				
	4. ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสนับสนุนการประเมินผล	1. คัดเลือกและตั้งค่าแพลตฟอร์มที่ตอบโจทย์การวัดผลหลายมิติ เช่น แบบสอบถาม, รุบริกดิจิทัล, และแฟ้มสะสมงาน เพื่อให้ครอบคลุมการเก็บข้อมูลจากทั้งครู นักเรียน และผู้ปกครอง 2. จัดอบรมการใช้เครื่องมือให้กับครูและแกนนำนักเรียน เพื่อให้สามารถบันทึกข้อมูลและดึงรายงาน (Dashboard) ออกมาวิเคราะห์ได้ด้วยตนเอง 3. ใช้เครื่องมือพกพา ในการประเมินพฤติกรรมนักเรียนขณะทำกิจกรรมชุมชนหรือโครงงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลตามสภาพจริง 4. นำผลการประเมินที่ได้มาสรุปเป็นประเด็นสำคัญ แล้วผลิตเป็น "สื่อดิจิทัลสร้างสรรค์" เพื่อรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน	-จำนวนแพลตฟอร์มดิจิทัลในการเก็บข้อมูล และประเมิน -จำนวนนวัตกรรมเพื่อสื่อสารผ่านทางสื่อดิจิทัลสร้างสรรค์	-แบบสำรวจรายการแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการวัดผล -ทะเบียนบัญชีนวัตกรรมสื่อดิจิทัลเพื่อการสื่อสาร
กลยุทธ์ที่ 1.3 พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	1. จัดกิจกรรมค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	1. ศึกษาและวิเคราะห์นิยาม "พลเมืองตื่นรู้" เพื่อกำหนดสมรรถนะที่ต้องการ เช่น การคิดวิเคราะห์, ความรับผิดชอบต่อสังคม, ทักษะการแก้ปัญหา ออกแบบโครงสร้างกิจกรรมในค่ายให้เป็นแบบ Experiential Learning (เรียนรู้ผ่านประสบการณ์) เช่น เกมจำลองสถานการณ์ (Simulations), กิจกรรมแก้ปัญหาชุมชน, และเวทีสะท้อนคิด (Reflection) 2. นำร่างคู่มือให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการวัดผลตรวจสอบความสอดคล้อง (Content Validity) ปรับปรุงคู่มือให้มีความชัดเจน ง่ายต่อการนำไปใช้ เพื่อจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์	-มีคู่มือ การจัดกิจกรรมค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ -ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านการประเมินหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้	-คู่มือการจัดกิจกรรมค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ -แบบวัดความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน				
		3. จัดกิจกรรมค่ายและการเก็บข้อมูล ดำเนินการจัดกิจกรรมค่ายตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในคู่มือ ระหว่างจัดกิจกรรม ครูและทีมงานดำเนินการสังเกตพฤติกรรมและบันทึกข้อมูลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ 4. ทำการประเมินหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมค่าย เพื่อวัดระดับการพัฒนาของนักเรียน		
	2. สร้างเวทีการแสดงออกและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักเรียน	1. กำหนดรูปแบบเวทีการแสดงออกที่หลากหลายทั้งแบบ On-site เช่น ตลาดนัดนวัตกรรมพลเมือง, เวทีเสวนาสภากาแฟ และแบบ Online เช่น เวที Live สดนำเสนอโครงการ, นิทรรศการเสมือนจริง 2. เปิดรับสมัครให้นักเรียนนำเสนอผลงานหรือเข้าร่วมแลกเปลี่ยนโดยใช้ระบบลงทะเบียนดิจิทัลเพื่อจัดเก็บฐานข้อมูลจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วม 3. ดำเนินกิจกรรมโดยเน้นการมีส่วนร่วม มีคณะกรรมการหรือเพื่อนนักเรียนร่วมกันประเมินผลงานและพฤติกรรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนด 4. รวบรวมคะแนนจากการประเมินในเวทีมาประมวลผล เพื่อคำนวณหาค่าร้อยละของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การเรียนรู้	-มีเวทีนำเสนอหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักเรียน -จำนวนของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ -ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านการประเมินจากกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้	-แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบเวที -ทะเบียนรายชื่อนักเรียนผู้นำเสนอและผู้เข้าร่วม -แบบประเมินทักษะการนำเสนอและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน				
กลยุทธ์ที่ 1.4 นิเทศ ติดตาม การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของ นักเรียน	1. สร้างการรับรู้ การ เตรียมการนิเทศ ติดตาม ของผู้นิเทศ ครู และผู้ที่ เกี่ยวข้องที่จัดกิจกรรมเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมือง ตื่นรู้ของนักเรียน	1. จัดประชุมใหญ่เพื่อนำเสนอนโยบาย เป้าหมายของความเป็น พลเมืองตื่นรู้ และความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศติดตาม ชี้แจง บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศในฐานะกัลยาณมิตร และผู้รับการนิเทศ ในฐานะผู้พัฒนานวัตกรรม 2. เปิดเวทีให้ครูและผู้นิเทศร่วมกันกำหนดตัวบ่งชี้ความสำเร็จ (KPIs) ที่อยากให้เกิดขึ้นในห้องเรียน เพื่อลดความกังวลและสร้าง ความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และกำหนดปฏิทินการนิเทศที่ ชัดเจนและยืดหยุ่น 3. อบรมเทคนิคการนิเทศแบบ Coaching และการให้ข้อมูล ย้อนกลับ สำหรับกลุ่มผู้นิเทศ จัดเตรียมชุดเครื่องมือสำหรับการ นิเทศให้พร้อมใช้งาน 4. สรุปสาระสำคัญจากการประชุมมติที่เห็นชอบร่วมกัน และการ ลงนามรับทราบแนวทาง เพื่อจัดทำเป็นรายงานการประชุมที่เป็น ทางการ	-รายงานการประชุม การรับรู้ การเตรียมการนิเทศ ติดตาม ของผู้นิเทศ ครู และผู้ที่ เกี่ยวข้อง	-รายงานการประชุมการ นิเทศติดตามเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ -ปฏิทินแผนการนิเทศ ติดตามแบบบูรณาการ -แบบสำรวจความพร้อม ก่อนการนิเทศ
	2. นิเทศการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองตื่นรู้ของครู	1. ผู้นิเทศและครูผู้สอนร่วมกันพิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ บูรณาการความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ตกลงประเด็นที่ต้องการให้ สังเกตเป็นพิเศษ เช่น เทคนิคการตั้งคำถามกระตุ้นการตื่นรู้, การ จัดการสถานการณ์จำลอง 2. ผู้นิเทศเข้าสังเกตการสอนในชั้นเรียนจริง หรือผ่านระบบ ออนไลน์ บันทึกพฤติกรรมการสอนของครูและการตอบสนองของ นักเรียนอย่างละเอียด	-จำนวนของครูที่ได้รับการ สังเกตการจัดกิจกรรม -ร้อยละของครูที่ผ่านการ ประเมินหลังจากการนิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรม	-แบบบันทึกการนิเทศการ จัดการเรียนรู้ -ทะเบียนรายชื่อครูผู้รับการ นิเทศ -แบบสังเกตพฤติกรรมการ จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองตื่นรู้

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน				
		3. ผู้นิเทศและครูร่วมกันถอดบทเรียน (AAR) ถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา ให้ข้อเสนอแนะเชิงชี้แนะ เพื่อให้ครูปรับปรุงการจัดกิจกรรมให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น 4. ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครูตามเกณฑ์ที่กำหนด สรุปรายงานครูที่ได้รับการนิเทศและคำนวณร้อยละของครูที่ผ่านเกณฑ์		
	3. สะท้อนผลการนิเทศการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของครู	1. หลังจบการสอน ให้ครูผู้สอนบันทึกความรู้สึกละเอียดและผลการจัดกิจกรรมตามมุมมองของตนเองก่อนที่จะรับฟังข้อมูลจากผู้นิเทศ เพื่อให้ครูได้ฝึกการประเมินตนเองอย่างซื่อสัตย์ 2. ผู้นิเทศใช้เทคนิคการตั้งคำถามเพื่อให้ครูค้นพบวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง เช่น "คุณครูคิดว่าช่วงไหนที่นักเรียนแสดงความเป็นพลเมืองดีออกมามากที่สุด?" หรือ "หากจัดกิจกรรมนี้อีกครั้ง จะปรับตรงไหนให้เด็กมีส่วนร่วมมากขึ้น?" หลีกเลี่ยงการตำหนิ แต่เน้นการให้ "ข้อมูลป้อนกลับเชิงสร้างสรรค์" 3. นำผลจากการนิเทศครูหลายๆ คนมาสรุปในภาพรวม โดยไม่ระบุชื่อเพื่อลดความขัดแย้ง เพื่อให้ครูในสายชั้นหรือกลุ่มสาระเดียวกันได้แลกเปลี่ยนเทคนิคที่ใช้ได้ผลจริง 3. สรุปสิ่งที่ได้จากการสะท้อนผลเป็นเอกสารรายงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในรอบถัดไป	-ผลการสะท้อนการนิเทศ การจัดกิจกรรมของครู	-แบบบันทึกผลการนิเทศ และสะท้อนคิด -แบบบันทึกกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ -

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน				
กลยุทธ์ที่ 2.1 สร้างความร่วมมือกับเครือข่ายหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	1. จัดทำบันทึกข้อตกลงการสร้างความร่วมมือกับเครือข่าย หน่วยงานต่างๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	1. เตรียมความพร้อม วิเคราะห์และคัดเลือกหน่วยงานเป้าหมาย เช่น มหาวิทยาลัย, NGO ด้านสิทธิพลเมือง, ปรากฏชาวบ้านหรือภาคเอกชนที่มี CSR ด้านการศึกษา 2. สร้างพันธมิตรเข้าพบเพื่อนำเสนอโมเดลการพัฒนาบุคลากร โดยเน้นให้เห็นว่า "ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน" จะช่วยแก้ปัญหาหรือพัฒนาชุมชน/องค์กรของเขาได้อย่างไร 3. จัดทำข้อตกลง ร่าง MOU ที่ระบุบทบาทชัดเจน เช่น ใครสนับสนุนวิทยากร ใครสนับสนุนงบประมาณ ใครสนับสนุนสถานที่ 4. ใช้เครือข่ายเดิมแนะนำเครือข่ายใหม่ เพื่อเพิ่มจำนวนหน่วยงานตามตัวชี้วัด	-จำนวนของเครือข่ายหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	-ทะเบียนเครือข่าย -MOUความร่วมมือ
กลยุทธ์ที่ 2.2 พัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี	1. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	1. ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ Social Media ของโรงเรียน โดยเน้นเคล็ดลับของนักเรียนที่เปลี่ยนไป เมื่อครูใช้แนวคิดพลเมืองดี 2. ใช้การเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยให้ศึกษาทฤษฎีเบื้องต้นผ่านวิดีโอสั้นๆ ก่อนวันอบรมจริง เพื่อให้เวลาใน Workshop ใช้กับการลงมือออกแบบอย่างเต็มที่ 3. จัดให้มีวิทยากรพี่เลี้ยง (Coach) ประจำกลุ่มในระหว่างการออกแบบกิจกรรม เพื่อให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด 4. ติดตามผลหลังการอบรมผ่านกลุ่ม Line หรือ Community of Practice เพื่อให้คำปรึกษาในการนำไปใช้จริง	-ร้อยละของบุคลากรที่เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน -ร้อยละของบุคลากรที่ผ่านประเมินการอบรมการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	-ระบบลงทะเบียนออนไลน์ -แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน				
	2. ศึกษาดูงานสถานศึกษาที่มีต้นแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	- ก่อนไปดูงาน ต้องให้บุคลากรสำรวจ โจทย์ของห้องเรียนตนเองก่อนว่าปัญหาสังคมหรือทักษะพลเมืองจุดไหนที่ยากพัฒนา เพื่อให้การดูงานมีเป้าหมายชัดเจน - ประสานกับโรงเรียนต้นแบบเพื่อขอจัดช่วง Dialogue หรือการสนทนาเชิงลึกกับครูผู้สอนจริง ไม่ใช่ฟังเพียงผู้บริหารบรรยายสรุป - ทันทีที่กลับมา ต้องมีเวที Show & Share เพื่อให้บุคลากรนำสิ่งที่เห็นมาปรับให้เข้ากับบริบทของตนเอง	- ร้อยละของบุคลากรสามารถบูรณาการแนวทางการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนต้นแบบมาออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี	- แบบถอดบทเรียนและวางแผนบูรณาการ-แบบประเมินการบูรณาการแผนการเรียนรู้
กลยุทธ์ที่ 2.3 พัฒนาความสามารถของบุคลากรด้านเทคโนโลยีในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน เพื่อให้ตอบโจทย์โลกยุคปัจจุบัน	1. พัฒนาศักยภาพบุคลากรให้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	- สำรวจทักษะดิจิทัลพื้นฐานของครู เพื่อจัดกลุ่มการพัฒนา (Beginner/Intermediate/Advanced) - จัดกิจกรรม "Talk & Show" ให้เห็นตัวอย่างว่าเทคโนโลยีช่วยสร้างพลเมืองได้อย่างไร เช่น การใช้ Social Media ณรงค์ปัญหาขยะ หรือการใช้ Data Mapping สำรวจจุดเสี่ยงในชุมชน - จัดการอบรมที่เน้นการใช้เทคโนโลยีเฉพาะด้านเพื่อพลเมือง (Civic Tech) โดยให้ครูออกแบบ "หน่วยการเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อพลเมือง" 1 หน่วยต่อคน/กลุ่ม - ครูนำเทคโนโลยีที่ออกแบบไว้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้จริง โดยมีทีมเทคโนโลยีและผู้เชี่ยวชาญด้านพลเมืองเป็น "Coach" คอยให้คำปรึกษาแบบออนไลน์ - กิจกรรม "Digital Citizenship Fair" ให้ครูนำเสนอผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนผ่านการใช้เทคโนโลยี เพื่อประเมินผลตามตัวชี้วัด	ร้อยละของบุคลากรสามารถใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	-แบบประเมินทักษะการใช้เทคโนโลยีของครู

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน				
	2. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมบทบาทความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	1. กำหนดปฏิทินชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC Calendar) โดยวางแผนการพบปะพูดคุยให้ชัดเจน เช่น ทุกวันศุกร์สุดท้ายของเดือนเพื่อให้ง่ายต่อการนับจำนวน 2. สร้างเครือข่ายระดับย่อย แบ่งกลุ่มแลกเปลี่ยนตามระดับชั้นหรือกลุ่มสาระ เพื่อให้บุคลากรรู้สึกเป็นกันเองและกล้าออกมาแลกเปลี่ยน 3. ใช้รูปแบบ "Show, Share, & Shine": Show: นำผลงาน/แผนการสอนมาแสดง Share: บอกเล่าเทคนิคและปัญหาที่พบ Shine: ร่วมกันชื่นชมและถอดบทเรียนความสำเร็จ 4. จัดช่องทางแลกเปลี่ยนทั้งแบบ On-site พบปะจริง และ Online กลุ่ม Line/Facebook เพื่อให้การแลกเปลี่ยนเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา	-จำนวนกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมบทบาทความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน -ร้อยละของบุคลากรที่ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมบทบาทความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	-ปฏิทินการ PLC -แบบบันทึกกิจกรรม -แบบสะท้อนผลหลัง PLC

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารการจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึนรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ				
กลยุทธ์ที่ 3.1 เพิ่มขีดความสามารถในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดของโรงเรียนในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึนรู้ของนักเรียน	1. สร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดความสำเร็จของโรงเรียนในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึนรู้ของนักเรียน	1. ระบุกลุ่มเป้าหมาย จำแนกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องออกเป็น 4 กลุ่มหลัก (1) ภายในโรงเรียน (ครู/นักเรียน) (2) ครอบครัว (ผู้ปกครอง) (3) ชุมชน (ผู้นำศาสนา/ภูมิปัญญา/ผู้นำท้องถิ่น) และ (4) ภาคภายนอก (ศิษย์เก่า/หน่วยงานรัฐ/เอกชน) 2. จัดให้มีการประชุมในหลายช่องทาง ใช้ทั้งการประชุมแบบเห็นหน้า (On-site) และสื่อออนไลน์ (Online) เพื่อให้ผู้ที่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาสามารถมีส่วนร่วมได้ 3. จัดพื้นที่ให้ทุกเสียงมีความหมาย โดยเฉพาะเสียงของ นักเรียน ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา 4. นำสิ่งที่สรุปได้มาสื่อสารกลับไปยังทุกกลุ่มเพื่อยืนยันวาคือวิสัยทัศน์ที่ตกลงร่วมกัน	-จำนวนผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดของโรงเรียนในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึนรู้ของนักเรียน	-ระบบลงทะเบียนแบบจำแนกประเภท -แบบบันทึกการระดมสมอง
	2. จัดทำแผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเป็นกรอบและทิศทางให้โรงเรียน	1. วิเคราะห์สถานภาพปัจจุบัน ศึกษาผลการดำเนินงานที่ผ่านมา และวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) เพื่อดูจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยเฉพาะในด้านการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง 2. กำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ นำข้อมูลจากการมีส่วนร่วม วิสัยทัศน์/อัตลักษณ์ที่คิดไว้ก่อนหน้านี้ มายกร่างเป็น กลยุทธ์หลัก กลยุทธ์ย่อย และ เป้าประสงค์ 3. จัดทำแผนปฏิบัติการ แปลงกลยุทธ์ไปสู่โครงการและกิจกรรม รายละเอียดงบประมาณ และผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน 4. นำร่างแผนเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง	-มีแผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน	-แบบตรวจสอบคุณภาพของแผนกลยุทธ์

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารการจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ				
		5. สื่อสารแผนให้บุคลากรทุกระดับเข้าใจเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน		
	3. ประชุม สื่อสารทำความเข้าใจแผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบ	1. ย่อยแผนกลยุทธ์จากเล่มหนาๆ ให้เป็นอินโฟกราฟิก หรือ แผนภาพหน้าเดียวเพื่อให้ผู้เข้าร่วมเห็นโครงสร้างเชื่อมโยงได้ง่าย 2. ไม่ควรเป็นการบรรยายฝ่ายเดียวแต่ควรใช้รูปแบบ Town Hall & Workshop โดยให้ผู้เข้าร่วมได้วิพากษ์ และซักถาม 3. ให้ผู้บริหารและครูแต่ละกลุ่มสาระ ลองนำเสนอว่ากลุ่มของตนเองจะช่วยให้วิสัยทัศน์พลเมืองต้นรู้สำเร็จได้อย่างไร 4. จัดทำคู่มือสรุปใจความสำคัญส่งให้ทางกลุ่มสื่อสารออนไลน์ของโรงเรียนอีกครั้ง	-ร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่รับผิดชอบมีความเข้าใจทิศทางของแผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	-แบบทดสอบความเข้าใจเชิงกลยุทธ์ -แบบประเมินการสะท้อนคิด
กลยุทธ์ที่ 3.2 พัฒนาระบบการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. จัดทำโครงสร้างการบริหาร แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. วิเคราะห์ว่าการจะสร้างพลเมืองต้นรู้ต้องมียานด้านใดบ้าง เช่น งานหลักสูตร, งานเครือข่ายชุมชน, งานกิจกรรมนักเรียน, และงานประเมินผล 2. ออกแบบโครงสร้าง กำหนดตำแหน่งและสายบังคับบัญชาที่เน้นการทำงานเป็นทีม มากกว่าแนวดิ่ง 3. คัดเลือกบุคลากรตามความสมัครใจและสมรรถนะโดยเน้นครูที่มีหัวใจด้านการสร้างพลเมือง 4. ออกคำสั่งโรงเรียนที่ระบุบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน 5. ประชุมคณะกรรมการเพื่อชี้แจงบทบาทและสร้างความเข้าใจในเป้าหมายร่วมกัน	-โครงสร้างคณะกรรมการการบริหารงานการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	-แผนภูมิโครงสร้างการบริหาร -คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารการจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ				
	2. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. การสังเคราะห์ข้อมูล รวบรวมข้อมูลจากแผนกลยุทธ์ ผลจากการศึกษาดูงาน และผลสรุปจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) ที่ดำเนินการมาก่อนหน้านี้ 2. กำหนดโครงสร้างเนื้อหาคู่มือ เช่น บทนำ แนวคิดพลเมืองต้นรู้, เทคนิคการสอน, การวัดผล, และกรณีศึกษา 3. ยกร่างคู่มือ แต่งตั้งคณะทำงานยกร่างคู่มือ โดยแบ่งความรับผิดชอบตามบทหรือหัวข้อที่กำหนด เน้นการเขียนที่อ่านง่าย มีภาพประกอบ (Infographic) และมีตัวอย่างแผนการสอนที่นำไปใช้ได้จริง 3. การวิพากษ์และตรวจสอบคุณภาพ นำร่างคู่มือไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือครูแกนนำตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ 4. การจัดพิมพ์และเผยแพร่ จัดทำคู่มือฉบับสมบูรณ์ทั้งรูปแบบเล่ม (Hard Copy) และไฟล์ดิจิทัล (E-Book) 5. จัดกิจกรรมปฐมนิเทศการใช้คู่มือให้กับบุคลากรทุกคน	-มีคู่มือการปฏิบัติงานการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	-เครื่องมือประเมินคุณภาพ
	3. กำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการดำเนินงาน	1. วางแผนการกำกับติดตาม จัดทำปฏิทินการกำกับติดตามที่ชัดเจน เช่น รายไตรมาส หรือ เดือนละ 1 ครั้ง กำหนดทีมผู้นิเทศ ซึ่งควรประกอบด้วยผู้บริหารและครูแกนนำ 2. ดำเนินการกำกับและติดตาม ใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกตการสอน (Classroom Observation), การเยี่ยมชมกิจกรรมนักเรียน, และการสนทนากลุ่มย่อย เน้นการให้ข้อมูล	-จำนวนครั้ง การกำกับ ติดตาม การดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน -ระดับคุณภาพของการดำเนินการจัดการศึกษา	-บันทึกการนิเทศและการเข้าเยี่ยมชั้นเรียน -แบบประเมินระดับคุณภาพ

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารการจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอย่างเป็นระบบ				
		สะท้อนกลับเชิงบวก (Constructive Feedback) เพื่อให้ครูนำไปปรับปรุงงานได้ทันที 3. ประเมินผลสรุปรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาประเมินค่าตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อระบุระดับคุณภาพของการดำเนินงานในภาพรวมของโรงเรียน	ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	
	4. สะท้อนการทำงานเพื่อปรับปรุงการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	1. สะท้อนผลทันทีหลังจบกิจกรรมหรืองานย่อย ๆ ในกลุ่มทำงานขนาดเล็ก เพื่อความรวดเร็ว 2. สะท้อนผลรายไตรมาสร่วมกับคณะกรรมการที่แต่งตั้งไว้ เพื่อทบทวนตัวชี้วัดรายไตรมาส 3. การสัมมนาสรุปผลประจำปีเพื่อปรับปรุงแผนกลยุทธ์และโครงสร้างการบริหารสำหรับปีถัดไป	-จำนวนครั้งการสะท้อนการทำงาน -ระดับคุณภาพการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการทำงาน	-บันทึกสรุปกิจกรรมสะท้อนผล
กลยุทธ์ที่ 3.3 กำกับติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง	1. แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	1. กำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ แยกบทบาทระหว่างคณะกรรมการบริหารผู้ลงมือทำ และคณะกรรมการกำกับติดตามผู้ตรวจสอบให้ชัดเจนเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน กำหนดหน้าที่สำคัญ เช่น การตรวจสอบความก้าวหน้าโครงการ, การตรวจสอบความโปร่งใสการใช้งบประมาณ และการประเมินผลกระทบต่อตัวนักเรียน 2. การคัดเลือกคณะกรรมการ ควรประกอบด้วยผู้แทนที่หลากหลาย เช่น ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา, ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา, ผู้แทนเครือข่ายชุมชน และผู้แทนนักเรียนเพื่อให้เกิดการกำกับติดตามแบบมีส่วนร่วม 3. จัดทำคำสั่งสถานศึกษาอย่างเป็นทางการ	-มีคณะกรรมการกำกับติดตาม การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	-คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ -บันทึกรายงานการประชุม -

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารการจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ				
		4. ปฐมนิเทศและวางระบบการทำงาน ประชุมคณะกรรมการ เพื่อทำความเข้าใจเป้าหมายของ "พลเมืองตื่นรู้" และตกลง ร่วมกันเรื่องเครื่องมือและเกณฑ์การให้คะแนน		
	2. วางแผนพัฒนาการ กำกับ ติดตาม การบริหาร การจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมือง ตื่นรู้ของนักเรียน	1. กำหนดประเด็นการติดตาม ประชุมเพื่อตกลงกันว่า หัวใจ สำคัญของพลเมืองตื่นรู้ที่เราต้องตามดูคืออะไร เช่น พฤติกรรม การแสดงออกของนักเรียน, การปรับแผนการสอนของครู, หรือ การมีส่วนร่วมของชุมชน 2. ออกแบบวิธีการและเครื่องมือ วางแผนการเลือกใช้เครื่องมือที่ หลากหลาย เช่น การนิเทศออนไลน์, การสังเกตชั้นเรียน, หรือ การสัมภาษณ์กลุ่มนักเรียน 3. กำหนดปฏิทินและผู้รับผิดชอบ จัดทำตารางเวลาที่ชัดเจนเพื่อ ไม่ให้เป็นภาระเพิ่มภาระงานให้ครูจนเกินไป เช่น การติดตามแบบ ฝังตัวไปกับงานปกติ 4. ออกแบบกระบวนการส่งคืนข้อมูลว่าเมื่อติดตามเสร็จแล้ว จะแจ้งผลให้ครูทราบและพัฒนาต่ออย่างไร	-รายงานการประชุมวางแผน พัฒนาการกำกับ ติดตาม การ บริหารจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่น รู้ของนักเรียน	-แบบร่างปฏิทินการนิเทศ -แบบบันทึกประเด็น ความเห็น
	3. นิเทศ กำกับ ติดตาม การบริหารการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของนักเรียน	1. นิเทศโดยคณะกรรมการกำกับติดตามคณะกรรมการที่แต่งตั้ง ไว้ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมห้องเรียนหรือกิจกรรมนักเรียนอย่างเป็น ทางการ เช่น ภาคเรียนละ 2 ครั้ง 2. เพิ่มช่องทางออนไลน์ในการติดตามความก้าวหน้าและการส่ง แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การนิเทศเกิดขึ้นได้ต่อเนื่องแม้ไม่ได้ ลงพื้นที่จริง	-จำนวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม การบริหารการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	-ปฏิทินการนิเทศ -บันทึกการนิเทศ

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารการจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ				
	4. จัดทำรายงานผลการกำกับ ติดตาม การบริหาร การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	1. รวบรวมและจัดหมวดหมู่ข้อมูล (Data Consolidation) ดึงข้อมูลจากแบบบันทึกการนิเทศ บันทึกการประชุม และภาพถ่ายกิจกรรมทั้งหมดมาจัดกลุ่มตามโครงสร้างบริหารงาน 2. วิเคราะห์และประมวลผล (Data Analysis) เปรียบเทียบผลการดำเนินงานจริงกับตัวชี้วัดที่ตั้งไว้ในแผน วิเคราะห์จุดเด่นและประเด็นที่ต้องพัฒนาจากข้อสรุปของคณะกรรมการกำกับ ติดตาม 3. ยกร่างและสรุปผลรายงาน จัดทำร่างรายงานผลการกำกับ ติดตาม รายไตรมาสหรือรายภาคเรียนนำร่างเข้าที่ประชุมคณะกรรมการอำนวยการเพื่อรับรองความถูกต้อง 4. สื่อสารและการนำไปใช้เผยแพร่รายงานในรูปแบบที่เข้าใจง่ายให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน	-รายงานผลการกำกับ ติดตาม การบริหารการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	-แบบตรวจสอบความครบถ้วนของงานบริหารจัดการก่อนสรุปรายงาน

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน				
กลยุทธ์ที่ 4.1 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนอย่างคุ้มค่า	1. ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อสร้างจิตสำนึกการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนให้คุ้มค่า	1.เตรียมข้อมูลความคุ้มค่าจัดเตรียมตัวเลขงบประมาณที่ใช้ไปจริงเทียบกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการคุ้มค่า 2. จัดประชุมโดยใช้บรรยากาศเชิงบวก ไม่ใช่การจับผิดกลุ่มงบประมาณแต่เป็นการคุยว่าทำอะไรให้เงินทุกบาทส่งผลถึงตัวเด็กมากที่สุด 3. สรุปแนวทางการใช้งบประมาณที่คุ้มค่า และโปร่งใสในแบบของโรงเรียน 4. บันทึกการประชุมเพื่อสร้างจิตสำนึกและแนวปฏิบัติใหม่ที่เกิดขึ้น	-รายงานการประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อสร้างจิตสำนึกการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนให้คุ้มค่า	-แบบบันทึกการประชุม -แบบรายงานการประชุม
	2. จัดทำแผนการใช้งบประมาณเพื่อลดความสูญเปล่าทางการศึกษา	1. ตรวจสอบโครงการที่ผ่านมาว่ามีส่วนไหนที่เป็นความสูญเปล่า เช่น เอกสารกระดาษที่ไม่ได้ใช้ วัสดุที่ซื้อมาแล้วเหลือทิ้ง หรือกิจกรรมที่ใช้งบสูงแต่เด็กไม่ได้ทักษะพลเมืองจริง 2. จัดลำดับความสำคัญตามเป้าหมายโดยให้คะแนนแต่ละโครงการตามความสอดคล้องกับตัวชี้วัดพลเมืองต้นรู้หากโครงการไหนส่งผลกระทบบสูงต่อเด็กจะได้รับการจัดสรรงบประมาณก่อน 3. วางแผนใช้ทรัพยากรร่วม ออกแบบแผนโดยดึงทรัพยากรจากภาคีเครือข่าย (MOU) มาใช้ เช่น การใช้สถานที่ของชุมชน หรือการขอวิทยากรจิตอาสา เพื่อลดรายจ่ายเงินงบประมาณ 4. จัดให้มีการวิพากษ์แผนโดยคณะกรรมการนำร่างแผนเสนอต่อคณะกรรมการกำกับติดตามเพื่อประเมินความคุ้มค่าและโปร่งใสนำไปสู่การปรับปรุงให้เป็นแผนคุณภาพระดับสูง	-ระดับคุณภาพของแผนการใช้งบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	-แบบประเมินระดับคุณภาพแผน

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน				
	3. ดำเนินการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนให้เกิดความคุ้มค่าและยั่งยืน	1. อนุมัติและจัดซื้อจัดจ้าง เน้นการเลือกใช้วัสดุที่คงทน (Sustainability) หรือสื่อดิจิทัลที่สามารถใช้ซ้ำได้ในหลายปี การศึกษาเพื่อลดค่าใช้จ่ายในระยะยาว จัดทำระบบการเบิกจ่ายตามความก้าวหน้าเพื่อให้มั่นใจว่างบประมาณถูกใช้ไปกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริง 2. ดำเนินกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม บูรณาการทรัพยากรจากภาคีเครือข่าย (MOU) เช่น การขอรับการสนับสนุนจากชุมชนเพื่อลดการจ่ายงบประมาณแผ่นดิน สร้างการมีส่วนร่วมให้นักเรียนเป็นผู้บริหารงบประมาณกิจกรรมในระดับย่อย เพื่อฝึกวินัยการเงินและความรับผิดชอบในฐานะพลเมือง 3. บันทึกและรวบรวมหลักฐาน เก็บรวบรวมหลักฐานการจ่ายเงิน ควบคู่ไปกับผลผลิต เช่น ภาพถ่ายสื่อที่ผลิต, บันทึกจำนวนเด็กที่เข้าร่วมกิจกรรม 4. สรุปและวิเคราะห์ความคุ้มค่าจัดทำรายงานสรุปการใช้งบประมาณที่ระบุทั้งตัวเลขทางการเงินและความเปลี่ยนแปลงของนักเรียน"	-รายงานการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	-ทะเบียนคุมวัสดุ/สื่อการเรียนรู้ยั่งยืน -แบบบันทึกความคุ้มค่าหลังกิจกรรม
กลยุทธ์ที่ 4.2 สร้างความเข้มแข็งในการระดมทรัพยากรจากเครือข่าย	1. จัดทำแผนการระดมทรัพยากรสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. วิเคราะห์กิจกรรมพัฒนาพลเมืองต้นรู้ เช่น ขาดวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย, ขาดพื้นที่ทำกิจกรรมชุมชน, ขาดอุปกรณ์ดิจิทัล ทำ Stakeholder Mapping เพื่อดูว่าใครในชุมชนหรือเครือข่าย MOU ที่มีทรัพยากรเหล่านั้น	-มีแผนการระดมทรัพยากรสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน -จำนวนทรัพยากรที่ได้สนับสนุนจากเครือข่าย	-ทะเบียนประวัติผู้สนับสนุน

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึนรู้ของนักเรียน				
		2. จัดทำโครงการ ที่แสดงให้เห็นว่าหากเขาสนับสนุน ทรัพยากร เหล่านั้นจะถูกนำไปเปลี่ยนชีวิตเด็กให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพได้ อย่างไร กำหนดสิทธิประโยชน์สำหรับผู้สนับสนุน เช่น การ ประกาศเกียรติคุณ, การลดหย่อนภาษี, หรือการประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อของโรงเรียน 3. ยกร่างแผนการระดมทรัพยากรที่ระบุเป้าหมาย วิธีการ และ ระยะเวลาที่ชัดเจน นำแผนเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการ สถานศึกษาเพื่อขอความเห็นชอบ		
	2. ประสานความร่วมมือ จากหน่วยงาน ภาคี เครือข่ายด้านการระดม ทรัพยากรในการ สนับสนุนการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองตึนรู้ ของนักเรียน	1. คัดเลือกหน่วยงานที่มีพันธกิจสอดคล้องกับความเป็นพลเมือง ตึนรู้ เช่น กกต.จังหวัด, สภานายความ, เทศบาล, องค์กรพัฒนา เอกชน/NGO หรือร้านค้าในชุมชน วิเคราะห์ว่าหน่วยงาน เหล่านั้น มีอะไร และโรงเรียน ขาดอะไร เพื่อให้เกิดการขอรับการ สนับสนุนที่ตรงจุด 2. จัดทำจดหมายเชิญชวนหรือ Brochure พลเมืองตึนรู้ ที่แสดง ให้เห็นว่าการสนับสนุนของเขาจะช่วยสร้างเด็กที่ดีให้ชุมชนเขาได้ อย่างไร ประสานงาน พบหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้บริหาร องค์กรเพื่อนำเสนอแผนการพัฒนาพลเมืองที่โรงเรียนจัดทำไว้ 3 จัดพิธีลงนาม MOU หรือการทำข้อตกลงความร่วมมือแบบ เฉพาะกิจจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ภาคีเข้ามามีส่วนร่วมจริง ไม่ใช่แค่ให้เงินหรือของ เช่น มาเป็นวิทยากร หรือเปิดพื้นที่ให้เด็ก ไปฝึกงานพลเมือง	-จำนวนหน่วยงาน ภาคี เครือข่าย ให้การสนับสนุน ทรัพยากรในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง ตึนรู้ของนักเรียน	-ทะเบียนคุมภาคีเครือข่าย

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน				
		4. มอบเกียรติบัตรหรือป้ายประกาศเกียรติคุณเครือข่ายส่งเสริมพลเมือง		
กลยุทธ์ที่ 4.3 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. วิเคราะห์ความต้องการการจัดทำแผนการผลิตการใช้วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1. ตรวจสอบสภาพปัจจุบัน สำนวนวัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่เดิมว่ายังใช้งานได้หรือไม่ และมีความทันสมัยสอดคล้องกับบริบทพลเมืองต้นรู้ในปัจจุบันเพียงใด 2. สำรวจความต้องการวิเคราะห์จาก "แผนการจัดการเรียนรู้" ของครูว่า กิจกรรมที่จะสร้างพลเมืองต้นรู้จำเป็นต้องใช้เครื่องมืออะไร เช่น ชุดบอร์ดเกมพลเมือง, อุปกรณ์ทำคลิปวิดีโอณรงค์, หรือการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 3. ประเมินความจำเป็นและความเร่งด่วน นำรายการความต้องการมาจัดกลุ่มตามความสำคัญ เช่น วัสดุที่ต้องซื้อใหม่, สื่อที่ต้องผลิตเอง, หรือแหล่งเรียนรู้ที่ต้องประสานขอใช้ 4. สรุปและจัดทำแผนวิเคราะห์ จัดทำเอกสารสรุปผลการวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการจัดซื้อจัดจ้างหรือการระดมทรัพยากรต่อไป	- ข้อมูลการจัดทำแผนวิเคราะห์ความต้องการ การใช้วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	-แบบสำรวจรายการวัสดุและแหล่งเรียนรู้ -แบบเสนอความต้องการสื่อ/อุปกรณ์
	2. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ให้เพียงพอและทันสมัย	1. จัดซื้อวัสดุที่เน้นเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น แท็บเล็ตสำหรับการลงพื้นที่เก็บข้อมูลชุมชน, ชุดไมโครโฟนสำหรับ Podcast พลเมือง, หรือบอร์ดเกมเกี่ยวกับการจำลองสังคม เน้นวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้งานได้หลากหลาย และทนทาน	-จำนวนวัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ เพียงพอและทันสมัยในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	-ทะเบียนคุมพัสดุและสื่อดิจิทัล -บันทึกการเข้าใช้แหล่งเรียนรู้

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึนรู้ของนักเรียน				
		2. ปรับปรุงห้องเรียนหรือพื้นที่ว่างในโรงเรียนให้เป็น Civic Lab หรือ Co-working Space ที่มีอุปกรณ์ทันสมัยพร้อมสำหรับการอภิปรายและทำโครงการสังคมเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนผ่านระบบ QR Code หรือเทคโนโลยี AR (Augmented Reality) เพื่อให้แหล่งเรียนรู้เดิมดูทันสมัยขึ้น 3. จัดระบบการยืม-คืนที่รวดเร็ว เช่น ระบบออนไลน์ เพื่อให้ครูและนักเรียนเข้าถึงอุปกรณ์ได้ในเวลาที่ต้องการ 4. วางแผนการซ่อมบำรุงและอัปเดตซอฟต์แวร์ให้ทันสมัยอยู่เสมอ		
	3. พัฒนาทักษะการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	1. สำรวจว่าครูแต่ละคนมีทักษะเดิมในระดับใด และมีความต้องการฝึกฝนด้านใดเป็นพิเศษ เช่น การใช้แอปพลิเคชันติดต่อ, การใช้บอร์ดเกมในการสอน, การออกแบบกิจกรรมนอกห้องเรียน 2. จัดกิจกรรม "Show & Share" โดยให้ผู้เชี่ยวชาญหรือครูแกนนำมาสาธิตการใช้อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ เน้นการทำจริง ไม่ใช่แค่ฟังบรรยาย 3. ให้ครูรวมกลุ่มกันทดลองใช้สื่อที่ได้รับไปในการจัดการเรียนรู้อจริง แล้วกลับมาแลกเปลี่ยนปัญหาและวิธีแก้ร่วมกัน 4. จัดทีมนิเทศลงพื้นที่เพื่อให้คำแนะนำเชิงเทคนิคในห้องเรียนเพื่อให้ครูเกิดความมั่นใจในการใช้อุปกรณ์	-ร้อยละของครู และบุคลากรมีทักษะในการใช้วัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตึนรู้ของนักเรียน	-แบบประเมินทักษะการใช้สื่อ -แบบบันทึกผลงานการผลิตสื่อ

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน				
กลยุทธ์ที่ 4.4 กำกับ ติดตาม การบริหาร งบประมาณในการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองต้นรู้ของ นักเรียนอย่างคุ้มค่า	1. แต่งตั้งคณะกรรมการ กำกับ ติดตาม การบริหาร งบประมาณในการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน	1. กำหนดสัดส่วนกรรมการ คัดเลือกบุคคลที่ครอบคลุมทุกภาค ส่วน เช่น ผู้แทนผู้บริหาร, ผู้แทนครู, หัวหน้าฝ่ายการเงิน, และที่สำคัญคือ "ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา" เพื่อให้เกิดการ ตรวจสอบจากบุคคลภายนอกด้วย 2. กำหนดบทบาทหน้าที่ กำหนดขอบเขตงานให้ชัดเจน เช่น การ ตรวจสอบความสอดคล้องของรายจ่ายกับแผนกลยุทธ์, การ ประเมินความคุ้มค่า (Value for Money), และการตรวจสอบ ความโปร่งใสในขั้นตอนจัดซื้อจัดจ้าง 3. การประกาศแต่งตั้ง จัดทำคำสั่งโรงเรียนที่ระบุอำนาจหน้าที่ และวาระการดำรงตำแหน่งที่ชัดเจน 4. กำหนดให้คณะกรรมการต้องรายงานผลต่อที่ประชุมครูหรือ สาธารณะอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง	-มีคณะกรรมการกำกับ ติดตาม การบริหาร งบประมาณในการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	-บันทึกรายงานการประชุม
	2. กำกับ ติดตามการใช้ ทรัพยากรในการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้ ของนักเรียน อย่างคุ้มค่า	1. จัดทำตารางกำหนดการตรวจเยี่ยมโครงการและตรวจสอบ เอกสารการเงินตลอดปีการศึกษา เช่น กำหนดตรวจทุกสัปดาห์ สุดท้ายของเดือน 2. คณะกรรมการฯ ลงพื้นที่ดูผลการดำเนินกิจกรรมเทียบกับ งบประมาณที่เบิกจ่าย ว่ามีความคุ้มค่าและเป็นไปตามแผนลด ความสูญเสียเปล่าหรือไม่ 3. เมื่อตรวจพบการใช้ทรัพยากรที่ไม่คุ้มค่า หรือไม่เป็นไปตาม เป้าหมายพลเมืองต้นรู้ ให้แจ้งผู้รับผิดชอบโครงการปรับปรุงทันที	- ร้อยละของการกำกับ ติดตาม การบริหาร งบประมาณในการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความ เป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	-แบบบันทึกการกำกับ ติดตามรายโครงการ -แบบติดตามงบประมาณ -รายงานสรุปผลการตรวจ เยี่ยม

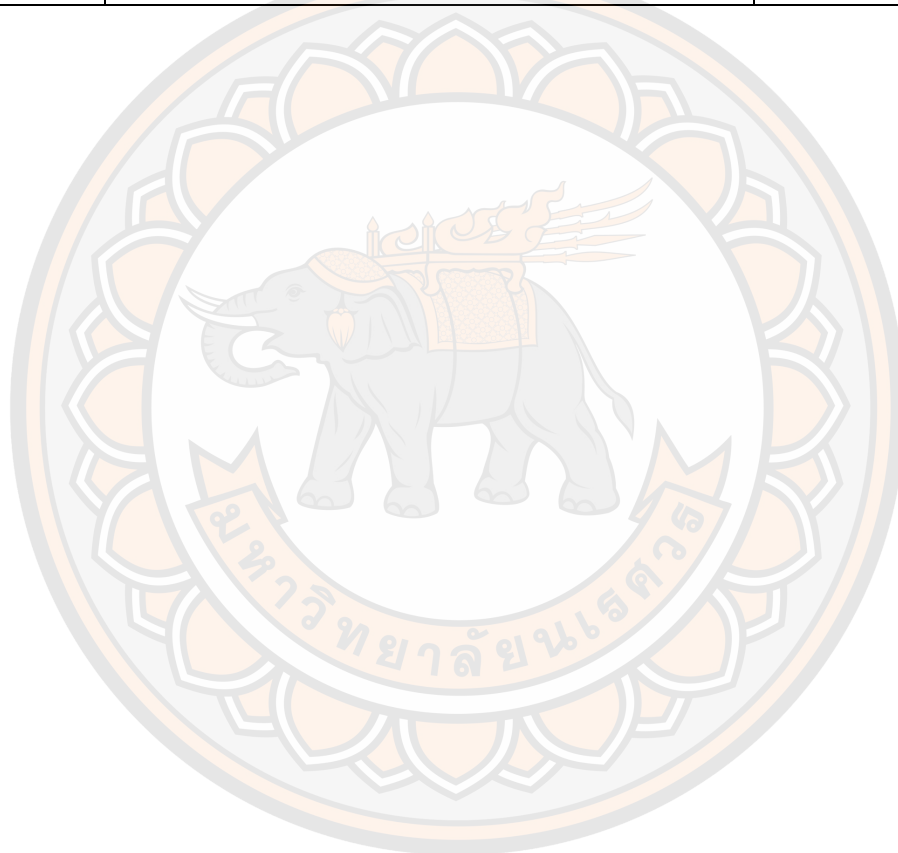
กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพการบริหารงบประมาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน				
		4. รวบรวมข้อมูลว่าจากโครงการทั้งหมดที่ตั้งไว้ คณะกรรมการได้เข้าไปกำกับติดตามได้ครบถ้วนตามเป้าหมายร้อยละที่กำหนดหรือไม่		
	3. รายงานผลการจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. กำหนดรอบระยะเวลาการรายงานให้ชัดเจน เช่น รายไตรมาสหรือรายภาคเรียน เพื่อให้ยอดรวมจำนวนรายงานเป็นไปตามเป้าหมาย 2. ฝ่ายงบประมาณรวบรวมข้อมูลการโอนจัดสรรงบประมาณไปยังกลุ่มสาระหรือโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมือง 3. วิเคราะห์ว่าเงินที่จัดสรรไปนั้น ตรงกับจุดเน้นของความเป็นพลเมืองต้นรู้หรือไม่ เช่น จัดสรรไปที่การทำค่ายสถานักเรียน, สื่อดิจิทัลพลเมือง, หรือการลงพื้นที่ชุมชน 4. นำเสนอรายงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริหารโรงเรียน เพื่อลงนามรับรองความถูกต้อง	-จำนวนรายงานผลการจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	-ทะเบียนคุมการจัดสรรงบประมาณ -

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน				
กลยุทธ์ที่ 5.1 สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	1. จัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) สถานศึกษา และหน่วยงานให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมและการจัดเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	1. ระบุหน่วยงานที่สอดคล้องกับมิติของพลเมืองดี เช่น ด้านประชาธิปไตย: กศต.จังหวัด, สภานายความ, ที่ว่าการอำเภอ ด้านสิ่งแวดล้อม/สังคม: เทศบาล, NGO ในพื้นที่, วิชาทักท้วงชุมชน ด้านการศึกษา: มหาวิทยาลัยคู่พัฒนา, โรงเรียนเครือข่าย 2. นำเสนอเป้าหมาย "พลเมืองดี" ของโรงเรียน และถามหาจุดเชื่อมโยงที่หน่วยงานเขาจะสนับสนุนได้ เช่น ขอใช้สถานที่ ขอวิทยากร หรือขอให้นักเรียนเข้าไปฝึกทำโครงการชุมชน 3. จัดทำร่าง MOU ที่ระบุบทบาทหน้าที่ชัดเจน ไม่กว้างจนเกินไป เพื่อให้เกิดกิจกรรมจริง จัดพิธีลงนามที่มีพยานรับรู้เพื่อสร้างความตระหนักร่วมกัน 4. จัดกิจกรรมร่วมกันทันทีหลังลงนาม เพื่อให้ MOU เป็นไปตามข้อตกลง	-จำนวนสถานศึกษา และหน่วยงานที่จัดทำความร่วมมือ (MOU)	-ทะเบียนคุมเอกสาร MOU
	2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับ สถานศึกษา หน่วยงาน ชุมชน ในการจัดกิจกรรมและการจัดเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	1. การสำรวจต้นทุนทางสังคม ค้นหาบุคคล หรือกลุ่ม ในชุมชนรอบโรงเรียนที่มีศักยภาพ เช่น ผู้นำศาสนา, ปราชญ์ชาวบ้านด้านสิ่งแวดล้อม, กลุ่มวิชาทักท้วงชุมชน, หรือแม่แต่ศิษย์เก่าที่มีจิตสาธารณะ 2. เชิญเครือข่ายเหล่านี้เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรม เช่น วิชาพลเมืองท้องถิ่น โดยให้ชุมชนบอกว่าอยากเห็นเด็กๆ ช่วยพัฒนาเรื่องอะไรในหมู่บ้าน 3. นำนักเรียนออกไปเรียนรู้ในพื้นที่ของเครือข่าย (เช่น เรียนเรื่องสิทธิชุมชนที่ศาลาประชาคม) หรือเชิญเครือข่ายเข้ามาเป็นวิทยากร/กรรมการตัดสินโครงการพลเมือง	-จำนวนเครือข่ายความร่วมมือในการจัดกิจกรรมและการจัดเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน	-ทะเบียนรายชื่อเครือข่ายร่วมพัฒนาพลเมือง

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน				
		4. มอบเกียรติบัตรหรือป้ายประกาศเกียรติคุณ เครือข่ายร่วมสร้างพลเมืองต้นรู้เพื่อให้เขารู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนอย่างแท้จริง		
	3. สร้างขวัญกำลังใจในการดำเนินการให้กับเครือข่ายที่ร่วมส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. สื่อสารเชิงรุกและสม่ำเสมอ มีช่องทางติดต่อที่ชัดเจนเช่น กลุ่ม Line ภาควิชาเครือข่าย เพื่อแจ้งข่าวสารและขอบคุณหลังจบกิจกรรมทันที ไม่ปล่อยให้เครือข่ายรู้สึกว่าถูกกลืนหลังเสร็จงาน 2. เชิดชูเกียรติในวาระสำคัญ มอบเกียรติบัตร โล่ประกาศเกียรติคุณ ในงานวันสำคัญของโรงเรียน เช่น วันไหว้ครู หรือวันเปิดบ้าน (Open House) 3. ประชาสัมพันธ์เชิงบวก ลงโซเชียลของโรงเรียนเพื่อขอบคุณและเท็กหน่วยงาน/บุคคลนั้นๆ ให้สังคมได้รับรู้ 4. รายงานสรุปสั้นๆ เช่น ภาพ infographic ให้เครือข่ายดูว่าสิ่งที่เขาช่วยนั้น ส่งผลให้นักเรียนเปลี่ยนไปในทางที่ดีอย่างไร	- ร้อยละความพึงพอใจของเครือข่ายที่ร่วมจัดกิจกรรมและการจัดเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	- แบบสำรวจความพึงพอใจภาคีเครือข่าย
	4. จัดทำวารสารประชาสัมพันธ์ ให้กับเครือข่ายร่วมส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. การวางแผนโครงสร้างเนื้อหา รวบรวมภาพกิจกรรมและเรื่องราวความสำเร็จ ของนักเรียนที่เกิดจากการสนับสนุนของเครือข่าย กำหนดสัดส่วนเนื้อหาให้มี "คอลัมน์ขอบคุณภาคีเครือข่าย" เพื่อให้เกียรติผู้สนับสนุน 2. จัดทำวารสารทั้งในรูปแบบ รูปเล่ม และวารสารดิจิทัล (E-Magazine/PDF) เพื่อความสะดวกในการส่งต่อ 3. ส่งมอบวารสารแบบรูปเล่มให้กับหน่วยงานภาคีเครือข่ายโดยตรง เผยแพร่วารสารดิจิทัลผ่านช่องทางออนไลน์ต่างๆ เช่น เว็บไซต์, Facebook, Line Group	- จำนวนการจัดทำวารสารประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้กับเครือข่าย - จำนวนแหล่งประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้กับเครือข่าย	- ทะเบียนคุมการผลิตวารสาร - บัญชีรายชื่อแหล่งเผยแพร่

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน				
		4. การรวบรวมหลักฐานการเผยแพร่บันทึกจำนวนครั้งที่จัดทำและรายชื่อแหล่งที่นำวารสารไปเผยแพร่		
กลยุทธ์ที่ 5.2 บูรณาการความร่วมมือจากชุมชนและหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน โดยบูรณาการความร่วมมือจากชุมชนหน่วยงานภายนอก	1. คัดเลือกตัวแทนจากภาคส่วนต่างๆ เช่น ผู้นำชุมชน, ราษฎรชาวบ้าน, ตัวแทนอปท. (เทศบาล/อบต.), ตัวแทนผู้ประกอบการ และประธานสถานักเรียนเพื่อให้ครอบคลุมประกอบของพลเมืองต้นรู้ 2. จัดทำร่างคำสั่ง/ประกาศโรงเรียน โดยระบุบทบาทหน้าที่ชัดเจน เช่น การให้คำปรึกษาด้านแหล่งเรียนรู้ การร่วมจัดกิจกรรม และการประเมินผลทักษะพลเมืองของนักเรียน 3. เชิญกรรมการประชุมเพื่อหารือ และออกแบบกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการร่วมกับโรงเรียน 4. บันทึกประเด็นการสนทนา ข้อเสนอแนะจากภายนอก และมติที่ประชุมเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ	-มีประกาศการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน -รายงานการประชุม หรือการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	-แบบบันทึกระเบียบวาระการประชุม
	2. จัดโครงการที่บูรณาการความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงานภายนอก เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน	1. ออกแบบโครงการเชิงบูรณาการ ไม่ใช่แค่โรงเรียนกำหนดเพียงฝ่ายเดียว แต่คือการชวนหน่วยงานภายนอกมาคุยว่าปัญหาอะไรในชุมชนที่อยากให้เด็กฯ เข้าไปมีส่วนร่วมคิดหรือช่วยแก้ไขเช่น ปัญหาขยะ, ปัญหาสังคมผู้สูงอายุ, การรณรงค์สิทธิเลือกตั้ง 2. ระบุบทบาทในแผนโครงการให้ชัดเจนว่า หน่วยงานใดสนับสนุนวิทยากร ชุมชนใดสนับสนุนสถานที่ และโรงเรียนสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ 3. ให้นักเรียนลงพื้นที่ปฏิบัติงานร่วมกับคนในชุมชนหรือเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภายนอก เพื่อฝึกทักษะการเป็นพลเมืองในสถานการณ์จริง	-จำนวนโครงการที่บูรณาการความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงานภายนอก -รายงานผลการจัดโครงการที่บูรณาการความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงานภายนอก	-ทะเบียนคุมโครงการ -ทะเบียนแฟ้มภาพถ่ายและสื่อมัลติมีเดีย

กลยุทธ์	มาตรการ	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 สร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน				
		4. รวบรวมข้อมูล ผลลัพธ์ และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและชุมชนมาเขียนเป็นรายงานสรุปผล		

ส่วนที่ 4

การดำเนินการโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน โรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

กลยุทธ์ที่นำมาดำเนินการตามคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้
ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 1.3 พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

มาตรการ 1. จัดกิจกรรมค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

2. สร้างเวทีการแสดงออก และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักเรียน

ตัวชี้วัด

1. มีคู่มือ การจัดกิจกรรมค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้

2. ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านการประเมินหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมค่ายส่งเสริม
ความเป็นพลเมืองตื่นรู้

3. มีเวทีนำเสนอหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักเรียน

4. ร้อยละของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

5. ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านการประเมินจากกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในฐานะผู้กำหนดทิศทางและผู้สนับสนุนหลักที่ทำให้
กิจกรรมนี้เกิดขึ้นและมีความยั่งยืน ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของ

นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. จัดสรรและสนับสนุนทรัพยากรใช้ข้อมูลในคู่มือเพื่อ อนุมัติงบประมาณ และอำนวยความสะดวก

ด้านสถานที่ เวลาให้คณะครูทำงานได้อย่างเต็มที่

3. ดำเนินการ กำกับและประเมินผลเชิงระบบ ใช้เกณฑ์ประเมิน และ วัตถุประสงค์เป็นตัวชี้วัด

ความสำเร็จของโครงการ เพื่อรายงานผลต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. บทบาทของครูวิทยากร

ครูวิทยากรใช้คู่มือเพื่อเป็นแผนที่ใช้สำหรับการลงมือจัดกิจกรรมและดูแลผู้เรียน ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ของ

นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ใช้แผนการจัดกิจกรรมเพื่อ เตรียมเนื้อหา สื่อ และกรณีศึกษา ให้มีความถูกต้อง
ทันสมัย และสอดคล้องกับบริบทของนักเรียน

2. ปฏิบัติตามขั้นตอน (และการกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในแต่ละแผนอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของกิจกรรมนั้น ๆ
3. ใช้คำถามนำและแนวทางการสรุป ที่แนะนำในคู่มือ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการสะท้อนคิดอย่างลึกซึ้งและสามารถ เชื่อมโยงประสบการณ์ จากกิจกรรมเข้ากับความรู้เรื่องความเป็นพลเมืองต้นรู้

3. บทบาทของนักเรียน

นักเรียนใช้คู่มือในการดำเนินการที่เน้นการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม

1. ทำความเข้าใจเป้าหมาย วัตถุประสงค์ตามคู่มือเพื่อให้รู้ว่าตนเองกำลังได้รับการพัฒนาทักษะอะไรบ้าง และมีแรงจูงใจในการเข้าร่วม
2. ปฏิบัติตามกติกา ปฏิบัติตามขั้นตอนและข้อตกลง ของกิจกรรมที่กำหนดในเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน
3. ใช้เครื่องมือและแบบฝึกหัด ที่เตรียมไว้ตามคำแนะนำของครูวิทยากร
4. ให้ข้อเสนอแนะ แก่ครูผู้จัดกิจกรรมเกี่ยวกับความเหมาะสมของกิจกรรมและขั้นตอนต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงคู่มือสำหรับการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

โครงการ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน

ผู้รับผิดชอบโครงการ นางสาวณฐมน คุณเทียง

1. หลักการและเหตุผล

ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลกที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ และระบบอัตโนมัติ การศึกษาไม่เพียงเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีจิตสำนึกต่อสังคม และสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความหมายในโลกยุคใหม่ การพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็น “พลเมืองต้นรู้” (Active Citizen) ถือเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิ หน้าที่ หน้าที่ รับผิดชอบของตนเองต่อสังคม สามารถคิดอย่างมีเหตุผล มีวิจารณญาณ เคารพสิทธิของผู้อื่น และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติอย่างสร้างสรรค์

ด้วยเหตุนี้ ผู้รับผิดชอบโครงการจึงเล็งเห็นความจำเป็นเร่งด่วนในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะคุณลักษณะความเป็นพลเมืองต้นรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพผ่านองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ที่จะเป็นเสมือนภูมิคุ้มกันและเข็มทิศในการดำเนินชีวิต เริ่มต้นจากการปลูกฝัง ความตระหนักรู้ในสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ เพื่อให้เยาวชนเข้าใจสถานะและบทบาทของตนเอง เคารพในกติกา และไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น ควบคู่ไปกับ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นในยุคข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้สามารถวิเคราะห์เหตุผล รู้เท่าทันสื่อ ตัดสินใจบนพื้นฐานของความถูกต้อง และกล้าที่จะยืนหยัดในความยุติธรรม นอกจากมิติด้านความคิดแล้ว การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมยังเรียกร้องให้เยาวชนมีทักษะ การเคารพสิทธิ เสรีภาพ และความแตกต่างของผู้อื่น โดยรู้จักการเปิดใจยอมรับความหลากหลาย เห็นอกเห็นใจ และสามารถประนีประนอมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ อย่างไรก็ตาม การเป็นพลเมืองต้นรู้จะสมบูรณ์ไม่ได้หากขาดการลงมือทำ สถานศึกษาจึงมุ่งส่งเสริม การมีส่วนร่วมในสังคม เพื่อให้ผู้เรียนได้เชื่อมต่อกับชุมชน ตระหนักถึงโครงสร้างสังคม และเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง อันจะนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดคือการมี จิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นการยกระดับจิตใจให้มุ่งทำประโยชน์แก่ส่วนรวม มีภาวะผู้นำ และพร้อมเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นจริง

ดังนั้น การดำเนินโครงการนี้จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิต ทักษะสังคม และจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อส่วนรวม อันจะนำไปสู่การเป็นเยาวชนที่มีคุณลักษณะของพลเมืองดี มีจิตสาธารณะ และพร้อมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและรับรู้ถึงสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของพลเมือง
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในสังคม
3. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
4. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เรื่องสิทธิ เสรีภาพและความแตกต่างของผู้อื่น
5. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเรื่องการเมืองการมีจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม
6. เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพ ความคิด และบทบาทของตนในฐานะพลเมืองตื่นรู้

ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ

3. เป้าหมาย

3.1 เชิงปริมาณ

1. ร้อยละ 100 ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคมเข้าร่วมกิจกรรมค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้
2. ร้อยละ 100 ของนักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคมมีความเข้าใจและรับรู้ถึงสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของพลเมือง เข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในสังคม มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความรู้เรื่องสิทธิ เสรีภาพและความแตกต่างของผู้อื่น มีจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม

3.2 เชิงคุณภาพ

1. นักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคมมีความเข้าใจและรับรู้ถึงสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของพลเมือง เข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในสังคม มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความรู้เรื่องสิทธิ เสรีภาพและความแตกต่างของผู้อื่น มีจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม

4. วิธีการดำเนินงาน

ตาราง วิธีการดำเนินงานส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน

ที่	การดำเนินงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
1	โครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน - การประชุมวางแผนการดำเนินการจัดทำค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนและเวทีส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	25 – 28 ต.ค. 2568	- ธรรมนูญ คุณतीयง - วิทยากร
2	- การดำเนินการ ค่ายส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	3 - 5 พ.ย. 2568	- ธรรมนูญ คุณतीयง - วิทยากร
3	- การดำเนินการ เวทีส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน	20 พ.ย. 2568	- ธรรมนูญ คุณतीयง - วิทยากร

ที่	การดำเนินงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
4	สรุปผล ประเมินผลการดำเนินงาน	25 พ.ย. 2568	- อนุมน คุณเที่ยง - วิทยากร

5. ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินการ

25 ตุลาคม 2568 – 25 พฤศจิกายน 2568

6. งบประมาณ

งบประมาณ จำนวน 45,000 บาท

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนโรงเรียนดงขุยวิทยาคมมีความเข้าใจและรับรู้ถึงสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของพลเมือง เข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในสังคม มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความรู้เรื่องสิทธิ เสรีภาพและความแตกต่างของผู้อื่น มีจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม

8. ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสาวอนุมน คุณเที่ยง

กำหนดการจัดโครงการส่งเสริมพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน

กิจกรรม	ระยะเวลา	วัตถุประสงค์	รูปแบบการจัดกิจกรรม	สื่อ
ฉันคือใคร ในสังคมนี้	1 ชั่วโมง 30 นาที	เพื่อให้ นักเรียน เข้าใจและรับรู้ถึง สิทธิ เสรีภาพและ หน้าที่ของพลเมือง	- เทคนิคการทำแผนผัง ความคิด - Case-Based Learning กรณีศึกษา	เอกสารประกอบการ จัดกิจกรรม
ก้าวข้ามเส้น Cross the Line	1 ชั่วโมง 30 นาที	เพื่อให้ นักเรียนมี ความรู้เรื่องสิทธิ เสรีภาพและความ แตกต่างของผู้อื่น	- สถานการณ์จำลอง - การสังเกตและสะท้อน คิด	เอกสารประกอบการ จัดกิจกรรม
วงล้อแห่งความ ขัดแย้ง Wheel of Conflict	1 ชั่วโมง 30 นาที	เพื่อให้ นักเรียนมี ความรู้เรื่องสิทธิ เสรีภาพและความ แตกต่างของผู้อื่น	- สถานการณ์จำลอง - การอภิปรายกลุ่ม - การเรียนรู้โดยใช้ปัญหา เป็นฐาน	เอกสารประกอบการ จัดกิจกรรม

กิจกรรม	ระยะเวลา	วัตถุประสงค์	รูปแบบการจัดกิจกรรม	สื่อ
นักสืบข่าวลวง Fake News Detective	1 ชั่วโมง 30 นาที	เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	- Case-Based Learning กรณีศึกษา - การคำถามและค้นหา คำตอบด้วยตนเอง - เกมจำลองสถานการณ์ Gamification	เอกสารประกอบการจัดกิจกรรม
สภาจำลอง Mock Town Hall	1 ชั่วโมง 30 นาที	- เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและรับรู้ถึงสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของพลเมือง - เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	- บทบาทสมมติ - การโต้วาที - เวทีประชาคม	เอกสารประกอบการจัดกิจกรรม
นักสำรวจชุมชน Community Walk	1 ชั่วโมง 30 นาที	เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในสังคม	- การเรียนรู้นอกสถานที่ - การสังเกตการณ์ - การระดมสมอง	เอกสารประกอบการจัดกิจกรรม
แผนที่คนดี Social Mapping	1 ชั่วโมง 30 นาที	เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในสังคม	- การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน - การระดมสมอง - เทคนิคผังความคิด	เอกสารประกอบการจัดกิจกรรม
โปรเจกต์เปลี่ยนโลก Mini Hackathon	1 ชั่วโมง 30 นาที	เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเรื่องการมีจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม	- การระดมสมอง - การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน - การนำเสนอ	เอกสารประกอบการจัดกิจกรรม

กิจกรรม	ระยะเวลา	วัตถุประสงค์	รูปแบบการจัดกิจกรรม	สื่อ
เวทีเสียงพลเมือง และพันธสัญญา	1 ชั่วโมง 30 นาที	- เพื่อให้นักเรียนมี ทักษะในการคิด อย่างมี วิจารณญาณ - เพื่อให้นักเรียน เข้าใจเรื่องการเมือง จิตสำนึก สาธารณะและ ความรับผิดชอบ ต่อสังคม	- การนำเสนอผลงาน - การวิพากษ์เชิง สร้างสรรค์	เอกสารประกอบการ จัดกิจกรรม
สัญญาใจพลเมือง ต้นรู้ The Promise	1 ชั่วโมง 30 นาที	เพื่อให้นักเรียน เข้าใจเรื่องพลเมือง ต้นรู้	- การทบทวน ประสบการณ์ - นิทรรศการ	เอกสารประกอบการ จัดกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 ฉันคือใคร ในสังคมนี้

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

1. วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม

เพื่อให้ นักเรียน เข้าใจและรับรู้ถึงสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของพลเมือง

2. เนื้อหาวิชา

- 2.1 สถานะทางสังคม หมายถึงสถานะที่ติดตัวมาแต่กำเนิด และ สถานะที่ได้มาภายหลัง
- 2.2 บทบาทหน้าที่ หมายถึงการปฏิบัติตามหน้าที่ที่สังคมคาดหวังตามสถานะ
- 2.3 สิทธิขั้นพื้นฐาน หมายถึงเน้นเสรีภาพในการแสดงออก อย่างรับผิดชอบ

3.วิธีสอน/กิจกรรม

ใช้เทคนิคแผนผังความคิดผสมผสานกับกรณีศึกษา

4. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม (เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที)

ขั้นนำ (15 นาที)

- ครูชวนคุยด้วยคำถามกระตุ้นคิด “ถ้าต้องแนะนำตัวโดยห้ามบอกชื่อ แต่ให้บอกสิ่งที่คุณเป็นคนจะ บอกว่าคุณคือใคร ?” เช่น เป็นลูก, เป็นนักเรียน, เป็นเกมเมอร์

- เชื่อมโยงเข้าสู่คำว่า "สถานะ" และ "บทบาท"

ขั้นกิจกรรม (1 ชั่วโมง)

กิจกรรมย่อย 1 แผนที่ตัวฉัน

- แจกกระดาษและปากกา ให้ นักเรียน วาดรูปตัวเองตรงกลาง
- ลากเส้นออกไปรอบๆ เพื่อเขียน "สถานะ" ที่ตนเองมี (เช่น ลูก, นักเรียน, เพื่อน, ประชาชนไทย)
- ภายใต้อาณัติ ให้เขียน "บทบาทหน้าที่" 1 ข้อ

กิจกรรมย่อย 2 สิทธิเสียงของฉัน

- ครูยกสถานการณ์จำลอง เช่น เพื่อนถูกรังแก, กฎระเบียบที่ไม่เป็นธรรม
- ให้ นักเรียน เลือก 1 สถานะจากแผนที่ของตนเอง แล้วเขียนว่า ในฐานะนี้ ฉันมีสิทธิจะพูดหรือทำ

อะไรได้บ้าง?

- เน้นย้ำเรื่อง สิทธิในการแสดงความคิดเห็น ว่าต้องทำอะไรจึงจะไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น

ขั้นสรุป (15 นาที)

- สุ่ม นักเรียน ออกมานำเสนอสั้นๆ
- ครูสรุปจบ "เราทุกคนมีหลายสถานะ และทุกสถานะมาพร้อมกับความรับผิดชอบ การรู้ว่าเราเป็น

ใคร จะทำให้เรารู้ว่าควรใช้สิทธิที่มีอย่างไรให้เกิดประโยชน์ที่สุด"

5. สื่อการสอน

- 5.1 ใบงาน/กระดาษ A4 สำหรับทำ Identity Map
- 5.2 สีเมจิก/ปากกาสี เพื่อความสร้างสรรค์

6. การประเมินผล

6.1 ประเมินจากชิ้นงาน (Identity Map) ความถูกต้องในการแยกแยะสถานะและบทบาทของนักเรียน

6.2 การสังเกตพฤติกรรม การมีส่วนร่วมในการอภิปรายและการแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมกลุ่ม

6.3 การสะท้อนคิด (Reflection) การตอบคำถามในช่วงสรุปว่า นักเรียน เข้าใจขอบเขตของสิทธิของตนเองมากน้อยเพียงใด

แผนกิจกรรมที่ 2 ก้าวข้ามเส้น

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เรื่องสิทธิ เสรีภาพและความแตกต่างของผู้อื่น

2. เนื้อหาวิชา

2.1 ความเหลื่อมล้ำ ความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงโอกาสและทรัพยากร

2.2 อภิสิทธิ์ สิทธิพิเศษหรือข้อได้เปรียบที่สังคมมอบให้คนบางกลุ่มโดยที่พวกเขาอาจไม่รู้ตัว เช่น การเกิดมาในครอบครัวฐานะดี, การเป็นคนส่วนใหญ่ของสังคม

2.3 ความเห็นอกเห็นใจ ความสามารถในการเข้าใจและแบ่งปันความรู้สึกของผู้อื่น

2.4 ความเป็นพลเมือง บทบาทหน้าที่ในการเคารพสิทธิผู้อื่นและการช่วยเหลือเกื้อกูลสังคม

3. วิธีสอน/กิจกรรม

3.1 การเรียนรู้ผ่านสถานการณ์จำลอง

3.2 การสังเกตและสะท้อนคิด

3.3 การฟังอย่างลึกซึ้งและสุนทรียสนทนา

4. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม (เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที)

ช่วงที่ 1 เตรียมความพร้อมและสร้างพื้นที่ปลอดภัย (10 นาที)

- ครูชี้แจงว่ากิจกรรมนี้อาจกระทบความรู้สึก แต่เป็นพื้นที่ปลอดภัย สิ่งที่เกิดขึ้นที่นี่จะเรียนรู้ร่วมกัน และจบที่นี่

- กติกา"ความเงียบคือพลัง" ขอให้ทุกคนตั้งใจฟัง และซื่อสัตย์กับตัวเอง หากคำถามไหนไม่สบายใจที่จะก้าว สามารถยืนอยู่ที่เดิมได้

- การจัดแถวให้นักเรียนทุกคนยืนเรียงหน้ากระดาน จับมือกันไว้แน่นๆ หรือยืนไหล่ชิดกันในระนาบเดียวกัน

ช่วงที่ 2 กิจกรรมก้าวข้ามเส้น (30 นาที)

- ครูอ่านคำสั่ง "ถ้าข้อความนี้เป็นจริงสำหรับคุณ ให้ก้าวไปข้างหน้า 1 ก้าว / หากเป็นเรื่องลบ ให้ถอยหลัง 1 ก้าว" (ควรใช้น้ำเสียงราบเรียบ ไม่เร้าอารมณ์จนเกินไป)

ตัวอย่างชุดคำถาม (เน้น ฐานะ/เชื้อชาติ/โอกาส/การยอมรับ)

ก้าวไปข้างหน้า หากที่บ้านคุณมีหนังสืออ่านนอกเวลามากกว่า 20 เล่ม

ถอยหลัง หากเคยถูกล้อเลียนเรื่อง สีผิว รูปร่างหน้าตา หรือสำเนียงภาษาถิ่น

ก้าวไปข้างหน้า หากไม่เคยต้องกังวลว่าพุงนี้จะมีเงินค่าขนมมาโรงเรียนหรือไม่

ถอยหลัง หากเคยรู้สึกอายที่จะบอกเพื่อนว่า พ่อแม่ทำงานอะไร

ก้าวไปข้างหน้า หากพ่อแม่ของคุณมีเวลาสอนการบ้าน หรือพูดคุยเรื่องที่โรงเรียนทุกวัน

ถอยหลัง หากเคยถูกตัดสินว่าเป็นคนไม่ดี เพียงเพราะกลุ่มเพื่อนที่คุณคบ

ก้าวไปข้างหน้า หากคุณมีคอมพิวเตอร์ส่วนตัวและอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่บ้านเพื่อ

การบ้าน

ถอยหลัง หากเคยเห็นคนในครอบครัวต้องกั๊กหนียืมเงินเพื่อมาจ่ายค่าเทอมหรือค่ารักษาพยาบาล

ก้าวไปข้างหน้า หากคุณสามารถเดินกลับบ้านในเวลากลางคืนได้โดยไม่รู้สึกหวาดกลัว

ถอยหลัง หากเคยถูกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมจากผู้ใหญ่ เพียงเพราะเพศสภาพหรือความเชื่อของคุณ

หมายเหตุ ระหว่างอ่าน ให้เว้นจังหวะ 5-10 วินาทีต่อข้อ ให้ผู้เรียนได้ซึมซับตำแหน่งของตนเอง

ช่วงที่ 3 ช่วงเวลาแห่งการตระหนักรู้ (10 นาที)

- เมื่ออ่านจบทุกข้อ ให้ทุกคน "หยุดนิ่ง" ณ จุดที่ตนเองยืนอยู่
- ครูบอกให้ทุกคน "มองไปรอบๆ" มองเพื่อนที่อยู่ข้างหน้าสุด มองเพื่อนที่อยู่หลังสุด มองระยะห่าง

ระหว่างเรา

- Key Message "ดูที่เท้าของเพื่อนและเท้าของคุณ เราเริ่มต้นที่เส้นเดียวกัน แต่ทำไมเราถึงมาอยู่ตรงจุดที่ต่างกัน? เป็นเพราะความพยายามอย่างเดียวยังจริงหรือ? หรือมีปัจจัยอื่นที่เราควบคุมไม่ได้?"

ช่วงที่ 4 สะท้อนคิดและถอดบทเรียน (35 นาที)

- ให้นักเรียนกลับมา นั่งล้อมวง (วงใหญ่หรือแบ่งกลุ่มย่อยตามจำนวนครู)

ชุดคำถามเพื่อการเรียนรู้

ความรู้สึก ขณะที่ก้าวไปข้างหน้า (หรือถอยหลัง) รู้สึกอย่างไร? และเมื่อหันไปเห็นเพื่อนที่อยู่ห่างจากเรา รู้สึกอย่างไร?

ความเข้าใจ คนที่อยู่ข้างหน้าสุด แปลว่าเขาเก่งกว่าคนที่อยู่หลังสุดใช่หรือไม่? อะไรคือ "πέσπηυαλ" (อุปสรรค) ที่เพื่อนบางคนต้องแบกแต่เรามองไม่เห็น?

การเชื่อมโยง เราเรียนรู้อะไรเกี่ยวกับ ความยุติธรรม และ โอกาส

การปฏิบัติ ในฐานะพลเมืองต้นรู้ เมื่อเรารู้ว่าเพื่อนเรามีต้นทุนไม่เท่ากัน เราจะใช้ ความได้เปรียบ ของเราช่วยเหลือผู้อื่นอย่างไร? หรือเราจะก้าวข้าม ความเสียเปรียบ ด้วยพลังใจแบบไหน?

ช่วงที่ 5 สรุปและพันธสัญญา (5 นาที)

- ครูสรุปบทเรียนเรื่องความเหลื่อมล้ำไม่ใช่เรื่องไกลตัว และ ความเห็นอกเห็นใจไม่ใช่แค่สงสารแต่คือการเข้าใจ

กิจกรรมปิดท้าย ให้ทุกคนจับมือกันเป็นวงกลม หรือเขียน Post-it แปะบอร์ดในหัวข้อ "สิ่งที่ฉันจะทำเพื่อลดช่องว่างในโรงเรียน"

5. สื่อการสอน

- 5.1 พื้นที่โล่ง กว้างพอให้เดินหน้า/ถอยหลังได้ประมาณ 15-20 ก้าว
- 5.2 ไมโครโฟน, ลำโพง (เปิดดนตรีคลอเบาๆ ช่วงสะท้อนคิด เพื่อสร้างบรรยากาศ)
- 5.3 ชุดคำถาม
- 5.4 กระดาษปากกา

6. การประเมินผล

6.1 สังเกตพฤติกรรม สังเกตสีหน้าและปฏิกิริยาของนักเรียนระหว่างทำกิจกรรมว่ามีความสำรวมและตระหนักรู้หรือไม่

6.2 การมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในช่วงถอดบทเรียน

6.3 การสะท้อนคิด คำตอบของผู้เรียนสะท้อนถึงความเข้าใจเรื่องโครงสร้างสังคม และมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นไม่ใช่ว่าโทษตัวเองหรือตำหนิผู้อื่น

แผนกิจกรรมที่ 3 วงล้อแห่งความขัดแย้ง

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เรื่องสิทธิ เสรีภาพและความแตกต่างของผู้อื่น

2. เนื้อหาวิชา

2.1 ธรรมชาติของความขัดแย้ง

2.2 การจัดการความขัดแย้ง

2.3 ทักษะการเจรจา

2.4 การเคารพสิทธิและหน้าที่ การตระหนักว่าสิทธิของเราสิ้นสุดลงเมื่อไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น

3. วิธีสอน/กิจกรรม

3.1 สถานการณ์จำลอง

3.2 การอภิปรายกลุ่ม

3.3 การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

4. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม (เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที)

ช่วงที่ 1 ปูพื้นฐานความเข้าใจ (15 นาที)

- ครูชวนคุยเรื่อง "ความขัดแย้ง" ให้มองว่าเป็นเรื่องปกติในสังคมประชาธิปไตย แต่สิ่งที่สำคัญคือ "วิธีการจัดการ"

- แนะนำเครื่องมือ "ภูเขาน้ำแข็งแห่งความขัดแย้ง" (เปรียบเทียบสั้นๆ)

- ส่วนที่โผล่พ้นน้ำ คือ สิ่งที่เราเรียกร้อง/จุดยืน (เช่น "ฉันจะเอาห้องนี้")

- ส่วนใต้น้ำ คือ ความต้องการที่แท้จริง/เหตุผล (เช่น "ฉันต้องการความเงียบเพื่ออ่านหนังสือ")

- กติกาสำคัญ "ฟังให้ได้ยินสิ่งที่เขาไม่ได้พูด" และ "ห้ามใช้อารมณ์เหนือเหตุผล"

ช่วงที่ 2 จำลองสถานการณ์ "วงล้อแห่งผลประโยชน์" (45 นาที)

- แบ่งกลุ่ม แบ่งนักเรียนเป็น 4-5 กลุ่ม (กลุ่มละเท่าๆ กัน)

- แจกโจทย์สถานการณ์ ตัวอย่างโจทย์ งบประมาณก่อนสุดท้ายกับพื้นที่ส่วนกลางของโรงเรียน ทางโรงเรียนเหลือพื้นที่ว่าง 1 แห่ง และงบประมาณจำกัด โดยมีตัวแทนนักเรียน 4 กลุ่มยื่นข้อเสนอที่ต่างกัน อย่างสุดขีด:

กลุ่มนักดนตรี ต้องการทำห้องซ้อมดนตรี (ต้องการใช้เสียงดัง)

กลุ่มรักการอ่าน ต้องการทำห้องสมุดเงียบ (ต้องการความเงียบสงบ)

กลุ่มสภานักเรียน ต้องการทำห้องประชุม/ทำกิจกรรม (ต้องการพื้นที่อเนกประสงค์)

กลุ่มกีฬา E-Sport ต้องการทำห้องคอมพิวเตอร์เพื่อซ้อมแข่ง (ต้องการอุปกรณ์และอินเทอร์เน็ต)

ภารกิจ ให้เวลาแต่ละกลุ่ม 10 นาที เพื่อระดมสมองหาเหตุผลและจุดยืนของตัวเอง

- เวทีเจรจา (30 นาที): ให้ตัวแทนกลุ่มมานั่งล้อมวงตรงกลาง (วงล้อ)

รอบที่ 1 นำเสนอ พูดสิ่งที่ตัวเองต้องการ (จุดยืน)

รอบที่ 2 ค้นหา ครูให้โจทย์ว่า "ห้ามยึดติดกับรูปแบบห้อง แต่ให้บอกความต้องการจริงๆ ว่าทำไมถึงอยากได้" (เพื่อหาจุดร่วม)

รอบที่ 3 หาทางออก ให้ทุกกลุ่มช่วยกันออกแบบ "พื้นที่รูปแบบใหม่" ที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของทุกฝ่ายได้มากที่สุด ภายใต้บังคับ (เช่น การแบ่งเวลาใช้ห้อง, การออกแบบห้องเก็บเสียง, การใช้พื้นที่ร่วมกัน)

ช่วงที่ 3 ถอดบทเรียนและสะท้อนคิด (20 นาที)

- ครูถามคำถามชวนคิด

"ตอนที่เพื่อนไม่ยอมรับข้อเสนอของเรา เราารู้สึกอย่างไร?"

"อะไรคือจุดเปลี่ยนที่ทำให้เราเริ่มตกลงกันได้?"

"เราเสียสละอะไรไปบ้างเพื่อให้เกิดข้อตกลงนี้ และเราได้อะไรกลับมา?"

เชื่อมโยงเข้าสู่แนวคิดเรื่อง "การประนีประนอม" ไม่ใช่การพ่ายแพ้ แต่คือชัยชนะร่วมกันของการอยู่ร่วมกัน

ช่วงที่ 4 สรุปองค์ความรู้ (10 นาที)

- ครูสรุปหลักการ "ใจเขา ใจเรา" การใช้ วิจารณ์ญาน แก้ปัญหา คือการมองข้ามอารมณ์โกรธ ไปมองที่เหตุผลและความจำเป็นของอีกฝ่าย เมื่อเราเคารพความเห็นต่าง เราจะพบทางออกที่สร้างสรรค์กว่าเดิม

5. สื่อการสอน

5.1 บัตรโจทย์สถานการณ์ ระบุบทบาทและเป้าหมายของแต่ละกลุ่มอย่างชัดเจน

5.2 กระดาษชาร์ตและปากกาเคมี

5.3 แผนภาพวงล้อวงกลมแบ่งส่วน เพื่อเขียนสรุปข้อเรียกร้องของแต่ละฝ่าย

5.4 นาฬิกาจับเวลา

6. การประเมินผล

6.1 สังเกตกระบวนการกลุ่ม

6.2 ความสำเร็จของผลงาน ข้อตกลงสุดท้าย (Solution) สามารถตอบโจทย์ของทุกฝ่ายได้จริงหรือไม่ และมีความสร้างสรรค์หรือไม่

6.3 การสะท้อนคิด

กิจกรรมที่ 4 นักสืบข่าวลวง

จำนวน 1 ชั่วโมง 30 นาที

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2. เนื้อหาวิชา

ประเภทของข้อมูลบิดเบือน

ข้อมูลเท็จ สร้างเรื่องโกหกขึ้นมาทั้งหมด

ข้อมูลบิดเบือน ข่าวจริงแต่ถูกตัดตอน หรือพาดหัวให้เข้าใจผิด

โฆษณาชวนเชื่อ ข้อมูลที่มุ่งสร้างอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อทางการเมืองหรือสังคม

อคติส่วนบุคคล ธรรมชาติของมนุษย์ที่มักเลือกเชื่อข้อมูลที่ตรงกับใจตัวเอง

กฎหมายและจริยธรรม พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ฯ (การนำเข้าข้อมูลเท็จ) และความรับผิดชอบต่อสังคม

3. วิธีสอน/กิจกรรม

3.1 การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา วิเคราะห์จากข่าวจริงและข่าวลวงที่เคยเกิดขึ้นในสังคม

3.2 การสืบสวนสอบสวน ฝึกตั้งคำถามและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง

3.3 เกมจำลองสถานการณ์ จำลองบทบาทเป็นทีมนักสืบ

4. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม (เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที)

ช่วงที่ 1 คติปริศนาเปิดประเด็น (15 นาที)

- กิจกรรม "เชื่อหรือไม่" ครูขึ้นภาพพาดหัวข่าว หรือภาพโฆษณาที่ดูน่าตื่นเต้นบนจอ (มีทั้งเรื่องจริงเรื่องลวง และเรื่องจริงบางส่วน) ประมาณ 5 ภาพ

- ให้นักเรียนยกมือทายว่า "เรื่องนี้จริง" หรือ "เรื่องนี้ลวง"

- เผลยความจริง เพื่อชี้ให้เห็นว่าบางครั้ง "ตาเห็น" ก็เชื่อไม่ได้ และอารมณ์ความรู้สึกมักทำให้เราด่วนสรุป

ช่วงที่ 2 มอบอาวุธให้นักสืบ (20 นาที)

- ครูให้ความรู้เรื่อง "หลักการสังเกตข่าวลวง" (อาวุธนักสืบ) เช่น:

ที่มา ใครเป็นคนเขียน? เว็บไซต์น่าเชื่อถือไหม?

วันที่ เป็นข่าวเก่าเล่าใหม่หรือไม่?

พาดหัว ใช้คำกระตุ้นอารมณ์เกินจริงหรือไม่? (เช่น ตะลึง! รีบดูก่อนลบ!)

หลักฐาน มีแหล่งอ้างอิง หรือรูปภาพถูกตัดต่อหรือไม่?

แนะนำเครื่องมือตรวจสอบ การค้นหารูปภาพต้นฉบับและเว็บไซต์ตรวจสอบข่าวของไทย

ช่วงที่ 3 ปฏิบัติการไขคดี (40 นาที)

- แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน แจก "แฟ้มคดีลับ" (ซองเอกสาร) ให้แต่ละกลุ่ม ภายในซองประกอบด้วย

ชิ้นงานตัวอย่าง (ข่าวปลอม, ข้อความลูกโซ่ในไลน์, โฆษณาอาหารเสริมเกินจริง, หรือโพสต์ยุยงปลุกปั่นทางการเมือง) แบบฟอร์มบันทึกการสืบสวน

- การกิจ ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ชิ้นงานในมือ โดยอนุญาตให้ใช้สมาร์ตโฟนสืบค้นข้อมูลจริงได้

- คำถามนำทาง ข่านนี้ต้องการให้เราารู้สึกอย่างไร? ข่านนี้ใครได้ประโยชน์? ข้อมูลส่วนไหนที่ไม่เป็นความจริง?

- ตัดสินคดี ให้แต่ละกลุ่มประทับตราลงบนกระดาษว่า "ข่าวจริง" "ข่าวลวง" หรือ "บิดเบือน" พร้อมระบุหลักฐานที่ค้นเจอ

ช่วงที่ 4 แลกข่าวและถอบทเรียน (15 นาที)

- สุ่มตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอสิ่งที่ค้นพบ (เน้นกลุ่มที่ได้เคสยากๆ หรือเคสที่คนมักหลงเชื่อ)

- ครูชวนสะท้อนคิด

"ทำไมคนถึงยอมเชื่อและแชร์ข่าวเหล่านี้?" (คำตอบมักเกี่ยวกับ ความกลัว, ความโลภ, อคติส่วนตัว)

"หากเราปล่อยแชร์ไปแล้ว จะเกิดผลเสียต่อสังคมอย่างไร?"

5. สื่อการสอน

5.1 แฟ้มคดีลับ ชุดตัวอย่างข่าว/โฆษณา (Print out ลงกระดาษแข็งเพื่อให้ดูสมจริง)

5.2 ตราประทับ หรือสติ๊กเกอร์ (จริง/เท็จ) เพื่อความสนุกในการตัดสิน

5.3 จอโปรเจกเตอร์ คอมพิวเตอร์ สำหรับเปิดตัวอย่าง

5.4 สมาร์ทโฟน ของนักเรียนเอง เพื่อใช้สืบค้นข้อมูลจริง

6. การประเมินผล

6.1 ความถูกต้องของการวิเคราะห์ ตรวจสอบคำตอบในแบบฟอร์มสืบสวนว่าตัดสินได้ถูกต้องและหาหลักฐานมาหักล้างได้สมเหตุสมผล

6.2 สังเกตการทำงานเป็นทีม

6.3 ประเมินการนำเสนอ

กิจกรรมที่ 5 สภาจำลอง

จำนวน 1 ชั่วโมง 30 นาที

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและรับรู้ถึงสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของพลเมือง
- 1.2 เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2. เนื้อหาวิชา

หน้าที่พลเมือง สิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกควบคู่กับความรับผิดชอบ
ระบอบประชาธิปไตย หลักการเสียงข้างมากและการเคารพสิทธิเสียงข้างน้อย
การคิดเชิงวิพากษ์การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของนโยบาย และการมองผลกระทบระยะยาว

3. วิธีสอน/กิจกรรม

บทบาทสมมติ สวมบทบาทเป็นฝ่ายเสนอ ฝ่ายค้าน และประชาชน
การโต้เถียง การนำเสนอข้อมูลหักล้างกันด้วยเหตุผล
เวทีประชาคม การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมทุกคนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น

ช่วงที่ 1 จัดตั้งสภาและกำหนดญัตติ (15 นาที)

- จัดสถานที่ จัดเก้าอี้แบ่งเป็น 2 ฝ่าย (ซ้าย-ขวา) และมีเวทีประธานตรงกลาง
- เลือกญัตติ ครูเสนอประเด็นที่ "โดนใจ" และ "ใกล้ตัว" นักเรียน เพื่อให้เกิดการถกเถียงที่สนุกสนาน

(เลือก 1 เรื่อง) เช่น:

- เรื่องกฎระเบียบ โรงเรียนควรอนุญาตให้นักเรียนแต่งกายไปรเวทมาเรียนได้ทุกวัน
- เรื่องสิ่งแวดล้อม โรงเรียนควรยกเลิกการขายน้ำดื่มขวดพลาสติกเด็ดขาด แม้จะทำให้นักเรียนไม่

สะดวกสบาย

- เรื่องสังคม "การบังคับเกณฑ์ทหารควรถูกยกเลิกและเปลี่ยนเป็นระบบสมัครใจ 100%"

แบ่งบทบาท

ฝ่ายเสนอ (รัฐบาล/คณะกรรมการ): 5-7 คน (สนับสนุนญัตติ)

ฝ่ายค้าน 5-7 คน (คัดค้านญัตติ)

ประธานสภา 1 คน (ครู หรือ ตัวแทนนักเรียนที่บุคลิกเป็นกลาง) ทำหน้าที่คุมเวลา

และกติกา

สมาชิกสภา/ประชาชน ผู้เข้าร่วมที่เหลือทั้งหมด (มีสิทธิ์ซักถามและลงมติ)

ช่วงที่ 2 ระดมสมองวางแผนกลยุทธ์ (20 นาที)

- ให้ความฝ่ายเสนอและฝ่ายค้าน แยกกลุ่มเพื่อเตรียมข้อมูล หาจุดแข็งของฝั่งตนเอง และเง็กข้อสอบว่าอีกฝั่งจะมาไม่ไหน
- ส่วนกลุ่ม "ประชาชน" ให้ครูผู้ช่วยชวนคุยว่า "เราอยากเห็นโรงเรียน/สังคมเป็นแบบไหน" และเตรียมคำถามเด็ดๆ ไว้ถามทั้งสองฝ่าย

ช่วงที่ 3 เปิดศึกสภาจำลอง (40 นาที)

ยกที่ 1 แฉลงนโยบาย (10 นาที) หัวหน้าฝ่ายเสนอ และ หัวหน้าฝ่ายค้าน ขึ้นพูดเปิดประเด็น (คนละ 5 นาที) เน้นหลักการและเหตุผล

ยกที่ 2 การปะทะคารม (15 นาที) ผู้สนับสนุนของทั้งสองฝ่าย สลับกันขึ้นพูดหักล้างข้อมูล (ฝ่ายละ 2-3 คน, คนละ 2 นาที) โดยต้องพูดผ่านประธานสภาเท่านั้น ห้ามชี้หน้าด่ากันโดยตรง

ยกที่ 3 เสียงประชาชน (15 นาที) ประธานเปิดฟลอร์ให้ "ประชาชน" (นักเรียนที่นั่งฟัง) ลูกขึ้นถาม หรือแสดงความเห็นสนับสนุน/คัดค้าน ทั้งสองฝ่ายต้องตอบคำถามสด

ช่วงที่ 4 การลงมติและสรุปบทเรียน (15 นาที)

- การลงมติ ให้ประชาชนทุกคนโหวต (อาจใช้การยกมือ, การหย่อนบัตร, หรือการเดินไปยืนฝั่งที่ชอบ) ว่า "เห็นชอบ" หรือ "ไม่เห็นชอบ" กับญัตตินี้ (เน้นว่าไม่ได้ตัดสินว่าใครพูดเก่งกว่า แต่ตัดสินจากความเห็นชอบในนโยบาย)

- ถอดบทเรียน ครูสรุป ชื่นชมความกล้าหาญของทุกฝ่าย ชี้ให้เห็นว่า "ประชาธิปไตยไม่ใช่แค่การโหวตชนะแล้วจบ แต่คือกระบวนการรับฟังเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่รอบด้านที่สุด" ความขัดแย้งทางความคิดเป็นเรื่องสวยงาม ถ้าอยู่บนพื้นฐานของ "ปัญญา" ไม่ใช่ "โทสะ"

5. สื่อการสอน

ค้อนและแท่นประธาน

ไมโครโฟน

ป้ายประจำตำแหน่ง เขียนว่า "ฝ่ายเสนอ", "ฝ่ายค้าน", "ประธานสภา"

นาฬิกาจับเวลา/กระดิ่ง

6. การประเมินผล

ทักษะการนำเสนอ สังเกตความชัดเจน การเรียบเรียงลำดับความคิด และการใช้น้ำเสียง
วุฒิภาวะทางอารมณ์ ผู้เข้าร่วมสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีหรือไม่เมื่อถูกโต้แย้ง
สาระสำคัญ เนื้อหาที่นำเสนอมีการอ้างอิงข้อเท็จจริง มากกว่าการใช้ความรู้สึกส่วนตัว

กิจกรรมที่ 6 นักสำรวจชุมชน

จำนวน 1 ชั่วโมง 30 นาที

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในสังคม

2. เนื้อหาวิชา

โครงสร้างสังคมการจัดสรรทรัพยากรและพื้นที่สาธารณะที่สะท้อนลำดับความสำคัญของสังคม การออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อให้ทุกคน (คนพิการ คนแก่ เด็ก) ใช้งานได้อย่างเท่าเทียม การมีส่วนร่วมของพลเมืองกระบวนการตรวจสอบสาธารณะและการเสนอแนะนโยบายจากฐานราก สุขภาวะชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับสุขภาพกายและใจของคนในพื้นที่

3. วิธีสอน/กิจกรรม

การเรียนรู้นอกสถานที่

การสังเกตการณ์

การระดมสมองและทำแผนที่

4. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม (เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที)

ช่วงที่ 1 เตรียมความพร้อมและรับภารกิจ (15 นาที)

- แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5-8 คน แจกอุปกรณ์ (แผนที่เดินดิน, กระดาษจด, ปากกา)
- มอบโจทย์ "แวนตา 3 มิติ" ครูชี้แจงว่า วันนี้เราจะไม่ได้เดินเล่น แต่เราจะใส่แวนตาพิเศษ 3 สี เพื่อมองหา 3 เรื่อง: แวนสีแดง (ความปลอดภัย/จุดเสี่ยง) พื้นที่รกร้าง, ไฟส่องสว่างไม่พอ, ทางเดินผู้พิการ, จุดอับสายตา แวนสีเขียว (สิ่งแวดล้อม/สุขภาวะ) การจัดการขยะ, พื้นที่สีเขียว, มลพิษทางอากาศ/เสียง, ความสะอาด แวนสีฟ้า (การเข้าถึง/ความเท่าเทียม): ทางลาดคนพิการ, ป้ายบอกทางชัดเจนใหม่, พื้นที่นี้ใครครอบครอง (เด็ก/ผู้ใหญ่/คนกลุ่มเฉพาะ)
- กำหนดเส้นทาง ระบุโซนให้ชัดเจน (เช่น รอบอาคารเรียน, โรงอาหาร, สนามกีฬา หรือชุมชนรอบรั้วโรงเรียนในระยะเดินถึง)

ช่วงที่ 2 ปฏิบัติการนักสำรวจ (40 นาที)

- ปล่อยแต่ละกลุ่มลงพื้นที่ตามโซนที่กำหนด
- ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันถ่ายรูป จดบันทึก และปักหมุดในแผนที่กระดาษว่าจุดไหนคือปัญหา และจุดไหนคือสิ่งที่ดีอยู่แล้ว
- ข้อควรระวัง ครูและพี่เลี้ยงต้องกระจายตัวดูความปลอดภัยและคอยกระตุ้นให้นักเรียนสังเกตในจุดเล็กๆ ที่มักถูกมองข้าม

ช่วงที่ 3 แผนที่ทำมือและวิเคราะห์ผล (20 นาที)

- เรียกนักเรียนกลับมารวมพล
- แจกกระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่ ให้แต่ละกลุ่มวาด "แผนที่ชุมชนในฝัน vs ความจริง"
- วาดผังพื้นที่ที่ไปเดินมาคร่าวๆ

- ใช้ปากกาสีแดงกากบาทจุดที่เป็นปัญหา พร้อมเขียนคำบรรยายสั้นๆ (เช่น "ทางเท้าแคบเดินไม่ได้", "ขยะล้นถัง")

- ใช้ปากกาสีเขียววงกลมจุดที่ดี

- ให้เลือกปัญหาที่ "เร่งด่วนที่สุด" ของกลุ่มมา 1 เรื่อง พร้อมเสนอไอเดียแก้ไขเบื้องต้น

ช่วงที่ 4 แลกเปลี่ยนและสรุปพลังพลเมือง (15 นาที)

- ให้ตัวแทนกลุ่มลุกขึ้นนำเสนอสั้นๆ เฉพาะปัญหาที่เจอและทางแก้ง่ายๆ ที่ทำได้จริง

- ครูสรุปเชื่อมโยงให้เห็นว่า "ปัญหาทางกายภาพ" (เช่น ทางเท้าพัง) สะท้อน "ปัญหาโครงสร้าง" (เช่น การจัดสรรงบประมาณ, การขาดการดูแล)

- การที่เรา "มองเห็น" ปัญหา คือจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงเพราะถ้าเราเพิกเฉย ปัญหาจะอยู่ต่อไป

- เชิญชวนให้นำข้อมูลนี้ไปเสนอต่อสภานักเรียนหรือผู้บริหารโรงเรียนต่อไป (ถ้าทำได้)

5. สื่อการสอน

แผนที่สังเขป ภาพถ่ายดาวเทียมหรือแผนผังโรงเรียน/ชุมชน

กระดานรองเขียน และปากกา สำหรับจดบันทึกภาคสนาม

กระดาษชาร์ตและปากกาเคมี

นกหวีดสัญญาณเสียง

6. การประเมินผล

การสังเกต ดูจากข้อมูลในแผนที่ว่าเจอปัญหาที่ซ่อนอยู่หรือไม่ (ไม่ใช่แค่เรื่องทั่วไป)

การวิเคราะห์สาเหตุ นักเรียนสามารถระบุได้ว่าทำไมจุดนี้ถึงเป็นปัญหา

กิจกรรมที่ 7 แผนที่คนดี

จำนวน 1 ชั่วโมง 30 นาที

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในสังคม

2. เนื้อหาวิชา

จิตอาสาและจิตสาธารณะ การเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

การบริหารจัดการโครงการเบื้องต้น

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การดูว่าใครเกี่ยวข้องกับปัญหานี้บ้าง และเราจะดึงเขามาเป็นพวกได้อย่างไร

3. วิธีสอน/กิจกรรม

การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

กระบวนการคิดเชิงออกแบบ การระดมไอเดียหาทางออกที่ตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมาย

เทคนิคผังความคิด การเชื่อมโยงเครือข่ายและทรัพยากร

4. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม (เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที)

ช่วงที่ 1 ทบทวนและคัดเลือก (15 นาที)

- ครูให้นำข้อมูลปัญหาที่ได้จากกิจกรรมก่อนหน้านี้ (กิจกรรมที่ 6 นักสำรวจชุมชน) มาวางบนโต๊ะ
- กิจกรรม "คัดกรองด้วยความเป็นจริง" ให้แต่ละกลุ่มเลือกปัญหามาเพียง 1 เรื่อง โดยใช้เกณฑ์ 3 ข้อ:
 - เป็นเรื่องที่เรารอใจที่สุด
 - เป็นเรื่องที่พวกเรา "ทำได้จริง" (ไม่เกินกำลัง)
 - เป็นเรื่องที่เกิดประโยชน์ต่อคนส่วนรวม

ช่วงที่ 2 ระดมไอเดีย "ตลาดนัดทางออก" (20 นาที)

- เมื่อได้ปัญหาแล้ว ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันโยนไอเดียทางแก้ออกมาให้เยอะที่สุด (ห้ามวิจารณ์ไอเดียเพื่อน)

- จัดหมวดหมู่ไอเดีย

ทำได้เลย ง่าย ไม่ต้องใช้งบ ใช้แค่แรง

ต้องวางแผน ยากขึ้นมาหน่อย ต้องหาเพื่อนช่วย หรือของบประมาณ

ฝันให้ไกล เรื่องใหญ่ที่อาจต้องเสนอผู้บริหารหรือหน่วยงานภายนอก

ให้กลุ่มเลือก "ทางออกที่ดีที่สุด" มา 1 วิธีเพื่อนำไปเขียนแผน

ช่วงที่ 3 สร้างแผนที่คนดี (40 นาที)

แจกกระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่ ให้แต่ละกลุ่มวาด "แผนผังโครงงานจิตอาสา" โดยให้มีองค์ประกอบดังนี้

(อาจทำเป็นรูปแบบ Mind Map หรือ ตารางช่องๆ)

ชื่อปฏิบัติการ (ตั้งชื่อให้เท่และดึงดูดใจ)

เป้าหมาย เราทำไปเพื่ออะไร? ใครได้รับประโยชน์?

ชุมทรัพย์ (ทรัพยากร)

ทุนมนุษย์ สมาชิกในกลุ่มใครเก่งอะไร? (คนนี้พูดเก่งให้ไปเจรจา, คนนี้วาดรูปสวยให้ทำสื่อ)
ทุนเครือข่าย ในโรงเรียนหรือชุมชน มีใครช่วยเราได้บ้าง? (เช่น ภารโรง, ครูที่ปรึกษา,
ปราชญ์ชาวบ้าน)

ขั้นตอนการลุย ระบุ Step 1-2-3-4 ว่าจะเริ่มทำอะไร

ครูคอยเดินให้คำแนะนำ ให้เน้นกิจกรรมที่ "สร้างสรรค์" และ "มีส่วนร่วม" ไม่ใช่แค่การบริจาคเงิน

ช่วงที่ 4 เวทีนำเสนอและเติมเต็ม (15 นาที)

- ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอแผนงานของตนเอง (กลุ่มละ 2-3 นาที)
- เพื่อนกลุ่มอื่นและครูช่วยกัน "เติมเต็ม" (ไม่ใช่จับผิด) เช่น "ถ้าเพิ่มตรงนี้จะดีมาก", "ลองไปคุยกับป้าน้อยร้านขายข้าวคูสิ แกน่าจะช่วยได้"
- สร้างบรรยากาศของการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ช่วงที่ 5.สรุปและพันธสัญญา (10 นาที)

ครูสรุปการเป็นพลเมืองตื่นรู้ ไม่จำเป็นต้องเป็นฮีโร่ที่มีพลังวิเศษ แต่คือคนธรรมดาที่รู้ว่าตัวเองทำอะไรได้และลงมือทำ

ให้ทุกคนเขียน "สิ่งแรกที่จะทำ" เล็กๆ ลงในกระดาษโพสต์อิท แล้วนำไปแปะรวมกันเป็นรูปหัวใจหรือรูปแผนที่ประเทศไทย

5. สื่อการสอน

กระดาษชาร์ต กระดาษปรีฟ

ปากกาเคมีหลากสี สีเทียน

กระดาษโพสต์อิท สำหรับระดมสมอง

ตัวอย่างโครงการ ภาพถ่ายโครงการจิตอาสาของรุ่นพี่หรือโรงเรียนอื่นเพื่อเป็นแรงบันดาลใจ

6. การประเมินผล

ความเป็นไปได้ของแผนงาน โครงการสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เหมาะสมกับวัยและเวลา

การระบุเครือข่าย นักเรียนสามารถมองเห็นและเชื่อมโยงคนในชุมชน/โรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมได้ (ไม่ได้ทำคนเดียว)

การทำงานเป็นทีม การแบ่งหน้าที่ตามความถนัดของสมาชิก

ความคิดสร้างสรรค์ วิธีการแก้ปัญหาที่มีความแปลกใหม่ น่าสนใจ

กิจกรรมที่ 8 โปรเจกต์เปลี่ยนโลก

จำนวน 1 ชั่วโมง 30 นาที

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเรื่องการเมืองที่มีจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม

2. เนื้อหาวิชา

นวัตกรรมสังคม การประยุกต์ใช้ความคิดใหม่ๆ เพื่อแก้ปัญหาสังคมอย่างยั่งยืน

การคิดเชิงออกแบบ

การทำงานเป็นทีม การระดมสมอง การแบ่งบทบาทหน้าที่ และการยอมรับความเห็นต่าง

ความเป็นพลเมืองต้นรู้

3. วิธีสอน/กิจกรรม

การระดมสมอง

การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

การนำเสนอแบบขายไอเดีย

4. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม (เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที)

ช่วงที่ 1 ปลุกพลังและรับโจทย์ (10 นาที)

- ครูสร้างบรรยากาศให้ฮึกเหิม (อาจเปิดเพลงจังหวะเร็วๆ)

- ประกาศโจทย์ท้าทาย "ขอเชิญชวนเหล่านักเปลี่ยนแปลง มาร่วมกันออกแบบโครงการภายใต้หัวข้อ 'โรงเรียน(ชุมชน)ของเรา น่าอยู่กว่าเดิม' โดยมีงบประมาณศูนย์บาท (หรือน้อยที่สุด) แต่ได้ใจคนมากที่สุด"

กฎเหล็ก

ห้ามบอกว่า "ทำไม่ได้" ให้พูดว่า "ทำอะไรถึงจะทำได้"

เน้นไอเดียที่แปลกใหม่ สร้างสรรค์ สนุก

ช่วงที่ 2 ปฏิบัติการแยกไอเดีย (45 นาที)

- ให้นักเรียนนั่งล้อมวงกลุ่มเดิม (จากกิจกรรมที่แล้ว) แจกอุปกรณ์ชุดใหญ่

ขั้นตอนการทำงาน

- ตั้งชื่อทีมและสโลแกน (5 นาที) เพื่อสร้างความสามัคคี

- เขียนฝันไปโครงการ (40 นาที) ให้บรรยายละเอียดลงในกระดาษชาร์ต โดยแบ่งช่องดังนี้

ปัญหาที่อยากแก้ (เจ็บปวดเรื่องอะไร?)

ไอเดียทางออก (จะทำอะไร? นวัตกรรมคืออะไร?)

กลุ่มเป้าหมาย (ใครได้ประโยชน์?)

วิธีดำเนินการ (ขั้นตอนง่ายๆ 1-2-3)

ความยั่งยืน (จะทำให้โครงการอยู่ยาวๆ ได้อย่างไร โดยไม่ต้องรอครูกลับมาทำต่อ)

ช่วงที่ 3: เวทีประลองไอเดีย (30 นาที)

รูปแบบการนำเสนอ ให้เวลาแต่ละกลุ่มออกมา "ขายไอเดีย" หน้าห้อง กลุ่มละไม่เกิน 3 นาที (ต้องควบคุมเวลาอย่างเคร่งครัด)

กติกากาแฟ ฟัง เพื่อนกลุ่มอื่นทำหน้าที่เป็น "นักลงทุนทางสังคม" คอยฟังและจดจำว่าชอบโครงการไหนที่สุด

Feedback ครูให้คำแนะนำสั้นๆ ท้ายกลุ่ม เน้นการชื่นชมจุดเด่นและเสริมจุดที่ต่อยอดได้

ช่วงที่ 4: การโหวตและปิดงาน (5 นาที)

- กิจกรรม "สติ๊กเกอร์เปลี่ยนโลก": แจกสติ๊กเกอร์หัวใจให้ทุกคนคนละ 1 ดวง ให้เดินไปแปะบนกระดานชาร์ตของกลุ่มเพื่อนที่ตนเองชอบที่สุด (ห้ามแปะกลุ่มตัวเอง)

- ประกาศรางวัล มอบรางวัลเล็กๆ น้อยๆ แก่ทีม "ขวัญใจมหาชน" (Popular Vote) และทีม "ความคิดสร้างสรรค์ยอดเยี่ยม"

- บทสรุป “โครงการในกระดานจะไม่มีค่าเลย ถ้าไม่ได้ถูกนำไปลงมือทำ ขอให้ทุกคนนำพลังในวันนี้กลับไปขับเคลื่อนโรงเรียนของเราต่อไป”

5. สื่อการสอน

- แบบฟอร์มผืนผ้าใบโครงการ
- เครื่องเขียน: ปากกาเคมีหลากสี, โพสต์อิท, กาว, กรรไกร
- สติ๊กเกอร์รูปหัวใจหรือดาว
- นาฬิกาจับเวลาดิจิทัล
- เพลงประกอบ เพลงจังหวะตื่นเต้นสำหรับช่วงทำงาน และเพลงซึ้งๆ สำหรับช่วงสรุป

6. การประเมินผล

ความคิดสร้างสรรค์ โครงการมีความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร
การนำเสนอ สื่อสารได้ชัดเจน น่าสนใจ และโน้มน้าวใจผู้ฟังได้

7. เนื้อหาวิชา

นวัตกรรมสังคม การประยุกต์ใช้ความคิดใหม่ๆ เพื่อแก้ปัญหาสังคมอย่างยั่งยืน
การคิดเชิงออกแบบ
การทำงานเป็นทีม การระดมสมอง การแบ่งบทบาทหน้าที่ และการยอมรับความเห็นต่าง
ความเป็นพลเมืองตื่นรู้

กิจกรรมที่ 9 เวทีเสียงพลเมืองและพันธสัญญา

จำนวน 1 ชั่วโมง 30 นาที

1. จุดมุ่งหมาย

เพื่อเป็นเวทีให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพความเป็นผู้นำผ่านการนำเสนอโครงการต่อสาธารณะ และสร้างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ในการประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะไม่เพิกเฉยต่อปัญหา พร้อมยืนหยัดเพื่อความถูกต้องและยุติธรรมในสังคม

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- 2.2 เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเรื่องการเมืองจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม

3. วิธีสอน/กิจกรรม

การนำเสนอผลงาน การฝึกสื่อสารในที่สาธารณะ
การวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ การแลกเปลี่ยนมุมมองเพื่อพัฒนา

4. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม (เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที)

ช่วงที่ 1 เปิดเวทีผู้นำการเปลี่ยนแปลง (10 นาที)

- จัดห้องประชุมให้ดูเป็นทางการ เหมือนเวทีแถลงนโยบายหรือเวทีสหประชาชาติ
- ครูกล่าวเปิดงาน "ตลอดเวลาที่ผ่านมา เราได้เรียนรู้ ได้เห็นปัญหา และได้คิดหาทางออก ช่วงเวลานี้คือบทพิสูจน์ความเป็นผู้นำของทุกคน ที่จะลุกขึ้นมาส่งเสียงเพื่อความยุติธรรม"
- ชี้แจงกติกา แต่ละกลุ่มมีเวลา 5 นาที (นำเสนอ 3 นาที + ตอบคำถาม 2 นาที) ต้องบริหารเวลาให้แม่นยำ

ช่วงที่ 2 นำเสนอโครงการ "เสียงที่ต้องได้ยิน" (50 นาที)

- ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่ม (จากกิจกรรมที่ 8) ขึ้นนำเสนอ โดยเน้นประเด็น:
 - ปัญหาคืออะไร? (แสดงถึงการไม่เพิกเฉย)
 - จะแก้อย่างไร? (แสดงถึงความคิดสร้างสรรค์)
 - ทำไมสิ่งนี้ถึงยุติธรรม? (แสดงถึงการคิดเชิงวิพากษ์และสิทธิมนุษยชน)
- ช่วงถาม-ตอบ (Q&A) ครูหรือเพื่อนต่างกลุ่ม ยิงคำถามเพื่อทดสอบจุดยืน เช่น "ถ้ามีคนคัดค้านจะอย่างไร?", "จะมั่นใจได้อย่างไรว่าโครงการนี้เป็นธรรมกับทุกคน?"
- เทคนิคเสริม หากมีกลุ่มเยอะ อาจใช้วิธีสุ่มหรือจัดเป็นฐานนำเสนอพร้อมกัน (Marketplace) แล้วคัดเลือกทีมเด่นๆ ขึ้นเวทีใหญ่

ช่วงที่ 3 สะท้อนคิดและเติมเต็มพลัง (15 นาที)

- ครู (หรือเชิญครู/ผู้บริหารโรงเรียน) ให้ข้อคิดเห็นสรุปภาพรวม:
- ชื่นชมในความกล้าหาญที่จะคิดต่างและทำดี
- เน้นย้ำว่า "โครงการอาจจะยังไม่สมบูรณ์ แต่หัวใจที่อยากเห็นสังคมดีขึ้นนั้นสมบูรณ์แล้ว"
- เชื่อมโยงว่านี่คือจุดเริ่มต้นของวิถีประชาธิปไตย คือการใช้เหตุผลแก้ปัญหา ไม่ใช่ความรุนแรง

ช่วงที่ 4 พิธีประกาศเจตนารมณ์ "พันธสัญญาพลเมือง" (15 นาที)

- กำแพงแห่งคำมั่น แจกกระดาษรูปใบไม้หรือรูปมือ ให้นักเรียนเขียน "สิ่งที่ฉันสัญญาว่าจะทำเพื่อสังคม 1 ข้อ" (สั้นๆ แต่ทำจริง) แล้วนำไปแปะบนบอร์ดขนาดใหญ่ที่วาดเป็นรูปต้นไม้หรือแผนที่ประเทศไทย
- การปฏิญาณตน ให้นักเรียนทุกคนยืนล้อมวง จับมือกัน หรือวางมือทับกันตรงกลาง
- ผู้นำนักเรียนกล่าวนำคำปฏิญาณ (ตัวอย่าง)
 "ข้าพเจ้า... ในฐานะพลเมืองตื่นรู้ / ขอสัญญาว่า / จะไม่เพิกเฉยต่อความอยุติธรรม / จะใช้สติปัญญา
 แก้ปัญหา / จะเคารพในความแตกต่าง / และจะเป็นพลังสร้างสรรค์ / เพื่อโรงเรียนและสังคมของพวกเรา /
 ตลอดไป"

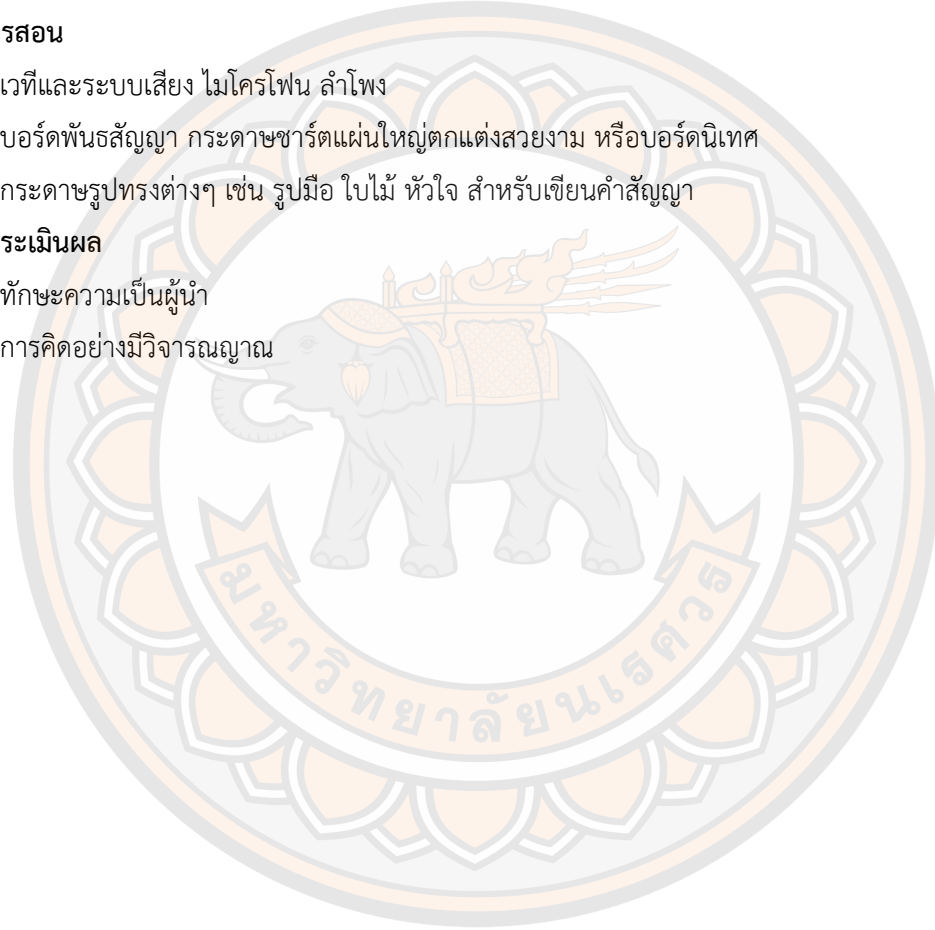
ปิดท้ายด้วยเพลงความหมายดีๆ (เช่น แสงดาวแห่งศรัทธา, จับมือไว้, หรือเพลงประจำค่าย)

5. สื่อการสอน

เวทีและระบบเสียง ไมโครโฟน ลำโพง
 บอร์ดพันธสัญญา กระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่ตกแต่งสวยงาม หรือบอร์ดนิเทศ
 กระดาษรูปทรงต่างๆ เช่น รูปมือ ใบไม้ หัวใจ สำหรับเขียนคำสัญญา

6. การประเมินผล

ทักษะความเป็นผู้นำ
 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

กิจกรรมที่ 10 สัญญาใจพลเมืองตื่นรู้

จำนวน 1 ชั่วโมง 30 นาที

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจเรื่องพลเมืองตื่นรู้

2. เนื้อหาวิชา

ความเป็นพลเมืองตื่นรู้

3. วิธีสอน/กิจกรรม

การทบทวนประสบการณ์ การเดินชมผลงานและประมวลความคิด

จิตตปัญญาศึกษา การใคร่ครวญภายในและการฟังด้วยหัวใจ

4. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม (เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที)

ช่วงที่ 1 อุโมงค์แห่งการเรียนรู้ (20 นาที)

- จัดสถานที่ ที่ม่านนำผลงานของนักเรียนจากกิจกรรมที่ 1-9 (เช่น แผนที่เดินดิน, โปสเตอร์ข่าวลง, ชาร์ตโครงการ) มาติดแสดงรอบห้อง หรือเปิดวิดีโอประมวลภาพกิจกรรม

- เดินทบทวน ปลอ่ยให้นักเรียนเดินชมผลงานเหล่านั้นช้าๆ เพื่อทบทวนสิ่งที่ตัวเองได้ทำและเรียนรู้

- โจทย์คิด ให้แต่ละคนเลือก "1 คำ" ที่เป็นหัวใจสำคัญที่สุดที่ตัวเองได้รับจากค่ายนี้

ช่วงที่ 2 ถอดรหัส 3H (Head, Heart, Hand) (30 นาที)

- ให้นักเรียนนั่งล้อมวง แล้วแจกกระดาษรูปตัวคน หรือ ใบงานสรุป

- ให้เขียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ลงใน 3 ส่วนของร่างกาย

ส่วนหัว ฉันฉลาดรู้เรื่องอะไรมากขึ้น? (เช่น การรู้ทันข่าวปลอม, กฎหมายเบื้องต้น, โครงสร้างสังคม)

ส่วนใจ ฉันเปลี่ยนความรู้สึกต่อผู้อื่นอย่างไร? (เช่น เห็นอกเห็นใจคนต่างฐานะ, เคารพความเห็นต่าง, ความกล้าหาญทางจริยธรรม)

ส่วนมือ ฉันจะกลับไปทำอะไร? (เช่น เป็นอาสาสมัคร, เลิกแกล้งเพื่อน, ช่วยตรวจสอบข้อมูลก่อนแชร์)

สุ่มตัวแทน 3-4 คน ลูกชิ้นแบ่งปันสิ่งที่ตนเองเขียน

ช่วงที่ 3 ตาข่ายสายใยแห่งพลเมือง (20 นาที)

- ตั้งวงกลมใหญ่ ทุกคนยืนล้อมวงรวมกัน (วิธอยู่ร่วมในวงด้วย)

- โยนไหมพรม ครูถือกลุ่มไหมพรม เริ่มต้นกล่าวว่า "ความเป็นพลเมืองตื่นรู้เริ่มต้นที่ตัวเรา แต่จะสำเร็จได้ต้องอาศัยเครือข่าย"

- ครูส่งไหมพรมให้คนตรงข้าม (โดยกำปลายเชือกไว้) พร้อมพูด "คำมั่นสัญญา 1 ประโยค"

- ผู้รับก็ทำเช่นเดียวกัน ส่งต่อไปเรื่อย ๆ จนเกิดเป็นตาข่ายแมงมุมโยงใยกันทั้งห้อง

- ข้อคิด "ดูตาข่ายนี้สิ มันแข็งแรงเพราะเรายึดโยงกัน ถ้าใครคนหนึ่งปล่อยมือ (เพิกเฉย) ตาข่ายจะหย่อนยาน แต่ถ้าเราช่วยกันดึงให้ตึง สังคมก็จะเข้มแข็ง"

ช่วงที่ 4 พิธีมอบเกียรติบัตรและอำลา (20 นาที)

- ให้ทุกคนตัดไหมพรมส่วนของตัวเอง เก็บไว้ผูกข้อมือเพื่อนข้างๆ เพื่อเป็นที่ระลึก

- มอบเกียรติบัตร เรียกชื่อขึ้นรับทีละคน หรือ ทีละกลุ่ม

- ครูหรือประธานในพิธี กล่าวให้โอวาทปิดท้าย เน้นย้ำว่า “เกียรติบัตรใบนี้คือก้าวแรก ของการเป็นพลเมืองตื่นรู้ตลอดชีวิต”

- ถ่ายภาพหมู่ร่วมกัน

5. สื่อการสอน

วิดีโอประมวลภาพรวบรวมภาพบรรยากาศตลอดค่าย

ไหมพรม จำนวน 2-3 ม้วน (เลือกสีสว่างๆ เพื่อให้เห็นเส้นชัดเจน)

เกียรติบัตร จัดเตรียมให้ครบตามจำนวนคน

เพลงประกอบ

กระดานบอร์ดโชว์ผลงาน

6. การประเมินผล

การสะท้อนคิด สิ่งที่นักเรียนเขียนใน 3H ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ และการกระทำ

ประเมินการมีส่วนร่วม ความตั้งใจและความซาบซึ้งในช่วงกิจกรรมตาข่ายสายใย

แบบทดสอบการวัดความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผู้ให้ข้อมูล ชื่อ.....

จงเลือกคำตอบที่เหมาะสมที่สุด

1. ข้อใดกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่าง "สิทธิ" และ "หน้าที่" ได้ถูกต้องที่สุด

- ก. ฉันมีสิทธิทำอะไรก็ได้ ตราบใดที่ฉันพอใจ
- ข. หน้าที่คือสิ่งที่ต้องทำเฉพาะเมื่อมีกฎหมายบังคับ
- ค. สิทธิของฉันต้องไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และต้องควบคู่ไปกับความรับผิดชอบ
- ง. สิทธิและหน้าที่เป็นเรื่องของรัฐบาล ประชาชนทั่วไปมีหน้าที่แค่ทำมาหากิน ประกอบอาชีพเท่านั้น (เฉลย ค.)

2. “นักเรียนคนหนึ่งถูกเพื่อนถ่ายคลิปตอนกำลังลื่นล้ม แล้วเพื่อนจะโพสต์ลงโซเชียลโดยไม่ได้ขออนุญาต” นักเรียนควรทำอย่างไรเพื่อใช้ “สิทธิของตนเอง” อย่างเหมาะสม

- ก. ปลอมให้โพสต์ไป เพราะเป็นเรื่องเล็กน้อย
- ข. ขอให้เพื่อนลบคลิป เพราะเป็นสิทธิด้านความเป็นส่วนตัว
- ค. โกรธเพื่อนและเลิกคุยกับคนดังกล่าว เพราะไม่เห็นใจเรา
- ง. เข้า Facebook แล้วโพสต์โต้ตอบเพื่อนกลับในทันที และแชร์ให้คนอื่นรู้ (เฉลย ข.)

3. นายวสันต์ ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะคิดว่า "เลือกไปก็เหมือนเดิม" สะท้อนว่านายวสันต์ ขาดสิ่งใดมากที่สุด

- ก. ขาดเพื่อนชวนไปเลือกตั้ง
- ข. ขาดเสรีภาพในการเดินทาง
- ค. ขาดความรู้เรื่องสถานที่เลือกตั้ง
- ง. ขาดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของพลเมืองต่อระบอบประชาธิปไตย (เฉลย ง.)

4. ในการเลือกตั้งประธานนักเรียน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีคุณภาพ ควรตัดสินใจเลือกจากเกณฑ์ใด

- ก. เลือกคนที่มโนบายเป็นไปได้อย่างจริง และมีความรับผิดชอบ
- ข. เลือกคนที่ชอบแจกขนม และสัญญาว่าจะช่วยให้เกรดดี ๆ
- ค. เลือกตามที่หัวหน้ากลุ่ม หรือกลุ่มเพื่อนสนิทเสนอให้เลือก
- ง. เลือกคนที่หน้าตาดี ที่เราชอบ และเป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อน (เฉลย ก.)

5. การเข้าร่วมเป็น "อาสาสมัคร" ในชุมชน มีความสำคัญต่อความเป็นพลเมืองอย่างไร

- ก. เพื่อให้คนในชุมชนชื่นชมและยกย่อง
 - ข. เพื่อให้ได้เกียรติบัตรมาใส่ในพอร์ตโฟลิโอ
 - ค. เพื่อใช้เวลาว่างให้หมดไปโดยไม่ต้องเรียนหนังสือ
 - ง. เป็นการเชื่อมต่อทางสังคมและเรียนรู้ปัญหาสังคมจากสถานการณ์จริง
- (เฉลย ง.)

6. โรงเรียนต้องการอาสาสมัครช่วยจัดกิจกรรมรณรงค์ลดขยะ ถ้านักเรียนต้องการ "มีส่วนร่วม"

อย่างเหมาะสม ควรทำอย่างไร

- ก. บอกให้เพื่อนทำแทน
 - ข. หัวเราะคนที่กำลังทำงาน
 - ค. นำถุงขยะและอุปกรณ์มาช่วยเก็บขยะ
 - ง. เดินเฉย ๆ ไม่สนใจ เพราะยังงี้ก็มีคนมาเก็บ
- (เฉลย ค.)

7. เมื่อได้รับข่าวด่วนทางไลน์ว่า "มีเชื้อโรคระบาดสายพันธุ์ใหม่ ห้ามออกจากบ้าน" นักเรียนควรทำสิ่งใดเป็นอันดับแรก

- ก. โพสต์ถามในเฟซบุ๊กส่วนตัวว่าจริงหรือไม่
 - ข. ซื้อของกักตุนทันทีเพื่อความปลอดภัย
 - ค. ส่งต่อเข้ากลุ่มครอบครัวทันทีด้วยความหวังดี
 - ง. ตรวจสอบแหล่งที่มาของข่าวเทียบกับสำนักข่าวหลักหรือหน่วยงานรัฐที่น่าเชื่อถือ
- (เฉลย ง.)

8. หากมีการถกเถียงกันของบุคคลในเรื่องระเบียบทรงผม ข้อโต้แย้งใดมีความเป็นเหตุเป็นผลมากที่สุด

- ก. ทรงผมยาวดีกว่า เพราะดาราเกาหลีเขาก็ทำกัน
 - ข. ทรงผมไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของสมอง จึงควรให้สิทธิผู้เรียนเลือกเอง
 - ค. ประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนทราบว่าใครอยากไว้ผมยาวก็ลาออกไปเรียนที่อื่น
 - ง. ทรงผมสั้นดีกว่า เพราะพ่อแม่ และครูบอกว่ามันดูเรียบร้อย ดูดีเหมือนนายร้อยตำรวจ
- (เฉลย ข.)

9. เพื่อนสนิทของนักเรียนมาชวนให้เข้าร่วมลงชื่อขับไล่ครูคนหนึ่ง โดยไม่มีหลักฐานความผิดที่ชัดเจน นักเรียนควรทำอย่างไร

- ก. ลงชื่อทันทีเพื่อแสดงความรักเพื่อน
 - ข. นำเรื่องไปเล่าต่อให้คนอื่นฟังเพื่อหาพวกเพิ่ม
 - ค. ปฏิเสธและขอสืบค้นข้อมูลข้อเท็จจริงให้รอบด้านก่อนตัดสินใจ
 - ง. แอบไปบอกครูคนนั้นเพื่อให้ตนเองมีความดีความชอบ
- (เฉลย ค.)

10. เพื่อนสนิทของนักเรียนมีความเห็นทางการเมืองตรงข้ามกับนักเรียนอย่างรุนแรง นักเรียนควรปฏิบัติต่อเพื่อนอย่างไร

- ก. แกล้งเห็นด้วยไปก่อนเพื่อรักษาน้ำใจ
- ข. เลิกคบ เพราะคุยกันไปก็ทะเลาะกันเปล่า ๆ
- ค. พยายามพูดกล่อมทุกวันจนกว่าเพื่อนจะเปลี่ยนความคิดมาเหมือนเรา
- ง. รับฟังเหตุผลของเพื่อน แลกเปลี่ยนมุมมองโดยไม่ใช้อารมณ์ และยังเป็นเพื่อนกันได้ (เฉลย ง.)

11. หากนักเรียนเห็นเพื่อนกำลังถูก Cyberbully (กลั่นแกล้งออนไลน์) เรื่องรูปร่างหน้าตา นักเรียนควรทำอย่างไร

- ก. เข้าไปคอมเมนต์ผสมโรงด้วย เพราะดูตลกดี
- ข. อยู่เฉย ๆ เพราะไม่ใช่เรื่องของเรา เดี่ยวจะช่วยให้ช่วยไปด้วย
- ค. ไม่เพิกเฉย โดยการแจ้ง Report หรือส่งข้อความให้กำลังใจผู้ถูกกระทำ
- ง. ไม่ทำอะไร กดไลก์และแชร์เพื่อให้คนเห็นเยอะ ๆ เพราะไม่ใช่เรื่องของเรา (เฉลย ค.)

12. นักเรียนเห็นรุ่นน้องกำลังขีดเขียนโต๊ะเรียนเล่น นักเรียนจะเลือกทำสิ่งใด

- ก. เดินหนี เพราะไม่ใช่ธุระของเรา
- ข. เข้าไปตักเตือนด้วยเหตุผลว่าโต๊ะเป็นสมบัติส่วนรวม
- ค. ถ่ายรูปประจานลงกลุ่มโรงเรียน และแชร์ไปทุกกลุ่ม
- ง. เข้าไปด่าทอด้วยถ้อยคำรุนแรงและชวนทุกคนมาดูเพื่อให้หลาบจำ (เฉลย ข.)

13. มีการจัดกิจกรรมทำความสะอาดโรงเรียน แต่เพื่อนบางคนปฏิเสธโดยบอกว่า “ไม่ใช่หน้าที่ของเรา โรงเรียนมีแม่บ้านแล้ว” นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมนี้ “ควรประเมินอย่างไร”

- ก. ถือเป็นเรื่องของเขาที่จะไม่ทำ
- ข. เหมาะสม เพราะเป็นงานของเจ้าหน้าที่
- ค. ไม่เหมาะสม เพราะทุกคนควรร่วมดูแลสถานที่ส่วนรวม
- ง. เป็นเรื่องปกติ เพราะแม่บ้านได้เงินเดือนแล้วก็ควรทำคนเดียว (เฉลย ค.)

14. “ในชั้นเรียนมีการลงคะแนนเลือกหัวหน้าห้อง ครูสังเกตว่านักเรียนบางคนเลือกเพราะตามเพื่อน ไม่ได้เลือกจากความเหมาะสม” หากเป็นนักเรียน นักเรียนควรทำอย่างไรให้การเลือกตั้งเป็นธรรมที่สุด

- ก. ไม่ต้องเลือกใคร

- ข. ให้เพื่อนเลือกแทน
 ค. เลือกตามเพื่อนเพื่อให้ไม่มีปัญหา
 ง. เลือกจากความเหมาะสมของผู้สมัครโดยใช้ข้อมูลที่มี
 (เฉลย ง.)

15. โรงเรียนต้องการให้มี “สถานักเรียนที่โปร่งใส” นักเรียนต้องเสนอแนวทางตรวจสอบการทำงาน
 ของสถานักเรียน ข้อใดเป็นข้อเสนอที่แสดงบทบาทพลเมืองตื่นรู้มากที่สุด

- ก. ให้สถานักเรียนรายงานเฉพาะเวลาครูสั่ง
 ข. ให้เพื่อนสนิทในสภาเล่าข่าวลับ
 ค. เสนอให้มีการประกาศรายงานงบประมาณและผลการทำางานอย่างเปิดเผยทุกเดือน
 ง. ไม่ต้องตรวจสอบ เพราะสถานักเรียนเป็นคนดีอยู่แล้ว
 (เฉลย ค.)

เรื่อง	ระดับพฤติกรรมการวัด						รวมข้อ
	ความรู้ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมินค่า	การสร้างสรรค์	
ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา							
1. ด้านความตระหนักรู้ในสิทธิเสรีภาพและหน้าที่		1	1	1			3
2. ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม		1	1		1		3
3. ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ			1	1	1		3
4. ด้านการเคารพสิทธิ เสรีภาพ และความแตกต่างของผู้อื่น		1			1		3
5. ด้านการมีจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม			1		2		3
รวมข้อ		3	4	2	5		15

**แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้
ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา**

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน โรงเรียนดงขุย วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ มีจำนวน 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน โรงเรียนดงขุย วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ลักษณะเป็นมาตราส่วน 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-Ended Question)

2. ข้อมูลและคำตอบทั้งหมดจะถูกปิดเป็นความลับ และจะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ผลการศึกษาค้างนี้ โดยออกมาเป็นภาพรวมของการวิจัยเท่านั้น จึงไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อนักเรียน

นิยามศัพท์ ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึกชอบและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินโครงการ โดยวัดจาก ด้านเนื้อหา ด้านกระบวนการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านประโยชน์ที่ได้รับ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลง ☐ ตามสถานภาพที่เป็นจริง

1. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

2. ระดับชั้น

☐ ม.1 ☐ ม.2 ☐ ม.3
☐ ม.4 ☐ ม.5 ☐ ม.6

ตอนที่ 2 การประเมินความพึงพอใจต่อโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

คำชี้แจง ขอให้นักเรียนอ่านข้อความและตอบคำถามที่ตรงกับระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่มีเครื่องหมายให้คะแนนดังนี้

5	หมายถึง	นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก
3	หมายถึง	นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับน้อย
1	หมายถึง	นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านเนื้อหาและรูปแบบกิจกรรม							
1	เนื้อหาของกิจกรรมมีความน่าสนใจ ทันสมัย และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน						
2	รูปแบบกิจกรรมมีความหลากหลาย สนุกสนาน และไม่น่าเบื่อ						
3	กิจกรรมช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่พลเมืองต้นรู้						
4	ลำดับขั้นตอนของกิจกรรมมีความต่อเนื่องและเข้าใจง่าย						
5	ปริมาณเนื้อหาเหมาะสมกับระยะเวลาในการจัดกิจกรรม						
ด้านกระบวนการและวิทยาการ							
6	วิทยากรมีความเชี่ยวชาญและถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจน						
7	บรรยากาศในการจัดกิจกรรมเป็นกันเองและเอื้อต่อการเรียนรู้						
8	การบริหารจัดการเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละช่วงมีความเหมาะสม						
ด้านสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และสถานที่							
9	สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ประกอบกิจกรรมมีความเพียงพอและทันสมัย						
10	สถานที่จัดกิจกรรมมีความเหมาะสม						
11	ความพร้อมของระบบภาพและเสียงที่ใช้ประกอบการบรรยาย						

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
12	การอำนวยความสะดวกด้านอาหาร เครื่องดื่ม และการบริการทั่วไป						
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ							
13	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ "ความเป็นพลเมืองต้นรู้" มากขึ้น						
14	นักเรียนมีความตระหนักถึงสำคัญของการมีจิตสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม						
15	นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน						

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

